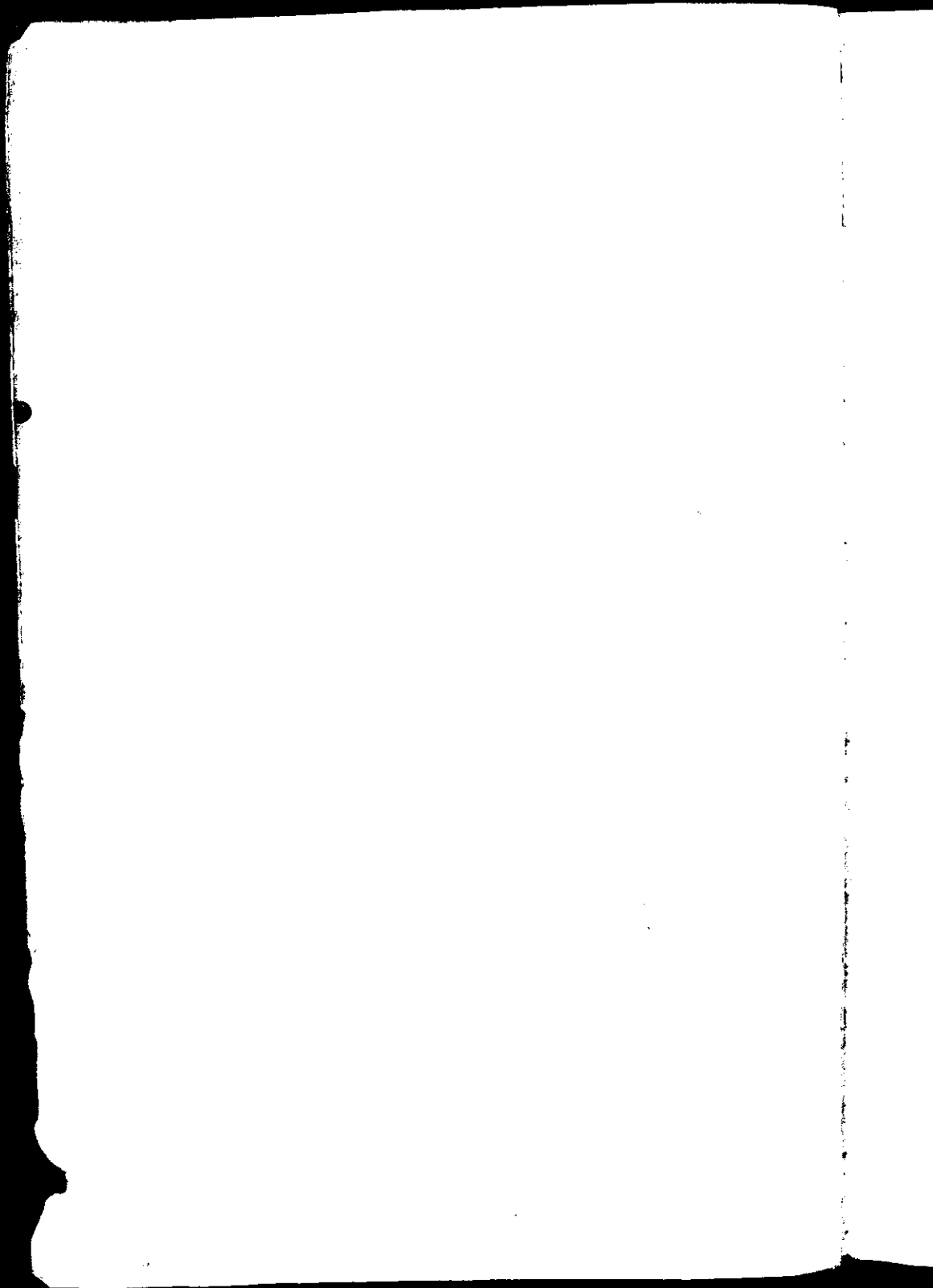

HISTORIA
COMPOSTELANA.

ESPAÑA SAGRADA

THEATRO GEOGRAPHICO-HISTORICO
DE LA IGLESIA DE ESPAÑA

Tomo XX.

HISTORIA COMPOSTELANA

Hasta hoy no publicada.

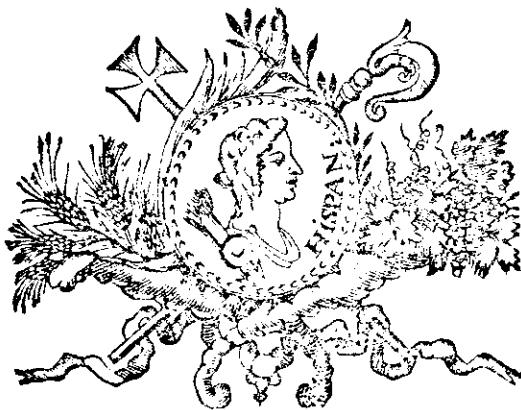
DONDE SE INCLUYEN LAS PRUEBAS DEL TOMO
precedente , con otras muchas noticias de Papas , Cardenales,
Obispos , Concilios , Reyes , Varones Ilustres , y en
especial del primer Arzobispo de Santiago D.

Diego Gelmirez.

E S C R I T A

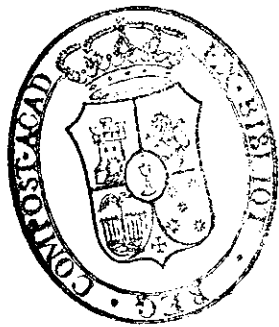
*Por tres Canonigos de Santiago desde el año mil y ciento at
quarenta.*

Dada à luz el M. R. P. Mro. Fr. Henrique Florez , Asistente General
Abioluto de las Provincias de España , Ord en de S. Agustín.

En Madrid: En la Imprensa de la Viuda de Elisèo Sanchez. Año de 1765.

Con todas las Licencias.

AL IL.^{mo} Y R.^{mo} SEÑOR

D. BARTHOLOME RAJOY Y LOSADA,

ARZOBISPO

Y Señor de la S. Iglesia, Ciudad, y Arzobispado
de SANTIAGO,

Capellan Mayor, Juez Ordinario de la Real Ca-
pilla, Casa, y Corte de su Magestad, Nota-
rio Mayor del Reyno de Leon &c.

IL.^{mo} SEÑOR.

A vida del primer Arzobispo de
esa Apostolica Iglesia, escrita por tres Canonigos
de sus dias, ha estado mas de seiscientos años
como muerta, sin utilizar al Publico. Yo me
complazco de producirla, no solo por immorta-
lizar la memoria de tan esclarecido Varon, para
g^{lo}-

gloria de esa Iglesia, y honor de todo el Reyno de Galicia, sino porque salga à nueva vida bajo el nombre de V. S. I. à quien solo debe ser consagrada, como quien solo llena el Throno de la Metropoli, que à costa de continuas solitudes levantó el fervoroso zelo de este infatigable Prelado. La vida del primer Arzobispo debe quedar perpetuada bajo los auspicios del Arzobispo primero en verla publicada, así por no haber Meceñas à quien pueda ser mas acepta, ni tan propia, como porque quantos vean las illustres memorias del uno, renueven las del otro: ambos naturales de un Reyno, ambos ascendidos à la Mitra, sirviendo antes à la misma Iglesia: ambos desposados con ella sin conocer à otra; circunstancia mucho mas recomendable al presente que en lo antiguo, por la diversa disciplina Ecclesiastica, y haber empezado el uno como Obispo, otro de primera asuncion elevado à la Dignidad Arzobispal, por los descollados meritos que empezaron à brillar, así desde las Iglesias que ilustró (1) como en el honor de Comisario General de la S. Cruzada, donde fuera de lo que protegió al Estado Ecclesiastico (2)

se

(1) Penitenciario de Orense: Doctoral de Lugo, y despues de Santiago.

(2) Cortó un proyecto que estaba muy adelantado, y cedia en atraso y perjuicio del estado Ecclesiastico.

se hizo visible al Reyno , acepto à los Ministros , al Monarca , (3) y al Papa , (4) para que aun en esto pueda yo calificar la relacion del actual Arzobispo con el primero, por la aceptacion de uno y otro con los Principes del Siglo y de la Iglesia.

Ambos plausiblemente zelosos por el mayor culto del Apostol y de su Templo , (5) por las Iglesias de la Diocesi , (6) y fuera de ella (7) por el

(3) Quiso el Rey D. Fernando VI. hacerle Gobernador del Consejo , siendo ya Arzobispo , pero no pudo su conciencia componer con esta Dignidad aquel Gobierno.

(4) Benedicto XIV. le escribió varias Cartas que indicaban el aprecio y afecto que le debia , como expresó tambien el Señor Nuncio.

(5) Ha dado el Ilmo. al Apostol una Esclavina de Oros con los trofeos del Santo en bajo relieve , guarnecidos d, brillantes , y un Bordon tambien de Oro , con Cruz y sei candeleros de lo mismo. Para una Capilla de la Cathedral quinze mil ducados : y quatrocientos mil para disponer un Seminario en que vivan los Niños y sirvientes de la Cathedral , con doce Sacerdotes que asistan al Confesonario de la Santa Iglesia.

(6) Ha hecho desde los cimientos la Parroquia de Puente de Eume , su Patria , y de su Diocesi , fundando alli la Minerva en cada tercera Dominica de Mes , y consagró la Iglesia en 7. de Septiembre del 1761. dandola una gran lampara , candeleros , y Cruz de plata : ornamentos , y fondo para la Fabrica , à costa de quantiosos caudales: alargando su liberalidad à los Conventos de N. P. S. Agustín de aquella Villa , para reedificar lo arruinado , y al de Santiago , con copiosos socorros , como tambien à otras Religiones.

(7) A la Cathedral de Orense , y à la de Lugo , dando
à

el bien de los pobres , (8) Casas de la Dignidad, (9) gobierno de Vasallos , (10) franqueza à necesitados , (11) liberalidad à pobres , (12) penetracion en los negocios , afabilidad en el trato , facundia en la persuasion , y constancia infatigable en cargar sobre sus hombros las solicitudes del cargo pastoral. Del primer Arzobispo dá este Libro las

prue-
à aquella mil pesos , à esta mil doblones para la obra de la Capilla mayor , y un Caliz de Oro , guarnecido de esmeraldas , y otras piedras.

(8) En el Hospital de *S. Roque* hizo Enfermería para los convalecientes , surtida de treinta camas , y fondo para sustento de los pobres. Está acabando un Hospicio para invalidos con cinquenta camas ; y tiene consignados veinte mil ducados para reparar las casas de la Carcel , y hacer una Casa de Recogidas.

(9) Junto al Padron una casa y huerta para la Dignidad , adquirida y aumentada con grandes expensas : demás de reedificar parte del Palacio de la Ciudad.

(10) Por sí mismo examina quanto pertenece à Capellanías , Congruas , y negocios de toda clase. Los delitos se quedan entre el Pastor y la Oveja , mientras no llegan à terminos judiciales.

(11) Quantos desean hablarle , lo consiguen : dando orden expresa , de que le avisen luego que alguno le busque , sin excepcion.

(12) Fuera de las diárias limosnas del Palacio , y fuera de las que por sí mismo hace en secreto , se dán muchas en todas las Ciudades y Villas del Arzobispado à personas vergonzantes , sin embargo de las grandes pensiones sobre la Dignidad : desuerte que no es fácil componer los crecidísimos gastos incluidos aun en solo lo apuntado , con el estado del presente recibo.

pruebas : del presente hablará otro : pues como los primeros Escritores no trataron de su heroe hasta llegar el tiempo , el mismo metodo observa nuestra Obra. Yo tuviera mucha complacencia en referir las memorias de V. S. I. mas no caben en tan estrechas margenes. Tal qual apunto al pie , para que la huella dé a entender algo del cuerpo.

Ahora solo pretendo que V. S. I. se digne admitir mi buen deseo , en que el mundo vea las grandezas antes no conocidas de esa Apostolica Iglesia y su primer Arzobispo , publicadas ya bajo su ilustrisimo nombre : y que disimule la honra que me tomo en firmarme su siervo.

Il.^{mo} y R.^{mo} S.^{or} mi S.^{or}

Fr. Henrique Florez.

NOTICIA PREVIA

De la Historia Compostelana , y sus Autores.

O puede renovarse sin dolor la memoria de tantos y tan ilustres Varones antiguos Españoles , que habiendo escrito Obras dignas de perpetuarse en Cedro , no han logrado hasta hoy un Patrono benevoló , que las sacase à luz. Entre estas una es la HISTORIA COMPOSTELANA , que andando en manos de algunos , se contentaron con dar à entender que la tenían , y despues de seiscientos años , persevera muy cerrada en Archivos. Aquellos à quienes pudiera tocar hacer este servicio al publico , acaso no lo han hecho por alguna atencion particular. Pero el que trate de los Obispos Compostelanos , incluyendo al ultimo , que fue el primer Arzobispo de Santiago ; si ha de ofrecer pruebas de los hechos que refiera (como es preciso , si pretende autorizarlos) no puede menos de poner por delante la Historia Com-

postelana , quien sola es como texto de lo que sobre los Obispos de Santiago se refiere. Esto hace indispensable el publicar la Obra : y como ahora es la primera vez que sale à luz , conviene dar razon de la importancia , de los Autores , del tiempo y fin para que la escribieron : pués no habiendo salido al publico , no ha podido formarse una idea puntual , y se han dicho algunas cosas mal fundadas.

Utilidad de la Historia Compostelana.

2. Qualquiera documento de los Siglos antiguos , escrito por el que se halló presente à los sucesos , es de unta importancia para los hombres de letras , que su falta no puede ser resarcida por los hombres Sabios de la posteridad. Lo que yo escribo hoy sobre documentos antiguos , lo podran hacer otros , presentes , ò por venir , con mejor metodo y con mas felicidad : pero ninguno , ni todos los presentes , pueden contar lo pasado,

do, que en no dejando vestigios, necesita un tal espíritu, como el de los que prophetizan lo futuro. Nada supieramos de lo sucedido en el mundo antes y despues del Diluvio, si Dios no lo huviera revelado à Moyses, y si no perseveraran sus escritos. Los principios de las Iglesias, de quienes no tenemos documentos antiguos, totalmente se ignoran. Lo mismo sucedería con mil noticias de la Santa Iglesia de Santiago, si no fuera por la Historia Compostelana. Uno de los mayores hombres que deben ser aplaudidos en la Historia Ecclesiastica (su primer Arzobispo) andaría sepultado en el olvido, si no fuera por esta Obra: y aun con ella no hay noticia de sus famosas acciones, por no haber salido hasta hoy à la luz publica.

3. La excelencia de la Iglesia del Apostol Santiago, nuestro Patron y Capitan General, se interesa aqui, como ninguna. Merece que el mundo vea sus grandezas en lienzo original: el modo con que logró el Palio: la Metropoli con que fue condecorada: la Legacia Apostolica de su primer Arzobispo: y finalmente un tal cumulo de proezas en aquel gran Varon, el Señor Don

Diego Gelmirez, que le deben immortalizar entre los Heroes. Sobre estas utilidades proprias de la Iglesia del Apostol, hay otras generales à otras, y en especial para la Santa Sede Apostolica Romana, por medio de muchas Letras Pontificias, hasta hoy no conocidas en el publico: sucesos particulares de Papas, y Antipapas, de que ò no habia noticia, ò tienen aqui su prueba original. Varias Cartas, Viages, y acontecimientos de Cardenales, Patriarca de Jerusalem, Abades Cluniacenses, y Principes de Francia, que no encontraras en otra parte. Sobre Prelados de España, Arzobispos, Abades, y otros Varones Ecclesiasticos hay unas particularidades, que ni sus mismas Iglesias las supieran, si faltara esta Obra, como sucede en las de Toledo, Abila, Salamanca, Zaragoza, y en especial Granada, de cuya persistencia de Obispo en el año 1116. hay aqui una comprobacion no conocida hasta ahora, como prueba el libro 1. cap. 113. En valde buscarás fuera de aqui varios Concilios, que en ninguna otra parte han dejado vestigio. Lo mismo digo acerca de Reyes, v Señores de España desde el Rey Don Alfon-

so VI. por todo el Reynado de su hija Doña Urraca, y Don Alfonso el Emperador, en cuyos tiempos se escribia esta Obra : y consiguientemente desde el año mil y ciento en adelante es Original y coetanea , que huviera utilizado mucho à Baronio , ò à Pagi, si no estuviera oculta: y huvieran evitado los yerros cometidos sobre diversos puntos, como v. g. sobre el tiempo de la Metropoli en Santiago, y los sufraganeos que la pertenecieron : lo qual se ocasionó de no estar dada à luz : y esto es confirmacion de la utilidad , ò por mejor decir , necesidad de su publicacion.

Sus Autores, tiempo, y motivo.

4. Tambien recibe recomendacion un escrito por las circunstancias del Autor , por su veracidad , juicio , diligencia y documentos de que usa. En la Historia Compostelana no fue uno el Escritor , sino tres : los dos en el principio, unidos como uno ; y otro en el medio y fin. La idea nació del ultimo Obispo de Santiago , y Arzobispo, el Señor Don Diego Gelmírez , que descando perpetuar las memorias de sus antepasados , y lo mucho que

él hizo y meditaba hacer para exaltacion de su Iglesia , encomendó la Obra à dos Canonigos de los mas instruidos , y familiares suyos. El uno se llamó Don Munio (ò Nuño^s) Alfonso , Thesorero de la Santa Iglesia : el otro Don Hugo, que era Arcediano , y Frances de nacion. Ambos fueron estimados del Prelado , que les fiaba sus mayores secretos , y se valia de su consejo y diligencia en las cosas mas arduas. A estos como instruidos en los negocios por lo intimo , encomendó la Obra : valiendose de dos para el mayor acierto , y prontitud , pues consta , que cada uno escribia lo que pasaba por su intervencion, como verás en la Traslacion de las Reliquias de Portugal à Santiago escrita por el Arcediano Don Hugo , que acompañó al Obispo en aquel viage, como afirma aqui en el lib. 1. cap. 15. Don Nuño escribia otras cosas , como praebe el cap. 10. del lib. 1. donde dice : *Ego ipse Munio Adefonstades &c.* y en el Cap. 16. n. 3. *Me ipsum Munionem &c.* Segun lo qual se manifiesta la recomendacion de la Obra por la calidad de los Autores que escribian de cosas à que se hallaron presentes.

Es.

5. Esto pide formar una distincion en lo que la obra refiere sobre Prelados antiguos de la Iglesia Iriense, y de lo que pertenece à Don Diego Gelmirez. La fuerza de autoridad que damos à esta obra ape-la sobre lo segundo, por ser esto lo de puntuales informes, como cosa de vista en sugetos habiles y veraces. Lo demas no tiene igual autoridad, por ser cosa que pendia de informes, los quales suelen desfigurarse con el curso del tiempo. Por lo que en sucesos distantes del siglo undecimo hay jugar para sospechar mezcla de no puntual informe. Pero desde que empieza à nombrarse el Señor Gelmirez, no hay prudente fundamento para dudas, por ser cosas vistas y referidas por el mismo Prelado, ò presenciadas por el mismo que escribe. A lo antiguo damos la prerrogativa de anteponerlo siempre que no se descubra cosa en contra: porque la circunstancia de estar escrito dentro de la misma Iglesia, debe prevalecer, quando no hay otro documento coetaneo. Si le hubiere, deberá formarse el juicio por el todo de las circunstancias.

6. Esto es por lo que mira

à la autoridad de la obra, que se entiende mejor individualizando el tiempo, sobre lo que algunos hablaron mal informados: y no hay duda en que fue despues del año 1100. en que empezó à ser Obispo el que mandó escribir esta obra: y despues del 1102 en que se hizo la traslacion de las Reliquias, escrita por Don Hugo, como refiere aqui: esto es lo unico que consta haber escrito Don Hugo: lo demás corresponde à Don Nuño (no sin acuerdo y aprobacion del compañero) pues demás de las palabras alegadas *Ego ipse me ipsum*, vemos continuar las cosas de su tiempo en nombre de uno: *verba Auctoris: aggrediar, &c.* y este parece Don Nuño, por ser el que mas descubrió el nombre, aunque todo corria por cuenta de los dos, pues el continuador atribuye à uno y otro lo que escribieron (*Prol. del libro 2.*) y solo hacemos la distincion referida por haberla declarado ellos mismos en su obra: de suerte que el que quiera citar nombre del Autor, puede citar à los dos como si fueran uno: à Don Hugo en la Traslacion de los Santos de Portugal: en lo demás à Don Nuño. Esto es acerca de lo perteneciente

te à su pluma : pero hay mas dificultad en declarar hasta donde escribieron , pues no lo dejaron distinguido : por lo que algunos citan mal à Don Nuño en lo que es de Girardo , y al contrario : à causa de no estar instruidos en lo que pertenece à cada uno. Sobre esto digo que Don Nuño y Don Hugo llevaron el nombre de la obra hasta el año 1112. en que los dos fueron à un tiempo electos para Obispos: Don Nuño , de Mondoñedo , y Don Hugo de Porto, como expresa el cap. 81. por lo que es muy de admirar el poco esmero con que Ferreras en el Tomo 16. pag. 7 del Apéndice , dijo haber escrito la Historia Compostelana *Don Munio , que fue Obispo de Lugo , y Don Bernardo , Prebendado de aquella Santa Iglesia* : cosas que sólo pudo haber soñado , pero no leer aquí , ni en los Autores que han hablado de la Compostelana. Allí da à entender que deseó publicarla : *pero como esta obra es (dice) de tanto cuerpo , es menester medios para que sola por si salga à luz : y aunque se han hecho algunas insinuaciones à los Señores Prelados de aquella Santa Iglesia , embarazados de cuidados mayores , no han logrado su atencion.* Pellicer en su Dul-

cidio cometio otro yerro no menor diciendo fol. 30. b. que la Historia Compostelana se escribió por Don Diego Obispo de Orense , y Don Gerardo Canonigo de Santiago : en lo que erró los Autores de ambas obras, Historia y Chonicon: pues este le aplicó à D. Nuño , y D. Hugo, que son Autores del principio de la Compostelana , y no del Chronicon : y la Historia la aplicó à quien no tuvo parte en ella , Don Diego Obispo de Orense.

7. Desde que fueron escogidos para Obispos Don Nuño, y Don Hugo fue preciso escoger otra pluma , porque necesitando las mencionadas Iglcias la presencia de sus Pastores , no podian estos continuar lo empezado : y en efecto encomendó la Obra el Obispo de Santiago à otro Canonigo de su satisfaccion , llamado Girardo , ò Giraldo , reconocido por Frances en Don Nicolas Antonio, y entre otros. Yo no se , si quiso declarar su Patria , quando refiriendo un tumulto de la Ciudad, dice en el cap. 109. n. 4. que quisiera hallarse entonces en *Beauvais* , Ciudad de la Galia Belgica en la Isla de Francia; pero no sin el Prelado : *Malle esse Belvaci, eo tamen non absente.*

Que

Que
lo d
lib.
cob
tiis
rien
pro
dej
resp
1. d
sag
tor
apl
lo a
de
cap
San
vin
lo p
ño
que
ma
tar
nar
11
Gi
go
ser
mu
ced
Hu
vin
di
bic
afir
que
gra

Que era Canonigo de Santiago lo dice el mismo en el cap. 6. del lib. 2. *Bzo Girardus Ecclesie B. Jacobi Canonicus, qui prioribus negotiis interfuit, & hujus pagine seriem contexuit.* Este acabó la obra, prosiguiendo desde donde lo dejaron los primeros, que corresponde al cap. 83. del libro 1. donde acaba la eleccion y consagracion de los primeros Escritores, cuya materia parece debe aplicarse à la misma pluma que lo antecedente, porque al hablar de la eleccion de los dos en el cap. 81. dicen del Obispo de Santiago, *de quo superius tractavimus*: y los que escribieron lo precedente fueron Don Nuño, y Don Hugo, no Girardo, que no tuvo necesidad de tomar la pluma, hasta que la soltaron los que se fueron à gobernar sus Iglesias en el año de 1113. Desde entonces empezó Girardo: pues dice en el Prologo del libro 2. *Precedentis libri seriem ex parte contexere studuimus: ejusdem namque libri precedentia Munio Minduniensis, & Hugo Portugalensis Episcopi, viri scilicet prudentes ac reverendi scripserant.* Si Girardo escribió parte del libro 1. como aqui afirma, debemos atribuirle lo que hay despues de ser consagrados Obispos los primeros Es-

critores de la Obra, que es desde el capitulo 83. del primer libro. Y segun esto empezó Girardo à tratar de lo acontecido desde el año 1113. hasta el fin, que fue el año de 1139.

8. Los otros hablaron de los Prelados antiguos de Iria, y de los primeros sucesos de Don Diego Gelmirez, pero con la notable diferencia de reducir à cosa de seis hojas lo acontecido en once Siglos (que precedieron à Don Diego Gelmirez) y dando todo el resto de la Obra à la Vida de este Prelado. La mencion de los demas Obispos fue por via de conexion, para introducir à su Heroe, de quien solo cuidaban y quien fue todo el motivo de escribir, como prueba el titulo de la Obra, llamado *Registro del Obispo Don Diego Segundo: Incipit primus liber REGISTRI Venerabilis Compostellane Ecclesie Pontificis Didaci Secundi*: y el mismo Prelado mandó poner este titulo de Registro, como dicen los Autores en los Prologos del Libro I. y III. Pero hay otra diferencia, que los primeros propusieron solo dos Libros: uno del tiempo en que fue Obispo: y otro desde que empezó su Arzobispado. Pero viendo que crecia mucho esta segunda parte,

te, la dividió en dos libros, como expresa Girardo en el Prologo del tercero: *Divisit Registrum illud in tres libros, quorum primus Episcopatus liber: alii duo Archiepiscopatus non irratiōnabiliter intitulantur.* De aqui nace el que Vaeso, y otros, solo cuentan dos Libros en esta Obra, por no haber reconocido mas que el primer Prologo, donde se reparte en dos: uno del Obispado; y otro del Arzobispado. Pero la misma Obra manifiesta tres Libros, y Girardo en el Prologo del tercero afirma ser reparticion hecha por el Arzobispo.

9. De esta diferencia de Autores nació la diversidad que el mas diligente podra notar en esta Obra, no solo en el estilo; sino en algunas materias, v. g. en el modo con que los primeros hablan de la hija de Don Alfonso VI. Doña Urraca, mas honorifico en los primeros que en el ultimo: porque quando aquellos escribieron no habia manifestado la Infanta la inconstancia y ligereza con que despues se portó.

10. Tambien por lo dicho conoceras que no escribieron esta Obra dos Obispos (como algunos refieren) y mucho menos tres, como dijo Ambrosio

de Morales, pues ninguno era Obispo, quando escribia. Los dos primeros ciñeron despues Mitra: pero del continuador no sabemos que llegase à gozarla, antes bien es creible, que falleció primero que el Arzobispo, pues no escribió la muerte del Prelado: como tocamos en el Tomo precedente pag. 327.

11. Del principal fin de escribir esta Obra para perpetuar los muchos y grandes sucesos del Señor Gelmirez (como prueba el titulo, y el texto) se sacan varias consequencias (como apuntamos en el Tomo 3.) contra los que forman argumentos negativos por el silencio de la Compostelana: pues lo que no pertenece al fin del Escrito, no debe hallarse allí, ó à lo menos no debemos estrañar que falte: y tal es lo que pertenece à la vida y predicacion del Apostol Santiago, de que allí no se trata: pues los Autores no pensaron en escribir de las cosas del Apostol, ni de otras particularidades de su Iglesia: cuidando solamente de referir las principales acciones del Heroe que iban à perpetuar. Por esto apuntaron algo de lo acontecido en sus dias, sobre lo qual no habian mencionado el principio, como sucede v. g. en el

Pri-

Privilegio de los *Votos*, en que ofrecen la confirmacion Pontificia de mandar el Papa que se paguen, sin dejar referido el Privilegio: porque este no fue en el tiempo de su asunto, sino solo el orden de que se guarde la costumbre antigua: y ya digimos que no cuidaron de los Privilegios de los Prelados antiguos, sino de los obtenidos por el Señor Gelmirez. No debes pues echar de menos lo que no viene al caso: sino conocer por esto el perjuicio de que no haya sido publicada esta Obra: pues solo el que no la vea, podra dar alguna fuerza à los argumentos negativos, creyendo que si hubiera tal ò tal cosa honorifica en lo antiguo, no dejarian de contrarla los que escribieron Historia de la misma Iglesia: pero el que la vea ordenada y reducida al primer Arzobispo, conocerá que nacia de ignorancia aquellos argumentos, y añadirá el que yo hago para persuadir la utilidad de que la vea el mundo: pues por ella se desvanecen las instancias originadas de no tenerla vista.

12. Algun recelo tengo de que haya removido de estampa la el ver tan desconcertado el texto, que sin grave trabajo, y sin cotejo de diferentes co-

pías, no es posible entender el sentido. A lo menos en los Egemplares que yo he visto, sucede así; y el que la vea corriente, creera que bastaria sacar copia: pero solo el que los registre, conocerá el molestisimo trabajo que ha costado averiguar el sentido de lo impreso, sacandolo no por nueva invencion, sino por estudio, yá de lo que pide el contexto de la frase latina, ya por beneficio de otra copia, de suerte que todo sea proprio de los Autores antiguos, y nada del editor. El mayor recelo es, que haya dejado de publicarse esta obra por clausulas que no parecen favorables à Galicia, v. g. si entre los Gallegos de aquel tiempo prevalecia el interes à la verdad; si miraban mas à las proprias conveniencias, que à la razon; y algunos tumultos populares contra el Obispo, y contra la Reyna Doña Urraca. Pero ninguna cosa de estas debe prevalecer contra las muchas utilidades de la Obra, donde son mas plausibles las acciones de los Gallegos esclarecidos, que vituperables las del vulgo: y no debe lo menos contrapesar à lo mas. Cada Nacion, ò Provincia suele tener su apodo, introducido por chanzas, ò por veras de la emu-

lacion del confinante: pero la gente sería distinguir bien lo comun de lo particular, y que ni son buenos todos los de Israel, ni malos los de la tierra de Hus. La Nacion, la Tierra, y y el Cielo no son Hado: Galicia es solar de Familias primeras en la Nobleza de España. Aun los Reyes la escogieron para crianza de sus hijos. En cada Provincia se diferencian las operaciones del Noble; y del Plebeyo. El que la pretende motejar, se tira à lo mas bajo: queda pues lo principal intacto. Sin salir de esta obra veràs en ambas clases mas glorias, que desayres de Galicia. Demàs de esto deben tomarse en cuenta las circunstancias de *quien?* y *quando?* El que habla es un Francés, que no estaba acostumbrado al genio de nuestra gente, criado en otra Patria: y aunque escribia en Galicia, no le precisaba aquello à contenerse, por estar hablando en favor del que era como Virrey de la Provincia. El *quando* era en tiempo de tumulto, en que no se mira à leyes, ni à lo recto, sino precisamente al empeño, en que los mas nobles, y poderosos suelen violar mas la justicia, porque venza la ley de su pasion. Era tambien en tiempo en que las armas estaban

en las Ciudades, y en los grandes Señores, y por tanto miraban à los intereses propios, mas que al bien del comun. Aun quando el Autor parece mas acalorado, previene que todo aquello se entienda sin perjuicio de los hombres honrados de Galicia: *Sed hæc velim dixisse pace proborum Gallacie*, como expresa en el cap. 108. num. 3. pag. 210. Yo perdono al Autor quanto quiera decir de los Gallegos, por los bienes que publicó de otros, y especialmente del Heroe principal, el qual era Gallego, y por tanto basta para desempeño, y credito de una Provincia, el qual supo honrar una Nacion.

13 Sobre esto debe tenerse presente el fin de la misma obra, que fue referir los hechos del Prelado, que actualmente vivia, y para realzar à uno es cosa muy regular, y casi inevitable, tirar à desayrar al contrario, ò dár à sus lunares mas viveza de la que fuera de la contraposicion correspondia. Viendo pues en el Obispo tanto zelo por el bien de la Patria, tanta solicitud por ensalzar la Iglesia, y que no le faltaban émulos (como no han faltado à otros de aquella, y mayor clase) era como preciso, que lu-

dica-

diendo la ingratitud con el bien, despidiese la pluma del que se acalora en la comparacion, algunas chispas que tiznen al ingrato. Mas todo esto era sin perjuicio de los demás (*pace proborum*) como expresa el Autor : y así la Provincia queda como todas las otras, sobre ellas en la produccion de este Heroe, y la Compostelana con el derecho de que sus generales importancias no pierdan por una, ù otra incidencia individual.

Copias de la Historia Compostelana, y del Chronicon Iriense.

14 **E**L mucho aprecio que hicieron de esta obra las personas de letras, obligó à que se hiciesen varias copias. Las que he visto ponen al fin una porcion de Historia Iriense, que Berganza en su *Ferreras convencido* publicó con titulo de *Chronicon Iriense* : y empieza *Cum Vandali, Silingi, & Ugni*. Esta no es parte de la obra : pero los que la veian al fin, y no leyeron la materia precedente, creyeron que todo era Historia Compostelana, como le sucedió à Don Nicolas Antonio en el cap. 22. del libro 6. de su Bi-

bliotheca num. 500. y sig. pero tiene disculpa, porque luego confiesa que no tenía aquella Historia, y se guió por lo que escribió Pellicer en las observaciones sobre Dulcidio pag. 30. donde atribuye el Chronicon Iriense à Don Nuño Obispo de Mondoñedo, y à Don Hugo Obispo de Porto. Esto pudiera pasar en suposicion de reputar aquel Chronicon como parte de la Historia Compostelana : pero Pellicer las distinguió, dando à esta otros Autores, Don Diego Obispo de Orense (lo que ya digimos ser falso) y Don Gerardo Canonigo de Santiago, en el año de 1112. Don Nicolas en el lugar citado no distinguió las dos cosas, pues dijo, *Historia seu Chronico Compostellano*, añadiendo que se escribió cerca del año de mil, reynando Don Bermudo II. por los dos mencionados Obispos Don Nuño, y Don Hugo. Nada de esto fue así : pues ni escribieron el Chronicon los Obispos, ni estos vivian en el año de mil, sino cien años despues, como conoció el mismo Don Nicolas en el Tomo siguiente al hablar de la Compostelana. El Chronicon acaba en Don Bermudo II. y esto hizo creer que se escribió entonces : pero no es de

aquel tiempo, sino muy posterior, quando ya las especies de aquella edad andaban desfiguradas: pues expresa que Don Pelayo Obispo de Lugo, sucedió à S. Rosendo, y à Sisnando II. lo que no corresponde à Escritor coetaneo: pues el Obispo de Lugo Don Pelayo no pasó à Santiago, como convencimos en el Tomo precedente. Añade que le depuso Don Bermudo viviendo su competidor Don Ramiro: lo que es falso, como allí se dijo. También confundió al Rey Don Sancho Ordóñez de Galicia con Don Sancho el Gordo de Leon: lo que no corresponde à Escritor del mismo siglo. Ni es verdad lo que afirma de Don Bermudo, en que acaba, diciendo entró en el Reyno por multitud de Tropas que le dió el Rey Morro, y no fue así, sino por muerte de Don Ramiro, quando ya no tenia competidor. Parece, pues, que allí falta mucho, si el Autor del Chronicon escribió hasta su tiempo, que segun la poca exactitud de noticias antiguas, y la puerilidad con que juega del nombre de *Compositum tellus* para Compostella, y de *Iliu* por hija del Principe Troyano; parece de siglo en que ya tenian aceptación las Fabelas.

15 Lo cierto es que este fragmento no es parte de la Compostelana de D. Diego Gelmirez, sino escrito por alguno à continuacion de aquella Obra, que no quedó acabada, y si el original tenia hojas en blanco, las destruyó el que le añadió allí. Viendolo otros escrito à continuacion de la Compostelana, y no reparando en la suma inconexion de las materias, creyeron ser toda una Obra. Yo no he visto el original, ni sé que persevere: pero es mas verosimil que este Chronicon se escribiese al fin de algun traslado de la Compostelana, incorporandole allí por ver que hablaba de los Obispos Compostelanos; al modo que ingirieron en el principio de algunas copias otros Chronicones de los Suevos, Godos, y Reyes de Leon, con Catalogo de Arzobispos de Santiago, que en la copia usada por Ambrosio de Morales llegaban hasta el año de 1465. Item incorporaron al principio la Historia del Arzobispo D. Fr. Berenguer, del año 1317. y sig. que otras copias ponen al fin, como sucedió en la del Conde de Olivares, citada por D. Nicolas Antonio en el lib. 7. c. 4. n. 69. La de Morales y la que yo tengo

go,
D. B
ras c
los C
coló
rian
obra
Con
Ber
glos
Chr
exp
Chr
emp
hast
esta
In
com
layo
Sant
gion
Siglo
escri
prin
co e
en la
Urra
so: p
la R
rente
post
porq
mer
su fi
Arzo
rió n
rios

go, empieza el fol. 1. por este D. Fr. Berenguer: pruebas claras de que todo esto pendia de los Copiantes, que ingerian y colocaban las piezas como querian, sin que ninguna fuese obra de los que escribieron la Compostelana: no la de D. Fr. Berenguer, que distó dos Siglos de aquel tiempo: no el Chronicon, que alli mismo se expresa de S. Isidoro: no la Chronica de los Visigodos que empieza por Wamba, y ofrece hasta el Rey D. Garcia: pues esta se escribió en Asturias: *In hac Regione Asturiensium*, como dice hablando de D. Pelayo: y obra de Canonigos de Santiago no digera *en esta Region* de Asturias, ni los del Siglo XII. se contentaran con escribir hasta D. Garcia del principio del Siglo X. Tampoco es suya la pieza que acaba en la muerte de la Reyna Doña Urraca, y en su hijo D. Alfonso: pues habla de la muerte de la Reyna de modo muy diferente que el Autor de la Compostelana: y el acabar alli fue porque entonces empezó el primer Arzobispo de Santiago, y su fin era dar el Catalogo de los Arzobispos, por lo que no refirió mas Reyes, que los necesarios para introducir el primer

Metropolitano, y proseguir con su Catalogo de Arzobispos. Este empieza en D. Diego Gelmírez: y el Codice de Vitela que hoy tengo en mi estudio, solo pone diez Prelados que hubo hasta el dia de escribirse: despues le fueron otros añadiendo: y en el Siglo XIV. encuadernaron el Libro ingiriendo al principio la vida del Arzobispo D. Fr. Berengario, pues al nombrarle el Catalogo, dice: *Cujus vitam inclytam . . . in primo folio libri hujus reperies*. Fue tambien despues de estar colocada aquella vida al principio del Codice: pues dice *in primo folio*: y por tanto corresponde al mismo Autor lo historial que precede al Catalogo, y todo es muy posterior à los Escritores de la Compostelana.

16 Resulta pues que ninguna de estas piezas pertenecen à los Autores D. Nuño, y D. Girardo, y mucho menos el Chronicon Iriense, donde hay cosas opuestas à la Compostelana, como se ve en los Obispos Irienses, donde el Chronicon da el numero sexto à *Felix*, no conocido en la Obra principal de los que dicen que solo tienen noticia de los nombres y sucesion de los Obispos. El

Au-

Autor del Chronicon parece fue à comentar aquella clausula, añadiendo Reyes en cuyo tiempo florecieron, y Concilios en que se hallaron. Tambien ingiere la Dotacion del Rey Miro, de que no hay mencion en la Compostelana. La revelacion del Cuerpo de Santiago está en el Chronicon sin referir el modo. Este se lee en la Compostelana. Añade el Chronicon en lugar de lo que omitió, una junta de Sabios para dar nombre al sitio del descubrimiento: y aqui ensarta los caprichos de *Compositum tellus, Illa, &c.* de que no hay rastro en la Compostelana. Ni estos Autores que refirieron brevemente los Obispos de Iria y Compostela hasta D. Diego Gelmírez necesitaban escribir otro Chronicon del mismo asunto quando el suyo era precisamente desde el año mil y ciento en adelante, para lo que les bastaba dar una breve noticia de los Obispos que precedieron en aquella Sede. Asi lo hicieron: mas para esto no era necesario escribir un Chronicon diverso.

De la edicion presente.

17 **E**ntre las varias copias que he visto de la Historia Compostelana,

solo tres me han servido para arreglar esta edicion: una, que fue del uso de Ambrosio de Morales, segun muestran algunas notas de su mano al margen, por las quales se guiaba para hallar prontamente lo incluido en el texto. Es copia hecha en papel por escribiente que no sabia latin: y por tanto es comunisimo leer *voluit* donde el sentido pide *voluit*, y al reves: con otras mil individualidades de esta naturaleza. Hoy se guarda en la Real Bibliotheca de Madrid. El segundo Ms. fue de la Librería del Exmo. Señor Conde de Villaumbrosa, Presidente de Castilla, para el qual se sacó la copia por otra que el Ilmo. Señor D. Diego de Covarrubias, Obispo de Segovia, mandó hacer de la que tenia en su Archivo la Santa Iglesia de Santiago. Pusola en su Colegio mayor de S. Salvador, llamado *de Oviedo*, en la Universidad de Salamanca, y de aquel egemplar se hizo el traslado para el Conde de Villaumbrosa D. Pedro Nuñez de Guzman, en el año de 1672. que hoy con otra gran cantidad de Mss. se halla en Madrid, y le he tenido en mi Estudio para el coitejo. El tercero es un Codice en vitela, que supe tenia en su

Li-

Lib
yo
Arz
dijo
exp
lida
del
D. M
sejo
cuy
ra h
Coo
oro
al u
se c
cara
ne u
qua
ro s
na,
obr
ced
log
al p
del
en
10.
122
Cat
de
pru
ce
cer
bell
po,
cíl
bro

Librería el Ilmo. Colegio mayor de Salamanca llamado *del Arzobispo*, y no faltó quien me dijo ser Original: por lo que experimentado en la poca fidelidad de las Copias, me valí del patrocinio del Ilmo. Señor D. Francisco Cepeda del Consejo y Camara de Castilla, por cuyo patrocinio logré verle para hacer el cotejo. Es un bello Codice con algunas letras de oro bien iluminadas, conforme al uso del Siglo XIII. en que se escribió, segun muestra el caracter de la letra: y al fin tiene una Nota del año 1347. la qual no pertenece à la obra: pero siendo de letra mas moderna, prueba estar ya escrita la obra principal en el siglo antecedente. Lo mas es que el Catalogo de Arzobispos escrito alli al principio del Codice, despues del pequeño Chronicon, acaba en D. Bernardo II. Arzobispo 10. que vivia en el año de 1226. pues aunque prosigue el Catalogo de los Arzobispos, es de tinta y letra diversa: y esto prueba haberse escrito el Codice viviendo D. Bernardo II. cerca del año 1230. Es de la bella letra usada en aquel tiempo, que hoy llamamos Monacil, por conservarse en los Libros de Choro de nuestros

Conventos con poca diferencia. Pero el escribiente no sabía latin: lo que junto con repetidissimas abreviaturas, y mucha union de letras con falta de orthographía detiene muchas veces al Lector.

18 Sin embargo es la copia que mas me ha utilizado para descubrir el sentido de algunas clausulas imperceptibles en los otros Mss. porque siendo antigua, mantiene los rasgos que acostumbraban poner sobre algunas letras en las dicciones abreviadas, por cuyo beneficio he podido descubrir el sentido de algunas clausulas imperceptibles en las otras copias su- pliendo por unas lo que falta en otras, pues ninguna es perfecta. Todo esto ha traído consigo no pequeña molestia, ya por el tiempo consumido en los cotejos, ya por la displicencia y detencion ocasionada por no saber latin los escribientes, como tambien por falta de apun- tacion (que altera muchas veces el sentido) y por el desorden de la orthographía, parte del tiempo antiguo, y parte por los mismos copiantes que se iban atemperando al uso vulgar, mas que à la propiedad del latin, v. g. *Magestas*, por *Majestas*; *Osmensis*, y *Osomen-*
sis

sis , por *Oxomensis* ; *Gallicia*, por *Gallacia* : en las quales y en otras semejantes no tuvieron constancia , y por tanto no guardamos su modo de escribir. Lo peor es la suma dificultad en averiguar el sentido, que à veces queda imperceptible , y en las que no , ha sido à fuerza de repetida inspeccion, no sirviendo aqui el estudiar sobre el genio del escribiente, porque no es uniforme. Solo tiene firmeza en poner aspiracion donde no corresponde, como *hodiota* , *honorata* , *haberiora* &c. lo que tampoco adoptamos, como ni el uso de *silicet*, por *scilicet* ; *quatinus* , por *quatenus* ; *publico* , por *publicos*; *lira*, por *lria*; pues donde un copiante usa la primera voz, pone otro la segunda : y uno mismo las usa indifèrentemente. Lo mismo sucede con las voces *Salamanticense* y *Salmaniticense*; *Emeritane* y *Emeretina*; *Baselica* y *Basilica* ; *Paleum* y *Pallium* ; *Privilegium* y *Privilegium* : *langore* por *languore*; *jocunditas* por *jucunditas* : pues aunque *jocundatio* se halla en baja latinidad , el *jucunditas* no merece la *o*. Mantenemos la orthographia de *reverentissimi*, y *benivole* : porque (aunque aqui no es constante) se hallan usa-

das en otros documentos antiguos. Lo mismo sucede con algunas de las mencionadas: pero viendo que no las usan con firmeza , nos contentamos con esta prevencion , y usarlo tal qual vez , para que los principiantes , no lo estrañen , quando las vean en algunos Mss. v. g. *temptet*. Las voces *Galliciani* y *Gallacos* se leen aqui indifèrentemente. Adviertase que à los vecinos de la Villa de Nagera los nombra *Nazarenos*: por quanto llamaban *Nazara* à la Villa , como veras en el Privilegio del Rey D. Alonso VIII. en la *Bibliotheca Cluniacense* col. 1433. Mas por quanto hoy no se conocen los *Nazarenos* ; substituimos *Najareni*, advirtiendolo en la primera mencion que ofrece el texto, *lib. 1. cap. 73.* y por no ser hoy conocido este nombre , usamos el de *Najareni*.

19 El Codice de vitela empieza (segun està encuadrado) por la vida del Arzobispo D. Fr. Berengario de Landorra, pero de letra y mano mas moderna. Siguese el Chronicon que empieza : *In Era CCCC.* y acaba en D. Alfonso VII. con los nombres de los diez primeros Arzobispos de Santiago , y desde aqui prosigue el Codice con

con una misma letra , median- do entre el Chronicon y la His- toria Compostelana una hoja en blanco : y al punto empieza la Obra sin titulo ninguno , repar- tida cada plana en dos columnas, poniendo en la primera : *Didac- cus Dei gra. Compostellana Sedis Archiepiscopus jussit hunc librum fieri &c.* como verás aqui al empezar la Obra. Esto ocupa alli media columna : y la otra media es una iluminacion de oro con fabrica de dos arcos: debajo del uno está el Obispo con su Mitra , y baculo : en el otro , un Angel con incensario en la mano : y en el medio, donde se unen los arcos, pende una lampara. Debajo hay tres Arcas , una mayor que otra, cubierta , en medio de las dos sin tapas , como muestra la es- tampa del principio , que sin duda es dibujo del modo con que existe la bobeda subterra- nea del Apostol : pues los Ca- nonigos Autores de este libro la tendrían bien vista, antes que el Prelado cerrase la comunica- cion de lo inferior de la Iglesia con la bobeda donde se encier- ra el cuerpo.

20 No hay en este Codice el Chronicon de S. Isidoro, con la continuacion , que los otros Codices ponen , incluyendo à

D. Ordoño I. por lo que tam- poco lo ponemos aqui , por no ser parte de la Obra : ni la Vida de Fr. Berengario : porque esta corresponde à su tiempo. El Chronicon à quien se sigue el Catalogo de Arzobispos le pu- blicamos , pero no al principio de la Obra , donde no pertene- ce , sino al fin , como pide el orden de los que sucedieron al primer Arzobispo , de quien solo es la Obra.

21 Ninguno de estos Mss. tien^e Capítulos: y como sin ellos no pueden citarse los textos de modo que se hallen prontamen- te , fue preciso añadirlos. Los Autores fueron muy liberales en titulos, que à veces multipli- caron sin necesidad en una mis- ma cosa. Por esto no en cada titulo añadimos numero de Ca- pitulo , por ser un mismo asun- to , como sucede en el cap. 32. donde en una misma hoja pu- sieron diez titulos : *Item de eo- dem: Item: Item:* lo que su- primimos aqui , bastando para las citas los numeros que añadi- mos al margen de cada uno.

22 Otra cosa añadimos no menos importante , y oportuna: pues como sin Capítulos no pueden disfrutarse las citas, tampoco sin Chronologia co- nocerán los Lectores el tiempo

de que se va tratando. Aqui ha luchado la fatiga con la utilidad: pues los Autores no fueron aficionados à la Chronologia, segun muestra el poco uso que hicieron de los años. Las copias no siempre tienen fidelidad en los numeros: y si por un lado empiezan à ordenarse los tiempos, por otro salen desordenados. No ha sido poco el tiempo que esto me ha hecho perder, y la paciencia y constancia para no abandonar la empresa fue mayor. Pero en fin persistiendo en prolijas combinaciones, van colocados al margen de las planas por la parte de arriba los numeros del año de que se trata. Entre ellos mezclan los Autores sucesos de otros años, por ser de una misma materia: y à este fin proponen el origen, ò confirmacion del negocio, concluido, ò empezado fuera del año de que van tratando, como expresan algunas veces, y en otras lo dicen las materias. Estos años incidentes no se notan al margen, por no turbar el orden Chronologico (como sucederia si despues de tratar del año 1104. se pusiese el de 1102.) pero van prevenidos en el texto, y tal vez al pie de la plana. De este modo la obra, donde no se po-

día encontrar una cita, ni averiguar el tiempo de los hechos sin prolija meditacion de los lectores, queda franca para todos en una, y otra linea sin trabajo, y se evitan los yerros cometidos por algunos Autores que publicaron fragmentos de la Compostelana con años totalmente contrarios à su Chronologia, por fiarse de malas copias, cuyos vicios no podian descubrir sin mucho examen, y larga combinacion de las materias: v. g. el Concilio de Palencia colocado por el Cardenal de Aguirre en el año de 1114. y por Pulgar en el de 1118. siendo asi que examinada de espacio la misma Historia, consta fue en el año de 1113. de que sin duda va tratando el Autor (que fue el Canonigo Girardo, y no Don Nuño) como convence lo que precede, y prosigue despues de aquel Concilio, puesto aqui en el cap. 92. del lib. 1. con el año 1113. al margen, por cuyo beneficio cesan las dificultades, y riesgos, que de otro modo eran como precisos. Mariana, refiriendo algunos sucesos del Reynado de Doña Urraca, omitió los años, confesando la dificultad: otros que declaró, salieron errados (como le sucedió

à Zurita , y Sandoval por no haber combinado , y examinado de espacio la materia. Yo disculpo à todos , porque aun habiendo manejado varias veces la Compostelana, no podia averiguarme con la dilatacion de un Tomo en folio (quales son las copias manuscritas) escasisimo en expresion de tiempos, cuya obscuridad, y la prolija molestia necesaria para liquidar tantos años , me hizo retirar la mano algunas veces. Finalmente resuelto à publicar la obra , propuse no perdonar à trabajo aun el mas improbo , hasta lograr el descubrimiento de los años para alivio , y facilidad de quantos la quieran manejar. Podra ser que no todo esté à gusto de todos:

pero se me debe condonar lo menos por lo mas , y que acaso la misma fatiga puede haber ofuscado al mas vivo deseo de acertar.

Añado un *Indice general* de nombres , en especial los mas notables , que pueda servir para hallar , y concordar los sucesos sin molestia : y como este Libro sirve para justificar lo escrito en el precedente , mutuamente se ayudan : tal vez por lo alli escrito entenderás mejor lo referido aqui : otras veces por este lo de aquel. Para el coitejo te valdrás de los años , que en ambos se distribuyen por su orden , desde el año *mil y ciento* en adelante , que es donde empieza la autoridad de esta obra : y es como se sigue.

ERRATAS.

PAG. 97. lin. 1. bilis, lee *biles*. Pag. 284. lin. ult. *cap. 8.*
lee 9. Pag. 344. lin. 17. *possamus*, lee *possumus*. Pag. 516.
lin. 6. *Frajapanecum*, lee *Frajapane cum*. Pag. 528. lin. 28.
abbuit, lee *habuit*. Pag. 553. lin. 2. *student*, lee *studeret*.

Las pag. 271. y 272. estan repetidas, y faltan las 279. y 280.

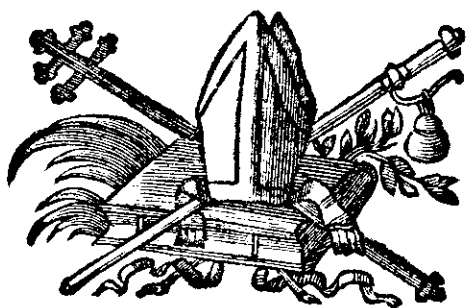
HISTORIA
COMPOSTELLANA,
SIVE DE REBUS GESTIS
D. DIDACI GELMIREZ,

PRIMI COMPOSTELLANI ARCHIEPISCOPI.

Ubi multa aliàs incognita de summis Pontificibus, Cardinalibus, Episcopis, Conciliis, Regibus, virisque illustribus (ab anno præcipuè MC. ad MCXXXIX.) memoria commendantur.

NUNC PRIMUM EDITA

PER R. P. MAG. ET DOCT. FR. HENRICUM FLOREZ,
Ordinis Eremitarum S. P. Augustini.

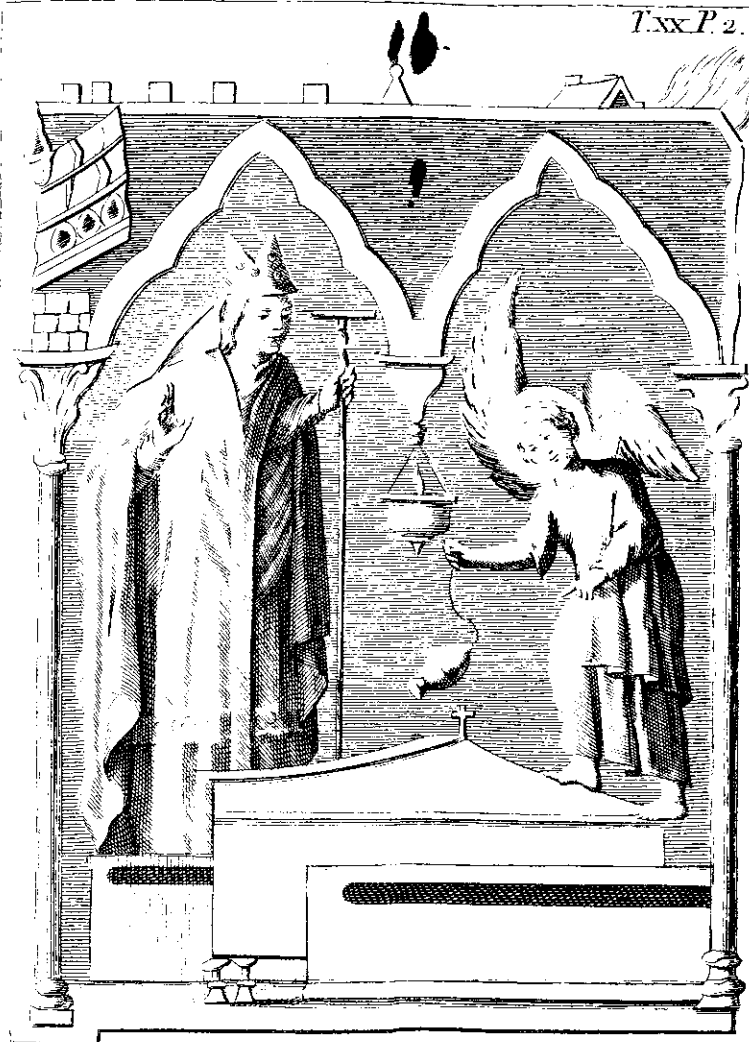
TOM. XX. HISPANIÆ SACRÆ.

MATRITI: Cum Superiorum facultate. M. DCC. LXV.

²
TOTIUS OPERIS INITIUM
à subsequenti monitu, & comminatione.

DIDACUS Dei gratia Compostellanæ Sedis Archiepiscopus iussit hunc Librum fieri, & in thesaurò B. Jacobi reponi, & si aliquis per eum legere voluerit, legat, & cognoscat quantos honores, & quantas hereditates, & ornamenta, & dignitates ipse Archiepiscopus suæ Ecclesiæ acquisiuit, & quantas persecutiones, & pericula à tyrannicis potestatibus pro suæ Ecclesiæ defensione pertulerit: & postquam legerit, & omnia cognoverit, in suo loco eum reponat, & semper ibi permaneat, & nemo eum inde rapiat, aut aliqua fraude, vel invidia auferat: quod si fecerit, aut ignorantia rapuerit, seu aliquo dolo eum destruxerit, auctoritate Omnipotentis Dei, & B. Mariæ Virginis, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & Beatissimi Jacobi, & omnium Sanctorum Dei, & nostra auctoritate, sit maledictus, & excommunicatus, & cum Juda Domini proditore, & cum Dathan & Abiron, quos vivos terra absorbuit, in inferno perpetualiter sit damnatus. Amen, amen. Et qui eum servaverit, & bene custodierit, à Deo Patre Omnipotente, & à B. Jacobo Apostolo ejus discipulo sit benedictus, & sanctificatus in sæcula sæculorum. Amen.

*Sepulchrum Dni Jacobi Apostoli
sub Arcis marmoreis, uti in veteri
Historia Compostellanae codice depictum.*

D

lab
eff
me
leg
hib
tut
tria
è
tia
ris
dife
cita
&
tor
Ro
doe

cus
tri e
rum
soni

 IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDUÆ TRINITATIS.

Incipit primus liber Registri venerabilis Compostellanae
Ecclesiae Pontificis Didaci Secundi.

Incipit Prologus.

Atres antiqui, de instructione & eruditione posteriorum solliciti, Regum atque Ducum gesta, necnon virorum illustrium probitates & industrias, paginae commendare consueverunt, ne diuturna vetustate, aut longis temporum intervallis abolita in foveam oblivionis labefierent: idcirco autem ea nequaquam oblivioni tradenda esse, sed potius per scripturae notationem vivaci & diuturnae memoriae commendanda arbitrati sunt, ut posterius eadem saepius legentes, sapientium & benevolentium mores & laudes in ipsis historiis notarent, & per gestarum rerum memoriam ad virtutem incensi probos & industrios viros probitate & industria imitari, & eorum vestigia sequi sollicitè studerent: & è contrario stultorum & perversam vitam ducentium, vitia & pravas consuetudines omnino devitarent. In scripturis etenim auditorum mentes & vitae doctrina, & morum disciplina instruuntur, & ad bonarum operationum studia excitantur, quia scripturae ad pravorum morum extirpationem, & ad bonorum aedificationem à discretis & sapientibus Doctoribus compositae sunt, egregio praedicatorum in Epistola ad Romanos attestante sic: *Quaecumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, &c.*

Reverendus itaque Compostellanae Sedis Episcopus Didacus Secundus, antiquorum Patrum consuetudinem in Registri compositione imitatus, praedecessorum suorum gesta, quorum partem ipse propriis oculis viderat, partem vero à personis & authoratis vitis frequenti auditione veraciter di-

dicerat , ab exordio hujus Apostolicæ Sedis scribi & ad memoriam revocari commendavit , ut quidquid in eis laudabile & imitabile diligens lector inveniret , laudare & studiose imitari satageret : et è contrario , si quid in eisdem vituperabile & reprehensibile inspiceret , id vituperare & reprehendere ad aliorum correptionem & emendationem non cessaret. Nam sicut ille qui percutit malos in hoc quod mali sunt , minister Dei est ; ita ille qui pia intentione increpandos increpat , minister Dei est. Unde Apostolus ad Discipulum suum scribens eum ad increpandorum increpationem exhortatur his verbis : *Argue , increpa , obsecra*. Sua quoque gesta suorum prædecessorum gestis in hoc registro subnotari curavit , ut successores ea legendo comperirent , quantum ipse pro exaltatione & utilitate , & honore suæ Ecclesiæ laboravit ; & quantas persecutiones atque pericula à tyrannicis potestatibus pro ejus defensione pertulerit : ut illis compertis , per ipsius exempla gradientes ad utilitatem & honorem , atque defensionem suæ Ecclesiæ viriliter elaborarent , & se pro domo Israel murum opponant ; ne mercenarii , potius quam boni Pastores esse , convincantur ; & ut à Pastore pastorum boni pastoris mercedem pro pastoralis cura promereantur.

Supradicta igitur de causa hoc Registrum fieri jussit duobus voluminibus (1) comprehensum : quorum unum *de Episcopatu* , alterum vero *de Archiepiscopatu* intitulatur. Et in libro quidem de Episcopatu successus & adversitates ipsius , & quos honores aut hereditates suæ Ecclesiæ acquisierit , & multa alia continentur , quorum singula diligens lector hunc librum legendo ad plenum pernotabit. Multa etiam acquisivit , & in potestatem atque dominium suæ Ecclesiæ redegit , honores scilicet , villas , hereditates , possessio-

(1) Tertius postea liber à tertio hujus operis Scriptore additus.

siones , Palatia , domos , ecclesiastica ornamenta , Pontificalia vestimenta , quæ nequaquam in serie hujus libri scripta sunt , utpote ab eo oblivioni tradita , aut majorum negotiorum emersione relicta. In libro autem de Archiepiscopatu continetur quomodo ipse Metropolitanam Emeritanæ Sedis dignitatem in Compostellanam Ecclesiam supremo labore , & multimodis impensis , divina præveniente gratia , Beato Jacobo cooperante transfulerit. In eodem etiam libro continentur multa alia , quorum singula percurrere in hoc Prologo minime necessarium duximus , tædiosam prolixitatem devitantes. Si quis autem animum suum ad legendum hunc librum nullo fere urbanitatis colore coloratum applicuerit , eum obnixius deprecamur , ut quæ in eo approbanda & tenenda notaverit , approbet , & teneat ; & quæ corrigenda & emendanda , corrigat & emendet , neve venenosæ invidiæ morsibus scripturam cum Auctore corrodat , sed potius illud philosophicum ante oculos mentis proponens , nihil perfectum in humanis actibus posse inveniri , veniam concedat humanæ possibilitati. *Tu autem Domine , &c.*

IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU-CHRISTI.
 INCIPIT TRANSLATIO BEATI JACOBI
 fratris Joannis Apostoli & Evangelistæ.

Caput I.

ICUT igitur ex veritate evangelica didicimus , Dominus ac Redemptor noster quadragesima suæ Resurrectionis die in Cælum ascensus Discipulis suis Evangelium per universum orbem terrarum prædicare , & Gentes ad veram fidem conversas in nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis baptizare præcepit , dicens :
Ite in Univerfum mundum , prædicare Evangelium omni crea-
tu-

tura &c. Aliis itaque Apostolis ex præcepto Domini ad Diversas Provincias & ad diversas Civitates Evangelicæ prædicationis studio commigrantibus B. Jacobus , S. Joannis Apostoli & Evangelistæ frater , Hispaniæ & Hierosolymis verbum Dei prædicavit , (1) ibique ab Herode ob Christi confessionem & Catholicæ fidei assertionem decollatus , primus omnium Apostolorum subiit martyrium. Unde B. Lucas Evangelista in Actibus Apostolorum ait : *Misit Herodes Rex manus , ut affligeret quosdam de Ecclesia , occidit autem Jacobum Fratrem Joannis gladio.* Cujus equidem beatissimi Apostoli corpus venerandum Judæi malivolentiâ & invidia ducti nec sepelire voluerunt , nec à Christianis qui tunc temporis Jerosolymis conversabantur sepelire permiserunt : sed sicut Leo Papa in Epistola quam de ejus passione & ipsius Corporis in Hispaniam translatione , ad Hispanos destinavit , affirmat : *Integrum corpus cum capite extra Civitatem projicientes canibus , avibus , atque feris devorandum , consumendumque exposuerunt.* Sed illius Discipuli ab illo vivente præmoniti quatenus corpus suum in Hispanicam Regionem transferrent tumultum , totum corpus cum capite , teste Leone Papa , nocturno tempore arripientes , litus adusque maris citato calle pervenerunt : dumque ibi de navigio quo in Hispaniam transmearent solliciti essent , navim sibi divinitus apparatus in litore maris invenerunt : quam Deo gratias unanimiter referentes , sacratissimo corpore imposito , ovanter conscenderunt , & Scyla cum Carybdi atque periculosis syrtibus , manu Domini gubernante , devitatis , primum ad Iriensem portum felici navigio pervenerunt : deinde venerabile corpus ad locum qui tunc Liberum donum vocabatur , nunc autem Compostella dicitur , deferentes , ipsum

~ cor-

(1) Ita nonnulli Codices: alii vero Jerosolymis remansit , verbum Dei prædicaturus ; ibique &c.

corpus sub marmoreis arcubus ecclesiastico more ibidem sepelierunt.

2 Floruerat autem antiquitus in illo loco inter catholicae fidei cultores Christiana Religio: sed tempore persecutionis ingruente, & superba Paganorum tyrannide christianae nominis dignitatem conculcante, totus fere Christianae Religionis cultus longo jam tempore inde evanuerat. In toto igitur tempore Sarracenorum, & longo etiam tempore post restitutionem fidelium, veneranda Apostoli tumba nullius christiani accessu frequentata, fruticum sylvarumque spissitudine mansit diutissime cooperta, nullique usque ad tempus Teodomiri Iriensis Episcopi fuit revelata aut cognita. Sed quando omnipotenti Deo placuit Ecclesiam suam laborantem visitare, & ejus adversitatem in prosperitatis tranquillitatem misericorditer convertere, tempus statim suo potenti imperio mutavit: Regnum Hispaniae transtulit, & gentili superstitione per regionem Hispanicam conculcata & profus annullata, Christi sui nomen atque fidem inibi suscitavit.

3 Ante autem illius pestis expulsionem Miro bonae memoriae Rex divina dispositione Regni sceptrum suscipiens, primus Pontificales Sedes per Hispaniae Provincias juxta Romanae Ecclesiae normam, divina gratia inspirante constituit, & Andream in Episcopum eligens Iriensi cathedra primitus sublimavit. Huic equidem hos inferius subscriptos ordine successisse legimus (quorum nullam profecto praeter nomina habemus notitiam) Dominicum, Samuelem, Gotomaram, Vincibilem, Ilduifum, Selvam, Teodesindum, Bemilam, Romanum, Augustinum, Honoratum, Quendulfum, item Quendulfum.

DE REVELATIONE CORPORIS B. JACOBI
fratris Joannis Apostoli & Evangelistæ. Cap. 2.

PRænotatis autem Episcopis fertur successisse Teodomirus eadem Cathedra Divina disponente gratia sublimatus: in cujus tempore divinæ majestatis omnipotentia Occidentalem Ecclesiam sepulchro tanti Apostoli revelato visitare & illuminare dignata est. Qualiter autem ei revelatum fuerit, sequens pagina patefacit. Quidam namque personati & magnæ auctoritatis viri præfato Episcopo retulerunt se luminaria in nemore, quod super Beati Jacobi tumbam diuturna vetustate excreverat, nocturno tempore ardentia multotiens vidisse; ibique Angelos sibi frequentius apparuisse. Quo audito ipsemet ad eum locum, unde illi se talia vidisse afferebant, accessit, & luminaria in prædicto loco ardentia propriis oculis proculdubio aspexit. Divina igitur inspiratus gratia præfatum nemusculum festinanter adiit, & diligentius circumspiciens, quamdam domumculam, marmoream tumbam (1) intra se continentem, inter Sylvas & frutices invenit. Qua inventa Deo gratias referens, Casti Regis Adefonsi, qui tunc in Hispania regnabat, præsentiam incunctanter adivit, eique rem ut audierat & propriis oculis viderat, veraciter notificavit: ipse vero tantæ audientiæ gaudio diffusus citato calle has partes intravit: & ad honorem tanti Apostoli Ecclesiam restaurans, Episcopium Iliensis Sedis in hunc locum qui Compostella dicitur, multorum
Epif-

(1) *In exemplari, quo Ambrosius de Morales fuit usus, ita ad oram scripsit: Hic nimirum tumulus marmoreus Arce illæ sunt marmoricæ, toties in Regum Præviligiis hoc ipso nomine repetitæ. Et sæpe equidem corruptissime leguntur. Sed id forte capite superiori num. 2. in fine congruentius animadverteret, ubi sub marmoris arcibus corpus sepultum traditur.*

Episcoporum , ac Dei Servorum , nobiliumque virorum auctoritate , atque Regali privilegio commutavit. Hoc autem sub tempore Karoli magni factum fuisse multis referentibus audivimus. TEODOMIRUS vero Episcopus tanto fidentius oculos mentis ad Cælestis patriæ considerationem erigebat , quanto frequentius Beatum Jacobum post Basilicam sibi factam miraculis & virtutibus coruscare conspiciebat. Spe ergo Cælestium præditus aliquanto interjecto tempore vitam securus effudit finali forte interveniente.

2 Cui *Adaulfus* succedens divini verbi pabulo gregem sibi commissum prout valuit vigilantî cura cibavit. Secundus quoque *Adaulfus* Pontificalis ordinis regimen suscipiens tanto internæ visionis desiderio succensus extitit , quod præ invidia à quibusdam hostium suorum de Sodomitico vitio in præsentia Regis qui tunc temporis Hispaniæ præerat , accusatus fuit. Rex igitur audito tanti facinoris commissio , vehementi ira commotus jussit eum indomito ac ferocissimo tauro secundum suum impiissimum judicium coram omni Concilio exponi , (1) ea videlicet lege , ut qui tanti criminis reus esse dicebatur , impetu impatientis tauri penitus dirumperetur. Sed ille qui occulto judicio statum justitiæ æquali lance ponderat , non permittens radium veritatis mendacii umbra obscurari , sic ferocitatem furentis tauri mitigavit , quod quamvis à canibus incitaretur , eidem religioso viro nihil impedimenti inferre valeret. Hoc autem ideo evenisse putamus , quia ille quamvis ad humanos visus jam damnatus esset , divina tamen pietate confidens , ante quam ad judicium tantæ crudelitatis veniret , officium Sacræ Missæ celebravit , & Pontificali infula (2) indutus quasi inexpugnabilis athleta Dei ad martyrium , ubi spectaculum erat , divina miseratione prote-

B

te-

(1) *Commentum id esse ostendimus tomo præc. in vita Adaulfi II.*

(2) *Pro infula Codex alter Casulam habet.*

tegendus pervenit. Taurus siquidem tubis, canibusque venatorum vehementissime irritatus, ut eum vidit, de indomito domitus factus, ultroneus cornua ejus manibus tradidit: & sic servus Dei illæsus evasit. Cumque Rex & omnes qui cum eo erant, tantæ virtutis miracula conspicerent, ante ipsius pedes prociderunt: & testimonii falsi quo cum damnasse prave voluerant, se reos extitisse manifesto clamore confessi sunt. Ipse autem juxta Apostolum pro malis bona reddens eis misericorditer indulgit: et eadem hora sui Pontificatus dignitatem dimittens Asturienses partes hujus fugitivæ vitæ transitoria postpositurus, solique Deo serviturus intravit: ubi exemplum Sanctæ conversationis aliis relinquens in Era DCCCC. IV. naturæ debita persolvit. Cujus equidem casula cum qua ipse in die præfati examinis Missam celebravit, tantæ virtutis divinitus extitit, quod si quis alicubi Sacramentum daturus, illam indueret, & forte perjurus existeret, ea profecto exui nullatenus valeret.

3 *Sifnandus* itaque hujus Ecclesiæ Episcopus, qui divina providentia sanctæ recordationis Adaulfo succcessit, adeo in labore sanctæ prædicationis defudavit, quod despectis sæcularium rerum negotiis, supernæ contemplationi toto mentis affectu inhiavit. Is etiam prædecessoris sui ejusdem Adaulfi sanctam vitam recolens, summæ ac fraternæ dilectionis desiderio Asturienses partes intravit, eumque mortuum Compostellam asportavit, & cum summa reverentia sepelivit. Præterea consilio & obedientia Domini Adefonsi Sanctissimi Imperatoris Xemenæque Reginæ hujus reverendissimi Apostoli Ecclesiam amplificans, & amplificatam cum multis Episcopis consecravit. Fundavit etiam Monasterium quod de *Ante altaria* nuncupatur, & *Piniarium*, ubi Monasterium S. Martini ad honorem Dei constructum est. Fundavit & *Lovium*, ubi reliquiæ S. Felicis reconduntur. Insuper & B. Job sententiam, qua dicitur: *Pes fui claudo, & oculus*

cæco, ante suæ mentis oculos reducens, juxta turrim principalis introitus hujus Ecclesiæ tam claudis, quam cæcis, omnibusque debilibus sedes fecit constitui: hac videlicet intentione, ut ejus elemosynis & oblationibus fidelium inopiæ sustentarentur. Præfata igitur Monasteria, scilicet de Ante-altaria, & Piniarium, idem venerabilis Episcopus tali equidem intentione de propriis B. Jacobi facultatibus construxit; ut si quis hujus Ecclesiæ seniorum sub regula B. Benedicti suorum criminum sordes divinæ compunctionis fleatibus perluere inardesceret, in quolibet eorum tamquam in familiaribus ac privatis mansionibus monacharetur. Eadem quoque intentione Lovium ab eodem Episcopo constructum fuit; ut si aliquis de familia ejusdem Ecclesiæ debilitaretur, illuc se ad quietem quasi emeritus conferret. Cujus nimirum familiæ exordium sicut in rei veritate cognovimus, verisima descriptione referemus. Supra namque memoratus Sifrandus Episcopus nefandissimæ traditionis atque accusationis Avunculi sui religiosi Episcopi Domini Adaulfi recordans, quotquot reperire potuit ex cognatione & propagine eorum qui cum tradiderant, faciendis officiis hujus Ecclesiæ sub titulo servilis conditionis auctoritate Regis, & decreto mansuro tradidit; ea videlicet lege, ut alii quoquinarii, & alii debitores omnium faciendorum servitiorum ex eis eorumque stirpe in perpetuum fierent. Postmodum aliquanto delapso spatio in Era DCCCC. & LVIII. idem catholicus Episcopus in pace vitam finivit. (*an.* 920)

4 Cui *Gundefindus* filius Comittis Aloiti qualicumque modo succedens, ferventiori studio sæcularibus, quam cælestibus inhiavit: qui nimirum circa finem suæ vitæ, ut in ceperat, etiam minus religiose vivens, ex habitaculo carnis fertur acrius evulsus fuisse. Cujus equidem mater inde nimio confecta mœrore, nocte ac die superæ pietatis clementiam pro eo instantius exorans ad remedium ejus

animæ , quidquid habuit pauperibus erogavit , & multo tempore in vigiliis & orationibus ante aram beatissimi Jacobi permansit , ut quoniam diversorum generum tormenta subiisse credebat , per immensam omnipotentis Dei misericordiam sanctissimo interveniente Jacobo , ad supernorum Civium confortia perveniret. Inter hæc ad contemplationem cælestis patriæ sitibunda mente diffusa sollicitissima intentione januam misericordiæ divinæ ad hoc tandem pulsavit , quod si hæc ejus preces fuffæ in conspectu supernæ majestatis erant susceptæ , per aliquam sanctam revelationem colligeret , qualiter filius suus se haberet. Cum ergo charitatis visceribus calefacta quadam nocte in Ecclesia hujus sacratissimi Apostoli pernoctaret , circa medium noctis oculos assiduitate vigiliarum jam fere gravatos momentaneo submisit sopori. Dormienti itaque visum est volumina quæ ad officium Ecclesiæ in Librario reponi consueverant , à quodam sanctissimo viro succensa fuisse , & ad eorum incendium se expergefactam surrexisse. Cumque inde stupefacta recumberet , audivit vocem dicentem sibi : Scias filium tuum hac nocte ad electorum societatem admissum fuisse.

5 Post hunc *Ermegildus* in Episcopum electus , ac post electionem pravis desideriiis hujus præsentis exilii deditus , dum vixit iniquitatis dominio mentis colla submisit. Cum autem paulo ante diem sui exitus vehementi ira commoveretur , cui-dam viduæ unam vaccam cujus lacte se , filiosque pascebat suos , auferri præcepit. Altera ergo die cum militibus suis inter epulas sedenti dapifer suus unum ex intestinis illius vaccæ , quod Gallæco vocabulo *duplicia* nuncupatur , in scutella argentea inter alia fercula apposuit. Ipse vero dapium diversitate jam distentus , atque nectaris liquore ingurgitatus cum priori morsu appositæ dupliciæ quam comedere voluit , medio ventre , eis qui intererant videntibus , crepuit. Postquam autem sepultus fuit ; monumentum ejus combustum fuisse à quam

quam pluribus audivimus, & etiam ipsius combustionis signa propriis oculis ipsi aspeximus. (1)

6 Huic equidem *Sifnandum* filium Comitis Menerdi, ac nepotem præfati Gundefindi Episcopi, quadam forte potestatis succedentem, Rex Sanctius in tenebrosis carceribus obtrudi præcepit, & Reodosindum (2) Cællanovæ Religiosum Monachum ejus in honorem subrogavit. Defuncto igitur Rege Sanctio idem Sifnandus à vinculis mox ereptus, armata manu in die Natalis Domini Compostellam intravit, & arrepto ense Reodosindum minatus est decapitare Episcopum. (3) Reodosindus itaque vir sanctissimus amore divinæ fortitudinis permanens intrepidus hujus maledictionis verba Sifnando intulit Episcopo: Qui mihi mortifero gladio Sifnande minaris, mortifero gladio violenter confodiaris. Sifnando denique in Pontificali Cathedra tyrannidis potestate permanente Reodosindus præsentis exilii tumultus fugiens ad Monasterium Cællanovæ quasi ad portum tranquillitatis, Domino miserante, pervenit. Hic obiit in Era I. XV. Cumque Normani ex portu qui Juncariæ dicitur venientes, & Iliam tendentes, partes istas deprædarentur, idem Sifnandus à Civitate exiit, & sui exercitus robore circumvallatus in die mediantis Quadragesimæ, usque ad prædium quod dicitur Fornellos, eos est infecutus: ubi pugnam aggressionis accerrimæ cum eis incipiens, sanctissimi Reodefindi maledictionis saggitta percussus casu interveniente occisus est IIII. Kl. Aprilis Era I. VI. (4)

7 Pelagius autem filius Comitis Ruderici Velasqui & post Sifnandum dignitatem hujus Pontificatus sæculari potentia suffi-

(1) Paulò indulgentius de rebus hujus Episcopi ferendum esse judicium in ejus vita Tomo præcedenti ostendimus. (2) Sanctum Rudefindum intellige.

(3) Vide quæ de posthuma Sifnandi II. fama in ejus vita scripsimus.

(4) Codex membranaceus Era i. vi. Alii perperam i. xvi.

cipiens, nec suscepti honoris curam gessit, nec in hujus peregrinationis valle per desideriorum caelestium lamenta suo se creatori, ut deberet, humiliavit: unde divina dispensatione Ecclesiam injulte ab eo diutius nolente occupari, à Domino Rege Veremudo expulsus est. (1)

8 In cujus equidem honorem *Petrus de Mosontio*, videlicet Abbas de Ante-altaria, divinae providentiae gratia subrogatus, ac districti examinis pavore perterritus coepit maculas suarum fordium poenitentiae lamentis amarissime punire, & in alta se Dei contemplatione elevare. Hujus ergo sanctitate & religione Dominus Rex Veremudus, superni timoris amore interveniente, compunctus, quidquid Ecclesia beati Jacobi temporibus omnium Episcoporum amiserat, huic Reverendissimo viro omnino praecipit restitui. Interea Rudericus Velasqui & pater praefati Episcopi cum ceteris Consulibus terrae hujus Sarracenos cum duce eorum Almezor in partes istas duxit. Qui Compostellam venientes majorem partem parietum Beati Jacobi Ecclesiae praeter ejus Sanctissimum altare penitus destruxerunt. Igitur beatissimus Jacobus volens, ne ab Ecclesia sua, quam ipsi tantae superbiae calce oppresserant, impune evaderent; tanto disenteriae morbo eos percussit, quod mortuis eorum quam pluribus, perpauci ad propria redierunt. Cumque Dux eorum Almezor interna consideratione tantae ultionis periculo suos acrius percuti conspiceret; quisnam esset ille cujus aula eorum impetu jam fere destructa esset, sui itineris ductores fertur consuluisse. Quorum nimirum responsione, Jacobum scilicet, unum ex discipulis Filii Mariae Virginis cujus nomen apud eos, ecce Maria nuncupatur, ibidem certissime tumulari comperiens, ac tantae audaciae poenitudinem gerens, fugam obstinate iniiit, & in fugiendo repentino languore percussus mortuus est apud
Me-

(1) Ea itidem quae de Pelagio scripsimus Tomo praecedenti consulenda.

Metina Celine , ubi sepultus est , & animam suam finui Mafometh infeliciter commendavit. Rex igitur superni amoris stimulo excitatus , in hanc urbem curiosa intentione venit , & hujus Apostoli Ecclesiam quam dirutam invenit , cum eodem Episcopo Domino Petro , Deo adjuvante , restauravit. Post restorationem consecrata equidem Ecclesia , Petrus idem Episcopus obdormivit in Domino.

9 Unde *Pelagius Didaci* temporali potestate subnixus , pastoralis curæ dignitatem post eum usurpavit : & quia sub tantæ prælationis obtentu vitio elationis intumuit , divino interveniente judicio à principibus terræ ignominiose abjectus fuit. Cui frater suus *Vimara Didaci* succedens quoniam sub prætextu religionis non Deo , sed suæ gloriæ deservire studuit , sive casu , sive prodicione in fluvium Minei dimerfus est. Hujus itaque Instruarius pontificales suscipiens vices adeo doctrinam vitæ sanctæ pravis moribus conculcavit , quod suis exigentibus meritis à domino Rege *Vere-mudo* in vinculis mancipatus , sub Era (1) debita naturæ persolvit.

10 *Gresconius* igitur nobilissimo genere ortus , tantæ nobilitatis lampade resplenduit , quod suæ militiæ circumspecta strenuitate *Normanos* , qui hanc terram invaserant , funditus extinxit , & ædificia murorum turriumque ad munendam urbem *Compostellæ* construxit. Cumque post consummationem hujus Ecclesiæ Sanctæ Mariæ , quam ipse , Deo opitulante , fecit , jam instante ejus vitæ termino ad Castellum *Honesti* quod ad defensionem Christianitatis construxerat , perveniret , in Era I. CVI. metuendæ mortis incurfu impulsus est.

11 *Gudesteus* igitur nepos ejus post eum ad Pontificatus apicem proventus quoniam juxta rigorem prædecessoris sui dig-

(1) Nullum hic vacuum spatium : sed absque Era annum Auctor exprimere voluit.

dignitates & honores hujus Apostolicæ Ecclesiæ ad statum recititudinis promovere voluit; inter eum & avunculum suum Comitem Froilam multa dissensionum conflictâ sunt suborta. Cum autem modo concordēs, modo discordēs ad invicem esse consuescerent, quadam dierum pace inter eos fidēi juramento firmata, idem Comes Froila Iliam ubi Dominus Episcopus quadragenarii numeri sacros dies observabat, suos Nuntios eum adlocuturos subdole delegavit. Qui ab eo benigne suscepti, in ejus mensa ad sumendos cibos confederunt, & quasi familiares sui in eadem Camera cum eo ad dormiendum recubuerunt. Qui Episcopo dormiente, noctu surgentes, ac tacitis gressibus per fores exeuntes, ad nemus in quo impiissimus ille supra memoratus Froila cum exercitu suo latitabat, venerunt, & inde subdoli pedetentim cum eo egredientes per ostium Cameræ in qua ipse dormiens jacebat, irruentes, eum impia crudelitate sub Era I. C VII. frustatim dilaniarunt (1)

12 Porro in eadem Cathedra *Didacus Pelaiç* à Domino Rege Sancio sublimatus est. In hoc tempore apud Hispanos Lex Tolertana obliterata est, & Lex Romana recepta. Et prædictus quidem Didacus multo tempore nobilitate ac generositate in hac præsentī vita floruit. Sed adeo curis exterioribus implicitus extitit, quod Ecclesiastici habitus normæ internam intentionem, ut debuit, non submisit. Unde à Domino Rege Adefonso suis exigentibus meritis captus, spatio XV. annorum permansit in vinculis. (*Vide lib. 2. cap. 2. & 55.*)

Promotio Petri Cardinensis Monasterii Monachi, in Compostellanum Episcopum. Cap. 3.

1 **I**Nter hæc siquidem Dominus Rex Adefonsus, vir Catholicus, intima consideratione comperiens quod beatissimi Apostoli Ecclesia in periculo viduitatis posita,

nisi

(1) *Vide infra lib. 2. cap. 55.*

nisi pastorali muniretur providentia, sine damno, nullo modo constare posset; alium in Pontificalem Ecclesiæ B. Jacobi sublimare Cathedram satagebat. Celebrante itaque Ricardo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali atque Legato apud Sanctam Mariam de *Fusellos* (1) Concilium, idem Rex Adefonsus affuit, & prædictum Episcopum quem diutius vinculis mancipari fecerat, quasi solutum, sed tamen sub custodia, ad Concilium venire jussit: videlicet ut eum à Pontificali dignitate dejiceret. Tunc prædictus Episcopus metu Regis, & spe liberationis præjudicium Romani Cardinalis passus est, & coram omni Concilio se indignum Episcopatu proclamans, annulum & virgam pastorem Cardinali reddidit. Cardinalis autem alium videlicet *Petrum* nomine, Cardinensem (2) Abbatem, in Pontificalem Ecclesiæ B. Jacobi Cathedram intronizandi licentiam concessit. Post hæc idem Episcopus, quamquam præjudicio gravatus, captioni tamen Regis iterum mancipatus est. Ea propter his demum Romæ ventilatis prædictus Ricardus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis atque Legatus, confusionis atque ignominie jaculo confossus est. Nimirum Papa Urbanus atque S. Romana Ecclesia admodum objurgavit atque confudit, utpote qui prædictum Compostellanensem Episcopum captioni mancipatum præjudicio gravaverat, & injuste deposuerat: proinde ipse quoque Legatione qua talia præsumpserat privatus est. Rex autem Adefonsus communi consilio sapientum virorum Hesperie, quemdam Abbatem Cardiniensis Monasterii nomine *Petrum*, huic Apostolicæ prætulit Ecclesiæ, qui post commissi gregis regimen biennio in Episcopatu permanens, quia sine consensu Matris nostræ S. Romanæ Ecclesiæ ad tanti honoris arcem

C

pro-

(1) *Vulgatum Fusellenſe Concilium anno 1088. fuit indictum.*

(2) *Hodie Cardeña.*

profectus fuit, in quodam Concilio Legione à Domino Cardinali Regnerio celebrato, qui postea in urbe Roma factus Papa, sortitus est nomen *Paschalis*, iuste & canonice depositus est.

Eo absentante sequitur Villicatio.

IBI namque quidam Parochianorum Ecclesiæ B. Jacobi nomine *Petrus Vimara*, laicus, & regius villicus, totum honorem quem Episcopus obtinuerat sanctissimi Regis Domini Adefonsi manu suscipiens, ad propria rediit: ubi tantum crudelitatis pauperes ac divites deprædando instanter exercuit, quod universa hostili more dissipando destruxit, & quia ipse omnia sine intermissione conflaturum ac rapturum sese præsumperat, quorundam benevolentiam iniquissime captando terram illam quæ *Montanos* nostro vocabulo vocitatur, & quoddam Castellum S. Jurgii; sive quamdam partem illius parochiæ quæ *Cordarium* dicitur, huic Patrono nostro B. Jacobo funditus auferri consentiendo permisit. Eo quoque deposito, & venerabilissimo Comite Domino Raimundo augustissimam filiam Catholici Domini Regis A. in conjugium suscipiente, Arias Didaci Majorinus hujus terræ effectus est. Iste quippe crudelis ardentissima cupiditate existens quæcumque extorquere & rapere potuit, sitibunda mente vehementius rapuit & destruxit: unde tam potens, quam impotens tantæ afflictionis intolerabiliori pondere oppressi usque ad illius obitum in afflictione acerrima permanferunt. Canonici itaque hujus Ecclesiæ, qui dispensatores Ecclesiasticæ dignitatis esse deberent, ad tantum inopiæ tum temporis devenerunt, quod paupertatis vinculis obligati, cibus corporeæ sustentationis in ipsa etiam Canonica modis omnibus indiguerunt. Quod autem valde indignum est, ac flebiliter condolendum, vilissimis etiam & variis vestimentis indu-

ti,

ti, quasi totius doctrinae Ecclesiasticae consuetudinis expertes in choro laudes Deo inordinate cantabant.

Verba Auctoris.

PRæceptis Domini Didaci Secundi Compostellanæ Sedis Episcopi, libenti & devoto animo obtemperans, ipsius prædecessorum gesta, quam verissime potui hucusque paginae commendavi. Nunc vero ipsius Reverendi Episcopi successus quos in hoc honore habuit, & adversa, quæ in eodem viriliter pertulit, atque ea quæ ipse ad Dei honorem & suæ Ecclesiæ utilitatem Domino cooperante discrete & sapienter peregit, describere, & ad posterorum memoriam revocare divina præveniente gratia aggreddiar. *Adjutorium nostrum in nomine Domini. Qui fecit Cælum & terram. Amen.*

De Pralatione Didaci Gelmiride. Cap. 4.

COMES itaque Domnus Raimundus, vir idoneus atque discretus, condolens Compostellanæ Ecclesiæ, non juxta Canonum instituta, ut supra exposuimus, ordinatæ, non inconsultis quatuor Episcopis, videlicet Petro Lucensi, Gunfalvo Mindunienfi, Auderico Tudensi, Petro Auriensifi, quosdam seniorum & populum hujus Ecclesiæ ex affectu internæ pietatis sic adloquitur dicens: Ite, & vobis metipsis consulentes quemcumque à me reposcere volueritis, protectorem & defensorem Domino miserante impræsentiarum habere poteritis. Hæc igitur audientes seorsum sumpto consilio in conspectu Domini Raimundi, totius Principes Gallatiæ pariter advenerunt: & coram eo assistentes summis precibus ab eo quemdam Clericum nomine *Didacum Gelmiridem*, honestum & magnæ discretionis virum, uno ore petierunt. Cujus Patrem (1) Iriam & ei

C 2

vi-

(1) *Pater ejus Gelmiritius vocabatur. Vide lib. 2. cap. 2.*

vicinam Provinciam, videlicet, inter duos fluvios Uliam & Tamarem, mira arte discretionis, & summo rigore moderaminis & multis annis gubernasse recolebant. Quorum petitioni venerabilis Comes viscere tenus condescendens Dominum Didacum Ecclesiæ S. Jacobi Canonicum, quem per manum & licentiam omnium Canonicorum, pro Cancellario & Secretario (1) suo secum in Curia honorifice tenebat, omni terræ & honori Reverendissimi Apostoli Jacobi præposuit: qui luce inexpugnabilis intentionis suffultus, nobiliorum virorum prudenti consilio adjutus cœpit destructa restaurare, & restaurata conservare, & conservata quasi ad statum rectitudinis multo labore perducere.

De Dalmachio Cluniacensi Monacho in Episcopum Compostellanæ promot. Cap. 5.

Anno 1094. **P**Raterea delapso unius anni spatio venerandus Rex Ildesonsus, & ejus gener Dominus Raimundus, & uxor sua nobilissima Domina Urraca (2) consilio & Cleri & populi B. Jacobi, auctoritate S. Romanæ Ecclesiæ quemdam Monachum Cluniacensis Religionis nomine *Dalmatium*, pudicum & religiosum virum, & Abbatis benedictione & licentia, Compostellanæ Ecclesiæ, Domino auxiliante, fecerunt Episcopum. Hic sedem quasi incultam reperiens vineam, sicut formam sanctæ Doctrinæ noverat, utilitati sanctæ Ecclesiæ ardentissimo amore instuduit. Nam cum Dominus Urbanus S. Romanæ Ecclesiæ Providentissimus Episcopus apud Clarum Montem Concilium celebraret, Religiosus idem Dalmatius cum quibusdam comprovincialium Episcoporum, qui germana juncti charitate ejus sanctitati inhæserant, in eodem

Con-

(1) Secretarii *Vocabulum* pro officio & dignitate ejus qui à secretis in Aula, jam tunc in usu erat.

(2) Fere semper nomen hoc (& aliorum) sola prima littera denotatur.

Concilio Domino Papæ se præsentavit; ubi ab omnibus ^{Anno} valde honoratus hoc Privilegium in sequenti ferie conscriptum, quod nemo prædecessorum suorum impetrare potuerat, cum istis subsequenter literis de confraternitate hujus Ecclesiæ scriptis apud gratiam Domini Papæ summis precibus impetravit. ¹⁰⁹⁵

LIBERTAS COMPOSTELLANÆ ECCLESIE.

URbanus Episcopus servus servorum Dei dilecto fratri Dalmachio Compostellano Episcopo, ejusque successoribus canonicè promovendis in perpetuum. Veterum Synodalium & gestorum Pontificalium series confitetur, semper Sedi Apostolica licuisse, ut & pro temporis ratione conjuncta disjungeret, & disjuncta conjungeret, & sedes sedibus commutaret. Hac igitur præcedentium Patrum auctoritate firmati, tibi fratri in Christo Carissime Dalmati, tuisque successoribus, decreti præsentis auctoritate concedimus pro B. Apostoli Jacobi reverentia, ut sicut Episcopatus Cathedralis prædecessores vestri in urbe quæ Illia (1) dicitur habuerunt, ita perenni deinceps tempore in ea quæ Compostella dicitur, & Ecclesiam continet in qua B. Jacobi corpus requiescere creditur, habere debeatis. Universa ergo ad præfata Illæ Civitatis Diocesim pertinentia, tibi, tuisque successoribus integra semper & illibata permanere decrevimus. Ad hæc pro singulari B. Jacobi devotione concedimus, ut tam tu quam tui deinceps successores, nulli præter Romano Metropolitano subjeçti sint: & omnes qui tibi in eadem Sede successerint per manum Romani Pontificis tamquam speciales Romanæ Sedis Suffraganei conferentur. Præterea mansuro in perpetuum decreto sancimus, ut

(1) Pafum Illia vel hilia scribitur, quæ Iria, (sicut & Irienses, vel portus Iriensis) in eodem codice nominatur.

ut quidquid hætenus iuste beati Jacobi Ecclesie testamentis regalibus oblatum est, quidquid catalogis legitimis continetur, quidquid Parochiarum Iriensis cathedra iuste habuisse cognoscitur, tibi, tuisque legitimis successoribus Compostella permanentibus firmum semper, integrumque servetur. Vestram de cetero concedet sanctitatem, Sanctæ Romanæ Ecclesie decreta in omnibus observare, & ita virtutum luce interius exteriusque fulgere, ut videant omnes vestra bona opera, & glorificent Patrem vestrum qui in Calis est.

Sane si quis in crastinum Archiepiscopus, aut Episcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Marchio, Comes, Vice-Comes, Judex, aut Ecclesiastica qualibet secularisve persona hujus decreti paginam sciens contra eam temerè venire temptaverit, secundo, tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei & Domini nostri Jesu-Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtæ ultionis subiaceat. Cunctis autem hæc observantibus, & præfatum B. Jacobi Ecclesiam venerantibus, sit pax Dñi. nostri Jesu-Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Datum apud Privatam (1) oppidum per manum Joannis S. R. Ecclesie Diaconi Cardinalis, Nonis Decembris Indictione tertia, anno Dominicæ Incarnationis M.XCV. (2)

Pon-

(1) Privatium aliis dicitur, in Vavariensi Gallie tractu, non longe à Rhodano.
 (2) In codicibus, quos mihi videre licuit, annus MCXVI. scriptus: corruptissime abs dubio, cum Urbanus ante ann. MC. defunctus sit. Inversè ego numeri CX. pro XC. & non VI. sed V. addendus, ut sit ann. 1095. qui solus ex adjunctis evincitur, nempe ex Concil. Claromontano, ex Indict. III. & ex octavo Pontificatus, ejus qui anno 1088. die 12. Martii cathedram ascendit.

Pontificatus autem Domini Urbani secundi Papæ VIII.

Dissolutio Dalmacii Episcopi, & Prælatio secunda Didaci Gelmiride. Cap. 6.

INDE tanto dono rediens decoratus Compostellanam Anno
1095
Ecclesiam libertatis robore decoravit. Sed quia non durat quem mors profernere curat, octo dies durat, quod nos dolor ejus adurat. Clerici ergo qui se de tot periculis ac tribulationibus ad portum quietis pervenisse putabant, quasi navis in medio maris, ingruente tempestate delitore solet excuti, sic inter procellas hujusmodi huc illucque se quati conspiciunt. Sed omnipotentis Dei clementia quæ secundum suæ providentiæ dispositionem dissoluta nave naufragantibus manum perfectæ consolationis porrigit; gubernatorem nostrum Catholicum Regem domnum Ildensum, generumque ejus piissimum Comitem Dominum Raimundum cum uxore sua Domna Urraca divinitus animavit, ut eos de hujusmodi asiduis incurisibus ad portum tranquillitatis misericorditer retraheret: quod sic factum fuisse recto ordine describitur. Clerus, & populus Ecclesiæ B. Jacobi omnium beneficiorum, quæ Dominus Didacus Gelmirides eis primitus fecerat non immemores existentes, tam importuna petitione januam misericordiæ prædictorum Principum suppliciter pulsare studuerunt, quod apud eorum gratiam eundem Dominum Didacum pro gubernatore & Domino impetrarunt.

*Vide
lib. 2.
cap. 1.*

Semotio Didaci primi ab Episcopatu. Cap. 7.

IDOMNUS itaque Didacus Pelaiz prædictus Anno
1096.
Episcopus à captione Regis jam liberatus, audiens Sanctissimum Dalmacium Episcopum naturæ debita persolvissè, & hunc alium totum honorem non Pontificali dignitate, sed vicaria potestate pro tempore obtinere,
Ro-

Romam percita festinatione petiit; ibique pontificalem dignitatem se injuste amisisse, & vim passum fuisse, importunis clamoribus conquestus est: unde sic factum est, quod post mortem Domni Dalmaci Ecclesia ista inter diversas angustias posita, hoc negotium *quatuor annorum spatio* permanfit indefinitum. Per illos autem *quatuor annos continuos* Dominus Didacus Gelmirides Vicarius totum hujus Ecclesie honorem communi bonorum consilio & assensu gubernavit. Divina tandem pietate inspirante, & ad communem utilitatem providentia persuadente, excellentissimus idem Rex Adefonsus, volens diffinire prefati negotii causas tam diutina protelatione agitas, misit Romanam Nuntios suos cum Clericis hujus Ecclesie, suas rationes contra eundem Didacum Pelaiz, calumnias adhuc in eum injuste devolventem, propalatuos, & pertractatuos: qui Romam pia intentione pervenientes bonae memorie Papam Urbanum ad quem mittebantur defunctum, & *Paschalem* ei in honorem jam subrogatum invenerunt. Anno 1099. Hic Paschalis ante Papatus adeptionem *Ranerius* dictus in die 15 Hispania fuerat jam Legatus, & totam hanc dissensionem, & beati Jacobi Ecclesie calamitatem certissime noverat. *Aug.* Reverendissimus igitur S. Romanæ Ecclesie Episcopus Paschalis eorum rationes & objectiones patula cordis aure perspicacius audiens, ac tantæ inquietudinis summam subtili consideratione discernens, Didacum Pelagidem tantæ dignitatis prælatione indignum esse dictante justitia, censuit: unde hæc Ecclesia quæ spatio XV. annorum in supradictis miseriis quasi languida permanferat, Domino miserante liberata, idem Papa venerabili Regi nostro, Clero & populo beati Jacobi subsequentes remisit literas.

AD REGEM DE LIBERATIONE COMPOSTELLANÆ
Ecclesiæ.

Paschalis Episcopus servus servorum Dei Carissimo filio Idefonso Hispaniarum Regi salutem & Apostolicam benedictionem.

2 *Petitionem tuam pro B. Jacobi Ecclesia benigne suscepimus, tum quia & nos Ecclesia ipsius graviter detritionem condolemus, tum quia eo te filium Ecclesiæ Catholica ducimus loco, ut in his quæ justa sunt, quæque mortaliu cuilibet annuenda, te potissimum admittere debeamus. Recensitis igitur Domini prædecessoris nostri Urbani sanctæ memoriæ literis, fratribus etiam qui in legali ratiocinatione, eidem Domino nostro Urbano affuerunt requisitis, patenter constitit confratrem nostrum Didacum, quondam Iriensis Ecclesiæ Episcopum, juste & canonice ab Episcopatu semotum, quamvis ei Dominus noster Urbanus officium Episcopale permiserit, si quando à vacanti evocaretur Ecclesia. Placuit itaque univrsis qui nobiscum convenerant fratribus, certum tantis varietatibus finem imponere, ne ulterius occasione ejus B. Jacobi destituatur Ecclesia. Omni qua propter ambiguitate seposita, personam & religioni, & regimini Episcopali congruam largiente Domino apud Compostellanam B. Jacobi Ecclesiam eligi, & ad nos consecrandam reduct præcipimus. Porro pro supra nominato Ex-Episcopo Didaco benignitatem tuam rogamus, ut in regni tui collata divinitus latitudine tantum ei honoris conferas, quantum ejus sustentationi possit honeste sufficere. Statum nostrum plenius ex Legatorum relatione percipies, & quo modo, quo habitu Apostolica Sedes agitetur agnosces. Tu autem cum Ecclesiæ membra diligis, illam ut caput diligere, adjuvare, & honorare non cesses, omnipotens Dominus suo te amore accendat, hostium suorum victorem faciat, ab*

omnibus peccatis absolvat. Datum Laterani IIII. K. Janu.

AD CLERUM ET POPULUM COMPOSTELLANÆ
Ecclesiæ de eodem.

Anno Paschalis Episcopus servus servorum Dei Clero & Populo
1099. Compostellano, & ejusdem Provincia Episcopis, salu-
tem, & Apostolicam benedictionem.

3 Quantis jam diu calamitatibus pro Pastoris absentia
B. Jacobi fatigetur Ecclesia, Hispaniarum angulus jam
nullus ignorat. Unde Catholicorum omnium mater Ro-
mana Ecclesia tanti membri, quod in corpore suo præ-
clarius gestat, dolores diutius tolerare non patitur. Igitur
Apostolica Sedis præceptis & Synodalis Collegii, quod in
vestra Provincia per ejus Vicarium pro eodem negotio ce-
lebratum est, gestis diligentius requisitis, ex pleniori fra-
trum nostrorum sententia sancto ut credimus spiritu dic-
tante, decrevimus S. Jacobi Ecclesiam tantis calamitatibus
absolvendam. Omni igitur ambiguitate seposita, omni spe
seu ambitione quam post depositionis suæ Synodale judicium
frater noster Didacus ex Apostolicæ Sedis miseratione gesta-
bat, oblata; personam, & religioni ac regimini congruam
Episcopali Compostellana Ecclesiæ festinantius eligere, &
consecrandam ad nos dirigere festinate. Datum Laterani IIII.
K. Janu.

Dilatio Electionis. Cap. 8.

CUM nobis equidem his præcipientibus literis elec-
tionem diu desideratam facere liceret, propter
absentiam Præpositi nostri Domini Didaci Gelmirez, qui
orationis gratia limina B. Petri adiverat, ubi ad ordi-
nem Subdiaconatus promotus est, usque ad adventum ejus
electionem fieri modis omnibus distulimus: & quia vi-
tam & mores ipsius cognoveramus, visis Domini Papæ
istis subsequenter literis, cum nolentem, atque reni-
ten-

tentem cum nobillioribus totius Gallatiæ, & assensu Regis Adefonsi, & Comitis Raimundi qui nobiscum laudantes aderant, in Episcopum elegimus.

Paschalis Episcopus servus servorum Dei, universo Conventui Ecclesiæ S. Jacobi salutem & Apostolicam benedictionem.

ORDINATIO PRÆDICTI D. ROMÆ
in Subdiaconum.

2 *Didacum Ecclesiæ vestræ Canonicum, & vice Doñum, venientem ad nos paterna benignitate suscepimus: quem in Apostolicæ Sedis gremio Subdiaconum ordinatum vestræ charitati remittimus. Nulla siquidem genii querela eum inhiberi censemus, non ex præcedentibus ante id temporis causis sollicitari volumus, quin deinceps largiente Domino suis temporibus ad sacros ordines debeat promoveri. Datum Romæ per manum Joannis Diac. Cardin. Bibliotecarii XV. K. April.*

Electio ejusdem, & consecratio. Cap. 9.

ET in venturis Kal. Julii annuente Dño prædictus Anno
Didacus in Episcopum electus est (1) sub Era ^{1100.}
I.C.XXXVIII. & ad venturum Pascha Episcopus consecra-
tus est XI. K. Maii. Unde magna lætitia in Ecclesia nos-
tra orta est. Post electionem vero cum multis hujus Ec-
clesiæ personis *Toletum*, ubi Dominus Rex Adefonsus
erat, petens, à Toletano Archiepiscopo cum summa pro-
cessione ibidem susceptus est. Inde regali gratia valde
honoratus rediens, cum ejusdem regis Vicario quamdam
partem honorum quam Ecclesiæ B. Jacobi prædecessorum

D 2

suo-

(1) *Vide infra lib. 2. cap. 2. de Episcopis qui ejus intersuerunt electioni.*

Anno suorum temporibus injuste amiserat, Domino auxiliante,
 1101 recuperavit: & quia eundem electum Romæ consecrandum
 juxta Privilegium prædecessoris sui Dñi Dalmatii cogno-
 veramus, ne suorum hostium dolosis insidiis in eundo vel
 in redeundo forte caperetur, interrumpentibus suspiriis
 valde doluimus. Didacus quippe Pelaiz Ex-Episcopus, &
 ejus propinqui, cum Dño Petro Aragonensium Re-
 ge per cujus Regnum ipsi electo transeundum erat, mo-
 rabantur, & ideo gloriosus Rex Adefonsus, & B. Jaco-
 bi Ecclesia nequaquam eum Romam ire consecrandum per-
 mittebant, captionis periculum à supra dictis hostibus
 illi metuentes. Quamobrem ab eodem Dño nostro Re-
 ge Adefonso deprecatorias literas exoptulantes, duos ex
 Canonicis nostris cum eis ad Dñum Papam, ut eum
 apud nos consecrari permitteret, misimus: qui has li-
 teras suscipientes Dño Hugone agravato ægrimonia,
 alius scilicet Vincentius viam universæ carnis subiit.

*P. Episcopus servus servorum Dei P. Lucensi Al. & G.
 Episcopis, & universis Clericis S. Jacobi salutem &
 Apostolicam benedictionem.*

DE EODEM.

2 Destructioni Ecclesie Compostellana jam diutius condo-
 luimus. Nunc autem cum Christianorum captivitas per lite-
 ras vestras nobis nuntiata est, major nos dolor affecit. Id-
 circo petitioni vestrae citra difficultatem præbemus assensum,
 ut ejusdem Ecclesie electo ne ad nos nunc temporis veniat
 parcamus. Unde & fratri nostro Magalonensi Episcopo, li-
 terarum nostrarum auctoritate præcipimus, ut ad eum con-
 secrandum accedat. Quod si forte nequiverit, Burgensis Epis-
 copas, qui nostri juris est, advocetur. Ipsi quoque electo
 presentium literarum auctoritate mandamus, ut onus quod

ei communi Ecclesie consensu imponitur, de misericordia Domini confidens accipiat. Porrò sicut militibus, ita etiam Clericis vestrarum partium interdiximus, ne occasione Ierosolymitana visionis Ecclesiam & Provinciam suam deserere presumant, quam Moabitarum feritas tam frequenter impugnat. Datum Melsie II. Idus Octobris.

Anno
1101

ITEM DE EODEM.

P. Episcopus servus servorum Dei Venerabili fratri G. Magalonensi Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem.

3 Nosse fraternitatem tuam credimus, quod Compostellana Ecclesia prædecessoris nostri privilegium meruit, dum nulli Metropoli subjaceret, ut Episcopus eius à Romano debeat Episcopo consecrari. Electus autem ejus impedimentis plurimis impeditus non valet utique ad Sedem Apostolicam pervenire; unde in autumno præterito fraternitati tuæ literas misimus, quas ad te non pervenisse miramur. Iterum ergo mandamus, ut illuc accedas, & electum ipsum vice nostra in Episcopum benedicas. Datum Laterani VIII. K. Aprilis.

ITEM DE EODEM.

P. Episcopus servus servorum Dei Karissimo filio suo A. Hispaniarum Regi salutem & Apostolicam benedictionem.

4 Sicut de tua, ut nosti, prosperitate gaudemus, sic profectò tua de adversitate afficimur. Unde Regni tui, & proximorum tuorum finibus providentes, milites tuos quos vidimus ire Ierosolymam prohibuimus. Literas insuper hoc ipsum prohibentes, & peccatorum veniam pugnatoribus in Regna vestra Comitatusque mandavimus. Porrò quod de captivitate Christianorum significasti, vehementius affecti sumus, & quod idem super electo Compostellano petisti non

ne-

Anno *negare decrevimus. Magalonensem enim Episcopum ad eum*
 1101. *in Episcopum consecrandum literis ire precipimus, qui si*
fortè defecerit, Burgensis Episcopus, qui nostri juris est,
advocetur. Omnipotens Dominus Ecclesiæ & tibi de inimi-
cis suis victoriam largiatur. Datum Melsiæ II. Idus Oc-
tobris.

Item de eodem. Cap. 10.

ET quia Legatorum alio jam defuncto, alio vero summo languoris pondere oppresso, has præcedentes literas quarum auctoritate noster consecrandus erat electus, nullatenus habere potuimus, ego ipse Munio Adefonsiades, & alter Munio Gelmirides, frater ejusdem Pontificis, à Canonicis hujus Ecclesiæ cum repetitis à Sanctissimo Imperatore nostro literis missi Romam, sollicitè ibimus, & divina interveniente clementia has literas ampliori collectione descriptas summo labore detulimus.

ITEM DE EODEM.

P. Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Clericis S. Jacobi salutem & Apostolicam benedictionem.

2 Destitutioni Ecclesiæ vestræ Compostellane jam diutius condoluimus. Idcirco in autumno præterito petitioni vestræ assensum præbuimus, ut ejusdem Ecclesiæ electo ne ad nos veniret tum temporis parceremus. Quas literas sicut nuntiis vestris deferentibus accepimus, ad vos non pervenisse miramur. Unde venerabili fratri nostro Magalonensi Episcopo tanta literarum nostrarum auctoritate precipimus, ut ad eum consecrandum accedat. Quod si fortè ipse nequiverit; Burgensis, aut alius Catholicus Episcopus advocetur. Ipsi quoque electo presentium literarum auctoritate mandamus, ut onus quod ei à communi consensu Ecclesiæ imponitur, de misericordia Domini confidens accipiat. Porro sicut militibus ita etiam Clericis vestrarum partium

tium interdiciamus, ne occasione Jerosolymitana visionis
 Ecclesiam & Provinciam suam deserere præsumant, quam
 Moabitarum feritas tam frequenter impugnat. Datum La-
 terani VIII. Kal. Aprilis. Anno 1101

ITEM DE EODEM.

P. Episcopus servus servorum Dei dilecto filio Al. salutem
 & Apostolicam benedictionem.

3 In autumno præterito de Compostellani Episcopi conse-
 cratione petitioni tuæ consensimus. Unde te repetito rogare
 mirati sumus. Quas literas quia interceptas audivimus, ite-
 rum venerabili fratri nostro Magalonensi Episcopo litera-
 rum auctoritate præcipimus, ut ad eum consecrandum acce-
 dat. Quodsi ipse fortè nequierit, Burgensis, aut alius Ca-
 tholicus Episcopus advocetur. Datum Laterani VIII. Kal.
 Aprilis

De confirmatione libertatis. Cap. II.

POST consecrationem suam idem Episcopus juxta Eze-
 chielem Prophetam quod à grege sibi commissò re-
 jectum fuisse cognovit, reduxit; & quod fractum inve-
 nit, sicut melius potuit alligavit, & ut Ecclesia ad arcem
 dignissimæ libertatis proveheretur, providenti diligentia
 laboravit. In primo etenim anno sui Pontificatus me non-
 dum Thesaurarium cum quodam Gaufrido Archidiacono
 Romam sollicitus delegavit, ut privilegium quod præde-
 cessor ejus Dalmatius à Domino Urbano sanctæ memoriæ
 Romano Episcopo de libertate Ecclesiæ impetraverat, Sanc-
 tissimus Dominus Papa Paschalis, qui ei successerat, auc-
 toritatis robore confirmaret, & confirmando aliqua Eccle-
 siæ nostræ utilia subministraret. Ubi tranquillitatis tempo-
 re cum essemus Cardinalium opitulationibus adjuti, &
 privilegium libertatis tantæ, similitudine rescribi fecimus,
 & cum eo robustius confirmato has subsequentes literas
 asportavimus. Con-

Anno

1102 Confirmatio Compostellanæ Diocæsis , & libertatis , &
Votorum. Cap. 12.

PAscualis Episcopus servus servorum Dei , venerabili fratri Didaco Compostellano Episcopo Secundo , ejusque successoribus canonicè promovendis in perpetuum. Justitiæ ac rationis ordo suadet , ut qui sua à successoribus desiderat mandata probari , prædecessoris sui proculdubio voluntatem & statuta custodiat. Proinde nos prædecessoris nostri sanctæ memoria Urbani II. statuta custodientes pro B. Jacobi reverentia legitimum sempiternum auctoritate sancimus , ut sicut Episcopatus Cathedram prædecessor tuus bonæ memoria Dalmatius Episcopus in Compostellana Urbe per Apostolicæ concessionem sedis obtinuit , in qua B. Jacobi corpus requiescere creditur , ita perenni deinceps tempore , tam tu quam successores tui habere opitulante Domino debeatis. Universa igitur ad Iriæ Civitatis Diocæsim jure veteri pertinentia tibi , tuisque legitimis successoribus Compostella permanentibus integra semper & illibata permanere decernimus. Ad hæc pro singulari B. Jacobi devotione concedimus , ut tam tu quam tui deinceps successores , nulli præter Romanum Metropolitanum subjeçti sint , & omnes qui tibi in eadem Sede successerint , per manum Romani Pontificis tanquam speciales Romanæ Sedis Suffraganei consecrentur. Præterea mansuro in perpetuum decreto sanximus , ut quidquid hætenus juste B. Jacobi Ecclesiæ à Regibus , seu quibuscumque fidelibus oblatum est ; quidquid Catalogis legitimis continetur , quidquid Parochiarum Iriensis Cathedra juste habuisse cognoscitur , tibi tuisque legitimis successoribus Compostella permanentibus firmum semper integrumque servetur. Illud omnimodis interdiciamus , ut nulli unquam personæ facultas sit B. Jacobi Ecclesiæ censum illum qualibet occasione subtrahere , quem Hispanorum Reges quidam nobilis

bilis memoria, Al. presentis pradeceffores, pro salute totius Provinciae statuerunt, à flumine videlicet Pisorgo, usque ad litus Oceani annuatim ex singulis bouum paribus persolvendum, sicut in scriptis ejusdem Ecclesiae continetur. Vestram de cetero condecet sanctitatem sanctae Romanae Ecclesiae decreta in omnibus observare, & ita virtutum luce interius exteriusque fulgere, ut videant omnes vestra bona opera, & glorificent Patrem vestrum qui in Calis est.

Sane si quis in crastinum Archiepiscopus, aut Episcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Marchio, Comes, Judex, aut Ecclesiastica qualibet secularisve persona hujus decreti paginam sciens contra eam temerè venire temptaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à Sacratissimo Corpore ac sanguine Dei & Domini nostri Jesu-Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem hac observantibus & saepesatam B. Jacobi Ecclesiam venerantibus sit pax Domini nostri Jesu-Christi; quatenus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Judicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Scriptum per manum Petri Notarii Regionarii à scriniis sacri Palatii. Ego Paschalis Sanctae Catholicae Ecclesiae Episcopus. Datum Laterani per manum Joannis S. Romanae Ecclesiae Diaconi Cardinalis II. Kal. Januar. Indictione X. anno Incarnationis Dominicae M.C.II. Pontificatus autem Domini Paschalis Papae III.

De Cardinalibus. Cap. 13.

P. Episcopus servus servorum Dei venerabili fratri D. Compostellano Episcopo. Salutem & Apostolicam benedictionem.

Ecclesiam quam regendam disponente Domino suscepisti

E

jam

Anno 1102. *jam diu etiam cum Pastorem habere videretur, Pastoris solatio caruit. Idcirco strenuitati tuae vigilantius insistendum est, ut in ea rite omnia juxta normam Sedis Apostolicae disponantur. Cardinales in Ecclesia tua Presbyteros, seu Diacones tales constitue, qui digne valeant commissis sibi Ecclesiastici regiminis onera sustinere. Porro quae Presbyterorum intersunt Presbyteris, quae Diaconorum Diaconibus committantur, ut in aliena stipendia nullus obrepat. Si qui sanè ante Romanae legis susceptionem, secundum communem patriae consuetudinem, conjugia contraxerunt, natos ex eis filios, nec à seculari, nec ab Ecclesiastica dignitate repellimus. Illud omnino incongruum est, quod per regionem vestram Monachos cum Sanctimonialibus habitare audimus, ad quod refecandum experientia tua immineat, ut & qui in praesentiarum simul sunt, divisis longè habitaculis separentur, prout arbitrio tuo & religiosorum virorum consilio melius visum fuerit; nec in posterum consuetudo hujusmodi praesumatur.*

Ad adipiscendam libertatem Parochiarum Compostellanae Sedis. Cap. 14.

ITerum amore B. Jacobi succensus, & hujus praecedentis impetrationis odore excitatus, duos ex Canonicis nostris, videlicet Hugonem, & Didacum, pro honore & reverentia suae Ecclesiae Romam misit, & has subscriptas literas ab eisdem redeuntibus suscipiens successoribus suis reliquit.

LIBERTAS COMPOSTELLANÆ ECCLESIAE.

P. Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri D. Compostellano Episcopo. Salutem & Apostolicam benedictionem.

Sicut injusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio.

Tuis

Tuis ergo frater in Christo Karissime, petitionibus annuente pagina presentis assertione statuimus, ut sicut Compostellana Ecclesia pro singulari B. Facobi devotione Sedis Apostolicę se letatur protectioni muniri, sic & ceterę sui juris Ecclesię per diversas Parochias constituta, que fidelium donationibus ad prefatam videntur Ecclesiam pertinere, eadem mereantur tuitione foveri. Ipsas namque Ecclesias in Romanę Ecclesię tutelam suscipientes Apostolica auctoritate sancimus, ut quęcumque bona, quęcumque possessiones eisdem cognoscantur Ecclesiis juste & canonicę pertinere, tibi, & tuę Ecclesię firma, & illibata serventur. Decernimus ergo, ut nulli hominum liceat eisdem Ecclesiis temerę invadere, aut bona illarum auferre, vel ablata retinere, sed omnia integre serventur, tam tuis quam Clericorum & pauperum usibus profutura. Adjicimus etiam, ut nec Episcopis, nec Episcoporum ministris, facultas sit in eisdem Ecclesiis quaslibet novas imponere consuetudines, nec ipsarum Clericos, vel ipsas Ecclesias excommunicare, aut interdicerę absque tua examinatione & certioris culpę cognitione, sed in tuo & Ecclesię Compostellane dominio integre & quietę permaneant. Si qua sanę Ecclesiastica, secularisve persona hanc nostrę Constitutionis paginam sciens, &c. (ut supra) Amen. Amen. Amen.

Datum Laterani Kal. Maii Indictione XI. Incarnationis Dominicę anno M. C. III. Pontificatus autem Domini Paschalis secundi Papę IIII.

Quando adiit Portugalliam. Cap. 15.

UT ergo quantum ad humanam capacitatem nullatenus discreparet à sententia qua dicitur quęcumque potest manus tua facere, instantę operare, in quibuscumque potuit vigilantius laboravit, ne presentis vitę subrepente studio, sub terrenę cogitationis aggere ipsius ani-

Anno 1102 mus sepeliretur. Cum itaque divina inflammatus gratia Portugaleses intraret partes, quodcumque in his subsequen-
tibus legitur Dño auxiliante peregit.

*Translatio S. Fructuosi, Silvestri, Cucufati, Susane Virg.
& Martyris in Compostellam.*

2 **A**Nno igitur Incarnationis Dominicæ M.C.II.(1) Venerabilis Pater D. Secundus Ecclesiæ B. Jacobi Compostellanæ Sedis divina præstante gratia Episcopus, secundo Episcopus sui anno Ecclesias, cellas, & hereditates quæ in Portugalesi pago Compostellanæ Ecclesiæ juris esse cognoscuntur, ut justum est, visitare decrevit: ad bonum namque pertinet Pastorem, ut tam exterioribus suæ Ecclesiæ bonis, quam interioribus provideat, & si quid detrimenti, vel aliquid inordinatum in eis invenerit, providentia sua restauret, & disponat. Assumpsit itaque de majoribus suæ Ecclesiæ personis, & ad Portugalesem uti disposuerat iter suum direxit. Cumque appropinquarent Civitati, quæ Brachara dicitur, nuntium suum ejusdem Civitatis Archiepiscopo præmisit qui adventum suum ei nuntiaret. Ipse vero Archiepiscopus nomine Giralduus, vir prudens atque religiosus, audito quod Episcopus S. Jacobi ad suam veniret Civitatem, magno repletus est gaudio, & congregans omnes Clericos suos cum civibus & ceteris Ecclesiæ suæ ornamentis, obviam procedens, Episcopum Compostellanum cum magna veneratione in processionem suscepit, & Clero cantante ipse cum manu dextera tenendo in Ecclesiam suam introduxit, & ut in ea eadem die Missam celebrare dig-

(1) Bullam anno 1103. signatam supra posuit, quoniam alteram anno 1102. obtentam subsequuta, ut ex ejus patet verbis cap. præc. Hujus præcedentis impetrationis (an. 1102.) odore excitatus, &c. Nunc de rebus ab Episcopo gestis eodemmet anno 1102. iterum illi sermo.

dignaretur summis precibus apud ipsum impetravit. Post ^{Anno} Missæ vero celebrationem ad mensam refectionis, post ¹¹⁰² refectionem quoque ad suam Cameram propriam Archiepiscopus Episcopum honorificè comitando perduxit, eique suum proprium hospitium præbens, in aliam mansionem ibit mansurus. Illa itaque die Episcopus S. Jacobi apud Archiepiscopum Bracharensem commoratus est. Sequenti vero die salutatis ejusdem Ecclesiæ fratribus, atque benedictione firmatis, præfatus Episcopus ad Ecclesiam S. Victoris, cujus juris medietas Bracharæ Civitatis esse perhibetur, Archiepiscopo comitante pervenit, & in sua Regia Palatia ut Dominus susceptus est. Interea tamen Ecclesias suas circumeundo, visitando, & in eis Missarum solemnia celebrando, multorum corpora Sanctorum quæ per eas semisepulta debito carebant honore intuens, pio gemebat affectu, & pietatis studio pio versabat pectore, quod postea divina opitulatione implevit: ferventi namque studio excogitabat qualiter pretiosas de inconvenientibus locis margaritas extrahere posset, & ad Compostellanam Urbem asportaret. Convocatis itaque suis familiaribus Clericis, & consilio probatis, quid inde, vel quo modo facere vellet aperuit, dicens: Fratres Karissimi, scitis quia ad has partes ideo venimus, ut si quid in Ecclesiis istis, seu hereditatibus destructum, seu inordinatum esset, præsentia nostra restauraret, & ordinaret, & male posita in meliorem statum mutaret. Nunc autem vestram non latet diligentiam quæ in eis inconvenientia reperiantur: plurima etenim Sanctorum corpora nullo cultu venerata, sed nuda & publico visui patentia passim per eas jacere inspicitis, quæ debita veneratione carere non ignoratis. Si ergo vestra nobis consuluerit prudentia, hoc emendare curabimus, & quædam pretiosorum corpora Sanctorum, quibus nullus hic exhibetur cultus, ad Compostellanam Sedem transferre cura-

Anno 1102 curabimus. Occultè tamen hoc fieri oportebit, ne forte gens hujus terræ indisciplinata, tantoque thesauro expoliata, in nos subitam seditionem commoveat, sicque quod tentare audemus, frustra nos tentasse doleamus. Hoc autem consilium cum ejus Clerici approbassent, utpote consilium divina inspiratione ortum, nec esse postponendum assererent, Venerabilis Episcopus maxima mentis jucunditate repletus respondit, & ait: Dominus Jesus Christus de cujus misericordia confidimus, ipse sua pietate quod desideramus adimpleat, & propositi nostri devotionem ad bonum finem perducere dignetur. Deinde Ecclesiam S. Victoris ingrediens, ibique Missam celebrans, ad dexteram partem majoris altaris fodi præcepit. Ibi Arca marmorea mirè ac subtiliter fabricata, mox sub terra reperta est. Quam cum præsentè Dño Episcopo aperuissent, duas capsulas argenteas intus invenerunt. Eas itaque prædictus Episcopus cum magno timore accipiens, glorificato nomine Domini cum Psalmis & orationibus referavit: in una quarum Domini nostri Salvatoris reliquias, in alia vero plurimorum Sanctorum esse demonstravit. Clausas igitur & firmiter sigillatas suis fidelibus Clericis custodiendas tradidit. Alia autem die ad Ecclesiam beatæ Susannæ Virginis & Martyris, quæ non longè ab Ecclesia S. Victoris remota est, pertexit, & in ea summa cum devotione Missam celebravit. Celebratæ autem Missæ, ut sacris vestibus erat ornatus, ad mausolea S. Cucufati & Silvestri Martyrum in eadem Ecclesia requiescentium, trepidante animo accessit, & eorum gloriosa corpora munda sindone involuta de inconvenientibus sarcophagis latenter assumpsit, & cum magna reverentiâ per idoneos ministros atque fideles, ceteris ignorantibus ad cameram suam deferri fecit, & fideliter custodiri. Ad sepulchrum quoque Sanctæ Susannæ Virginis cum pervenisset, ejus venerabile corpus cum fletu & lacrymis suspirando

do accepit, & occultè cum aliis custodiendum tradidit.

3 Præterea vir Dei cognoscens divina pietate ei esse concessum quod Sanctorum corpora per eum honorificanda essent, apposuit ut B. Fructuosi Confessoris atque Pontificis gloriosam corporis glebam simili modo transferret, atque convenientius collocaret. Post duos verò dies venerunt ad Ecclesiam B. Fructuosi ibique Missam solemniter celebravit. Finita vero Missa ad ejus sepulcrum sacris indutus vestibus accessit. Sed quoniam S. Fructuosus regionis illius defensor & Patronus erat, cum majore timore & silentio de Ecclesia sua, quam ipse adhuc vivens in carne fecerat, cum pio latrocínio sustulit, & sublatum fidelibus suis custodibus servandum commisit, & quamvis hoc factum omnes lateret præter hujus consilii conscios, consequenti tamen nocte haud quaquam Episcopus secure dormire potuit: timebat enim perdere quod secum gaudebat habere. At ubi mane factò quod egerat non esse pro palatum agnovit, cum gaudio & lætitia suum occultum thesaurum comportans ad quamdam S. Jacobi Villam, quæ *Corneliana* nuncupatur, tanquam iniens fugam accelerando regressus est. In Corneliana igitur rumor populi aures pontificales percussit, referens ab Episcopo S. Jacobi indignum fieri facinus, qui Sanctos de Portugalensi terra sublatos, Patriæ, scilicet, defensores, atque Patronos, ad suam conabatur transferre Civitatem. Quo audito vir summæ prudentiæ & pietatis eximie veritus ne qua occasione seu violentia pretiosam sarcinam amitteret, cuidam fideli Archidiacono suo Sanctorum corpora commisit, & quomodo ea per occultos tramite ad Tudensem deferret Civitatem, sapientibus verbis eum instruxit. Pontifice ergo apud Cornelianam remanente, Archidiaconus secundum ejus præceptionem iter faciens usque ad flumen Minei quod secus Tudam defluit, prospere pervenit. Flumen equidem ante tam asperrimis per tres dies

in-

Anno 1102 inhorruerat procellis, quod nullis navibus transiri posset. At postquam Sanctorum corpora supra ripam fluminis imposita fuerunt, eorum reverentiam fluvius sensit visus est: nam gravis auræ asperitate submota, aerisque intemperie evanescente, transferendis Sanctis tantam transfretandi facultatem flumen exhibuisse perhibetur, quantam ipsius planities aquæ subministrare potuit: quæ sedatis fluctibus tam magna ferebatur tranquillitate, ut nec modica fluctuationis unda quateretur. Translatos itaque per fluvii tranquillitatem Sanctos in Cœnobio S. Bartholomæi, quod in Suburbio *Tudæ* Civitatis situm est, posuerunt. Archidiaconus igitur fidei custodiæ administratione quemdam Diaconum S. Jacobi Apostoli Canonicum cum eis relinquens, ad Episcopum in Cornelianam reversus est, eique quidquid in itinere accidisset, & ubi Sanctos Dei dimisisset referendo patefecit. Deinde Diaconus quem custodem deputatum esse prædiximus, ex præcepto Pontificis supradictos Sanctos ad Ecclesiam S. Petri de Cella, quam B. Fructuosus fabricaverat, religiose detulit. Ibi vero per decem dies Episcopum præstolando, debitam venerationem eis exhibuit.

4 Audiens autem Episcopus, quia jam Minei fluvium Sancti transissent, & in tuto loco positi essent (fluvius enim iste Portugalem terram determinat à Gallætia) præparatis omnibus quæ præparanda erant, ad Monasterium ubi Sancti erant positi festinando pervenit; & assumptis inde Sanctis, jam manifestè per Villas S. Jacobi cum magna veneratione & lætitia ad Compostellanam Civitatem redire cœpit. Cum autem pervenisset ad Villam quæ *Gogildum* appellatur, nuntios suos Clero & populo Compostellano præmisit, ut eis Sanctorum adventum nuntiarent, & qualiter deberent suscipi iussione Episcopi admonerent. Clerus igitur Compostellanus & populus audientes quia divina miseratione permissum esset, quod Sanctorum Corpora

pora Brachara in Compostellanam transferrentur Civitatem, valde gavisi sunt: intelligebant siquidem quod tam eorum meritis & intercessionibus, quam piissimo B. Jacobi Apostoli patrocinio, cujus Sanctissimi Corporis presentia Compostellana Civitas illustratur, ab omni peste, seu languorum debilitate, liberandi essent. Exeuntibus ergo obviam nudis pedibus Clerici subsequenti populo totius Civitatis usque ad locum qui Humiliatorium dicitur, religiose processerunt. Quo cum pervenisset Episcopus, & se & qui secum venerant, discalciari precepisset, Clerici secundum ejus dispositionem sacris vestibus ornati, nudis pedibus existentes, post eos venientibus turbis gloriosa Sanctorum corpora susceperunt, & Episcopo preeunte & Clero in Civitatem suam cum Hymnis & Canticis, & pia devotione detulerunt, & in Ecclesia S. Jacobi Apostoli Compostellanae Sedis collocata fuerunt.

5 Corpus enim S. Fructuosi Confessoris atque Pontificis ad Altare S. Salvatoris in majori ejusdem Ecclesiae Crypta positum est. Veruntamen expletis quatuor annis iterum praefato Pontifici suisque Clericis melius visum est, ut B. Fructuoso, quem de propria mansione susceperant, proprium facerent habitaculum. In ejus itaque honore fabricatum & dedicatum est altare, & ab eodem Episcopo consecratum in sinistro membro ejusdem Ecclesiae, in Crypta quae est inter portam quae mittit in Claustrum, & Altare S. Jacobi. Ibi ergo positum est Corpus B. Fructuosi, & conditum, & tamquam in propria sede requiescit usque in sempiternum diem miraculis gloriosum. Sanctum vero Cucufatum Martyrem altare S. Joannis Apostoli & Evangelistae suscepit: & S. Silvestri Martyris corpus ad altare Beatorum Apostolorum Petri & Pauli in ejusdem Ecclesiae corpore conditum est. Beata vero Susanna Virgo & Martyr in Ecclesia quae in honore S. Sepulchri & omnium Sanctorum fundata cognos-

Anno 1102 citur in loco quem antea uterium puldrorum (1) appellare solebant, honorificè collocata requiescit. Hugo ejusdem Compostellanæ Sedis Canonicus, & Archidiaconus, qui prædicti secreti conscius fuit, qui etiam in tanti tamque pretiosi thesauri inventionem & inventi administrationem fidelissimus consultor & diligens cooperatore corpore præsens & animo devotus extitit; præfati eventus prosperitatem, ne oblivionis caligine sopiretur, diligenter scripsit, & posteris memoriam fideliter tradidit. Translata igitur Sanctorum Corpora, ut supradictum est, collocata fuere XIII. Kal. Jan. Regnante Domino nostro Jesu-Christo, cui est honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Quando Romam adit pro Pallio. Cap. 16.

I **P**RATEREA non post multum temporis idem venerabilis Episcopus circa ministerium & dignitatem Sanctæ Ecclesiæ infinitam sollicitudinem gerens, cum nobilissimis hujus Ecclesiæ personis præsentiam catholici Imperatoris nostri Domini Regis Adefonsi humillima dilectione visitavit, & quidquid utilitatis suæ Ecclesiæ competentis in armariolo sui pectoris præfixum se tenuisse recoluit, in ejus discretis auribus exposuit. Qui de diversis negotiis colloquentes tacita assertionem disposuerunt, ut ipse divinæ pietatis confidentia roboratus cum quibusdam Canonicorum suorum gratia impetrandæ alicujus dignitatis Romam peteret; & ne ab inimicis Regis illata sibi aliqua pateretur adversa, clanculum divertendo incederet. Tantæ itaque prudentiæ in hujusmodi peragendis negotiis præfatus Episcopus.

(1) *Henschenius edidit: ante Altare Sepulcrorum. Uterium verò pullorum melius retinendum, quod Hispanice dicitur Otero de Potros: ibi enim nundinæ sunt pullorum equinorum. Vide dicta tom. præced. sub hoc anno. Infra cap. 116. pullorum, non puldrorum scriptum.*

pus fuit, quod nec ab illis omnibus quæ cum Rege nostro Sanctissimo ibi disposuit declinavit, nec suæ dignitatis excellentiam nisi interveniente sanctæ humilitatis virtute aliquo modo inclinari permisit: prius etenim quam de Campaniæ (1) partibus egrederetur, Burgensis Ecclesiæ G. (2) Episcopus cum summa processione eum honestius suscepit, & in quibuscumque potuit per Parochias sui Pontificatus pro velle ei magnopere obsequi non cessavit. Postquam autem multis & idoneis personis tam Clericorum, quam militum circumdatus transpirenavit, & in partes Vasconiæ ad honores salutatum nostræ Ecclesiæ pervenit, tanto affectu à majoribus terrarum, & à ceteris, honoratus extitit, quod licet imperitiæ meæ descriptio tanta hebetudine, ut cernitis, nequaquam pigresceret, nullatenus insinuare valeret.

De honorificentis & Processionibus.

2 **C**umque hæc per partes illas fama volans circumquaque vulgaret, *Auxensis* Ecclesiæ nobilissimus Archiepiscopus ei obviam occurrens in festivitate Nativitatis B. Mariæ, quæ præ ceteris apud indigenas partium illarum specialiori devotione annuatim celebratur, eum cum summa processione honorabiliter suscepit. Ibi etiam eadem die, licet ex itinere defessus multis tamen precibus Archiepiscopi & omnium Canonicorum compulsus, majorem Missam celebravit, & prout ei gratia S. Spiritus vires infudit, multitudinem gentium, quæ ex diversis locis ad festivitatem confluerat, pabulo sanctæ prædicationis cibavit. Ea propter Archiepiscopo & fere omnibus probis viris qui affuerant indissolubili vinculo dilectionis conjunctus,

F 2

post

(1) Campaniam dicit tractum quem veteres incolebant *Vaccæi*, quique patrio hucusque sermone *tierra de Campos* nuncupatur.

(2) *Burgensis* tunc Episcopus *Garcia* vocabatur.

Anno 1104 post tertiam diem cum ampliori veneratione à Civitate egressus est.

Item de eodem.

3 **I**NDE per saluitates & honores B. Jacobi aliquantisper remorando, summo cum honore *Tolosam* intravit. Cumque ibidem divina administratione quosdam inimicorum suorum memorati Imperatoris Doñi A. sibi insidias apposuisse cognosceret, me ipsum Munionem, & Archidiaconum hujus Ecclesiæ nomine Gaufridum, Romam pramisit, & ipse cum ceteris Clericis, videlicet, Archidiacono Oduario, Hugone Cardinali Capellano, Petro Anajade, Petro Pelagiade, & aliis quam pluribus & militibus suis per devia incedens ad Monasterium *S. Petri de Mosiaco* quasi ad tranquillitatis portum, Domino auxiliante, pervenit: ubi cum officio sacræ processions digne & laudabiliter susceptus cum quibusdam præcessoribus ejusdem Monasterii *Caturnicensis* urbem adire est adgressus. Cujus equidem Episcopus ex ejus jam sibi notificato adventu sollicitus, quæcumque viro tantæ capacitatis paranda erant, sagaci industria parare festinavit, & hunc venientem congrua veneratione gaudens suscepit.

Item de eodem.

4 **H**Inc nempe cum egrederetur ad Monasterium *S. Petri Usurgecensis* veniens apud Religiosos Monachos & Abbatem, qui ibi erant, non minus honorificentius susceptus est. Sic itaque, ut supra exposuimus, ab omnibus ubique honoratus *Clemoium*, ubi corpus *S. Martialis* revera esse cognoscitur, fideliter venit, & tanta ibi reverentia honoratus extitit, quod si in humano corde plenè concipitur, ab ore tamen minus plene profertur: si vero juxta rei eventum singula sequentium obse-

sequiorum, quæ apud S. Leonardum, & Sanctam Vale- Anno
riam, ac Saluimum Compostellano Episcopo postmodum ^{1104.}
subministrata fuerunt, subtili consideratione persemus, ea
quæ superius memoravimus minora proculdubio fuisse conf-
picimus.

Item de eodem

5 **C**UM autem ad *Cluniacum*, videlicet ad caput
totius Monasticæ Religionis, præfatus Episco-
pus, tot & tantis sacris venerationibus insignitus accederet,
apud beatitudinem illius Sanctissimæ Congregationis quam
ibi divinitus profecto esse credimus, variis Ordinibus proces-
sionum intervenientibus, familiarius ac specialius est suscep-
tus. Sicut enim qualitate Sanctæ Religionis ac quantitate, clari-
tateve dignitatis, Cluniacum ab omnibus Monasteriis fere dista-
re cognoscimus, ita charitatem ipsius omnibus intervenientibus
largiufluam ac paratissimam constare sentimus. Quamobrem
idem venerabilis Episcopus Sanctissimo Abbati & ejus Sancte
Congregationi quasi quodam privilegio amoris adeo in-
nexus existeret, quod à Domino Abbate consilium petens,
ob quam causam tantum iter arripuisset, ejus auribus inf-
tilavit. Cujus animo tanti negotii auditione pulsato, coepit
ipse intra sinum suæ mentis, quasi mira quæ audierat repe-
tita cogitatione revolvere, & revolvendo, hæc sequentia
quæ Compostellanum latebant Episcopum, ei aperire: Cum
Doñus Urbanus, in Christo Karissime, qui prius Clunia-
censis Monachus, ac postea S. Romanæ Ecclesiæ extitit
Apostolicus, apud Clarum montem Concilium celebraret,
filius noster Doñus Dalmachius, ut tua charitas novit, B.
Jacobi Ecclesiæ religiosus Episcopus, ab urbe Compos-
tellana veniens eidem Concilio interfuit: ubi cum multis
Religiosis Episcopis Doñum Papam pro dignitate Pallii, ut
jam expressius nominemus, summis precibus exoraret,
quam-

Anno quamvis uterque nostræ Congregationis confocii fuissent,
 1104. nihil tamen apud ejus gratiam impetrans, repulsam passus
 fuit.

6 Aliud quoque obstaculum imminet quod dudum tuæ
 Ecclesiæ, frater Reverendissime, valde obfuisse cognovi.
 Quodam namque tempore cum quidam Cardinalium Roma-
 næ Ecclesiæ Legationis gratia Gallatiam intraret, nuntios
 suos Compostellano præmisit Episcopo, ut ei subjectæ obe-
 dientiæ debita subministraret, eumque cum officio sacræ
 processionis veneranter susciperet. Quorum equidem susci-
 pienda eloquia, furda aure audiens, atque moleste ferens,
 non religiosa urbanitate, sic eis fertur respondisse: Ite
 (inquit) ad hujus Ecclesiæ Cardinales, & tantum obedien-
 tiæ honorisque Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus exhibeant,
 quantum postea Romani Cardinales versa vice Romæ exhi-
 bituri sunt. (1) Unde Romana Ecclesia, quæ caput & for-
 ma omnium Ecclesiarum est, ut audivit, communi decre-
 to constituit, ne suo assensu Compostellana ulterius subli-
 maretur Ecclesia. Hæc profecto superius dicta, fili Karissi-
 me, tuæ petitioni repugnatura valde pertimesco. Hæc in-
 desinenter pulsant animum meum: hæc etiam meritis &
 intercessionibus Petri Principis Apostolorum & B. Jacobi à
 tenaci memoria Cardinalium Romanæ Ecclesiæ penitus re-
 moveri optarem. Tu autem umbraculo patrocini B. Jaco-
 bi suffultus matrem tuam Sanctam Romanam Ecclesiam, si-
 cut jam incepisti visitare ne renuas, & ne forte Dñs Papa
 petitioni tuæ condescendere refugiat, non per te, sed per
 Clericos tuos supradictam dignitatem impetrare pertenta.

Cu-

(1) *Alter codex exhibitum est, & paulo ante; prius à Rom. Cardinalib. ex quibus melius videtur legendum, quantum eis prius à Romanis Cardin. versa vice Romæ exhibitum est: scilicet præteritum præsentem compensando, non præsentem exhibendo pro futuro, quod sub obsequenti non cadit potestate. Ita etiam infra lib. 2. c. 1.*

Cujus equidem verbis memoratus Episcopus fidem commo-
dans in festivitate S. Michaelis eorum precibus motus ma-
jorem Missam in Conventu eorum celebravit. Idem etiam
Reverendissimus Compostellanæ Ecclesiæ minister pietate
timoris eruditus sub forma sanctæ humilitatis inter nego-
tia Ecclesiastica degens, quidquid carnale in se ipsum cor-
rigendum persensit, spiritali mentis dominatione restrin-
xit, ac sincera rationis discretionem æternæ pacis requiem
solicite requisivit, ad quam requirendam requiem apud
gratiam Doñi Abbatis divinitus promeruit, ut post ejus
decessum, ibi in recordatione sui ipsius anniversarium, &
tricennarium in perpetuum fiat.

Item de eodem. Cap. 17.

DEinde Sanctæ Congregationis benedictionibus muni-
tus per cellas & possessiones Cluniacensium obedien-
tiarum usque ad valles *Maurianenses* Dño auxiliante perve-
nit. Ibi etiam venerabilis Comes Umbertus eum honorifi-
ce suscipiens, usque ad urbem *Sensiam* (1) summa cum
veneratione perduxit: ubi præ timore Teutonici Impera-
toris, qui tunc temporis euntibus ad Dñm Papam insidias
tetenderat, militari habitu indutus variis laboribus Ro-
mam profectus est. Cum autem sacrum intraret Palatium,
quia nullus Episcoporum hujus Ecclesiæ Romæ sponte fue-
rat, tanto affectu præcordialissimæ dilectionis Dñus Papa
hunc suscepit, quod si subtilius consideremus, paucissimos
ita suscepisse arbitramur: & ne singula numerando diutius
fatigemur, ad ea quæ decem dierum spatium ibi assiduis pre-
cibus impetravimus, omni circuitione seposita veniamus,
Idem igitur venerandus Episcopus omnium quæ Doñus Clu-
niacensis Abbas ei insinuaverat, non immemor existens,
in-

(1) *Al. Scusiam. Ego Scetiam lego, urbem dittonis Pontificiæ.*

Anno interventu omnium Cardinalium à Dño Papa per Clericos
 1104. suos dignitatem Pallii petiit, & ut petitioni suæ condescen-
 deret, non infructuosè laboravit. Tandem superna coope-
 rante gratia Pallium, quod valde desideravit, in Ecclesia
 S. Laurentii ab altari juxta Romanam consuetudinem de
 Dei misericordia confidens religiose accepit, & per hoc
 subsequens privilegium S. Jacobi Ecclesiæ in perpetuum
 tradidit.

CONCESSIO PALLII.

*P. Episcopus servus servorum Dei. Dilecto fratri Didaco
 Compostellano Episcopo Sancti Jacobi Ecclesiæ salutem &
 Apostolicam benedictionem.*

*Jacobi Apostoli corpus in partes Hispaniarum allatum
 occidentalis credit & veneratur Ecclesia, cujus nimirum ho-
 nor juxta vaticinium David dicentis: Mihi autem nimis
 honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est Prin-
 cipatus eorum, succedentibus temporibus etiam apud homi-
 nes Deo disponente succrevit. Nempe locus ipse ubi Sacro-
 sancta ipsa pignora requiescunt, prius Villa Burgensis, dein-
 cept Municipium fuit, quod Compostellæ nomine nuncupa-
 tum est. Mox per Apostolicæ Sedis dispositionem etiam Epis-
 copalis Cathedra quæ in proximo Iriæ Municipio fuerat, Com-
 postellam translata est. Ipsa etiam cum Bracarensi Metro-
 poli subjaceret, ea mox libertate donata est, ut speciale Sedis
 Apostolicæ membrum fieret. Nos quoque tantam prædecesso-
 rum nostrorum gratiam intuentes, filiorum nostrorum Al-
 fonsi spectabilis Regis, cujus opera ejusdem Apostoli locus
 nostris temporibus admodum magnificatus est, & Clerico-
 rum Compostellanorum precibus indulgendum duximus, ut
 pro tanti Apostoli gratia Ecclesiam ipsam honore Pallii de-
 coraremus. Tibi igitur Karissime frater in Christo Didace
 Compostellana Civitatis Episcope Pallii dignitatem ex Apof-
 toli-*

tolica Sedis liberalitate concedimus, ut te & Ecclesiam tuam eidem Apostolica sedi amplius semper debere cognoscas. Cuius profecto usum infra Ecclesiam tantum ad Missarum solemniam peragenda tibi licere cognoveris diebus inferius designatis, id est, Nativitate Domini, Epiphania, Annuntiatione Domini, Cœna Domini, Dominica Palmarum, Pascha, Ascensione, Pentecoste, tribus festis B. Dei genitricis semperque Virginis Mariæ, Festo S. Michaelis, S. Joannis Baptista natiuitate, Solemnitate B. Jacobi, seu ceterorum Apostolorum, Commemoratione omnium Sanctorum, Dedicacionibus Ecclesiarum, Festis etiam Sanctorum Laurentii & Vincentii Martyrum, Confessorum quoque Martini & Isidori. Cuius indumenti honor quoniam modesta actuum vivacitate servandus est, hortamur, ut ei morum tuorum ornamenta convenient, quatenus auctore Deo rectè utrobique possis esse conspicuus. Quamobrem Karissime frater quem pastoralis cura constringit officium, dilige fratres: ipsi quoque adversarii propter mandatum dominicum tuo circa te copulentur affectu, pacem sequere cum omnibus, sanctorum moniam sine qua nemo videbit Deum. Piis vaces operibus, virtutibus polleas, fulgeat in pectore tuo rationale iudicii cum superhumerali actione conjunctum: ita procedas in conspectu Dei & totius Ecclesie, quod hujusmodi gregi commisso præbeas exempla, ut videant opera tua bona, & glorificent Patrem vestrum qui in celis est. Sit in lingua verus sermo, sit zeli fervor in animo. Creditum tibi agrum dominicum exerce, dum licet, semina in timore, dum tempus est: bonum faciendo non deficias: tempore enim suo metes, non deficiendo. Vigilanter itaque terrena negotia relinquendo, caelestibus anhela. Quæ retro sunt obliviscens, in ea quæ antè sunt temetipsum enixius extende. Mens tua in seculari varietate non desuat, sed tota in unum currat, atque consuat. Finem respice, quem mira suavitate David respe-

Anno 1104 *xerat, cum dicebat: Unam petii à Domino hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Sancta Trinitas fraternitatem tuam gloria suâ protectione circumdet, & ad finem, qui non finitur pervenire concedat. Datum Laterani per manum Joannis Sanctæ R. E. Diaconi Cardinalis II. Kal. Novemb. Indictione XIII. Nativitatis Dominicæ anno M.C.III.*

Obedientia P. Papæ promissa.

Hujusmodi obedientiam idem supradictus Episcopus P. Papæ promisit. Ab hac hora in antea fidelis ero Sancto Petro, Sanctæque Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, & Domino Papæ P. ejusque successoribus canonice intrantibus. Non ero in consilio, nec in facto, ut vitam perdam, aut membra; vel capiantur mala captione. Consilium quod mihi per se, aut per literas, aut per Nuntium credituri sunt, ad eorum damnum me sciente nulli pandam. Papatum Romanum, & regalia S. Petri adjutor ero ad retinendum, salvo meo ordine, contra omnes homines. Vocatus ad Synodum veniam, nisi præpeditus necessitate. Legatum Apostolicæ Sedis, quem certo Legatum ejus esse cognovero, honorifice tractabo. Apostolorum limina singulis trienniis aut per me, aut per meum nuntium visitabo nisi eorum absolvar licentia. Sic Deus me adjuvet, & hæc Sancta Evangelia.

De restauratione altaris B. Jacobi & ceterorum. Cap. 18.

Inter ceteras quibus præfatus Episcopus dignitates Ecclesiam suam decorare non pigra sollicitudine festinavit, quæcumque in ejusdem Ecclesiæ altari, sua manus restauratoria gesserit, ne in posterum ignorantia nebula obfuscentur, ab oblivionis interitu defendere curavimus. Sed ne singula proferendo per devia longius evagemur, intentionem nostram ad rectum tramitem dirigamus, quate-

tenus ea quæ propriis oculis aspeximus, prout possibilitas nostra valuerit, succedenti memoriæ commendemus. Altare etenim S. Jacobi quantulæcumque parvitas extiterit, ne minus vero dicere judicemur, ex ipsius arulæ quantitate verius colligi poterit. Crescente denique in fidei cognitione christianæ professionis religione, aliam arulam aliquantisper majoratam à cultoribus Sanctæ fidei superimpositam, antiqua antiquorum Patrum memoria tam fidelium verborum enuntiatione, quam certa literarum subministratone, nobis evidenter insinuavit. Ceterum præfatus Episcopus in augmentando suæ Ecclesiæ decore sollicitus vehementer, quoniam arula jam secundo augmentata, tantum Apostolum minime decebat, Apostolicum altare majorari debere pia consideratione consideravit. Quapropter habitaculum illud ab ejusdem Apostoli columnis ad instar inferioris mausolei conditum, quo Sacrosancti Apostoli pignora sine ullo scrupulo claudi cognoscimus, religiosorum virorum prudente consilio roboratus, se destructurum Canonicorum Conventui sibi super hac re fortiter reluctanti prænuntiavit: multiplice etenim assertione asserabant, opus manibus tantorum virorum, licet rude & deforme ædificatum destrui nullatenus debere, ne ipsi aut eorum dominus, cælestis fulminis mucrone percussit tantæ audaciæ citata pericula sustinerent. Ipse verò velut strenuus miles impenetrabili suæ bonæ considerationis clypeo munitus, quia eos exterioribus magis quam interioribus, oculo suæ discretionis intendere prospexit, calcata eorum formidine, pede bonæ intentionis supradictum habitaculum solo tenus destruxit, & altare quod modicæ quantitatis primitus extiterat, jam tertio marmoreo desuper imposito lapide undique prout decuit augmentavit. Circa cuius egregiam & optimam quantitatem, argenteam tabulam non interjecto temporis spatio, & mirabiliter incepit, &

Anno 1105 mirabilius consummavit. Pavimentum quoque cum gradibus, quibus ad altare conscenditur plano opere & omni decore decorato reedificare curavit. (1) Ciborium (2) etiam ad honorem Apostolici altaris, quod congruenti artificii varietate, auro, argenteo fieri præcepit humanæ investigationi suæ monstrabit intuitus. Altari etenim, sicut superius prælibavimus, taliter extracto, quoniam humanis visibus ex omni parte patebat, nullum arcanum in quo privatæ orationis à fidelibus vota solverentur, relinquebatur. Opportunum namque & sanctæ meditationi necessarium eminebat, quatenus mentes internæ contemplationis splendore coruscantes, & maculas suæ conscientiæ fuso lacrymarum flumine in secreto loco mundarent, & per sanctæ orationis juvamina quasi cælestis alimoniam dapibus refecti, à pestifera mole vitiorum exonerati redirent. Quare cœpit Episcopus intra suæ mentis hospitium cogitationi insistere, & ad faciendam in altari confessionem indefessa sollicitudine funditus anhelare. Quam equidem confessionem infra duas altaris columnas, quæ Ciborium sustinent, quantam vel qualem construxerit apparet, quando felicem aditum præbet intrantibus.

*Consecratio Altarium, & de oblationibus Hospitali concessis,
& de Ecclesia S. Sepulchri. Cap. 19.*

IN eodem vero opere omnia altaria circumquaque convenienti Magisterio, convenienter disposita, videlicet S. Mariæ Magdalenæ, S. Salvatoris, S. Petri, S. Andreae, S. Fructuosi, S. Joannis Baptistæ, & in sinistro

(1) *Peractum opus illud anno V. sui Episcopatus (nempe 1105.) ut versus in eadem sculpti tabula (quæ hodie Frovale dicitur) testantur. Vide tom. præc.*

(2) *Aliis Ciborium, tegimen scilicet & umbraculum Altaris, columnis innixum.*

nistro cornu altare S. Joannis Apostoli; & S. Crucis, Anno 1105.
 postquam sacra chrismatis unctione perunxit, deificæ nobilitatis, insignis splendescere fecit ornamento; qui quoniam in supernæ patriæ contemplatione indissolubiliter animum fixerat, & quoniam mutua semper charitate fervebat, rogatus precibus Petri Pampilonensis Episcopi condescendit, cui altare sanctæ Sedis ad consecrandum cum ingenti veneratione concessit. Facta autem omnium altarium consecratione dedicato in sublimi S. Michaelis altari, quia extra urbem tendere volumus, quædam quæ prætermisimus, licet non in suo loco, huic tractatui inferere debemus, de altari videlicet S. Mariæ Magdalænæ, & S. Crucis, unde superius mentionem fecimus; medias omnium eleemosynarum largitiones à fidelibus superpositas, peregrinorum & debiliū hospitalium domui concessit, quam sane ante Episcopalis consecrationis adeptionem suo pretio acquisivit, & propriis facultatibus propensius dilatavit. His igitur superius denotatis, quoniam Monasterium de Piniario, sicut prælibatum est, à prædecessori sui bonæ recordationis Sifnandi Episcopi solertia constructum cognoverat, Ecclesiam S. Martini ad usum Monasticæ Religionis jam fere destructam, cum Leovegildo ejusdem Ecclesiæ ministro diligenter majoravit, & majoratam diligentius consecravit. In suburbio autem ejusdem Civitatis Ecclesiam S. Sepulchri venerabili S. Sufannæ corpore splendidius illustratam, quam de Bracarenfi Civitate sua transtulit industria, construxit, & expleta Paschalis gaudii Solemnitate in sequenti die ad eam annuatim procesionem fieri firma stabilitate stabilivit, quatenus inibi à Clero & ab omni Compostellano populo, Missarum solemnibus solemniter celebratis quisque ad sua alacriter remearet.

Anno

1105. *De Ecclesia in Monte gaudii fabricata & consecrata, de Pontificalibus Palatiis, de ordine & numero Canonicorum. Cap. 20.*

1 **D**enique prædicti Præsulis summa solertia, cujus propositum ab ipsis fere cunabulis semper extiterat, & destructa construere, ne iterum labefierent sub ipso suæ constructionis statu conservare, ex altero latere Civitatis in Monte gaudii Ecclesiam Sanctæ & reverendæ Crucis per ejus jussione[m] plano opere fabricatam, Ecclesiastico more consecravit, ad quam completa anni revolutione, tam Clerum, quam etiam populum in letania majore, in festivitate videlicet S. Marci Evangelistæ, cujus sacras Reliquias in eodem loco veneramur, & colimus, ad instar Romanæ curiæ cum pompa ire constituit; & intra Missarum solemnias à Præsule Sedis Apostolicæ solemniter celebrata omnes pabulis æternæ vitæ refecti; sicuti ex ordine primitus iverant, sic ordinatim ad sua recta repedarent.

2. Præterea postquam Episcopatus conscendit fastigia, quoniam Ecclesia quam divina disponente gratia regendam susceperat, diutino temporis spatio proprii Pastoris fuerat destituta præsidio, non solum nullam ibi domum Pontifici honestam & congruam, sed neque Clericos, præter rudes & fere nulli disciplinæ Ecclesiasticæ subditos, in ea valuit reperire. Quapropter intra præcordia suæ considerationis vehementer affectus, salubri consilio salubriter assumpto inter muros ejusdem Civitatis, B. Jacobi opus noviter inceptum mirabili suo ingenio tricameratum Solum cum turri convenienter incepit, & convenientius ad perfectionem non remota festinatione perduxit. Denique domos circumquaque mira dispositione disposuit, ubi & Ecclesiam mirabiliter fabricatam, & mirabilius depictam,

tam, Pontificali infula decoratus cum summa veneratio- Anno
ne consecrando consecravit. Qui quoniam & exteriora con- 1105.
gruo moderamine subtiliter regebat, & interiora subti-
liori mentis acumine subtilius prævidebat, majora mino-
ribus anteponebat ejus largiflua bonitas refectorium Cano-
nicis mirabile fecit & congruum, juxta cujus similitudi-
nem, sicut ab ore ipsius frequenter audivimus, in pla-
tea Palatii claustrum hujusmodi domibus cum appenditiis
exornatum, si eum corporalis molestia non subrepsit, se
perfecturum spondit.

3. De cetero non solum Clericos, qui propter incipiam
victus, quem de redditibus Ecclesiæ usque ad medium
anni habere vix poterant, propriam Ecclesiam dimisserant,
verum etiam alios è diversis partibus colligens, locato de
doctrina eloquentiæ Magistro, & de ea quæ discernendi
facultatem plenius administrat, ut nos ab infantia subtra-
heret rudimentis, suo nos commendavit imperio. Denique
claritate sui ingenii sic res Ecclesiasticas providendo dis-
posuit, quod etiam juxta numeralem Discipulorum Do-
mini collectionem septuaginta duos Canonicos elegit, qui-
bus per totius anni revolutionem sufficientia victualia mi-
nime deessent. Eis etiam & charitatis concordia & favo-
re nimiam dilectionis, sicut bonum decet Pastorem, totis
viribus erat innexus. Sed quia antiqui hostis versutia eos
quos ita videt adstrictos felle suæ invidiæ maculare non
cessat, in veteri Testamento facta duorum fratrum, quo-
rum alter, Cain scilicet fratricidium perpetravit, ad memo-
riam reduxit Episcopus. Reduxit quoque in novæ Legis
exordio de XII. Discipulis quod unus eorum proditor ex-
titerit. Et quia hæc omnia valde Pontificis animum pun-
gebant, qualiter radix illa proditoris quæ antiquitus pul-
lulaverat extirparetur, ne præsentibus veneno pestiferæ suaf-
sionis interficeret, à majoribus suæ Ecclesiæ personis con-
si-

Anno filium petiit, quorum consilio ne supradicta fieri possent,
 1105. ab unoquoque Canoniconum subjectionis obedientiam consequenti jurejurando suscepit.

De Juramento Canoniconum.

ANno M.C.XX. Kal. Maii Episcopatus sui anno secundo (1) hoc juramentum fecerunt Canonici Ecclesie B. Jacobi Apostoli suo Episcopo Dño. Didaco II. quorum nomina inferius scripta & singulatim notata videntur.

Juramentum.

Ego N. juro vobis Dño. Didaco presenti Episcopo per Deum Patrem omnipotentem, quod ab hoc presenti die, & deinceps vobis obediens & fidelis semper in omnibus ero, & vitam vestram & membra & honorem totum quem habetis nunc, vel habituri estis, defendam, & exaltabo absque aliqua fraude & malo ingenio secundum posse & ingenium meum omnibus diebus vitæ meæ. Sic Deus me adjuvet & hæc Sancta Evangelia.

Nomina eorum.

Gundefindus Abbas. Munius Gelmirez. Pelagius Gunfal. Gaufridus Arc. Hugo Capell. Oduarius Arc. Pelagius Did. Joannes Arc. Petrus Astuariz. Munio Adef. Pelagius Muniz. Didacus Rud. Martinus Pel. Munio Mr. Adefonsus Atinez. Arias Muniz. Petrus Pel. Cyprianus Pel. Petrus Didaci. Adefonsus Did. Petrus Gundesindiz. Bernardus Gutierre sp. Michael Gunfal. Petrus Did.
 Joan-

(1) Si anno Pontificatus secundo id juramentum factum; abs dubio anno MCII. nullo vero modo MCXX. legi debet. Ideo autem circa annum 1105. illud refert, quoniam de Canoniconum concordia, communique eorum victu & habitatione tractavit.

Joannes Rud. item Petrus Did. Pelagius Muñ. Munio Sifnandici. Arias Arc. Didacus Bod. Petrus Judex. Didacus Rud. Pelagius Anajaz. Vimara Ab. Joannes Guimiriz. Michael Janardiz. Didacus Pel. Aloitus Bned. Fagildus P. Pelagius Tanaoiz. Oduarius Pr. Gundesindus Pr. Adrianus Rud. Didacus Jul. Petrus Al. Rudericus Fr. Aloitus Joannes. Martinus Beraldus. Pelagius Manso. Petrus Cresc. Pelagius Gelmi. Petrus Anaide. Petrus Mr. Martinus Cidiz. Romanus Romaz. Vimara Astrariz. Riquila Cl. Adefonsus Pel. Petrus Abbas. Arias Guntadiz. Martinus Pel. Petrus Cres. Erus. Petrus Eliæ. Adulfus. Giraldus Archiepiscopus Bracarenfis. Pelagius Joannes. Arias Gunfalu. Petrus Fulco. Arias Did. Episcopus Auriensis D. A. Tudensis Episcopus. (1)

De Ordine eorumdem.

7 **Q**Uibus ita gradatim dispositis nobis omnibus veluti bruta animalia nulla adhuc jugali asperitate depressa reluctansibus, sicut nec Chorum ingredi, sic à gradibus altaris ad altare conscendere, nisi superpellicis decoratos minime permisit. Quid plura? Sic vomere disciplinæ aspera Clericorum corda demulcendo mollificavit, quod etiam illi qui ad quælibet facienda præcipites nullo unquam moderationis fræno fuerant obligati, & sic, quod dictu nefas est, in mutuam cædem prurumpebant, non solum charitatis concordia uniti erant, verum etiam omni jam morum honestate redundabant.

De adificatione Ecclesie de Canogio. Cap. 21.

HIS ergo & aliis consimilibus laboribus semper intentus Ecclesiam Sanctæ & intemeratæ Virginis Mariæ Anno 1106

H

riæ

(1) *Tudensis Episcopus Audericus, Auriensis vero Didacus vocabatur.*

Anno
1106

riae de Canogio cum domibus circuncirca dispositis, quæ non longe ab urbe sejungitur (1) quanta vel quali animi intentione fundaverit, nisi in examine venturæ felicitatis perfecte dici à mortalibus minime poterit: quippe cum ejus discretionis intuitus totius Gallatiæ Sanctimoniales sine regulari districtione vacare intueretur (nullum etenim Sanctimonialium Monasterium intra tanti Regni latitudinem habebatur) ejus animus germanæ charitatis calore succensus ad id peragendum tam idoneum loci situm veluti illum reperire non potuit: tum quia à Præsule Sedis Apostolicæ de vitæ suæ continentia colloquio continuæ visionis frequentius imbueretur: tum quia propter contiguam loci affinitatem eis uberius & commodius necessaria suppeditarentur. Divino igitur compunctus amore tota mentis intentione cupiens locum illum ædificare, non solum pomerium & cerasetum, unde nec pars arboris ibi habebatur, sed etiam omnia genera arborum, quæ ad gignendos fructus in partibus istis reperiuntur habilia, convenienti loco circumquaque plantari fecit: & in eodem flumine, quod per terminos Ecclesiæ discurrit, sicut frequenter audivimus, vivaria piscium fieri jussit, quatenus cum pisces reperiri non possent, Sanctimoniales, quæ eundem locum incolerent, eorum possent subsidio sublevari.

De restauratione Ecclesiarum in Patrono, in Iria, in Sancta Cruce, in Sancta Eolalia, in Sancta Leocritia, in Nervo, & de Cultura Villa nomine Godegildi.

Cap. 22.

HOC quoque silentio præterire nequaquam dignum existimo, quoniam eo in pastoralis curæ celsitudine

(1) Milliaris scilicet, in occidentali Saris ripa, ubi hodie Conventus Patrum Ordinis B. Mariae de Mercede, vulgo Conjo.

ne permanente, cum honores & Ecclesias, veluti bonus Pastor, in sua Dioecesi Sancta visitatione pervisitaret, in toto sui Episcopio, ubi suus frequens erat accessus, ad peragenda divina officia præ nimia vetustatis obumbratione congrua loca invenire nequivit. Ea propter & Ecclesiam S. Jacobi de *Patrono* ab uno Templi fabulo usque ad summa tecti fastigia, cum quodam bonæ memoriæ Pelagio Presbytero ædificando construxit; & sicut altare S. Eulaliæ in Iria, sic in Pistomarcis Ecclesias quas inferius de tenebris ignorantia ad communem lucis notitiam deducimus, videlicet S. Crucis, S. Eulaliæ, S. Leocritiæ, S. Mariæ Nevarensis, quas etiam solo tenus destructas, vel quasi tuguria reperit, cum domibus utrobique congruenti ædificatione, ædificatis, eum vigili exercitio condidisse cognovimus; quas omnes Canonicorum suorum collegio stipatus honorifice consecravit. Juxta Paratellam vero S. Jacobi Villam, Ecclesiam S. Michaelis de Bojone de quorundam militum potestate, qui eam quasi pro sua tenebant, juxta liberationem liberavit. Quo in loco quoniam juxta ipsam Villam ad recipiendum Pontificem sessio non erat idonea, palatia, & domos circumquaque convenientes ædificando construxit. In Saliniensi quoque pago Regiam Villam vocabulo Godegildum cultoris inopia desolatam & destitutam, quam immensa fructuum densitas vehementer occupaverat, à laicale possessione penitus abstulit, & ad eam excolendam proprios cultores celeriter intromisit, juxta cujus Villæ affinitatem Ecclesiam S. Mariæ de Lua à sitibunda militum cupiditate ante præsentiam piissimi Comitis Raimundi per legum censuram juxta liberationem liberans, postquam pro suo jure consecravit, juri suæ restituit Ecclesiæ.

Anno
1106

De libertate Civium Compostellanorum. Cap. 23.

SUpradicto namque Consule Raimundo, qui tam ingenii claritate, quam generis nobilitate inter Occidentales emicuit, Gallatiæ Regnum obtinente, inter Compostellanos Cives contra nobiles terrarum Principes magnam diffensionem ortam esse cognoscimus: nobiles etenim sine aliqua justitiæ repetitione, & sine aliqua justa ratione Civibus cum per honores suos extra urbem commercia requirebant, censum & vehicula & omnia quæ asportabant sua, vi auferebant, quorum negotio ex utraque parte rationaliter ventilato, idem vir summæ prudentiæ & sapientiæ Consul R. finem imponere cupiens adstante non modica turba militum & virorum nobilium, tale edictum fecit, quod numquam aliquis Civium pigneraretur, nisi pro sua tantummodo causâ justitia primitus postulata, & à Pontifice Sedis Apostolicæ denegata. Quod si quis superbia tumidus fastu elationis impinguatus, hujusmodi edictum ejus robore roboratum, in aliquo violare tentaret; ea quæ pigneraret duplici compositione componeret; & pro ipsa sui ausus temeritate solidos LX. persolvere idem Consul certa scripturæ cognitione affirmando confirmavit. Dato itaque judicio cum vir illustrissimus socer ejus Rex Adefonsus causa orationis B. Jacobi limina ferventi animo visitasset, & à Civibus, ut hoc judicium confirmaret, vehementius pulsaretur, ipse eorum justissimæ postulationi assensum præbendo suarum cognitionem literarum suæ successioni reliquit, & eum qui non observaret perpetuo anathemate constringendo constrinxit.

De Tributo S. Pelagii de Luto. Cap. 24.

CUmque apud Civitatem Zamoram præfatus Consul tam dissenterię morbo, quam acuta febris ægrimonia percuteretur, de debito S. Pelagii de Luto (quod vulgari appe-

appellatione *Portaticum* dicitur) præfatus Episcopus eum Anno
vehementi invectione vehementer increpavit: quisquis ete- 1106
nim ea loci parte sive fecerat, sive transitum faciebat, non
solum propter suæ pecuniæ amissionem, verum etiam prop-
ter magnum sui corporis dedecus, nudato exuviis sæpius
corpore, instantius lacrymabatur. Quorum labores Episco-
pus animi compasione recordans, quia Consulem tunc
temporis census inopiam pati cognoverat (multa etenim
idem Consul militiæ suæ sponderat; sed unde persolve-
ret non habebat) ex propriis suæ Ecclesiæ stipendiis cen-
sum, qui ei more solito de Castro illo dabatur, pari truti-
na trutinatum ei conferre voluit: sed quia Consul pro re-
medio animæ suæ cognovit Episcopum constantius insisten-
tem inter reliquas suarum eleemosynarum largitiones debi-
tum id per firmam scripturæ cognitionem cum consilio suæ
conjugis penitus abstulit, & suæ propagini, si id repe-
teret, modis omnibus interdixit.

*De acquisitis domibus Compostella, & de Pilonio, & de
Branderitio. Cap. 25.*

1 **P**Ræterea sanctissimi Regis Adefonsi sororem sancti-
tissimam, vocabulo Gelayram, finali sorte
depressam totam curtem Anaemaris numularii Ecclesiæ B.
Jacobi contulisse cognovimus. Quam equidem Gelayram
medietatem Monasterii Pilonii & Branderitii cum pertinen-
tiis eorum, non dissimiliter dedisse præsensimus. Cujus dig-
na vestigia ejus soror Urraca Regis Fredenandi discreta &
nobilis filia, profunda mentis provisione pertractans, ante-
quam suus spiritus de ergastulo carnis fuisset elapsus, in
urbana Compostellæ Civitate solum quoddam juxta fo-
rum luculenta literarum attestacione non dissimiliter im-
pendit. In acquirenda autem supradictorum Monasterio-
rum, Pilonii, videlicet, & Branderitii, alia medietate cum

Anno 1106 omnibus suę dominationi jure veteri pertinentibus, tantum nostra defudavit Ecclesia, quoad usque vir summę prudentię & religionis Rex: Adefonsus cum ea quę sibi proxima consanguinitatis linea juncta constabat, Urraca videlicet, eodem utero progenita, per certam scripturę cognitionem firmo stabilitatis robore eam roboratam Clericis Jacobensis tribuit Ecclesię.

De indagine terminorum Pilonii.

2 **H**IS igitur impetratis, & à Pontifice diligenter receptis, quia quidam corbulo Anfonfus scilicet Ramiriz, cognovit Episcopum ad suam venire Ecclesiam S. Eolaliam de Lofon, quę Pilonii, & erat & esse dicebatur, felle suę malę opinionis infectus ad Villicum terrę Luzum Ariam se transtulit, & per eum Consuli & ejus uxori se presentavit, quatenus Ecclesiam illam & ea quę sui juris non erant, eorum dominio manciparet: quod Episcopus comperiens tamdiu cum Infanta nunc blandis sermonibus, nunc duris invectionibus sepefatum negotium pertractavit, donec vir ejus super hujuscemodi rebus in quęstione positus, & vera sua indagine determinatis, tam ipsum Anfonsum, quam ejus hereditatem, quia ad Ecclesiam B. Jacobi pertinere cognoverant, Pręfulis dominio mancipavit. Recepto itaque Pilonio, cum ejus honorem diligenti investigatione investigasset, totum dominium à Viniola usque in Carrium, & à Carrio usque ad Portum Mourí, unde solo nomine se possidere medietatem pensens, jurí suę Ecclesię vera assertionem attinere tum temporis didicit. Quo cognito presentiam Consulis celeriter adiit, & ejus conspectui super hujuscemodi terminis querelam opposuit, cuius judicio & certa diffinitione de Viniola usque in Carrium aliam medietatem se impetrasse gavissus est: & quia ab Carrío usque ad Portum Mourí alia medietas sub judicum de-
ter-

terminationē determinanda remansit, opportuno eam tempore determinari ratio postulat.

De diffinitione Oxomensis & Burgensis dioceseos, & de agrimonia Comitum Raimundi. Cap. 26.

Porro aliquanto labente temporis articulo Dominus Papa dilectioni ejus quasi præcordiali & speciali filio suo præceptorias literas delegavit, quatenus cum comprovincialium sedium Episcopis, Petro videlicet Legionensi, & Pelagio Asturicensi, & aliis quos vitandę longitudinis causa sub silentio tegimus, eam quę inter Oxomensis & Burgensis Ecclesię Clericos ambiguitatem de finibus communis Parochię habebatur, certissima indagine determinaret, & facta determinatione super hujuscemodi omnibus, aures Dñi. Papę literis suis informarent: cujus profecto jussionis velut vir magnę auctoritatis & humilitatis sine mora obtemperans ad indagandos terminos iter suum cum omni celeritate arripuit. Cum autem in partibus Campanię ejus notus fuisset adventus, quoniam vir illustrissimus Consul R. quem natura & morum dignitas inter Occidentales non parum exornaverat, apud Villam Gralialium secus Sanctum Facundum positam, gravi ægrimonię languore detinebatur, idem Consul, notę prædicti Pręsulis clementię quasi ad desiderabile salutis animę suę refugium, ut ad sese venire dignaretur, nuntios suos destinavit: ante cujus præsentiam cum percita festinatione pervenisset, tanta veneratione venerandus Episcopus est susceptus, quantum silentio præterimus, ne in ejus descriptione diutius & morosius immoremur. Nam postquam Consul dignis poenitentię fletibus suorum criminum maculas deterfit, & se & omnia suę potestati consistentia arbitrio Pręsulis commisit, in ripa fluminis Minei Monasterium de Plantata (1) cum

(1) Plantata hodie Chantada.

ANNO cum suis apenditiis Ecclesie S. Jacobi fidelissima literarum
1106 attestacione dare voluit.

De Testamento S. Mametis, & de Obitu ejusdem Comitis. Cap. 27.

SED quoniam Ecclesia nostra non solum in capite, verum etiam in suis membris sic intrinsicus quomodo forinfecus à Villicis ejus frequenti impugnatione impugnabatur, ex internę pietatis affectu colloquiorum dulcedine prefati Principis aures pulsans instantius; ei tandem persuasit; quod sicut Infantę Domine U. uxoris sue consultu de servili conditione progenitis tam ad regalia imperia, quam etiam ad Comitatum pertinentibus, & in Civitate S. Jacobi commorantibus, inconcusa stabilitate per testamentum jugum debite servitutis abstraxerat, sic me Petrum nondum Capellanum, scriptum de S. Mamete cum suis omnibus pertinentiis facere coarctavit, quod ante presentiam foceris sui Catholici Regis Domini Adefonsi, qui ad videndam ejus egrimoniam, quoniam specialis dilectionis Privilegio eum diligebat, advenerat, robore suo roboravit. Quibus ita peractis aliquando sue uxori sulfureę tempestatis terrorem denuntians, aliquando venturę felicitatis gaudia repromittens, postquam ei persuadendo persuasit, quatenus omnes Ecclesias & hereditates, preter hereditatem Superati & curtem unam in civitate, inter fluvios Uliam scilicet & Tamarim Apostolicę Ecclesie per testamenti deliberationem, sicut & contulit, contulisset, ejus sancta anima debita nature munera persolvendo de habitaculo carnis est evulsa: quocirca communi Clericorum consilio; cum Petro Legionensi Episcopo, & aliis consortiis ad faciendam terminorum supradictorum indaginem duos Clericos suos direxit: ipse vero ad propria revertendo supradicti viri exequias
&

& pretiosam sepulturam in Ecclesia B. Jacobi debita humanitatis officia solvens officiosa pietate peregit.

Anno
1107

*De burgo Tabulato, & de Moneta S. Jacobi à Rege datis,
& de altercatione pro Joanne Longobardo & fratre ejus. Cap. 28.*

Denique præfatus Imperator Doñus Adefonsus internæ mentis consideratione considerans tanti Pastoris solertiam circa opus Ecclesiæ ejusdem fore semper intentam, ex affluentibus suarum rerum fertilitate operis inopiam sublevare desiderans, & in confinio Vallis Carceris burgum *Tabulatum* (1) & monetam S. Jacobi modis omnibus liberatam, ea legis conditione concessit, quatenus ejusdem operis machina primitus consummata, ulterius tam ad Clericorum inibi deservientium impensas, quam etiam ad usus suæ necessitati necessarios Ecclesiæ perpetuo sine ulla suæ propaginis receptione permaneat. Recepta ergo, sicuti patula cordis aure superius audistis, omnino libere moneta, ejusdem Præsulis summa solertia omnibus suis nummulariis Tandulfum majori ingenio præditum cum magna cautela proposuit: cujus custodiæ omnimodo monetæ dominium, ne falsificaretur, attribuit: qui Tandulfus per secretam sæpe fati Pontificis iussione in discretis auribus piissimi Regis Adefonsi de duobus Civibus suis Joanne videlicet Longobardo, & ejus fratre Gaufrido, querelam opposuit, quorum alterum, Joannem scilicet Regis filiaæ Repositarium, eadem Regina per iussione & summam Præsulis rogationem collegerat, alterum vero Petrus Consul ab eodem Pontifice non dissimili ratione susceperat, quorum potestate vallatos tunc temporis Episcopus justificare non poterat. Audita igitur hujusmodi querela Rex

I

Epif-

(1) *Nunc* Trabadelo.

Anno 1107 Episcopum cum ingenti veneratione ad se arcessiri præcepit, & de his Civibus justitiam ab eo sine dilatione exposulavit: & quoniam hæc Legione acta fuerant, ubi Consul P. & Regina tum temporis aderant, Episcopus eos advocavit, ut causas illorum suorum hominum ante Regem cum suo nummulario determinarent. Missus itaque fuit consul Petrus, ut pro se & Regina causas diligenter discuteret, & querimonia utriusque partis jam diutius pertractata in conspectu nobilium, qui eo tempore præsentialiter aderant, Rex omnium Civium dominationem, tam suæ filiaë, quam etiam Consuli, in perpetuum abstulit, dicendo ab avis & proavis suis ea legis concessione dominium Ecclesiæ B. Jacobi fuisse concessum, quod nullum hominum, nec aliquod jus in Civitate habere deberent, & tradidit eos Pontifici judicandos ut suos. Insuper etiam omni suæ futuræ propagini modis omnibus maledicendo interdixit, ne quis ex sua stirpe descendens, sive descendurus, aliquo ausu temerario hoc iudicium contaminare vellet: quod si facere præsumeret, maledictionis ejus sententiam festinanter incurreret, & à paterno cespite exul fieret, & dignæ divinæ dispensationis ultioni subjaceret.

De Cyrographo Moneta.

SUB eodem vero tempore idem quoque Episcopus pro Cyrographo (1) Monetaë, quod erat faciendum duos Clericos suos Didacum Britanum videlicet, & Munionem fratrem suum, Burgis cum Rege reliquit: quod equidem factum cum nullatenus impetrare valuissent, quia Rex super altare Apostoli se illud oblaturum esse asseruit, cum omni celeritate in propria sunt reversi.

De

(1) *Idem ac Chirographum.*

*De morte Sancii Regis filii, & de impetrato Cyrographo
Moneta. Cap. 29.*

TRansacto ab hinc ferme triennio (1) in ea parte quos
æstus solis facit Ethiopibus similes, castra & oppida
Toleto subjacentia acrius solito invaserunt, & interfectis
hominibus qui eorum obstabant fortitudini, quia robore
militum suorum vallati nulla hostium spicula formidabant,
ibi quasi in summa positi tranquillitate sua tentoria firma-
verunt: quod cum filio Regis, Sancio scilicet, fuisset au-
ditum, cujus custodia secundum Patris imperium Toleti
dominium erat commissum, assumpta nobilitate Consulum,
& stipatus probitate & militia virorum nobilium, ad
fugandos hostes suæ patriæ destructores celeriter est pro-
fectus. Quos cum assiduis ictibus & duris incursionibus ster-
neret, quod est lacrymabile dictu, voluntatis suæ contra-
rium incurrit, quia ipse cum omni nobilitate sua Mauro-
rum spiculis infeliciter succubuit. Cujus igitur audita per-
nicie, & virorum nobilium clade percepta, prudentia Præ-
sulis suorum militum multitudinem collegit, & cum filia
Regis Urraca ad loca quæ Mauri invaserant, desideratus
advenit. Unde fugata hostium multitudine valida eum
ægrimonia protinus est insequuta. Sed cum omnipotens Deus
Ecclesiam S. Jacobi tanti Pastoris præsentia privari mini-
me vellet, quatenus qui corrigendi erant Pastoralis curæ
solicitudine corrigerentur, eum pristinæ incolumitati res-
tituit, & Segoviam Civitatem, quæ Regis præsentia lata-
batur, quam citius potuit intravit. Ubi cum surgente lu-

(1) Præfata Moneta donatio circa annum 1105. videtur facta, si inter-
cessit triennium: at cum post mortem Sancii pueri fuerit Scriptura firmata;
huic non incongrue loco ejus mentionem reservavit. Obiit autem Regius
ille puer anno 1108.

Anno
1108

cis aurora tam de causis Ecclesiasticis, quam etiam de secularibus negotiis, sicuti bonum decet Ecclesie Rectorem, Regem alloqueretur, inter cetera scripturam, quam de Monetæ concessione jam fieri præceperat, ab eo summo petiit. Cumque hoc persistendo nihil responsionis acciperet, & in sequenti die eadem Episcopus repeteret, tale fertur suscepisse responsum: Primitus, inquit, Toleti moenia visurus adibo, & tunc sub habitu peregrinationis granti animo peram accipiam, & recto tramite eundo B. Jacobi Patroni & tutoris mei limina diu mihi desiderata visitare curabo. Ad quæ equidem loca cum Deo auxiliante pervenero, quod tua charitas valde deposcit, me offerente Cyrographum impetravit. Ne forte, inquit Episcopus subrepenti mortis articulo plenum vestræ devotionis affectum consequi non possitis, dum vestræ discretionis possibile conceditur, quia quod superstes feceritis, à propagine vestra, quæ amplius cupit acquirere, quam sanctis donis Ecclesias impertire, minime destruetur, vestri muneris largitionem impendere debetis: omnipotens etenim Dominus qui verus cordium & cogitationum nostrarum est inspector, non ad loca vel ad munera respicit offerentium, sed quæ munera & quo animo dentur, ex alto prospectat, quibus aeternæ beatitudinis præmia sine fine conservat. Cum autem & his & hujuscemodi sermonibus Regis animus incalcesceret, ite inquit, & omnia vobis necessaria hac die suppeditabimus, & in crastinum quod de his omnibus nobis Deus donaverit respondebimus. Mane itaque facto cum Rex & Regina in secretarii sui mansione sederent, Episcopus ab eis honorifice susceptus, quanta Regis animus tota nocte revolverat eo referente cognovit. Accersito etenim Repositorio, sua scrinia fecit aperiri, unde sibi præfatum scriptum iussit asportari: quo accepto flexis in terram poplitibus, genisque rivo lacrymarum madefactis, pedes

Pon-

Pontificis osculando , illud ei cum ingenti veneratione
concessit. Anno 1108

Quod edificavit burgum Cacavellos & cetera. Cap. 30.

IDEM quoque Episcopus quanta in francigeno itinere
vigili exercitio condiderit , ad vestrae cognitionis me-
moriā reducimus , ne ignorantiae tenebris obfuscata futu-
rorum scientiam latere valeant. Construxit namque Bur-
gum *Cacavellos* , quod solo tenus destructum reperiit , & do-
mibus inibi factis cum magno honore Ecclesiam consecra-
vit. Denique cum partes Campaniae pro adipiscendis suae
Ecclesiae honoribus saepius visitaret , & cum per Astori-
cam & Legionem saepissime transitum faceret , & in pro-
priis B. Jacobi mansionibus locum requiescendi minime re-
perisset (destructae etenim & omnino incultae humanis usi-
bus apparebant) ipse intra suae mentis habitaculum quasi
quoddam velamen tristitiae retinens , exterius tamen nulla
ejus vestigia ostendens , qualiter eas ad perfectionis cumu-
lum perduceret modis omnibus cogitabat. Transacto ita-
que non multo temporis intervallo , de propriis suis facul-
tatibus censum & necessaria omnia cuidam villico suo attri-
buit , qui quo artificio eas spatiosas condiderit , ne mi-
nus vero dicere videamur , ex ipsarum perfectione , qui sci-
re voluerit , plenius cognoscere poterit.

De donis Consulium. Cap. 31.

QUIA igitur haecenus & de Regibus & de Fi-
liorum Regum muneribus quae diximus sub
brevitate descripsimus , tempus exoptat , ut
ad Comitum dona omni postposita morula redeamus. Co-
mes namque Sanctius debita Consulibus jura summo regens
moderamine , sicut in Aviancos Villam *Maurim* per testa-
mentum attribuit , sic eum in eodem loco Ecclesiam de-
disse

Anno 1108 disse non furda aure audivimus : quem Consul Petrus tota animi devotione sequi cupiens : cum animus suæ uxoris à suo velle non discreparer, sicut solum in Civitate circa monetam, ita post corporalem sui resolutionem in Nemitos Ecclesiam *S. Tirsi*, penes AVECUNDUM S. Jacobi Villam cum hominibus debitæ servituti obnoxiiis, & Villam *Pausatam* perpetuo habendas nostræ Ecclesiæ reliquit. Cujus sinceram devotionem soror ejus Munima ante oculos suæ mentis sapius revolvens, quoniam sobrinum suum Froylam, præfati Comitum filium, in Nemitos cum servis Villam *Ervedinum* jam dedisse B. Jacobo præceperat, ipsa non inferioris posse se esse existimans, in territorio Salinensi, Villas, videlicet *Romarizium*, & *Octarium* soprinum imitata, Clericis Ecclesiæ perpetuo concessit. In Lemos quoque Comitum Geloyram partem Monasterii S. Verissimi cum omnibus suis Beneficiis & debitis, dedisse, quoniam scimus, sine ambiguitate proferimus.

De donis Militum.

2 **E**Xpeditis itaque Comitum donis, & pro nostro modulo diligenti pertractatione pertractans, quia ad inferiores Militum lineas gradatim descendendo descendimus, eorum dona, licet inferiora, minime prætermittere debemus : per hæc etenim & minus valentes ad exercitium bene operandi decenter assurgunt, & potentes ad sublimiora peragenda penitus inardescunt.

3 Lucius ergo Ariades cum vehementi febris molestia vehementer esset astrictus, quoniam uxorem suam Majoram in supremo finis articulo positam, mediam partem de ea Villa quæ est secus Pontem Uliæ, & in Salnes medietatem de Villa *Quintalna*, & in Taberiolos Villam *Ruvinum*, contulisse cognoverat ; ipse eam toto mentis ardore imitari desiderans, itidem in Deza Villam *Sautum longum*, & in Cufanca Villam *Dadin*,

din, & in *Deza Villam novam*, & aliam penes Pontem Ullia non dissimili ratione concessit.

Anno
1108

4 In Salinenfi vero confinio Oduarius Didacides Villam *Ovar*, & Ovecus Cresconides Villam *Portal*, & Nunnus Pelagides alium Sautum, sicut cum magna suarum conjugum devotione dederunt, sic nos eas summo animi affectu suscepimus.

5 Sed quia idem Pastor in acquirendis suæ Ecclesiæ rebus semper erat sollicitus, quartam partem Ecclesiæ S. Verissimi de Arcubus, & medietatem Ecclesiæ de Ecclesia S. Georgii Villæ novæ, & in ripa Uliæ Ecclesiam S. Joannis de Coba ab Aria Aloitide simul cum servis suis sollicitè acquisivit, & acquisitam vigilantè cura, vigilantius conservavit: sicut enim aliena justè conquirere summa virtus esse cognoscitur, sic acquisita caute custodire non inferior virtus à sapientibus creditur.

6 Denique in monte Zebruario Burgo *Paturnelo* ab Oveco Sanctio impetrato, in ripa Tamaris de Monasterio *Novallis* Didacum Viliulfidem tertiam partem contulisse, propriis obtutibus ipsi perspeximus.

7 Præterea in *Farenfi pago* Cresconium Petridem, sicut Villam dedisse cognovimus, sic Sandinum Adefonsum in Dubria portionem suam de Villa *Benwiver* concessisse similiter scimus.

8 Porro Episcopus subtili mentis industria quasi futurorum certissimus eminè futura mala prospiciens, ne pauperes intolerabili pondere cujusdam nostri parochiani, Petri videlicet Consulis, qui omnia more hostium devastare consueverat, opprimerentur, & Villam ab Onega Ec-taz per testamenti seriem acquisitam pro alia in Aona cum ejus fratre Garfsea transmavit, & ibi, in Aona videlicet, Villam Petri Petridis convenienti pretio acquisivit; quas præfatus Comes cupiditatis siti in modum clibanæ

ar-

Anno 1108 ardens emere concupierat. Tunc Episcopus ipsam Villam nomine *Ovam* pretio videlicet sexcentos solidos à Petro Petriz, cujus juris erat, emit, & sic ab injuria Comitum evasit.

9 Circa idem fere tempus Episcopus in Montanos Villa Jacobi de Martino Pelagide jam diutius impetrata; in Vanienfi affinitate Gunza Eriz evidenti inditio Ariam Gundesindidem evidenter aspiciens, qui quartam partem Monasterii S. Pelagii de Circitello contulerat, ejusdem Monasterii suam portionem & octavam S. Eulaliæ de Bando cum omni stabilitate nostræ contulit Ecclesiæ.

10 Interea Ildoncia Froilaz, ea quæ nullo unquam sine determinantur ætate confecta sancta meditatione præmeditans, post hujus vitæ naufragia, se ulterius operari minime posse, Geloyram Martinidis, & Adefonsi Munionis sancto exemplo fortiter excitata, quorum alter in confinio S. Eulaliæ de Ovorio Villam, alter in Pistomarcis Villas, *Olveiram* scilicet, *Cirues*, & *Neormam*, Ecclesiæ habendas perpetualiter concessit; ipsa non dissimilem gerens animum, in Cornato de Monasterio Argentario, quod suus animus expectabat ad bonæ devotionis effectum sine ulla dilatione perducere festinavit, quando suam particulam per certam scripturam præsentibus Clericis nostræ submitit Ecclesiæ.

11 Acquisitis itaque in Taberiolos à Baragunzia Sifnandiz *Villacobas*, & de *Villa Plana* sexta, de *Lagaztone* vero superiori sexta, & de inferiori decima portione, in dominio Saliensi de Villa bella duas partes pretii collatione comparavit.

Item de restauratione Ecclesiarum. Cap. 32.

PRæterea præfati Præfulis provida paternitas sicut clara sui ingenii solertia de muliere Ariæ Savariquiz Guina Oduariz, duas Villas, *Pausatam* scilicet, & *Fusim*, altera

tera earum in *Lagartones*, alteram vero in ripa fluminis Uliæ in dominio Sacri Montis solícite conquistavit, sic in Sancta Xpina de Noya, aliam Villam de Pelagio Gunde-
fuidide cum ab hac præfenti luce migraret, non minus solícite impetravit. Impetravit postremo Ecclesias quas in propriis B. Jacobi hereditatibus cum quodam honesto viro Joanne scilicet nostræ Ecclesiæ Archidiacono in Nemitos paternitatis ejus discretio solícite restauravit, & restauratas præfentia nostra nequaquam postposita solícitus consecravít, veluti Barbarios. Pravella, Avegundo, Toiobre, Degio, Aumentarias, Moralias, de hoc tractatu excludimus.

De adificatione Castellí Honesti. Cap. 33.

HÆC autem inserendo inserimus, quia cum assidua incurfione Ismaelitarum favitia in devastationem nostræ Patriæ vehementius desevisset, ipse Episcopus cum Propheta pro domo Israel se fortem murum opposuit, & cum homines è diversis partibus ad *Honesti* (1) *Castrum* reficiendum annua revolutione ex assuetudine convenirent, quatenus quæ destructa & aptanda erant advenientium frequentia restauraret, sumpto cum Rege consilio, Rex injunxit ei, ut quoniam male aptatum erat, Castrum illud penitus destrueret, ne forte Ismaelitarum subdola versutia qualibet machinatione, seu ingenii calliditate, illud caperet, & inde totam affinitatem ejus, & circumquaque vicinam solo tenus devastaret. Consilio ejus audito Episcopus intra suæ mentis hospitium digna volvens suspiria, quoniam ejus prudentiæ magis placuit semper ad utilium ædificationem tendere, quam ad destructionem frigidus anhelare, ex unaquaque domo totius sui Episcopi ad illud su-

K

ble.

(1) Vide Tomo præc. sub Cresconio Episcopo num. 5.

Anno 1108 *blevandum Regia Monetæ solidum reddi præceptum* Quibus receptis homines huic servituti obnoxios per certam scripturæ interpositionem ab hoc servili more ingenuavit: de quorum minima pecunia quoniam moneta tam pondere quam lege tum temporis erat attenuata & debilis, non mirum integram ad summitatem perducere potuit, sed de propriis facultatibus sic Castrum Honesti murorum ædificatio, propugnaculis, & turrium altitudine munivit, quod si forte tam Moabitæ, quam Ismaelitæ se allunde quoquo modo ad id Castrum applicarent, aut lapidibus & acutis sordibus desuper jactis obruerentur, aut à militibus qui ibi sub tranquillitatis custodia permanerent, captionis aut mortis periculo proculdubio urgerentur.

De Archipresbyteratibus Bisancos, Trifancos, & Salagis, Cap. 34.

ANTE vero quam hæc omnia agerentur (1) præfatus Episcopus redolens Mindunientem Episcopum duos Archipresbyteratus, & dimidium, ab antecessoribus suis, scilicet Compostellanis Episcopis, sub nomine prætaminis obtinuisse, ne forte eos in posterum Compostellana sub aliqua occasione amitteret Ecclesia, ab eo pacifice requisivit: & quia ei reddere contempsit, in Carrionenſi Concilio, quod B. Toletanus Archiepiscopus, & S. Romanæ Ecclesiæ Legatus celebravit, proclamationem fecit, & super hac re nuntios suos Domino Papæ multotiens destinavit. Cujus literas licet diverso tempore asportatas, quia ad unum negotium pertinebant, in unum librum nullis hæc res non turbata, sed ab eodem non minus antibus negotiorum hæc nunquam, ex hac memorat. (1) Scilicet ab anno 1102, ut ex num. seq. constat: sed cum anno 1108, (Æglio nunc) his denuo fuerit agitata, res ad eam pertinentes, esto diverso, ut inquit, tempore actas, non incongrue simul commemorat.

non incongrue constringendo constringimus. Archiepiscopus
igitur Dominus Bernardus à b. comp. h. b. & provincialium
Episcoporum comp. h. b. & provincialium Archiepiscopus
videlicet Bisanonensis, Traianensis, & Sabaziam, cum jus Com-
positallana Ecclesie pertinere, has Mindunienſi Episcopo
misit literas impoliti.

De eodem.
Bernardus Dei gratia Toleranz Sedis Archie-
piscopus, & Sancte Romanæ Ecclesie Lega-
tus Karissimo suo Domino G. (1) Mindunienſi Episcopo
Salutem. Quod ad *Garrionense Concilium* fraternitas tua Anno
se presentare nequiverit per nuntios tuos egrimoniz tue 1102
necessitatem cognovimus, in quo quidem Concilio inter
ceteras quæ adversus te ortæ sunt querimonias, Ecclesia
S. Jacobi in auribus nostris gravem super te querelam pe-
regit, quod duos scilicet Archipresbyteratus & dimidium,
quos juris præfati Apostoli quondam fuisse constat, vio-
lenter usurpat. Quo circa tibi per obedientiam præcipi-
mus, ut quidquid præfata Ecclesia legitimis scriptis ha-
buisset perhibetur, sicut in Privilegio Romano continetur,
omni alia ambage postposita reddere non recuses, ne for-
te Romani Privilegii transgressor, anathematis gladio fe-
riaris. Postremo his præfate Ecclesie restitutis, venerabi-
lem fratrem & Coepiscopum D. interpellabimus, quate-
nus vel ea, vel alia fraternitati tue irdescendo, (2)
nostro interventu ad tempus tibi conferat. Vale.

Datum Legionæ II. Nonas Februarii Era M.C.XI.
(anno 1103.)

K. 2. 1103. Qui. Anno 1103.

(1) Gundisalvus, i. nomen grate.

(2) Forse idem quod vulgo condescendo, id est, illius voluntari
indulgendo.

3. Quibus literis Minduniensi Episcopo non obediens, Compostellanus Episcopus ad Dñm Papam duos nuntios delegavit, & per eos hujusmodi negotium in Carrionensi Concilio agitatum ei notificavit. Dñs Papa tante auctoritatis literas conspiciens, ac totius Concilii iustitiam intenta cordis aure prospiciens, subsequentes literas Minduniensi direxit Episcopo.

4. P. Servus servorum Dei. Venerabili fratri G. Minduniensi Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem. Venerabilis fratris nostri Didaci Compostellani Episcopi & Clericorum ejus querelam accepimus pro Ecclesia S. Jacobi Archipresbyteratibus, quos injuste retinere dicebatur audierimus, & quia iudicium Legati nostri Toletani Archiepiscopi, quod apud Carrionem nuper in Concilio edixerat, contempsisti. Mandamus ergo ut aut juxta iudicium datum facias, aut si te pergraxari existimas, presentiam tuam ad ipsius Legati audientiam representes causam tuam tractaturus. Si vero nec modo acquiescere volueris, sententiam quam ipse dictavit, auctoritate nostra confirmamus. Datum Laterani K. Maii (1103.)

Compostellanus Episcopus ad ipsos nuntios, iudicium illud contempsisse non Item de eodem. Item de eodem. Item de eodem.

5. HIS literis susceptis nobis respondere noluit, sed ad presentiam Dñi Pape Clericos suos, scilicet Gundisalvum & Munionem destinavit, & per eos has literas Compostellano Episcopo D. asportavit.

6. P. Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri D. Compostellano Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem. Petentibus Ecclesia tua Clericis qui dudum ad nos venerant, scripsisse nos remittimur Minduniensi Episcopo, ut duos Archipresbyteratus & vicarium quos in ejus Paroquia B. Jacobi Ecclesia tenuisse dicebatur, tua potestati restitueret. Venientes vero ad nos suprascripta Mindu-

missis Ecclesia Clericis dixerunt per annos XL postquam
 re illa de manibus Saracencorum erepta est, præfatam Eccle-
 siam quædam Archiepiscopatus illos possedisse. Si ergo ve-
 ritas sic se habet, præceptum illud tam, quod eisdem Ar-
 chipresbyteris et dimittunt in usum Ecclesie possessionem
 dimittas quibus præterea consuetudinibus quas part possessione
 ne in quibusdam se dicunt habuisse Ecclesiis, quas via fra-
 ternitas abstulisse dicitur, volumus te jam dicta Ecclesia
 restituere. Sane si in his omnibus B. Jacobi Ecclesia jus
 aliquod habet, ad proximas Kal. Octobris nuntios cum
 Minduniensibus Episcopi Legatis, qui in eodem termino ad
 nos venturi sunt, destinabit. Datum Laterani Idus Oc-
 tobris. *Item de eodem.*

7. Quorum quidem præceptione tam nos quam ipsi
 apud Kal. Octob. Romam magna festinatio-
 ne iuimus: & hoc iudicium à Dño Papa Pas-
 chali II. susceptum, videlicet, ut quinque persona. ex
 veterioribus Minduniensis Ecclesie irent Astoricam, ibi-
 que Burgenfi Episcopo Doño G. præceptoris lteris Doñi
 Papæ adveniendi jurarent prædictas Dioeceses se XL. annorum
 spatio in concusse possedisse, ea scilicet ratione quod ulte-
 rius non inquietarentur. Minduniensis Episcopus supra-
 dictum iudicium audiens, quamvis senectutis suæ debili-
 tate impatiens laboris esset, cum Clericis Compostellanz
 Ecclesie Astoricam iudicium subiturus intravit: ubi cum
 esset, & Burgensem Episcopum interveniente agrimonia
 non invenisset, tam propter absentiam eius, quam etiam
 indigentiam personarum, iudicium complere nequivit. Ea
 propter simul disposuerant, ut ubicumque ipse esset, eius
 conspectui se repræsentantes tantum negotium diffinirent.
 Cumque inde egredierentur omni festinatione ad Castrum
 Soritium, ubi Doñus Rex A. erat pervenerunt, & in ejus

Curia Burgesem Episcopum invenerunt. Ibi etiam sicut prius Astorica, ita eorum ipsius presentia ac multorum nobilium virorum iudicium. Dñs Papa, complere omnia requirit. Burgenlis itaque Episcopus, videns eos defectum incurrisse, Dño Papa literas suis patefecit, ipse vero Cardinalium sumpto consilio has literas Minduniensi Episcopo remisit.

Item de eodem.

8. **P.** Episcopus servus servorum Dei Venerabilis patri G. Minduniensi Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem. Sicut ex confratribus nostris Burgesis Episcopi, cui negotium commisseramus, suggestione cognovimus, & sicut venerabilium Episcoporum Petri Lucensis, Alfonsi Tudensis, significatione percepimus, qui in eodem negotio cum alio Episcopalis officii viro, cuius literas non accepimus, memoria sua testimonium perhibuerunt, Archipresbyteratus illos de quibus coram nobis questio acta fuit, Biscancos, Insanços, & Salagia, in communi tractatu consistit ad jus Compostellanae Ecclesiae pertinere, quippe quae ab Iriensi seu Compostellano Episcopo ad presidium fuerant Minduniensis Episcopi distributi. Ea propter dilectioni tuae praecipimus, ut eosdem Archipresbyteratus, qui equidem ad Compostellanae Ecclesiae jus ita pertinere noscuntur, quietos & integros in ejusdem Ecclesiae jure deinceps permanere permittas, alioquin justitiae obsistentes justitiae frameam efficacius sentiat. Datum Laterani VIII. Kal. Novembris.

Item de eodem.

9. **H**IS nimirum supra scriptis literis visis, ipsi tantam ignorantiae vinculo obligati obedire contempserunt. Cum ergo Toletanus Archiepiscopus & Sanctae Romanae Ecclesiae Legatus Legione Concilium celebraret,

idem Compostellanus Episcopus interfuit, & in presentia Regis totiusque Concilii, proprio ore querimoniam ex inobedientia culpa latine ventilavit. Querimonia liquidem audita, & ex utraque parte Martino spatio pertractata, Sanctae Romanae Ecclesiae Legatus hujusmodi diffinendum negotium quibusdam commisit Episcopis: qui seorsim venientes & utriusque partis rationes invicem pertractantes, communi consilio statuerunt, ut Dioeceses illae a Minduniensi Episcopo ablatae, sub regimine Auriensis Episcopi retinerentur, donec cum literis totius Concilii Romam peterent, & huic negotio tam longo tempore agitato finem imponerent. Acceptis itaque tam Toletani Archiepiscopi, quam etiam totius Concilii literis, idem Episcopus suum Archidiaconum, nomine Gaufridum, super hoc negotio Romam direxit, & quia Minduniensis Ecclesiae nuntii defuerunt, Dñs Papa non determinavit iudicium, sed Toletano Archiepiscopo determinandum per has literas commisit.

Diffinitio ejusdem negotii. Cap. 33.

P. Episcopus Th. B. Toletano Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Literas dilectionis tuae breves omnino recepimus, in quibus praeter causam quae inter Ecclesiam S. Jacobi & Mindunienses agitur, nil aliud de statu nobis Hispaniarum dicere voluisti. Cumque te in eisdem Concilio celebrasse videris, nihil de rebus in eodem Concilio gestis praeter praefatam causam intimare curasti, de quibus satis nos mirari noveris, quia & te videre, & statim terra vestra libenter vellemus agnosceri. Causam autem illam, quam inter Mindunienses Clericos & S. Jacobi Clericos agi praediximus, si Mindunienses, sicut mandasti, a probatione possessionis defecerunt, fraternitas tua partibus utrisque competenti loco & tempore convocatis tranquille & legaliter sine dilatione diffinire procuret in eos

autem qui constituto à te loco & tempore defuerint, Canonicam sententiam dare non differas.

2. Et quia his literis asportatis, per Archiepiscopum Toletanum Romanæ Ecclesiæ Legatum iusticiam habere nequimus, aliquantulum temporis ab hac disceptatione non sine molestia quievimus. In qua nimirum dilatione ejusdem Diocesis Clerus & populus recolentes eandem Diocesem, tam catalogis legitimis, quam proprietate iuris Ecclesiæ B. Jacobi fuisse & esse debere sine ullo scrupulo cognoscentes; in super audito iudicio Toletani Archiepiscopi & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Legati, ultroque ad prædicti Episcopi consuetudinem venerunt, & se errata vix voce confessi sunt; qui ducta tam longi erroris poenitentia, eam & Ecclesiæ suæ perpetuam obedientiam exhibuerunt. Quorum subjectio & nomina, literarum cognitione inferius denotata sunt.

Obedientia Abbatis Sancti Martini de Trasancos.

3. EGO NUNNO Abbas Censibilis S. Martini quod effitum territorio Trasancos, sectus flumen quod dicitur *Juvia*, pro Parochia Ecclesiæ Compotellanæ promitto canonicam subjectionem & omnem in Christo obedientiam Doño Didaco II. Ecclesiæ S. Jacobi Apostoli Episcopo, ut cum prædicto Monasterio & hominibus ei pertinentibus sim fidelis & obediens deinceps in perpetuum pro Diocesi S. Jacobi, tam illi quam successoribus ejus Canonice promovendis, tam ego quam successores mei eidem Monasterio præponendi. Hanc professionem feci ego Nunno Abbas Era. I. C. XVIII. & quot VII. Id. Februarii. (anno 1110.) (1)

(1) *Eslo de rebus anno 1108. gestis, nunc sermo; præfatas merito adjungit obedientias, quæ antea aiquando elapso tempore (ut præmissi) factæ, ut pote, quæ causæ pro nunc factæ. Aderunt. Vide libro 2. cap. 56.*

De Subjectione aliorum.

Recēpta hujus Abbatis obedientia, non multo sub-
repenti temporis articulo hanc professionem &
obedientiam ab inferius scriptis devote suscepimus sub
era M.C. XVIII. & quot Nonis Mar.

*Obedientia Monachorum, Abbatum, Clericorum, &
Laicorum.*

4. **N**OS habitantes apud Diocēses Bisancos, Tra-
fancos, Lavacencos, & Arros, tam Abba-
tes, Archipresbyteri, Monachi, & omnium illarum Ec-
clesiarum Rectores, quam & Comites, & Milites, &
Dominæ, & universus populus quorum nomina & sub-
scriptiones inferius notantur, vobis Ven. Dño D. II. Dei
gratia S. Jacobi Apostoli Episcopo & Ecclesiæ vestræ ve-
ridice confitemur prædictas Diocēses Canonica institu-
tione esse quondam Iriensi sedi subjectas per fines pro-
prios & antiquos terminos, & quadam causa injusta exis-
tente inde sublatae sunt, & quia nos & antecessores nos-
tros cognoscimus contra Canonum decreta erravisse, ag-
nito veritatis tramite sponte subdimur tibi & Ecclesiæ
tuæ promittentes obedientiam, ut deinceps simus con-
currentes ad B. Jacobum census & debita quæ ad jus Se-
dis vel Diocēseos pertinent singulis annis fideliter vobis
& successoribus vestris per dispositionem vestri Prælati,
quem vos & successores vestri nobiscum & cum nostro-
rum successorum assensu unanimiter elegeritis, tam nos
quam & successores nostri cum omni reverentia persolvamus
& tali pacto hoc coram Deo & B. Jacobo unanimiter affir-
mamus, ut non nos, neque successores nostri ullo un-
quam tempore ab hac promissione, & subjectione retra-

hamur, sed viribus nostris & toto nostro conamine abjecta & aliorum Pontificum prælatione & dominatu, ut prædiximus, vestra vestrorumque successorum obedientia ac præceptis perenniter adhærentes, vobiscum in hoc sæculo educati, justè ac piè vivamus, & Cælorum Regna vestris orationibus & B. Jacobi intercessionè feliciter capiamus. Et si aliquis non credens in futurum recalcitrare vel quod stabilitum est irritare voluerit, quisquis fuerit, nisi resipuerit, perpetui anathematis gladio feriat. Cunctis autem observantibus sit Domini & Redemptoris nostri atque B. Jacobi benedictio, & futurum peccatorum plena remissio, & in perpetuum cum omnibus Sanctis felix habitatio. Hæc confessionis & subjectionis scriptura plenum obtineat robur per omnia sæcula. Amen.

Confirmatores.

5 **P**etrus Froylaz Comes proprio signo confirmo. Comitissa Dña Major, uxor ejusdem Comitissæ, confirmo. Nunnus Abbas Cœnobii S. Martini de Juvia propria manu conf. Munina Froylaz soror prædicti Comitissæ proprio ore & subscriptione confir. Vilclavara Froylaz & soror ejusdem Comitissæ, atque Munia Deo vota confir.

Nomina militum de Bisancos.

6 **H**ÆC sunt nomina militum habitantium Bisancos, quæ inferius denotata sunt. Menindus Holmiz confirmo. Feruens Holmiz confir. Histrarius Holmiz conf. Ovecus Froylaz conf. Rudericus Pelaiz conf. Vistrarius Pelaz conf. Gundifalvus Menendiz conf. Muninus Oduariz ☉. Veremudus Rageliz ☉. Joannes Vimaraz ☉. Veremudus Asmodi ☉. Petrus Veremudiz ☉. Fernandus Suariz ☉.

Nomina Sacerdotum.

7 **H**ÆC sunt nomina Clericorum, ibidem habitantium, qui hanc subjectionem iuste B. Jacobo devoverunt & confirmaverunt, tam pro se presentibus, quam pro ceteris suis sociis absentibus, atque pro universo populo, Pelagius Almondiz Presbyter Ecclesiæ S. Petri de Cervallès conf. Didacus Fulgentiz Presbyter Ecclesiæ S. Eulaliæ de Juvia conf. Vimara Presbyter S. Jacobi de Francia conf. Rudericus Sifnandiz Presbyter, & Prælatus Monasterii S. Vincentii conf. Pelagius Veremudiz Presbyter Ecclesiæ S. Joannis de Pinnario conf. Gutierre Oforiz Presbyter Ecclesiæ S. Salvatoris de Magnios conf. Rudericus Muniz Presbyter Ecclesiæ S. Vincentii de Mediano conf. Oduarius Presbyter Ecclesiæ S. Eulaliæ de Caurio conf. Froyla Presbyter Ecclesiæ S. Jacobi de Baraliobre conf. Froyla Presbyter Ecclesiæ S. Mametis de Larragia ɔ. Joannes Presbyter Ecclesiæ S. Marinæ de Selio-bre ɔ. Ordonius Presbyter Ecclesiæ S. Salvatoris de Selio-bre ɔ.

Nomina militum de Trasancos, & Lavacencos, & Arros.

8 **H**ÆC sunt nomina militum Trasancos, & Lavacencos, & Arros habitantium, quorum nomina inferius denotata sunt, qui hanc subjectionem iuste fecerunt tam pro se presentibus, quam & pro sociis suis absentibus, atque pro universo populo. Nunnus Veremudiz conf. Ovecus Gundifalviz conf. Gundifalvus Petri ɔ. Suario Teliz ɔ. Veremudus Gelidiz ɔ. Rageliz ɔ. Menendus Gundifalviz ɔ. Froyla Veremudiz ɔ. Ovecus Muniz ɔ. Petrus Muniz ɔ. Petrus Gundifalviz ɔ. Veremudus Hifcaz ɔ. Egica Stephaniz ɔ. Veremudus Petri ɔ. Petrus Suariz ɔ.

Nomina Presbyterorum ibidem morantium.

9 **H**ÆC sunt nomina Clericorum ibidem habitantium, qui hanc subjectionem firma stabilitate, ut supra exaratum est, devoverunt & confirmaverunt, tam pro se, quam pro universo populo. Joannes Presbyter, Prælatus Monasterii S. Juliani de Naraon conf. Moninus Presbyter Ecclesiæ S. Mariæ de Sichario ɔ. Enindus Presbyter, Prælatus Monasterii S. Stephani de Setes ɔ. Suazius Presbyter Ecclesiæ S. Mariæ de Castro ɔ. Petrus Presbyter Ecclesiæ S. Eulaliæ de Avinio ɔ. Erus Presbyter Ecclesiæ S. Jacobi de Laco ɔ. Garsia Presbyter Ecclesiæ S. Juliani de Lamas ɔ. Ordonius Presbyter Ecclesiæ S. Saturnini ɔ. Rudericus Presbyter Ecclesiæ S. Mariæ Majoris ɔ. Froyla Presbyter Ecclesiæ S. Petri de Lexa ɔ. Muninus Presbyter Ecclesiæ S. Mariæ de Lavacencos ɔ. Vimara Presbyter Ecclesiæ S. Salvatoris de Sarantes, & Petrus Luz ɔ. Gunfalus Presbyter, Prælatus Monasterii S. Mathæi ɔ. Petrus Presbyter Ecclesiæ S. Columbæ ɔ. Pelagius Presbyter Ecclesiæ S. Georgii de Marinas ɔ. Petrus Presbyter Ecclesiæ S. Romani de Doñius ɔ.

Ego Pelagius Pelagii filius, & Presbyter illius patriæ indigena confirmante supradictorum assensu scripsi in Concilio, & confirmo.

Ad confirmandam hanc obedientiam. Cap. 36.

ACcepta ergo tam Clericorum, quam populi obedientia præfatus Episcopus duos de Clericis suis, Gaufridum videlicet ejusdem Ecclesiæ Archidiaconum, & Petrum Capellanum. super hujuscemodi omnibus, citatocalle Romam direxit, qui à Domino Papa subsequentes literas huic negotio finem imponentes asportarunt.

Testamentum horum quæ pertinent ad Ecclesiam S.
Jacobi.

P. Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Dida-
co Compostellanae Ecclesie Episcopo ejusque successoribus
canonice promovendis in perpetuum.

Sicut injusta poscentibus nullus est tribuendus effectus,
sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Tuis
ergo frater in Christo charissime petitionibus annuentes quas
per fideles Ecclesie vestrae filios Gaufridum Ecclesie vestrae
Archidiaconum, & Petrum Presbyterum Capellanum. sugge-
sistis, ad perpetuam Sanctae Compostellanae Ecclesie pacem ac
stabilitatem pro B. Jacobi Apostoli reverentia presentis de-
creti stabilitate sancimus, ut universa quae ad ejusdem B.
Jacobi Ecclesiam, in qua nimirum ejus corpus requiescere
creditur, proprietario jure intra vestram Parochiam perti-
nent, sicut ex supradictorum fratrum relatione didicimus,
quieta omnino & integra vobis vestrisque successoribus in
perpetuum conserventur, videlicet terra de Superato, Dor-
miana, Bavegium, Coronatum, Mercia, Archipresbyteratus
S. Pelagii de Circitello, Mons Sacer, Taberiolus, ter-
ra montium usque ad Avium, Morraciam, Salniense, ter-
ra Termarum, terra de Arcubus, Iriense, Pistomarcus,
Amabea & alii montes, Prucios, Trasancos, Lovacencos,
Arros, Nemitos, Bisancos, terra de Faro, Coporos, Cel-
ticos, Brecantinos. In montanis duo Archipresbyteratus, Du-
bria, Barcala, Salagia, Gentines, & cetera usque ad
Oceanum, sicut in scriptis ejusdem Ecclesie continentur. Con-
firmamus etiam vobis quae à Rege memoriae nobilis Ildeson-
so & à sororibus ejus Geloira videlicet atque Urraca, &
à supradicti Regis genero Comite Rasmundo, & ejus conjuge
Urraca, ejusdem Regis filia B. Jacobi, & ejus Ecclesie
Chirographis seu testamentis legitimis oblata sunt, videli-
cet

cet Monetam Compostellane Civitatis, Monasteria Pilo-
 niūm & Brandertizium, Ecclesia S. Mametis cum omnibus
 pertinentiis eorum, domos in Civitate Compostellana. Con-
 firmamus etiam vobis oppida, seu prædia, quæ à superio-
 ribus Hispanorum Regibus data sunt, videlicet Honestum,
 Farum, Castellum S. Mariae de Lanciata cum pertinentiis
 eorum, Ecclesia SS. Victoris & Fructuosi, & Villam Cor-
 nelianam in Portugalensi pago cum pertinentiis suis. Decer-
 nimus itaque ut nulli omnino hominum liceat eandem Ec-
 clesiam temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, mi-
 nuere vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia in-
 tegra conserventur, eorum pro quorum gubernatione &
 sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Si
 qua igitur in futurum Ecclesiastica secularisve persona hanc
 nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere ve-
 nire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non sa-
 tisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui
 dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de per-
 petrata iniquitate cognoscat, & à Sacratissimo Corpore ac
 Sanguine Dei & Dñi Redemptoris nostri Jesu-Christi alie-
 na fiat, atque in extremo examine districtę ultioni subja-
 ceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus, sit pax
 Domini nostri Jesu-Christi, quatenus & hic fructum bonæ
 actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia
 æternæ pacis inveniant.

Datum Laterani per manum Joannis Sanctæ Romanæ Ec-
 clesie Diaconi Cardinalis ac Bibliothecari XI. K. Maii, Indiēt.
 1110 III. Incarnationis Dominica anno M.C.X. Pontificatus autem
 Dñi Paschalis secundi Pape anno XI. De oppressione Sanctæ Ecclesie, & de invasione Eccle-
 siæ S. Michaelis in Compostella. Cap. 37.
 P. Episcopus servus servorum Dei. Venabili fratri
 D.

D. Compostellano Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem. Oppressiones & angustia quas in partibus vestris Ecclesia patitur, gravi cor nostrum mœrore afficiunt: unde & omnipotentem Dñum ut vobis subvenire dignetur oramus, & vos ipsos monemus, ut strenuos viros ad defensionem Ecclesie suscitare curetis. Petitionem quam vobis tam vestra quam ex Cleri & populi parte, Ecclesie vestre filii G. Archidiaconus & Petrus Capellanus, qui ad nos missi sunt, suggererunt, ad presens implere non possumus, sicut idem nuntii vobis poterunt vivis vocibus intimare. Ceterum id vos indubie scire volumus, quia nox exaltationi vestre Ecclesie congaudemus. Cupimus enim eam competentem pro B. Jacobi meritis honorare.

2 Idem quoque P. nostrae Ecclesiae Capellanus, super quodam spario nomine Suario, qui amplius saeculari potestati subiebat, quam Subdiaconatus officio vacabat, in praesentia Domni Papae querimoniam latine ventilavit. Suarius enim suarum tribuum robore vallatus, sine aliqua justitiae repetitione, tertiam Ecclesiae S. Michaelis portionem, Mense Januario nondum finito, ei cum summa violentia abstulit, cujus tempestatis impetum ferre non valens, ad Dñi Papae celsitudinem confugium fecit, cernendo Suarium injustitiae nebula esse obductum, de cujus Ecclesiae restitutione subsequentes literas Romanae auctoritatis sigillo munitas suscepimus.

De Redintegratione eidem Ecclesiae.

3 P. Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri D. Compostellano Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem. Filius noster P. Ecclesiae vestrae Capellanus adversus Suarium conqueritur, quod saecularibus potestatibus usus Ecclesiam S. Michaelis, quae in Civitate vestra sita est, ei violenter abstulit, unde quid in Canonibus cautum sit,

Anno
1109

*fit, non ignorat fraternitas tua. Mandamus itaque dilectio-
ni tue, ut eum convenias, quatenus ei predictam Eccle-
siam restituat, & quiete tenere permittat: alioquin cano-
nica sententia feriatur, & Ecclesia ipsa interdicatur.*

Confirmatio Cardinalium & ceterorum. Cap. 38.

Literas denique quas de confirmatione vestrorum Car-
dinalium, quos Deo iuvante ad decus vestrae Eccle-
siae in Ecclesia statuimus, & de investitura Ciniensis Mo-
nasterii, de illis etiam qui incesto conjugio filias suas af-
tringunt, & de aliis diversis negotiis in unum colligere
non incongruum duximus, quia ante mortem Regis nos eas
suscepisse meminimus. Sed ante quam ad alia transeamus, de
militibus qui causa Hierosolymitanae visitationis loca vestra
Maurorum incursionibus devastanda relinquebant, sicut li-
teras prius suscepimus, sic eas non immerito in serie li-
bri praepo-
nimus.

Ne occasione Hierosolymitani itineris occidentalis depo-
puletur Ecclesia. Cap. 39.

P. Episcopus servus servorum Dei. Clericis & Laicis Al. ()
regnum habitantibus salutem & Apost. benedict.*

*Magnum vestrae salutis dispendium facit, quod Aposto-
licae Sedis praeceptis obedire contemnitis. Scripsimus enim
vobis praeterito tempore, ne Hierosolymitanae expeditio-
nis occasione partes vestras desereretis, quae Maurorum &
Moabitarum quotidianis incursionibus impugnantur, non
parum enim in discessu vestro illorum tyrannidem occiden-
talibus partibus formidamus. Quare nos partium vestra-
rum, tam Clericos quam Laicos, quos videre potuimus, à
Hierosolymitana profectio-
ne desistere, & ad patriam suam*

76-

(*) Aldefonsi, scilicet, VI.

redire precipimus. Latores quoque presentium Munionem, & Didacum, & Nunonem cum sequacibus suis à nobis coactos redire sciatis. Unde etiam vestre dilectioni precipimus, ne quis eos pro reditu hęc infamare, aut calumniis aliquibus presumat impetere. Vobis ergo omnibus iterata preceptioe precipimus, ut in vestris partibus persistentes Moabitae & Mauros totis viribus impugnetis: ibi largiente Deo vestras pœnitentias peragatis: ibi Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli & Apostolica eorum Ecclesia remissionem, & gratiam percipiatis. Datum Laterani VIII. K. Aprilis.

Vocatio ad Concilium. Cap. 40.

P. Episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus & Coepiscopis B. Toletano G. (1) Bracarensi & eorum suffraganeis, & D. Compostellano salutem & Apostolice benedicti.

Quantum veritatis hostibus terrorem, quantam Ecclesia fortitudinem Synodalis Concilii procinctus comparet, dilectio vestra cognoscet: qua propter & nobis & vobis vivaciter providendum est, ut auctore Deo, in plenariam debeamus Synodum convenire. Quam eodem Deo nostro prestante Sanctorum Apostolorum juvantibus meritis, in exordio proxima Quadragesima celebrare decrevimus. Hortamur ergo strenuitatem vestram, ut omni occasione seposita, convocatis Diœceseorum vestrarum Abbatibus, in predicto tempore ad Urbem convenire curetis. Sancti Facundi Abbatem non dissimiliter invitamus.

M. Giraldus Bracarensis obiit die 5. Dec. anni 1109. Ep. autem anno

invocatio facta ad Concilium Romæ habitum anno 1110. 3. Nov. Mart.

Anno
1109

De causa Pelagii. Cap. 41.

P. Episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus & Coepiscopis G. Bracarensi, Didaco Compostellano, A. (1) Tudensi, salutem & Apostol. benedict.

Causam Pelagii multis presentibus fratribus nostris diligenti indagazione discussimus, in qua nimirum discussione juxta literarum vestrarum tenorem ex ipsius P. confessione patuit viduam illam ob timorem raptus Religionis sumpsisse velamen, quod multi etiam qui presentes aderant, ore proprio fatebantur. Ceterum juxta Cartaginensis Concilii prescriptum, nec se Deo devovit, nec laicali veste abjecta sub testimonio Episcopi vel Ecclesie in religioso habitu apparuit. Quia igitur eidem temporali velationi Sacramenta hujusmodi defuerunt, Matrimonii Sacramentum quod idem P. cum ea contraxit, nullatenus videtur esse solvendum. Verum enim vero quia juxta B. Innocentii sanctionem religiosum propositum simulavit, ei agenda aliquanto tempore poenitentia injungatur: non enim juxta Apostolum pollicite fidei irri- tatione confringitur. Hac igitur ratione collata eundem P. in conjugio permanentem a vinculo excommunicationis absol- vimus. Datum Laterani Idibus Martii.

De illicita Copulatione. Cap. 42.

P. Episcopus servus servorum Dei Principibus, Militi- bus, ac ceteris Laicis per Hispaniam & Gallitiam salu- tem & Apost. bened.

Grave valde & horrendum de vestris partibus flagi- tium nuntiatur: non solum enim juxta Prophetam, sanguis sanguinem tangit, sed sub specie poenitentiae percipiendae, quidam ultropei hujus nequitiae feruntur auctores, quasi in
flagi-

(1) Tudensis Episcop. Adefonfus erat.

flagitio permanentibus locus pœnitentiæ pateat: & quidam Anno
tamen renitentibus peccata plerumque confingunt. Ceterum 1109
sub spe pœnitentiæ Deum offendere, hoc est pœnitentiæ sibi
aditum denegare. Quicumque igitur filios vel filias suas in-
sestis nuptiis copulant, eodem se reatu astrictos noverint
quo & ii qui copulantur astricti sunt, nisi eos juxta faculta-
tem suam dirimere sepositis dolis mera voluntate curave-
rint. Hæc igitur ne de cetero fiant, modis omnibus interdi-
simus, & fratribus nostris Episcopis penitus coercenda præ-
cipimus. Datum Laterani II. Kal. Novembris.

De Abbate Ciniensi. Cap. 43.

P. Episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus
& Coepiscopis B. Apostolica Sedis Legato, D. Compostella-
no, D. Minduniensi, P. Lucensi, salutem & Apost. benediçt.
Abbatem Ciniensi Cœnobio ex conventus Episcopalis senten-
tia restitutum P. Comes Froylaz loco suo violenter excussit:
vos autem tanto officii vestri fervore flagratis, ut tantam
Ecclesiæ injuriam tacitis clamoribus toleretis; nec illud Pro-
pheta opprobrium pertimescitis, quo ex divina indignatione di-
citur, Noctè tacere feci matrem tuam. Expergiscimini igi-
tur & clamate, & eundem Comitem modis omnibus con-
gruentibus convenite, ut Abbatem ipsum Nunonem in locum
suum redire, & res Monasterii secundum Episcoporum sen-
tentiam quiete tenere permittat: quod si usque ad proximæ
Quadragesimæ medium contempserit facere, vos eum tam
nostra, quam vestra auctoritate coercere curate.

De Monasterio Ciniensi.

Paschalis Episcopus servus servorum Dei. Venerabi-
libus fratribus & Coepiscopis Bernardo Toletano Apostolica
Sedis Vicario, & Didaco Compostellano salutem & Apost.
benediçt. Postquam de Monasterii Ciniensis causa eam quam

Anno 1109 *nostris sententiam scripseramus, veniente ad nos filio nostro P. Comite plurima ejusdem Monasterii monimenta prolata sunt: in quibus patenter agnovimus locum ipsum ad conversationem sanctimonialium institutum. Præterea significatum nobis est locum ipsum non tantarum existere facultatum, ut duarum ex eis valeant congregationum stipendia ministrari: unde magis congruum visum est, ut si fieri potest prior in eo sanctimonialium status reformetur: si vero id omnino fieri non potest, ne monastica illic religio penitus pereat, Monachorum Congregatio admittatur. Datum Laterani III. Idus April.*

De eodem.

P. Episcopus servus servorum Dei dilecto fratri D. Compostellano Episcopo, salutem & Apostol. benedict. Qualem quantamque tuam fraternitas erga nos dilectionem gerat, fidelibus obsequiis & operibus aperte demonstrat, quæ licet longis sit à nobis terrarum spatiis separata, præsentem se tamen nobis reddit, & animi charitate, & frequentium obsequiorum exhibitione. Quapropter & nos te ut fratrem nostrum dilectionis mutua munere recompensantes, monemus & rogamus, ut à cæptæ bonitatis tramite ac cæptæ dilectionis exhibitione, nulla aliquando velis occasione animum avertere. De suscepta autem officii dispensatione curam & sollicitudinem, ut miles strenuus, habere satage, & ita rerum terrenarum abundantia frui, ut celestium præmiorum non debeas dilectione carere: exteriora tibi & transitoria non adeo animum implicent, ut æternis & permanentibus bonis priveris: terrenis semper præpone celestia, perituris æterna: talem te prorsus in omnibus exhibe, ut boni Pastoris mercedem à pastore pastorum merearis recipere. Oblationes quas per nuntios tuos nobis direxisti, gratanter accepimus, & pro eis gratiam referimus. Quod autem quibus-

*hisdam tuis postulationibus assensum ad presens accommo-
dare nequimus, certa ratione fit. De Abbate Ciniensi su-
per quo nos consuluisti mandamus, ut eum Monasterio
restituas, ut ibi regularem ordinem & vitam Monasticam
cum fratribus ducat. Sanctimonialibus autem in aliquo loco
convenienti positus, victus & omnia necessaria ab eodem
Abbate dari decernimus. Datum Laterani Kal. Maii.*

De Mitris habendis. Cap. 44.

*P. Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri
D. Compostellano Episcopo, dilectis filiis Compostellanae
Ecclesiae Canonis, salutem & Apostol. benedict. Petitionem
vestram quam nobis per filium nostrum G. vestrae Eccle-
siae Archidiaconum suggestistis, paterna benignitate suscepi-
mus. Id enim tamquam magis proprium Romanae semper
Ecclesiae habuit, ut dignitatum suarum gratias aliis Ec-
clesiis tamquam mater filiis impertiret. Praesentium igitur
literarum vobis assertionem concedimus, ut in solemnibus die-
bus majores Ecclesiae vestrae personae intra Ecclesiam mitris
gemmatas capita contegantur, in speciem videlicet Presby-
terorum seu Diaconorum Sedis Apostolicae Cardinalium. Ves-
tra igitur intererit circa Sanctam Sedem Apostolicam gra-
tos semper existere, ut sive in capite, sive in membris
Compostellanae Ecclesiae gratiam super gratiam contulisse,
merito semper tamquam in bonis filiis Mater Ecclesiae Ro-
mana congaudeat. Datum Laterani Nono Kal. Novembris. (*)*

*Quod super altare B. Jacobi nemo celebret Missam, nisi
Episcopi, vel septem Cardinales. Cap. 45.*

*Paschalis Episcopus servus servorum Dei dilecto fratri
D.*

(*) Intrusa hic Bulla supra posita Cap. 35. quae ad illum tantum per-
tinet locum.

Anno 1109 *D. Compostellana Sedis Episcopo salutem & Apostolicam benedict. Pie voluntatis affectus prosequente debet studio commoveri, ut Ecclesiastica utilitas Apostolicae Sedis favore vestres accipiat, & accrescat. Significavit nobis fraternitas tua, quod secundum Romanae Ecclesiae consuetudinem septem Cardinales Presbyteros in Ecclesia tua ordinaveris, qui ad abitare B. Jacobi Missarum officia succedentibus sibi vicibus administrent: quod nostrarum exoptulas literarum munitione firmari. Nos itaque dilectionis tuae petitionibus annuentes, ordinationem tuam praesentibus literis, & apostolica auctoritate firmamus, statuentes, ut nec per te, nec per tuorum quemlibet successorum constitutus ille Sacerdotum numerus imminui debeat, aut immutari, nec per aliam quamlibet personam, nisi per praefatos Sacerdotes, aut Episcopos, aut Romanae Ecclesiae Legatos, Missarum super altare B. Jacobi statuimus solemniter celebrari. Datum Beneventi III. Kal. Novemb.*

De probitate & scientia Regis Adefonsi, & de pace in Regno ejus, & de Furamento à Gallacis apud Legionem facto Adefonso filio Comitis Raimundi adhuc puero. Cap. 46.

Magna igitur Praefulis prudentia, hereditates, Ecclesias, & Villas, quas superius ordine minime observato praenotavimus, pervigili sollicitudine, & immenso labore acquisivit, & acquisitas Ecclesiae suae juri in perpetuum mancipavit: multas etiam alias his adjecit, à nobis praetermissas, utpote ignoratas, quas qui scire voluerit eum ad scripturarum cognitionem in thesauro B. Jacobi Ecclesiae repositam & servatam ire praecipimus. Hac autem supra dicta omnia ante mortem Regis nostri Catholici bonae memoriae Adefonsi à Praefule sunt juste acquisita. Qui nimirum Rex mirae sanctitatis virtute conspicuus,
at-

atque ferventis ingenii capacitate mirandus, quam duris Anno
 1109
 ictibus & assiduis incurfionibus terga fuorum hostium cæci-
 derit, proculdubio novimus; quia ea loca quæ à potestate Is-
 maelitarum gladio suo invicto liberavit, corporali intuitu
 prospeximus. Regnum etenim Toleti, Castella, Civitates,
 & Oppida quæ ultra decursum Dorii fluminis esse noscun-
 tur, in quibus christiana professionis Religio tenetur, &
 observatur, à cultura gentium, numina vana colentium, pe-
 nitus evacuavit. Quo nimirum loco Ecclesias faciendo de-
 sudavit, & consecratas divino cultui mancipavit. In regen-
 dis autem subditis, licet præpotentiissimus esset, tantæ
 discretionis, & sapientiæ, & humilitatis extitit, quantam
 si describere vellet humanum ingenium, nequaquam pos-
 set. Non enim singularitate culminis latabatur, sed æqua-
 litatem conditionis in se ipso contemplabatur. Sciebat
 enim quia si æquales natura sibi subditos despiceret, sive
 eos uti decet non regeret, totius creaturæ rectorem, sub
 quo omnes natura æquales sunt, modis omnibus offende-
 ret: unde à subditis quam justo & temperato moderami-
 ne debita potestatis exegerit, seu quam pacificus circa
 eos extiterit, post ejus obitum nobilium virorum perniti-
 cies, & subsequencia bella crebrius exorta, aperte mos-
 traverunt. Hic Rex cum ejus generum Consulem Rai-
 mundum à visione præsentis lucis fata funditus subduxif-
 sent, & ejus filius, qui adhuc triennii tempus nequaquam
 expleverat, piissimi Regis præsentia præsentaretur, ex in-
 ternæ pietatis affectu super eum misericordiæ viscera com-
 movens, omnes Gallatiæ nobiles, Consules, & Principes
 qui ejus præceptione cum puero iverant apud Legionem,
 tali alloquio affatus est, „Omne equidem Gallatiæ regi-
 men & jus pueri pater obtinuit, & ideo vos omnes
 , qui ejus jura, & honores eo vivo tenuistis, & eo mor-
 tuo adhuc tenetis, filio ejus, nepoti meo, proculdu-
 , bio

Anno 1109, bio famulaturos exhibeo, & totam e[ss]e Gallatiam conce-
do, si ejus mater Urraca virum ducere voluerit,
, nec ab eo etiam mihi ipsi ulla ulterius obsequia de-
, posco, & ut omnibus his quæ in auribus vestra[rum] præsen-
, tiæ profero sine ullo scrupulo dubietatis, fidem adhi-
, beant præsentem Vienens[em] Archiepiscopo præfati pueri
, patruo; in manibus Domini Didaci Secundi Ecclesiæ B.
, Jacobi divina dispensatione Episcopi; discreti videli-
, cet viri, hujusmodi jusjurandum vos dare præcipio;
, quatenus præsentem puerum in Dominum suscipiatis, &
, susceptum cautius & vigilantius custodiatis: honorem
, etiam quem vobis præsentibus ei attribuo, etiam con-
, tra me ipsum si injuriosus ipsi extitero, totis viribus
, defendatis. Facto igitur intra moenia Legionis, sicut
audivimus, juramento, & à Pontifice Compostellanæ Ec-
clesiæ solerti cura recepto, cum auctoritate tanti Prin-
cipis ad sua quisque reversus est.

*De morte Regis Adefonsi, & de discordia, & ceteris
malis ingruentibus. Cap. 47.*

CUM autem fere biennium pertransisset, hic Rex
Adefonsus moritur gravitate doloris, qui lux &
clypeus Hispanis extitit oris, sub Era M.C. XLVII. & quot
III. Kal. Jul. (1) quo nimirum mortuo & fides, ac si num-
quam esset, postponitur, & pax quæ principatum diu
possederat, cum rectore suo amittitur. Inde etiam per to-
tam Regni ejus latitudinem bellum, seditio, & fames exo-
ritur; inde etiam tellus non solum debita cultura pri-
vatur, sed omni rectitudine viduata desolatatur. Quamob-
rem inter Consulem Petrum (2) & quosdam Gallatiæ ho-
biles.

(1) II. Kal. Julii legendum, Era 1147. nempe ultimo die Junii anni 1109.

(2) Petrus Froylaz, Comes de Trava, nutritor Regii pueri Adefonsi VII. de
quo multa in hoc opere, locis in generali indice consulendis.

bilis iurandum, quod Dño suo fecerant, non attendentes postposita pacis connexione, magna discordia pullulavit. Quod idem Consul, cujus custodiæ puerum vivens pater attribuit, cupiens evitare, nunc blandis sermonibus, nunc minarum illationibus eorum contumaciam compescere tentavit, quatenus eos de tenebris ignorantiae semoveret, & ad statum rectitudinis quem incaute reliquerant, solerter perduceret. Sed quia cor quod iniquitate gravatur, si superna gratia desit, nec verborum copia, nec sermonum abundantia illustratur, nebula erroris abducti, atque nimio furore succensi verbis Consulis credere recusarunt. Tali etenim adinventæ germanitatis pactione connexi erant, ut sese hostium fortitudinem mutuo & indefesso robore adjuvarent, & omnia adversa unanimiter tolerarent. Qua securitate vallati, à concordia unione animum semovebant, à quibus Compostellanus Episcopus summò opere invitatus, & multa prece efflagitatus, solatium tantæ germanitatis hac intentione suscepit, quatenus pacem & stabilitatem Ecclesiæ conservaret, & saluti totius Regni Gallatiæ indefessa sollicitudine invigilaret, & eis dissuadendo, & violatæ fidei periculum ostendendo, modis omnibus quibus posset, Consuli concordaret. Recepto itaque supradictæ amicitia contubernio, & intercedente non multo temporis intervallo, præfati nobiles terræ, quoniam Compostellanum Episcopum ingenio clarum, consilio providum, ratione discretum, veracem, & rectitudinis zelo ferventem, in omnibus & per omnia cognoverunt, circa *Castrum Biti* sollicitiam tanti Præfulis invitantes, iuramentum & fidelitatem ei fecerunt, licet multi de melioribus Gallatiæ ante hoc novæ germanitatis inventum præfato Episcopo hominum fecerant propter solidatas & præstamina, quæ uberius ab ejus largitate susceperant, veluti Arias Petriz, Petrus Gudesteiz,

Anno 1109 Joannes Didacides, & Pelagius Gudesteiz, & alii quam plures egregii milites quos sibi hominii vinculo vehementer astrinxerat. (*)

P. Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri D. Compostellano Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem. Ad hoc omnipotens Deus te populo suo præesse constituit, ut eorum peccata corrigas, & Domini adiuvantibus voluntatem. Stude igitur secundum datam tibi divinitus facultatem, tantum incesti facinus, quod à Regis filia perpetratum est, debita ultione corrigere, ut vel à tanta presumptione desistat, vel Ecclesia consortio, vel seculari potestate privetur.

De illicito connubio Regis Aragonensis & Regina, & de guerra inde orta inter Gallicos. Cap. 48.

INterea sumpto Rege Aragonensi, cui incesta conjugii copula Urraca Regina inhæserat, eadem Regina pro filio suo in partes Gallatiæ nuntios suos celeriter destinavit: & quoniam eundem filium in Regni fastigia sublimari prorsus inardebatur, ne tanto gaudio privarentur, ad ejus sublimationem omnes Gallatiæ nobiles invitavit, cuius iussa sine ulla dilatione complentes, iter suum cum omni festinatione arripuerunt. Cum autem incolumes Legionem transissent, Regi Aragonensi viro videlicet suo (si cum esset ei proxima consanguinitatis linea junctus, vir ejus est nominandus) eandem Reginam reconciliatam, & alligatam verissimam relatione didicerunt. Unde vehementi moerore affecti, Consulem Enricum, præfati pueri avunculum, celeriter accersentes quid ex hoc rei eventum acturi essent, diligenti cura consuluerunt: cuius prudenti

(*) Absque titulo literæ adlate Pontificis, de illicito Regina Urraca & Regis Aragonensis connubio, de quo statuo.

genti consilio fortiter excitatus Consul Petrus quosdam
 ex illis, qui jusjurandum filio Comitis mentiebantur,
 juxta *Castrum Soricis* (1) in itinere cepit, & cum eis in
 Gallatiam celeri cursu regreditur, pro quorum postea so-
 lutione *Castrum* (2) *Minei* suscepit: ubi eam, quæ uxor sua
 esse cognoscitur cum filio & Dño suo quem ipsi in gremio
 suo auerant, quasi sub tuta defensione celeriter intromisit.
 Cujus intromissionis damna indigenæ tolerare nolentes, &
 Consulem de sinibus illis cum ingenti dedecore pepulerunt,
 & sine intermissione debita jura promissæ fidei violantes,
 cum illis, qui eorum nequitia participabant, Dominum
 suum, quod dictu nefas est, & ejus nutricem in Castro
Minei impudentius obsederunt: cujus obsidionis laborem
 cum obsesi propter annonæ & potus paucitatem, obsi-
 dentes vero propter diuinam stationem, jam ultra fame
 affecti tolerare nequibant, alterutra conventionē jusju-
 randum ex utraque parte octava manu firmatum suscipien-
 tes, unanimiter decreverunt quatenus obsesi *Castrum*, &
 quemdam quem vincitum tenebant, *Oduarium* videlicet
Ordopidem, obsidentibus absque ulla redemptione sol-
 verent, & ipsis ductoribus Comitisa cum omnibus quæ
 intro erant, ad propria sine aliquo detrimento incurfu
 remearet.

De obsidione Castellæ Minei. Cap. 49.

SED quia illustres viri, qui cum Comitisa famulatum
 regali puero diligentius exhibebant, de eorum fide,
 quasi futurorum præfagi, aliquantulum titubabant, se egre-
 suos à Castro hominino denegaverunt, nisi *Compostellani*
Pontificis præsentia deesset, in quo solo fidei subertas

N 2

(1) Hodie Castro Xeriz. (2) *Castrum Minei* hodie *S. Mariæ de Cas-
 trelo*, à ripam *Minei* quatuor circiter leucas infra *Auriam*.

Anno 1110 tum temporis plenarie redundabat : qua propter ad eum legatione super his omnibus destinata , ex utraque parte bis & ter eum cum omni sollicitudine invitaverunt : qua nimirum legatione suscepta per nuntios suos quos ad eos extemplo præmisit , se iturum celeri cursu spondit : nitentur enim de tam ineffabili laboris angustia & Dominum suum eruere , & eos dissidentes concordia ligamentis devincere , & pacem terræ funditus reformare. Directo itaque calle cum præfatus Episcopus ad Ernégum fluvium cum paucis de suis militibus pervenisset , nuntios suos quos jam præmiserat , reperit : quo in loco licet se fraudulentam legationem suscepisse quorundam relatione comperiret , tamen ab incepto calle pedem bonæ intentionis retrahere recusavit. Ipse namque tam de incepto piæ devotionis studio , quam de illis quos privilegio hominū sibi alligaverat , nimium confidens , duos nuntios Munionem videlicet conterinum suum , & P. Gutierrezem diversa de causa ad eos secundo direxit : Munionem , qui ab inimicis Pontificis & à Comitissa , quid de hoc negotio acturi essent disceret : Petrum vero , qui tunc temporis hostis Comitissæ habebatur , ut ab inimicis præfati Comitissæ , si forte fortuito laqueos proditoris tetendissent , quo modo rimaretur. Qui celeri cursu redeuntes , non solum se nullas insidias reperisse dixerunt , verumetiam Ariam Oduaridem ad Episcopum , qui securius eum præcederet , & ei dubietatem proditoris auferret , obviam venire fecerunt. Cujus contubernio fretus usque ad ripam Minei cum eo loquendo pervenit.

2 Quo in loco celebrata Missarum solemnitate , postquam sui milites sua tentoria firmaverunt , auditu nefandæ proditoris perculsi , ne fluvium transmearet , Episcopo multiplices causas ostendendo interdixerunt : quod
etiam :

etiam militibus A. Petridis, & aliis probis probantibus credere contempsit, in eis quippe nimium confidebat: tum propter germanitatem invicem habitam, & hominum quod sibi postea ipsi ultronei fecerant; tum propterea quia fere omnes de ejus Parochia erant, & solidatas & præstamina ab ejus largitate susceperant. Hac igitur securitate persuasus cum duos alios nuntios ex parte Comitissæ, Sanchium videlicet Ramiridem, ex alia vero parte Rudericum Sanchidem sese cum omni festinantia invitantes, cominus suscepisset, proculdubio lembum intrare non formidavit: ad ejus ingressum dum sui milites juxta morem patriæ vana auguria diligenter investigarent, & majorem aquilam e contrario transeuntem diligentius inspexissent, insuper equidem omnes uno omine percussu tertio & quarto cum ne illo iret vehementius incerpaverunt: quorum dicta quæ non tantum ex sensus abundantia, quantum ex matre errorum, videlicet ignorantia, processerant, & præfatus Episcopus benigna cordis aure suscipiens, tale fertur eis dedisse responsum. Nolite inquam, Karissimi filii, his nugis & vanis tentationibus propositum bonæ intentionis disturbare: omnipotentem namque Dnum totius creaturæ gubernatorem secreta sui consilii hujusmodi avibus, & brutis animalibus, nullatenus commisisse noveritis.

Quando Episcopus Castellum Minei adit.

3 **H**AC inexpugnabili ratione devicti omnes milites ora sua freno compescentes conticuerunt, deinde cum tribus sociis se comitantibus P. Anade Clerico, & Canonico suo, & M. Gelmiride, & P. Gutierrezide, qui ejusdem proditoris intimator dicitur & esse non dubitatur, ad aliam partem fluminis incolumis pertransisset, cum proditoribus suis, Petro videlicet Aria, &
aliis

Anno 1110. aliis (*) secretum colloqui habuit, quo in loco eis imminencia terræ pericula sapienter ostendit, atque eos vigilantia cura & tota diligentia interrogavit, quatenus de fraude, quæ sepius suas aures attriverat, eis referentibus veritas sibi quoquo modo manifesta claresceret. Sed quia à mente quam sua iniquitas deprimit, superna se veritas abscondit, cum vulnus prodicionis in pectore servarent, ut iniquitati iniquitates celerose accumularent; ejus celsitudini cum jurejurando se prodicionem minime facturos modis omnibus denegaverunt; nos etenim tuæ paternitati, inquam, per certam hominil subjectionem colla nostra submissimus, & post hæc omnia felle malignitatis non infecti, aliud quod dedecus tibi inferre excogitavimus? Imò etiam si forte fortuitu ab aliquo aliquod dedecus tibi inferri viderimus, nos usque ad necem corpora nostra tui amore periculis objecturos esse discretio tua confidenter agnoscat.

Quod facto juramento proditores invitaverunt eum ad cenam. Cap. 65.

HIS igitur dictis & promissis falsis Episcopus illectus, ad sublimitatem turris in qua Comitissa, cum Dño suo sedebat pedesentim ire aggressus est: cujus adventum cum superius stantes jam vicinius aspexissent, tanta cordis hilaritate, tanta etiam mentis jucunditate eum susceperunt, quanta illi lætitia gavisi sunt; quos baratro demersos, superna claritas sua præsentia visitavit. (1) Quo in loco eum de multis alterutra alloquutio acta esset, extra Castri munitiones ex utraque parte sacramenta duodecima manu firmata, ea conditione præsentante Pontifice

(*) Præcipui prodicionis auctores erant *Arias Perez*, *Petrus Arias*, *Ferdinandus Sanchez*, & *Oduarius Ordoñez*. (ex cap. 66.)

(1) *Nollem hunc blandiendi modum imiteris.*

firmaverunt, quatenus in subsequenti die Castrum illud eis funditus redderetur. Et ipsam eandem Comitissam cum nobili puero Dño videlicet suo, & cum omni sua militia & suppellectili usque ad virum suum sine detrimento ipsi conducerent. Firmata igitur hujusmodi pactione cum recedente die nox jam vicinius incumbibat, ultra flumen ubi totam suæ militiæ cohortem reliquerat, ubi etiam sibi & illis sumptus necessaria parari præceperat, se iturum circumstantibus dixit. Illi autem qui intra sinum suæ mentis proditiōis horrendæ sibi pila præfixerant, qui jam ad perficiendum suum dedecus unanimiter conspiraverant, paternitatem ejus obnixius deprecari sunt, hortantes eum ne in tam profundæ noctis conticinio fluvium transmearet: quorum blandis sermonibus acquiescens Episcopus effectum suæ petitionis eis sine mora attribuit. Porro Fredenandus Sancides, cujus dominio Lemensis Provincia tunc temporis opprimebatur, eadem nocte eum procurandum his fraudulentis verbis suscepit: oportet, inquit, te Sanctissime Pater & Dñe, qualem nunquam sumpsisti, hodie mecum coenam sumere.

Machinamentum proditiōis. Cap. 51.

Quantus autem vel qualis coenæ fuerit apparatus, subsequenti diei proditiō manifestavit: & quia multoties animus solet esse futurorum præfagus, totam fere noctem illam insomnem duxit Episcopus. Mane itaque facto cum quorundam ejusdem Provinciæ indigenarum ad se veluti ad fontem misericordiæ confugientium, confessionem patula aure percepisset, eisque misericordiæ viscera aperiendo, modum poenitiæ prout decebat injunxisset; supradictus Fredinandus facie proditiōis peragenda præ ceteris æstuans, cum quibusdam complicibus suis Episcopum ut inceptæ deditiōis negotium citius pe-

Anno 1110 rageret, dolosa circumventionem increpare non horruit: & quia dies in studio bonæ operationis ad effectum tendebat, praviæ voluntatis effectum se non posse consequi formidabat. Pius ergo pater à dextris & à sinistris habens arma, ejus insolentiam charitatis ardore diffusus sustinuit: primitus, inquit, fili, juxta veritatis vocem oportet me Regnum Dei evangelizare, deinde his quæ mundi sunt curam impendere.

De Comitissa. Cap. 52.

Consulto itaque primum juxta pastoralis curæ sollicitudinem ovium deposito, cum magna circumstantium lætitia deditionem facturus Castrum intravit, ad quem utpote ad portum salutis intra aditum Castri residentem, ab ipsa turris summitate, qua veluti in maris profunditate Comitissa cum regali puero detinebatur cum alia non modica nobilium turba, summa cum jucunditate descendit. Quo in loco donec sui omnia suppellectilia apportaverunt, latus Pontificis claudendo cum Regio puero permansit.

De Captione Regis pueri, & Comitissæ. Cap. 53.

Dumque ibi tanti patris præsentia se esse excogitaret munitam, proditorum turba gladiis, clypeis instructa, atque omni genere armorum horrenda, per Castri hostium impudentius irruit, & unanimiter ad tollendum puerum, quem ipsa in gremio suo jam jam propter inopinatum assultum & armorum strepitum fere exanimem tenebat, festinantius cucurrerunt: quem quidem quia ipsa de eorum manibus nitentur eripere, more leonum in eam frementes, ei terribiliter comminati sunt, quod nisi eum festinanter dimitteret, eam proculdubio, quod grave est dictu, sece tenus dehonestarent: quorum dicta acerrime pro-

prolata cum Pontificis aures vehementer perculerant, ejaſdem Præſulis ſumma puerum ſolertia ferme exanimem ſua-
 vi tactu de Comitiffæ manibus auferens, Ordonio nutri-
 tori ſuo cuſtodiendum cum diligenti cura attribuit. De
 cetero ipſam Comitiffam genas ſuas vehementi impetu
 dilaniantem, atque ad inſtar undantis fluminis lacrymis
 effluentem, ad altitudinem turris, qua ſua ſponte deſcen-
 derat, cum Dño ſuo, & quibuſdam aliis, gravi cum de-
 decore captam deduxerunt.

Anno
 1110

De rapina rerum Pontificalium. Cap. 54.

HIS igitur ita peractis cum nobiles & egregios mi-
 lites, qui cum Comitiffa regali puero obſequeban-
 tur, graviter percuti, dehonestari, atque propriis fa-
 cultatibus expoliari, præfatus aſpexit Epifcopus, duobus
 tantummodo Clericis comitatus præ nimia cordis anguſtia
 quaſi aliquantiſper ſui oblitus, triftis humi reſedit. Mu-
 rionem namque couterinum ejus quem gratia legationis ad
 Ariam Petritz extra Caſtrum direxerat in ipſa legatione
 conſimili dolo & proditione ceperunt. Ceterum juxta Joan-
 nis ſententiam, ut *qui nocet noceat adhuc*, & *qui ſordi-
 dus eſt ſordescat adhuc*, ut ſuper iniquitatem ſcelus pro-
 penſius augmentarent, Pelagium Martini, & Leovegildum
 Luz ſuæ malignitatis complices, cum maxima parte ſuæ
 militiæ, & tota illius terræ germanitate ad invadenda Præ-
 ſulis tentoria, atque ad diripienda ejus militum ſpolia,
 ſitibunda cupiditate ultra fluvium deſtinarunt: qui ſub pa-
 cis figmento euntes, & cum eis in fraudulentum colloquio
 perdurantes, eorum manſionem & caſtra armata manu ter-
 ribiliter invaſerunt: unde proditionis felle inebriati, at-
 que ſuæ cæcitatſ calligine obfuſcati, non ſolum omnia
 Præſulis ſuppelleſtilia abſtulerunt, verum etiam (quod hu-
 manis auribus terribile inſonat) in ejus Capellam ſuas

Anno 1110 manus sacrilegas injecerunt : ejus namque casulam (1) juxta infaciatam luporum rapacitatem , inter se frustatim diripientes , suis pravis usibus profuturam conservari non horruerunt : ex qua nimirum casula suarum vestium oras & limbos quasi decorando sine ulla mora turpissime dedecorarunt. Aureum quoque vasculum quo Dominicum corpus , nostra scilicet hostia salutaris , immolatur , trimembri divisione partientes , ille inferiorem partem , iste vero superiorem , hic autem reliquam partem sibi execrabilius vendicare , proculdubio non formidarunt. Arcam denique argenteam , & Crucifixum mirifica aurificis manu consculptum , nulla dissimili ratione partiti sunt. Quid pluram ? Non solum omnes fere equitaturas , & totius militiæ prociuctum , verum etiam non qualescumque sarcinulas , styli tædiosum laborem evitando , præterimus. His itaque solerter præcognitis tantus timor , & tam inopinatus horror totam Compostellæ Ecclesiæ militiam perculerat , quod relicto viæ compendio per nemorosa montium cacumina eundo ad propria non sine magno labore pervenit.

Quando Proditores transferunt Mineum cum Pontifice
Cap. 55.

FACTA autem superius audita proditioe cum Pontifice & quibusdam aliis nobilibus , & Petrus Arias & filius ejus ipsa eadem die à Castro exeuntes , juxta Monasterium S. Stephani Ripæ Silis quiescentes pernoctaverunt , & tota nocte vigili cura & armata militum manu eos captos custodiri fecerunt : qua transacta cum Phoebus ab undis Oceani solito more emerisset ad *Portum Minei* , qui vulgari appellatione *Ambas mixtas* (2) nuncupatur , celeri cursu

(1) *Alii Codices* , infulam , quæ apud illius ævi Scriptores idem ac Casula. (2) *Hodie* Ambas mestas , ubi Sil & Minius miscentur.

su perveniētēs sine aliquo detrimentī obstaculo transmea-
 runt: quo in loco præfatus Episcopus *Ariam Petritz* seor-
 sum vocavit, & cum eo præsentibus duobus Clericis suis Anno
 1119
 hujusmodi colloquium habuit: Miror, inquit, te ante hac
 nobilem & egregium virum, quem loco germani fratris &
 quasi pro dimidio mei cordis habebam, hujusmodi pro-
 ditionem excogitasse, & excogitatam fecisse: te etenim
 prærogativæ dilectionis privilegio ab ipsa etiam pueritia
 connexum habebam, necnon etiam in te veluti præcordia-
 li amico ampliori confidentia confidebam, tum quia præ-
 tamina & uberrimas solidatas à mea largitate susceperas:
 tum quia hominī vinculo non semel, sed bis & ter sub
 jurejurando firmato, me tibi credulum feceras: tuæ si-
 quidem & tuorum consotiorum inficitæ, & fraudulentī ju-
 ventuti vehementius, quam meo dedecori condoleo, quod
 tuæ nefandissimæ proditionis nomen toto terrarum orbe,
 nisi melius tibi provideris, vulgabitur & blasphemabitur.

Responsio Aria ad verba Pontificis. Cap. 56.

CUjus dicta tam sapienter probata Arias hujuscemo-
 di affamine subsequitur: Hæc inquam Sanctissime Pa-
 ter, quæ mihi summo charitatis ardore à tua paternita-
 te referuntur, vera esse, & deteriora proculdubio quam
 tu ipse asseris, oculo meæ discretionis considerando in-
 tueor: verum parti nostræ tam vehementi formidine for-
 midabaris, si celsitudinem tuam quæ tanta consilii pruden-
 tia, tantique exercitus abundantia, & amicorum uber-
 tate redundat, ad propria reverti incolumen permissemus,
 pro ceterorum captione, quam coram tua veneranda præ-
 sentia perregimus, tam propriis honoribus, quam propriis
 etiam facultatibus nos ipsos privari sine mora: quod equi-
 dem factum, licet humanæ rationis detestabile & remor-
 sibile videatur, quoniam jam non potest non fieri, quo

Anno pacto id quæat dissolvi, inter nostrarum mentium confide-
 1110 rationem reperire nequaquam possumus.

Verba P. Anaide. Cap. 57.

Quem equidem P. Anaides, præfati Præfulis Clericus, quasi ex indignatione silentium prorumpens, sic est alloquutus: Cum tua dicta assidua animi revolutione speculando præmeditor, eximia indignatione vehementi cordis dolore afficior, quod in hujuscemodi actibus omnino vobis consilium defecisse perpendo: vos etenim, quibus nuper in sinistro latere ingenii vena salire putabatur, quomodo tam egregium, tamque potentem virum, totius videlicet Gallatiæ Gubernatorem, malo ingenio & fraude vestri horrendi criminis circumveniando cepistis, quali pactione postea id factum dissolveretur non prius indefessa sollicitudine excogitastis. Ad ultimum si vestræ utilitati providendo desudatis, pro ejus solutione, utrum sui muneris largitione vos divites efficiat, an venerandis obsidibus dubietatem vestræ formidinis auferat, in præsentiarum sine ulla dilatione conferre debetis. Si vero eum timoris occasione, ut asseritis, cepistis, vel jusjurandum à Munione couterino fratre ejus, vel Castrum Honesti, & S. Mariæ de Lanciata, ne id quod formidatis vobis eveniat, ad tempus suscipiatis (hoc etenim de Castris ex industria, & sui ingenii sagacitate protulerat, quoniam si hac pactione solveretur, Dñm suum circa triduum Castra sua recuperaturum incunctanter cognoverat) Intueor etiam vos ipsos, vobisque succedentem posteritatem tam horrendi criminis periculum nullatenus evasuros, hujusque nefandissimæ proditionis opprobrium sempiternaliter incurfuros, nisi eum quantotius liberare festinetis. Cujus verba nedum finita, quoniam modo invectionis proferebantur, P. Abbas Termarum, qui ejusdem captionis Domini sui socius esse cognoscitur, tali affamine intercipiendo subsequutus est.

Veru

NOSTI inquam, Karissime frater, quod hujus nostri 1110
 Patris providentia Compostellanam Ecclesiam tam
 honoribus quam facultatibus uberius dilataverit, & nu-
 mero LXX. duorum Canonicorum quos ejus paternitas in-
 tra gremium suæ dilectionis bene morigeratos reddiderat,
 plenius exornavit, & firmiter corroboravit. Quæ videli-
 cet Ecclesia tanti patris afflictione multata, omnino de-
 solabitur, & te existente causa ruinæ destructa adnihilabi-
 tur.

De pacto liberationis Episcopi. Cap. 59.

HAS itaque & supradictas rationes Arias Petriz be-
 nigno cordis affectu suscipiens, pro Castrorum in-
 quam receptione Domnum vestrum sine intermissione li-
 berare festinabo. Ea igitur die ad quoddam rus, videlicet
 Amoarium citato calle pervenientes, præfatum pactum, ne
 labefactari seu infirmari posset, fide ex eorum parte recep-
 ta, firmavimus; & super his omnibus Munionem Eriz, &
 Froylam Menindiz Compostellam direximus. Cum au-
 tem secundæ lucis præsentia à facie mundi tenebras effu-
 garet, Castrum S. Joannis de *Pena Corvera* (1) intravi-
 mus: tertio itaque die ibidem relicto P. Aria cum Rega-
 li puero, & quibusdam aliis vincis, per devia & fruc-
 tificosa montium cacumina, euntes non sine magno
 labore ad *Castrum Luparia* (2) pervenimus. Quo in
 loco supra nominatos nuntios quos jam Compostellanæ
 Ecclesiæ præmisimus cum duobus ejusdem Ecclesiæ Cano-
 nicis, & quibusdam aliis concivibus, cum summa cor-
 dis jucunditate suscepimus: quibus referentibus didicimus
 omnes Compostellanos Clericos sacro se juramento alli-
 gasse,

(1) Cornaria legendum, ut *infra cap. 111. n. 4. Hodie vulgo Pena Cor-
 neira.* (2) *Inter Compostellam & Iriaum.*

Anno
1110

gasse, quod prædicti Præfalis solutioni unanimiter insisterent, & eo vitalem auram suscipiente, in Dominum nullum alium susciperent. Insuper etiam non solum concives, verumetiam totius terræ milites sacre sibi fidei vinculo diligenti ratione astrinxerant, quatenus sub omni celeritate euntes, de tam nefandæ captionis ergastulo Dominum suum liberarent: in conducenda etenim militia totus Ecclesiæ thesaurus, totaque respublica expendi unanimi omnium sententia exponebatur. Is itaque rumor qui nos vehementi lætitia cælo tenus extulit, Ariam Petriz gravio-
re vehementius perculit: quocirca cum quibusdam de suis consilium sumpsit, ut à supradictæ pactionis promissione disceret, & præfatum Pontificem ad aliud Castrum quo firmiter & securius teneri posset, sine ulla temporis dilatione deduceret: quorum consilium quoniam Pontificem minime latuit, ipsi solerter præfati sua militia A. Petriz ad rationem posuit, quia à pacto quod jam superius pepigerat, semetipsum irrationabiliter subtrahere vellet: quod illius terræ Barones non sine cordis mœstitia percipientes, eumque summopere increpantes, ne aliquid aliud præter id quod inter illos stabilitum erat, facere auderet, ei modis omnibus interdixerunt. Horum ergo inexpugnabili ratione A. Petriz coactus illorum custodia cum eo tenore commisit, ut si ea die præfata Castra sibi dederentur, extemplo eum ipsi exolverent. Quem ipsi in sui tutelam gratanter suscipientes, eum à Castro per spatium unius leucæ semoverunt: ex quo nimirum loco M. Fratrem suum, & P. Anaidem ad Castrum Honesti dedendum direxit, & deditum Froylæ Menindiz, qui illud ex parte Ariæ susciperet, sub omni imperio reddi præcepit.

De liberatione Episcopi. Cap. 60.

DUM hæc agerentur, A. Petriz intra arcanum sui cordis præmeditans, præfata Castra se nullatenus posse

se retinere, sumpto meliori & utiliori consilio, Barones Anno
 suos sic alloquitur: Utile mihi valde & necessarium esse ¹¹¹⁰
 existimo, quod dimissis Castris Episcopum liberum ire per-
 mittam, & de illato ei dedecore qualem à me exegerit
 justitiam libenti animo faciam: verum etenim ne id quod
 verebar mihi eveniat hac tempestate, tres de fratribus suis
 Munionem, videlicet, Ecclesiæ B. Jacobi thesaurarium, &
 Petrum Gelmiridem, & fratrem ejus Joannem, ad tempus
 mihi in obsides quamcitus iverit, mihi mittere non remo-
 retur. Interea O. Archidiaconus, & P. Anaides, & P. Vi-
 mariades, donec ipsi veniant, mecum remaneant. Cujus
 nimirum sanum & egregium consilium, quoniam omnes sui
 milites æquanimiter laudaverunt, cum maxima eorum par-
 te præfatus Episcopus eadem die Castrum suum Honestum
 cum ingenti pompa dediturus intravit. Quo equidem in-
 trante cum nimia cordis jubilatione ingens suorum militum
 multitudo eum suscepit. Quæ videlicet multitudo lanceis
 & gladiis & clypeis exornata diverticulum petendo, in qui-
 busdam abditis se sapienter occuluerat, ut si forte fortui-
 tu Castrum milites Ariæ fusciperent, ipsi cum omni cele-
 ritate venientes ne Castrum necibus implerent, circumqua-
 que obsiderent, & obsessum unanimiter expugnarent. Pe-
 racta igitur ejusdem noctis lætitia, suorum militum robore
 vallatus sequenti die apud Iriam non minus honorifice sus-
 ceptus est: ex quo nimirum loco tres fratres suos ad eum-
 dem Ariam juxta præfatæ sponsonis conventionem cele-
 riter destinavit, quatenus alios tres qui horum vice cum
 eo remanserant, ipse sine mora exolveret, quos quasi à
 vinculis absolutos veneranda Præfulis præsentia cum omni
 alacritate suscepit.

Gaudium Compostelle in adventu Episcopi. Cap. 61.

Rubescente itaque tertiæ lucis aurora cum iter suum
 Compostellam disponeret, ingens utriusque sexus
 mul-

Anno 1110 multitudo è diversis partibus quasi ad totius Provinciæ Patronum totaliter confluens, ad milliarium usquequo desiderabilis Sanctæ Civitatis situs prospicitur ejus optatam præsentiam comitata est: ad quæ nimirum loca cum auxiliatrice Dei gratia, uti paulo superius prælibavimus, pervenisset, omnis Compostellanorum turba cum tympanis & citharis & diversis musicorum instrumentis cantantes, atque de recepti pastoris incolumitate supernæ pietati laudis præconia persolventes, ei obviam exivit: innumera namque juvenum caterva tanto exultationis júbilo concinebat, quod si exprimere vellet, in describendo nostri eloquii ratio tanto labori subcumberet. Cetera denique adolescentum multitudo cum hymnis atque dulcissimis harmoniæ melodiis ejus optatæ præsentia congraudentes, usque ad Compostellanam Ecclesiam cum eo cantando perveniunt. In qua equidem Ecclesia si antea subditorum curæ minus quam debuit invigilavit, divino fultus patrocínio postea quidquid in subditis emendandum esse pensavit, baculo pastoralis curæ correxit divina Dei gratia largiente, qui vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

De pacis reformatione post liberationem ejus. Cap. 62.

Anno 1110 I **P**ostquam ergo in Era I.C. quadragesima VIII. (1) Venerabilis D. Apostolicæ Sedis (ut jam sæpe dictum est) Episcopus à supradictorum captione proditorum Dño liberante eductus est, vir scilicet immensa bonitate conspicuus, prudentia discretus, temperantia probatus, fortitudine constans, justitia rigidus, & universa morum honestate præclarus, tanto eum de perfida captione venientem Clerus, & populus Compostellæ Civitatis, mulières, & parvuli receperunt gaudio, quanto sorores Lazari suum fratrem

(1) *Codices duo VIII. pro VIII. sed perperam: anno quippe seq. Erarum MCXLIX scribunt. Cap. 73.*

trem quadriduanum resuscitante Dño Salvatore suscipere meruerunt. Dum enim per solos quinque dies à suis traditoribus, heu facinus! in custodia teneretur, ubicumque ejus audiebatur traditio, protinus oriebantur preces, furoris impetus, ancepsque turbatio: in Civitate siquidem Compostellana illi quibus maxime probitatis studium odio semper esse solet, ad tantam subito insolentiam conscenderant, quod in religiosas Ecclesiæ personas nefanda conspiratione insurgere audebant, assultusque in Clericos facere, nulla reverentia, vel formidine, dubitabant. Unde factum est, ut quemdam S. Jacobi Archidiaconum catholicum scilicet & nobilem virum à pravis glotonibus Civitatis in domo sua circumdatum falsa suspitione interficere voluerunt. Atamen veritas, quæ sæpe solebat illum coitari Archidiaconum, in tanto discrimine amatorem suum deserere noluit, quem ab impiis sacrilegorum manibus misericorditer liberavit. Eos tamen qui tanta debriati insania debacabantur, assiduo clericorum servitio subdendos & regie potestatis decreto sancitum est, & Apostolicæ auctoritatis privilegio confirmatum, ut in legitimo B. Apostoli catalogo scriptum inveniri potest. Veruntamen Pontifice in suæ Sedis cathedra divina revocante gratia collocato, mox prosperitas aliquantisper subsequuta est, & bellicosæ fluctuationes Gallætiæ, frequentesque tumultus Civitatis parumper quieverunt. Hæc nempe idcirco evenisse putamus, quoniam facinorosi realem Præfulis ultionem animadvertere, boni vero viri ejus dilectionem amittere metuebant: quin etiam Comitum ceterorumque Gallætiæ Primatum negotia ad Episcopum referebantur ejus consilio & ratione diffinienda, & unanimiter laudabatur ab omnibus quidquid prudenter disponebat Episcopus.

2 Qui nimirum Præful ingenti lamentatione & suspiriis pro Regio gemebat puero, nepote scilicet gloriosi Re-

Anno
1110

gis Adefonsi, imperii sanctitate solemniter memorandi, qui cum Pontifice traditus in eadem adhuc captione detinebatur, eumque quem proculdubio regnaturum sperabat, eo propensius venenosa eorum calliditate interire formidabat. Hoc metu & formidine perterritus Præsul venerandus totam mentis intentionem & nisum ad hoc dirigere intendit, ut prædictus Reginae filius qui indigne captus erat, digna liberatione solveretur, existimans per ejus solutionem posse revocari Gallatiam in pacis & concordiae unionem. Convocatis itaque majoribus suæ Ecclesiæ personis voluntatem, quam in animo suoolvebat, patefecit, & accepto cum eis utili consilio, misit legatum suum pro Comite Petro, cujus uxor & filii pro regali infantulo captivi tenebantur, ut cum eo acciperet consilium qualiter infans sublimaretur in regnum.

De solutione pueri filii Reginae. Cap. 63.

Convenerunt igitur Comes Petrus & Pontifex supra dictus secus flumen quod dicitur *Tamar*, ibique multimodis rationibus variisque assertionibus multiplicatis, ad hoc tandem perventum est, quod sine consilio pariter & auxilio Reginae, quæ mater ejus erat, tantum negotium minime fieri deberet. Euntes ergo Legati ab Episcopo & Comite, ipsi arcanum patenter significarunt Reginae, quod Episcopus diuturno tempore latenter ruminaverat in mente: quibus Regina attentius auditis & diligentis scrutinio inquisitis solemnique quodam & ultra quam credi potest exultavit gaudio, tum quia proprii audiebat filii in Regnum sublimationem, tum quia per ejus exaltationem confidenter credere poterat, posse evenire facilius ruinam Aragonensi tyranno, vel citius de regno expulsionem. Confestim ergo vocat ad se Comitem Fredenandum strenuum scilicet & prudentem virum, quem Regina Dña U. talibus suppliciter alloquitur verbis.

Ver-

Verba Regina ad Comitem F. de filio suo in Regem sublimaturo. Cap. 64.

Nobilis & sapiens Comes F. quem non solum consanguinitatis linea, verumetiam larga quam semper tibi exhibui honorificentiae praerogativa indissolubili catena mihi vehementer astringit, salubre à liberalitate tua depono consilium, quid demum statuendum sit filio quem venerandus B. Jacobi Episcopus in Regem erigere omni studio conatur. Tibi etenim notum est & omnibus Hispaniae Regnum incolentibus, quoniam pater meus Imperator Adefonsus appropinquante sui transitus hora mihi apud Toletum Regnum totum tradidit, & filio meo Adefonso nepoti suo Gallatiam, si maritum susciperem, & post obitum meum totius ei dominium Regni jure hereditario testatus est. Omnes ergo fere Consules aliosque in Hispania principatum tenentes, qui tunc temporis in expeditionem contra Moabitas profecti *Toletum* conveniant, quorum quidem alios à pueritia educaverat, alios ex paupertate abundanter ditaverat, alios ex humili genere sublimando, nobiles fecerat, ante se venire iussit, eorumque famulatum meo benigne subdidit imperio, meamque personam & Regnum eorumdem fideli custodiae diligenter commendavit, interminans & admonens ne quid grave vel arduum praeter eorum voluntatem & commune consilium ullo modo disponere praesumerem. Sicque factum est quod defuncto genitore meo secundum eorum dispositionem & arbitrium invita nupserim cruento pialtico (*) Aragonensi tyranno, infeliciter ei juncta nefando & execrabilis matrimonio. (I)

Quae vel quanta dedecora, dolores, & tormenta,

P 2

quan-

(*) *Infra, phantastico.* (v) *Vide cap. 79. num. 3.*

Anno ¹¹¹⁰ quandiu cum eo fui passus sum, nemo melius quam tua prudentia novit: non solum enim me jugiter turpibus de-honoravit verbis, verumetiam faciem meam suis manibus fordidis, multoties turbatam esse, pede suo me percussisse, omni dolendum est nobilitati: ipse nimirum mente sacrilegio pollutus, nulla discretionis ratione formatus, auguriis confidens, & divinationibus Corvos, & Cornices posse nocere, irrationabiliter arbitratus, sapientes viros & nobiles quasi erubescendo subterfugit, factusque vilium collega nebulonum ad omnem levitatis strepitum sollicitatur: execrata apostatarum consortia studiose veneratur, omnemque divinum Ecclesiae cultum, personasque religiosas pro nihilo ducens aspernatur. Hinc est quod Ecclesias Dei absque pietate violat, & dirumpit, earumque ministros expoliat, possessionesque eripit. Hinc est quod Burgensem Episcopum & Legionensem à suis sedibus suae violentia tyrannidis expulsit. In Palentinum etiam manus injecit, quem sub christianae fidei tenore ad se venire praeceperat, & sic per fraudem eum & dolositatem cepit. Archiepiscopum quoque Toletanum, religiosam scilicet Ecclesiae Dei columnam, & Romanae Sanctitatis Legatum, à Diocesi sua per biennium absentavit, necnon & Abbatem S. Facundi à proprio fugavit Coenobio, in cujus locum sacrilegum fratrem suum omni remota religione & justitia intronizavit. Insuper etiam tanto furore & odio in filiolum meum Adefonsum exarserat, ut ad eum extinguendum totis viribus anhelaret, existimans Regno secure potiri, si puer quoquo modo traderetur neci: quo circa bellicosum Comitem Petrum fidei firmitate fortissimum dira machinatione perditum ire moliebatur, eo quod fidus infantuli nutritius nulla tribulatione vel molestia ab ejus fidelitate separari poterat, cui dominium patre meo praecipiente in Legione Civitate juraverat.

3 Sævus igitur Celtiberus Gallatiam furibundus intravit & quot & quanta facinora in regione illa patraverit, nobilium cedes, militum apud Montem rosum crudeliter occisorum, Castrumque dirutum, & terra depopulata, bonisque omnibus expoliata, Ecclesiarum violationes, earumque dehonoriati Sacerdotes, bonæ mulieres denudatæ, Virgines impudenter violatæ, destructæ Comitum Petri hereditates, mansiones & palatia combusta, greges equarum, & armenta boum à Gallætia partim abstracta, partim dilaniata, afflictorum gemitus, & lacrymæ pauperum, manifeste ostendunt. Ad hæc, formidandum Domini Papæ anathema, & Archiepiscopi Toletani, & religiosissimi Ecclesiæ Apostolicæ Pontificis execratio nostram conjugii turpitudinem incessanter damnabant. Cum ergo me valde contaminatam esse sacrilegii contagio cognoscebam, & acutissimam justitiæ frameam sufferre non poteram, studio affectu à phantastico idolatra me dissociare curavi: factum autem discidio, ruptoque pudendo mihi matrimonio, statim incendia, cedes, & rapinæ, homicidia, proditioes, bella per Campos & Castellam passim exorta sunt. Dum enim meo indigne frueretur consortio, quasdam Civitates fraudulentè occupaverat, quas suis apparitoribus custodiendas tradidit, de quibus modo egredientes sui prædones sceleratè, totam deprædantur provinciam, meas regales Villas & palatia comburunt, burgos in via publica, & Hospitia ubi S. Jacobi hospitari solebant peregrini, dilapidant immisericorditer & obruunt. Denique ager est incultus, tellus inarata, fames & inopia ingruit, Agricolaë olim copiosis abundantes divitiis, quibus nihil omnino relictum est præter leves paleas quas ad tegenda fragilitatis suæ pudenda nudato corpori opponunt, per plateas undique & agros algore & inedia reperiuntur mortui, pudor virginum sine pudore violatus, dedecus matrum, &

Anno lamentatio viduarum, pupillarumque desolatio, deserta &
 1110 vastata quæ inhabitari solebant loca, nostram lacrymabili-
 lem miseriam patentibus indiciis manifestant. Postremo nullus
 latet Hiberiæ angulus qui tanti furoris strepitu vel per-
 turbatione non moveatur. Nunc igitur, clarissime Con-
 sul, enodatis rationibus universis meisque interioribus pa-
 tetactis, tuam decet nobilitatem, meo dubitanti animo,
 quod melius tibi videtur adhibere consilium.

Responsio Comitis Ferdinandi. Cap. 65.

1 **C**omes autem F. tale fertur dedisse responsum:
 Regina potens & gloriosa, narrationem tuam
 vera ratione prolatam diligentissime perpendi, & firmæ
 memoriæ totaliter commendavi, in qua Regem Arago-
 nensem totius mali causam esse & Hispaniæ detrimentum,
 nullamque salutis spem in eo nos spectari insinuasti, un-
 de tibi summopere vigilandum est, ne quod vir Aposto-
 licus monitu divino inchoare aggreditur, & per suos ti-
 bi mandavit legatos, per te aliquatenus differri videatur.
 Sed, omni remota dilatione, solerti cura consummare stu-
 deas, teque tuumque filium ejusque causam & negotium
 supradicti Episcopi arbitrio, & dispositioni committas, ni-
 hilque præter ejus consilium deinceps facere præsumas:
 immò etiam si bene visum fuerit tuæ voluntati, hanc eidem
 Episcopo perferam legationem, eique ex præcepto tuo, ei
 in omnibus quæcumque mandaverit, fideliter obsecunda-
 bor, & auxilium quibuscumque modis poterò, libenter
 ministrabo.

2 Cum autem Regina summo favore approbaret consi-
 lium, statim Comes F. iter aggrediens ad præfatum Epif-
 copum festinanter pervenit, eumque apud S. Jacobum in
 Curia sua circumstantibus Clericis, & militibus residentem
 invenit: cui manum ex parte Reginæ deosculando ei multi-
 plices & benignas salutationes impertivit. Causas quoque
 ob

ob quas venerat, & quidquid ei Regina narraverat, totum Pontifici seorsum & singulariter recitavit. Deinde Comes F. ductus ad hospitium post laborem itineris grato sopori membra dedit. Episcopus autem nocte illa nihil aut parum dormire potuit. Sollicita namque consideratione tractabat quod vix aut numquam fieri poterat, ut videlicet suum, & Ecclesiæ suæ dedecus, inultum non remaneret, & Infantem à captione liberare valeret: eorum siquidem qui puerum tenebant propositum erat, infantem suarum inimicitarum constituere pretium, quas ab eodem Pontifice & à Petro Comite ob suarum culpas injuriarum sibi contraxerant. Assumpto itaque Episcopus sano & utili consilio, maluit suam injuriam non ulcisci, quam infantem turpi captivitate detineri. Misit itaque nuntios ad suos proditores & inimicos, quatenus infantem solverent, & vindictam criminis quod in Episcopum commisserant, super se venire non timerent. Quo audito, proditores cupienti animo se facturos sponderunt, si simili pacto Comes Petrus suarum odia injuriarum relaxaret. Statuto ergo die, & loco, sæpeditus Pontifex ad Uliæ fluminis portum, (1) qui *de Cessuris* appellatur, proditores & Comitem pariter convocavit, quos prius fidei juramento firmiter atrinxerat, ne quid mali sibi invicem in conventu illo machinari tentarent. Multiplices igitur causarum diffinitiones, variasque relationes patenter & occulte ibi pertractatis impræsentiarum explicare non valemus, sed quod nobis intuitibus factum est, silentio præterire non debemus.

Solutio pueri & ordinatio ejus in Regem. Cap. 66.

QUIA ergo Episcopus se captionem personæ propriæ, & dedecus condonare ad communem totius terræ
sa-

(1) Pontem lege de Cessuris, qui etiam hodie nomen retinet, super Ullam ad Iriam.

Anno 1110 salutem, & ad publicam utilitatem subtiliter providebat pertinere, P. Ariæ, & Ariæ Petridæ, & Fernando Sanciade, & Oduario Ordonide, ceterisque traditoribus impiis injuriam suæ proditionis, & opprobrium non solum ex animo relaxavit, & in ultam esse concessit, verum etiam Comiti P. suas itidem injurias injuriarumque inimicitias postponere blando sermone persuasit. Finitis itaque omnibus culparum calumniis & universis inimitiarum odiis, Comes, & viri supra nominati juramenti firmatum, amicitiae foedus salva felicitate & fidelitate Reginae, & Infantis inierunt, & ad solidæ pacis concordiam revocati sunt. Effecti vero, firmata pace, fideles amici, Episcopus immensa bonitate plenus, & omnes alii unanimiter statuerunt diem quo infantem erigerent in Regem. Dominica ergo sequenti, qua cantatur ad introitum Missæ *Justus es Domine* (*) Infantem qui regnaturus erat, ad S. Jacobum cum magna & nobili pompa cunctis exultantibus adduxerunt. Episcopus vero Pontificalibus ornamentis indutus, ceterique Clerici vestimentis Ecclesiasticis decenter ornati, gloriosa processione eum susceperunt: quem accipiens Pontifex ante altare B. Jacobi Apostoli, ubi corpus ejus requiescere perhibetur, gratulanti animo perduxit, ibique juxta Canonum instituta religiosa eum in Regem unxit, ensen quoque & sceptrum ei tradidit, & aureo diademate coronatum, in sede Pontificali Regem constitutum residere fecit. Deinde Missa ex more solemniter celebrata, Regem novum deducens ad Palatium suum, Episcopus omnes Galatiæ Proceres ad regale invitavit convivium, in quo clarissimus Comes Petrus, Regius dapifer extitit, ejusque filius Rudericus clypeum & frameam ad Regis scapulas Alfericeus te-

(*) Scilicet, Dominica 17. post Pentecostem, quæ anno 1110. incidit in die 25. Sept.

tenuit, Munio Pelagides regalis offertorius, Veremudus Petrides, vinum, & siceram omnibus mensis abundanter ministrari præcepit, sicque omnibus diversis fereulis accurate faciatis, dies illa in hymnis jubilationis & canticorum canticis peracta pertransiit. Anno. 1110

De subjugatione Lucensis Civitatis imperio Regis pueri
Cap. 67.

Altera autem die quæ prima post ejus sublimationem illuxit, convenerunt omnes ante Pontificem, consilium ineuntes, ut Legionem suam ducerent Regem ibique eo cum Matre collocato totum ejus ditioni Regnum submittere, una cum omnibus Castellanis Primatibus niterentur. Sed quoniam adhuc quidam de diversis partibus in *Lucensi* Civitate congregati, injustitiam Aragonensis tyranni stolidam præsumptione sustentabant, qui videlicet scelerati latrones, homicidæ, transgressores, adulteri, fornicatores, miserorum substantiæ cruenti raptores, Ecclesiarum violatores, pro nefandis facinoribus poenas suis corporibus cruciatuque metuebant, visum est congruum Episcopo & Comiti, ceterisque Principibus, ut prius Civitas ab omnibus criminosis expurgata, Regis subderetur imperio, quam aliud inciperent tractare negotium. Euntes igitur ad Civitatem, Lucensibus legatos præmiserunt, quatenus aut Civitatem Regi redderent, aut se si possent, defendere pararent. Qui cum terribilem audissent legationem, & exercitum Regis super se venientem, maluerunt se Regi Civitatem reddere, quam contra suum naturalem Dominum aliquid quod ejus turbaret voluntatem committere.

De Bello factò in Angos. Cap. 68.

Pacificata igitur Civitate, & Regio Puerò restituta, Episcopus & Comes cum paucis ex nobilioribus iter suum, sicut Compostellæ constituerant, Legionem recto

Q

tra-

Anno 1110 tramite direxerunt. Cum autem pervenissent ad locum qui *fons de Angos* nuncupatur, papiliones & tentoria sua circumquaque tetenderunt, & ignorantes quod perfidus Aragonensis exploratores in itinere vel insidias occultasset, illa nocte omni remoto timore quiescentes, ibi securam mansionem & somnum habuerunt: omnes tamen CCLXVI. & non amplius erant. Quod cum perfidus Aragonensis à suis exploratoribus cognovisset, congregavit exercitum sexcentorum LX. militum, ferro vestitorum, & duo millia peditum in arcu, & gladio, & fustibus, & armis muniturum: & profiliens ex occultis veniebat in occursum eis. Gallaciani vero mane facto surgentes hostemque improbum super se venire audientes, ad arma continuo profilierunt, & festinanter armati, acies suas constituerunt, bellumque cum paucis pugnatoribus expectantes, contra decem unus, contra mille X. pugnaturi, campum audaciter occuparunt: attamen ubi hostes ad se procul venientes torvis vultibus aspexerunt, adversus tantum exercitum gradatim tendere cœperunt, & cum jam prope essent, validis lanceas vibrantes lacertis, velocesque equos calcantibus urgentes, terribili conflictu primam aciem invaserunt, eamque totam fere vulnerantes, ad terram prostraverunt, & mortua est ilico Aragonensium non minima multitudo: sed cum præliando, hostesque viriliter prosternendo, ad immensam militum cohortem & innumerabilem peditum turbam penetrassent, bello fatigati, pulvere & hostibus undique circumveniuntur, & à tergo & lateribus fauciati impetum fortunæ sustinere non valuerunt. Quidam igitur sanguinolento interierunt bello: quidam vero, non sine magna sanguinis effusione, capti sunt. Animosus Comes Petrus, qui in medias hostium proruperat acies, post acerrimam & diurnam in hostes ultionem, maluit bellando captus esse, quam campum inhoneste dimittere. Comes

mes quoque Fredenandus in bello interiit , & alii multi Anno
 corruerunt. 1110

2 Cum autem cognovisset Episcopus fortunam belli in contrariam cedere partem , majori timore & cura super Regem quem noviter unxerat , quam super propriam sui corporis personam sollicitabatur , non solum enim mortem ejus vel captionem , verum etiam totius Hispaniæ destructionem evenire metuebat. Solerti ergo studio , & prudenti industria , Imperatorem parvulum à tanto belli periculo subducere curavit , & genitrici suæ Reginæ Dnæ Urracæ sanum & incolumen in forti Castello *Orzilione* (quod Castrum est in Castella) restituit , seque in Astoricam Civitatem recepit , ubi per triduum vulneratos in prælio , dispersosque collegit , factus communis omnium salutis portus , & singulare solatium. Post triduum vero cum omnibus quoscumque de prælio colligere potuit , ad Compostellanam S. Jacobi Civitatem per magna reversus est itinera : quam non solum infortunato belli eventu audito graviter perturbatam invenit , verum etiam tota fere Gallætia tantis jam cladibus bellicosisque fluctuationibus agitabatur , quod pene labefactata de salute desperaret. Omnes ergo Gallætiae Proceres Episcopus convocavit , eosque firmis jusjurandi securitatibus compulit , ut Reginæ , & filio ejus , fidelitatem exhiberent & servitium , & ita Gallætiae tranquillitatem reformavit & pacem.

De infantatice inter Tamarim & Uliam à Regina B. Jacobo dato. Cap. 69.

Regina autem suscepto filio suo Adefonso Rege parvulo venienti , ut dictum est , de infelici prælio , quantam mentis lætitiâ habuerit , regalium matres filiorum patientius quam scriptum notificare possunt : primum enim lætabatur quia filium receperat sanum , deinde quia se per eum Aragonensem tyrannum de Regno eliminari

Anno 1110 posse non immerito sperabat. In *Orzilione* igitur forti & inexpugnabili munitione suum Regina filium custodiendum tradidit. Relictisque cum eo fidelibus custodiis de Primatibus terræ illius, ad Gallatiam proficisci disposuit. Ad asperos itaque Astures montesque lapidosos iter aggrediens, per *Ovetum* transitum fecit. Cumque ad *Lucensem* pervenisset Civitatem, divina compunctione, ejus viscera sunt commota ad hoc ut causa pœnitentiæ B. Jacobi limina visitare satageret. Venit itaque Compostellam, & apostolicam ingrediens Ecclesiam, inter ferreas ipsius vestibuli januas & altare Sanctissimum se prostravit in pavimento, & expandens manus, hujusmodi ad Dominum pio affectu fudit orationem: „ Domine Jesu-Christe, qui dispensatione patris cooperante Spiritu Sancto perditum per prævaricationem primi parentis mundum proprio sanguine tuo restaurare dignatus es, te suppliciter exoro & deprecor, ut Hispaniæ Regnum à patre meo A. feliciter obtentum, sed modo ipsius morte graviter desolatum, & tyrannidis schismate Aragonensis undique perturbatum, dulcissima Apostoli tui Jacobi intercessione, cuius gloriosissimi corporis gleba in hoc præsentis loco venerabiliter requiescit, Tu piissime Salvator noster ei, Domino cui jure pertinet concedere, & pacificare digneris, quatenus fideles tui in eo tranquille manere valeant, & efficiantur idonei ad serviendum tibi, Deo vivo & vero per infinita sæcula sæculorum. „ Cumque signo crucis factò, ab oratione surrexisset, venerandus ejusdem loci Pontifex suorumque venerabiles Clericorum personæ, ut eam decebat, susceperunt, & ad Pontificalia palatia deduxerunt, ubi convenienter hospitata est. Sequenti verò die, divino afflata spiritu, cor habens in Domino contritum, & supplici devotione humiliatum pro sua totiusque Regni salute, & pro suæ remedio animæ, suo-

rum-

ſumque parentum regales in eadem Civitate curtes, alias-
 que manſiones, quæ ſui juris erant, & totum infantati-
 cum quod inter *Tamarim*, & *Uliam*, & quidquid ad rega-
 le jus pertinere videbatur, B. Jacobo, cuſque miniſtris
 charitativo affectu obtulit, & oblatum ad decus Eccle-
 ſiæ illius ſcripturæ Privilegio confirmavit.

Anno
 1110

*Domorum & hereditatum nomina quæ dedit Regina B. Ja-
 cobo. Cap. 70.*

QUAS nimirum hereditates, curtes, ſive manſiones
 nominatim deſcribendo deſcribimus, ſcil. illam curtem
 quæ fuit F. Dñi. Regis: in illa *Quintana*, quæ fuit
Gundifalvi Adefonſidis, quatuor domos ſcil. duo folia, &
 duas caſas terrenas, & in alio loco unam domum, quæ
 fuit majoris *Didacidis* juxta illam *Joannis Struaridis*, &
 duo folia quæ habuit ex parte *Froylæ Didacidis*, & unam
 terrenam domum, quæ eſt in valle *miluorum*, & aliam do-
 mum quæ eſt juxta domum *Ariæ Didacidis*, & illam *Villam*
 de *Siceranes*, & unam *Villam* de *Erimar*, & *Villam* quæ
 vocatur *Figueirola*, & unum *Molendinum* quod fuit de *No-
 vales*. Similiter in terra de *Piſtomarcis* de *Regalengo* *Sanctum*
Vincentium de *Siſpalona*, *Trenonzum*, (1) *Ferrarios*
 cum ſuis adjunctionibus, *Senderezum* monumenta, *Villam*
 novam de *Mafiti*, *Ramam* hereditatem de *Odorio*, Mo-
 numenta, *Sarram*, *Caſtrum* de *Malladas*, *Corronium*, pra-
 tos de *Dño. Pepi*, *Vincarias* (2) *Villafredi*, *Liſtas*, *Can-
 ales*: in *Nogia Verrimes* de *juſano*, iterum *Villam* francam,
Lovium medium, in *Auzonio* ſuam rationem: in *Alvariza*
 unam tabulam de terra per ſuos *marcos*, in *Pastoriza*
 ſuam rationem, quartam de *aquarios* de *juſano*, in *Circi-
 tes* de *Arum* de ſuptus caſa *Ariæ Exemenidis* tertiam,
 Villam

(1) *Alter Codex*, *Hiſpalona*, *Trevonium*. (2) *F. Juncarias*.

Anno Villam de Palatios, Villam quæ vocatur Dafa cum suis
1110 hominibus, in villiestro Figeirolam.

De facultatibus thesauri datis Regina. Cap. 71.

OMnes has hereditates superius prænotatas, quæ sunt inter Tamarim & Uliam cum hominibus ad regalengum, & ad infantaticum pertinentibus, eidem Ecclesiæ non dissimili ratione contulit: quod factum uniuersorum animos Clericorum ad utilitatem Reginæ mirabiliter incenderat, & ad omnem ejus voluntatem juste exequendam valde animaverat. Porro Regina totum fere patris sui thesaurum in exercendo contra Aragonensem bello consumpserat, & ideo ad diuturnam expeditionem facultates ei sufficientes non erant: quo circa communi Canonicorum consultu, totiusque senatus decreto, visum est non deberi negari Reginæ auxilium, siue consilium, quod ab eorum Ecclesia expostulasset. Ad debellandum itaque pessimum Hispaniæ vastatorem, & effugandum totius Regni perturbatorem, de thesauro S. Jacobi centum uncias auri, & CC. marcas argenti Reginæ postulanti spontanea voluntate præceperunt dari.

De obsidione Luparia & captione Aria Petriz, & ejus complicum. Cap. 72.

INterea quindecim dierum Compostellæ Regina moram faciens Procere Gallatiæ suamque Curiam uniuersaliter convocavit ad proximum Pascha quod futurum erat.

Anno (*) Protinus convenerunt undique optimates Gallatiæ, scilicet strenus & fidelis Comes P. & Muninus Pelagides, 1111
Pascha
die 2.
April. & Veremudus Petrides, & Rudericus Veleades, & M. Gelmirides, & ceteri qui aliquos principatus vel Dominium in Gallatia obtinere videbantur: inter quos etiam affuit Arias Petrides, qui profecto extiterat princeps nefandæ proditiõnis, quæ apud *Castellum Minei* in Dñum Pontificem D. & in Reginæ filium infantem A. (sicut supradictum

tum est) (1) dolose facta fuerat, & eodem tempore Castrum *Luparia* fraudulenter usurpabat. Verum enim vero licet Arias infamis proditor esset, & tantæ contumaciæ & dolositatis, quod eum quispiam aut vix, aut nunquam, tolerare poterat, Regina tamen prudens & modesta eum benigne suscipiens, honorifice tractabat. Sed quoniam solito feritatis turbine ferebatur, & de perpetratis facinoribus meritas superbiæ suæ poenas, cruciatuque non modice formidabat, & ejus infamia manifeste notabatur, timore perterritus & desperans sequenti nocte post Parascevem Compostellam furtim egressus est, & in *Lupariam* se recepit, Reginae suoque filio rebellaturus, & aliam si posset proditionem facturus, quod protinus sub eadem nocte in matutinis in Ecclesia nuntiatum est Reginae. Ipsa confestim accepto cum Pontifice ceterisque nobilibus consilio, recte quidem statuit, ut post Pascha Domini gloriose celebratum, superbiam Ariæ & fraudem prostrernere unanimiter egrederentur. Altera ergo die Paschæ Regina cum Pontifice, suoque exercitu egressa est, & Ariam proditorem & superbum in *Luparia* obsedit. Contumax itaque obsessus Arias nimio terrore percussus, furoris sui tumultu instabilis & trepidus de salute prorsus desperabat, & discretionem non habens, & ratione carens, quid ageret ignorabat. Tandem terra suæ malignitatis calligine obcæcatus, sui que oblitus, nullum pro se foederis pactum, de sceleribus quæ commiserat accipiens, se & Castellum Reginae tradidit, & cum ea equitabat. At vero ejus complices præfatæ proditionis participes, ut Ariam cum Regina esse audierunt, existimantes eum, qui quasi caput eorum conjurationis existeret, aliquod salvationis suæ foedus accepisset, convenerunt ad eum in curia, & loquuti sunt. Cum autem nihil sibi utile invenissent, ob suarum infamiam & confusionem culparum abesse à curia summo-

pere

à cap.
49.
Anno
1111.

pere exoptabant : sed recedere non potuerunt : iussit enim eos omnes Regina capi , & tandiu ferreis vinctos teneri compedibus, donec uniuersa quæ tenebant Castella dimitterent.

De obsidione Astorica. Cap. 73.

Anno
1111

SUscceptis ergo Regina Castellis à proditoribus perfidis in Era ICXLIX. congregavit exercitum Gallatiæ , & ad Regem expugnandum Aragonensem profecta est , per gravia quidem itinera & laboriosos montes , frigidisque nivibus & glacie præteritæ hiemis, quæ anno illo asperimæ inhorruerat, usque ad *Astoricam* Civitatem perventum est: dumque in eadem Civitate pedites & mancipia reficerent, ea quæ in itinere debilitata fuerant, & viatica necessaria præpararent, communi consilio Heroum suos Regina nuntios pro Castellanis & Asturibus, ceterisque per Campaniam fidelibus suis direxit. Qui profecto audito Reginæ præconio valde velociter convenerunt, & procedentes de Castellis, sua in campis tentoria, & papiliones posuerunt: non tamen statim directo tramite ad Reginam devenerunt, & tetenderunt.

2 Inter hæc hostis impius Aragonensis innumerabilem exercitum latenter congregaverat. Convenerunt namque Najareni, (1) & Burgenses, Palentini, Carrionenses, Cemorani, Legionenses, & qui de S. Facundo unanimiter exierant, quorum equidem corda diabolica persuasio ita stimulaverat, ut eum qui sine lege fidei christianæ atque iustitiæ ætatem suam agere decreverat, prona voluntate sequerentur, ejusque iussionibus libenter obedirent. Has inquam omnes, aliamque copiosam reproborum turbam

(1) *Mss.* Nazareni: incole scilicet Ville tunc dictæ Nazara in Rivogia; nunc Najara: qua de causa Najareni suffulti, ut in Notitia prævia num. 18. prænotavimus.

bam secum habebant, qui ob graves facinorum infamias homicidæ, malefici, fornicatores, adulteri, latrones, scelerosi, raptores, sacrilegi, incantatores, arioli, fures odiosi, apostatæ execrati, propria turpiter loca dimiserant, & ei tanquam omnium Principi reorum inhæserant. Talium ut dictum est exercitu stipatus erat Aragonensis malignus, & ecce contra Astoricam proficiens ex improviso apparere viderunt inter fruteta montium cum ingenti turba militum quæ inter flumen Orbicum ab Astorica prospiciuntur: & accedens prope Civitatem, castra metatus est, & mansionem fecit: & quoniam fortes bello Gallicianos esse ad *Fontem Angos*, cum pauci essent, expertus erat, non audebat eos ad Civitatem invadere, præsertim cum eorum gentem esse majorem quam tunc fuerat, certe cognovisset.

3 Misis ergo in Aragoniam Legatis, CCCtos. milites loricanos ex Aragonensibus Martinus Muniades ejus jussu adducebat, & eorum auxilio aut Civitatem capere aut frequentes assultus in eam facere expectabat. Verumtamen Castellani, quos in plano tentoria sua posuisse paulo superius memoravimus, audientes quod Aragonenses ad hostilem exercitum adjuvandum festinarent, confestim ad arma cucurrerunt, & veloces ascendentes equos, viam qua venturi erant ferociter occuparunt, cumque eos venire procul atrocibus oculis conspicerent, præ nimia pugnandi cupiditate, non modicum in semetipsis frementes, totam simul aciem in eos converterunt, & acutis leves equos urgentes calcaribus, & validis tenentes hastas laceratis, terribiliter eos aggressi sunt, & duris ictibus percutientes, subter clypeos & loricas hostium viscera effundebant. Vulnerati prosternuntur, & spolia impiorum diripiuntur. Aragonenses siquidem corruerunt, & captus est illico Martinus Muniades, & alii quam plures. Ce-

Anno
1111

teri vero omnes, præter captos, & eos qui bello interierunt, in fugam conversi sunt: aut inter frutices occulti latuerunt. Quo audito Aragonensis effusus, vana quam expectabat spe frustratus, & tamquam Herodes à Magis illusus, anxio metu trepidus, diffidentia & insomni cura fatigatus, venienti nocte clam ab obsidione furtim cum exercitu suo discesit, & in *Carrionem* aufugit.

4 Mane autem factò Regina cum fidis Gallicianorum Proceribus foras in planum egressa est, suosque dirigens Legatos, iussit ad se venire Castellanos & Astures, & quoscumque fideles sibi per Campos & Extrema (1) habere videbatur, & jam non in Castellis seu Civitatibus morabatur, sed in taberraculis habitabat, & congregavit exercitum magnum valde & fortem, & persequuta est crudelem regulum Aragonensem, castra sua & tentoria, suumque exercitum circumponens, eum *Carrione* obsedit, obsessumque diuturno tempore tenuit.

De pacis reformatione in Gallatia ab Episcopo. Cap. 74.

INterea, Ecclesiæ B. Jacobi venerabilis Episcopus ad propria remeavit: ille siquidem à supradicta expeditione Triacastella consilio Reginæ omniumque Gallatiæ Primatum discesserat, ut pacem & concordiam Gallatiæ reformaret, dum Regina ad bellandum Aragonensem tyrannum properaret. Eodem tempore Pelagius Gudestes, & Rabinatus Munides, postquam Reginam Alpes transcendisse, & ad Gallatiæ partes non facile redditum esse facturam audierant, non modica itineris parte profligata, ad Castella sua reversi sunt, & qualiter Reginæ Urracæ & filio

(1) Olim Extrema, & Extremitas ab extremis Durii partibus ad ortum fluminis & ad oram Australem (cujus Secobia caput) Vide cap. 117. Nunc Extremadura à Salmantica in Emeritan, & ultra fluvium Anam.

filio suo parvulo Regi Adefonso, quem supradictus Episcopus in Ecclesia B. Jacobi in Regem unxerat, rebellare possent, machinati sunt. Deinde Ariam Petridem, & P. Aridem, & Oduarium Ordonidem, & complices suos adeunt. Illi siquidem ob supradictam in Pontificem Dnum. Didacum & in Reginae filium, parvulum Regem A. prodicionem, à Regina capti & catenati fuerant, & in Reginae manu obsidibus positus, & omnibus Municipiis suis datis, exules ad portus & extremos Gallatiae fines confugerant: cum quibus P. Gudesteides, & R. Munides consilium ineuntes de Regni perturbatione tractant: heu miseri! Jusjurandum quod Reginae & filio ejus Regi A. fecerant, floccipendunt. Coadunato igitur utrimque exercitu *Deciam, Taberiolos*, & omnes alias terras invaserunt, & circumcirca depopulando, totam terram quae inter Minium & Uliam jacet, praeter Castellum Lupariae, impetu tyrannidis suae sibi vendicarunt, & nobiles atque agrestes Dño suo, idest, Aragonensi tyranno, quem nefanda manu sibi dominum elegerant, fore fideles juramento atrinxerunt.

2 Supradictus vero Episcopus postquam proditorum efferam rabiem pullulasse cognovit, nimio dolore compunctus, audaciter tamen prudenti fretus consilio, magnum exercitum conglomerat, & illos quamquam innumera acie bellatorum stipatos, ire perditum properat: noverat enim quod qui percutit malos in eo quod mali sunt, minister Dei est. Verum enim vero perditissimi proditores sui reatus conscii, audito Pontificis adventu disperguntur: pars illorum scilicet P. Gudesteides & R. Nuni-des cum militibus suis ad munita Castella confugiunt. Pars, quibus Arias Petrides, & P. Arides cum praefatae prodicionis participibus praerant, Castellorum munitione privati, praerupta montium conscendunt, ibique latuerunt. Praesul ita-

Anno 1111 que, utpote vir summæ prudentiæ, quidquid illi acqui-
 fierunt, ad Reginæ favorem convertit, & deleto priori ju-
 ramento, homines prædictæ conjurationis jurare fecit, ut
 fideles forent Urracæ Reginæ, & filio ejus parvulo Regi
 Adefonso, ejusdem Episcopi filiolo, & ab eodem post-
 quam illum abstraxit à captione A. Petride, & Petri Ari-
 de, & Oduarii Ordonide, in Regem consecrato. Expul-
 sis, fugatisque hostibus, idem Episcopus pacem restituit,
 & ne illi redire præsumerent, maximam partem suorum
 militum ad protegendas terras illas dimisit.

*Preces Reginae ad Episcopum pro obsidione Castellorum re-
 bellium. Cap. 75.*

POST hæc, aliquanto tempore transacto, Regina
 Urraca supradicto tutori literas in hæc verba misit.
 , Reverendissimo & Sanctissimo. Dno. Didaco Ecclesiæ B.
 , Jacobi Episcopo Regina Urraca salutem. Qualiter equi-
 , dem vestræ virtutis gratia, vestra prudentia Gallatiæ
 , Regnum defenderitis, & qualiter P. Gudesteidem, & Ra-
 , binadum Nunidem, & A. Petridem, & alios prodito-
 , res à Regno meo, & à Regno filii mei Regis A. quod
 , sibi usurpabant expuleritis, qualiter pacem & tranquilli-
 , tatem, expulsis proditoribus Gallatiæ, restitueritis, quot
 , & quanta mala pro Regni mei tuitione ex quo à vo-
 , bis discessi sustinueritis, mihi in propatulo claruit, un-
 , de omnipotenti Deo, & B. Jacobo, & vobis summas gra-
 , tes refero, & referendo pro tam reverendo tutore gau-
 , deo. De cetero autem clementiam vestram suppliciter
 , exoro, & prudentiam vestram summopere efflagito, ut
 , Castellum S. Pelagii *de Luto*, & *Daravum*, & cetera quæ
 , sunt Pelagii Godesteide, & Rabinati Nunide, & aliorum
 , nefariorum refugium, obsessum eatis: quod si, Deo an-
 , nuente, & B. Jacobo intercedente, hostes ab illis Cas-
 , tellis expellere, & ea debellando capere valueritis, prout
 me-

, melius prudentiæ vestræ visum fuerit , vel ea vobis re-
tineatis , vel qui ad opus mei & filii mei parvuli Re-
gis A. fideliter custodiant , ea quibusdam Primatum meo-
rum detis. Valet , & quantocius potueritis supradicta ad
effectum perducite.

2 Igitur hæc audiens supradictus Patriæ clypeus , id est
Ecclesiæ B. Jacobi venerabilis Episcopus , protinus edictum
dedit , ne quispiam integræ ætatis aut virilis animi in suo
principatu ab expeditione se retraheret. Dedit etiam fra-
tri suo M. Gelmiride quoddam Castellum , ut auxilium
sibi præberet , deinde innumera acie equitum , atque pe-
ditum coadunata , ad extirpandam flagitiosorum rabiem ,
& ad supradicta Castella debellanda , quantocius prope-
rat. Prius tamen edicens atque præcipiens , ut Irienses ,
& quicumque in honore B. Jacobi Oceani maris litora in-
colebant , aptata classe ad eandem obsidionem tenderent ,
ut Castellum *S. Pelagii de Luto* , quod in litore maris po-
situm , hinc situ , illinc impulsu maris munitum habeba-
tur , undique obsidione clauderetur. Igitur Irienses au-
dito Domini sui edicto atque præcepto , haud mora clas-
sem ex more aptant , armis & quibusque necessariis naves
suas onerant , & præter Castellum Honesti remigantes ho-
mines de *S. Maria de Lancbata* adeunt , ii etenim ejus-
dem artis periti in litore maris sedebant , & in navali
exercitio studere soliti erant. Itaque Irienses densata ma-
nu juvenum incoëptum iter aggredientes se alto commit-
tunt , flatuque secundo ad injunctam obsidionem ten-
dunt.

De piratis Angliæ. Cap. 76.

EODEM tempore P. Godesteides , & R. Nunides pira-
tas pretio conductos sibi in auxilium assumpserant ,
qui ab Angliæ partibus venientes causa adeundi Hie-
rosolymam , Hesperiam attigerant , & hac de causa eos sibi
assump-

Anno 1111 affumpferant, ut illorum auxilio muniti, ipsi adjacentes partes depradando & depopulando inquietarent, & Anglici pirata, utpote gens nullius pietatis melle condita, & remota & mari finitima perfundarent, & atrocitatis suae rabiem exercerent: quod haud aliter accidit: equidem Anglici ex improvise, cursu velifero maris confinia invadentes, hos trucidabant, illos denudantes, omnibus bonis suis privabant, alios, acsi essent Moabitae, captos & catenatos ad redemptionem cogebant, quin etiam nimia pecuniae cupiditate obcaecati, prohi nefas! Ecclesias violabant, tantique sacrilegii rei quaecumque necessaria ibi inventa, & etiam homines, inde abstrahabant. Sed B. Jacobi intercessio a nefanda gente Provinciam suam perfundari & depopulari haud impune permisit, tantumque nefas non inultum remanere voluit.

2 Interea dum Irienses Nautae, virique qui de S. Maria de Lanchata venerant, ut ad supradictam obsidionem tenderent, forte praedicti praedones solito more ad praedam venerant, & destructa quadam Ecclesia, spolia ad classem comportabant: quos ubi Irienses ceterique in quadam a se remota parte litoris viderunt, proculdubio Anglicos piratas fore arbitrati sunt: post haec arma capiebant, scuta, gladios, tella aptabant, & ad bella alacriter properabant, nec tamen a remigis officio cessabant. Anglici quoque eadem faciebant, sed impediende reatu, aut ad armandum, aut ad remigandum, vix illis tempus sufficiebat: quid plura? Bellum utrinque exoritur: tella ad instar grandinis mittuntur, & maxime lapidibus quos ad hoc in carinis ferebant, bellum geritur. Denique Irienses, & homines de S. Maria de Lanchata, auxiliante B. Jacobo, acrius in hostes insurgunt, & celeri saltu hostium naves conscendunt. Igitur hos telis transverberant, hos lapidibus obruunt: illos junctis mani-

manibus post terga vivere permittunt, & ingredienti-
 Anglicorum piratarum biremem & alias duas naves quas
 Pelagius Godesteides, & Rabinatus Nunides Anglicis in
 auxilium dederant, inceptum iter peragunt, tantoque
 triumpho lætantes, captivos secum ducunt, & ad su-
 pradictam obsidionem tendunt, quæ postquam ad aures
 Dñi sui, scilicet Ecclesiæ B. Jacobi Ven. Episcopi, uti gef-
 ra fuerant, pervenerunt, magno gavisus gaudio, omni-
 potenti Deo summas grates tradidit, qui Provinciam
 Apostoli sui Jacobi à malignis prædonibus defendere &
 protegere dignatus est. Cum autem prædicti victores se-
 litori applicuissent, Episcopus videns Anglicos captos,
 stantes, & ejulantes, paterna pietate compunctus, mise-
 ricordia motus est: habebat enim in thesauro memoriæ
 scriptum: *Estote misericordes, sicut & Pater vester mise-
 ricors est*, & cetera. Tunc alloquutus est Nautas suos,
 ita dicens: Fratres scitis quintam partem omnium quæ in
 hac victoria, Deo juvante, adepti estis, ad me ju-
 re pertinere, quæ quamquam plura & pretiosa sint, ni-
 hil tamen à vobis accipere volo, sed tantummodo capti-
 vos in portionem meam mihi date. Hoc autem dicebat
 volens illos à vinculis solvere, & à captivitatis jugo erue-
 re. Acceptis itaque in portionem captivis, ipse Epif-
 copus eos juramento astrinxit, ne amplius Christianorum
 inquietatores essent, aut tale quid quod superius dictum
 est in Christianos facere præsumerent, sicque solvens eos
 à vinculis liberos abire permisit.

*De obsidione S. Pelagii de Luto, & de deditioe, & de
 Daravo. Cap. 77.*

INterea Castellum S. Pelagii de Luto obsidetur, & hinc
 ingenti tumultu bellatorum, illinc navali prælio cir-
 cumdatur. Tunc supradictus Episcopus quasdam cohortes,
 tam peditum, quam equitum elegit, eisque præcepit, ut
 pro-

Anno 1111 properanter euntes, Daravum obsiderent, in quo R. Nunides cum turba proditorum latitabat. Ipse vero cum innumero exercitu prædictæ obsidioni interfuit. Obsesso igitur utroque Castello tormenta componuntur, ballista, ceteraque machinamenta ad debellanda Castella eriguntur: sed turba rebellantium, quæ in Castello S. Pelagii de Luto residebat, postquam videt Pontificis constantiam ab incepto minime desistere, & propositum ad effectum velle perducere, & se ei posse resistere desperat, omnia sua in præcipitio posita considerat, jam terretur, jam deditio- nem pollicetur. Quid multis moror? Tanto tumultu bellorum stupefacti, nimioque terrore concussi, Castellum Pontifici reddiderunt. Eadem die qua Castellum S. Pelagii de Luto Dño. Didaco Ecclesiæ B. Jacobi Ven. Episcopo datum est, R. Nunides audiens suorum complicitatem deditio- nem timuit, ne totius belli tumultus in se & in sua verteretur. Quapropter Castrum Daravum, scil. spem & fidu- tiam suam, Episcopi militibus, qui ut superius diximus illud obsederant, reddidit. Facta itaque utriusque Castellî deditio- ne, Episcopus ea quibusdam Primatibus commenda- vit, qui ad opus Reginae U. & filii sui parvuli Regis A. ejusdem Episcopi filioli, & fideliter tenerent, & tenendo protegerent. Quæ postquam prædicti proditores, scil. A. Petrides, & P. Arides, & ceteri audierunt (etenim in mon- tibus latitantes, & illorum debellatorum auxilio confiden- tes, ex integro Gallætiæ inquietare disposuerant) audito tali rumore, frustrata spe confusi & perterriti ad Portus Gallætiæ confugerunt. Tandem fugatis extirpatisque supra- dictis proditoribus, acquisitis, munitisque Castellis, ve- nerabilis Episcopus cum gaudio & lætitia ad propria re- versus est, auxiliante Dño nostro Jesu-Christo, cui est honor & imperium in sæcula sæculorum. Amen.

De prudentia Episcopi. Cap. 78.

Postquam supradictus Episcopus supradictorum proditorum rabiem sedavit, & eorum Municipia obsidione cepit, ad Ecclesiam Patroni sui B. Jacobi Apostoli rediens, circa eam indefessam sollicitudinem exhibuit. Licet enim tot & tantis negotiis, ut superius dictum est praeperiret, & pro pace reformanda multiplici curarum tumultu detineretur, nihilominus tamen in Ecclesiae cultu usquequaque desudabat, & ad Ecclesiasticarum rerum exaltationem tota mentis affectione anhelabat.

2 Reversus itaque à supradicta expeditione, vetustissimam Ecclesiolam obrui præcepit, quæ intra immensam novæ Ecclesiae capacitatem imminente ruina lapsum minabatur. Hæc in longitudinem ad altare B. Jacobi protendebatur ab illo pilari qui juxta principalem Ecclesiae parietem, & secus unum de quatuor principalibus pilaribus existit, in sinistra parte superiorem partem chori ingredientibus pone relinquitur, & juxta fores pontificalis Palatii Ecclesiam introeuntibus, recta fronte opponitur, & in alia parte, id est in dextera, à pilari opposito supradicto pilari usque ad idem altare: latitudo vero illius eadem quæ modo & chori est. Destructa illa Ecclesia in Era I.C.L. quæ quasi obumbraculum totius Ecclesiae esse videbatur, Chorum satis competentem ibidem composuit, qui usque in hodiernum diem Dei gratia & B. Jacobi per industriam ejusdem Episcopi optimi Cleri excellentia egregie decoratur. Ipse quoque Episcopus, utpote sapiens Architectus, in ejusdem chori dextro capite fecit supereminens Pulpitum, in quo Cantores, atque Subdiacones officii sui ordinem peragunt. In sinistro vero aliud, ubi lectiones & Evangelia leguntur. Est autem B. Jacobi

Anno
1112

Anno specialis & præclara nova Ecclesia incepta Era I.C.XVI.

1112 (*) V. Idus Jul. (an. 1078.)

De adventu Clusensis Abbatis in Hispaniam. Cap. 79.

INterea prædictus Episcopus videns discordiæ tumultum magis magisque multiplicari, & Aragonensem tyrannum feritatis suæ impetu fere totam Hispaniam depopulari pro totius Patriæ pace sollicitus, Sanctæ Rom. Eccl. Pontifici iterum iterumque literas miserat, admonens & deprecans eum, ut ipse qui totius orbis dominium tenebat, totiusque christianitatis pastor & Rector erat, occidentalibus partibus nimix discordiæ tumultu perturbatis consilium suum porrigeret, scilicet quempiam de Cardinalibus suis, seu aliam Ecclesiastici gradus venerabilem personam illuc mitteret, qui utrobique examinata norma justitiæ, aut belligerum Aragonensem ad pacis fœdera invitaret, aut renuentem anathematis gladio percuteret. Præter hæc ostendens ei, quæ & qualia prædictus Aragonensis in eisdem partibus ambitione Regni fecisset, quot & quanta mala tyrannidis rabie succensus Hispaniæ intulisset, videlicet divina & humana ab eo audacter temerata, Hispaniarum Ecclesias graviter conturbatas, Ecclesiarum thesauros violenter direptos, & earum hereditates & prædia distracta: duces, omnesque Hiberiæ heroes, alios ab eodem vinculis ferreisque catenis astrictos, alios gladio peremptos, pauperes ferro, fame, frigore, morti deditos, ipsos Sacerdotes Domini, ipsos Ecclesiarum Magistros Episcopos, tamquam fures, & latrones captos, & à sedibus suis expulsos, diversisque contumeliis afflictos. Venerabilem quoque virum Toletanum Archiepiscopum & Romanæ Ecclesiæ Legatum, ab eodem graviter inquietatum,

(*) *Si Eram cum dicendis lib. 3. c. 1. conferas, non XVI. sed XX. leges: nempe anno 1082. non 1078.*

tum, & à Diœcesi sua per biennium expulsum, Episcopum Palentinum proditione, atque Oxomensis captos, Burgensem, & Legionensem expulsos, Abbatem S. Facundi à cœnobio suo abstractum. Præterea tantam Ecclesiæ persecutionem, tantam in Hispania attritionem, quantum nec Sarraceni, si sui juris esset, ei intulissent.

2 His igitur atque aliis Romanus Pontifex à Compostellanæ Sedis Episcopo multoties suppliciter admonitus, venerabilem personam scilicet Clusensem (1) Abbatem ad Hispanos misit. Qui ab eodem legis Magistro literas secum attulit, quatenus omnes Hispaniarum Pontifices usque ad proximam B. Mariæ festivitatem ad præsentiam ipsius Papæ convenirent, & Aragonensis Regis & nobilis Reginæ U. nuntios secum ducerent, ut utriusque causa plenius indagata, tantis cladibus, Deo auxiliante, finis imponeretur, & Hispaniæ finibus pax & tranquillitas reformaretur. Ecclesiæ vero B. Jacobi supradictum Episcopum idem venerabilis Pater ab hoc conventu cessare præcepit: noverrat enim illum totius patriæ esse firmissimum clypeum, & infinita cura pro patriæ tuitione & pacis reformatione sese contra hostes inexpugnabilem opponere murum, & ob hoc Aragonensem tyrannum ei per nimium inimicari, & si posset tota mentis intentione illi mucipulam velle machinari. Heu miser Aragonensis! In mentis promptuario non habebat, quod *qui foveam fodit proximo suo, in illam decidet, & qui statuit lapidem proximo, offendit se in eo.* Et alibi: *Nolite tangere Christos meos, & cetera.*

3 Supradictus itaque Abbas Clusensis Occidentales partes ingrediens, & multo plura & nefandiora quam quod audierat videt, totamque Hispaniam discordiæ stimulo per-

(1) Clusensem, non Cluniacensem. Est autem Clusa Abbatia Taurinensis Diœcesis.

Anno 1112 turbatam invenit. Tunc impium Aragonensem adiit, atque illi ex auctoritate B. Petri Apostoli, & S. Romanæ Ecclesiæ, & ejusdem Apostolicæ Sedis Pontificis, uti sibi injunctum fuerat, interdixit, ne deinceps ad confanguineæ suæ illicitam copulationem rediret, & ne Hispaniæ Regnum feritatis suæ turbine amplius inquietare præsumeret, quod nobilissimus Rex A. persolvens jura naturæ filix suæ U. Reginæ & nepoti suo parvulo Regi A. dederat: quod si aliquid horum facere renueret, anathematis gladio succumberet. Quid igitur ille? Nempe quod scriptum est: *In malivolam animam non intrabit sapientia.* Deinde idem Abbas U. Reginam adiit, atque illi eadem retulit. Illa vero prout eam decuit, congrue respondit: Post obitum patris sui Regis A. Aragonensem tyrannum ad Regnum suum convolasse, & ne Hispaniæ Regnum tanto Rege nuper desolatum aliquo discordiæ tumultu fluctuaret, Hiberos proceres se ad illius connubii unionem invitam coegisse: quocirca cum fas & leges talia prohibeant, Romanæ auctoritati satisfacere non repugnabat: noverat enim quod sub spe pœnitentiæ Deum offendere, est pœnitentiæ aditum denegare. Præterea Clusensis Abbas litteras à Romano Pontifice directas Hispaniarum Episcopis tradidit, & eos ad supradictam Synodum tempore determinato invitavit, ut de Regis & Reginæ negotio, & de pacis atque concordix colloquio in præsentia ipsius Papæ plenius tractarent.

Quod idem Abbas Gallatiam adiit, & à prædicto Episcopo consilium accepit.

4 **H**IS ita dispositis, Abbas ad Gallatiæ partes promontium Gallatiam ingreditur. Tandem ad Apostolicam Civitatem Compostellam pervenit, & ab ejusdem loci Pontifice honorifice susceptus est. Et quia Clusensis Abbas
venc-

venerabilem Ecclesiæ B. Jacobi Episcopum prudentiæ profuum fontem habere noverat, & eum firmissimum patriæ clypeum, insuper justitiæ cultorem atque pacis amatorem esse sciebat, & pacis fœdera si quoquomodo possent fieri, maxime per ipsum restitui, non immerito existimabat, ab eo se enucleari summopere exposulavit totius rei feriem, & inter impium Aragonensem & Reginam U. nobilis Regis A. filiam totius discordiæ causas, quæ & qualia idem Aragonensis in occidentali plaga fecisset, & quomodo pax & concordia, extirpata discordiæ lepra, Hispaniæ reformari posset.

5 Ad hæc Venerabilis Episcopus tale fertur dedisse responsum: Et quidem venerabilissime frater, in temporibus nobilissimi Regis A. Hispaniæ Regnum divitiarum gloria, & non modica fertilitate nimium & plusquam nimium floruit, & illo regnante pax, fides, leges, jura viguerunt: quo defuncto postquam A. Rex Aragonensis in illicitum ruens consanguineam suam U. Reginam prædicti Regis A. filiam in matrimonium sumpsit, omnia supradicta in contraria conversa sunt. Quid enim referam Hispanorum Procerum gloriam in laborem & arumnam conversam, & pauperes fame, nuditate, omnique calamitate oppressos? Quid referam Hispaniarum Ecclesias ab illo Aragonensi violatas & destructas, divina & humana ab eodem temerata? Quid referam Toletanum Metropolitanum, venerabilissimum virum, & Romanæ Ecclesiæ Legatum, & expulsum & captum, pro nefas! Insuper Oxomensis, Palentinum, Auriensem insuper captos: Legionensem, Burgensem, & etiam Ecclesiæ S. Facundi Abbatem expulsos, & diversis contumeliis dehonestatos? Quid plura? Illius violentia leges, justitia discesserunt: fraus, perjuria, & cetera hujusmodi subierunt: unde omnipotentem Deum suppliciter deprecemur, & B. Jacobo tora mentis devotione supplicemus,

Anno 1112 mus, ut finem tot & tantis malis dignetur imponere, & Hispaniam de ore cruentuli Leonis eruere: & quandoquidem inter supradictum Aragoniæ Regem & Reginam U. consanguineam suam discidium & discordia habetur, & ab invicem, ut fieri iustum est, separentur, totis viribus animi & corporis niti & resistere debemus, ne amplius inter eos illicitæ copulationis concordia fiat. Utique nostrum est ad hoc pluribus de causis elaborare. Si enim illud illicitum connubium Aragonensis Lupi & nostræ Reginæ U. (quod absit) consolidatum fuerit, proculdubio illicitæ copulationis horrendum facinus amodo occidentis partibus auctores illos sequendo inolebit, & Sancta Mater Ecclesia fundo tenus evelletur, & destruetur. Proh dolor! Ministri Domini pluribus & intolerabilibus contumeliis opprimuntur, Principes, Duces, omnesque Hispaniarum Proceres in contumeliam redigentur. Denique Aragonensi tyranno in Hispania regnante pax & concordia prorsus effugabuntur. Qua in re venerabilissime frater quem Mater nostra Sancta Rom. Ecclesia ad hoc diffiniendum & discutendum misit, Regem illum Aragonensem hortare, & hortando compelle, ut consanguinitatis reatu se amplius pollui pertimescat, & Hispaniæ Regnum quod nobilissimus Rex A. dum adhuc viveret, filia suæ Reginæ U. & nepoti suo parvulo Regi A. ejusdem Reginæ filio tradidit, inquietare desistat: sua habeat, aliena relinquat; quod si reauerit, à liminibus Sanctæ Ecclesiæ, & consortio omnium Christianorum segregetur. His auditis, Clusensis Abbas Pontificis prudentiam nimium collaudavit, acceptoque ab eo consilio, ab Apostolica urbe discescit.

De Reconciliatione Regis Aragonensis, & Regina, & de discidio. Cap. 80.

EODEM tempore, Aragonensis tyrannus, & Regina Urraca, simulato iterum nomine pacis foedera con-

cordiæ inter se composuerunt, ut alter ab altero Castella & munitiones quadam argumentosa machinatione abstraherent. Verumtamen illi subdolæ concordationi interfuerant, Duces, Principes, Burgenses, Najarei, Carrionenses, Palentini, Legionenses, & alii quam plures, quorum maxima pars firma jusjurandi catena sibi alligata est hac conditione, ut si Rex Aragonensis U. Reginam, ut solitus fuerat, injuriaret, & rumpendo foedera pacis pactum inter se & ipsam Reginam stabilitum transgredi videretur, supradicti Proceres, atque omnes alii parti Reginae fauerent, & illius injurias unanimiter ulcisci non differrent: insuper Castella, oppida, atque omnes suas munitiones in manu Reginae traderent, & mendacem, atque perjurum Aragonensem Regem à Regno expellerent. Quod si Regina in illum injuriosa foret, è conuerso res in contraria verteretur. Verum enimvero ferox Aragonensis fraudis suæ laqueos diu celare non valuit, & quæcunque potuit Castella, Municipia, fraude sua Reginae abstulit. Tandem rupto foedere eam de Regno suo expellere voluit. Igitur Burgenses, Najarei, Carrionenses, Legionenses, atque alii Hispaniæ Proceres apud S. Facundum ad supradictum Aragonensem conveniunt, & ei quod prius definitum pactum transgredere, & Reginam omnino injuriaret, ostendunt. Ille autem multiplices rationes prærendens, & de crastino in crastinum argumentosis verbis rem differens, per suæ fraudis effectum foedera rupisse ab omnibus comprobatum est, & resipiscere nolens, à S. Facundo furtim, quasi fugiens discescit. Tunc omnes qui in S. Facundum ad discutiendas supradictas injurias venerant, Castella, oppida, & omnes munitiones suas Reginae illico tradiderunt, & Dominae suæ Domini sui nobilissimi Regis A. filia congratulati sunt. Verumtamen quamquam discordiæ tumultus supradicti tyranni absentia

Anno 1112 nimum suffocaretur, Hispaniam tamen in magna parte sui inquierabat. Discedens etenim supradictus Aragonensis in Castellis & munitiombus, quæ prius habuerat, vel postea à Regina abstraxerat, milites suos reliquerat, quî partes sibi adjacentes inquietantes devastabant, & depopulabantur & circumcirca hostiliter deprædabantur.

De electione Munionis Minduniensis Episcopi, & Hugonis Portugalsis. Cap. 81.

IN temporibus Dni. Didaci Ecclesiæ B. Jacobi admodum Reverendi Episcopi, de quo superius tractavimus, ejusdem Apostoli Ecclesiæ Canonicorum senatu feliciter floruit, & Clericorum venerabili conventu claruit. Illam nimirum Ecclesiam super omnes Hispaniarum Ecclesias in excellentia Cleri, in personarum venustate, dignum erat coruscare, quæ totius Occidentis partes B. Jacobi Apostoli præsentia irradiabat. Verumtamen si fas est de veris vera prædicare, idem supradictus Episcopus Patroni sui Apostolicam Ecclesiam Canonicorum dispositione, optimorum Clericorum lampade decoravit. Postquam enim ad Pontificatus honorem, annuente Deo, in Ecclesia supradicti Apostoli sublimatus est, Clericos ibi degentes tamquam bruta animalia vomere disciplinæ excoluit, honestate morum ornavit, jugali asperitate depressos, Scholarum studio desudare compulit. Præterea non solum illos ab ignorantie tenebris extraxit, verumetiam unumquemque prout merebatur, ad honoris fastigium sublimando Ecclesiasticis facultatibus uberrimè ditavit. Quid plura? Supradictus paterfamilias vineam sibi traditam prudenter excoluit: & de commissis talentis Domino suo lucrum reportare curavit.

2 Et quoniam B. Jacobo Ecclesiæ suæ filios exaltari placuit, duo de Canonicis, quos supradictus Episcopus edu-

educaverat, ad pontificatus culmen conscenderunt. Alter Anno 1112 quorum Hugo, scilicet S. Jacobi Archidiaconus, in Portugalesi sede: Alter vero, Munio scilicet Adefonsiades, ejusdem Ecclesiæ Thesaurarius, in Minduniensi sublimatus est. Facta utriusque electione Donus Mauritius Bracharenfis Archiepiscopus eorum consecrationem *Tude* fieri disposuit. Post hæc Ecclesiæ B. Jacobi Episcopum ad eandem consecrationem venire rogavit: hi etenim quos consecraturus erat, ejus præcordiales filii erant, & ipsum nîmio dilectionis vinculo invicem amplectebantur. Quippe Archiepiscopus, S. Jacobi Canonicus erat, & ab eodem Episcopo commoda atque præstamina recipiebat, videlicet medium Bracharæ, & medium *Corneliana* cum appenditiis suis, quod est de regali jure, & ad S. Jacobi Episcopum pertinet. Quod vero Canonicorum S. Jacobi est, Archiepiscopo minime commissum est. Ea utique Ecclesiæ B. Jacobi venerabilis Episcopus summæ dilectionis gratia compunctus, Bracarenfi Archiepiscopo, scilicet ipsius venerabili personæ, non tamen Ecclesiæ ejus, ad tempus pro feudo commiserat, quæ quando vellet reacciperet, & sua ad se redire faceret.

De Bracarenfi Archiepiscopo.

3 **H**OC scriptum fecit Mauritius Bracarenfis Archiepiscopus prædicto S. Jacobi Episcopo in Tudenfi Civitate, quando accepit ab eo præstimonium quod inferius scriptum est Era I.C.XLVII. (1) & quot XVI. Kal. Octobris. Ego Mauritius Bracharenfis Ecclesiæ Archiepiscopus de manu amici, & confratris nostri Dñi. Didaci II. venerabilis Compostellanæ Eccl. Episc. suscipio in præstimonium, sive feudum, medietatem possessionum & hereditatum quas habet Ecclesia S. Jacobi in Portugalesi terra à flumine Li-

T

mix

(1) Anno 1109. Vide Tom. præc. in vitâ D. Gehmiret. num. 63.

Anno 1112 miæ usque ad Dorium, scil. medietatem Ecclesiæ S. Victoris, & Fructuosi cum omnibus appenditiis suis, & medietatem Villæ quæ vocatur *Corneliana*, cum omnibus ad eam pertinentibus, & ceterarum Villarum quæ ad præfatam B. Jacobi Ecclesiam pertinere dignoscuntur, ut teneam ab eo, & possideam, & quando ipse recipere voluerit, ei vel Ecclesiæ S. Jacobi quiete dimittam, vel restituum.

Ego Mauritius Archiepiscopus præfatus manu mea conf. Qui præsentés fuerunt. Hugo Archidiaconus S. Jacobi conf. Munio Adefonsi ejusdem loci Thesaurarius conf. Petrus Didaci Canonicus S. Jacobi conf. Vimara Bracaren-sis Ecclesiæ Prior & Archidiaconus conf. Bernardus ejusdem Ecclesiæ Magister conf. Ego Didacus II. licet indignus Ecclesiæ B. Jacobi Episc. confirmo manu mea. Munio Gomez Archidiaconus Notarius conf.

De Ordinatione prædictorum electorum. Cap. 82.

OMnia autem hæc Apostolicæ Sedis Episcopus absque consensu & consilio Canonicorum suorum Archiepiscopo dederat: quapropter pro irrito haberi poterat. Verum enimvero prædictus Episcopus ad determinatum locum nullatenus ire præsumpsit, tum quia hiems asperior solito inhorrerat, tum quia totam Gallætiæ discordiæ tumultu turbatam considerabat, & metuebat, ne in itinere, aut se, aut suos rebelles atque proditores Gallætiæ dedecorare, aut inquietare præsumerent. Misit itaque illuc cum supradictis electis quosdam de Canonicis suis, scil. egregias atque venerabiles personas, qui & electos honorifice comitarentur, & Archiepiscopo causam suæ absentia penitus intimarent. Archiepiscopus vero audita Pontificis absentia supradictis de causis propius accedens, ad *Lercen-*
Hodie sem Ecclesiam (*) quæ est Diocæsis B. Jacobi, venire
Lerez. non renuit, & ad Pontificem Legatos misit, ne benignitas sua futuræ consecrationi interesset recusaret: præsertim cum

cum & ipse diuturnæ infirmitatis dolore, quam passus erat, con-
 fractus & debilitatus per ardua montium, per conca-
 va vallium à Bracarenfi sede ad Lercensem Ecclesiam ac-
 cessisset, & eum toto mentis affectu videre desideraret, ut
 cum illo de discordiæ remotione, de pacis reformatione,
 de Ecclesiarum tranquillitate plenius pertractaret. Ingruen-
 te siquidem discordia non modico tempore jam transacto
 Pontifices nec ad celebranda Concilia convenire, nec etiam
 suas proprias diœceses secure visitare audebant. Si enim
 hoc satagerent, proditores, flagitiosi, perjuri, atque alii
 Aragonensis tyranni sectam edocti, quod nequaquam dig-
 num est relatu, in ministros Christi, si possent, manus in-
 jicerent. Attamen Apostolicæ Sedis venerabilis Episcopus
 fratris sui Bracarenfis Archiep. audito propius accessu, à
 Canonicis suis super hoc negotio consilium accepit, &
 iter aggreditur: tandem ad Lercensem Ecclesiam perve-
 nit, cujus adventui Archiepiscopus maxime congratula-
 tus est.

2 In eadem die, id est, in Sabbato ante Dominicam
 de Passione Domini, qua S. Jacobi Episcopus Lercium
 ingressus est, Archiepiscopus Missam celebravit, Dnm. Hu-
 gonem Archidiaconum ad Presbyterii gradum sublimavit.
 Sequenti die, scil. Dominica de Passione Dni, in Lercen-
 sem Ecclesiam S. Jacobi Canonici convenerunt, videli-
 cet supradictus Episcopus Canonicorum pater & Canoni-
 cus, Bracarenfis Archiep. Auriensis Episc. atque Tuden-
 sis, Minduniensis electus, atque Portugalensis. Hi omnes
 Ecclesiæ B. Jacobi Apostoli Canonici erant, necnon alii
 venerabiles Canonici. Pappæ quanta & quam reverenda
 lampade S. Jacobi Canonicorum Lercensis Ecclesia res-
 plenduit, quæ in illa die tantum memoriale adepra est!
 Post hæc Archiepiscopus Missam solemniter celebravit,
 & supradictis Episcopis astantibus prædictos electos his

Anno 1113 quæ ad rem pertinebant sufficienter indagatis consecra-
vit. Celebrata Missa Apostolicæ Sedis Episcopus quodam
rus suum, scil. Geogildum in cujusdam Vallis amœnitate
situm prope Lercium repetivit, & Auriensem Præsulem
secum adduxit. In Lercensi vero Ecclesia Archiepiscopum
cum utroque Episcopo modo ad Episcopatus dignitatem
profecto, & aliis quoscumque vellet accuratissime procu-
rari præcepit, ipse etenim bene noverat, *hilarem da-
torem diligit Deus*. In ipsa die Archiepiscopus & Eccle-
siæ S. Jacobi Episcopus consilium ineuntes de pacis fœ-
dere, de Ecclesiarum utilitate, de his etiam quæ ad Au-
riensem, vel ad Tudensem Diœcesim pertinebant, pro-
quibus inter utriusque Sedis Episcopum dissensio erat,
diu pertractaverunt.

3 Alia vero die B. Jacobi Episcopus Compostellanæ
redire non distulit, & cum eo Auriensis, Minduniensis,
atque Portugalensis Episcopi. Cumque ad milliariam ex
quo Compostellanæ Civitatis situs prospicitur, perveni-
rent, venerabilis pater quosdam præire jubet, qui Aposto-
licæ Sedis Clero Pontificum adventum notificarent. In-
grediente igitur supradicto patrono Apostolicam urbem,
universa Civitas occurrit, parvi siquidem pueri, juvenes,
viri, senes, Virgines, conjugatæ, matronæ, ad specta-
culum conveniebant, ut Canonicos S. Jacobi ab infantia ru-
dimentis secum educatos, & jam ad Pontificatus culmen
profectos, viderent. Ipsum quoque Pastorem suum Deo
gratias & B. Jacobo referentes magnificabant, qui erga
filios suos tam studiose, atque tam obnixè paternam di-
lectionem exhibebat, ut eos ad honoris culmen sublima-
ret. Postquam ad Ecclesiam B. Jacobi Apost. pervenerunt,
Canonici superpelliciis, & sericeis Cappis superinduti,
universæque Civitatis Clerus cum processione eos susce-
perunt, & usque ad ferreas januas Altaris responforium

can-

tantando cum summa veneratione deduxerunt. Nempe sui Anno
 patris reverenda prudentia ita fieri & disposuerat & præ- 1113
 ceperat. Post hæc quia erat festivitas Annuntiationis S. Ma-
 riæ, Dñus. Hugo Portugalsis Episcopus & Ecclesiæ S.
 Jacobi Archidiac. super ejusdem Apostoli Altare Missam
 venerabiliter celebravit. Ipse equidem nuper (ut superius
 diximus) ad Presbyterii gradum, & ad Pontificii culmen
 ascenderat, & dignitatis suæ primitias cum summa gratia-
 rum actione benignissimo Patri suo B. Jacobo non imme-
 rito offerebat, qui eum ad tantam honoris celsitudinem
 provehi dignatus fuerat. O quanta & quam magnifica B.
 Apostoli clementia, qui filios suos tam gloriose, tamque
 feliciter beatificando sublimat! O quantum Ecclesiam suam
 Apostolus decoravit! quantum & quam memorabile decus
 Ecclesiæ suæ contulit, cum duos de Canonicis suis in ea-
 dem die ad Pontificatus honorem sublimavit! Nos ergo,
 dilectissimi fratres, omnipotenti Deo supplicemus, & B.
 Jacobi Apostoli clementiam efflagitemus, ut sedis suæ ido-
 neum Pastorem, & supradictos Episcopos feliciter regere
 & custodire dignetur, & de virtute in virtutem ascendere
 faciat, & qui illos sublimari, & sibi summos Ministros fie-
 ri voluit, alios atque alios de eadem Ecclesia Apostoli sui
 eligere & exaltare dignetur Dominus Noster Jesus Chris-
 tus in sæcula sæculorum. Amen. (*)

De guerra Regis Aragonensis in Castella. Cap. 83.

DUM Regina U. super Civitates, oppida, & quam
 plurima Castella sui Regni regnaret, & expulso
 Aragonensi ab his qui perjurii reatum incurrere volue-
 rant, ut supra diximus, non modicam partem Hispaniæ
 suo principatui subjugasset, Aragonensis tyrannus armata
 manu

(*) *Quæ hucusque scripta sunt, memoratis assero Episcopis, Munio-
 ni scil. & Hugoni: cetera Giraldo Canonico. Vide in notitia prævia n. 7.*

Anno manu militum, nunc Castellam, nunc Campos, nunc
 1113 Extremitatem invadebat, ferro, flamma, omnia de-
 vastabat: agricolas hos gladio confodiebat, illos vinc-
 tis manibus post terga captos ducebat. Quid plura?
 Ecclesias etiam armata rabie violabat, & quæcumque in
 suæ matris sinum ad securitatis confugium plebs formido-
 losa asportaverat, nefanda tyrannis altari & templi parie-
 tibus hominum cruore madefactis abstraherebat. Proh dira
 cupiditas habendi! Quæ numquam satiari novit, & siti pe-
 cuniarum ruit in interitus puteum. Deinde sacrilegus ille
 ad Castella sua redibat, & ea non modica stipendiorum
 ubertate replebat, homines suos ad bellorum strepitus do-
 ciles incitabat, & modo hostibus suis insidias parabat,
 modo in illos impetum faciendo animositate militiæ suc-
 cinctus quosdam capiebat, quosdam dare terga fugæ co-
 gebat. At Castellani audito nomine Aragonensium perter-
 riti, nec se nec sua defendere poterant, & ad bellicos
 tumultus sudare omnino recusabant, & quoniam de illis
 mentionem agere cœpi, formidolosam militiam eorum non
 prætereo.

De Castellanis.

2 **T**Empore siquidem nobilissimi Regis A. Regis Fre-
 denandi F. milites Castellani bellorum studio ma-
 xime desudabant, & periculi atque laboris patientes erant,
 & quanto frequentius militaria negotia exercebant, tanto
 animosiores, ad armaque promptiores, in bella ruebant, hos-
 tes prosternendo, hostium spolia rapiendo, triumphum,
 laudem, militiæ famam sibi acquirebant. Illos utique His-
 pania sibi præclatioris elegerat, & ad bella fortiores mit-
 tere non formidabat: tunc nimirum temporis Rex A. illo-
 rum Dux atque Princeps erat, & virtutis suæ, atque pro-
 bitatis formam, in eos quasi in specialiores & præcordia-
 liores heredes transferre studebat. Ipse prior in hostes rue-
 ba,

bat, prior hostium cuneos prosternebat, & milites suos ad eadem animabat: illos obviam ire Agarenis, & militari exercitio viriliter desudare ad sui exemplar instruebat. Verum enimvero mortuo Rege A. qui probitatis Castellanorum lampas & clypeus existerat, illis omnia in deterius conversa sunt: Castellani desidiæ & ignaviæ dediti sunt, luxus & cupiditas eorum audaciam detrivit, & pristina animositas ingruente formidolositate latuit, & quanto magis rei necessitas eos ad belli strepitum invitabat, tanto magis bello abesse & remotius latere cupiebant: nec sua defendere, nec aliena militanter acquirere studebant: etenim quamquam major turba militum in Castella haberetur, & Aragonenses à Castella, nisi eis deesset animus, facile expellere valerent, nequaquam tamen antiqua animositas in eis pullulabat: quapropter Aragonenses & quidam transpirenorum militum qui auxilio Regis intererant, Castellanis improperia atque ludibria inferentes, eos femineos milites vocabant, & eos amplius nec castra tueri, nec bellorum tumultu incitari censebant; cum mille quingentis cederent, & centum super ducentis triumpharent.

Ut Gallaci in procinctum properent.

3 **I**gitur Regina U. videns suum, sui que filii parvuli A. Regnum fundo tenus devastari, & ab hostibus suis ferro, flamma, depopulari, nimio cordis dolore compuncta, indoluit: nempe sola mulier sine viro, paucorum suffulta suffragio in tanto rerum tumultu quid ageret ignorabat: filium suum Regem A. adhuc pueritiæ rudimentis obnoxium videbat: Castellanos, quos prius bello strenuos, & virtute pollentes noverat, modo desides, & fere nullius probitatis laude succensos, considerabat & eis infinitum thesaurum patris sui distribuerat, ut jam sibimet ipsi familiares res etiam ad necessaria deficerent, & quæ municipibus suis daret largiflua munera non haberet. Porro

hostes

Anno 1113 hostes ante fores urbis crebros assultus quotidie face-
re conspiciebat, boves, oves, jumenta, & cetera hu-
jusmodi rapi, segetes, vineas destrui, domos incendi: ho-
mines interfici, nimium & plusquam nimium dolebat: ad
Castellanos ut sibi auxilium afferrent sine intermissione Le-
gatos mittebat, quorum alios abesse, alios Aragonensium
faciem valde pertimescere videbat, & præ nimia mentis
indignatione multoties hos in risum pertrahebat. Tandem
Regina prudenti accepto consilio legatos ad Gallicianos
mittit, orans & supplicans illis, ut se à faucibus hiantium,
à manibus Aragonensium quantocius veniant ereptum: in
his enim multum confidebat, qui filium ejus educaverant,
& eum tota mentis affectione diligebant: hos & bello stre-
nuos, & sibi filioque suo semper fore fideles neutiquam am-
bigebat: inter quos venerabilem Episcopum S. Jacobi, qui
filium ejus parvulum Regem A. baptizaverat, & in Eccle-
sia B. Jacobi in Regem unxerat specialiter sic allocuta est
(is etenim totius Gallatiæ lampas omnibus patrocinium im-
pendebat, & hujus consilium Gallicianis fore placitum
Regina proculdubio noverat, & quidquid ipse Gallatiæ
Proceribus confuleret, aut vix aut numquam aliter fie-
ret.)

4 Venerabilissime Pater, placeat sanctitati vestræ col-
lecta manu militum in expeditionem venire, & omnes Gal-
latiæ Proceres hortari, & admonere, quatenus mihi fi-
lioque meo Regi A. citius properent succurrere: Ara-
gonensis siquidem tyrannus Regnum meum graviter dis-
sipat, nec est qui tyrannidi illius resistere valeat. Quam-
obrem paternitas vestra Gallicianos properanter ad bella
venire compellat, nec solum Consules, Primates, alios-
que Gallatiæ milites in expeditionem venire compella-
tis, verumetiam coadunato vestrorum militum agmine
cum illis venire minime recusetis: si enim impius ille
Cas-

, Castella stipendiis, armis, & quibusque necessariis priusquam Gallatia ad me mittat milites suos, munire poterit; postea nec adventus eorum proderit; annoque sequenti Castella obsidione ad deditorem cogi non poterunt. His auditis Venerabilis Episcopus Gallatiae Proceres in eandem B. Jacobi convocat, videlicet Comitem P. R. Velaz, Comitem Gutierum, M. Pelagidem, M. Gemiridem, & P. Pelagidem, & alios quam plures, & cum illis de expeditionis negotio plenius pertractat. Hortatur & admonet eos quatenus semota omni occasione in auxilium Dominæ suæ Reginæ coacervato undique exercitu festinent: ostendit etiam eis Reginam in tanto Regni culmine pene omnium auxilio viduatam, filium ejus adhuc pueritiæ cunabulis subditum, Aragonensem tyrannum ei infestum, Castellanos trepidos, & ad omne belli studium imbecilles: hostes adesse, & undique Regnum ejus devastare. Præterea Reginam in Gallicianis spei & fiduciæ suæ cumulum possuisse, & illos ab infantia sua ei fuisse cariores insinuat. Quod quia in tanto rerum periculo eorum auxilium tam obnixè implorat, nullatenus debere differri affirmat. Quid plura? His atque aliis Galliciani admoniti parent patrono, & quoniam ipsam sibi fore præducem intelligebant, & in auxilium Reginæ & filii ejus A. tendere, ut pacem regno reformaret, & secum lorricam justitiæ se deferre noverant; quibusdam virtutis stimulis succensi ad belli studium properare ulterius nequaquam differunt, sese pro Regni tuitione opponere & Aragonensis tyranni rabiem comprimere summopere cupiunt.

De Gallacorum expeditione, & de Regina machinatione.

Cap. 84.

Igitur III. Kalendarum Junii Venerabilis Episcopus B. Jacobi, necnon Comes Petrus, totaque militia Gallatiae

V.

tiae

Annò tiæ in expeditionem egressa est, & ad Campos proficif-
 1113 citur. Verumtamen non modica itineris parte profligata
 Nuntii ad Episcopum B. Jacobi & ad universos Gallatiæ
 Primates venerunt dicentes: Reginam Gallicianis esse infestam,
 & quia citius ad bella non processerant, graves inimicitias in
 eos exercere: & si eam adirent, quosdam honoribus privari,
 quosdam compedibus detineri: item alii atque alii venientes
 eadem ajebant. Unde accidit plures Gallicianorum vehe-
 menter perturbari, & ab incepto labore pedem velle re-
 trahere. Tunc Episcopi admiranda prudentia hanc schif-
 matis nebulam illis substraxit, ostensoque recti consilii
 tramite, illos ad propositum revocavit, dicens, hæc om-
 nia à delatoribus fuisse inventa, & nil veri in se habitura.
 Deinde tranctis aliquot diebus cum jam fauces Gallæ-
 tiæ egressi essent, omnes unanimiter reverti vo-
 luere, & Reginæ maledicentes, nec auxilium impendere,
 nec ulterius ad eam venire statuere. Sæpius enim Nuntii
 ad eos venientes, & eadem referentes, rem ita se habere
 afferebant. Sed prædictus Episcopus turbatos Proceres elo-
 quentia sua compescens, Legatos ad Reginam mittit, &
 utrum Nuntii vera retulissent inquirat. Cum autem *Asto-*
ricam venissent, & supradicta pro veris habuissent, mira
 Præfulis prudentia optimates exercitus convocat, & cum
 illis quid prædicta significant pertractat. Post hæc pluribus
 argumentis ostendit Reginam numquam talia machinari,
 præsertim cum ipsa Gallicianos nimium diligeret, & eo-
 rum auxilio (in hoc tempore maxime) egeret. Sed cum
 prædicti Proceres Præfule non acquievisent, duos de ve-
 nerabilibus Clericis suis, scil. Cardinalem P. & P. Pe-
 lagidem pro supradicto negotio ad Reginam legat, &
 quid illi referant, qualiter eam increpent, utque præ-
 dictæ rei seriem inquirant, injungit.

2 Qui discedentes *Garrione* Reginam inveniunt, & pa-
 ter-

ternis monitis instructi, sic eam alloquuti sunt: Quisquis gratiam vel retributionis plenitudinem cujusque merito prout justum est, non compensat, necessitatis tempore auxilium sibi negari expostulat. Quis enim tam demens qui pro benefacto quemquam inculpet? Vel pro obsequii retributione odium retribuatur? Nempe, O Regina, postquam Rex Aragonensis Hispaniæ Regnum cœpit inquietare, quod nobilissimus Rex A. pater tuus tibi, ac filio tuo parvulo Regi A. reliquit, Galliciani parti vestræ aliis fideiiores permansere, nulloque discordiæ impetu compulsi, contra hostium rabiem constantes fuere. Cum enim Castellani, Legionenses, necnon Camporum, atque Extrematuræ gens innumera celsissent, & fortunæ favorem sequentes Aragonensem tyrannum Regem sibi præposuissent, Galliciani tibi atque inclytæ proli tuæ fidele obsequium indefinenter suppeditaverunt, & multo majora multoque graviora sustinuerunt. Quid enim referamus quanta ad *Fontem Dangos* passi fuerint? Quanta mira audacia Aragonensis hostis innumeras acies invaserint? Præterea idem Aragonensis Gallicianos in Astorica obsedit, sed destructa illius obsidione, quod eundem Aragonensem *Carriõne* obsederint (*) & obsessum diuturno tempore tenuerint, omnibus notum est. Ecce iterum quoniam Aragoniæ prædonem, Castellam, Campos, & sibi finitima devastare, & Castella sua armis, stipendiis munire audierant, sæpius tuis deprecatoriis Nuntiis advocati, coadunato exercitu in auxilium tui, tuique filii veniebant, & pro Regni tuitione sanguinem suum effundere gaudebant. Verum enimvero postquam te nugigerulis, atque delatoribus acquiescere eis nuntiatum est, eorumque militia floccipensa, qui hætenus totius Regni tui tutores fuere, obsequium, & laudem in culpam converti, & quia pro benefacti gratia, pro meritorum retributione, eos ab honoribus pri-

Supra
c. 73.
n. 4.

Anno 1113 vari, & compedes illis minaris, ob hoc pedem ab incepto labore retrahunt, & pro bono malum recipere nolunt: in Gallatiam reverti, se regnumque suum tueri volunt, tibi filioque tuo, fideles erunt. Ceterum postquam reversi fuerint, ut hinc in expeditionem veniant, Gallatiæ Alpes non transcendent. Hæc nos pro omnibus illis tibi dixisse, & nisi respueris, ita ad effectum perducere ne dubites: nempe nobilissimus Rex A. pater tuus, cum Gallicianos, Astures, Castellanos, & quoscumque sui Regni milites ad bellorum exercitia convocaret, alios honoribus ditabat, aliorum benevolentiam captabat. Numquid enim his molestus esset, qui sibi in nullo molesti erant, ejusque mandata per omnia complebant? absit.

3 His auditis Regina obortis lacrymis cœpit detestari, & jurare se numquam talia præmeditatam fuisse, neque in strenuos Gallatiæ milites hujuscemodi fraudem velle machinari. Post hæc Regina Legatos orat, ut Dominum suum, scilicet Ecclesiæ B. Jacobi Episcopum, suppliciter deprecentur, quatenus ipse Gallatiæ Proceres hortetur, & admoneat, ne audita frivola pro veris habeant, ne ve adventum suum diutius retardent.

Quod Gallaci pacificati Burgos adierunt. Cap. 85.

EO tempore Arias Petrides, & Fredenandus Sanchiz, & quidam de complicibus eorum, in Curia Reginæ erant, & quia Comiti P. & quibusdam Gallatiæ Proceribus inimicabantur, auribus Reginæ quidquid mali poterant de Gallicianis instilabant. Hi siquidem, ut supra diximus (*) apud *Castellum Minei* seditionem in Episcopum S. Jacobi, & in filium Reginæ parvulum Regem A. necnon in Comitissam uxorem Comitis P. atque in plures Gallatiæ optimates fecerunt, eosque captos tenuerunt. Igitur supradicti Legati discedentes, Gallicianorum tentoria

à cap.
49.

ria

ria ad eunt, & quæcumque eis Regina retulerat, Domino suo Episcopo referunt. Tunc Episcopus Proceres convocat, eosque paternis monitis hortatur, ne sibi ignavia titulum assumant, neve ab incepto negotio desistere velint: omnia namque quæ de Reginae odio ferebantur, proculdubio falsa erant. Tandem Galliciani paternis monitis acquiescunt, & iter ad Regnam arripiunt. Postquam *Carrionem*, ubi Regina morabatur, ventum est, tentoria sua secus fluvium, qui *Carrion* dicitur, in pratis virentibus posuerunt. Sed quia quæ iterum & iterum audierant, ambigui timebant, & inter Comitem P. & inter plures Gallatiæ Proceres & Regnam non erat firma amicitia, ad Curiam protinus ire renuerunt. Qua propter præmittuntur Legati, qui fidem, scilicet securitatis pignus, à Regina peterent (timebant enim ne Regina plus acquiescens his quæ delatores auribus ejus instillaverant, aut in personis suis, aut in honoribus se dedecoraret) Dum hæc plenius tractarentur, & Sol ad occasum dimigeretur, ecce adest Nuntius referens Reginae, Regem Aragonensem in proxima die cum multo milite *Burgos* venturum, & Castellum quod adhuc tyrannus ille retinebat, viris, armis, stipendiis, muniturum, quod si fieret, & Gallatiæ exercitus ad obsidionem illius frustra properaret, & Aragonensis prædo per longa tempora solitum confugium non amitteret. Nempe *Burgis* Civitas in latere montis posita, Reginae favebat: in eodem quoque monte natura duo capita composuerat: inferius plebs Judæorum incolebat, quæ & nostræ parti opitulabatur. In superiori vero Castellum situm est, quod hinc natura loci, illinc muro atque turribus satis munitum conspicitur. In hoc rebelles Aragonenses cum Sarracenis, quos Rex ibi miserat, & urbem sibi subditam depopulabantur, & adjacentes partes deprædabantur. Quæ postquam Reginae cognita sunt dato securitatis

Anno 1113 pignore suppliciter orat Gallatiæ partes, ut sui gratiâ properent, Burgos tendant, & truculenti hostis adventum perterreant. Sub silentio itaque intempestivæ noctis strenui milites iter aggrediuntur, & celeri curso Burgos perveniunt: montem occupant, & secus castellum tentoria figunt. Interea B. Jacobi Episcopus inter Reginam & Comitem P. pluresque Gallatiæ Primates amicitiaæ fœdus restituit, ac firmæ dilectionis vinculo, scilicet juramento, eos adstrinxit.

Quod Episcopus Missam celebravit in Ecclesia S. Joannis juxta Burgos. Cap. 86.

QUADAM die idem Episcopus Ecclesiam B. Joannis, quæ circa Burgos est, adiit, & quia erat festivitas B. Joannis Baptistæ, Missam celebrare dispositum fuit. Tunc conveniunt ejusdem Civitatis Cives, Castellani, omnesque exercitus Gallatiæ, necnon Regina cum omnibus suis Proceribus interfuit. Inter Missarum itaque solemniam Venerabilis Episcopus B. Jacobi astantem plebem divini eloquii pabulo refocillavit, & quæ ad tantæ solemnitatis gaudia pertinebant, sufficienter enucleavit: deinde caducam Hispaniæ sortem considerans de statu Sanctæ Ecclesiæ de Hispanorum imbecillitate plenius cœpit tractare, & ait.

Sermo Episcopi de statu Regni Hispania.

2 **N**OSTIS Fratres Karissimi, quoniam nobilissimus Rex A. cultor justitiæ fuerit, & quandiu Hispaniæ Regnum rexit, status S. Ecclesiæ in sui vigore feliciter floruerit: tunc temporis leges, jura, pax, justitia præcipue vigeabant, & virtutum cultores ubique inveniebantur: ejusdem quoque Regis tempore Mauri Moabitæ, ceterique finitimi hostes nobis cessere, & eorum municipia nostræ dominationi subjugavimus. Postquam autem Rex A. persolvens jura naturæ filiaæ suæ Reginae U.

at-

atque Nepoti suo parvulo Regi A. Regnum suum tra-
didit, & ad eos imperii sceptrum jure pertransiit, illico
discordia coepit pullulare: statim Ecclesiæ jura penitus
violata, Duces, Principes, omnesque Hispaniæ Preeres
confracti, & ad ignaviæ titulum redacti sunt. Pristina vir-
tus eorum omnino latuit. Scimus equidem quoniam Re-
gina U. filiusque ejus Rex A. Regnum sibi deditum ju-
re habere debent, hisque viventibus hujus Principatus
ad alios transferri jure non potest: attamen quamquam
justa causa patrociniò suffulti simus, quamquam hostes à pa-
triæ finibus, quod justum est, expellere velimus, qui
prius triumphatores fueramus, modo à paucis quamplu-
res superamur: quare autem tanta virtus, tanta militiæ
gloria in nobis habetata vires suas amiserit, indagare &
perscrutari libet. Jam jam Fratres Karissimi in tantum pec-
catorum pondere premimur, in tantum colla nostra jugo
Satanæ submissimus, quod licet gratia justitiæ arma mo-
veamus, virtus in nobis mole peccatorum oppressa vires
suas exercere non valet: nos innumera turba vallati im-
petum hostium nostrorum ferre non valemus. Quod ut me-
lius perpendatis quid in veteri legi acciderit, audite.

*De ultione in Tribum Benjamin propter mulierem stupro-
oppressam.*

3 **F**ORTE quidam vir de populo Israel cum uxore
sua venit in Civitatem quam Tribus Ben-
jamin incolebat: cumque in foro resideret, & qui sibi
hospitium præberet neminem invenisset, ecce quidam
homo pauper suburbanus videns illum alienigenam, &
hospitio egentem, cum uxore & cum sarcinulis suis du-
xit in domum suam. Ille quidem advena satis pulcher &
decorus aspectu erat, uxor quoque illius elegantissimam
formam habebat. Facto autem crepusculo viri illius Ci-
vitatatis ad domum illam veniunt, & advenam cum uxore
sua

Anno

1113

Liber

Judic.

c. 19.

v. 20.

Anno 1113 sua sibi dari expostulant : nempe in viro Sodomæ vitium imitari , mulierem adulterio polluere volebant. Quod audiens Dominus domus concives suos exorare & admonere cœpit, ne tam horrendum tamque insolitum nefas præfumerent. Cumque illi non acquiescerent , & imperum facere vellent , tradidit eis mulierem, vix precibus impetrans, ut saltem virum dimitterent. Tunc flagitiosi viri mulierem assumentes, & eam tota nocte coitu opprimentes interfecerunt , mortuamque ante suburbanum ostium projecerunt. Facto mane cum vir ille abire vellet , mulierem suam ante ostium mortuam invenit , quam frustra divisit , & ad unamquamque Tribum Israel singula frustra misit. Videntes autem undecim Tribus Israel frustra mulieris sibi fuisse missa , nefandissimum prodigium admirantes , quid hoc portenderet, solliciti considerare cœperunt. Denique omnes Tribus Israel decem viros elegerunt , qui illius rei seriem tamquam horrendi prodigii significationem plenius investigarent. Postquam quid in Tribu Benjamin accidisset propalatum est, protinus omnes unanimiter tantum nefas ulcisci consurgunt. Mittuntur ergo quadraginta millia militum , qui animosiores & ad bella fortiores Tribu Benjamin à minimo usque ad decrepitem periant, eorumque Civitatem fundo tenus destruant. Viri autem Benjamin cognito hostium adventu XXV. millia equitum , & septies centum sagittarios, arte sagittandi peritissimos , ad bella congregant , & contra innumeros hostes bellum ineunt. At illi qui justitiæ causa arma induerant , prædictumque nefas ulcisci volebant , quamquam (ut supra diximus) multo plures essent, prima die belli cesserunt, & de his XXII. millia ceciderunt. Postea iterum atque iterum ad bella procedunt , & omnes exceptis V. millibus à Tribu Benjamin interempti sunt. Stupent atque mirantur, se justitiæ causam tueri,

&

& à nefando hoste superari. Tandem Israelitis coadunatis, surrexit inter eos quidam senex, & quare tot infortunia eis accidissent, insinuavit. Ostendit eos vitiis deditos & peccatorum mole oppresos, inermes & imbecilles hostibus non posse resistere. Verum enimvero si colla sua peccatorum, jugo subtraherent, & accepta poenitentia resipiscerent, succincti virtute quæ prius vitiis suffocata latebat, proculdubio hostes prosternerent, hostiumque injuriam plenarie ulciscerentur. His auditis Israelitæ accepta poenitentia colla erigunt, & deposita mole peccatorum hostes in vadunt. Quid plura? horum quinque millia qui remanserant, XXV. millia equitum, & septies centum Sagittarios de tribu Benjamin prosternunt, & omnes, exceptis quadringentis, qui inter rupes latuerunt, interfecerunt, eorumque Civitatem fundo tenus destruxerunt. Præterea omnes pepigerunt, intra XI. Tribus Israel & Tribum Benjamin amplius nulla connubia fieri, & Tribum Benjamin à ceteris tribubus omnino alienari. Vos quoque fratres simili facto expergefacti, resipiscite, & pravæ dominationis jugo colla vestra subducite, tantarum illecebrarum nebulas à vobis extirpate, virtutis clypeum assumite, lorica justitiæ induite, ut Regnum vestrum defendere, vestrorumque hostium rabiem comprimere, & ad Paradisi gaudia pervenire possitis: ipso præstante qui vivit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

De Burgenfis Castellii deditioe. Cap. 87.

Postquam prædictus Pater sacri eloquii dogmata uberius enodavit, animosque omnium in auditis admirantium ad virtutis spem reduxit, celebrataque solemniter Missa ad tentoria rediit. Obsesso ut supradictum est à Gallicianis Castello, Rex Aragonensis exercitum congregat, stipendia præparat, & ad Castellum per medios hostes venire

Anno nullatenus formidat : si enim hujus Castellæ confugio care-
 1113 ret , totius Castellæ expers fieret. Quod ubi Reginæ nunti-
 atum est , statim Legatos ad Castellanos mittit , qui eis
 referant , Regem Aragonensem cum multo exercitu adesse ,
 eosque invitent ad tanti belli laborem procurrere. Castella-
 ni vero Milites Aragonensis adventum audientes se in crasti-
 num ad bellum venire sponderunt , quippe quantæ
 audaciæ impetu Aragonenses ad bella ruerent , olim expe-
 rimento didicerant , atque ideo se tanto labori subducere
 curabant. Pappæ! strenui milites Castellæ , hostes fines suos
 invadere vident , & quamquam aliorum munimine fulti
 eis ire obviam formidabant. At ubi Gallicianis relatum
 est , subito arma capiunt , & prædicto hosti ire obviam
 stimulant , audacia ruunt : *Athaporcam* perveniunt , &
 facto crepusculo membra quieti dederunt , in crastinum
 ad bellum egresuri , & in adventum hostis impetum fac-
 turi. O quam dispar causa hos & illos ad bella ciebat?
 Gallicianos leges , jura , pax , justitia ad arma vocabant :
 Aragonenses horum contraria in omne nefas præcipita-
 bant. Postquam Aragonensi ad mensam in *Villafranca* resi-
 denti Gallicianos adesse & amore Martis in occursum ejus
 ruere nuntiatum est , timuit : quippe Gallatiæ milites mi-
 litia præclaros & belli studio strenuos effertus ille ad *Fontem*
supra *de Angos* , quamquam pauci fuissent , expertus fuerat , &
 c.68. quanta audacia hostium sanguinem sitirent , experimento di-
 dicerat. Cessit itaque bellicosus bellicosis , & Marte ferox
 ferociores timuit. Quo audito Galliciani cum triumpho
 summæ laudis ad tentoria redeunt , illi autem qui in Cas-
 tello rebelles erant , postquam dominum suum cessisse &
 sibi auxilium non posse impendere vident , Reginam adeunt ,
 & datis obsidibus hujusmodi pactum cum ea statuerunt ,
 scilicet si Rex Aragonensis usque ad XV. dies auxilium &
 stipendia illis non preberet , Castellum Reginæ proculubio
 se

se reddituros pollicentur, & determinant ut ipsi incolu-
mes cum omnibus suis facta deditioe discedant.

Anno.
1113:

De celebrando Concilio in Palentia. Cap. 88.

Eodem tempore, B. Toleranus Archiep. & Sanctæ R.
E. Leg. Burgos venit, quem B. Jacobi Episcopus
adiit, & ejus reverendam paternitatem obsecravit, ut de
statu Ecclesiæ quæ funditus evertebatur, & de pacis re-
formatione tractaret. Tunc venerabilissimus Pater illi ac-
quiescens advocavit Episcopos qui intererant, scilicet Au-
riensem, Ovetensem, Mindunensem, cum quibus Archie-
piscopus, atque S. Jacobi Episcopus adiit, diutius collo-
quentes, Ecclesiæ jura violata penitus, Hispaniam Arago-
nensi tyrannide undique devastatam atque desolatam, una
doluerunt. Sed quoniam ingruente discordiæ tumultu;
hæc plenius stabilire impræsentiarum tempus non exige-
bat, tum quia complures Hispaniarum Pontifices deerant,
tum quia Regina multiplici guerrarum negotio irretita erat;
placuit eis tantæ rei diffinitionem producere, & in futuro
generaliter Concilium celebrare ad quod omnes Hispania-
rum Pontifices, Abbates, Duces, Principes, Comites, ce-
terique Primates octo diebus ante venturam festivitatem
omnium Sanctorum in *Palentinam* urbem possent convenire,^{Pro Dic}
& causam Regis & Reginæ subtilius indagare, diœceses,^{25. Off.}
Villas, mansiones, agros, vineas, quæ in hoc discor-
diæ tempore amiserant, sedibus & Monasteriis reddere:
quæ res Reginæ, omnibusque Hispaniæ Principibus supra
modum placuit.

De Nuntiis Regis Aragonensis ad Reginam pro reconciliatione.

Cap. 89.

Interea Rex Aragonensis videns rabiem suam nihil pro-
ficere, & Municipia quæ aut in Castella, aut in Cam-
pania, aut in Extremitate habebat, quædam ab hostibus
suis capi, quædam diuturna obsidione claudi, Legatos ad

Anno
1113

Reginam mittit , & pacis foedera requirit : simulat se ad illicitum connubium Reginae velle redire , & pactionis iurandum , quod inter se & illam fuerat , adimplere. Proh subdola calliditas , ut saltem sic Regni principatum posset acquirere ! Quadam itaque die postquam Burgis discesserunt Toletanus Archiepiscopus , Episcopus Auriensis , Minduniensis , atque Ovetensis , forte fortuitu Ven. Episcopus B. Jacobi Reginam adiit , ut ei solito more de tot tantisque negotiis consulere , & Aragonensis Legatos in medio Palatii invenit. Hi Reginam ad nefandum connubium Regis compellebant , & Burgenses eam sub simulata pacis nomine ad illud idem invitabant. Quorum sacrilegis colloquiis complures , ac praecipue Francigenae , condescenderant : quippe Galliciani , Astures , Legionenses , Campani , Castellani ejusdem civitatis incolae , aliique complures convenerant ; quod ubi venerabilissimo Patri compertum est , & omnes impudenti animo ad praecipitium ruere cernit , licet perverſae contumaciae eorum aliquid objicere difficillimum videretur ; virtutis clypeo munitus surrexit. Cumque omnes in Claustrum S. Mariae convenissent , & Regina astante Aragonensis Regis Nuntiorum verba benigna aure suscepissent , Episcopus silentium fieri jussit , & factum est : equidem omnes illum , utpote B. Jacobi Episcopum praecipue venerabantur , & super hujus rei summa illius diffinitionem audire volebant : putabant enim quod Aragonensis Regis Nuntiis condescenderet , & quod tanti conventus irrationabile murmur fieri universaliter determinaverat , ejus quoque prudentia approbaret. Verum praedictus Pater insensatae plebi non acquiescens , immo illos a perverſi favoris exhibitione reducere volens , sic illis praedicare coepit intrepidus.

HActenus Aragonensis Regis Nuntiis assensum præbuis-
 tistis, eorumque relationes tota mentis affectione
 ascultastis: nunc autem omnipotentis Regis Nuntium au-
 dite, ejusque mandata in armariolo mentis recondite. Iste
 nimirum perpetuæ salutis doctrinam vobis annuntiabit, &
 quod probum & justum est, in conspectu Domini nostri
 prædicabit. Prædicti Nuntii valde nociva & ad interit-
 us puteum tendentia vobis dixerunt, & quod hic & in
 æternum vestræ saluti sit contrarium, quodque etiam fas at-
 que leges prohibent, annuntiaverunt. Ego, fratres, Omni-
 potentis Dei minister, & Nuntius, & ad Sanctæ Eccle-
 siæ jura tuenda præmunitus justitiæ interpret vobis saluti-
 fera pandam, quæque vobis tenenda, vel quæ sint refu-
 tanda in hoc negotio ostendam. Nostis, fratres Karissi-
 mi, quoniam Dominus ac Redemptor noster in veteri lege
 Pontifices fieri præcepit, ut populo suo præsent, & Do-
 minicis præceptis populum sibi subditum instruerent. Sub
 novæ quoque legis exordio ipse Dominus Apostolos sibi
 elegit, & eos ministeriorum suorum dispensatores ordi-
 navit. Sacramenta illis Ecclesiæ commisit, & ligandi at-
 que solvendi potestatem in cælo & in terra tradidit eis,
 dicens: *Quodcumque ligaveritis super terram, erit ligatum
 & in Cælis: & quodcumque solveritis super terram, erit so-
 lutum & in Cælis.* Horum vicem, nos quamquam indigni,
 obtinemus, & eadem potestate nobis tradita, pastoralis
 curæ apicem conscendimus. Nos ministeriorum Dei summi
 dispensatores Pontifices vocamur: nos specialiores &
 præcordialiores filii Dei sumus. Unde Veritas: *Qui vos,
 inquit, tangit, pupillam oculi mei tangit.* Nobis Chris-
 tus Sponsam suam, scilicet Ecclesiam, commisit, ejusque
 filios nobis erudiendos dedit. Quid plura? quod Regi
 Regum in mundo præcordialius & pretiosius est, nobis pro-

Anno 1113 procurandum tradidit, videlicet curam animatum gerere, & oves commifas à truculenti lupi rabie tueri: quod fi forte defipuerint, & in amplioris viæ præcipitium ruerint, noſtrum eſt utique ad veritatis viam revocare, & diſciplinæ pascuis gregem commiſſum pascere. Nobis Reges terrarum, Duces, Principes, omniſque populus in Chriſto renatus ſubjugatus eſt, omniſque curam gerimus. Qua in re vos, Fratres Kariſſimi, deprecor, & deprecando admoneo, ne Regem Aragonenſem & Reginam U. contribules, & conſanguinitatis linea adfines, ad illicitum connubium aliquatenus redire velitis: nefas eſt enim & fatis horrendum flagitium talia fieri: ſi vero proclamaveritis vos in Regis & Reginæ pactionem juſjurandum feciſſe, & perjuri reatum nolle incurrere, & ob hoc quaſi juramento coactos, utrumque ad prioris fœderis unionem velle reducere, ſciatis utique hujusmodi juramenta eſſe conſringenda: ait enim Scriptura: *Non eſt conſervandum juramentum, cum malum incaute promittitur;* velut ſi quiſpiam homicidium ſe facere juramentum faciat, vel adulteræ perpetuam cum ea permanendi fidem polliceatur. Tolerabilius eſt enim juramentum non implere, quam homicidium perpetrare, vel in ſupri flagitio permanere. Admoniti itaque reſipiſcite, & tantum nefas Hispaniæ finibus inolere prohibite. Quiſquis autem hujusmodi connubium vel fecerit, vel fieri conſenſerit, illum ex auctoritate Dei Patris Omnipotentis excommunicamus, & anathematizamus, & à liminibus S. Eccleſiæ ſequeſtramus.

3 Præterea, ut non ſolum eos à ſupradicti criminis participatione revocaret, verum etiam ab Eccleſiarum ſubverſione, à cædibus, rapinis, incendiis ceſſare compelleret, literas inferius ſcriptas à Domino Papa, omnibus Hispaniarum Pontificibus miſſas, illis, oſtendit.

P. Episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus fra-
 tribus B. Primati, & ceteris Episcopis, & Principibus
 Hispania, salutem & Apost. benedic. Regionum vestrarum
 calamitates, Ecclesiarum subversiones, cedes, rapinas, in-
 cendia dolemus apud vos plura fieri, quam à nobis valeant
 enarrari. Quamobrem prudentiam vestram literis presenti-
 bus commonemus, ut tantorum malorum remedia communi-
 catis consiliis sollicitius requiratis: nos quidem, opitulante
 Deo, quanto maturius potuerimus, Apostolica Sedis Lega-
 tum ad vos mittere deliberavimus. Interim provida vobis
 divinitus facultate paci publicæ providere curetis: illos sane
 Proceres, sive milites, qui honores, obedientias, Villas &
 cetera bona Ecclesiastica invaserunt & occupant, nisi ab ea-
 dem invasione desistant, ab Ecclesia consortio removemus. Di-
 versarum etiam partium incentores, per quos bella apud
 vos & flagitia cetera perpetrantur, nisi ab hac malignita-
 te desistant, excommunicationi subicimus. Pax nostra, &
 salus nostra Dominus, pacem vestram, & salutem vestram
 misericorditer operetur. Datum Laterani XVIII. Kal. Maii.

Quod Episcopus fugiens tumultum evasit.

4 **P**ostquam supradictus Episcopus verbis finem im-
 posuit, subito omnis populus confremuit, &
 dissonum murmur inter eos ortum est. Quidam enim qui-
 bus cura erat efficacius æquum & justum examinare, re-
 verendi Patris verba laudabant: alii autem quos causa
 nequior non trutinata justitiæ norma in præceptis compelle-
 bat, quorum agmen densius erat, lapides jacere, aut
 impetum volebant in eum facere. Sed Præfulis milites,
 tanto tumultu excitati adveniant, & dominum suum ar-
 mata manu undique muniunt. Tunc Præful militum suo-
 rum turba circumvallatus, incolumis discescit, & tentoria
 cito repetivit.

De

Anno *De Burgenfis Castellī deditōne, & Gallacorum reditu.*

1113

Cap. 90.

TRansactis XV. præfinitis diebus Aragonenses Regi-
næ Castellī deditōnem faciunt. O quantam, quam-
que præclaram militiæ laudem Gallicianis dies illa con-
tulit, in qua belliger Aragonensis illis celsit! sed multo
præclarius multoque jucundius fuit, cum strenua Gallætiæ
virtus Castellam, ejusque milites ab impetu hostium pro-
textit, & Aragonensis Castellī deditōnem facere coegit.
Proh pudor! Castellani aliorum viribus egent, & Galli-
cianorum audacia protegentur. Formidolosus militibus quid
fiet, cum Gallætiæ exercitus, clypeus & murus eorum,
discesserit? Jam Galliciani diem repatriandi statuunt, jam
discedere, & ad propria redire gaudent: quod ubi Re-
ginæ compertum est, ad Castra venit, & eos obnixius à
proposito recessus reducere tentabat. Volebat enim illos
ad Castellum *Barlancam* mittere, quod Moabitæ obsede-
rant. Omnes autem unanimiter dominæ suæ precibus no-
lentes acquiescere, propensius discedere properabant. Tunc
Ven. Episcopus Reginam alloquens ei consuluit, ne am-
plius Gallicianorum reditum differret, ne velle eorum pro-
tollendo quod bene egerant ingloriosum remaneret. Igi-
tur Regina reverendi Patris consilio præmonita Gallicia-
nos ad propria redire jussit, & cum illis ipsum Episco-
pum ad B. Jacobi Ecclesiam reverti permisit. Prius tamen
summas grates ei referens, & secum firmæ dilectionis vin-
culum connectens: licet enim Regina illum, utpote tan-
tum Patronum, prius & diligeret & veneraretur, multo
magis tamen postquam tantæ prudentiæ eloquentiam sibi
prodesse noverat: postquam illum justitiæ tramitem sec-
tando sui auxilio medulitus desudare viderat, ampliori
veneratione & firmiori dilectione amplectebatur, & præ-
cepta illius sagaciter observabat. Quapropter hujusmodi
pac-

pactum cum illo fecit, & subscriptum placitum ei fecit. Anno
Era I. C. LI. VIII. idus Jul. 1113
die 8.
Julii

2 Ego Regina U. vobis Dño. D. Ecclesiæ S. Jacobi Episcopo hoc pactum fidei promissione facio, quod deinceps sim vestra fidelis amica, & exaltem honorem vestrum, & deprimam malum dum vixero, & non deficiam vobis pro posse, & ingenio meo ad profectum: & si ali- quod malum honori, vel personæ vestræ, contrarium sensero, non teneam vobis coopertum, sed in convenienti tempore vobis revelabo, & pro posse meo destruem: si autem aliquod malum de me vobis dictum, vel obortum fuerit, horum iudicio qui inter me & vos sunt, si amici mei fuerint, determinetur, & si defuerint, fiat iudicio aliorum utriusque amicorum. Personæ autem vestræ ne ulterius in expeditionem veniat, nisi voluerit, condono, milites vestros tantum in auxilium mihi more solito mittaris. TESTES, qui huic pacti interfuerunt. M. Mindun. Episcopus, & P. Cardinalis S. Jacobi.

De reditu Episcopi, & Gallacorum.

3 **T**Andem discedunt Galliciani, & ad patriam iter aggredientes, supradictum Episcopum ducem & patronum, sibi sociari congratulantur. Comes autem Petrus cum quadam parte suorum militum, Comesque R. & M. Pelagiades, necnon M. Gelmirides, Episcopi B. Jacobi frater, cum quadam parte suorum fratrisque sui militum, & alii quam plures Gallæciæ Proceres, *Barlancam* ad obsidionem Moabitarum tetenderunt, & non inuenientes eos ibi, reversi sunt. Postquam Galliciani *Carrionem* venerunt, Carrionenses audito supradicto anathemate Pontificem tenere quærebant, sed divina gratia protegente, quodam rubeo pallio coopertus, & pileo more Longobardorum, obumbratus evasit. Proh nefas! quoniam justitiæ formam Ecclesiæ jura prædicaverat, nefando po-

Anno 1113 pulo odio habetur. Sequenti die idem Episcopus, ut securius incederet, quasdam cohortes militum præire, quasdam præcedentibus omnibus sequi, & sarcinas inter utrumque disposuit, & ut caute irent, omnibus injunxit. Præterea quam affabilis quamque benivolus in itinere illo omnibus fuerit, omnesque doctrinæ pabulo refocillaverit, & qualiter insidias hostium hinc atque inde insidiantium devitare præmonstraverit, quot & quanta suffragia universo exercitui contulerit, ingenioli mei ariditate impediende, sufficienter enodare non potero, etenim quamvis interfuerim, propriisque oculis viderim; quædam tamen memoriæ stylo percurro, nonnulla prolixitatis causa prætereo. Nezanum etiam Gudesteidem, qui ob injurias sibi illatas, milites Comitum P. atque M. Pelagide capere, & dehonestare volebat, pacificum reddidit, & eum nimie dilectionis vinculo eis conjunxit. Sane ille Castellum S. Mariæ de Ostaris (1) tenebat, & omnibus Gallæciæ montana ingredientibus, per fauces montium, & concava vallium aditum prohibere poterat: sed prædictus Pater Gallicianorum Dux & tutor fuit, & eos incolumes usque ad propria conduxit: ipse quoque à Sanctæ matris suæ Ecclesiæ Clero, & ab omni populo, cum gaudio & lætitia, cum processione veneratione, susceptus est, & ejus adventui omnis conventus congratulatus est.

De morte Gundesindi Cardinalis, & de P. Gundesindiz in locum ejus promotio.

4 **E**odem tempore quidam Cardinalium Ecclesiæ B. Jacobi, nomine Gundesindus, mortis debitum persolvit, & matris suæ, scilicet prædictæ Ecclesiæ, hereditatem quæ *Holegium* nuncupatur, distribuit:
do-

(1) De Autares melius leges, faucibus Valcarceris imminens, cujus hodie ruinae visuntur in earum rupium culmine.

do norm quoque suarum , quas præter domos Palatii habuit , medietatem Hospitali S. Jacobi , aliud vero medietatem ad opus ejusdem Apostoli construendum dedit , quas Petrus prædictæ Ecclesiæ Prior in conventu atque consensu omnium Canoniorum emit. Defuncto itaque supra dicto Card. P. Gundesindiz , qui præscripti Episcopi Capellanus fuerat , ad ejus vicem complendam , Canonica promotione sublimatus est , & Cardinalis nomen adeptus est.

*De concambio hereditatum Ariæ Exemenides pro me ietate
Denæ. Cap. 91.*

SUpradictæ expeditionis tempore cum prædictum Castellum Burgos Gallæciæ Proceres obsedissent , Arias Exemeniz , ejusque contribules , Reginam U. adeuntes , summo opere deprecari sunt , quatenus hereditates , quæ inter fluvium Uliæ & Tamaris Majoris Didacide fuerant , quasque ipsa Regina B. Jacobo sub chirographo dederat , à Dño. D. ejusdem Apostolicæ sedis prædicto Episcopo , quoquomodo abstrahere moliretur. Eorum itaque precibus Regina acquiescens , sane strenuæ juventuti Gallæciæ quidquam molestiæ inferre erubescens , utpote ingruente Martis tumultu , Pontificem super his alloquitur , orat , & deprecatur eum , ut prænominatas hereditates A. Exemeniz , ejusque contribulibus reddat , & pro illis medietatem Denæ in concambium recipiat. Accepto cum quibusdam Canoniorum suorum , qui intererant , Præsul consilio , concambium fieri non renuit , precibusque Reginæ condescendere prudenter voluit : tum quia pars hereditatum illius villæ Denæ , quæ in concambium dabatur , intra honoris B. Jacobi confinia continebatur : tum quoniam in terra de S. Maria de *Lanchata* , quasdam hereditates ad Denam pertinentes , quæ Regalis juris erant , à Regali jure eripere nitentur , easque ad Ecclesiam B. Jacobi pertinere summo desiderio desiderabat. Præterea Reginæ preces cir-

Anno 1113 ca hoc casus fieri, haud opportunum ei videbatur. Factum est igitur concambium inter prædictum Episcopum, & Reginam U. datis hereditatibus quæ fuerant Majoris Didacide inter Uliam & Tamarim Ariæ Exemeniz, recepta Denæ medietate, quod factum satis utile, atque commodum Ecclesiæ B. Jacobi fore proculdubio creditur.

De Concilio Palentia celebrato, & de reditu Compostelani Episcopi. Cap. 92.

ANno MCXIII. (1) Dñicæ. Incarnationis Bernardus Tolletanus Archiep. & S. R. E. Legatus, Synodale Collegium VIII. K. Novemb. Palentiæ celebravit, & de Hispaniarum oppressiõibus atque angustiis, & de Ecclesiarum subversionibus atque calamitatibus plenius pertractavit. Gallæciæ quidem Pontifices interfuerunt: Ecclesiæ autem B. Jacobi Episcopus, cujus consilio atque suggestionem, prædictus Archiep. Concilium celebrari disposuerat, urgente discordiæ tumultu, prædicto Concilio interesse non potuit, difficillima causa obsistente detentus: ipse namque præteritæ æstatis tempore, coadunato undique exercitu, ad debellandum Aragonensem, Campaniam adierat: quod si iterum partes illas adire præsumeret; oportebat aut militum cohortes ad se protegendum & muniendum illuc secum ducere, quod temporis qualitas assiduique laboris exercitium fieri prohibebat, aut prædictorum flagitiosa rabies, quod relatu abusivum est, in Christum Domini mittere manum, nihilominus vereretur. Porro perniciofa manus bellorum temporibus, prædæ divitiarumque cupiditate incitata, in omne nefas ruere non

(1) *Perperam aliqui Codices XIII. pro XIII. habent. Pulgar Tomo 2. pag. 150. edidit 1118. quod nullatenus ferendum: totus enim narrationis contextus de anno est 1113. qui in hujus Capitis fine Era 1151 signatur.*

non perhorrescit. Prædictus tamen Episcopus ad Generalem Synodum iter aggrediens *Tria Castella* pervenit. Verum Anno 1113. enim vero Comes R. necnon Comes M. complures Gallæciæ optimates illum adeuntes, quatenus ab incœpto labore desisteret, hortantur & deprecantur, dicentes: Scimus equidem, venerabilissime pater, si Campaniæ partes absque armatæ manus clypeo adire præsumperis, & te à truculenta hostium violentia graviter inquietari, aut ut verius profiteamur, cujuslibet prædonis captione dehonoriari, & Gallæciam multiplici discordiæ impugnatione opprimi, nos quoque, te absente, in salutis nostræ dispendia ruere, haud ambiguum est. Tua interest curam & sollicitudinem nostram, totiusque Gallæciæ gerere: ea propter horramur, & consulimus, ut ab incœpto resipiscas, & quod potissimum est, tibi, nobisque omnibus provideas: quod si nobis obsistere volueris, antequam ab aliis (quod in certissimis est) dedecoreris, vel capiaris, ne tantum quid temerarie aggrediaris, à nobis captus teneris: melius est enim tibi discessus licentiam à nobis inhiberi, quam improvido favore, ad tantum præcipitium tibi assensum adhiberi. Igitur Episcopus his atque aliis acquiescens, duos de Clericis suis ad prædictum Concilium direxit, qui illius absentiam necessariam causam Romano Legato prætendentes, has inferius scriptas literas attulerunt.

Literæ S. R. E. Legati ad Compostellanum Episcopum.

2 **B**ernardus Toleranus Sedis Archiep. & Dei gratia S. R. E. Legatus, Compostellanensis Ecclesiæ Pontifici salutem, & benedictionem. Legatos quos nobis misistis, vidimus dicentes, quod Concilio quod Palentiæ, vestro præcipue consilio celebravimus, interesse nequivistis, inevitabili necessitate detentus: verum quia solatium, & auxilium, & consilium vestrum nobis sub-

Anno 1113 traxistis , ut verum vobis fateamur , moleste tulimus , sed propter pristinam amicitiam , quæ inter me & vos diu existit , & interventu vestrorum Clericorum , patimur ac vobis indulgemus.

De Villa Pianela data M. Froylaz. Cap. 93.

POST hæc supradictus Episcopus ad multiplicandum Ecclesiæ suæ bona vigilantius anhelans , omnium Canonicorum consilio Villam nomine *Pianelam* cum Ecclesia sua cuidam Sanctimoniali , scilicet M. (1) Froylaz , *Munina* rori Comitis P. contulit , ut eam dum vixerit , habeat , incolat , ædificet , planter , prout melius potuerit. Expleto autem illius vitæ curriculo , præscripta Villa ad Ecclesiæ B. Jacobi jus cum omnibus facultatibus suis redeat. Ipsa quoque tanti beneficii non immemor , Ecclesiæ B. Jacobi has subscriptas hereditates tradidit , videlicet Villam cum Ecclesiola sua nomine *Rus* in Nemitos , portiones quas habet in *Figariola* , Villam *Marin* mediam de heremo , in territorio quoque Saliniensi Villam *Maranes* , medietatem etiam illius hereditatis quæ fuit socrus suæ Godæ. Hæc omnia cum omnibus sibi pertinentibus B. Jacobo contulit. Hujus rei placitum atque pactum utrobique , ut magis ratum , magisque firmum habeatur , neve surrepentium temporum cursu deleatur , Chirographi pagina , quod in Catalogo B. Jacobi reperies , sancitum est. Factum est autem in Era M.C.LI. VIII. idus Novemb. (Anno 1113.)

De alia medietate Denæ , & de aliis hereditatibus vel Ecclesiis. Cap. 94.

ALiam quoque Villæ Denæ , de qua supra meminimus , medietatem Comes P. quem prædictus Episcopus utpote spiritualem filium suum spiritualis doctrinæ pabulo instruebat , eumque ut Ecclesiis , Ecclesiarumque ministris decimas omnium quæ possidebat , ceteraque bene-

neficia plenius imperderet admonebat, Ecclesiæ B. Jacobi contulit. Dedit etiam has subscriptas hereditates, videlicet in Prucios portionem suam Ecclesiæ S. Salvatoris de Pernis, S. Julianum de *Carantonia*, S. Petrum de Grandal, integram S. Mariam de Castro in Bisancos, S. Jacobum de Francia, S. Stephanum de *Erens*, S. Eugeniam de Trafancos. S. Saturninum illam Ecclesiam in Abbati, illam Ecclesiam in Nendos, S. Mariam de *Olarios* in salto illam Ecclesiam, S. Tyrsum in Selaya, in Nemancos S. Stephanum de Lires. S. Mariam de Mauri. S. quoque Mariam de Ozia in Nemancos. S. Mariæ de Mour mediæ tatem ad præfens, post mortem vero ejus hereditatem quæ ibi est. Præterea *Amaranti*, & Nimiam, & quidquid habet inter Uliam & Tamarim, vel quantum ibidem deinceps adeptus fuerit in his hereditatibus, & curtem in Patrono, præter casas in Compostella, B. Jacobo contulit.

Ad removendas oppresiones populorum. Cap. 95.

Circa id fere temporis prædictus Gallaciæ Patronus, pietatis oculo oppresiones atque angustias pauperum, plebem calumniis & injuriis afflictam, Provinciam B. Jabi gravius assiduæ rapacitatis inquietatione pessundatam, misericorditer respiciens, paternæ pietatis sollicitudinem adhibuit, injustasque populorum oppresiones relevare summopere studuit. Quippe post obitum nobilissimi Imperatoris A. ingruente tantarum guerrarum tumultu milites majoribus sollidatis, amplioribus possessionibus beari oportuit: quod oppressionis, & inopiæ causa populis erat. Pecunia enim imbecillioribus minusque potentibus quoquomodo substracta, nobilibus ceterisque bellorum exercitiis insudantibus, larga manu erogabatur. Porro res exigit, bellorum tempore milites qui hostium inquietationi resistent, & sua fortiter defendant, munerum largitate à patriæ tutoribus plenius remunerari. Verum prædic-

Anno dictus Episcopus oppressionis tribulationem, inopiæ calamitatem in subditis misericordiali compunctione intuens, illasque paterna pietate compatiens, tantorum malorum causas removere solícite curavit. Ad relevandum namque & refocillandum totius honoris B. Jacobi populum, publicis privatisque calumniis atque rapinis usquequaque afflictum cum omnium Canonicorum Apostolicæ Ecclesiæ consilio decreta quæ in honore B. Jacobi firmissime observarentur, constituit, & in his, ut equum & justum, remota ambage, custodiretur, stabilivit: quæ ut firmiora forent, neve aliquo impulsu labefierent, omnes Optimates qui principatu in honore B. Jacobi pollebant, sive illius dominio subjacebant, quatenus ea solitius observarent, juramento astrinxit: ceteros quoque ejusdem juramenti non immunes prætermisit. Deinde, ne interlabente temporum curriculo delerentur, scripta breviter nobis legenda, & observanda contradidit.

Incipiunt Decreta Didaci Ecclesiæ B. Jacobi II. Episcopi ad protegendos pauperes. Cap. 96.

Divina disponente clementia ego Didacus II. Ecclesiæ B. Jacobi Ep. cum ejusdem sedis Canonicorum Judicio, ceterorumque nobilium virorum consilio prædecessorum statum relegendo, ad protegendum populum, ad exhibendam justitiæ normam in toto honore B. Jacobi, excepta Compostellana urbe, omnibusque burgis, quo advenæ aliique complures confluentes statuta nullatenus observare valerent, hujuscemodi decreta constituo, & constituendo confirmo.

I

De Ecclesiis.

Acapite igitur exordium sumentes præcipimus, ne quis Ecclesiæ terminos irrumpat, aut violenter ingrediat. Si quis vero intra Ecclesiæ terminos quidpiam capere,
aut

aut sibi præfigillare existente justitia, & exigente voluerit, Pontificis Vicarium, ut licentiam sibi dari prius ex-¹¹¹³ postulet.

2 *De Domibus nobilium, & ignobilium, de pigneribus, & de perpetratis calumniis.*

IN domibus nobilium, seu ubicumque eorum uxores, aut filii, inermes fuerint, Vicariis, & quibusque aliis pignerandi licentiam refecamus. In ceterorum quoque domibus id ipsum observare præcipimus, excepto si furti aut homicidii, aut violentæ mulieris violationis, quod vulgo raptum dicitur, aut quadragesimalis tributi causa extiterit. Quod si extra domos rusticanas armenta, ceterave hujusmodi quæ pro perpetrata calumnia capiuntur, inventa minime fuerint, Vicarius admotis vicinis, & legitimis testibus domum præfigillet, vel inde pignus abstrahat. Quidquid ut prædictum est pigneratum fuerit, quousque VIII. dies compleantur, integrum conservetur, & vicinis reservandum commendetur, & usque ad præfinitum terminum illæsum, & ab omni usu liberum maneat: si fuerint omnia animalia exercendi operis studio adhibenda, totius laboris expertia serventur. Tandem si calumniæ perpetrator præfinito tempore ad examinandam justitiam venire neglexerit, nisi necessaria detentus causa fuerit, justitiæ examinatores pro calumniæ quantitate pigneris partem detineant. Cetera dominis suis referantur. Si quis injuste vel absque domini sui petita licentia quempiam pignerare præsumperit, duplum restituat, & sexaginta solidos Pontifici persolvat. Verumtamen quisquis prius requisita justitia coram idoneis testibus cum Vicario pigneravit, duplum minime restituat.

3

De Judicibus.

Hereditatum, & Ecclesiarum causæ non nisi ab optimatibus, & Apostolicæ Sedis judicibus diffiniantur.

Z

Ca-

Anno 1113 Calumniæ fidejussoriæ judicia , more antecessorum nostro-
rum posthabitis in honore B. Jacobi aliis judicibus , Apof-
tolicæ Sedis judicibus referantur.

4

De Calumniis pauperum.

PAuperes & imbecilles misericorditer calumnias com-
pleant , ut beneficiis suis penitus non priventur.

5

De Proditoribus & Latronibus.

PRoditores & Latrones nemo protegere , nemo de-
fendere præsumat. Sane eorum protectores damna
vel calumnias quæ illi sustinere meruerant , sustineant.

6

De Furibus.

FUR postquam tertio furti reus convictus , compre-
hensusve , fuerit , Principibus terræ atque justiti-
æ examinatoribus tradatur. Qui , dictante justitia , pro
meritis ultionem in eum exerceant , sibi que dati gladii cau-
sam animadvertant : noverint enim quia qui percutit malos
in eo quod mali sunt , minister Dei est , & alibi: Punire ma-
los non est effusio sanguinis.

7

De Characteribus.

CARACTERES coram totius Ecclesiæ conventu sive publi-
co concilio , fieri jubemus , aliter factos , valere
inhibemus.

8

De Fosataria , & Luctuosa.

HIS qui servilis conditionis jugum sustinent , vel qui
quadagesimalia tributa persolvunt , redditus soli-
tos qui Fosataria , & Luctuosa nuncupantur , relaxamus,
si patrum parentumve suorum hereditates incolunt.

9

De die Dominica.

IN Dominica die ruricolæ ad civitatem negotiatum ire
prohibemus.

10

De Placitis , & ceteris scriptis.

PLACITA & cetera hujuscemodi scripta ab authenticis Cle-
ricis sicut à judicibus , vel ab Archidiacono , sive
ab

ab ipsius loci Archipresbytero fiant. Sin autem, cassa habeantur.

I 1

De Causis pauperum.

SI quis potentum iudicii causam tractare adversus pauperem, vel diffinire habuerit, similem personam introducat, quæ per se causam suam definiat, ne forte cuiuspiam majestate pauperis iustitia suffocetur.

I 2

De Quadragesima.

Diebus quadragesimæ characteres fieri, calumniarum causas diffiniri, iudicia exerceri, fossatariam dari, nisi magna expeditionis necessitas ingruerit, nostris quidem non extraneis, qui pro dñorum suorum velle tractabuntur, excepta furti, rausi, homicidii, quadragesimalis tributi causa, removemus.

I 3 *Ut calumniarum cause in Kalendis discutiantur.*

DIE Kalendarum Archipresbyteri, Presbyteri, milites, rustici, in Kalendarum antecessorum more conveniant: tunc si quid querelæ, vel injuriæ obortum fuerit, ab Archipresbytero, ceterisque discretis viris, veraciter perquiratur, & emendetur: quod si diffinire nequiverit, sequenti die super illius negotii causa vera indagine facta Pontifici, atque Apostolicæ Sedis Primatibus referatur, & determinetur.

I 4

De Causis agendis in VI. Feria.

UNiuscujusque hebdomadæ sexta Feria Pontificalis palatii januis referatis, quidquid querelæ, quidquid injuriæ fuerit, in præsentia Pontificis, Judicum, & Canonicorum, intimetur, & diffiniatur.

I 5

De Lupis exagitandis.

IN unoquoque Sabbato (excepto Paschæ, & Pentecostes) Presbyteri, milites, rustici, cujusque negotii immunes, lupos exagitantes persequantur, & eis præcipicia, quod vulgus *fogios* vocat, præparent. Quæque etiam Eccle-

Anno 1113 **f**ia VII. ferreas cannas perfolvat. Ad hoc negotium quisquis ire distulerit, si sit Sacerdos, nisi infirmorum visitatione detineatur, vel miles, V. solidos, rusticus vero ovem, vel solidum perfolvat.

16

De Vicariis.

Millites, & quicumque principatu præminent, villificationibus suis tales Vicarios statuunt, qui si quid contra decretorum iustitiam egerint, calumniarum causas unde compleant, habeant. Sin autem, eorum domini perpetrati damni, & iustitiæ calumnias sustineant.

17

De Latronibus.

Quicumque latronem comprehenderit, eum villico terræ tradat, & quæcumque villicus ab eo abstraxerit, horum tertiam partem habeat, sic & de proditoribus.

18 *Ne quis res mortuorum diripiat aut inquietet.*

Quoties quis naturæ jura perfolverit, illius hereditates, ceteraque beneficia, usque ad X. dies, integra, nullaque inquietatione labefacta, qualiter ille dimiserit, consistant. Finitis autem X. diebus, possessionibus, ceterisque beneficiis sub eodem jure, sub quo qui mortis spiculo ceciderit, qualiterve dimiserit, existentibus, si qua calumniarum schismata super his fuerint, ab Apostolicæ Sedis iudicibus, ceterisque disertis viris diffiniantur. Ceterum ne quis hereditata, ne quis sicophanta usurpative accedat, iustitiæ argumentis plenius indagetur.

19 *Ne in Dominica Sajones licentiam habeant pignerandi.*

Ab hora nona Sabbati, usque in Feria secunda hora prima, nullus Sajo habeat licentiam pignerandi, nisi homicidas, latrones, scilicet, violatores virginum, per vim raptos, & proditores: & si aliquis de extranea patria iustitiam postulaverit, infra supradictum tempus iustitiam sumat.

Ne

20 *Ne conventus alternantium fiat in Ecclesia.*

Anno

Sajonum Concilium, vel militum conventus in Ecclesia ^{1113.}
sive terminis ejus fieri prohibemus.

21 *Ne clerici fiant laicorum villici, vel pedagogi.*

Clerici neque laicorum villici efficiantur, neque filiorum illorum nutritores, neque à laica persona dehoneſtentur, vel eorum bona capiantur. Qui aliter egerit, canonicam inſtitutionem componat, & excommunicatus à conventu fidelium ſequeſtretur.

22 *De Rebus captivatorum.*

Bona eorum qui capiuntur à Mauris, uſque ad annum plenum intemerata & integra conſerventur, ut ſi forte fortuito captum potuerint redimere, redimant: ſi autem completo anno juxta arbitrium propinquorum eorum bona diſtribuantur.

23 *De Mercatoribus & peregrinis.*

Mercatores, romarij, & peregrini, non pignerentur, & qui aliter egerit, duplet quæ tulerit, & ſit excommunicatus, & ſolidos LX. perſolvat Dño. illius honoris.

24 *De Clericis.*

Clerici ſoſſatariam non dent. Abbates, & Clericos venientes ad Synodum, vel votum, aut tertias aſſerentes, pignerari vetamus.

25 *De Menſuris.*

Omnes alias tſ. (1) niſi ad menſuram illius petræ quæ ſtat in campo Compoſtellæ, tam in hac Civitate, quam extra vendere vel emere prohibemus, & qui aliter egerit excommunicatus LX. ſolidos ſolvat, donec reſipiſcat.

De

(1) Talegas lege, menſura ſcil. ſpecies, quæ alterius à noſtris ſanega diſtæ, quarta eſt apud Gallicos pars.

De Concilio Palentia, & de Capellano Regina in Lucensem Episcopum electo. Cap. 97.

IN prædicto Palentia Concilio (1) Toletanus Archiep. & S. R. E. Legatus una cum plerisque Hispaniarum Episcopis, Abbatibus, pro modo & tempore justitiæ examinationem saluberius edifferendo, rapinas, incendia, cædes, ceteraque Hispaniæ calamitates de die in diem crebrius ingruere doluit. Communicatis autem omnium consiliis, ineffabilem Dei misericordiam omnes humillima devotione, quatenus tot tantisque malis remedia maturius impendere dignaretur, exoptulavere. Demum Ecclesiarum subversiones, divina etiam & humana audacius temerata ingemiscentes, consulere, relevare, tantisque calamitatibus, Deo opitulante, finem imponere, sollicitè curarunt. Lucensi quoque Ecclesiæ, de cujus inquietatione sermo in publicum ventilatus est, paternæ consolationis auxilium non distulere: illa namque jam dudum tuto-
re privata, & pene Pastore viduata, maximis procellis, ut puta bellorum tempore, impellebatur. Petrus, quippe ejusdem Ecclesiæ Episcopus, totus supernæ beatitudini inhians, & ab hujus mundi cura immunis, tanti cul-
minis sollicitudinem ferre recusabat: Lucensis Ecclesiæ honorem protegere, animarum curam gerere, multis diversisque negotiis insudare, sicut necessarium erat, nequibat. Præterea illum ægritonia vexabat, nec amplius ad id officij satis esse poterat: ea propter prædicta Ecclesia patrocínio viduata, procellarum impulsu valde inquieta-
batur, & maxime Comitum R. dominio subjugata, oppri-
mebatur. Quapropter generali Collegio sancitum est, quod quoniam prædictus Lucensis Ecclesiæ Episcopus regiminis curam ferre penitus renuebat, nec Pontificis mi-
nif-

(1) Anno 1113. ut initio cap. 92. prænotavimus.

nisterium implere nullatenus poterat, ne Ecclesia fundo
 tenus extirparetur, alium qui & Ecclesiam à moribus
 hiantium protegeret, & curam animarum gereret, canoni-
 ce in Episcopum promoveri. Igitur Lucensis Ecclesiæ
 Clerici Archiepiscopum adeuntes, quatenus matris suæ
 desolationi consulens, eorum petitioni condescendat, mi-
 sericorditer exposcunt. Ipse quoque præfatus summæ Re-
 ligionis vir, ut jam tanto labori desisteret, aliisque qui
 quod ipse nullo modo implere poterat, & ut Ecclesiam
 protegeret, & Pastoris officium teneret, in Episcopum
 eligeretur, summopere precibus impetrare laboravit. A
 supradictis itaque Lucensis Ecclesiæ ceterisque venerabi-
 libus personis Petrus Reginae U. Capellanus designatur
 Præsul, & summo affectu exposcitur. Deinde ad Lucen-
 sem Urbem canonicè ad Episcopatum promovendus mitti-
 tur. Ipse equidem Archiep. super illius electione atque
 consecratione D. Compostellano Episcopo, A. Tudensi,
 D. Auriensi, M. Minduniensi, has literas direxit.

De Scrutinio & consecratione Lucensis electi. Cap. 98.

Bernardus Dei gratia Toletanæ Sedis Archiepisc. &
 S. R. E. Legatus, dilectis in Christo fratribus atque
 Coepiscopis, Dño. D. Compostellano, Dño. M. Mindu-
 niensi, Dño. A. Tudensi. Dño. D. Auriensi cælestis Reg-
 ni aditum. Vestræ fraternitati notum fieri volumus, Lu-
 censis Ecclesiæ Clerum & populum Dñm. Petrum Capel-
 lanum Reginae, sicut accepimus, sibi in Pastorem elegisse:
 sed utrum electio canonica fuerit, quia ignoramus, vobis
 charitative præcipimus, atque præcipiendo rogamus, qua-
 tenus rem diligentius perquiratis: quod si electionem ca-
 nonicam inveneritis, quia Bracharensis quandiu S. R. E.
 innobediens, sicut nostis, atque rebellis extiterit, ab Epif-
 copali suspensus officio, neminem consecrare potest; aut
 cum Dño. Compostellano vice nostra fungente benedicere

stu-

Anno studete, aut nobis cum vestris literis ipsum proculdubio
 1114 consecrandum dirigite. Mauritio autem dum in hac ma-
 litia perseveraverit, nullus Episcop. nullus Bracarenfis
 Provinciæ Abbas, sed nec Clericus, aut laicus, ut dig-
 num est, obedientiam exhibeat. Valete.

Visis autem his literis de ejus electione promptissima
 indagine consulitur, & quoniam canonice fuerat facta,
 consecratio non differtur. Fungente igitur Didaco B. Ja-
 cobi Episcopo vice Archiep. Lucensis Ecclesiæ electus in
 * Ecclesia B. Jacobi VII. K. Maij * præsentibus D. Auriensi,
 Anno M. Mindun. Episcop. in Episcopum consecratur, & Lucensi
 1114 Ecclesiæ Pastor destinatur.

Item supradictus Archiep. Didaco Ecclesiæ B. Jacobi
 Episcopo has literas direxit.

*Ad insinuandam amicitiam inter Toletanum Archiepiscopum
 & Episcopum Compostellanum de excommunicatione
 M. Bracarenfis Archiepiscopi.*

Cap. 99.

Bernardus Dei gratia Toletanæ Sedis Archiepisc. &
 S. R. E. Legatus, dilecto in Christo fratri Coepisco-
 po Dño. D. Compostellano, supernis civibus feliciter
 copulari. Magno mentis affectu, multo animi desiderio,
 vestram si fieri posset optarem videre amicitiam, de co-
 muni utilitate hujus Regni maxime perturbati vobiscum
 locuturus. Sed quoniam tanta est perturbatio, quod mu-
 tuo visu præsentialiter fraudamur, jungat charitas, &
 Epistola quos separat corporis absentia. Noverit igitur di-
 lectio vestra, M. Bracharensem, quoniam de invasione
 Legionensis Ecclesiæ satisfacere noluit, & exinde à nobis
 ab utroque officio suspensus, Episcopale & Sacerdotale
 officium imprudenter celebrare præsumpsit, subjectas à
 Dño. Papa accepisse literas: *Inter querelas alias quæ de te
 ad Sedem Apostolicam delata sunt, Legionensis Ecclesiæ in-*

*caso, & contritio Nos gravius contristavit : super qua & vestris literis monitus, & à Vicario nostro B. Toletano ad Concilium evocatus, & venire & satisfacere contempsisti. Ad hæc pro hujusmodi nequitia & inobedientia per eum tam à Sacerdotali, quam Episcopali officio interdictus, eadem officia celebrare pertinaciter presumpsisti. Nos igitur auctore Deo tantum nequitia & superbia facinus ulciscentes, & eadem tibi officia & Bracharensis Ecclesie obedientiam interdiciamus, donec resipiscens obedias & plenius satisfacias. Datum Laterani XIV. K. Maii indictione VII. **

Anno

1114

Anno

1114

Precamur igitur amicitiam vestram, quatenus omnibus Suffraganeis Bracharensis Ecclesie Episcopis has ostendatis literas, & ne prædicto M. secundum iussionem Dñi. Papæ obedientiam exhibeant, admoneatis. Has quoque alias Portugalensium Infantisæ vestri gratia pro nostro amore destinate. Valete.

De Ecclesiis & hereditatibus ab eodem Ecclesie B. Jacobi Episc. acquisitis. Cap. 100.

Eodem quoque tempore prædictus Apostolicæ Ecclesie Episcopus. circa dignitatem, augmentationemque suæ Ecclesie usquequaque indefessa sollicitudine anhelans, Ecclesias fabricavit, hereditates & possessiones lucrificit, ædificia & municipia construxit. Has scilicet hereditates Ecclesie suæ acquisivit, Monasterium S. Pelagii de *Circitello* cum familia sua & villis suis, videlicet Villamajore, Maurentani. Castro fracto, Salamiri, Cesari, Anserice, Quintanas, Villar. Rubi. Salimes cum Ecclesia S. Marthæ, & in Castella Molnes, Ango. In Deza, villas Trauca, Occa, Ordiale. In Siaonia, alias villas, cum omnibus testationibus & adjunctiõibus prædicti Monasterii ubicumque inveniri poterint. Item filia Comitum Petri Froylaz, nomine Enxemena, Ecclesie B. Jacobi octavam partem S. Mariæ de Transmonte contulit cum familia sua, om-

Anno 1114 nibusque adjunctionibus suis. Octavam quoque partem de S. Pelagio de Lenes cum familia sua, omnibusque adjunctionibus suis, ejusdem quoque Comitis P. frater nomine Rudericus Froylazi quoddam rus quod est secus Auegundi, Villam scil. B. Jacobi, ejusdem Apostoli Ecclesiæ tribuit. Præterea idem Episcop. quasdam Ecclesias ædificavit, Ecclesiam S. Jacobi de Patrono, Ecclesiam de Pilonio, Ecclesiam S. Salvatoris de Cherua in Pistomarcis. Castrum quoque Honesti turribus munivit, muro circumdedit, ponte ceterisque decoravit, & quam plura ædificia in honore B. Jacobi construxit. Item Rabinatus Muniz dedit Ecclesiæ B. Jacobi Villam Aquilon, Vilar, Rial cum familia, & adjunctionibus suis. Comes quoque Petrus cum Comitissa uxore sua domina M. ibidem contulit in Ventosa medietatem unius Ecclesiæ, scil. S. Christophori, & in terra de Faro tertiam partem alterius Ecclesiæ S. Mariæ de Aozo. Item in Coronato dedit Suarius Froylaz Villam nomine Bausendi, & alias duas Villas ibidem.

2 Eodem fere tempore Regina Domina U. venerabilis mem. Regis Adefonsi filia, quosdam B. Jacobi Ecclesiæ Clericos, Didacum scil. Ludanensem, (1) & ejus fratres Pelagium, & Petrum, & totam eorum progeniem cum tota sua hereditate esse capite censos asserbat, & eos sibi servili conditione debere servire multis assertionibus comprobare volebat; & quia illi B. Jacobi Canonici erant, Episcopus D. de eorum dedecore, & detrimento non modicum contristatus Dñam Reginam summis, & indefessis precibus interpellavit, ut illiusmodi calumniam divino, & B. Jacobi amore, omnino postponeret, & suprascriptos Clericos, & eorum progeniem, quietos esse, & libertatis jure uti in Dei obsequium, & suorum peccatorum remissionem permetteret. Cujus petitioni una Regina condescendens

(1) Budanensem, ex sequentibus, leges.

dens non solum illos de suo genio inquietare Dñi Episcopi intercessionē cessavit, verum omnes eos inter suos familiares, & speciales amicos ex illo tempore habere disposuit. Duobus autem supradictorum fratrum Pelagio, & Petro mortuis, tertio autem vivente, scilicet Didaco, sed infano, qui suum patrum diabolo stimulante dum esset infanus interfecit, Nuno Budanensis cum suo fratre Froyla, & avunculo suo Didaco Dulcitii, & aliis parentibus, *Budanense Monasterium* in terra de Coronato stabilitum, quod sua propria hereditas erat, B. Jacobi Ecclesiæ incartaverunt, & testamentum in ostensionem & confirmationem suæ incartationis à seipsis factum propriis manibus roboraverunt, & roboratum Dño. Episcopo in thesauro B. Jacobi tenendum & habendum, læta manu & jucundo animo tradiderunt. Hanc autem incartationem eo tenore, & eo pacto fecerunt, ut quandiu illi viverent supradictum Monasterium ad usum vitæ haberent, & B. Jacobi Ecclesiæ subditi, & obedientes essent. Hoc quoque additum est, ut si qui ex eorum progenie Clerici esse, & sæculariter continere vellent, prædictum Monasterium eodem tenore possiderent. Hoc testamento facto, & ab illis accepto omnia fere Kartaria quæ illi de supradicto Monasterio habebant Dñs. Episcopus nulla mala arte, & nullo malo ingenio acquisivit, & in B. Jacobi thesauro ad testimonium supradictæ conditionis reposuit.

3 Petrus quoque Vimaraz cum uxore sua dedit inter ambos pontes sextam partem Ecclesiæ de *Tabladella* B. Jacobi Ecclesiæ. Dedit etiam villam de *Tabladella* cum suo servitiali. Præter hoc idem supradictus Ep. Ecclesiam S. Thomæ Apostoli de Ojames restauravit, renovavit, & consecravit. Item Ovecus Gallæciæ Comes, & uxor sua Eila dedere B. Jacobo in ripa *Pisorgi* portionem suam de *Villa Bovadella*, & de *Villa Pisata*, & omnes servos suos

Anno 1114 à servitutis jugo absolutos, tuitioni B. Jacobi commendarunt. Comes quoque Petrus cum uxore sua Comitissa M. medietatem filiorum Ecclesiæ S. Tyrſi de *Avegundo* cum caractere suo prædicto dedere Apostolo, quam Ecclesiam jam dudum ibidem contulerant. Item M. Gelmirides frater prædicti Pontificis suas portiones quinque Ecclesiarum, scil. S. Petri de Orvego, S. Michaelis de Castanella, S. Jacobi de Ripa de Sar, S. Antonini de Castro, B. Jacobo contulit, hac conditione, ut annuatim in anniversario suo, scilicet in festivitate S. Mariæ Magdalænæ, de illis Canonici splendide procurentur. Item Arias Petrides dedit Villam viridem. Item Visclavara Froylaz, Soror Comitissæ Petri, dedit B. Jacobo medietatem S. Petri de Crendes in Nemitos.

4 Comes Munio, & uxor sua Comitissa Lupa contulere B. Jacobo portionem suam Ecclesiæ S. Eulaliæ de *Aria*: in Salceta unum servitiale cum sua hereditate: in Amunio alium servitiale cum sua hereditate: in Decia Villam de *Vellegio* cum sua creatione: in Aviancos S. Martinum de *Olarios* sicut U. Regina dederat eis. Item Ranemirus Muninz, dedit prædicto Apostolo totam suam portionem S. Martini de *Severana* cum adjunctionibus suis, scilicet S. Joanne de *Bojon*, cum Villis & hereditatibus, id est, Villa de *Forno*, Villa de Cerquitu cum omnibus aliis hereditatibus: item pro parte S. Martini de Severana medietatem S. Mariæ de Coleirſi, medietatem S. Petri de Sena, medietatem S. Eulaliæ in ripa Umæ, medietatem Sanctæ Leocritiæ de Sicana, medietatem S. Martini de Meix, portionem suam Monasterii de Calogo cum suis adjunctionibus, id est, Villa Callario, & item Callerii, & 3. & callarius: item portionem suam de Deiru, & de Villa *Uſa*, & de Villa de *Curbellion*, & de Villa de *Unio*, & de Villa de *Portas*, & de Villa de *Loix*, & de S. Maria de

Vesomano. Item Marina Fredenandiz dedit B. Jacobo portionem suam Ecclesiæ S. Salvatoris de *Sobradello*. Item Petrus Arias dedit B. Jacobo portionem suam, de Villa nova. Item Gundesindus Cidiz dedit B. Jacobo in Taberiolos quartam partem Ecclesiæ S. Joannis de *Santellas* cum adjunctionibus, & creatione sua. Munio quoque Didaz contulit B. Jacobo partem suam S. Mariæ de *Carredecello* cum adjunctionibus, & cum quodam rure. Item Regina Urraca dedit B. Jacobo medietatem Monasterii de *Lejesma* cum adjunctionibus, & creatione sua, & medietatem Monasterii S. Stephani de *Caneda* similiter cum adjunctionibus, & creatione sua. Item Regina dedit B. Jacobo scripturæ testamento *Caldas de curtes*, & quamdam hæreditatem in fautu de Lide, & aliam in Veja.

Anno
1114

Amicitia inter Archiepiscopum, & Comitem P.

5. **E**GO Comes Dñs. P. Froylaz cum his inferius denotatis juro vobis Dño. Didaco II. Episcopo, per Deum Patrem omnipotentem, & per omnes Sanctos ejus & virtutes Cæli, ut salva fidelitate Infantis Dñi. A. vel alterius Domini quem communi consilio susceperimus, sim vester fidelis amicus, absque fraude & malo ingenio, & custodiam & defendam vitam vestram & membra, & honorem quem nunc habetis, vel habituri estis, modis omnibus deprimendo dedecus vestrum, in omnibus & per omnia: & similiter honorem exaltando, contra omnes homines secundum meum posse & ingenium & arbitrium: & similiter juro ut parentes vestros, quos mihi commendaveritis, & ipsi se mihi conjunxerint, adjovem & amparem, sicut aliquos de meis bonis hominibus: homines vero, & honores B. Jacobi, qui sunt in mea terra, defendam & amparem, ad vestrum proficuum & utilitatem, ita quod per me nullum impedimentum

Anno tum, aut damnum habeatis in eis, & si ego aliquam inju-
 1114 riam fecero ibi, aut mei homines, corrigam per me, aut
 per iudicium & laudamentum de nostris amicis, & homi-
 nibus ex toto velle meo & posse: & si forte fortuitu per-
 dideritis honorem vestrum, medietatem mei honoris tri-
 buam vobis, & defendam, & amparem vos, & Cano-
 nicos vestros, qui vestri amici fuerint & mei, sicut metip-
 sum. De sublimando autem Infante Dño. A. & de suis ho-
 noribus dandis & conferendis, secundum iussum & ves-
 trum consilium faciamus, dum eum in potestate nostra ha-
 buerimus: & si de hoc juramento mentitus fuero, sim
 ego perjurus, & isti qui mecum jurant, si se perjurare
 voluerint, stent cum suis præstaminibus & honoribus, ex-
 ceptis Castris, vobiscum, & adjuvent vos sine arte & ma-
 lo ingenio: & de istis qui sunt in hoc pacto, sicut discu-
 serint, & iudicaverint de omnibus negotiis inter nos factis,
 ita faciam; & hoc juramentum sit solutum, si nos solve-
 rimus.

6 Qui jurant cum Dño. P. Comite ad illum Episcopum hi sunt: uxor ejus Comitissa Dña. Major. Veremundus Petriz filius ejus. Fernandus Petriz filius ejus. Arias Nuniz, Arias Exemeniz, Froyla Petriz. Arias Sesmondiz, Sarracenus Muniz. Froyla Afonso. Joannes Gutierrez.

De Concilio apud Legionem celebrando. Cap. 101.

NON post multum temporis Bernardus Toletanæ Sedis
 Archiep. & S. R. E. Leg. prædicto Pontifici has
 subsequentes literas direxit, & ut ad Concilium quod Le-
 gione XV. K. Novembris celebraturus erat, veniret, ei
 mandavit.

Bernardus Dei gratia Toletanæ Sedis Archiep. &
 S. R. E. Leg. dilecto fratri, & Coepiscopo Dño. D. com-
 postellano, sempiternam beatitudinem. Noverit dilectio
 ves-

veitra me cum Rege (1) & Regina de communi pace lo- Anno
 quutum fuisse: sed quoniam inter eos nullam concor- 1114
 diam Rege renuente, facere potuimus, Concilium Le-
 gione XV. Kal. Novembris * celebrare decrevimus: cui *
 dilectionem vestram interessè volumus, atque præcipimus. Die 18.
 Valde enim in eo nobis necessarius eritis, nec ulla 07.
 sione optamus ut præsentiam vestram prædictæ Synodo sub-
 trahatis. Valet. Abbates vero atque præpositos vestræ Dicc-
 cesis vobiscum adducere mandamus.

De statu S. Ecclesiæ, & de rigore justitiæ quem prædictus
 Ecclesiæ B. Jacobi Episcopus cum inferius nominatis
 Episcopis stabilivit.

2 **N**OS Divina dispensatione Ecclesia Dei minis-
 tri, Didacus Compostellana Sedis, A. Tuden-
 sis, Munio Vallibriensis, Petrus Lucensis, Didacus Auriensis,
 Hugo Portugalensis, nutu Domni Bernardi Toletana Sedis
 Archiep. & S. R. E. Leg. XV. K. Decemb. * Compos- Die 17.
 tella convenimus, & cum Abbatibus Monasterium Gallacia, Nov.
 ceterisque Religiosis Pralatis Concilium celebravimus Dño,
 annuente. In quo equidem Concilio Comites, & ceteros ter-
 ra optimates, qui ad Concilium Legionense ire non potue-
 runt, commonere fecimus, ut Decreta quæ in eodem Con-
 cilio sancita fuerant, inviolabili observatione custodirent.
 1. Ut in Ecclesiis Dei & earum rebus & ministris, nullus
 laicus violentiam aliquam facere presumat, & hereditates
 & testamenta eisdem Ecclesiis integre restituantur, quæ in-
 juste ab eis ablata sunt. 2. Ut nullus laicus aliquam habeat
 potestatem intra sacrarium Ecclesiæ, quod vulgariter passa-
 les, vel dextros appellamus. 3. Quod nullus laicus decimas
 Ec-

(1) Aragonensi scilicet.

Anno 1114 *Ecclesiarum, vel primitias, seu oblationes vivorum vel mortuorum nec accipere, neque tangere audeat, & quod nullus ordinatus, à manu laica Ecclesiam suscipiat. 4. Ut negotiatores, & peregrini, & laboratores in pace sint, & securi per terras eant, ut nemo in eos vel erum res manus mittat. 5. Ut legitimum conjugium nullo modo violetur, & qui in consanguinitate vel parentela conjuncti sunt, omnino separentur, aut communione priventur. 6. Ut proditores & manifesti perjuri, & eorum testimonia à nullo suscipiantur, quia infames sunt. 7. Ut nulla persona Ecclesiam vendat, vel comparet, seu alicui laico incartet, quia simoniacum est. 8. Ut nullus Clericus mulierem in domo sua habeat, præter eas quas Canones consentiunt. 9. Ut Monachi, vel Clerici qui reliquerunt habitum, communione priventur, donec resipiscant. 10. Ut Monachi sub manu Abbatis vivant, & proprietatem non habeant, & publica officia ut Parochiani Presbyteri non faciant. Qui vero hæc decreta secundum dispositionem Episcoporum suorum observare, & complere studuerint, gratiam Dei omnipotentis habere mereantur: illi autem qui neglexerint, tam in Campis, & in Castella, quam in Portugali, & in Gallacia, necnon in Extremitatibus, & Aragonia, anathemati subjacebunt, & in eorum terra vel dominatione Officium Divinum nullatenus celebrabitur, præter Pœnitentiam, & Baptisterium. Confraternitatem etiam inter nos fecimus, ut alius alium diligat, & alius alii, si necesse fuerit, pro posse suo subveniat, & mutuam charitatem invicem habeamus: & quando aliquis nostrum obibit, ejus animæ alii unanimiter succurrant eleemosynis, orationibus, sacrificiis, quatenus ad æternam beatitudinem pervenire possit. Ad hanc autem confraternitatem confirmandam statuimus, ut unoquoque anno mediante Quadragesima Compostella conveniamus, & corrigamus malefacta, quæ ad audientiam nostram venerint. Item hæc ad Romanum Pontifi-*

tificem eodem Compostellano Episcopo ad Ecclesiæ suæ Anno
exaltationem sollicitè defudanti, (1) directa sunt. 1115

Responsio ad petitionem Episcopi.

3 **P** Episcopus servus serv. Dei. Ven. fratri D.
Compostellano Episcop. salutem & Apost. be-
ned. Etsi procul à vobis positi vestras tamen tribulationes
agnovimus, & quæ vos experimini corpore, nos sentimus in
corde. Si quid etiam facultatis in nobis est, fraternitati
vestra libenter auxilium impertimur. Tu vero frater cha-
rissime sicut cœpisti, viriliter age, & ad pacem restitu-
dani modis omnibus labora: vestrarum nempe partium bel-
lum Ecclesiæ periculosius est, tum propter gentium ferocita-
tem, tum propter infidelium vicinitatem, quibus Christiana
Fides propter huiusmodi facinorâ ludibrio est. Propter quâs
Regni vestri & Ecclesiæ perturbationes postulationi tue
juxta voluntatem tuam ad præsens respondere non possumus,
quia Ecclesiarum nova dispositiones in huiusmodi tumulti-
bus minus competenter fieri possunt, cum magis perturba-
tionem Ecclesiæ videantur afferre, quam pacem. Ceterum si
pacem senibus vestris misericordia divîna reddiderit, super
hoc negotio quod opportunum fuerit libentius tractare cura-
bimus. Datum Laterani VIII. K. Julij. *

*
Annus
1115

Hæc quoque à Joanne Gaetano, & Cardinali & Cancellario
Lario, ei directa sunt: (Qui postea Gelâsus Papa)

4 **C**harissimo fratri & amico dulcissimo D. Com-
postellano Episcopo Fr. Joannes, Dei gratia
Diaconus, salutem in Dño. Benignitati vestræ gratias agi-
mus, quia quod ab aliis nuntiis vestris minus factum fue-
rat,

(1). Nempe Compostellanus de transferenda in Ecclesiam suam Emeritenſi
Metropoli serio & avidissime cogitabat. De hoc illi præcipue cura: ad hæc
responsio Pontificis, est: nihil de petitione exprimat.

Anno 1115 rat, per alios adimplestis. De negotio quod significasti mihi, diutius cum Dño. Papa tractare non potui, quia me in Urbe commorante ipse longe discesserat: pridie tamen ante B. Joannis vigiliis rediit: pro tempore tamen egi quod potui: sed hoc tempore in dissensione tanta, nec ipsi nec nobis videtur idoneum hujusmodi mutationem deliberare. Illud enim parum quod Christiani tenent de provincia Emeritæ, Toletanus Episcopus possidet, quem hoc tempore in tanta compressione perturbare, peccatum est. Ceterum si quid nostræ industriæ est, nostris negotiis vestris paratum semper fuisse: Vos ergo nostri memores sitis. Custodiat vos qui custodit Israel. Amen.

De Machinatione Reginae in Episcopum & de reconciliatione eorum. Cap. 102.

INterea Regina U. in Gallaciam repedavit, & Compostellam pervenit. Porro prædictus S. Jacobi Episcopus quoniam eam susurronibus atque detractoribus facile acquiescere, & quoniam ejus animum ad regendum in pace & justitia Hispaniæ Regnum semineum & inermem noverat, & quoniam filii ejus Regis Ildefonsi dominio Gallaciæ Regnum debere subjici, si justitia prout decebat polleret, sciebat; animum suum ab ejusdem Regiæ favore, aliquatenus removerat. Regina autem inimicorum Episcopi consilio, si locus aut tempus exigeret, illum capere satagebat. Interim alterutrum verba protendebantur, Regina muscipulam machinante, & Episcopo sagatius sibi cavente. Cumque Regina cassata intentione prius in Saliniensi pago & circumquaque moraretur, quo loco, vel quo modo, vel quibus coadjutoribus Episcopum capere posset pertractavit. Optabat namque, sed non præsumebat: pertractabat, sed verebatur. Denique stabilivit, ut Episcopus qui tunc Iriæ aderat, sibi à partibus
illis

illis revertenti occurreret, & sic ex insperato caperetur, non enim Compostellæ, aut ubi à suis vallaretur, in eum manus injicere auderet. Comes namque P. Froylaz præcordialis amicus supradicti Episcopi audita proditione ab ipsa equidem Regina, & à consiliariis suis, vehementer expavit; per nuntium suum clam & sub magna fide diem, horamque Pontifici, & quomodo facere debuerat, fideliter, & ut sibi melius caveret, & fideliter protegeret, patefecit.

2 Audita nefandæ proditionis fraude Episcopus Compostellam remeat. Prius tamen villicis suis injungens, ut Reginam apud Patronum honorifice procurent. Post hæc Proceres suos, Canonicos, Cives, in unum convocat, quidquid relatum fuerit sibi, qualiterve in se machinetur agere Regina, palam ediserit. Omnes mirantur, tamque pravi consilii causas unanimiter execrant. Inito denique consilio, Episcopus armata manu equitum, atque perditum circumvallatur, ne quid in eum temerarie hostes audeant, neve quod machinati fuerant ad effectum perducant. Regina ut comperit consilii sui fraudem castatam, nec ulterius posse proficere, consilium abdicat, neque se unicam talia excogitasse obnixius astruit. Culpam lacrymis utquequaque obumbrat, & Episcopum, utpote Patronum suum, tamquam se ipsam diligere, honorare, & protegere velle, jurejurando affirmat: scriptum est enim: *Car. stultorum dissimile erit.* Nihilominus tamen Episcopus Reginam accurate suscepit, eique obsequium Regii honoris impendit: nimirum armis circumseptus hostibus suis formidandus erat. Convenere autem Compostellam Gallicæ Comitum, ceterique optimatum, inter Reginam & Episcopum discidium moleste ferentes, & omnes hujusmodi consilii complices, nefarios proditores vocant, & pacem inter eos restitui summopere elaborant. Tandem Re-

Anno 1115 gina Episcopum , & proceres suos ad foederis unionem re-
 vocat , eique cum XX. optimis Baronum , Gallæciæ , Caf-
 tellæ , & Campaniæ , hujusmodi pactum , & juramentum
 facit.

Juramentum Reginae.

3 **E**GO Regina Dña. U. juro vobis Dño. D. Episc.
 per Deum Patrem Omnipotentem , & per
 omnes Sanctos ejus , ut de isto die in antea sim vestra fide-
 lis amica , de vestro corpore & vestro honore quem habe-
 tis , vel habituri estis , sine mala arte & malo ingenio , ad
 meum posse , & non perdati honorem vestrum per me ;
 vel per meum consilium , vel ingenium , & consilia quæ
 mihi dixeritis , & celare mandaveritis , non discooperiam
 in loco unde vobis male contingat , & ut adjuvem vos ,
 defendere & amparare honorem vestrum ad directum con-
 tra omnes homines : & si aliquis homo dixerit mihi male
 de vobis , non habeam inde curam , vel affrontem vobis :
 & si aliquod malum fuerit affrontatum de me ad vos ,
 corrigam me per judicium M. Vallibriensis Episcopi , &
 Dñi. A. & P. Muniz , & A. & P. Anaiaz ; & si isti minus
 fuerint , ponamus alios qui nobis complacent , & si hoc
 juramentum perjuro , sitis vos absoluti & vestri jura-
 tores , & ego perjura si me emendare noluerò usque ad
 X. dies si fuerimus in Gallæcia , & si inde foris fuerimus ,
 usque ad tres menses postquam advocata fuero in Regno
 meo : adicimus autem in hoc juramento , ut si ego per-
 jura fuero , omnes juratores mei sint ex parte vestra.

4 Nos juratores de parte Reginae Dñæ. U. juramus
 vobis Dño. D. Episcopo ut sicut superius scriptum est , sic
 Regina Dña. Urraca exequatur. Si autem Regina renue-
 rit jussionem , præscriptorium faciemus judicium. Nos hoc
 in concilio testemur semel , vel bis , competenti loco &
 tempore , in Regno ejus , sin autem simus perjuri juxta
 con-

concessionem ejus. Comes Dñus. M. Adefonſus Ruder- Anno
 quiz , Fredenandus Joannes , Joannes Didaci , & quos ¹¹¹⁵
 abſolverit Epifcopus ſint abſoluti ab hoc juramento.

*De Navibus Epifcopi , & de prada per eas in Sarracenos
 facta. Cap. 103.*

Iſdem temporibus Hiſpalenſes , Saltenſes , Caſtellen-
 ſes , Salvienſes , Liſbonenſes , ceterique Sarraceni
 ab Hiſpali uſque ad Colimbriam confinia maris incolen-
 tes , naves conſtruere conſueverant , & navigio armata
 manu venientes , maritima à Colimbria uſque ad Pyrenæos,
 videlicet Portugalliam , Morracios , Salinienſium fines,
 Piſtomarchos , Gentines , Nemarcos , Sonariam , Salagiam,
 Bregantinos , Nemitos , Prucios , Biſancos , Traſancos,
 Vivarium , Duvios , Naviam , ceteroſque maritimos Aſtu-
 rum fines , terramque S. Julianæ depopulando vaſtabant.
 Præcipue litora maris , quæ propius Provinciæ B. Jacobi
 adjacent , circumquaque peſſundabant. Ad inſulas namque
 quæ prope ſunt , ſcilicet *Flamiam* , *Aonios* , *Saluaram* ,
Aroucam , *Creviam* , Montemque Lauros , curſus deſtinan-
 tes , ibi ſedem ſuam figebant , ibique ſe ipſos , navesque
 ſuas ab itineris labore reſciebant. Hinc crebros aſſultus
 in Chriſtianos modo clanculo , modo aperta fronte facie-
 bant. Quid multis morer ? Eccleſias funditus deſtruebant,
 altaria ſuffodiebant , quod dici nefas eſt. Palatia quoque
 nobilium virorum , Villas , tuguriâ , incendebant , arbo-
 res fuccidebant , armenta etiam interficiebant , & quan-
 tum de eis neceſſe habebant , in navi reponebant , viros,
 mulieres , juvenes , pueros , alios captivabant , alios morti
 tradebant. (1) Quid referam ? Fredenandum Ariam , Me-
 nendum Didacidem , nobiliſſimos viros , & valde poten-
 tes

(1) *De hac iterum lib. 2. cap. 21.*

Anno 1115 tes ab illis captivatos, & pro se redimendis LX. Captivos Christianos, tamen ex servili conditione, captivitati eorum dedisse. Præterea complures nobilium, alios captivitati, alios neci dedere: quippe in litore maris ipsi Sarraceni tentoria sua figebant. Igitur Oceani litoris agricolæ à medio Veris usque ad medium Autumni litora deserebant, aut in speluncis cum omni domo sua latitabant.

2 Tot tantisque Gentilium persecutionibus prædictus Ecclesiæ B. Jacobi Episcopus cum optimatibus Gallaciæ medicinæ manum sæpius porrigere curaverat. Verum enim vero Galliciani, nec naves construere exceptis sarcinatis, nec veliferis biremibus pelagi alta secare in consuetudine habebant. Quamobrem Episcopus tot tantisque malis se nullatenus finem imponere posse rebatur. Porro ut prædictum est, decreta quibus plebs à potentioribus inconcussa maneret, quibusque dictante justitia unusquisque sua haberet, dederat. Pacem quoque quantum sua intererat, obnixius patriæ administrabat: quid autem consilii, quid patrocinii protenderet, ubi nec consilium, nec patrocinium prodesse valebat? Sola Dei ineffabilis misericordia, sola ipsius inæstimabilis sapientia, operi suo consulere poterat.

3 Prædictus itaque Episcopus incircumscrip̄ta Dei providentia fultus, & Christianorum captivitate compunctus, nuntios suos *Pisam*, atque *Genuam* direxit. Ibi namque optimi navium artifices, nautæque peritissimi qui palinuro Eneæ nautæ non cederent, habebantur; quos præscripti nuntii plurimorum munerum pollicitis pavere, & ut naves constructum in Gallaciæ proficiscantur commovere: nec mora artifices navium à Genua Civitate Compostellam ad Episcopum veniunt, & ut duas biremes ei construânt cum eo determinato prius pretio paciscuntur. Quantum autem gaudium, quantumve tripudium

maritimorum incolæ , immo omnes Galliciani , habuerint, Anno
 ex rei utilitate perpendi valet , quippe pro liberatione , atque
 1115
 que protectione patriæ gaudebant. Quomodo enim Sar-
 raceni in navium multitudine venientes à præda & à cap-
 tivitàte Gallæciæ inhiberi possent , nisi versa vice navali
 exercitio ? Magno itaque admodum sumptu , factis dua-
 bus biremibus , quas vulgus *Galleas* * vocat , Irienses ac-
 cito sibi altero palinuro , earumdem scilicet navium arti-
 fice , nomine Eugerio , præcepto & admonitione Episco-
 pi Sarracenis vices redditum eunt. Quid plura ? Ducenti
 viri mari belloque prompti , cursu vellifero Ismaelitarum
 terram invadunt. Pro acceptis itaque olim damnis atque
 contumeliis æquipollentia & amplius Ismaelitis rependunt:
 incendunt domos , & segetes in areis , (erat enim tempus
 triturationis *) arbores , vineas succidunt , nec parcat
 gladius eorum à majori usque ad minorem : templa quo-
 que eorum comburere ac diruere , & in eis foeda relatu
 facere non erubescunt. Naves eorum oneriferas aut vel-
 liferas , Captivos Christianos defferre assuetas , capiunt,
 destruunt , comburunt. Tandem faciatis gladio , navibus-
 que suis auro , argento , spoliis oneratis , concinentes lau-
 dem Deo & B. Jacobo ad propria cum gaudio revertun-
 tur. *Papa!* quanta Christianæ Fidei cultoribus lætitia , vi-
 dere Sarracenos vinctis manibus post terga suis propriis
 navibus captivos adduci. Horum omnium Irienses Epif-
 copo quartam dedere portionem , additis aliis , quæ ex
 navium suarum proprietate ei debebantur. Dedere etiam
 B. Jacobo captivos qui ad ædificandam ejus Ecclesiam
 lapides & cetera comportarent. Utinam Ismaelitarum in-
 fidelitas taliter sæpius retundatur ! Utinam bona fidelibus,
 mala infidelibus sæpius eveniant!

*
*Hodie
 Gale-
 ras.*

*
*Circa
 Mens.
 Julii.*

Anno
1115*Juramentum Comitum M. & R. predicto Episcopo.*

Cap. 104.

Circa id fere temporis Comes M. & Comes R. prædicto B. Jacobi Episcopo hujuscemodi jusjurandum fecerunt. Ego Comes M. Pelagides de Monteroso, & Comes R. Velaz de Sarria juramus vobis Dño. D. II: S. Jacobi Episcopo, per Deum Patrem Omnipotentem, & per omnes Sanctos ejus, ut simus vestri fideles homines & amici vestri, absque mala arte, & malo ingenio, & contra omnes homines adjuvemus vos ad defendendum corpus, & honorem vestrum, quem nunc habetis, vel habituri estis, terram videlicet quæ dicitur *Montanos*, & Castellum *S. Georgii*: ista quæ nominamus, & omnia quæ nunc habetis, & omnia quæ habituri estis, juvemus vos acquirere, & defendere, secundum posse & ingenium nostrum, modis omnibus dum vixerimus. Insuper dabitur vobis Reginam Dñam. U. ut juret vobis, & nos iterum cum ea, & cum aliis quos volueritis, ut sit vestra fidelis amica, & numquam per ipsam perdatis honorem vestrum, sed juvet vos contra omnes homines ad salvandum vobis corpus & honorem vestrum dum vixerit, & si ipsa velit in vos insurgere, vel aliter quam juraverit, vobis facere, quocumque modo possemus ad recipiendum amorem ejus sive recuperandum salvo toto honore vestro vos juvaremus: quod si hoc cum honoribus vestris facere vobis non possemus, ipsos honores vestros pro vobis relinquamus, & vobiscum nos teneamus, donec amorem Reginæ & honorem vestrum vobis recuperemus.

Juramentum Regine U. eidem Episcopo.

EGO Regina Dña. Urraca juro vobis Dño. D. Ecclesiæ S. Jacobi Episcopo per Deum Patrem Omnipotentem, & per omnes Sanctos ejus, quod ab hac die sim vobis fidelis amica, & domina sine arte & malo ingenio,

nō , & defendam , & adjuvem vos , & honorem vestrum , contra omnes homines , & dedecus vestrum disturbem omnibus modis , & in diebus meis non perdati honorem , nec per me , nec per meum consilium , vel ingenium : & si aliquod malum sciero de vobis , vel de honore vestro , monstrem vobis in tempore convenienti ad profectum vestrum . Et hoc iuramentum semper sit firmum , quandiu vos attenderitis iuramentum quod mihi fecerunt vestri homines pro vobis : & si in vos erraui , corrigam me per iudicium istorum qui in hoc pacto sunt .

Anno
1115

Hæc sunt nomina juratorum . Comes Froyla Didacides . Comes R. Velaz . Comes Munio Pelagides . Vermez Nuniz filius Comitis Nunionis .

Hæc iuramenta præcedentia , & subsequenti temporibus guerræ supradicti Episcopi molimine cum consilio Canonicorum suorum , ne B. Jacobi Ecclesia quoquo modo labefieret , vel ne suis privaretur , & ut etiam honores quos ejusdem Ecclesiæ prædecessores injuste amiserant , recuperare posset , post obitum Regis bonæ memoriæ Dñi . A. in octavo anno ejus mortis facta fuere in Era M. CLIII. * (1)

*
Anno
1116

Juramentum M. Vallibriensis Episcopi.

PRæter hoc idem Ecclesiæ B. Jacobi Episcopus à M. Vallibriensi (2) Episcopo , qui prius B. Jacobi thesaurarius fuerat , hoc iuramentum suscepit . Ego M. Vallibriensis Episcopus juro vobis , Dño . D. II. B. Jacobi Episcopo , quod ab hac die deinceps sim vobis fidelis amicus sine arte & malo ingenio , & exaltem honorem

Cc vef-

(1) Era & annus à morte Regis non concordant : Rex namque supra cap. 47. mortuus dicitur III. Kal. Jul. Era 1147. à qua ad 1153. non octo , sed sex , vel septem incepti , anni fluxerunt . Forte in originali erat in VII. anno , & negligens quidam addidit VIII. quod alter latine exprimeret volens octavo possuit . (2) . Hodie Minduniensis .

Anno vestrum, & deprimam malum vestrum: & honorem altaris quem mihi datis iuste & canonice in vita mea, nullo modo quæram ab alio, vobis vivente, & serviam vobis fideliter, in quibus advocatus fuero in vita vestra, sic Deus me adjuvet, & hæc Sancta Evangelia.

1115

Quod Portugalesis Episcopus cum legatione Romam missus est. Cap. 105.

Licet prædictus Episcopus cum Canonicorum suorum consilio tot & tantis anhelaret ad sublimationem Ecclesiæ, non prætermisit tamen quin nuntios suos Romam delegaret, videlicet Hugonem Portugalem Episcopum, qui prius Ecclesiæ B. Jacobi Archidiaconus fuerat, & L. * Clericum suum: qui hujusmodi literas à Dño. Papa attulere.

*
Lau-
ren-
tium.

De Libertate adepta dum guerra fuerit.

P. *Episcopus servus servorum Dei, ven. fratri Didaco Compostellano Episcopo salutem & Apost. bened. Perturbationem Regni vestri non parum in personam tuam declinare comperimus, partim pro Ecclesiâ B. Jacobi, cui Deo auctore præsidet, magnitudine, partim pro animi tui solertia, quæ nonnullis metuenda conspicitur: unde non parvo te odio insequi dicuntur, qui statum regni turbare nituntur, quorum profecto insidias sollicitius cavere te convenit, ne aut personæ tuæ, aut Ecclesiæ detrimentum (quod Deus avertat) eveniat: propter quam causam confrater noster Hugo Portugalesis Episcopus, & Laurentius Ecclesiæ vestræ Clericus, tua ad nos fraternitatis legationem afferentes, & fideliter exequentes enixius postulaverunt, ut personam tuam à Conciliorum quæ per provincias sunt conventibus solveremus. Nos itaque saluti vestræ tamquam nostræ per Dei gratiam providere, & personam tuam periculis omnibus erui & abesse optamus. Idcirco nos petitioni tuæ benignitate debita impertimur assensum, & quan-*
diu

*d' u guerra & Regni perturbatio permanet, personam tuam Anno
à Conciliorum conventibus liberam manere concedimus. Ad 1115
decorem præterea fraternitatis tue addicimus, ut in quoti-
diana conversatione tunica & stola indutus incedas. Qui
videlicet habitus Sacerdotalis est indicium dignitatis: opta-
mus enim ut & salutem temporalem obtineas, & omnipo-
tenti Domino in omnibus placere contendas. Datum Bene-
venti XIII. K. Septemb. indiēt. VIII. (Anno 1115.)*

De Concilio Generali Romæ celebrando. Cap. 106.

P. *Episcopus servus servorum Dei, dilectis fratribus
per Hispaniam, salutem & Apostolic. benediēt. Ab Ecclesiæ
Patribus quos terra sal, & mundi lucem, Dominus ac Ma-
gister noster Christus instituit, exempla vel præcepta susce-
pimus, ut quoties in Ecclesia graviores emerferint quæstio-
nes, frequentior fratrum numerus convocetur. Sane pro in-
vestituris Episcopatum, vel Abbatiarum, quas sibi jam
dudum assumpserunt Laici, tantum in Ecclesia scandalum est
exortum, ut ad schisma processerit: unde opportunum &
valde necessarium duximus, tam pro investituris ipsis, quam
pro Ecclesiarum occupationibus, fraternitatem vestram ad
agendum Generale Concilium excitare. Rogamus & præcipi-
mus, ut de Provinciis singulis, qui sapientiores, vel reli-
giosiores per Dei gratiam cognoscuntur Episcopi, & de Pa-
rochiis Abbates, sive Clerici Scripturis Sanctis & institutis
Ecclesiasticis eruditi, IV. Non. proximi Martii nobiscum in
Urbe Roma studeant omnimodis convenire. Sic præstante
Deo in hujusmodi quæstionibus premuniti, ut Conventus nos-
tri unitas universæ Ecclesiæ unitatis afferat firmamentum.
Datum Beneventi XVIII. K. Septemb. (1) (Anno 1115.)*

Cc 2

De

(1) Anno 1115. inditum Concilium quod Romæ mense Martio proxime
sequentis anni est celebratum.

Inter prædictum Episcopum & Reginam U. discordiæ circa id temporis fomes cœpit pullulare. Porro Galliani præcipue habent præ manibus susurrum, & principum auribus instillare modo vera, modo falsa: quorum crebris instillationibus cœpit alienari, & Episcopus à Regina, & Regina ab Episcopo. Regina itaque ut sibi reconciliaret Episcopum, maturat adire Gallæciam: per Episcopum enim noverat se vel habere vel amittere Regnum Gallæciæ: quippe caput & speculum Gallæciæ est Episcopus, & Ecclesia B. Jacobi, & hujus Regni spes in eo sita est. Postquam Regina per Duces suos, per Comites, per Vice-Comites, per Marchiones reconciliavit sibi prædictum Episcopum, gaudens bona fortuna sui adventus, Episcopo anhelante ad augmentandum honorem B. Jacobi contulit ei Termas decreto, quæ tunc erat Regii juris, & dona sua roboravit scripto privilegio, quod in Catalogo Ecclesiæ B. Jacobi scriptum reservatur usque in hodiernum diem. Præterea Regina venit *Limiam*, ut obtunderet superbiam Menendi Nuniz, qui rebellis ei *Limiam* depulabatur. Quo peracto reversa est *Lupariam*.

De Machinatione Regina in Episcopum, & de reconciliatione eorum.

Interea loci quidam mali complices, æmuli, atque maledici, amatores discordiæ, potius quam pacis, non cessant instillare Reginae, quod capiat Episcopum, & auferat ei potentiam & honorem. Animus mulieris infirmus est, & instabilis, & cito exorbitat, ut scriptum est: *Melior est iniquitas viri, quam benefaciens mulier*. Reginae animus jam vacillat, jam præparatur ad nefas perpetrandum: captionem multis modis præparat Episcopo, ut eum capiat, disponit laqueos. Sed quoniam

manum mittere in tantum virum neque audebat, nec poterat, nisi adhibito sibi auxilio potentiorum Gallæcia, mittit legatos suos ad Comitum P. Froylaz, & precatur, ut porrigat auxilii manum tanto facinori. Pollicetur ei partem honoris B. Jacobi, scilicet pretium criminis. Ipse quidem tanti facinoris ausum facere non præsumit. Verum enim vero Comes ille vir timens Deum, & tantum nefas abhorrens, se in Christum Dñi. manum mittere omnino abdicat, & nefandæ proditiõnis se fieri complicem admodum formidat: ille siquidem Comes erat magnæ potentia, & erat nutritius filii Dñæ. Reginae Urracæ, & compater prædicti Episcopi, & erat ei vinculus scedere summæ dilectionis, eique suorum peccatorum confessionem faciebat. Qua propter per Joannem Vistruariz Civem B. Jacobi revelat Episcopo omnia machinamenta nefandæ proditiõnis, & ut sibi caveat à laqueo iniquitatis ei consulit. Parabatur namque captio Episcopi futura Iriæ, vel Compostellæ.

3 Exhorruit Episcopus ad vocem tantæ nequitia, & vix potuit fidem adhibere auditis. Ab Iria revertitur Compostellam, ut nefandi propositi laqueos detegat Canonicis, atque Civibus: convocat utrimque Proceres suos, profert in publicum nefandum mulieris consilium: vallatur Episcopus manibus equitum, atque peditum, ut laquei mulieris decidant in vacuum. Regina Iriam venit, & licet hoc totum malum machinamentum ipse Episcopus sciret, ipse tamen ut prudens & sapiens, ei servire præcipiebat: *Minus enim feriunt jacula quæ prævidentur*: si enim Episcopus dolos non præscisset, facile in laqueum decidisset. Regina autem ut comperit machinamenta suæ fraudis Episcopo patuisse, nec ad effectum quod voluerat jam posse perducere, poenitet eam incepti: mallet non acquiescisse susurronibus, detestatur complices tantæ nequitia, quam maxime tunc potest, extirpat famam tantæ

f.-

Anno 1116 facinoris. Afferit palam jurejurando se talia nec molitam
 fuisse, nec voluisse: nititur adhiberi sibi fidem lacrymis,
 & tantum nefas detestatur, & odit: tandem Compostel-
 lam revertitur. Episcopus autem licet illius colloquium
 evitaret, tamen ei honorifice servire præcipiebat, & ar-
 mis vallatus per biduum, atque per triduum evitat collo-
 quium illius. Demum summis precibus emollitus ad col-
 loquium Reginae venit in Chorum Ecclesiae B. Jacobi plu-
 ribus astantibus: major tamen pars armatorum erat Episcopi
 præ timore, quia eam valde formidabat. Regina
 vero commemorans beneficia quæ pater suus Rex Dñs. A.
 & ipsa fecerat Ecclesiae B. Jacobi & ipsi Episcopo, de-
 precatur obnixius Episcopum dicens: „ Reverende Pater
 „ cujus patrocinio vertitur Gallaciæ Regnum, quem so-
 „ lum post obitum Patris mei Regis A. habeo patronum,
 „ supplicando precor sanctitatem tuam ne inducas animum
 „ credere verbis nugigerulorum, neve suffurronibus præ-
 „ beas assensum. Ego enim malle privari Regno meo,
 „ quam in te Dñm. patronum meum manum mittere.
 „ Quis enim tam sceleratus, tanque perditus, qui Episc-
 „ opum S. Jacobi vel in minimo dedecore afficere, vel
 „ quod absit, infamiam nefandæ proditionis incurrere, &
 „ exemplum tantæ nequitiae posteris relinquere? Nempe
 „ si me talia molitam fuisse vel voluisse opinaris, centum
 „ Proceres quos elegeris in Regno meo vel amplius tibi
 „ jurare faciam hæc falso in me ficta inventa fuisse. Rever-
 „ tamur obsecro charissime Pater, revertamur ad pristi-
 „ num foedus, & ne inter nos possit seminari causa dis-
 „ cordiæ, sint procul à nobis argumenta falsarum suspicio-
 „ num, & detractorum officium cum suo livore apud nos
 „ pereat: quem enim patronum habeam in Gallacia, quem
 „ consultorem, si Episcopus B. Jacobi in me exercent
 „ inimicitias? Hunc enim oportet pro me præesse Gallaciæ,
 „ &

„ & justitiæ jura tueri : si quid discordiæ inter Duces aut ^{Anno}
 „ Principes Gallæciæ ortum fuerit , hic revocabit eos ad ¹¹¹⁶
 „ pacem , hunc amplector , hunc veneror præ omnibus
 „ Episcopis Regni mei.

4 Ad hæc Episcopus , nobilissimus , inquit , Pater tuus Rex A. Ecclesiam B. Jacobi , & ejus Episcopum summo amore amplexus est , & quot & quanta beneficia ei contulerit , in propatulo satis habetur. Tu autem si detractoribus adhibeas animum , & proborum consilio non acquiescas , regnum tuum dissipabitur , quisquam sibi consulat , & stultorum via præibit. Ego impetum inimicorum meorum timendo , armata manu incedo , non tibi rebelando , sed dentes inimicorum meorum contremendo. Post hæc Episcopus revertitur ad Palatia sua non modica armatorum manu stipatus : deinde missis utrimque Legatis bis & ter agitur de pace , & ut Episcopus Reginae non sit infestus laboratur. Regina facit Episcopo pactum non modici foederis , videlicet ut remoto scrupulo totius suspicionis habeat Episcopum patronum , & quasi Dñm. utpote virum tantæ reverentiæ , & tantæ prudentiæ. Pollicetur etiam ei Primatum Gallæciæ : additur huic pacto Reginam non adhibituram fore assensum detractoribus , maledicis , ceterisque Episcopi inimicis : hoc pactum se non violaturam , & pro posse adimpleturam , Regina juravit Episcopo , sicut resonat in subsequenti. Præterea ut pactum illud firmiter & indissolubilius haberetur pepigit Regina prædicto Episcopo XX. de potentioribus Gallæciæ , Legionis , & Campaniæ , & Castellæ , quos elegerit Episcopus eadem juraturos , & hac conditione solerter ab Episcopo interposita si Regina priusquam egrederetur à Gallæcia X. præelectos Gallæciæ non daret ad jusjurandum , & totidem præelectos Legionis , Campaniæ & Castellæ usque ad præfinitum terminum , prædictum pactum dissol-

Anno
1116

veretur, & Regina perjuri rea haberetur. Peracto juramento pacis, & foedere stabilito inter Episcopum & Reginam, Regina revertitur *Lucum*, ubi quidam de Canonicis nostris ob hoc illuc euntes recipere juramenta quorundam Principum, quia ipsa ut promiserat non adimpleverat. Postea Regina transpyrenante praedictus Episcopus, non immemor pacti sui, misit Canonicos, & milites suos ad Reginam, qui reciperent juramentum praelectorum Principum Legionis, Campaniae, atque Castellae: sed maledicta terra ubi puer regnat, & mulier principatum tenet: regnum non precibus ac blanditiis, sed legibus, & imperio regendum est: quem enim ultramontanorum Principum Regina non oravit, & precando non advocavit, ut pactum illud juramento firmaret. Ceterum mollia mollibus, aspera asperis conveniunt. Postquam Episcopus bis & ter missis Legatis ad Reginam praetaxatos juratores usque ad determinatum tempus nec post habuit, foedera praefati pacti dissolvi, nec ulterius ab eo observari, per nuntios patefecit Reginae: sed quot quantasque blanditias, quot quantaque pollicita Regina reddiderit Episcopo, nullatenus valet quispiam ediferere, nisi cum patent mulierum figmenta: pollicetur ei multa, per multos & diversos homines.

De discordia Reginae & Regis filii sui. Cap. 108.

Eodem tempore & statu inter Reginam & filium suum Regem A. magna discordia pullulabat: quem puerum commorantem in Extremitatem Comes P. Froylaz, & non modica pars procerum Hispaniae sequebatur: quod Reginae valde molestum erat: timebat enim ne sic ascendendo totius Regni sceptrum adipisceretur, ea nolente, nulla siquidem fides Regni sociis.

De Pacis fœdere inter Episcopum & Regem.

2 **Q**UI puer postquam novit pactum quod Regina fecerat cum prædicto Episcopo esse solum, mittit ad Episcopum in hæc verba Nuntios : „ Reverendissime Pater & Dñe. minime credo „ latere sanctitatem tuam ad mei Patris mortem, Comitis „ scil. Raimundi, nobilissimum Regem A. avum meum „ olim, cum adhuc infans essem, Proceres totius Gallæ- „ ciæ *Legionem* convocasse, & jusisse eos facere mihi ho- „ minium & juramentum : & accepto juramento ab uno- „ quoque illorum, dedisse mihi dominium totius Gallæ- „ ciæ. Ceterum hanc conditionem Rex Dominus A. avus „ meus interposuit, si Regina mater mea thoro viduita- „ tis contenta maneret, totius Gallæciæ Regnum in ma- „ nibus vestris & patruï mei Vienensis Archiepiscopi (1) „ ejus dominio subjugaretur. Si vero maritale fœdus in- „ ret, rediret ad me Regnum Gallæciæ : hoc ipsa mater „ mea & omnes Gallæciæ Proceres sanxerunt jurejurando. „ Gaudeo & te Sanctissime Pater interfuisse. Patet lippis „ & tonsoribus matrem meam maritali thoro gavissam „ fuisse. Nunc igitur merito requiro jura Regni mei. Si „ quis forte Gallæciæ Procerum Gallæciam mihi nititur „ auferre, perjurii reatum proculdubio incurrit, & Deus „ Judex justus & fortis inter me & eum judicet. Tu au- „ tem quem ego præ omnibus hujusmodi hominibus am- „ plector & veneror, utpote Dñm. meum, patronum „ meum ; qui me fonte baptismatis regenerasti, & post non „ longum tempus in Ecclesia S. Jacobi in Regem unxisti, „ * in quo fiduciæ meæ anchora sita est, ad Regnum „ meum adipiscendum, impendere digneris auxilium.

3 His auditis Episcopus hinc misericordiâ compunc-

Dd

tus.

(1) *Hic postea Papa Calistus fuit.*

Anno 1116 tus, illinc iustitia cogente, potiorem partem affectat eligere. Considerat namque instabilem mulieris fidem, molle Imperium, & Regnum jam fere perditum, veritatem, & iustitiam jam procul abiisse. Hinc pertrahit teneris pueri-annos: puerum paucorum auxilio fultum, sua non aliena requirere: homines Gallæciæ versipelles, & fortunæ comites. Si autem ille cuius erat iustitiam tueri, iustitiam auferre puero violenter aggrediretur, satis iusta & digna proclamatio super eo oriretur. Consultis itaque Senioribus suis, puero pollicetur auxilium, ne Regnum quod suum iure erat, amittat. Proclamat Clerus & Populus Episcopum iuste & misericorditer agere, & ad puerum debere redire Regnum suum. Profertur in publicum: hic mos est populis: semper venturus amatur. Quanto desiderio desideratur pueri adventus? Favet ei Clerus & Populus, & benedicuntur ab omnibus, detestantur Reginam, depopulatricem Regni, pacis & iustitiæ inimicam. Sed quid referam mores quam plurimorum Gallæciæ? Sunt hi fortunæ comites, extolluntur in prosperis, franguntur in adversis, levis aura quovis eos impellit: habent pro summa libertate alternare Dños. & Dñis. suis esse rebelles: pecuniam non. iustitiam sequuntur, & unumquemque sua tantum habere nefas est, auribus potentiorum aliquid novi instillare, detrahere, & corroderè Dños. & amicos suos eis est in promptu, ars adulandi satis nota est eis: perjurium, & proditio diliguntur ab eis. Sed hæc velim dixisse pace proborum Gallæciæ. (1) Ceterum si huiuscemodi mores referre insistam, prius me dies, quam copia deferet.

De

(1) Vide dicta in prænotatis num. 12.

De discordia Episcopi & Reginae, & de reconciliatione Anno
 eorum. Cap. 109. 1116

INterea prædictus puer cum Comite P. Froylaz pedagogo suo ab Extremitate revertitur in Gallæciam, & à prædicto Episcopo apud Iriam honorifice suscipitur. Deinde cum summo tripudio, cum summa jucunditate, ventum est ab eo Compostellam. Regi puero ingredienti Civitatem occurrit universus populus Civitatis cum summa lætitia, & eum salutantes ex consuetudine Gallæciæ ipsius adventui congratulantur, utpote Dñi sui: omnes equidem viri causa exhibendi honorem Regi egressi sunt obviam armati. Tunc cursus alipedum equorum, phalanges armatorum peditum, choreas psallentium mulierum videre satis jucundum erat. Interim Episcopus præcessit ad Ecclesiam cum Canonicis qui secum aderant, & venienti Regi preparat processionem. Quid plura? Rex venerabiliter cum processione suscipitur, & ab omnibus honoratur.

2 Regina ut novit filium suum venisse in Gallæciam, & ab Episcopo S. Jacobi veterisque comprovincialibus Baronibus in Regem honorifice Compostellæ susceptum, admodum molestat, & sibi ipsi diffidens, Gallæciæ Regnum omnino amisisse timet. Post hæc properanter proficiscitur in Gallæciam ascitis secum optimatibus quos habere poterat, invenit Consules R. & M. pene jam in arcto positos, se & sua jam perditum iri à Rege sperantes. Coadunato itaque exercitu eis Triacastellam & Regina venit Mellidium cum prædictis Consulibus & cum proceribus suis, & quibusdam qui jam parvulum Regem dimiserant, & adhæserant Reginae, quæ est consuetudo Gallæciæ. Deinde misit nuncios suos, non imperitos, ad prædictum Episcopum B. Jacobi in hæc verba: „ Reverende „ Pater: Quamquam nequitia, & imperitia mea exigat,

Anno
1116

„ me privari Regno Gallæciæ, & illud ad alium transferri,
 „ ri, parcendum est tamen sexui. Remiscatur Paternitas
 „ tua nobilissimi Regis A. patris mei, qui te ab ipsa
 „ educavit adolescentia, & tibi tot tantaque beneficia contulit:
 „ ego quoque, si bene memor es, postquam regno, divitiisque
 „ pollui, honori B. Jacobi & tibi non ingrata extiti: placeat
 „ Sanctitati tuæ non auferre mihi Regnum meum. Si pactum
 „ quod fuit inter me & te, me non adimplevisse, & me tibi
 „ inimicam fuisse caufaris, prout ipse iusseris, satisfaciam,
 „ ne per te caream regno meo. Ad hoc tribuam Ecclesiæ B. Jacobi,
 „ & tibi honorem *Lupariae* cum ipso Castello, honorem *Ferrariae*
 „ cum ipso Castello & *Montana*, ut habeam te mihi reconciliatum.
 His preces etiam cum lacrymis addidit. Ceterum Episcopus,
 nec precibus, nec promissis, nec lacrymis labefactus, pro posse
 suo se nullatenus à iustitia exorbitare affirmavit. Vocat
 Gallæciæ Procetres perjuros, quicumque Regi puero Gallæciæ
 Regnum juraverint, si non adjuvent eum ad acquirendum, &
 retinendum idem Regnum.

3 Verum enim vero, ut superius dixi, Galliciani Comites
 fortunæ noctu veniunt ad Reginam, & qui modo fuerant
 Regis pueri pollicentur Reginæ auxilium suum. Cives etiam
 Compostellæ quos prædictus Episcopus qui noverat eos huiusmodi
 esse, sibi juramento allexerat, furtim adeunt Reginam, salu-
 rant eam ex communi Conventu Cleri & populi vocant eam
 Dñam suam, pollicentur auxilium se ei daturus, & Urbem
 Compostellæ: neque tamen ut verum fatear, hoc consilio
 omnium Compostellanorum fiebat. Quidam de Civibus, quibus
 proditiōis lepra naturaliter insita erat, machinabantur talia
 interea Cives Compostellæ adeunt Episcopum, complures fraudu-
 lento consilio, quidam forsitan bono animo, supplicat
 si & deprecantur eum obnixius, ut Regem puerum &

Co-

Comitissam M. uxorem Comitis Petri pedagogi Regis compellat exire cum equitatu suo Compostella. Si hoc fecerit iurejurando asserunt unanimiter, adiuturos se Episcopum adversus omnes: utpote Dñum. suum. Porro Rex puer cum prædicta Comitissa, munierat turres & palatia Episcopi & Opus B. Jacobi non modica turba militum, & aliis quæ necessaria erant: quod Compostellani nimium formidabant, & ideo quædam clam machinabantur. Comes quoque Petrus erat extra Civitatem cum exercitu magno, ut bellum iniret cum Regina. At ubi comperit deesse sibi auxilium Compostellæ, & videt non paucos milites convolasse ad Reginam, cesit: prædictus vero Episcopus Canonorum & Compostellanorum precibus acquiescens vix apud Regem puerum potuit obtinere, ut cum equitatu suo egrederetur à Civitate. Egresso itaque Rege à Civitate cum Comitissa & equitibus suis, & Episcopo ibidem remanente cum quibusdam militibus & cum familia sua, Compostellani citius mittunt ad Reginam, incito Episcopo, ut maturet ire Compostellam. Veniunt tamen ad Episcopum quidam de Compostellanis, & hortantur eum, ut cum Regina ineat fœdera pacis. Alii moluntur, ut Regina ingressa Civitatem Episcopus tanquam infestus ei, & rebellis, expellatur, degradetur, & privetur honore B. Jacobi. His molimentis intererant quidam de Civibus quos etiam Episcopus habebat sibi familiares. Sed ut ait Boetius: Nulla pestis efficacior ad nocendum, quam familiaris inimicus.

4 Interea Regina cum magno exercitu equitum atque peditum, ignorante Episcopo, venit Compostellam, & quidam Compostellani exeunt ei obviam, orantes & deprecantes, ut absque mora ingrediatur Civitatem, quod ubi patefactum est Episcopo, exercitus equitum atque peditum Regine circumquaque apparuit. Comperit fidem

pro-

Anno 1114 proditorum, videt neque adesse sibi auxilium, neque prodesse consilium. Quid faciat? Videt Cives exceptis paucis, esse sibi infestos, & quos credebat sui adutores, & secum unanimes, animadvertit summopere sibi esse adversos: fortis tamen in adversis jubet muniri turres, & opus B. Jacobi, ut saltem illic possit resistere hostibus. Tandem Regina ingressa Compostellam, omnia quaecumque fuerant Episcopi, ubicumque inveniri potuerunt, extra turres & extra Ecclesiam, in prædam abeunt. Episcopus habetur rebellis, omnesque qui ei auxiliantur: minatur ei Regina atque Cives: minatur ei exercitus: dicitur de crastino in crastinum se ire expugnatum & perditum eum & omnes qui cum eo erant. Siquidem ut verum fatear ego, quia cum eo eram, & timui, & malem esse *Belvaci*, eo tamen non absente. Quid diu? Amicos ei inimicos, familiares infestissimos, Gallæciæ populum adversum videbam. Interea tamen Comes M. & Fredenandus Joannis, & quidam procerum Reginæ rogatu ibant ad Episcopum, ut saltem modo cum Regina pacem haberet, & cum ea non modicæ pacis fœdera iniret. Illic nunc bella, & captivonem minantur Episcopo, nunc preces & promissa referunt. Intestini vero inimici summopere nituntur, ne Regina ineat pacem cum Episcopo, & ut Episcopus honore suo privetur. O quam pernitiōsa res simulata amicitia! Quam læthale vulnus intestina inimicitia! Melius caventur jacula de longinquo, quam de propinquo.

5 Tandem Episcopus coactus vi, acquiescens consilio procerum, & amicorum suorum, ut videt rem suam in arcto positam, & complures amicorum ceterorumque retro abiisse, refert nuntiis Reginæ ea quæ pacis sunt, & amplius non differt fœdera pacis. Ceterum quidam non modicus scrupulus disturbat omnia. Fredenandus namque Petrides filius Comitum P. Froylaz, pedagogi Regis, auxi-

liō prædicti Episcopi obsederat. Castrum Lupariæ quod Anno
 erat proprium Reginæ. Erat ille Fredenandus municeps 1116
 prædicti Episcopi, dederatque ei Episcopus in præstimo-
 nium *Dubriam, Ventosam, & Viniones*, & medium insu-
 læ de *Laonia*. Postquam itaque pullulaverat discordia in-
 ter Episcopum & Reginam, Fredenandus Petrides fultus
 Episcopi potentia invaserat & circumquaque depopulatus
 fuerat Saliniensem terram. Præterea fere per tres menses
 obsederat Castrum Lupariæ, & sæpius expugnaverat. De-
 nique nisi Regina maturasset venire in Gallæciam, Cas-
 trum illud jam coactum erat ad deditiōem, quod Regi-
 na molestius ferebat: nullo itaque modo volebat sibi re-
 conciliari Episcopum, nisi Episcopus reintegraret ei quæ
 Fredenandus in Salinienſi terra destruxerat, & rapuerat:
 ea propter differebatur placitum inter eos.

*De Petro Priore, nepote Episcopi, & de Gundefindo fratre
 ejus, & de conspiratione Compostella. Cap. 110.*

TAndem consilio Consulū & Principū fœdera pa-
 cis inter eos sancita sunt, restituta est forma præte-
 ritæ pacis. Interim quidam Civium ceteris potentiores qui-
 bus, ut superius dixi, erat sinistra mens in Episcopum,
 nec tamen quod prius moliti fuerant potuerant perduxisse
 ad effectum, postquam vident molimenta sua collapsa
 esse, ad aliud animos inducunt. Commoventes enim po-
 pulum, & conspirantes adversus Episcopum, quosdam
 contribules Episcopi, videl. P. nepotem ejus, Canonicum,
 & Priorem Ecclesiæ nostræ, & Gundefindum fratrem ejus
 ejiciunt ab urbe, consentiente Regina: dicebant namque
 consilio & instigatione eorum, Episcopum recessisse à Re-
 gina, & sic in Gallæcia discordiam exortam fuisse. Ad
 hæc per G. qui fuerat villicus urbis multa mala accidisse
 Civitati. Quibus ejectis ad diminuendam potentiam Epif-

Anno 1116 copi, instinctu illorum quos dixi intestinos Episcopi inimicos, faciunt quamdam conspirationem, (1) quam vocant germanitatem. Ad hanc conspirationem confirmandam & corroborandam jungunt se omnes juramento, videlicet ut sibi invicem auxiliarentur adversus omnes homines, & sibi unanimiter caveant & se tueantur, & si quis ab aliquo potente vel ab alio qui sit extra conspirationem illam damnum vel injuriam sustinuerit, alii complices optulerent ei pro posse suo. Adiciunt quoque multa alia quæ mihi longum est referre. Omnia autem molientes ad damnum Episcopi, & ad confringendum potentiam ejus, illius conspirationis Reginam Dñam. U. & Abbatissam fecere. Verum illa postea pro meritis illos tractavit, & dignam retributionem suis complicitibus contulit, sicut in sequenti refertur.

Quod Regina in Suberoso obsessa fuit. Cap. III.

EO tempore Regina recessit Compostella, & adiit Toroniam, (2) ibi enim erat Gumesi Nuniz, qui favebat Regi puero, & rebellabat Reginæ, potens situ & munimine Castellorum, & multitudine equitum atque pedatum: ubi cum Regina vellet obsidere sibi rebelles, obsessa est ab eis. Comes P. pedagogus Regis & Infantissa Terasia soror Reginæ Dña. totius Portugalix cum exercitu magno obsedere Reginam in Castro *Suberoso*. Sed Regina ascito exercitu suo evasit, & reversa est *Compostellam*. Redeunti, occurrunt ei quidam de Civibus *Compostellæ*; dicentes prædictum Episcopum inimicum & infestum Reginæ, & pactum quod fuerat inter eos fregisse, & cetera quæ obsessent Episcopo. Hæc autem omnia ficta & inventa erant ab intestinis Episcopi inimicis, ut quod prius

(1) Anno integro duravit conspiratio, ut ex cap. 113, discimus, n. 2.

(2) Al. Toroniam.

psus effecisse non potuerant, saltem nunc efficerent. *Ac* Annus
1116
Regina ubi rediit Compostellam, & vidit quæ sibi relata
fuerant, falsa & inventitia; & illos habuit nugigerulos,
& amplius illis quasi proditoribus acquiescere noluit. Tan-
dem apud Compostellam parum commorans, *Legem*
reversa est.

De Conspirationibus Compostella.

2 **I**Nterea prædicti conspiratores adjuncto sibi Cle-
ro, & populo, quasi pro tuitione justitiæ alios
opprimunt, alios exaltant, renovant leges & plebiscita,
assumunt sibi Dñium totius urbis, palatia destruunt, quibusdam
etiam mortem minantur: Episcopus vero contentus
sola umbra nominis, & pro tempore cedens, quan-
quam non laudet opera & consilia eorum, non tamen vi-
tuperat: sufficit ei vocari Dominus & de quibusdam se
consulit ab his conspiratoribus, extra namque Civitatem
tantum dominium solitum habebat. Ceterum in Civitate
neque res, neque tempus exigebat, exercere Dñium. In
tantum convaluerat proditorum conspiratio! Quorum
opéra, & consilia, si explicare velim, prius me tempus
quam copiam defenseret.

De bello facto in Portu de Machanaria.

3 **E**odem tempore Comes P. pedagogus Regis cum
suis filiis, Veremundo, & Eredinando, & coad-
jutoribus suis, inquietabat Compostellam, & crebros asside-
tus in homines, & in pecora faciebat; nunc prospere et
accidebāt; nunc dabat terga sagittis, sicut sunt vires bel-
lorum: qualiter autem acciderit ei in portu de Machana-
ria, & quantum virorum, equorum, armorum amiserit,
longum est referri. Prædictus enim Episcopus qui in tem-
pore pacis Ecclesiasticis negotiis operam dabat, ut vidit
Civitatem suam, & quæ circa sunt inquietari, & depræ-
dari, duxit opere pretium, honorem B. Jacobi armis

Anno
1116.

tuere. Quam difficile est ab intimis & ab exteris hostibus sibi cavere! Oportebat Episcopum assidue refranare externorum hostium audaciam, & providere à foveis familiarium: hos autem volo silentio transire, manibus quorum consilia, & negotia Episcopi pertractabantur, & à quibus Episcopus prodebat. Quippe Episcopus praelegerat sibi quosdam de Civitate, quos ipse ab ipsis cunabulis enutrierat, reliquosque complices praeordiales suisque consiliis intimos. At hi quidquid ab eo haurire poterant, omnibus effluebat. Erant enim pleni rimarum & Dño. suo pedicam preparabant. Veris quoque falsa adiciebant, & ut Clerum & populum in odium Episcopi commoverent, Episcopum infinito odio habere Clerum & populum ajebant. Proh nefas! Quos Episcopus ab ipsis cunabulis educaverat, quos beneficiis & honoribus ditaverat, quos paterno amore dilexerat, quos praeordialissimos sibi fecerat, hi eum ire perditum summopere desiderant. Episcopus tamen quia noverat mores quorundam Gallicianorum, jurejurando illos sibi astrinxerat. Sed scriptum est: *Qui nocet & noceat adhuc, & qui sordescit sordescat, & Sanctus sanctificetur.* Quid autem his immores Exitus acta probat! Interim prætaxati proditores crebro legationes mittunt Reginae, dicentes Episcopum subdolum Reginae, infestum inimicis Reginae adharente, & eius amicos opprimere. Ceterum Episcopus, licet non modicam horum partem praesciret, circa omnes benevolus, & omnibus affabilis, lapsorum consolator, pauperum pro posse adjutor, intra se dicebat: Sustinebo iram Dei quam merui, donec justificet causam meam.

De Fuga Comitæ R. & de gestis conspiratorum.

4. **C**irca id tempus praedictus Comes P. adibat eum equitatu suo quoddam Castellum suum, videlicet S. Joannem de Pena Cornania, transiens per consi-

nia atraxit. Jacobi: quod ut compertum est Episcopo, con-
 vocato exercitu suo, Comitem insequitur, & cum in fugam
 per montes Decia coegit. Episcopus nimirum exteris hos-
 tes perentibat duplici gladio, spirituali scilicet & mate-
 rialibus, & ad tuitionem patriæ suæ totus anhelabat. Fortis
 equidem in adversis. Ut enim de cetero, sicam, adversarii &
 depraedatores civitatis & provinciæ S. Jacobi, quotidie in
 Ecclesia ejusdem Apostoli spirituali gladio percutiebantur,
 quod eorum animos admodum enervabat. Sic & sic Episco-
 pus super hostibus triumphans, & suos protegere, & ad-
 versarios expugnare nitebatur: verumtamen proditoribus
 Compostella suspectus habebatur. Cum enim Episcopus
 tanto affectu diligeret Regem puerum, & inter Episcopum
 & Comitem Patrum fuissent tantæ amicitie, vix credeba-
 tur Episcopum ex animo adversari Regi, & Comiti. Ob
 hoc Episcopus non exercendo odium in eos, sed sua pro-
 tegendo, & partem Reginae tuendo, acrius hostes oppri-
 mebat: nec tamen hoc ei in laudem surgebat à prodito-
 ribus: quippe, quidquid prudentiæ in eo erat, quidquid boni
 ab eo fiebat, ab eis etiam more populi depravabatur. Eo
 tempore nimirum pars Episcopi in Compostellana turbe à
 proditoris complicitatibus in tantum inferiorabatur, quod ne-
 que precipere, neque disponere suum erat. Quidam ex sa-
 miliaribus & proditoribus Episcopi quaque die Clerum &
 populum in conventum absente Episcopo vocabant, leges
 & iudicia pertractabant, & debilitabant pro posse partem
 Episcopi, dicentes se pro libertate anhelare, hos alliciebant
 sibi juramento, alios paucioribus, alios minis. Præterea
 jus Episcopi ipsi vel inimebant, vel sibi retinebant. Heu
 misere, juramenti quod his vel tunc Episcopo pro fidelitate
 & homagio fecerant, penitus animemores erant! Sed si quis
 parti Episcopi forte faverat, aut latere, aut ori suo silen-
 tium imponere, cum oportebat, quippe proditorum ar-

Annō
1116

gumentis, eorumdem pollicitis Cleri & populū multitudine
fere tota ab Episcopo divisa erat. Episcopus autem in pala-
tio suo quasi in latebris, statutis eorum nec contradicere,
nec petitioni eorum, si quid à se peterent, obviare aude-
bat. Panem suum cum silentio comedebat, quod mensis
ejus apponebatur, prius emebatur in foro à famulis suis.
Vix aliquis ei obsequi, vix aliquis eum comitari: experto
credendum est, vidi, & testimonium perhibeo, vasa Episcopi,
& vestes pro cibis opignerari sæpius: nihil juris, ni-
hil famularis fere erat ei in Civitate. Omnia possidebant,
omnibus imperabant complices proditoris.

5 Quadam die Clero & populo vocato in conven-
tum quidam ex proditoribus suis habuit sermonem more suo
ad populum, & ita omnes commovit in Episcopum, quod
Episcopi palatia pene obruta sunt suaditus, quorum pala-
tiorum pars jam destructa fuerat. Argumentis illorum com-
plicum prædictus ipse pessimus exigebat honorem, atque
Ecclesiæ dignitatem ab Episcopo manu populi, quod Episcopus
omnino abdicabat: injustum enim erat, ut qui vio-
lentiæ populi nolente Episcopo fieret, decorarentur in Ec-
clesia Dei. Verum enimvero ut comperit Episcopus, si ipse
non faceret honoratum, vel palatia sua cemento tenus des-
trui, vel in se ipsum forsitan graviora committi, tunc Episcopus
à populo Civitatis nimis coactus vocat prudentiores,
& excellentiores Ecclesiæ personas, & accepto ab eis con-
silio, cessit pro tempore. Dedit itaque Ecclesiæ dignita-
tem, non ei, sed illis mediatoribus, hac conditione, ut ab
eis quando vellet, reciperet. Fit ipse non honoratus, sed
inhonoratus: turris equidem modica facile labitur, que
super arenam fundata est. Proh nefanda Gallaciæ proditio!
quos Episcopus præcordialissimos habebat, qui una cibum
cum eo capiebant, hi in ejus eradicamentum corde toto
anhelabant.

Quan-

Quando Regina dedit caput B. Jacobi Episcopo: Cap. 112.
Eo tempore Episcopus videns Gallaciam hinc prodito-
 rum morbida peste maculati, illinc discordiæ tem-
 pestate destrui, statuit Reginam adire. Tunc temporis opi-
 nio erat in vulgo; Episcopum non ausum adire Reginam;
 nec etiam Compostella ausum discedere. Igitur Episcopus
 arrepto itinere Reginam adiit apud Campaniam, à qua con-
 tra quorundam opinionem diligenter, & honorifice sus-
 ceptus est. Sermo erat in populo Gallaciæ eundem Episco-
 pum capi, & in carceram à Reginæ, si Regina eum capere
 posset, quod tunc longe aliter accidit: ab eadem enim Re-
 gina & honorifice susceptus est, & deinceps pro verissimo
 patrono apud eam habitus est: quippe in eo totius Regni
 Gallaciæ anchora sita erat: quod Reginam minime late-
 bat. Regina ut didicit ab Episcopo statum totius Gallaciæ,
 & filii sui assiduos bellorum tumultus, accepto à Principi-
 bus suis consilio, comperit omne Regnum in se ipsum di-
 visum desolatum: Petrus Prior Ecclesiæ B. Jacobi, nepos-
 que prædicti Episcopi à Compostellana urbe à proditoribus
 expulsus, à Regina causa Episcopi diligentissime collectus
 est. Postquam Legionem ventum est, Regina prædictum Epif-
 copum pretiosissimo munere decoravit, videlicet capite B.
 Jacobi Apostoli, de quo rei seriem altius ordiamur.

De Innocentio Episcopo B. Jacobi
 Annuncius itaque Colibricensis Epus, qui pos-
 team Bracarensis Archiep: nunc (1) autem
 Papa Guilbertus, dudum adiit Hierosolytam, ibique diu-
 tius commoratus est: fabricans quidem quamdam Ecclesiam
 prope Hierosolytam, in qua diuturnaretur senex quidam
 M. bol. (1) 203 impo & in idi, auqtes no. auic.

(1) To nunc inuit Auctorem id scribere ab anno 1118. ad 1121. in
 quo Burdinus captus, ut infra cap. 113. legimus. Ille autem non Guilha-
 rus, sed Gregorius à suis appellabatur.

Anno 1116 huic loco affinis, coepit praesentiam ejus frequentare, quoniam M. de diversis percurtabatur, erat enim indigena illius loci: tandem sciscitatus est ab eo vir Ecclesiola illa in qua senex morabatur, tantae reverentiae apud indigenas habetur. Responsum est a senesacerdote sicut acceperat ab antecessoribus suis in illa Ecclesia esse caput B. Jacobi Apostoli: quod ut audivit M. Episcopus coepit senem saepius ad se vocare, verbis allicere, maneribus amicam & familiaritatem sibi reddere, & idem attentius perscrutari, sicut est calliditas hominum. Coepit etiam idem Episcopus Ecclesiolam illam frequentare & venerari, & saepius vigiliis interesse. Verum ubi videt machinamenta sua non proficere (erant enim ibi assidue custodes) ad aliud animum intendit convocat Clericos suos quos noverat esse fideliores, & ad hujuscemodi promptiores, & quid intendat aperit eis. Accepto itaque ab eis consilio, duo ex illis ex industria coeperunt languere, & febri citari, & cum lucernis & cereis saepius frequentare Ecclesiam illam, & ibidem pernoctare. Quadam denique nocte tempestiva ceteris absentibus clauso Ecclesiae ostio aggrediuntur altare lignibus, quos secum furtim attulerant, & fodientes in altum sub altari sicut audierant, inveniunt vas quoddam eburneum, & intus aliud argenteum plenum reliquiis. Quod accipientes discedunt cum Episcopo nocturno, & redeunt Civitatem Sanctam Hierosolymam fugientes. Quos cum vidisset Iamno diluculo in via praeterentes quidam Brethres, vocavit eos ad se, & ait illis: Scio equidem fratres Carissimi, quid feceritis, & quam pretiosum thesaurum furati fueritis: ite gratia Dei commitemus vobis propter enim quod vobis est huius Apostoli corpus, ibi sit & caput ejus. (1) Quod M. Episcopus

co-

(1) Caput a Mauritio Cantuariensi Ep. allatum, non illius est Apostoli, cujus corpus Compostella est tumulatum, sed Jacobi & Petri Hierosolymorum Anisitii. Vide Tomo praec. in hujus Praefatis vita num. 80.

epus audiens intellexit famulo Dei fuisse revelatum à Spi-
ritu S. hoc quod fecerat. Timuit tamen ne hujus rei rumor
circumquaque citius spargeretur, & quam citius potuit
transfretavit. Tandem veniens in Hispaniam collocavit ve-
nerabiliter reliquias illas *Garrione* apud S. Zoylum. Vidit
enim Hispaniam assiduo discordiarum tumultu perturbatam, &
timuit ne quo casu tanto thesauro spoliaretur. Postea perae-
to non modici temporis curriculo Regina U. Carrione sus-
cepta est, & Rex Aragonensis expulsus est, quæ ut novit
caput B. Jacobi, quod M. Episcopus Hierosolymis iattule-
rat, in Ecclesia S. Zoylli esse, imperat illud cum ceteris
reliquiis ab hinc abstrahi, & asportavit *Legionem*, collo-
cans in Ecclesia S. Isidori. Tantum igitur thesaurum, scilicet
caput B. Jacobi, & frustum Dñici sepulchri, & quoddam
os S. Stephani, & ceterasque reliquias cum vase argenteo,
contulit prædicto B. Jacobi Episcopo.

Quod Episcopus caput B. Jacobi datum sibi à Regina attulit

Compofellam.

Nec cetera etiam negotia summis precibus effla-
gitavit prudentiam Episcopi, ut filium suum
parvulum Regem sibi reconciliare elaboraret, quod Epis-
copo haud displicuit. Sciebat enim in Hispania pacem non
haberi, quamvis discordia foret inter Regnam, & filium
suum. Misit quoque Regina Legatos suos *Compofellanis*,
tam Clero quam populo, & præcipi eis, ut Episcopum
suum venerarent, & diligerent, nec auferrent ei jura
vel potestatem suæ Civitatis. Præcipere illam non solum
Episcopi nepotem P. Priorem Ecclesie B. Jacobi, sed hono-
rém pristinum reciperent. Tandem Episcopus reperit in
Gallaciam, afferens secum pretiosum thesaurum. Postquam
venit ad burgum quod dicitur *Ferrarios*, præmisit nuntios
suos *Compofellam*, qui & adventum suum ei notificarent,

Anno & pretiosa Reginae munera quae secum Episcopus afferbat
 1116 indicarent: quod proditoris praedictae complicitibus sum-
 mopere displicuit. Existimaverant enim Episcopum a Regi-
 na nec colligi, nec diligi, nec tam pretioso munere deco-
 rari, immo deteriora suspicabantur, quod praeter spem
 eorum accidit. Postquam Episcopus venit ad *montem gaudii*
scil. ad Humiliatorium, Clerus & populus totius Civita-
 tis occurrunt ei obviam, cum summa jucunditate venerantes
 pretiosum thesaurum. Ipse etiam Episcopus nudis pedibus,
 psallendo cum Caronicis ingreditur Compostellam. O
 quantum tripudium Cleri & populi! Ego ipse rediens cum
 Episcopo praenimio gaudio prorupi in lacrymas. Quidam
 tamen quia ad laudem & honorem Episcopi erat, moleste
 ferebant. Prior Ecclesiae una cum Episcopo & turbis gau-
 dentibus ingreditur Civitatem: a promotorio montis gau-
 dii usque in Ecclesiam B. Jacobi processio & procedit, & se-
 quitur. Tandem Episcopus ingrediens Apostolicam Eccle-
 siam, accipiens illum pretiosum thesaurum in manibus ob-
 tulit super altare B. Jacobi, & celebrata Missa pro more-
 peractisque solemniter gaudiis & laudibus Dei (erat enim
 dies Dominica) rediit ad palatia sua. Alia vero die convoca-
 to Clero & populo, relatum est in publicum, quod Regi-
 na mandabat eis, & cetera quae ad rem pertinebant: at-
 tamen praedicti complices non minus in Episcopi extirpatione
 anhelabant.

De Concordia Reginae & filii ejus. Cap. 113.

NON post multum temporis praedictus Episcopus voca-
 vit Rogem puerum filium Reginae & Comitem P.
 pedagogum ejus ad colloquium, & cum eis pertractavit de
 reconciliatione matris & filii, determinans qualiter inter
 matrem & filium vera reconciliatio fieret, & quantum
 Regni quisque sibi haberet, & quae reconciliationis vera

pignora inter eos forent. Quibus pertractatis & diffinitis Episcopus Compostella egrediens, iter aggreditur ad Reginam cum nuntiis Regis pueri, scilicet Fredenando Petride, Comite Guterre, & ceteris qui partem Regis tuebantur, & quid cum filio ejus de eorum reconciliatione & vera pace inter eos tractaverit, Regina enucleat. Quibus auditis Regina prænium gavisa est, & Episcopo summas grates reddidit. Quippe per alium inter Reginam & filium suum non poterat fieri reconciliatio, & nisi fieret, Hispaniæ & Gallæciæ regnum perderetur. O quam infinito odio boni malis habentur! O quantæ peritiæ vir, qui tantam talemque pacem poterat reformare! Episcopus multis odio habetur, quia ad pacem nititur, quia Hispaniæ Regno jam fere perditio pacem reddere elaborat. Igitur Regina convocat apud S. Facundum affines Episcopos super hoc negotio, videlicet Legionensem, Astoricensem, Ovetensem, Minduniensem, *Granatensem* qui aderat, Comites quoque P. Gundisalvi, Munionem Pelagidem, Comitem Suarium, ceterosque Principes, quos longum est referre: à quibus accepto consilio reconciliationis foedus inter puerum & matrem ejus determinatur. Mittitur Consul Castellæ P. Gundisalvides cum Episcopo B. Jacobi & cum ceteris Legatis ad Regem puerum, qui determinati pacti sint testes, & tanti foederis fidejussores. Ut perventum est in Gallæciam prædictus Episcopus S. Jacobi adit Regem puerum cum prædictis legatis ad ripam Tamaris, & refert ei verba suæ matris: refert quoque ei quanto affectu diligit eum mater sua, & quod totum regnum suum ei attribuat, & quæ reconciliationis foedera eum eo velit inire, utpote mater cum filio, & quod testes & juratores huic foederi velit adhibere. Creditur ei, utpote tanto patrino, qui ad pacem semper nititur, ceterisque Legatis: fiunt reconciliationis foedera, & hujus concordiæ pactum jurejuran-

Anno 3916 do sancitur : hinc & illinc dantur juratores , triginta ex
 hac parte , & XXX. ex alia , qui meliores inventi sunt in
 Gallæcia , vel in Campania. Hi jurant inter Reginam &
 filium suum usque ad tres annos fidelitatis & amicitiae &
 alterni auxilii foedus firmissimum. Determinatur etiam
 quantum Regni Regina sibi , & puer sibi proprie habeat ,
 & ut invicem pro posse prout cuique necesse fuerit opitu-
 lentur. Stabilito denique pacis foedere & jure jurando san-
 cito , legati ad Reginam redeunt , & quid cum filio ejus
 egerint ei referunt. Gaudet Hispania reconciliatione matris
 & filii , & paci futuræ congratulatur : spe pacis Episcopi ,
 Præfules , Consules , Principes , Milites , Cives , rustici
 exultant : & quod ab obitu Regis A. amiserunt , se modo
 recuperare credunt. Desiderant omnes Regem A. licet pue-
 rum , & in loco avi & patris sui eum regnare peroptant ,
 ut vestigia pacis & justitiæ nobilissimi Regis A. & Comi-
 tis Raymundi imitetur : execrant Regem Aragonensem &
 se fore ei infestos , si hunc A. Regem habeant pollicentur.

2 Transacta itaque non modica parte veris (1) Regina
 causa filii sui in Gallæciam venit: nisi enim ipsa interfuisset,
 nullatenus prædictæ reconciliationis foedera consumarentur,
 nec Gallicianos in expeditionem nisi cum filio suo ducere
 posset. Ingressa igitur Regina Compostellam proditoribus
 terror incutitur : quippe per totum annum Episcopi dam-
 num , qui ad pacem nitebatur , moliti fuerant : jura &
 potestatem Civitatis ei abstulerant : nec Reginæ præceptis
 pro posse obedierant : principibus etiam & militibus Gal-
 læciæ non minimas injurias intulerant , & quasi Reges exti-

te-

(1) Cum anno integro (ut hic statim dicitur) tyrannica duraverit Com-
 postellanorum dominatio , & in præcedenti 1116. orsa fuerit , merito se-
 quens detestanda perduellio anno 1117. copulatur. Illa etiam quæ post eam
 narrantur , ad annum pertinent 1118. ut in sequentibus apparebit.

terant, extirpaverant, destruxerant, renovaverant, exaltaverant, ut est consuetudo fervorum & rusticorum, postquam datur eis potestas regnandi: quæ omnia quia impune & sine licentia fecerant, ne impune ferrent, metuebant. Postquam autem viderunt Reginam & filium suum reconciliatos, & prædictum Episcopum summo honori & amori apud eos haberi, molestius ferunt, & sibi ipsis diffidunt. Iniunt consilium quid acturi vel quid machinaturi sint, si Regina vel Episcopus velint eis obesse, si ab eis malefactorum injurias, & tot tantorumque calumnias velint requirere, non est eis spes vel fiducia nisi in proditione sua: discurrunt, consulunt, renovant parietes, & muros, Reginæ & filio suo qui jam cum ea erat, generant suspicionem rebellandi. Heu miseri, majora viribus moliuntur, & ab alto decident. Episcopus tunc & Regina, necnon filius ejus cum totius Gallaciæ Principibus sustinent eos, & quasi ignoraverint molimenta tantæ proditionis disimulant.

De Congressu conspiratorum in Episcopum & in Reginam, & de incensa Ecclesia, & de ceteris: Cap. 114.

Interea Regina adit *Lupariam*, & inde rediens suscepta est ab Episcopo apud *Iriam*: postea revertitur *Compostellam* adjuncto sibi magno exercitu militum: cum Episcopo namque, & cum filio suo, & cum optimatibus Gallaciæ acceperat Regina consilium qualiter posset ulcisci injurias proditorum *Compostellæ*, qualiter etiam posset superbiam eorum domare. Ea de re coadunaverat non modicas armatorum phalanges, pars quarum cum ea & cum Episcopo, sicut dispositum erat, *Compostellam* ingrederetur, pars extra Civitatem cum filio ejus remaneret: quod *Compostellani* animadvertentes timuerunt valde. Erant enim culpæ conscii, & Regnum suum jam labefactari videbant: se & sua in arcto positos tandem conspiciunt, & quod talia

Anno 3117 egerint poenitet eos sero. Quid plura? Perditissimi Judæ
 focii, alii confugiunt in Ecclesiam S. Jacobi, alii in alias
 Ecclesias, alii latent in latebris suis: quidam qui erat unus
 de principibus proditoris accepit monachalem habitum
 fiste, ut à periculo mortis in Ecclesia S. Martini ab Abba-
 te ceterisque Monachis liberaretur, & sic evasit Mona-
 chus ab ira Regina: ceteris vero remanentibus in Ecclesia
 S. Jacobi, Regina vocavit ad se Episcopum, & ait illi:
 Reverende Pater, Placeat sanctitati tuæ inhonestissimos pro-
 ditores ab Ecclesia abstrahi, & digna eorum meritis eis
 recompensari: tantus foetor proditoris removeatur ab
 Ecclesia, & immundum sterquilinum ab ea projiciatur.
 Ad hæc Episcopus: Regina, inquit, non licet aliquem
 postquam ad Ecclesiam confugerit, licet fur, licet perjurus,
 licet proditor, licet flagitiosus ab Ecclesia extrahi. Cete-
 rum omnis substantia eorum quæ extra Ecclesiam est, in
 prædam abeat, & à nostris capiatur. Si ergo, ait Regina,
 habent Ecclesiam auxilium, & securi sunt in ea, cur ar-
 ma sibi retinent in Ecclesia, cum per Ecclesiam tuti &
 muniti habeantur? Quare ceteris armis armantur, & mu-
 niuntur? Non decet, ut qui fati tuti in Ecclesia habentur,
 aliam sibi tuitionem nisi Ecclesiam adhibeant. Jubeo
 talia inhiberi, & aut arma sua deponant, & securi prout
 decet in Ecclesia habeantur, aut illis armatis totidem nos-
 tri armati vel plures in Ecclesia cum illis maneant, ne quid
 insane facere audeant.

2 Placuit Reginae consilium Episcopo, ceterisque as-
 tantibus, & ne arma in Ecclesia capiantur interdicantur:
 quod ut compertum est proditoribus illis infremuere, &
 insequentes nuntios Episcopi & Reginae per Ecclesiam qui
 eis dixerant, ut arma in Ecclesia deponerent, movent
 bella, fugiunt Legati ad altiora Ecclesiae: vociferantur fla-
 gitiosi proditores, voces bellorum, clamor adit aures
 uni-

universorum, rebellatur animus proditorum, & quod diu
 moliti fuerant, aperiunt. Strepit tota Civitas, curritur
 ad arma, & ad bella properatur: fama, qua nullum malum
 est velocius, refert milites Episcopi & Reginae invasisse
 Compostellanos: interfuere aliquot: tam Canonici quam
 Cives extra hanc nefandam insaniam qui propinquorum
 vesanorum tantam audaciam voluere sedare: sed quid pau-
 ci contra tot millia? Currunt complices proditiōnis ad
 praelia, & ascitis sibi notis & amicis, volunt Episcopum &
 Reginam ire perditum, qui se perdere voluerint. Episco-
 pus & Regina in Palatiis Episcopi postquam audiere Ci-
 vitanis clamores & strepitus, & qualiter socii Scariotis
 incitaverint Civitatem in se, timere: quippe vident pro-
 ditorum audaciam pullulare, & bella audacius moveri,
 Ecclesiamque B. Jacobi, & Palatia Episcopi armatorum
 manibus obsideri, & acrius expugnari. Quid consilii ca-
 piant contra tam nefandos ausus ignorant: expugnatur
 Apostolica Ecclesia crebris assultibus, volant saxa, sagittae,
 tela super altare, & nefanda praelia à proditoribus agun-
 tur. Quid non audeant flagitiosae manus? Perditissimi ex-
 pugnatores imponunt ignem Ecclesiae B. Jacobi, & eam
 utrinque incendunt, non modica enim pars Ecclesiae erat
 cooperta micis & tabulis. Proh nefas! Tam veneranda
 tamque digna Apostoli Ecclesia comburitur, tamque pre-
 tioso Patrono nullus honor impenditur. Proh dolor! Apo-
 stolicae Ecclesiae flamma surgit in altum, & circumquaque
 praebet horrendum spectaculum. Omnes qui astant, tam
 viri quam mulieres timentes Deum flent & ejulantur, &
 tantae facinorae actores execrantur. O quantus erat luctus
 peregrinorum qui de diversis Regionibus ad Apostolicum
 corpus venerant!

300 Postquam Episcopus & Regina videre Ecclesiae in-
 cendia, & praedictos complices! cum tanta multitudine
 promp-

Anno promptos ad omne nefas, non ausi confidere in palatiis
 1117 Episcopi, confugiunt ad turrin signorum una cum comi-
 tatu suo: Compostellani vero ascendentes ad altiora Apo-
 tolicæ Ecclesiæ, & ingredientiés palatia Episcopi currunt,
 rapiunt, præcipitant: vestes, vasa aurea; & argentea,
 ceteraque quæ fuerant tam Episcopi quam Reginæ capiuntur,
 diripiuntur, & nefandis hostibus prædæ habentur:
 ascendunt Compostellani Ecclesiam B. Jacobi, ascendunt
 turrin palatii Episcopi, & ad expugnandum turrin signo-
 rum in qua erat Episcopus cum contribulibus, & cum
 militibus suis, & Regina cum suis, se præparant: pars eor-
 um super Ecclesiam, pars in turribus, pars humi circum-
 densata, turrin illam invadunt, projiciunt saxa, & sa-
 gittas Episcopo & Reginæ, eorumque sociis mortem mi-
 nantur. Sed hi qui in turri erant cum Episcopo & Regina
 non segnus pro loco & multitudinis imparitate se prote-
 gebant, & bellorum vices referebant: hic bellum diutius
 moratum est. Denique Compostellani videntes tantæ mul-
 titudini tam paucos resistere, & bellorum vices suas alteri
 nare, in simul concurrunt ad ignem, & connexis clypeis
 super capita ignem submitunt per fenestram quæ erat in
 inferiori parte turris. Adhibito igne, adhibent etiam ig-
 ni fomenta: quid longius morer? Ignis intra turrin incen-
 ditur, & eos qui in turre erant aggreditur.

4 Postquam videt Episcopus nec sibi nec Reginæ par-
 ti, & in suam necem tantam multitudinem anhelare, al-
 loquitur & Reginam & eos qui intus erant: Fratres Kar-
 rissimi, jam circumvallamur impia manu flagitiosorum,
 jam in arcto positi nullum habentis refugium. Solus Deus
 qui est refugium oppressorum, solatium inceptorum, ipse
 est refugium & solatium nostrum: ponamus in Deo spem
 nostram, & fiduciam nostram, qui potest nos eripere de
 manibus impiorum, & de tanto periculo liberare nos. Ipse
 enim

enim liberavit Daniele de lacu leonum: ipse liberavit tres pueros Sidrach, Misac, & Abdénego de camino ignis ardentis. Convertamur ad Dominum toto corde, & ipse convertetur ad nos. Ait enim: *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos*: poeniteat nos iniquitatum, & peccatorum nostrorum. Confiteamur alterutrum peccata nostra, & oremus pro invicem ut salvemur, invocemus misericordiam Dei ut peccata nostra nobis dimittat, & misericordiam suam præstare nobis dignetur, qui vivit in sæcula sæculorum. Ad hæc Regina & omnes qui aderant, prorumpunt in lacrymas, & Episcopo faciunt confessionem.

5. Tunc Regina conversa ad Episcopum inquit: Egre-
dere Pater, egredere ab hoc incendio, ut ego tecum egredi
di audeam. Parcent enim tibi ut Patrono suo, Episcopo
suo, Domino suo. Tunc Episcopus, non est hoc, inquit,
sanum consilium: me etenim & contribules meos infestos
habent, & ad necem nostram præcipue anhelant. Clama-
bant autem foris, Regina si vult egrediatur: illi soli egre-
diendi licentiam & vivendi facultatem concedimus: ceteri
armis & incendio pereant. Quo audito, incendio intus
jam convalescente, & Regina coacta ab Episcopo, accepta
fide securitatis ab eis egressa est à turre: quam ut vidit
cetera turba egredientem, concursus in eam faciunt, capiunt
eam & prosternunt humi in volutabrum: rapiunt eam more
luporum, & vestes ejus dilaniant: à papillis siquidem
deorsum nudato corpore, & coram omnibus, diu humi
jacuit inhoneste. Multi quoque lapidibus eam voluerunt
obruere, inter quos anus quædam Compostellana percussit
eam graviter in maxillam lapide.

6. Interea Episcopo intus orante, & igne altius infur-
gente, venit ad eum Abbas S. Martini afferens secum
quemdam Crucifixum, quem dedit ei: quo accepto Episcopus
fecit confessionem suam, & quasi ad martyrium pro-
di-

Anno M. 117 diturus à turre egreditur, & abjecto pallio suo, & accepta à quodam capa vilissima, mira res! posito ante faciem suam Crucifixo per acies pugnantium, per cuneos inimicissimorum, per arma flagitiosissimorum proditorum ter mille & amplius, ab uno solo agnitus præterit. Tunc ad locum ubi jacebat Regina in volutabro turbis impetentium proculcata pervenit, & respiciens eam tam turpiter denudatam & provolutam, nimio dolore compunctus præterit, & transiens per Ecclesiam B. Jacobi pervenit ad Ecclesiam S. Mariæ cum quodam Canonico, scilicet Michaelae Gundisalvide, qui in adversis ei postea societatem adhibuit: deinde accepit corpus & sanguinem Domini, & ibidem securius requievit.

7 Interim adveniunt illuc quidam Canonici, egressus ejus edocti, & quasi exploraturi: & utrum à periculo ignis & armorum Episcopus evasisset, an in turre periturus remansisset inquirunt: verum Episcopus aliorum proditorem expertus, ut ab hinc removeantur, prædictum Michaelæ, & alios qui se juxta altare quasi tuebantur exorat: qui cum non potuissent inde evelli nisi prius patefacta ejus salute, & evasione Episcopi, juramento asserunt, se nemini quidpiam de salute Episcopi propalaturos, & sic, & quid vel qualiter Episcopo acciderit propalatum est eis, & abiere. Tandem Regina dilaniata crines, nudata corpore, provoluta luto, evasit & pervenit ad eandem Ecclesiam, in qua Episcopus latebat, nesciens tamen quidquam de Episcopo.

8 Hi autem qui in turre remanserant, postquam vident vires ignis celsitudinem turris exuperasse, quidam ex alto se præcipitant, & sic evasere: alii prorumpunt in medias acies armorum, Petrus Ecclesiæ B. Jacobi Prior (de quo mentionem superius fecimus, nepos Episcopi) profiliens in medios armatos agilitate sua evasit: sic & complures. Gundesindus Gelmirides frater Episcopi profiliens

uens in medium lanceis atque gladiis perfoctus est: Rudericus Oduarides Major domus Episcopi; Rademirus ejus dapifer; Didacus Strabo villicus urbis ibidem interempti sunt. Alii vulnerati, expoliati, femineces evasere. Regina in Ecclesia S. Mariae residenti clam iussione Episcopi per quemdam Legatum nuntiatum est Reginae Episcopum ab incendio evasisse, & in eadem Ecclesia latere; quod ut novit, licet faum dedecus & poenam desereret, propter evasionem tamen Episcopi non modicum letata est. Sed timuit ne pateret persecutoribus, & sic latitiae causam dissimulavit.

9. Post haec conveniunt Compollani ad Regnam in Ecclesia B. Mariae, & quasi saluti ejus congratulantes eam comitantur, & ad ejus tuitionem replent armis Ecclesiam: quorum manipulos Regina tunc pro se pertimescens, hinc ne quid de praesentia Episcopi reis patefieret, sic alloquitur: Ite, inquit, ne quibus sitis flagitiosissimi, ite perditissimi ad turrim in qua Episcopus vester armis & igne perit. Abstrahite eam quam citius potestis a periculo, ne exemplum tantae nequitiae & inhumanitatis posteris habeamini. Ite, inquam, rebelles & infidelis, & tantum nefas prohibete ne fiat: hoc autem debet ut eos removeret ne quid de Episcopo praesentarent. Ad hanc vocem discedunt, turbaeque conveniunt, & ad turrim usque perveniunt, repellunt amplexiones adhuc turrim expugnant, & igni irritamenta ministrantes, aquam uno ore poscunt, & intus projiciunt, ignem quantum possunt extinguunt, & Episcopum liberare nituntur: sicut super Episcopo pars Canoniarum, viduae, pupilli, pauperes, & non modica pars civium: ignis autem in tantam excreverat in turre, quod si Episcopus adhuc ibi fuisset, in favillam verteretur: turris namque, trabes & tabulata combusta sunt: signa mille & quingentis libris aris composita, combusta sunt, & corruerunt.

Anno
1117

IO Postquam Regina supradicta ratione removit populi incurfus ab Ecclesia S. Mariæ, discessit & ipsa fugiens ad Ecclesiam S. Martini, ut ibi securior esset. Episcopus autem furtim atque latenter egrediens ab Ecclesia S. Mariæ propter frequentiam & incurfus populi, comitatus à prædicto Michaelè & duobus Francigenis, transcendens per parietes, & per tegulata ingressus est in domum cuiusdam nomine Maurini per fenestram, & illi cum eo. In hujus domus angulo latuit Episcopus cum prædictis sociis cooperatus pannis & hujusmodi aliis rebus. Eo ibi latente ecce quatuor armati à parte proditorum requirentes eum, ajunt. Quisnam latet hic? Quid hic agitur? Vidistis illum quem quarimus, scilicet Episcopum? Hoc audito latuit Episcopus & Michael inter pannorum vestiumque multitudinem: nisi enim latuissent, illico ab illis armis perfoderetur Episcopus. Assurgunt autem illis venientibus duo Francigenæ dicentes se à tumultibus bellorum rediisse, & tanto labore fessos ibi requiescere. Adest quoque Matrona ejusdem domus, quæ noverat ibi latere Episcopum, & vociferando increpans eos quasi invasores & exploratores, hæc domus coegit abire: cum quibus etiam abire duo prædicti Francigenæ ut citius eos removerent, & suum Episcopum tegerent. Quanta omnipotentis Dei ineffabilis pietas, quæ Episcopum à prædicto periculo liberavit, & eundem ab ipsis manibus horum nequissimorum eripuit! Illis remotis adest Gundifalvus gener prædictæ Matronæ, inquirens: Ab hinc Pater & Domine quam citius fuge, latite: ecce enim nefanda manus proditorum, ceterorum sanguine imbuta tuam adhuc sitiens, ubique te requirit: vidi eos huc eum gladiis & fustibus properare: abi esto, nec ulterius moræ indulgeas, potens est Deus liberare te à manibus impiorum, à faucibus hiantium. His dictis surgit Episcopus, & disrupto tabulato proxime domus ab eodem

Gundifalvo, item alio, deinde tertio, pervenit in domum Froylæ Rodesindiz, quæ erat in media Civitate: cœpit autem Dña. domus vociferari ab invasoribus domum suam destrui, & intrari. Responsum est à Michaelæ, quemdam notum & amicum viri ejus, nomine Froylam Menindiz, Reginæ villicum, intestinam seditionem tumultusque bellorum evasisse, & ad hanc domum confugere. Non post multum temporis advenit Dominus domus, scilicet Froyla Rodesindi, qui ut novit ibi esse Episcopum currit ad eum dicens cum lacrymis: Deo gratias Pater Karissime, qui à tanto te periculo liberavit & incolumen huc venire fecit. Veruntamen incurfus hostium timendus est, ne huc illucque discursantes, te inventum perimant, qui sunt prout in omne nefas. Veni ergo mecum: & duxit eum cum Michaelæ in quodam penu obscurissimum inferius: ibique diutius prorumpunt in lacrymas.

II Interea prædicti Francigenæ præparant quatuor equos velocissimos Episcopo, ut inclinato sole transiens in alteram partem Vici, & inde per agros S. Martini super eos ipse & Michael ceterique ascendant, & sic aufugiant. Ceterum longe aliter accidit. His enim apparatus adest P. Abbas S. Pelagii cum quodam Monacho suo Pelagio Didacide, itemque P. Prior Canonicorum, ejusdem Episcopi nepos, dicentes: Nos missi à Clero & populo totius Civitatis venimus ad te. Poenitet eos male egisse in te, & te utpote Dñm. suum, Episcopum suum diligunt, tibi equidem satisfacturi: præstolantur te tam Clerici quam Laici mille aut quingenti in claustro S. Pelagii pro omnibus aliis juramentum dilectionis atque fidelitatis tibi facturi, & præsentiam tuam exposcunt: egredere ergo ab his latebris, & veni te reconciliatum eis: numquam eos magis tibi subditos habuisti, quam hodie, si nobis acquiescas. Hoc autem totum adinvenerant proditores, ut hos

Anno 1117 nuntios fallendo, saltem sic possent Episcopum invenire, & inventum perdere. Cumque Episcopus ab his nuntiis egredi cogeretur, satisque ab eis objurgaretur, præcognita fraude & argumento proditorum, ait nuntiis: Ite ad mille vel ad quingentos illos quos dicitis, & renuntiate eis me sanum & incolumen esse, locum in quo ego sum nemini dicatis. Si ita est ut fertis, centum ex illis tantum pro omnibus aliis faciant vobis juramentum quod dicitis. Ego autem in crastinum veniam ad eos. O quanta viri prudentia, quæ quid vel qualiter illi nequam disposuissent Dei gratia prævidit. Tunc abeuntes prædicti nuntii neminem qui quæ promissa fuerant sanciret, inveniunt. Hic denique patuit eis fraudis atque proditoris figmentum: si Episcopus eis acquievisset, ex improvise eorum consilio in manus inimicorum incidisset, & ab eis forsitan interfectus esset. Prædictus Prior agnita fraude atque proditione eorum miratus expavit: remansit ibi tutus in Ecclesia.

12 Abbas autem cum prædicto Monacho revertitur ad Episcopum referens ei fraudem & mendacium proditorum, & quod Episcopus prudenter eorum molimenta præsensisset. Tunc facto jam crepusculo Abbas & prædictus Monachus adducunt Episcopum cum Michaele latenter ad Ecclesiam suam, scil. ad Ecclesiam S. Pelagii, & ducunt eum in thesaurum ejusdem Ecclesiæ, ceteris Monachis nescientibus, excepto Thesaurario. Post hæc alloquitur Abbas Episcopum dicens: Confortare Pater, & esto robustus, accipe cibum ut refocilleris. (Erat enim Episcopus adhuc jejunus) Ad hæc Episcopus: Non decet, inquit, solvi jejunium, cum in crastino moriturus digladiet manibus inimicorum. Solius Dei pietas & misericordia quæ me hodie de tot tantisque periculis liberavit, in crastinum quoque faciet, si voluerit. Summis tamen precibus Abbatis condes-

cen-

cendens prælibavit parum panis & vini, & sic requievit. Luce clarius constat ea nocte Episcopum non dedisse membra nimio torpori, sed psalmis atque orationibus adhibuisse sibi solatium. Monachis autem surgentibus ad matutinas, surrexit & ipse, per fenestram quæ erat in eodem thesauro, audivit matutinale officium Monachorum.

13 Tandem clarescente die quæ erat dies Dominica, omnes proditoris complices conveniunt in Canonicam, ascito Clero & populo partim minis, partim muneribus. Æstimabant suæ nequitiae conspirationem habere effectum, & quasi Reges imperium exercebant in omnibus. Præest illis quidam vir impius & valde nequissimus, qui toto tempore proditoris Compostellæ moratus fuerat, & ut Princeps proditorum complicum quamplures ad conspirationem incitaverat, spe dominium Ecclesiæ S. Jacobi amplexabatur, & ad hoc toto corde anhelabat. Jam enim inde ministri totum honorem B. Jacobi inter se partiti fuerant, & quid vel quantum quisque sibi haberet disposuerant. Postquam igitur convenere in Canonicam prædictus iniquus multis hortatus est eos verbis, ut germanitas inter eos habeatur & firma permaneat, ut sint unanimes, ut Civitatem suam muro valloque muniant, & hostes si qui adhuc inter eos remanserunt expellant: accipiunt etiam consilium, ut reconcilient sibi Reginam, & satisficientes ei de externo opprobrio & incommodo illato firmissimæ pacis cum ea incedant foedera. Mittunt ad Reginam in Ecclesiam S. Martini eorum metu latentem, qui hæc cum ea diffiniant. Prius tamen facta mentione Episcopi utrum evasisset, aut ubi lateret, vel quid de eo Clero & Populo placeret. Surrexit in medio quidam dilectus & nutritus ab Episcopo, in quo ipse Episcopus multum confidebat, & ad universos verba hujusmodi ostendit & declarat: Usque modo fratres habuimus super nos Dñm. & Episcopum quem amodo nec

Anno nobis dominari, nec Episcopari dignum est. Ille enim &
 1117 Ecclesiæ vestræ dignitatem diminuit, & vos domini sui ju-
 go graviter oppressit. Porro ne quis vestrum cum Dñm.
 vel Epm. exposcat fateor coram Deo & B. Jacobo, & co-
 ram vobis illum amodo nec Dominum meum, nec Epif-
 copum meum fore: etenim probare præsto sum, juste ei ta-
 lia accidisse, & toto honore quem habuit debere carere.
 Hunc quidam pessimum prædictus Episcopus à puero edu-
 caverat in Palatio suo, & fecerat eum honoratum in Ec-
 clesia S. Jacobi: tandem adultum miserat in Franciam ad
 discendum grammaticam, data ei non modica pecunia:
 postea revertentem fecerat eum sibi familiarissimum & præ-
 cordialissimum, & quasi Dominum suæ domus amplectens
 eum paterno amore: dederat quoque ei non modicas pe-
 cunias: cumque ab eo nullum fere obsequium recepisset,
 dederat ei bonum præstimonium, scilicet *Afnoios*, me-
 dium de *Sarantes*, *Ceiã*, medium S. Christinæ de *Noia*,
 & multa alia. Proh perditissima fides Gallaciæ! Episcopus
 prædictum pessimum paterno amore educaverat, dilixe-
 rat, & honoribus & beneficiis ampliaverat, & ipse tamen
 quasi horum omnium oblitus, & malum pro bono reddens
 ad Episcopi destructionem atque necem anhelabat. Qui
 postquam prædictæ proclamationis finem fecit, pars tam
 Cleri quam populi eodem imbuta veneno, laudavit verba
 ejus, & haud aliter fore censuit. Illi qui non erant parti-
 cipes illius prodicionis, nec in Episcopum nec in Reginam
 conspiraverant, & quibus hujusmodi consilia odio habe-
 bantur, licet tantum nefas displiceret eis, licet de Episco-
 po & de ceteris aliis aliter sentirent, non tamen contra-
 dicere vel etiam mutire audebant: si enim inter tot Judæ
 complices aliud præter eorum voluntatem vel dicere vel
 facere præsumerent, confestim obruerentur domus eorum,
 substantia eorum abiret in prædam, & ipsi forsitan aggere
 la-

lapidum obruerentur. *Tempus etenim est* (ut ait Salomon) *Anno*
loquendi , & tempus tacendi. 1117.

14 Tunc ipsi nequissimi proditores consilio accepto cum complicitibus suis & omnino male imbuti , perditissimos legatos in hac conspiratione & proditione ad Reginam Dñam U. callide & ingeniose mittunt , & sic eam alloquuntur : Confitemur equidem , ò Regina , nos tibi dedecus & opprobrium iræ impetu fecisse , & in Ecclesiam B. Jacobi , & in te non audenda ausos fuisse : hujus rei admōdum pœnitet nos , ideoque pro nobis & pro aliis sociis nostris tibi satisfacturi venimus : parcas itaque nobis & omnia tua reddemus tibi : volumus etiam ut nobiscum pacem habeas , & reconciliationis firmissimæ inter nos iuramenta habeantur. Quo audito Regina quæ more agnæ inter lupos adventum eorum expaverat , recte & ingeniose exhilarata est , & benignissime eis fite respondit dicens : Perplacet mihi quod dicitis , & si quid in me peccastis , quantum mea refert vobis condonetur. Placet mihi inter me & vos fieri fœdera pacis , & præteritorum malorum non meminisse. Tunc adjecerunt nuntii dicentes facile de cetero pax & concordia inter nos fiet , sed unum excipimus , videlicet , D. Episcopum habere nolumus , & illi omnino infesti sumus , qui nos hætenus oppressit , & dignitatem Ecclesiæ nostræ , & Civitatis nostræ ad nihilum redegit. Ideo omnes eum odio habemus , & eum super nos regnare nolumus. Tunc Regina : Quid ad me , inquit , de Episcopo vestro , pro velle vestro dijudicate eum : quodcumque vobis super hoc placuerit , placebit & mihi : quemcumque vos proposueritis , proponam & ego : in nullo enim à vobis amodo discrepo. Hoc autem ajebat ut vel sic manus eorum evaderet. Quod audientes nuntii reversi sunt ad complices suos , referentes eis quæ audierant à Regina , & multa alia : congaudent nefandæ conspirationis complices ,

&

Anno & fraudis suæ molimenta ab ipsa Regina non refelli con-
 1117 gratulantur. Verum hoc gaudium vertetur in tristitiam.

15 Quidam iniquus qui prius acceperat Monachalem habitum, ut audivit complices suos regnare, Episcopum abjici, Reginam eis reconciliari, deposito Monachali habitu, egressus est à Monasterio factus apostata, utque fuerat socius conspirationis, voluit esse particeps Regni: quod præter spem ei accidit. Quidam Cardinalium atque Canonicorum Ecclesiæ B. Jacobi postquam audierunt Reginam reconciliari Compostellanis, & ab eisdem relatum fuisse Reginæ quod omnes habent odio Episcopum, nec eum dignum esse amplius Episcopatu, adeunt Reginam parati nec propter mortem verum reticere, nec partem proditorum relicto Episcopo favere. Ajunt igitur ei ita: Regina, licet hujus conspirationis quam novisti complices retulissent tibi malum de Episcopo nostro, & licet dixissent eum minime dignum esse Episcopatu, non tamen credendum est eis: volunt regnare, sed per proditorem: volunt imperare, sed per violentiam. Parati sumus omnibus eum accusantibus respondere, & partem ejus tueri: quid enim egit quare degradetur? Quid foris fecit quare ab honore privetur? Si quis eum accusat, præsto sumus ei licet eo absente respondere: cum omnia in eum mentiantur, non est eis temere acquiescendum. His dictis Regina congratulata est, & quia fideles existebant Episcopo suo non modicas grates reddidit eis. Revera nihil causæ conspiratores habebant quare Episcopum ab honore privarent, nisi solam pro tempore violentiam.

Qualiter Regina evasit à Compostella. Cap. 115.

INterea Episcopus latens in Ecclesia S. Pelagii audierat pacem inter Reginam & Compostellanos fieri: hoc audito mittit ad Reginam quemdam Monachum Pelagium
 Di-

Didacidem qui omnia sciscitetur ab ea, & qualiter & qua
 conditione fierent: quem Monachum clam Regina scisci-
 tata de Episcopo ubi esset, talibus verbis allocuta est: Abi
 hinc citius fidelis confessor, & refer Episcopo ex parte mea,
 ut quam citius potuerit faciat pacem cum Compostellanis.
 si potest, & egrediatur à civitate. Quod si hoc modo non
 potest egredi, saltem furtim sub noctis silentio egredi, &
 evadere manus impiorum festinet: ego enim quam citius
 potuero egrediar Compostella, & mala pro malis reddam
 proditoribus prout ipsi meruerunt: & ut evadere possim
 manus eorum, quasi foedera pacis & reconciliationis cum eis
 in eo datura modo eis juratores ad id confirmandum, quos
 perjurii reos faciam, alio modo nimirum nequeo evadere
 vel exire à Civitate. His auditis revertitur Monachus ad
 Episcopum, & refert ei singula. Quibus auditis gavisus est
 Episcopus. Eadem die, scilicet Dominica, Compostellani
 adhuc pleni œstro vesaniæ conveniunt ad Reginam in Ec-
 clesia S. Martini post prandium exigentes ab ea sanciri foe-
 dus & pacem inter se & Reginam juramentis: postulant sibi
 dari juratores ex parte Reginae & foedus suum scribi: ipsi
 equidem jam statuerant in Civitate villicum suum, tamen
 cum consilio Reginae, ut eis ad tempus faveret, ut ipse
 nihilominus secundum consilium proditorum omnia ordina-
 ret, & disponderet: alium Priorem, alium Præpositum Cano-
 nicæ, alium Dñm. altaris, & sic de ceteris designaverant.

2. Regina autem tale fertur eis dedisse responsum:
 Quid ulterius moramur in hac discordia? Accipite à me
 juramentum pacis, & reconciliationis inter me & vos,
 firmandæ & tenendæ: jurent vobis ex parte mea Frede-
 nandus, Veremudus, filii Comitis Petri, & Fredenandus
 Joannides, deinde dabo vobis quos præcipue vultis inter
 esse huic juramento, filium meum & Comitem Petrum
 qui sunt extra Civitatem non ausi huc ingredi propter hos

Anno 8117 discordiæ tumultus, ceterosque Coniules & Principes Gallæciæ: filius namque Reginæ cum pedagogo suo Comite Petro, ceterisque optimatibus Gallæciæ, cum magno equitatu erat prope Civitatem prospiciens si forte Regina evaderet: audito autem inter Reginam & Compostellanos quasi pacem fieri, attentius ibidem morabantur præstolantes eam. Tum Fredenandus & Veremudus, aliusque Fredenandus qui ab Ecclesia cum Regina confugerant, scilicet prætaxati iuratores, juravere Compostellanis sic fore inter Reginam & Compostellanos de pace & reconciliatione quemadmodum determinatum erat. Verum ad hoc jurant, ut Regina evadat, & ipsi perjurii habeantur, sic enim jam in colloquio secreto fore cum Regina statuerant. Compostellani alacres, & pro sua opinione voti sui compotes, accipiunt juramentum, dantque Reginæ, & suis licentiam egrediendi Civitatem, & ad hoc ut filium suum & Comitem P. ceterosque faciat eis jurare, & pactum illud sancire. O stulta audacia proditorum! O cæca vesania conspiratorum! Tantum tamque abhorrendum nefas putant fore inultum, & quod male fecerunt se impune laturos esse opinantur, quod est Regem esse. Egreditur Regina à Civitate, evadit laqueos proditorum, columba unguibus accipitris, agna ore luporum aufugit. Comitatur eam usque ad saltum quidam stultus & insanus, & cum eo quidam Compostellani complices sui. Verum enimvero remota Regina à Civitate postquam audierunt & noverunt Reginam non reversuram Compostellam, nec habituram pacem cum Compostellanis, citius reversi sunt. Regina adiit filium suum, suosque Proceres, & jam secura retulit eis quæ sibi acciderant. Jubet etiam renuntiari ex parte sua Compostellanis diffidationem, ut sibi caveant, & se muniant, & ad bella se præparent: ait enim tantum nefas quod fecerant, non remansurum impune. Quo audito Compostellani quasi semianimes fiunt &

nimio terrore arrepti se in arcto positos conspiciunt, nihil fiducia, nihil consilii habent: ultionem sui facinoris vident pullulare, & sibimet diffidunt: confugiunt tamen ad Ecclesiam, & pretiosiora quæ habent illuc asportant.

Qualiter Episcopus evasit à manibus proditorum. Cap. 116.

EAdem die, scil. Dominica, sole inclinato prædictus Episcopus residens thesauro S. Pelagii, cogitat quid agat, qualiter evadat, qua parte egrediatur: Ecce autem turba multa proditorum celeri cursu veniunt in claustrum S. Pelagii, omnes equidem armati & requirentes Episcopum. Quo non invento ibi, egrediuntur Ecclesiam prout ad sacrilegium: inquirunt Episcopum in angulo Ecclesiæ, post altaria, & etiam sub velaminibus altariorum interemuri ipsum, si eum invenirent. Tunc Monachus Thesaurarius, qui cum Episcopo erat, conversus ad Episcopum, vides (inquit) Pater, proditores tuos discurrentes armata manu? Ad hæc Episcopus, quid inquit? Respondit Monachus, ecce requirunt te in Ecclesia, extra Ecclesiam, sistentes sanguinem tuum: modo huc aderunt: consule tibi ne te hic inventum trucident: cerne quanta turba ingreditur, & quam velociter. Tunc Episcopus conversus ad Michaellem, fugiamus, (inquit) Michael: egrediamur hinc citius, induere te hoc pallio, & ego hac capa vilissima: inter hos discurrentes discurremus, inter properantes properemus, inter ingredientes & egredientes egrediamur: solus Deus si vult, potens est liberare nos.

2 Egreditur itaque Episcopus cum prædicto Michaelle, positus inter mortem & vitam, & inter frequentes requiruntium se turbas transiens pervenit in claustrum ejusdem Monasterii: deinde in aliud claustrum, & circumseptus utrobique transfiliit per murum juxta Ecclesiam S. Jacobi, ubi est altare S. Perri, & sic pervenit cum prædicto Michaelle in dormitorium nostrorum Canonicorum per tegula-

Anno
1117

ta, & requievit ibi parum. Post hæc aperto ostio dormitorii egressus est in quintanam Palatii quæ est ante refectorium: erat autem lucidissimus splendor lunæ præbens sufficiens luminare omnibus concurrentibus ad Ecclesiam B. Jacobi, & sua illuc asportantibus. Erat enim tota Civitas perterrita formidans Reginæ militum assultus, & tanti facinoris conscientia noctu & die ad Ecclesiam confluebant. Verumtamen Episcopus quasi unus ex illis transiens per medium eorum pervenit ad domum Petri Gundesindidez Canonici & Card. Ecclesiæ B. Jacobi, tot tantisque procellis nec ab Episcopi sui favore, nec à tramite justitiæ recedentis. Tunc pulsavit Michael ostium pone latente Episcopo propter claros lunæ radios & propter frequentes discursus hominum. Aperto ostio Episcopus ingressus est Cameram prædicti Cardinalis, latens ibi quousque abirent quidam Canonorum, quos Cardinalis vocaverat ad cœnam, quosque Episcopus habebat suspectos. Quibus remotis Episcopus cum prædicto Cardinali & Michaele transit per domum ipsius Cardinalis in alteram partem vici. Tunc Cardinalis ait Episcopo: Pater sanum est tibi consilium, ut induaris arma, & per medios vigiles qui hic & circumvallum excubant, quasi unus ex illis transeas. Ad hæc Episcopus: Absit inquit, ut alia induat arma præter arma Christi quæ mecum habeo. Armis enim Christi protectus hesternum incendium evasi, alia non minus formidanda pericula, eisdem armis munitus, & Deo adjuvante & protegente transibo per medios hostes. Verumtamen adhibe mihi alios duos armatos, cum quibus tot manus vigiliam præteream quasi unus ex illis: age non est longius moræ indulgendum. Præsto sunt enim hostes nostri qui nos insequuntur, & sanguinem nostrum sitiunt. Haud mora Cardinalis obedivit consilio ejus, & circummunit Episcopum duobus armatis, unius quoque lancea Michaele armato, sic
pro-

progrediuntur. Quos cum vidissent prætereuntes inter vicum Fagarium & vallem miliorum excubæ qui hinc & illinc excubant, exclamantes ajunt: Quinam etis? quo itis? quid quæritis? Tunc unus ex sociis Episcopi monitus ab Episcopo quid responderet ait: Imus extra Civitatem excubitum, & provisum ne hostes furtive aggrediantur Civitatem: tempus enim est vobis vigilandi & excubandi: tempus est huc & illuc discurrendi, vos autem inertes quid hic moramini? quid hic datis membra quieti? surgite, discurrete, excubate attentius. Inter hæc verba prætereunt & transiliunt vallum. Quot autem & quanta mala passus fuerit in hac nocte Episcopus & per quæ loca pedes transferit, longus mihi labor est referre, & proprium opus inquirat.

3 Tandem prædictus Episcopus pervenit ad fontem quærcus qui est in via *Patroni* fessus labore itineris, & comitatus Michaelæ ceterisque compluribus, de quibus præmisit duos ad quemdam villicum suum, qui prope morabatur, ut ad se veniret, & adduceret secum equitaturas. Eas igitur adductas ascendit Episcopus cum asecclis suis, & non modica militum turba jam munitus venit *Iriam*, & quasi à captivitate fugiens, quasi à mortuis resurgens ab amicis suis receptus est. Prædictus autem Cardinalis per cujus domum transferat Episcopus, & qui eum liberaverat, interim capitur à proditoribus, & omnia ejus ab eisdem possidentur: alia die ducunt eum in publicum ut vel Episcopum reddat, vel ipse mortis poenam patiat. Sed Deus omnipotens, justus & fortis Judex, liberavit eum à manibus impiorum. Interea Episcopus apud *Iriam* patefacta Reginæ evasione sua, percutit omnes *Compostellæ* commorantes gladio anathematis, & eos à liminibus *S. Ecclesiæ* suspendit, quod *Compostellanos* medullitus fauciavit, & eos omnino enervavit. Convocat etiam Episcopus omnes *Provincia B. Jacobi*, tam milites quam pedites, & ad obsidionem

Anno 1117 nem Compostellanorum summis precibus Reginae condescendens maturat. Regina quoque mittit legatos suos circumquaque, & omnes tam Consules & Principes, quam milites, & pedites præcepit venire ad obsidionem & destructionem Compostellæ. Reginae filius A. obsidet Compostellam à parte montis petrosi non modico exercitu, tam militum, quam peditum, adjuncto sibi pedagogo suo comite P. & filiis ejus Fredenando, Veremudo, Ruderico levirisque suis Comite Guterio, & Gumieffe Nuniz, ceterisque optimatibus: à parte vero Iriæ obsidet Episcopus magno exercitu militum, & infinito numero peditum. A parte Montis Sacri obsidet comes A. cum exercitu Limianorum, adjunctis sibi Castellanis, (1) Decianis, & aliis compluribus. A parte Monasterii S. Petri obsidet Comes Munio cum omni exercitu suo: à parte Penellarum obsidet Comes Rudericus cum nimio exercitu.

4 Ad lucem frangitur supercilium Compostellanorum, hinc multitudine obsidentium & crebris assaultibus, illinc anathematis gladio: licet enim nefanda turba conspiratorum daret animos ceteris Compostellanis, ut non reciperent anathema Episcopi, nec haberent eum pro Episcopo, alii tamen tam Canonici quam cives saniori accepto consilio justitiam observantes, obediunt ei, utpote Episcopo suo, & ejus excommunicationem suscipiunt. Discurrunt huc & illuc Scariotides, & muniunt Civitatem vallo, sepibus, aggere lapidum, & ligneis propugnaculis, animant atque hortantur populum, sed incasum. Postquam enim non modica pars Compostellanorum expers nefandæ proditionis videt Civitatem circumquaque obsessam, arbores truncari, segetes colligi, capita, pedes, aut manus amputari, mortuorum corpora non humari, videt etiam Reginae exerci-

tus

(1) Ex territorio scilicet, Castellæ, Aurie ipsi Diocesis.

tus quotidie augmentari, suos autem decrefcere, ducit operæ pretium aliud confilium accipere: magna pars nimirum Compostellanorum quaque nocte aufugiebat metuens Civitatem penitus deftrui, & Compostellanis digna pro meritis reddi. Jam proditores odio habentur à ceteris, jam eorum confilium floci penditur, jam maledicitur eis qui tantæ nequitia fuerunt auctores, quique in Epifcopum & in Reginam fecerunt confpirationem, quippe nullius fulti patrociniò vident Civitatem facile capi, fi expugnetur, & exercitus undique expugnare eam avidos. Quis enim non irrueret avide in proditores? Quis non extirparet ipfos nefandos in Epifcopum fuum confpirantes? Quis non deftrueret, Regnum & Sacerdotium deftrudere volentes? Quis non combureret Apoftolicæ Ecclefiæ violatores & combuftores? Tota Gallæcia habet infeftos tanti facinoris auctores: tota Gallæcia fitit fanguinem eorum.

5 Tandem fpreto confilio proditorum, fpreta confpirationis infania, quidam Canonicorum cum quibusdam Civibus, qui prædicta proditione nec participaverant, nec deftruire potuerant, egrediuntur ad Epifcopum, & fe fupplicandi, & pofcendi misericordiam, & ajunt ei: Reverendifsime Pater, venimus ad fontem misericordiæ tuæ, fupplicamus tuæ folicitæ pietati, aperiatur nobis gremium tuæ pietatis. Porrige nobis auxiliî manum: tota Civitas, exceptis proditoribus, fupplicat tibi fecetur & auferatur pars morbida, ut ceteri vivere poffint: parce Pater, Pater parce filiis tuis, & quos folitus es fovere gremio pietatis & misericordiæ, noli hoftili gladio percutere: miferere noftri & efto brachium noftro, ad te enim confugimus, utpote ad Patrem noftro, ad Epifcopum noftro. Quorum precibus cum condefcendiffet Epifcopus; & more paterno miferatus fuiffet filiorum fuorum, adiit Reginam, & filium ejus, referens ei Compostellanorum fupplicationem
&

Anno & confugium ad misericordiam. Quod cum audisset Regi-
 1117 na, absit, inquit, ut parcat proditoribus, qui tot tanta-
 que nefanda comiserunt: stat mecum hæc sententia, scilicet omnes Compostellæ proditores & facinorosos igne aut gladio delere: sicut enim ipsi non pepercerunt Ecclesiæ B. Jacobi, nec tibi, nec mihi; sic nec eis parcendum est: animadvertatur obsecro in eos prout meruere, & pereant de libro vitæ. Tu quoque Pater in eorum delementum debes anhelare. Tua enim interest tantum nefas abominari & delere. Episcopus ut videt Reginæ animum ad suæ injuriæ ultionem pronum nulliusque precibus flecti; convocat Regem puerum, Comitem P. pedagogum ejus, Comitem Rudericum, Comitem Munionem, & ceteros Gallaciæ prudentiores, rogans eos ut Reginæ animum precibus emolliant, quatenus Apostolicæ Civitatis misereatur, & proditorios delendo, ceteris parcat.

6 Tunc illi adeunt Reginam & summis & infinitis precibus eam ad misericordiam flectere nituntur. Flet Regina, quandoquidem videt se conspiratorum nefas pro vel- le suo non posse ulcisci, nec proditores, eorumque propaginem, funditus extirpare. Tandem Regina precibus Episcopi ceterorumque vix condescendens, quasi coacta reconciliationis fœdera cum Compostellanis consentit fieri: paciscuntur itaque jurejurando Compostellani in primis se germanitatem suam, scilicet conspirationem, omnino destruere, & ejus chirographum ut destruat dant Episcopo: paciscuntur & dare mille & centum marchas argenti, & reddi omnia quæcumque Episcopo vel suis, & Reginæ & suis abstulerant: proditores autem tam Canonicos, quam Cives proscribi, videlicet exules fieri, hereditatibus, adificiis, ceterisque beneficiis privari. Itaque tam de Canonicis, quam de Civibus, numero C. proscripti & exules facti sunt. Quibus expulsis & proscriptis, ceteri qui reman-
 se-

ferant, tam Canonici, quam Cives, veniunt ad Episcopum & ad Reginam in alterum pullorum, (1) jam depositis armis, jam Compostellanis solutis ab anathemate, jam sancito foedere pacis, & militibus Episcopi Ecclesiam & turres habentibus, jam pro argento & pro ceteris datis obfidibus, scilicet quinquaginta filiis meliorum Compostellæ. Veniunt inquam & jurant Episcopo & Reginae fidelitatem, & obsequium, nec se colligere proscriptos nisi jussu Episcopi & Reginae. Condonatur itaque eis pœna participii & consensus conspirationis & facinoris, & assequuntur misericordiam ab Episcopo, & Regina, & ab omnibus Gallæciæ Principibus. Ingreditur Episcopus Compostellam, & magno gaudio suscipitur: potitur apice sui honoris, & expulso odio conspiratorum sedet in solio suo: jubet Ecclesiam B. Jacobi quæ combusta fuerat, reedificari, signa quæ liquefacta fuerant fieri, & Palatia sua renovari: datur argentum à Compostellanis, & quæ ablata fuerant redduntur Episcopo & Reginae.

Quod Episcopus ixit in expeditionem usque Segobiam, ut recuperaret honorem B. Jacobi in Portugalia. Cap. 117.

NON post multum temporis Regina discedente in expeditionem contra Regem Aragonensem, proficiscitur cum ea Episcopus coadunato suo exercitu, & omnes Consules & omnes Principes Gallæciæ. Secutus autem est eam Rex filius suus cum pedagogo suo habens in comitatu suo Adefonsum Comitem Limiensem, Comitem Guterium, Fredenandum, Veremudum filios Comitis Petri, Gumiz Nuniz, & quam plures Baronum Gallæciæ cum multo milite. Tandem perventum est in Campaniam, & coadunatis Legionensibus, Campestribus, Castellanis, Asturicensibus,

li

itur

(1) Hic ut supra cap. 15. num. 5. Auterium legere oportet.

Anno 1118 itur in *Extremitatem*. Prædictus autem Episcopus reman-
 sit Palentiæ, dato exercitu suo Reginæ, quia patiebatur
 in tibia sua, & quia noluit interesse prædis & rapinis pau-
 perum. Accepto tamen consilio cum Clericis qui secum
 aderant, ivit *Segobiam*, certa de causa: nam idem Episco-
 pus fecerat olim Mauricium Bracarensem Episcopum, Ca-
 nonicum Ecclesiæ B. Jacobi, & dederat ei præstimonium
 medietatem honoris B. Jacobi, qui est Bracaræ & in con-
 finio. Quo Mauricio violentia Regis Teutonicorum in Pa-
 pam electo, alter in locum ejus Bracaræ electus est, vide-
 licet *Pelagius Merindiz*, quidam idiota, qui eundem ho-
 norem B. Jacobi violenter detinebat. Archiepiscopus au-
 tem Toletanus determinaverat diem, in qua prædictus
 electus Bracarenfis veniret Segobiam, ut ibi ab ipso Ar-
 chiepiscopo consecraretur. Ad hanc consecrationem venit
 prædictus Ecclesiæ B. Jacobi Episc. ut coram Archiepiscopo
 ceterisque Pontificibus prædictum honorem B. Jacobi
 recuperare posset: sed cum ab Archiepiscopo differretur,
 & ante consecrationem Bracarenfis electi iudicium super
 honore illo non fieret orta seditione in eadem Civitate Se-
 gobiana contra Reginam ejusque exercitum, dilatatum est
 hoc negotium. Statutum est ab Archiepiscopo & à ceteris
 Episcopis qui intererant, videlicet Salmanticensi, Osmen-
 si, Portugalsensi, inter Episcopum B. Jacobi, & Braca-
 rentem haberi iudicium super hoc *Tude* Kal. venturi Sep-
 tembris. Sunt etiam statuti iudices Auriensis, & Lucensis
 Episcopi: & quamvis omnes hujus negotii diffiniendi cau-
 sa statuto die Tudam convenissent; totum tamen negotium
 remansit indefinitum. (1) Revertente igitur Episcopo nos-
 tro Segobia, & Compostellam veniente, cum Canonicis
 suis consilium habuit, quo modo Ecclesiam B. Jacobi,
 Deo

(1) *Vade libro seq. cap. 6.*

Deo iuvante, sublimare valeret: ad id namque ex quo fuerat Episcopus attentus anhelaverat, videlicet, ut Apostolica Ecclesia Archiepiscopatum vel aliud majus haberet: sed tanta, tamque ardua res non nisi per difficilia & in tempore, & in loco suo acquiri valet. Quomodo ergo Ecclesia B. Jacobi per prædictum Episcopum, gratia Dei adjutrice, Archiepiscopatum adeptam fuerit, non supervacaneum, immo quam maxime utile dictaminis nostri stylo modernis atque posteris notificari habeo: quod alius liber, qui sequitur, evidentissime declarat. Hæc omnia propriis oculis inspexi, & ad utilitatem Ecclesiæ nostræ proprio stylo, Deo iuvante dictavi: & quod propriis oculis non vidi, ab ipso Pontifice & à multis idoneis viris, sapienter & fideliter didici.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI
incipit liber secundus.

QUOMODO COMPOSTELLANA ECCLESIA
per Didacum prædictum Episcopum II. facta
fuerit Metropolis. Secundi libri feries.

Incipit Prologus.

Umanas laudes oblivionis nube obtegere operæ pretium neutiquam arbitramur. Posteris enim quibus est animus virtuti adhærere quædam sunt rudimenta virtutis. Nempe cum posterior dies discipulus sit prioris, quanto magis priorum bene gesta doctrinam adhibent modernis. Qua in re propter obtrectatorum dentes qui bonorum gloriam corrodere non pertimescunt, antecessorum laudes elucidare non refugio. Nolo enim longa temporum intercapedine inglorium

Anno 1118
 rium fieri , quod bene gestum lucem desiderat , sty-
 lumque memoriæ expetit. Tuæ igitur sanctitatishorta-
 tui obsequentes Reverendissime Pater Didace Sancti Ja-
 cobi Antistes , præcedentis libri seriem ex parte contexere
 studuimus. Ejusdem namque libri præcedentia Munio
 Mindunienſis , & Hugo Portugalenſis Episcopi , viri scilicet
 prudentes ac reverendi scripserant. Stylo quorum in-
 genii mei scintillam adhibendo , quid , qualiterve in præ-
 dicta Ecclesia ut puta bonus agricola in vinea laboraverit-
 tis , & quomodo ante Episcopatum & in Episcopatu eam
 rexeritis , scribendo patefecimus. Deinceps qualiter eadem
 Apostolica Ecclesia , Deo juvante , & vestra solertia labo-
 rante , facta fuerit Metropolis , & qualiter eandem in ce-
 teris sublimando , contra sævissimas ingruentium persecu-
 tionum impugnationes protexeritis , dicere aggrediemur.
 Vobis autem diu & feliciter vivere , & Ecclesiæ vestræ diu
 feliciter præesse , mihi quoque de vobis laudem scribere ,
 omnium bonorum tributor tribuat.

*Incipit liber secundus registri Didaci Ecclesia B. Jacobi
 Episcopi II. Cap. I.*

Quicumque igitur fere usque ad tempus prædicti Episcopi
 in Ecclesia B. Jacobi cathedræ pontificali præ-
 fuerant ; non tantum Episcopi , sed quasi Principes
 fuerant , præter *Dalmachium* bonæ memoriæ Cluniacensem
 Monachum , & paucos alios. Ex quo namque corpus B.
 Jacobi ibidem revelatum magnis innumerisque claruit mi-
 raculis , Hispaniarum Reges Ecclesiam B. Jacobi præ ce-
 teris ob amorem tanti Apostoli honorabilem fecere , &
 Regii juris potestatem prædicto Apostolo circumquaque
 concessere. Quippe ut quæ tanti Apostoli præsentia cete-
 ris apud Hispanos præcallebat Ecclesiis , Ecclesia eadem
 prædiorum , hereditatum , & ceterorum quæ fuerant Regii
 ju-

juris præcelleret & potestate. Tanto igitur honoris culmine Pontifices in Ecclesia B. Jacobi præditi præ ceteris Episcopis Hispaniæ regiam potentiam à Regibus habebant. Cum Rex Hispanorum ad extirpandam perfidorum Ismaelitarum gentem cum exercitu suo irrueret, Episcopus Ecclesiæ S. Jacobi cum toto sui Regni exercitu nullatenus se absentabat. Demum, ut verum plenius enucleemus, Pontifices Ecclesiæ B. Jacobi soliti fuerant militaribus armis protecti ad bella incedere, & Sarracenorum audaciam durius retundere: unde apud Gallæcos inolevit hoc proverbium: Episcopus S. Jacobi baculus & balista. Nec mirum cum tunc temporis tota fere Hispania rudis & illiterata esset. Nullus equidem Hispanorum Episcopus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ matri nostræ servitii aut obedientiæ quidquam tunc reddebat. Hispania Toletanam, non Romanam legem recipiebat. Sed postquam A. Rex bonæ memoriæ Romanam legem Romanasque consuetudines Hispanis contradidit, ex tunc utcumque oblitterata quadam nebula infipientiæ Sanctæ Ecclesiæ vires in Hispanis pullulare cœperunt. Quid enim memorem rudes & imperitos anteriores Ecclesiæ B. Jacobi fuisse prælatos? Tempore siquidem Toleranæ legis quidam Cardinalis atque Legatus S. R. Ecclesiæ venit in Hispaniam ut videret quid scientiæ, quid Religionis, quidve consuetudinis Ecclesiasticæ ibi haberetur. Cumque venisset in Gallæciam, nuntios suos ut decebat ad Episcopum loci illius Compostellam præmisit. Episcopus autem Compostellanus accersito uno de Thesaurariis Ecclesiæ B. Jacobi, ecce, inquit, adest Cardinalis Romanæ Ecclesiæ, vade, & quantum obsequii impendit tibi Romæ, tantundem impendas ei Compostellæ: Quantum famulata est tibi Romana Ecclesia, tantundem famuletur ei Compostellana Ecclesia. Quod dictum nullo sale conditum, imo magno supercilii pondere suffarcinatum Romana

Anno 1118 Ecclesia usque in hodiernum diem habet præ oculis, & rememoratum, sapius Ecclesiæ B. Jacobi obfuit & obest. Ceterum eadem Ecclesia jugum de cervice sua citius, Domino juvante, excutiet: quamquam aliqua parte in tempore Domini Dalmachii Compostellani Episcopi jam excuserit, qui in Concilio Alverniæ apud Clarum Montem libertatem Ecclesiæ B. Jacobi adeptus est ab Urbano Papa præsentia & consensu trecentorum Episcoporum. Qui Dalmachus à Cluniacensi Conventu assumptus, duobus tantum annis præfuit Episcopus Ecclesiæ B. Jacobi & mortuus est. Post hunc successit in Episcopum eidem Ecclesiæ Didacus secundus, de quo quædam ad memoriam revocare duximus non incongruum.

De ingenio & moribus Didaci II. Episcopi. Cap. 2.

Igitur Gallæcia oriundus fuit, natus probis secundum sæculum parentibus: pater ejus nomine *Gelmirus*, miles ac præpotens fuit temporibus Didaci Pelagides, Compostellani Episcopi: à quo Episcopo habuit & rexit Castellum nomine *Honestum* & honorem ei circumquaque adjacentem, *Iriam*, & ei adjacentia, *Amaram*, *Pistomarchos*. Quem Episcopum prædictus Rex Alfonsus expulit ab Ecclesia B. Jacobi, & diu tenuit captum in compedibus, imposito ei nomine proditoris. Quidam enim ejus inimici invidiæ zelo dixerunt, quod Gallæciæ Regnum prodere Regi Anglorum & Normannorum & auferre Regi Hispanorum satageret. Quod circumquaque vulgatum utrum verum fuerit, an non, non est modo nostræ materiæ. Hujus Didaci Episcopi tempore Didacus ille, de quo agimus, bonus adolescens fuit, eruditus literis in Ecclesia B. Jacobi, & adultus in curia hujus Episcopi: sed postquam ut prælibavimus Episcopus ille privatus fuit honore suo, & Dalmachus succedens ei in Episcopum persolvit jura naturæ, A. Rex bonæ memoriæ, & Comes Raymundus gener

ner ipsius Regis, qui tunc Gallæciam, & Portugalem terram & honores possidebat & regebat; videntes hunc adolescentem perspicacem, bonis moribus adornatum, veloci ingenio præditum, cum consilio Canonicorum præfererunt eum Ecclesiæ & honori B. Jacobi præpositum. Cui præfuit & dominatus est quinque (1) annis, sic ut de gradu in gradum, de bono in melius, de virtute in virtutem ascenderet. Cumque postea Clerus & populus Ecclesiæ B. Jacobi eligeret sibi Episcopum, consilio ejusdem Regis A. & Comitis Raymundi atque Gallæciæ Principum prædictus Didacus electus est in Episcopum. Prius tamen quam à laicali manu acceperat Ecclesiam & honorem Ecclesiæ B. Jacobi, reddidit B. Tolerano Archiepiscopo & Romanæ Ecclesiæ legato coram Episcopis Gallæciæ qui interfuerunt electioni ejus, videlicet D. Auriensi. P. Lucensi. A. Tudensi. G. Minduniensi, & Principibus Gallæciæ, Clero, atque Populo Compostellæ. Quæ autem & quanta in Episcopatu suo fecerit, licet paginæ nostræ series superius partim retulerit, nihilominus tamen quædam nunc memorare supervacaneum non putamus.

Quomodo idem Episcopus aspiraverit ad adipiscendum Archiepiscopatum. Cap. 3.

FUIT namque in Ecclesiasticis & in sæcularibus negotiis vir perspicacissimi ingenii, & quoniam Ecclesia B. Jacobi rudis & indisciplinata erat temporibus illis: applicuit animum ut consuetudines Ecclesiarum Franciæ ibi plantaret. Quod nimium laboriosum fuit ei, ut bonus tamen agricola spinas & tribulos extirpando, filices atque urticas evellendo utilia plantarum semina collocat. Constituit.

(1) Quatuor tantum dicuntur lib. 1. cap. 7. & infra cap. 91. quadriennium. Quintum forte numeravit inceptum.

Anno 1118
 Li. 2.
 c. 20.
 tuit Canonicos prætaxato numero, scilicet septuaginta duos, qui non ingrederentur chorum B. Jacobi nisi in superpelliciis, & in capis, cum prius non rasis barbis, capis dissutis & variatis, rostatis pedibus, & hujusmodi ad modum equitum Clericos Ecclesia B. Jacobi haberet. Convenientibus quoque eis in unum, scilicet in refectorium, alii esuriebant, & alii splendide epulabantur, & ut quisque abundabat divitiis, ampliora & pretiosiora fercula sumebat. Sed prædictus Episcopus omnibus Canonicis æqualem portionem dari constituit, & sic consuetum schisma ab eis removit. Prius septem aut duodecim hebdomadarii erant qui prærant altari B. Jacobi, & ad eos quasi ad Dominos omnia oblata ad Clericos pertinentia confluebant: ipse vero Episcopus unicuique Canonico suam septimanam in altari distribuit. Quid in his moror? Factorum ejus copia nostrum exuperat stylum. Ceterum cum multis atque diversis modis sublimaret, Deo juvante, Ecclesiam B. Jacobi, ex quo fuit Episcopus ad quid præcipue anhelaverit, quid totis viribus animi exoptaverit, silentio minime committo.

2 Consideravit, quod ubicumque terrarum alicujus Apostoli corpus requiesceret, ibi aut Papatus, aut Patriarchatus, aut ad minus Archiepiscopatus erat, excepta Ecclesia B. Jacobi. Quod quasi opprobriosum atque injuriosum ei videbatur: præsertim quoniam B. Jacobus consanguineus Domini fuerat unus de familiaribus ac præcordialioribus discipulis Domini. Assumpto enim Petro & Jacobo & Joanne Dominus noster utpote specialioribus ac præcordialioribus amicis suis transfiguratus est coram eis in Monte Thabor. Cumque etiam mater filiorum Zebedæi petivisset à Domino ut duo filii sui, scilicet, Jacobus & Joannes, unus federet ad dexteram ejus & alius ad sinistram in Regno suo, orta est contentio inter ejus discipulos.

ios, Quis eorum videretur esse major, præcipue aut Petrus, aut Jacobus, aut Joannes. Verum enimvero qui prius fuerant Episcopi in Ecclesia B. Jacobi, excepto fere Dalmachio bonæ memoriæ, qui per articulum temporis ibi vixit, non ad adipiscendum Archiepiscopatum, nec ad ceteras Ecclesiæ dignitates adipiscendas anhelaverant, sed in armis & in militia versabantur. Proinde hunc prædictum Episcopum amplius & attentius laborare oportuit, quatenus Ecclesia B. Jacobi debito claresceret honore. Hac igitur compunctus intentione olim Romam petierat, & Papam Paschalem obnixius precibus compulerat, ut inferret Archiepiscopatum Ecclesiæ B. Jacobi: sed quoniam tunc id impetrare non potuit, vix & cum magno sudore *Pallium* impetravit (sicut superius in hoc Registro scriptum est) quod erat jam signum & desponsio futuræ rei. Ait denique ei Papa Paschalis: Digna quidem, charissime Frater, intentio tua: magna exaudienda est petitio tua, si tempus ac locum nobis Dominus dederit. Dignum namque est, ut Ecclesia B. Jacobi Archiepiscopatu aut etiam majori dignitate decoretur.

Lib. I.
c. 16.

3 Verumtamen unum quid ad hoc impetrandum admodum impediēbat, videlicet Romani resistentes huic petitioni ajebant, hætenus Compostellana Ecclesia superba & arrogans nobis extirrit, hætenus Romanam Ecclesiam non ut Dominam, sed quasi sibi comparem respexit, & invita famulata est ei. Iste tamen Episcopus quoniam tantam humilitatem, tantumque obsequium nobis exhibet, cum humilitas vincat omnia, humilitate & obsequio suo si perseveraverit in posterum nostro consensu voti sui compos esse poterit. Verebatur siquidem Romana Ecclesia ne Compostellana Ecclesia tanto subnixâ Apostolo adeptis juribus Ecclesiasticæ Dignitatis, assumeret sibi apicem & privilegium honoris in occidentalibus Ecclesiis: & sicut Ro-

Anno 1118 mana præerat Ecclesia & dominabatur ceteris Ecclesiis propter Apostolum, sic & Compostellana Ecclesia præesset & dominaretur occidentalibus Ecclesiis propter Apostolum suum. Quod Romana Ecclesia & tunc nimium verebatur, & usque hodie veretur & præcavet in futurum. Sed prædictus Episcopus cum Canonicis suis quot quibusque modis illius odii & invidiæ stimulos quando Romæ interfuit, removerit, quot quibusque modis per nuntios suos postea Romanam Curiam visitaverit, quantaque humilitate, quantumque obsequium Dño. Papæ atque Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus impenderit, exitus rei patefaciet. Adeptus est igitur Cardinalias in Ecclesia B. Jacobi & ceteras Ecclesiasticas dignitates.

4 Verum ad Archiepiscopatum animus ejus semper (1) anhelabat. Defuncto postea prædicto Paschali Papa, (1) & *Die 21. Janu.* Joanne Gaetano S. R. E. Cardinali & Cancellariò ad Patrum promotò, (2) qui & *Die 25. Janu.* *Gelasius* dictus est, prædictus Episcopus propositum suum nihilominus oblitteravit. Cumque tunc temporis duo de Canonicis Ecclesiæ nostræ Hierosolymam adirent, scilicet, Petrus Didacides, & Petrus Anaiades, alter Cardinalis, & alter Thesaurarius, injunxit eis Episcopus ut cum Papa Gelasio de adipiscendo Archiepiscopatu tractarent. Ipse namque Gelasius cum fuisset Romanæ Ecclesiæ Cardinalis & Cancellarius, multotiens cum prædecessore suo id negotii tractaverat, & quid cuiusque Ecclesiæ Hispaniarum congrueret, callebat: ad quem cum prædicti Canonici venissent, & cum eo super hoc colloquium haberent, arripuit sermonis initium dicens: Scio Fratres, scio quid quæritis, videlicet Bracarensem Ecclesiam Archiepiscopatu vultis spoliare, & B. Jacobi Ecclesiam sublimare. Ego quidem cum prædecessore meo sapiens idem tractavi. Si quando vel quo modo juste fieri posset, nunc tempus advenit: peperit enim. Bracarensis

Ecclesia flagitiosum scandalum in Romanam Ecclesiam, scilicet Mauritium, qui incestavit thorum Matris suæ S.R. Ecclesiæ, & sacrilego Teutonicorum Imperatori consentiens, statutus est ab eo in Ecclesia idolum ad interitum & ad confusionem suam: (1) quem omnis Catholica abominatur atque detestatur Ecclesia. Ceterum vos non causa hujus legationis, sed peregrinationis vestræ huc venistis. Itē ad Sepulchrum Domini quo ire proposuistis: & quidem si nuntios suos ad nos Episcopus vester super hoc miserit, plenarie & pro velle suo ei respondebimus. Verumtamen quid mecum locuti fueritis, quidve animi me circa id negotii habere comperti estis, Domino vestro renuntiate. Ego quoque literas meas ei mittere, minime recuso. In hæc itaque verba Papa Gelasius prædicto Episcopo misit literas suas.

Literæ Papæ.

5 **G**elasus Episcopus servus serv. Dei. ven. fratri D. Compostellano Episcopo salutem & Apost. bened. Licet gravioribus negotiis constituti, veteris tamen dilectionis & amicitie non possumus oblivisci. Ideoque fraternitatem tuam literis presentibus visitamus, rogantes ac monentes ut Romana Ecclesia multis aggravata, multisque distractionibus fatigata, memoriam habeas, & tam ejus quam nostris opportunitatibus debita caritate subvenias. Communes filios P. Cardinalem, & Petrum Thesaurarium tua benevolentia commendamus, ut pro amore nostro eos de charis habeas chariores. Dat. Ferentini XVI. K. Julii. (Ann. 1118.)

Kk 2

Quod

(1) A di 9. Martii Anni Domini 1118. Mauricius (Burdinus etiam vocatus) in Sedem Apostolicam fuit intrusus.

Anno
1118*Quod Prior, & Cardinalis missi ad Papam, capti fuerunt
in via. Cap. 4.*

VIsis igitur hujusmodi Papæ Gelasii literis prædictus Episcopus quanto gaudio gavissus fuerit, quamque ad percipiendum suæ spei effectum amplius anhelaverit, liquido patebit: gavissus est namque, quod Joannes Gaietanus quî & *Gelasius*, prius Romanæ Ecclesiæ Cardinalis & Cancellarius, & Romanarum consuetudinum peritissimus juste & canonicè promotus fuerat in Romanum Pontificem. Qui *Gelasius* fere totius orbis Ecclesias earumque Pastores noverat, & quid cuique congrueret bene sciebat, præcipue Hispaniarum Ecclesias eorumque Rectores in promptuario sui pectoris habebat. Inter quas Ecclesiam B. Jacobi Apostoli, utpote dignissimam & excellentissimam aliarum, diligebat & venerabatur, & eam ampliori dignitate prout dignum & justum foret, sublimare volebat: tum propter præsentiam & amorem tanti Apostoli, tum aliis de causis. Ejus quoque Pastorem prædictum Episcopum quodam amoris privilegio amplectebatur, & ejus petitioni citius volebat condescendere. Denique prædictus Episcopus arcessitis majoribus & prudentioribus Ecclesiæ suæ Canonicis, & prædictis Papæ Gelasii literis in publicum relatis, super hoc negotii ad quod anhelabat, cum eis consilium habuit, & ait: Nostis fratres quanto tempore & quanto labore desudaverim ad sublimandam Ecclesiam B. Jacobi. Nostis etiam ad quid præcipue jam diu anhelaverim, videlicet ut Ecclesia B. Jacobi in Archiepiscopalem sublimaretur dignitatem: verum hoc desiderium meum tam magnum atque tam dignum, cum Deus voluerit, effectu neutiquam carebit. Jam fratres tempus est petendi & accipiendi, querendi & inveniendi, pulsandi & aperiendi. Ego quidem libentissime præsentiam Gelasii Papæ, qui & Ecclesiæ nostræ & noster amicus est, adirem, & credo Ecclesiæ nostræ

Ar-

Archiepiscopatum ab eo impetrarem: sed iter mihi utrinque obtrusum est. Hinc enim nostrum mare Oceanum Piratæ Ismaelitarum non minus quam cum viginti navibus obsident: illinc propter guerras & Regni Hispaniæ perturbationes, per terram minime patet nobis aditus. Ad hæc A. Rex Aragonensis Ecclesiæ nostræ & nobis inimicatur, & per Regnum suum transeundi licentiã interdicit. Quapropter accipiendum est nobis consilium, quos ex Canonice nostris ad Gelasium Papam latenter & sub specie peregrinorum mittere destinemus.

2 Accepto itaque consilio Petrus Prior Ecclesiæ nostræ nepos Episcopi, & alter Petrus Cardinalis S. Felicis, (1) Legationis officium accipiunt. Interdicitur eis ne suum iter quoquo modo aliis patefaciant, sed caute & clam ad viam se præparent: & quoniam tanta tamque ardua res absque magna impensa & absque largissimæ benedictionis fructu fieri nequibat, consilio Episcopi & Canonicorum suorum confringitur aurea tabula quæ fuerat prioris atque minoris altaris. Id autem sedulo tunc cavebant, ne resciretur: verebatur enim Episcopus & Canonici, ne illi tam Canonici quam cives, qui erant exules à Compostellana Urbe propter supradictam seditionem, & in partibus Campaniæ atque Castellæ morabantur, talia præscirent, & ut Ecclesiæ B. Jacobi ejusque Episcopo obessent, atque iter Legatorum impedirent, prædonibus Regis Aragonensis rem prout gerebatur patefacerent. Multi enim sunt qui gaudent obesse aliis, licet non sibi profint, ut aliorum suffocent utilitatem. Quod præcipue faciunt Galliciani.

De-

(1) *Ambrosius de Morales*, Cardinalis S. Jacobi felicis Legationis, &c. *Deest Jacobi in codicibus: ubi tam hic, quam infra cap. 7. Cardinalis S. Felicis Petrus dicitur: nec ibi adest Legationis vox, quæ hic occasione præbuit correctioni. Vide Tom. præc. in vita D. Galmirex. n. 94.*

Anno 1118 Denique prætaxati Nuntii paratis quæ tanto itinere necessaria erant, datisque sibi ad ferendum ab Episcopo & ab iis Canonicorum qui interfuerant, centum & viginti uncis de aurea tabula, iter suum aggrediuntur. Fertur ad ora vulgi illos U. Reginam adire, quæ eo tempore Hispaniæ Regnum tenebat: cujus consensu atque consilio hæc fiebant. Ceterum *nihil opertum quod non reveletur, neque occultum quod non sciatur*: aliquis enim illius consilii per omnia particeps, rem ut gesta fuerat & ut gerebatur, supradictis exulibus prænuntiavit: at illi continuo notum faciunt hominibus Regis Aragonensis, qui tenebant Castellum nomine *Castrum Soricis*, per quod prædicti nuntii transaturi erant. Est enim in medio publicæ viæ. Quid plura? Postquam nuntii, scilicet uterque Petrus, alter Ecclesiæ nostræ Prior, & alter Cardinalis, venerunt Castrum Soricis, licet sub specie peregrinorum iter agerent, statim Aragonenses prædones in eos manus injecerunt: auferuntur eis centum & viginti uncia auri: auferuntur eis equitaturæ, vestes, argentum, monetæ, & quæcumque necessaria itineri præparaverant. Prior quoniam potentior & famosior erat, utpote nepos Episcopi S. Jacobi, compedibus astringitur: Cardinalis autem, quoniam Sacerdos erat, & minus potens, per triduum aut per quatrimum retentus, permissus est abire: qui veniens *Cæsaraugustam* ad Regem Aragonensem, Prioris, suamque captionem ei nuntiavit; & quid amississent. Eo tempore Rex ille Aragonensis *Cæsaraugustam* cum exercitu Francorum obsederat. Post hæc autem cepit eam, Sarracenis coactis fame ad ditionem. (1) Denique cum neque sua, neque aliorum intercessione, ut Prior solveretur apud Regem impetrare possset, Alpes transit, & Papam Gelasium quem *Magalone* apulisse audierat, adiit, suos, sui que complicitas casus referens. Cur autem Papa ille Gelasius Romam deferuerit,

&

(1)
C1118
Cesaraugustam
1118.
Dc.
1118

& ad Galliarum partes navigio transmeaverit, causa hæc est.

Anno

1118

Quare Papa Gelasius Roma aufugit? Cap. 5.

Postquam Joannes Gaietanus, qui & Gelasius, à Clero & Populo Romano in Romanum Pontificem electus & consecratus fuit, Henricus Teutonicorum Rex, & Romanorum Imperator, quem Papa Paschalis, quia in se manum mittere ausus fuerat, & Romanæ Ecclesiæ multa adversa intulerat, excommunicavit; ut audivit Paschalem jura naturæ persolvissè, celeri cursu Romam venit. Regalia namque & Ecclesiastica sibi mancipari, & manu teneri donec pro consilio & velle sup Pontifex ibi fieret, fastagebat. Ut vero audivit Joannem Cardinalem & Cancellarium Romanæ Ecclesiæ jam Papam esse, *Gelasium* nomine, moleste tulit: nihilominus tamen ad Urbem properat. Quod ut nuntiatum est Papæ Gelasio, & Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, videlicet Teutonicorum tyrannum ex improvise tamque celeriter Romam advolare, timor irruit in eos. Porro illius tyrannidem atque impiam persecutionem noverant, & ne quid mali in Romanam Ecclesiam moliri auderet, verebantur: prædictus tamen Teutonicorum tyrannus audita electione & consecratione Gelasii Papæ, sub specie pacis & amicitiae nuntios suos misit ad eum, simulans ejus canonicam electionem atque consecrationem sibi perplacere. Ceterum aliud machinabatur: parabat namque ei laqueos, ut manus in eum mitteret, quatenus eum vel à Papatu expelleret, aut captum injustæ pactionis foedera secum inire cogeret. Quod postquam compertum est Gelasio Papæ, relicto prædicto tyranno Romæ, navim cum quadam parte Cardinalium ceterorumque Romanorum ingreditur, & per Tiberim se alto pelago committit, adimplens quod ait Dominus in Evangelio: *Si persecuti vos fuerint in una Civitate, fugite in aliam.* Deinde applicuit cis Rodanum *Magalone*. Cumque appulisset,

Anno 1118 set, inito consilio cum Cardinalibus & cum Provincialibus Episcopis se Alvernix apud *Clarum Montem* celebraturum Concilium Kalendis Martii diffinivit. Misit itaque nuntios suos in Aquitaniam, in Franciam, in Normaniam, in Flandriam, in Angliam, & circumquaque, de Cardinalibus autem suis unum nomine *Deusdedit* misit in Hispaniam, qui Hispanix Episcopos ad prædictum Concilium invitaret.

Quod D. Auriensem Episcopum, & Giraldum ad Papam G. mittere voluit. Cap. 6.

Postquam Prioris atque Cardinalis supradicta captio prædicto Episcopo S. Jacobi relata fuit, propemodum indoluit: tum propter nuntiorum infectam legationem: tum propter tantæ pecuniæ amissionem. Ipse quidem Episcopus eo tempore *Tudem* adierat habiturus iudicii examinationem cum Pelagio Bracarensi Episcopo super media parte *Corneliana*, & ceteri honoris qui est S. Jacobi in Portugalia circa Bracaram, præsentibus ibi Iudicibus Episcopis Didaco Auriensi, P. Lucensi, A. Tudenfi, ex jussu B. Toletani Archiepiscopi & Romanæ Ecclesiæ legati. Illam namque medietatem quæ sua erat, prædictus Episcopus S. Jacobi Mauricio Bracarensi Archiepiscopo, qui eodem tempore à prædicto Teutonicorum tyranno erectus in idolum incestabat thorum matris suæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, dederat in præstimonium. (1) Quam medietatem successor ejus Pelagius violentia fultus retinebat. Qui causa hujus examinationis veniens, noluit tamen inire iudicium, nec etiam transire Mineum, sed veniens usque ad ripam Minei ait: Qui tenet nunc, teneat: Ego enim neque *Tudem* transiebo, neque eorum Episcopo-

(1) *Vide supra lib. 1. cap. 81. num. 3. & cap. 117. de Concensione inter Compostellanum & Bracarensem.*

coporum iudicium inibo. Inde reversus Bracaram, violenta manu invasit aliam prædicti medietatem honoris quæ erat Canonorum S. Jacobi.

2 Post hæc Episcopus noster inde rediens cum Episcopo Auriensi, atque Tudensi, & cum quibusdam Canonorum Ecclesiæ nostræ consilium habuit, quatenus licet Prior nepos suus & Petrus Cardinalis, tot tantisque amissis capti & detenti fuissent, ab incepto minime desisteret. Stabilitur itaque ut D. Auriensis Episcopus, & ego *Girardus* Ecclesiæ B. Jacobi Canonicus, qui prioribus negotiis interfui, & hujus paginæ seriem contexui, Papam Gelasium causa Archiepiscopalem adipiscendi dignitatem adiremus. Nesciebamus tamen adhuc quod Papa Gelasius Theutonicorum tyrannum fugiens cis Rodanum, videlicet *Magalone*, applicuisset. Dantur nobis centum prædicti auri uncia, & cum hac benedictione iter ad Dominum Papam aggredimur. Ceterum magna nobis cautela ne hæc res sciretur cavendum erat. Verum enimvero quidam Canonorum nostrorum specie tenus præcordiales & amici Episcopi, si quid inde comperirent, prædictis exulibus efflueret. Unde Boetius nulla pestis, inquit, efficacior ad nocendum, quam familiaris inimicus: qui etiam itinere nostro comperto, ut nobis quoque sicut prioribus nuntiis fecerant, pedicam præpararent, literas suas ad *Castrum Soricis*, ad *Villam Francam*, *Najaram*, *Gronium*, *Stellam*, ad *Pontem Regina*, *Pampiloniam*, *Jacam*, miserunt, in hæc verba: Quicumque aditus Regni Regis Aragonensis tenetis; quicumque utilitatem vestri Regis quaritis, ecce Didacus Auriensis Episcopus, *Girardus* Didascalus (1) Episcopi S. Jacobi cum infinita pecunia Papam Gelasium adeunt. Cavete ne quoquo modo per Regnum Aragoniæ

LI

tran-

(1) Vide *inf. a cap. 56. num. 3.*

Anno 1118 transcant. Bene quidem actum est quod priores nuntii in Castro Soricis capti sunt, & multo melius & utilius vobis erit si isti capti fuerint, qui etiam ad damnum Regis Aragonensis transalpinare moliuntur.

2 His atque aliis Aragonenses prædones animati, quam accurate quamque sedulo viarum aditus excubabant, credi difficile est. Nos autem adhuc modica itineris parte profligata, cum venissemus ad Sanctum Facundum, audito atque comperto tam obstinate, nocte dieque parari nobis insidias, decrevimus potius ab incepto pedem retrahere, quam nos atque nostra in fauces hiantium hostium iri perditum. Moliebamur tamen per devia sub paupertino habitu transire: & quia Papam Gelasium Magalone applicuisse jam audieramus, pro amore B. Jacobi iter tam arduum, tamque laboriosum aggredi minime repudiabamus. Sed communicato cum Regina Urraca consilio nostro, ne hoc fieret omnino prohibuit. Nos vero propemodum moleste ferebamus, si tantum negotium nobis commissum ita penitus infectum remaneret. Tandem accepto consilio accersitur à Regina B. Prior Carrionensis, & negotii nostri series ei aperitur. Quid plura? Precibus Reginae & nostris vix impetravimus, ut Papam Gelasium prædictus Prior vice nostra adiret, & cur ab incepto destituissemus ei patefaceret: negotium etiam Ecclesiae nostrae, scilicet de Archiepiscopatu, quantum posset ad effectum promoveret. Libere enim per Regnum Regis Aragonensis quasi Cluniacum adeundo transire poterat. Cœnobium namque S. Zoyle, cui præerat, erat in potestate Regis Aragonensis. Prius tamen quam iter illud aggrediretur, oportuit ut Petrum Priorem Ecclesiae S. Jacobi, nostrique Episcopi nepotem, qui adhuc in Castro Soricis captus tenebatur, à captione illa liberare eniteretur: nimirum illi atque Monachis suis Castrum Soricis, ubi erat spelunca latronum, immo taberna-

naculum dæmoniorum, impune adire & de Prioris liberatione agere licebat. Quem cum à vinculis illis, datis pro eo sexaginta marcis argenti abstraxisset, literas quas ferebamus, & quinquaginta uncias auri, & mulam meam prædicto Priori Carrionensi *Palentia* dedimus, & sic ad Papam Gelasium iter adgressus est. Nos autem ad propria reversi sumus.

De adventu Romani Cardinalis Deusdedit in Gallaciam.

Cap. 7.

Eodem tempore prædictus Cardinalis, scilicet *Deusdedit*, quem, ut prædiximus, ad invitandos Hispaniarum Episcopos ad Concilium Alverniæ Papa Gelasius miserat, Ecclesiæ B. Jacobi appropinquabat, & cum eo Petrus Didacides Cardinalis S. Felicis, qui de captione Castri Soricis olim evaserat, & Papam Gelasium adierat relatis ei viæ suæ infortuniis. Qui Cardinalis *Deusdedit* à prædicto Episcopo S. Jacobi honorifice cum processione in Ecclesia ejusdem Apostoli susceptus est & accurate procuratus. Denique idem Cardinalis literas quas Papa Gelasius mittebat singulariter Episcopo S. Jacobi ei ostendit, quæ sunt hujusmodi.

Gelasius Episcopus servus serv. Dei. Ven. fratri D. Compostellano Episcopo salutem & Apost. benediçt. Veteris charitatis dilectionem nolumus oblivisci, quæ qualis erga te jam dudum fuerit, ipse melius in tabula cordis leges. Vocaturi igitur ad Concilium quod Kal. Martii auxiliante Deo, Alverniæ celebrare deliberavimus confratres nostros Episcopos Hispaniæ Te solo excepto convisitamus, quia illius Regni negotia in manibus tuis pendent. Nuntios nostros quos pro hac vocatione dirigimus, tuæ benevolentia commendamus. Memento villani, amicus & medicus in necessitate probantur. Data Magalone XV. K. Decemb. (Anno 1118.)

Anno 1118 *De apparatu ejusdem ad Concilium: de Cardinali facto Canonico, & de morte Papæ Gelasii. Cap. 8.*

Vlſis his literis, & pro earum intellectu accepto concilio, Episcopus noſter cum Romano Cardinali & cum quibusdam Canonicoꝝ ſuorum ad Concilium quod Papa Gelafius Alvernix apud Clarum Montem ſe celebraturum K. Martii diſpoſuerat, proficiſci proponit: quippe ipſe Episcopus ad adipiſcendum Eccleſiæ B. Jacobi Archiepiſcopatum obnixius anhelabat, & ideo aſperum, vel laborioſum quid aggredi minime recuſabat. Æſtimabat enim ſi prædicto Concilio intereſſe valeret, Papam Gelafium petitioni ſuæ ſatiſfacturum: pro eo neque guerrarum & diſcordiæ in Hiſpania tumultus, neque Regis Aragonenſis odium, eum ab itinere revocabat. Præmiſit tamen literas ſuas ad Episcopum *Jaccenſem*, & ad Priorem *Najarenſem*, ut ſibi apud Regem Aragonenſem licentiam tranſeundi per Regnum ſuum impetrarent. Ipſe Episcopus interea quæ tantæ viæ neceſſaria erant præparat, & Canonicos ſuos prudentiores, qui ſecum ituri eſſent, ad laborem itineris invitât. Interim Cardinalem *Deuſdedit*, utpote Cardinalem Romanæ Eccleſiæ, atque nuntium Gelasii Papæ quem Episcopus cauſa tanti negotii impræſentiarum adire diſponebat, Canonicum Eccleſiæ B. Jacobi una cum Episcopo noſtro facimus, eique hebdomadam ſuam ad altare ceti alii Canonico concedimus, quod Eccleſiæ noſtræ atque Episcopo noſtro admodum fore profuturum animadvertimus. Hoc eſt enim vulgare proverbium: *Qui me diligit, & meos. Hi ſunt Canonici qui cum Episcopo ad Concilium Alvernix veſtibus atque divitiis pollentes, ceteriſque quæ tanto itineri tantoque negotio neceſſaria erant abundantes, viæ deſtinantur: videlicet D. Aurienſis Episcopus, Concanonicus noſter, Petrus Gundefindides Cardinalis & primicerus, P. Creſconides Archidiaconus. B. Theſaurarius,*

rius, & frater ejus P. Stephanides. M. frater D. Auriensis Episcopi, & ego Girardus. Nobiscum quoque qui non erant Canonici, scilicet Magister Raucelinus, Robertus Salernitanus Medicus, & ceteri Clerici cum sua turba militum atque clientum.

Anno
1119.

2 Postquam Episcopus noster una nobiscum venit ad S. *Facundum*, Deusdedit Romanus Cardinalis, qui ibi eum præstolaturus erat, jam præcesserat. Audierat namque quod Rex Aragonensis per Regnum suum transeundi licentiam Episcopo S. Jacobi nequaquam concedebat, quod ut Cardinalis impetrare valeret, citius maturaverat: verum præter spem ei accidit: nam neque prætaxatam licentiam adeptus est, & sibimetipsi etiam timuit. Exploratores enim Regis Aragonensis, ut ipse Cardinalis mihi postea retulit, ejus supellestilia atque sarcinas invaserunt, dicentes: Innotuit nobis Episcopum S. Jacobi velle transalpina, & infinitam pecuniam aliam secum delaturum, aliam huic Cardinali ad transferendum jam commisisse. Quidquid igitur pecuniæ Episcopi S. Jacobi vobiscum defertis (sic enim præcepit Rex noster) ne vestra amittatis, nobis attribuite. Cumque Cardinalis assereret se nullam nisi suam deferre pecuniam, vix exploratoribus verbis ejus acquiescentibus per Regnum Aragonensis tyranni calle citato præteriit. Jam tunc fama malum, quo non aliud velocius ullum mobilitate viget, circumquaque volitabat Papam Gelasium jura naturæ persolvisse. * Quod & Cardinali metum penitus incussit, & Episcopum nostrum ab itinere Alvernensis Concilii revocavit.

*
Obiit
29.
Jan.

3 Atamen quoniam usque ad Campaniam idem Episcopus jam venerat, Reginam U. adire eidem Episcopo visum est congruum. Illa quidem tunc temporis *Burgis* erat, & à S. *Facundo* usque *Burgis* via satis periculosa, & prædonum manibus plena habebatur: per aliquantum itaque temporis

1119

com-

Ann o
1119 commoratus apud S. Facundum, assumpta manu comprovincialium militum venit usque *Palentiam*, ibidem ferme per mensem moratus, conductu Palentini Episcopi atque militum Reginae Burgis pervenit, & à Regina honorifice susceptus est. Eodem tempore Guterrus Fredenandides Comitem Petrum Gundisalvidem * ceperat, & in Castello Masselliae eum captum tenebat. Comes iste P. ut rumor ajebat firmissima amoris catena U. Reginae obsequi solitus erat, & ab ea Castellam, & non modicam partem Campaniae tenebat: ob hoc ejus captio moerorem atque tristitiam Reginae generaverat. De cetero cum diutius Burgis moraremur, ecce B. Prior Carrionenensis, quem ut supra dixi ad Papam Gelasium vice nostra misimus, advenit, refferens dissolutionem Papae Gelasii. Retulit etiam nobis quomodo *Guido Vienenfis* Archiepiscopus frater Comitis Raymundi electus & consecratus fuisset in Romanum Pontificem.

*
DeLa-
ra.

Electio & consecratio Calixti Papae. Cap. 9.

DEfuncto enim Papa Gelasio, & ejus corpore in Cluniacum delato, comprovinciales Episcopi ad exhibendum obsequium ejus exequiis illo convenerunt. Cumque Romanae Ecclesiae Cardinales qui aderant, una cum Episcopis Romanae Curiae Hostiensi, & Portuensi, & cum compluribus Romani populi, quem sibi in Romanum Pontificem eligerent plenius pertractarent, advenit praedictus Vienenfis Ecclesiae Archiepiscopus, & hunc aut Pontium Cluniacensem Abbatem, filium Merguliensis Comitissae, in Romanum Pontificem eligi Papa Gelasius adhuc vivens, jam tamen in confinio mortis positus, Clero ac Populo Romano praedixerat. Iste quidem Archiepiscopus regio ortus genere, prudentia, humilitate, castitate, ceterorumque morum honestate erat perspicuus: adversum quoque Teutonicum Imperatorem consanguineum suum tempore Papae Paschalis, atque Gelasii ad tuenda S. Ecclesiae jura im-

immobilis permanferat. Papæ etiam Pafchali dudum, quoniam prædicto Teutonicorum tyranno affentabatur, eumque utpote facrilégii reum non excommunicaverat, cum Galliarum Epifcopis in faciem refitit: & nifi prout iuftitia dictabat anathematis gladio Imperatorem tandem percuffifet, in eundem Papam Pafchalem ipfe Archiepifcopus & Romanæ Ecclefiæ legatus adhibitis fibi Galliarum Epifcopis exerto iuftitiæ gladio gravius infurgeret: proinde Cardinalibus Epifcopis atque aliis vifum eft, hunc Vienenfem Archiepifcopum idoneum Romanæ Ecclefiæ præffe, & eam à tot tantifque procellis confluentibus Deo auctore tueri, atque custoditis iuftitiæ terminis, illum nec adverfis frangi, nec prosperis extolli. Verum enimvero quoniam innumero equitatu Principum Burgundiæ fcilicet contribulum fuorum circumvallatus erat, neceffe fuit ut equitatu fuo ignorante in Romanum Pontificem eligeretur. Cardinales itaque Romanæ Ecclefiæ, Epifcopi, ceterique Romani qui aderant, eum à comitatu fuo femoventes, paucifque alloquentes licet renitentem, licet indignum fe voceiferantem, unanimiter in Papam eligunt. (1) Quod cum contribulibus atque militibus fuis qui cum illo Cluniacum venerant, compertum fuiffet, armata manu impetu facto irruunt, fractis januis ad locum ubi hæc femotim agebantur veniunt, & eum violentia abftrahunt, pluviale, ftollam, & ceteras Romani Pontificis vestes quibus indutus erat fruftatim diffecant, dicentes, proh pudor! Ut quid Romani Pastorem & Dominum noftrum nobis auferre & non folum Vienenfem Ecclefiam, verum etiam totam Burgundiam, atque Franciam tanto patrõno privare moliuntur? Eligant fibi alium quem velint in Romanum Pontificem, nos noftrum Pontificem eis non damus: alioquin fi fciant, caveant fibi. Equidem ut verum fatear, in ea die pene Cluniaci claustra Romano fanguine maduere. Tandem tranfac-

(1)
Die 1.
Febr.
1119.

Anno facta turba, sedatisque Archiepiscopo suo vindicato Allo-
 1119 brogibus, Cardinales, & ceteri qui paulo ante aciem gla-
 dii fugientes latitaverant, ad Ecclesiam B. Petri conve-
 niunt, & quid super his acturi sunt consulunt. Post hæc,
 accepto consilio, omnes illius nefandæ violentiæ actores,
 nisi satisfaciant, à liminibus S. Ecclesiæ remonent. Quod
 cum audissent Allobroges jam deservescente ira, jam vio-
 lentia reos se agnoscentes tamquam inviti & coacti ad sa-
 tisfactionem eadem die redeunt. Reddunt quod abstule-
 rant, laudant quod prius omnimodo abdicaverant: Roma-
 ni cum gaudio recipiunt Pontificem suum, & eum in Pa-
 pam consecrant, vocantes nomen ejus *Calixtum*. Postea
 Portuensis Episcopus cum quibusdam Romam mittitur, ut
 Papæ Gelasii obitum nuntiet, & Catholicis Romanæ Ec-
 clesiæ fratribus Calixti Papæ electionem atque consecratio-
 nem notificet. Quod ut innotuit Clero & Populo Romano
 admodum eis perplacuit laudantes, atque confirmantes
 quod fratres sui tam utiliter Romanæ Ecclesiæ providerant,
 & tam idoneum Pastorem sibi præelegerant. Postquam hæc
 atque hujusmodi prædictus Prior Carrionensis nobis enu-
 cleavit (ipse namque & dissolutioni Papæ Gelasii, & elec-
 tioni Papæ Calixti interfuerat) prædictus Episcopus S.
 Jacobi quamquam ut prædiximus ad sublimationem Eccle-
 siæ suæ satis anhelaret, multo magis audita electione at-
 que consecratione Calixti Papæ ad id aspiravit. Quippè
 inter prædictum Vienæ Archiepiscopum & hunc Ecclesiæ
 S. Jacobi Episcopum magnæ dilectionis connexio à præte-
 ritis fuerat, tum quia olim ambo simul Romam adierant,
 & invicem B. Petri Apostoli dogma adimpleverant, *unus-*
quisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam adminis-
trantes, tum quia frater suus Comes Raymundus, quem
 nimium dilexerat, in Ecclesia B. Jacobi sepultus est: tum
 quia nepotem suum filium Comitum Raymundi Regem A.
 in

in Ecclesia B. Jacobi prædictus Episcopus baptizaverat, & Anno
 in Regem unxerat: his atque aliis de causis Papa Calix- 1119.
 tus Ecclesiam B. Jacobi Apostoli ejusdemque loci Episco-
 pum paterno dilectionis affectu amplectebatur, & si locus
 aut tempus concederet, eam sublimare intendebat. Eodem
 tempore nobis adhuc Burgis morantibus Allobrox quidam
 vir potens nomine Robertus cognomine Franciscus leuit
 Papæ Calixti causa orationis Ecclesiam B. Jacobi adibat,
 per quem Papa Calixtus prædicto Compostellanæ Ecclesiæ
 Episcopo hujusmodi literas misit.

*Calixtus Episcopus servus serv. Dei. Ven. fratri D.
 Compostellano Episcopo salutem & Apost. benedict. Hunc
 virum nobilem & familiarem nostrum pro quibusdam nego-
 tiis ad te direximus, quem rogamus ut honeste suscipias, &
 his quæ tibi ex parte nostra dixerit fiducialiter acquiescas.
 Per ipsum etiam si Romanæ Ecclesiæ consilio, vel auxilio
 indiges, nobis significare procures, quia nos te sicut filium in
 Christo charissimum & juvare, & fovere in quantum per-
 miserit Dominus parati sumus. Dat. apud oppidum Criflaræ
 VI. non. Martii. (Anno 1119.)*

Quod ad Papam Calixtum Girardus missus est. Cap. 10.

Vlſis Papæ Calixti literis prædictus S. Jacobi Episco-
 pus quanto gaudio gavissus fuerit, quantoque de-
 siderio ad salutandum Papam Calixtum per nuntium suum
 anhelaverit, sequentia indicant: accepto namque consilio
 cum Regina Episcopus, quem ex suis Clericis qui cum eo
 erant mitteret, tractavit. Verum quoniam tam difficile,
 tamque periculosum erat per Regnum Regis Aragonensis,
 immo per medium Scyllæ, atque Caribdis transire, quem
 illo iturum Episcopus & Regina destinaverant; ut illuc
 ire vellet aut auderet apud eum multis precibus vix impe-
 trare valere. Denique Episcopo nostro reverso cum Re-

Anno 1119 gina *Palentiam*, & dehinc ad S. Facundum, ut ego *Girardus*, de quo prius prædestinatum fuerat, ad Papam Calixtum proficiscerer, penitus sancitum est. Et quidem ego præcipue amore B. Jacobi, & nostri Episcopi hortamine tam periculosum quid & tam arduum audaciter aggressus sum. Commisimus autem pecuniam huic negotio necessariam, scilicet arcam auream novem marcharum, centum morabitanos, CC. & XI. solidos *Pictavienses*, sexaginta solidos *Mediolanensis* monetæ, XX. solidos de *Tolosanis*, & cetera, Bernardo *Carrionensis* Ecclesiæ Sacristæ ad transalpinandum. Ego autem commissis equitaturis meis prædicto leviro Papæ Calixti, qui jam à S. Jacobo redibat à S. Facundo rediens *Palentiam*, & cum Regina ad rem pertinentia loquutus, per devia viam aggredior paupertino latens habitu, assumpta via cum duobus peregrinis laboris atque consilii complicibus. Post hæc venimus ad S. *Dominicum*, & ab hinc per ardua montium, per concava vallium, præter præruptas rupes *Caratia*, iter agentes, & per valles *Angulanae* transeuntes *Citragonium* publicæ viæ reddimur. Deinde die latitando, & nocte transcurrendo evasimus, & per portus sidereos transalpinavimus. Quantum vero corporis mei laborem, quantamque animi mei anxietatem in hac Caribdis evasione passus fuerim, cum recordor, vivit Dominus & vivit anima mea, intra memetipsum totus contremisco, & contremiscens exhorresco: absit ut stylo percurram ea quæ mens mea pro laboris quantitate & anxietate ad memoriam vix audeat revocare. Tandem veniens *Morlanum*, Bernardum prædicatorum Sacristam cum Stephano *Cluniacensi* Camerario ibidem diutius præstolatus sum. Ipsi enim, licet *Cluniacenses* Monachi, per Regnum *Aragonensis* tyranni transire metuebant. Tanta inhumanitas in *Aragonensibus* prædonibus versabatur! Cum prædicti Monachi moræ nimis indulgerent,

rēnt , arrepto itinere Calixtum Papam cum Episcopo Magalonensi, quem apud *Montem Pefulanum* inveni, adeo. Ille quidem ab Alvernia, ubi cum Uvilielmo Duce Aquitaniæ colloquium habuerat, per montana quæ sunt inter *Podium* & *Nemausum* remeabat. Quem cum ex parte Episcopi S. Jacobi & Reginæ U. & nepotis sui Regis Illesonfi salutassē , uniuscujusque esse ipsi audire sitienti, diligenter explicui. De nepote autem suo quoniam hunc propemodum diligebat, qualiter se haberet, an adhuc cepisset *Alcala*, quod olim obsederat & jam ceperat, ei propensius præcrutanti sufficienter responsum est. Inter cetera Ecclesiæ B. Jacobi & ejus Episcopi frequentius memoria habita est. Quid plura? Quantum potui de sublimatione Ecclesiæ nostræ & Episcopi nostri cum Papa Calixto sæpius pertractavi, Romani etiam Cardinales, scilicet *Boso* & *Deusdedit*, prout poterant mihi opitulabantur. Diligebant enim Ecclesiam B. Jacobi & ejus Pastorem cum ovibus suis: ceterum petitioni nostræ valde oberat, quod Papa Calixtus erat adhuc quasi novitius, & licet diversis de causis Ecclesiam B. Jacobi sublimare & decorare cuperet, absente tamen propria persona Episcopi nostri, absentibus comprovincialibus Episcopis Archiepiscopatum de loco ad locum transferre non præsumebat. Protelavit tamen petitioni nostræ responsum usque ad Concilium quod K. Julii *Tolosa* celebraturus erat. Iterum obviabat petitioni nostræ quod inter Papam Calixtum & Pontium Cluniacensem Abbatem, in quo negotii Ecclesiæ nostræ summa partem sita erat, non nimis firma amicitia habebatur. Ideo Papa petitionibus prædicti Abbatis in pluribus neutiquam condescendebat. Interea Monachus quidam Hispanus ratione, Burgundio nomine, missus à Bernardo Toletano Archiepiscopo & S. R. E. Legato, venit ad Dominum Papam qui literas à Rege Illesonso nepote Domini Papæ se habere

Anno
1119

ajebat. Porro Toletanus Archiepiscopus literas illas sub persona pueri Regis A. fieri jusserat, & in his multa in Ecclesiam S. Jacobi, multa in ejus Episcopum conquerebatur: simulata namque ratione Rex puer Papæ patruo suo conquerebatur dicens, se puerum patre atque tutore carentem per Episcopum S. Jacobi Hispaniæ Regnum amittere, & cum in quibuscumque poterat sibi adversari: nisi igitur Dominus Papa utpote patruus suus, utpote patronus & protutor suus, ei auxilii manum misericorditer porrigeret, citius à Regni culmine per Episcopum S. Jacobi decideret: adiciens etiam cetera quæ silentio præterire utilius credo. Visis his literis quanto mœrore usque in quartum diem Papa secum fuerit, quantas lacrymas nepotis sui pietate compunctus effuderit, modo referre non est hujus negotii. Hæc autem literæ nulli nisi præcordialissimis Papæ ostendebantur. Quas cum quadam die Abbas Cluniacensis ad videndum forte sibi retinuisset, ostendit etiam eas & mihi. In quibus quid animi erga Ecclesiam B. Jacobi, & erga ejus Episcopum Toletanus Archiepiscopus haberet satis comperi, & earum quoque intellectum consociis meis & coadjutoribus, scilicet P. Anayade, A. Didacide qui Hierosolymis redeuntes apud S. Egidium in Curia Domini Papæ me invenerant, enarravi.

Responsio Calixti Papæ de Archiepiscopatu. Cap. II.

*
Die 6.
Junii.
1119

Celebrato denique Tolosæ Concilio, * nobisque cum Abbate Cluniacensi, & cum Episcopo Lascurrensi insistentibus, ut quidnam animi Dominus Papa circa petitionis nostræ intentionem haberet, nobis enunclearet, ab eo tandem audivimus: Romana Ecclesia, filii in Christo charissimi, multis distractionibus fatigata, multisque adversitatibus olim concussa est. Cui auctore Deo in adversis me, licet indignum, præesse & ejus oppres-

sio-

tionibus subvenire propemodum tripudio. Meminerit autem prudentia vestra Episcopum S. Jacobi Dominum vestrum ex parte nostra rogare & admonere, ut facultatibus suis quibus Deo gratias & B. Jacobo satis abundat, Romanam Ecclesiam adjuvare procuret. Rogamus & eum, ut nepotem nostrum Regem Illesonsum, sicut ab ejus rudimentis incepit, viriliter atque constanter adjuvet, & Regnum Gallaciæ quod avus suus Rex Adefonsus apud *Legionensem* Civitatem me & Dño. vestro præsentem ei attribuit, saltim deinceps ei vendicet: quod si libera fronte eum adjuverit, & nos libera fronte petitionibus ejus condescendamus. Sed, ut nobis relatum est, quantum potest adversatur illi. Quod si ita est, & nobis & amicis nostris in eum odium generatur. Olim siquidem Ecclesiam B. Jacobi & prædictum ejus Episcopum paterno dilectionis affectu amplexatus sum. Igitur ut pristinus amor inter nos amplius vires habeat, prædicto nepoti nostro, utpote pater & protutor ejus auxilii vires præbeat. Petitioni autem ejus, scilicet ut Archiepiscopatum Bracarensis Ecclesiæ B. Jacobo conferremus, impræsentiarum nullatenus condescendere possumus: absente enim ejus persona, absentibus comprovincialibus Episcopis, tanta res nequaquam fieri potest. Ceterum si Tolosano Concilio interfuisset, huic ejus petitioni satisfecissemus. Itaque si Ecclesiam B. Jacobi sublimari desiderat, admonete eum, ut ad nos venire festinet: proinde ut desiderium ejus perfectius compleatur, Concilio quod in festivitate B. Lucæ Evangelistæ *Remis* celebrare deliberavimus, interesse maturet.

2 Hæc atque alia postquam Papa Calixtus nobis aperuit, ne eo insalutato reverteremur, viginti uncias auri, eî attribuimus, arcam vero auream cum prædictis morabitinis, & cetera, Cluniacensi Abbati ad reservandum commendavimus. Post hæc reversi sumus acceptis à Papa Calixto hujusmodi literis.

In-

Anno
1119

Invitatio Episcopi ad Remense Concilium. Cap. 12.

3 **C**alixtus Episcopus servus serv. Dei. Venerabili fratri Didaco Compostellano Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem. Ante susceptum Apostolica Sedis ministerium fraterna te charitate dileximus: nunc divina dispositione in ejusdem regimine constituti, tanto amplius te diligere volumus, quanto plenius id facere commissa nobis administratio persuadet. Quamobrem fraternitatem tuam literis presentibus visitantes, rogamus atque monemus, ut secundum concessam tibi à Domino facultatem matrem tuam Romanam Ecclesiam studeas adjuvare. Nos enim & te & Ecclesiam tuam, in quantum permiserit Dominus, honore debito volumus honorare. Rogamus etiam pro Rege nepote nostro, ut eum pro dilectione nostra ita viriliter & constanter adjuves & sustentas, quatenus te nos libentius in tuis possimus petitionibus exaudire. Quæ minus literis continentur, filiis tuis & fidelibus utrique Petro, Girardo & A. plenius referenda commisimus. Concilio quod præstante Deo Remis in festivitate B. Luca celebrare disposuimus fraternitatem tuam interesse mandamus, si quo modo fieri possit. Quod si præpeditio canonica fueris præpeditus, priusquam montes transeamus nostro te conspectui representantes. Datis Tolosæ II. idus Julii. (Anno. 1119.)

De Apparatu Episcopi ad Remense Concilium.

2 **P**ostquam Episcopus una cum Canonicis Ecclesiæ B. Jacobi has Papæ Calixti literas vidit, cum quibusdam Canonicorum suorum ad eum ire destinavit: nimirum ad sublimationem Ecclesiæ suæ propensius anhelabat. Sed quoniam per medias acies Hispaniæ prædonum, per municipia tyrannorum, per Aragonensis Regis Regnum transire non erat ei opportunum, quamquam Dominus Papa per Lascurrensensem Episcopum & per alios nuntios,

tios, Aragonenſi tyranno imperaſſet prædicto S. Jacobi Epifcopo per Regnum ſuum tranſeundi licentiam dare, navigio in Galliam proficiſci viſum eſt ſibi congruum. Duas itaque naves, quas vulgus Galeas vocat, viæ fecit præparari. Præparantur naves, præparamur & nos ad capeſſendam viam. Tantum autem negotium inconſulta Regina fieri non decebat. Mittuntur ergo ad eam duo Canonici noſtri, ſcil. P. Gundefindides Cardinalis, & P. Judex, qui iter Epifcopi ad Papam ei dicerent, & quibus honorem Eccleſiæ B. Jacobi & ejus Caſtella Epifcopus commendet, eidem conſilium ſuum communicent. Quidam Canonici noſtri ne Epifcopus hoc iter aggrediretur diſſuadebant. Regina quoque poſtquam itineris audivit apparatus, conſiderans, totam fere Gallæciam per abſentiam Epifcopi S. Jacobi deſolari, & abſente tali pacis tutore atque patrono Gallæciam truculentæ rabiei morſibus dilaniari, prædictum Epifcopum prædictum iter aggredi penitus diſſuaſit atque prohibuit. Quidam etiam inſtillaverant Reginæ quod prædictus Epifcopus Galliarum partes idcirco adire volebat, quatenus Hiſpaniæ Regnum Regi A. filio Reginæ adductis ſecum ejuſdem Regis contribulibus liberum conferre moliretur: quod Regina propemodum metuebat. Hæc diſſuaſio atque prohibitio Epifcopo & compluribus Eccleſiæ noſtræ Canonicis valde moleſta fuit. Præterea XX. naves Sarracenorum quæ captivatum & trucidatum Chriſtianos venerant, tunc temperis Provinciæ B. Jacobi applicaverant. Qui à flumine Dorio uſque ad Uliam, & ab Uliâ uſque ad Aſturias, & ultra uſquequaque Oceani maris litora depopulantes, Chriſtianos hos interficiebant, alios captivabant, maris conſinia circumquaque, utpote Domini maris, pro ſuis habebant. Tandem Epifcopus noſter diſſuaſu Reginæ & quorundam noſtrorum Canonicorum, metuendo etiam ne in

ma-

ANNO manus Ismaclitarum incideret, ab itinere quod se facturum
 1119 in Galliam prædestinaverat, pedem retraxit.

3 Verum enimvero vocationem Calixti Papæ ad Remense Concilium, & ejus promissâ spernere, aut irrita fieri, nullatenus oportebat. Quispiam autem Canoniorum Ecclesiæ B. Jacobi, quem fama quanticumque nominis celebrem fecisset, per fauces hiantium, per medium Hispaniæ Caribdis transire nullo modo præsumebat. Forte tunc temporis Hugo Portugalesis Episcopus, qui Ecclesiæ B. Jacobi olim fuerat Archidiaconus, Compostellam venerat, & cum Episcopo nostro Ecclesiæ nostræ negotia assidue tractabat. Hic cum Calixti Papæ prædictas literas vidisset, & Episcopi nostri intentionem Remense Concilium adeundi cassatam comperisset, quadam animi audacia excitatus, & ad sublimationem Ecclesiæ B. Jacobi anhelans, per medios casses prædonum ad Papam se iturum spondet intrepidus. Prius tamen quoniam Bracarensis Ecclesiæ Archiepiscopatus absente persona Episcopi nostri qui petebat, absentibus comprovincialibus Episcopis qui concederent, nullatenus acquiri poterat; quatenus Emeritanæ Ecclesiæ Metropolitim aut aliam Ecclesiasticam dignitatem ad sublimationem Ecclesiæ B. Jacobi adipisci anhelaret, cum prædicto Ecclesiæ nostræ Episcopo & cum quibusdam Canoniorum consultum atque sancitum est. Qualiter itaque prædictus Portugalesis Episcopus per Regnum Aragonensis tyranni paupertino latens habitu transierit, & quid deinceps egerit, sequens pagina Deo juvante indicabit.

Quod Portugalesis Episcopus ad Papam Calixtum missus est. Cap. 13.

PRædictus itaque Portugalesis Episcopus tantum laborem, tantamque corporis sui abjectionem minime refutans, pannosis atque villissimis indumentis indutus,
 iter

iter ad Papam Calixtum aggreditur. Habebat autem socium itineris atque negotii A. Perridem, Ecclesiæ B. Jacobi Canonicum, quem prædictus Compostellanus Episcopus illi adhibuerat. Ceterum Portugalensis Episcopus, utpote vir cauti & sciti consilii, præire atque citius accelerare cum duobus clientibus suis audacter præsumpsit; nunc eques, nunc pedes, per civitates & per Municipia præteribat: nunc cæcus, nunc claudus, nunc facie quasi paralyti detorsa, nunc aliis modis prout sibi operæ pretium videbatur alternatus, inimicorum suorum intuitus fallebat. Videbant eum tam amici quam inimici ejus, & non agnoscebant, reputantes eum pauperem & mendicum & obprobriosum. O felicem hominem! Quem B. Jacobus Apostolus sic protegebat, ut ab inimicis suis videretur, & ab eis non agnosceretur, per medios hostes & per nefandissimos prædones transibat, & nullus ei quidquam oberat. Prædictus autem A. cum venisset *Burgis* captus atque ibidem retentus est, ablatis quæ secum ferebat. Porro Portugalensis Episcopus jam perendie (1) præterierat bona fortuna, cum ipsi latenter præpararentur insidiæ. Etenim ut compertum est illum *Burgis* jam præteriisse, his qui ad ejus captionem anhelabant valde molestum fuit.

2 Post hæc idem Episcopus veniens *Gronium* (2) inter alios latitans peregrinos apud quemdam burgensem hospitatus est: qui attentius intuens eum, quippe in Archidiaconio & in Episcopio illum noverat, & ei sapius famulatus fuerat, vocavit eum in partem remotiorem, & ait illi: Quis enim es latitans sub veste pannosa? Numquid tu es H. Portugalensis Episcopus? Cumque se Episcopum esse

Nn

fe

(1) Perendie hic non post cras, sed præterita jam die significat.

(2) *Supra etiam Gronium legimus cap. 6. inter Najeram & Stellam ibi hodie Logroño.*

Anno 1119 se abdicaret, & alium se esse simularet, ait illi burgensis: Agnosco te pater Episcopo, non enim facies dissimulata, nec vestis pauperrima potest te mihi alium facere. Olim quidem novi atque dilexi te, utpote tam probum tamque honestum Episcopum, modo quoque dilectionis tuæ mancipio ne timeas. Confitere mihi causam tui itineris. Cur enim paupertino lateas habitu? Videlicet ut quasi mendicus pertranseas mihi liquido patet, metuis metuenda, & non immerito alium te simulas: noster enim Rex Aragonensis interdixit omnibus Ecclesiæ B. Jacobi Clericis transitum per Regnum suum, & interminatus est janitoribus suis, ne quis illorum hac transierit. Tu vero B. Jacobi Apostoli confissus suffragiis accepto à me consilio prospere Deo juvante pertransibis. Cumque hæc & alia prædictus burgensis Portugalensi Episcopo narrasset, videns Episcopus se deprehensum, & paupertatis atque peregrinationis suæ illi patuisse figmentum, respondit: Ego quidem H. Portugalensis Episcopus, olim si bene memineris tuus intimus & præcordialis fui amicus: verum quoniam probatio dilectionis est exhibitio operis, quod hæctenus dilectio mea tibi parcius profuit, amodo vita comite abundantius supplebit: & quoniam te in commissis fidelissimum dudum expertus sum; itineris mei secreta bona fide tibi aperire non hæsitabo. Adeo, Deo juvante, Papam Calixtum, missus à Compostellano Episcopo causa Ecclesiam B. Jacobi sublimandi, videlicet ut Bracarensis, vel Emeritana Metropolis in Ecclesiam B. Jacobi transferatur. Præterea Papæ Calixto supplicabo pro Sede mea Portugalensi Ecclesia, cui Bracarensis & Colimbriensis Episcopi propriæ diœceseos Parochias auferunt, ut dictante justitia de Parochiis injuste sibi ablatis reintegretur. De cetero vivit Dominus & vivit anima mea, quoniam neque à Regina U. neque à filio suo Rege A. neque ab Infantisa Portugaliæ missus proficiscor

in

in Franciam aut Burgundiam : hoc enim pertimescit Rex
vester Aragonensis, & hac de causa interdixit Clericis B.
Jacobi transitum per Regnum suum. Veretur namque ne
exercitus Francorum in Regnum suum veniat, & vendicet
sibi Regni principatum.

3 Hæc autem atque hujusmodi Episcopo atque bur-
genfi invicem clanculo referentibus, Episcopus magna ani-
mi perspicacitate suffragatus marcam argenti, quam secum
habebat, dat amico atque hospiti suo, accipiens ab eo fi-
dem, ne cui quidquam de via sua aut de negotio suo pro-
palet. Deinde accepto ab eodem consilio, lætus & tamen
adhuc pavidus discedit, ac veluti columba manibus acci-
pitris labefacta, rapidissimo, sed tamen timidissimo vola-
tu, fecat aera; sic Episcopus per Regnum Aragonensis ty-
ranni, immo per medium Caribdis gressu festino trans-
currit. Postquam autem venit *Morlanum*, sicut qui naufra-
gium evadit, per biduum sese ibi refocillavit. Verum illa
refocillatio pene fuit illi disturbatio: cum enim jam abiisset,
ecce in crastino Aragonenses persecutores qui audierant
Portugalem Episcopum absque licentia Regis Arago-
nensis per Regnum ejus transire, requirebant eum ut cape-
rent. Sed qui liberavit Daniele de lacu leonum, & tres
pueros de camino ignis, ipse eripuit Portugalem Epif-
copum de manibus Aragonensium persecutorum. Postea
Portugalem Episcopus venit usque ad *Cluniacum*, & in-
venit ibi Papam Calixtum: tradidit ei literas prædicti
Compostellani Episcopi, & quæ necessaria fuere ut adde-
rentur, palam ac secreto insuper addidit. Prædicto etiam
Cluniacensi Abbati literas & intersignia quæ necessaria
erant contulit. Sane necesse erat ut Abbas Cluniacensis
Hugonem Portugalem Episcopum sciret esse nuntium
Episcopi S. Jacobi, ut pecuniam, quam sibi reservandam
commiseramus, ei attribueret. Quod ita factum est.

Anno De Schismate & reconciliatione Calixti Papæ, & Cluniacensis Abbatis. Cap. 14.
1119

INter Calixtum Papam & P. * Cluniacensem Abbatem olim quasi simulata dilectionis species fuerat. Electo namque & consecrato Guidone Vieniensi Archiepiscopo, & Cluniaci in Papam Calixtum ceteris tam Romanis, quam Allobrogibus, quam Aquitanis Clericis ac laicis qui interfuerant, electionem & consecrationem ejus approbantibus, prædictus Abbas Cluniacensis electionem aut consecrationem ejus nec laudare, nec reprobare voluit: sed ait præcurrant Nuntii Romam, qui fratribus nostris in Christo dissolutionem Papæ Gelasii notificent: notum quoque faciant illis quid de confratre nostro Vieniensi Archiepiscopo à Romanis Cardinalibus, ab Episcopis, à Clericis, etiam à laicis Cluniaci factum fuerit. Quod si Clerus, & Populus Romanus illius electionem atque consecrationem laudaverint, post illos nostra interest laudare, & eorum ditioni obedire. Hanc Cluniacensis Abbatis sententiam plures Galliarum Episcopi collaudabant. Postquam itaque Clerus ac Populus Romanus Calixti Papæ electionem atque consecrationem conlaudaverunt, & Mauritium, scilicet Teutonici tyranni idolum execrati sunt, Abbas Cluniacensis & ceteri Episcopi aut Abbates Galliarum Calixtum Papam, utpote ad Apostolici culminis dignitatem juste promotum, venerati sunt. Ea propter tamen Papa Calixtus prædictum Cluniacensem Abbatem usque ad id temporis neutiquam sibi præcordialissimum habuerat, neque ejus petitionibus quandoque assensum præbuerat. Quid enim memorem controversiam super *Merguliensi* Ecclesia inter Cluniacensem Abbatem & Episcopum *Magalonensem*, & Calixtum Papam *Magalonensis* Episcopi parti propensius faventem?
Quid-

* *Pontius vocatur supra cap. 8.*

Quidve memorem cimiterium Metropolitanæ *Auxensæ* Ecclesiæ S. Mariæ à Papa Calixto concessum, & Privilegorum auctoritate in posterum sancitum, quod antiquitus fuerat S. Aurentii Cluniacensis Monasterii? Ut in his, & sic in pluribus aliis.

2 Postquam autem Calixtus Papa secundo anno sui Papatus venit Cluniacum, honorificentissime ab ipso Abbate & à Cluniacensi Conventu susceptus est: & Nativitatem Domini solemniter, usque ad Epiphaniam Domini ibi commorans, celebravit. Die vero Epiphaniæ Domini Calixtus Papa venit in Capitulum præsentem Abbate cum tanta tamque gloriosa caterva Monachorum. Tunc magna caritatis gratia compunctus prostravit se humi cum lacrymis coram Abbate & Cluniacensi Conventu: prostraverunt namque se Abbas & Monachi misericorditer Papæ supplicantes, ut surgeret: denique erexit se Papa, erexit se quoque Abbas cum Monachis: tunc Papa manu silentium indicens ait: *Fratres, atque filii in Christo charissimi, ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum. Bonum est atque salutiferum in una caritatis gratia nos cohabitare: bonum est nos utpote diversa membra uni capiti, scilicet Christo, subservire, & uno corde & una anima unum corpus esse in Christo: sicut enim ait B. Jacobus Apostolus: Ubi fuerit zelus & contentio, ibi inconstantia, & omne opus prævium. Simus autem, sicut ait B. Petrus Apostolus, non vacui, nec sine fructu in Domini nostri Jesu-Christi cognitione. Sed habeamus patientiam, in patientia vero pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore vero fraternitatis Charitatem. Et B. Joannes Apostolus: Hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Dominum, diligat & fratrem suum. Hæc propterea fratres dixerim, quoniam circa vos per aliquantum temporis dilectionis gratiam ad plenum non exhibui, nec in quibusdam prout oportuit vobis satisfeci.*

De-

Anno 1120 *Demam expertus indefessæ charitatis obsequia à vobis S. Romanæ Ecclesiæ ex summa dilectione plenius impendi, & omnibus Christi fidelibus charitatis viscera à vobis exhiberi, tripudio charitatis vestræ me participem fieri: desidero me confratrem & commilitonem vestrum haberi: video enim quia charitatis vestræ excellentia totum fere mundum subjugavit. Si quid minus diligendo vos usquemodo circa partem vestram deliqui, pœnitet modo. Abbatem Cluniacensem præcordialissimum meum, Monachos Cluniacenses familiarissimos meos fore propemodum volo: majora negotia Romanæ Ecclesiæ quæ his in partibus definienda fuerint, consilio vestro præcipue definiantur, persona mea arbitrio & consilio vestro suppeditetur. Hæc atque alia hujusmodi coram Abbate & coram Cluniacensi Conventu Calixtus Papa referens, in manu Abbatis totiusque Conventus sese posuit, & orationum atque beneficiorum Cluniacensis Conventus confratrem & participem se fieri exoptulavit. Recipitur Calixtus Papa in consortium & in participium orationum & beneficiorum Cluniacensis Monasterii: fit igitur inter Calixtum Papam & P. Cluniacensem Abbatem, atque Cluniacensem Conventum tanta dilectionis unitio, tanta charitatis connexio, ut eis fieret cor unum, & anima una. Enimvero ut verum fatear, omnes Galliarum Ecclesias sanctitate ac charitate Cluniacense præcellit atque supereminet Monasterium. Ea propter Calixto Papæ operæ pretium erat Cluniacense Monasterium esse sibi præcordialissimum, utpote cameram & assedam suam, nempe ad confundendum matris Romanæ Ecclesiæ incestatorem, scilicet Burdinum Teutonici tyranni Idolum; ad refrænandam ejusdem tyranni tyrannidem, Abbas Cluniacensis cum Cluniacensis Monasterii Conventu Romanæ Ecclesiæ utilis & necessarius erat, necnon ad confirmandum S. Ecclesiæ statutum, & ad extirpandum pestiferæ hæreseos simulacrum.*

HOC dilectionis charitatisque mutæ foedus inter Calixtum Papam & P. Cluniacensem Abbatem ut vidit Portugalensis Episcopus, magno gaudio gavifus est. Quippe in Abbate Cluniacensi spes atque anchora negotii sui sita erat, cujus petitioni, immo & consilio Calixtum Papam modo facile satisfacturum animadvertibat. Venit ergo ad prædictum Abbatem, & ait illi: Nunc, nunc, reverendissime Pater, tempus est Ecclesiam B. Jacobi sublimandi, dum Papa Calixtus in manibus vestris est. Pulsentur aures illius precibus: dum tempus habemus, maturemus. Beatus namque Jacobus impetrabit pro nobis. Nimirum priusquam inter Papam & Abbatem fieret tanta dilectionis connexio, Portugalensis Episcopus de Archiepiscopatu Compostellanæ Ecclesiæ conferendo mutire vix præsumeret. Quippe antequam in Curiam Papæ venisset, Romani tam Cardinales, quam ceteri, adventum prædicti Compostellani Episcopi nimio præstolabantur desiderio, utpote magna & innumera ab eo munera accepturi. Postquam autem venit Portugalensis, referens Episcopum S. Jacobi ad Calixtum Papam impræsentiarum nullatenus venire posse, tum quoniam Aragonensis tyrannus per Regnum suum transeundi minime ei licentiam concedebat, tum quia XX. naves piratarum Ismaelitarum mare Oceanum tenebant obsessum; Romani prætaxata spe cassati moleste tulerunt. Ajebant enim, Compostellanus Episcopus divitiarum atque honoris culmine pollens Romanam floci pendit Curiam. Cum enim tantum quid, videlicet Archiepiscopatum, in Ecclesiam suam transferri exposculet à Dño. Papa, & invitatus ut ejus petitioni satisfaceret, Remensi Concilio interesse noluit: præterea nec puppe per undas, nec pede per terras ad Papam se posse venire delegavit: quini-
mo per Portugalensem Episcopum nuntium suum Bracarensem

Anno 1120 sem Archiepiscopatum absente persona sua, absentibus Comprovincialibus Episcopis, absque Regio consensu in Compostellanam transferri efflagitat Ecclesiam, quod vix magna humilitate, magnoque impetrare valeret obsequio. Ipse quoque Calixtus Papa à pristini gradu amoris, quem circa Episcopum S. Jacobi habuerat, aliquantisper declinabat.

2 Verum enimvero dilectionis fœdus inter eum & Cluniacensem Abbatem factum, causam nostram secundavit, & Ecclesiæ nostræ utilitatis fructum generavit. Etenim Abbas Cluniacensis audita Portugalensis Episcopi ratione Calixtum Papam adiit, & ait illi: Precor atque supplico, Sanctissime Pater, majestati tuæ, ut Ecclesiam B. Jacobi Apostoli sublimare, ejusque Episcopi amicissimi tui justo digneris condescendere desiderio. Quod prædecessores tui, scilicet, Paschalis, atque Gelasius impleverint, nisi tempus vel locus defuisset: ipse Deo auctore, adimpleto. Ipse B. Jacobus petit tibi Metropolim suæ Ecclesiæ. Quod si nec precibus, nec consilio meo acquiescere digneris, saltem B. Jacobi acquiesce petitioni. Ad hæc uniuscujusque Apostoli Ecclesia ubicumque terrarum Ecclesiastica pollet atque gloriatur dignitate. Sola B. Jacobi Ecclesia in Occidentali latens plaga, Episcopo tantum contenta est. Ceteras etiam Comprovinciales Sedes hereditatis suæ fundo sitas, & ob hoc tantum sibi subditas, hereditario jure, non aliqua Ecclesiastica præcellit dignitate. Quod si Bracarensis Ecclesiæ Metropolim in Compostellanam transferre Ecclesiam, vel Archiepiscopatum quem dudum tempore Teodemiri Regis Gothorum Lucensis habuit Ecclesia, prædictæ B. Jacobi Ecclesiæ conferre non sedet in conspectu tuo; saltem Emeritentis Ecclesiæ Metropolim, quæ Sarracenorum feritate depopulata christianæ fidei cultum amisit, Compostellanæ Ecclesiæ B. Jacobi in posterum donare, &
Apos.

Apostolicam Ecclesiam Archiepiscopatus dignitate sublimare digneris.

3 Postquam his atque aliis Abbas animum Papæ emolliuit, adhibito sibi Portugalesi Episcopo ad Cardinales convertitur, iis pollicitans, alios deprecans blanditiis, ut omnes unanimiter pro sublimatione Ecclesiæ B. Jacobi Calixto Papæ supplicent. Intererant Curia Papæ quidam Allobroges viri potentes atque nobiles contribules Papæ scilicet Dux Burgundiæ Guido de Albione, & ceteri quam plures Ecclesiæ B. Jacobi confratres, qui B. Jacobum olim adierant & seipsos ipsi Apostolo subjugaverant. Propterea Ecclesiam B. Jacobi usquequaque diligebant, & ejus Episcopum. Hi postquam de Metropoli ad sublimationem Ecclesiæ B. Jacobi adipiscenda audire, omnes cum Abbate Cluniacensi & cum Episcopo Portugalesi ante pedes Papæ proni corruerunt, misericorditer Papam interpellantes, ut Ecclesiam B. Jacobi Emeritensi dignetur Archiepiscopatu decorare. Adiciunt quoque à pedibus ipsius Papæ se non evulsum iri, donec suæ petitioni condescendat. Quis tam ferreus qui Abbatis Cluniacensis, Episcopi Portugalesis, tantorumque Burgundiæ Principum humi prostratorum, tam dignis precibus non acquiesceret? Ipsi quoque Cardinales obnixius Domino Papæ supplicantes orant, ut Emeritana Metropolis in Compostellanam transferretur Ecclesiam. Tunc Papa aperiens os suum dixit: Surgite Filii in Christo charissimi, surgite: magnum quidem est quod petitis, sed dignum est ut impetretis. Compostellana Ecclesia Metropolitana Emeritensis Ecclesiæ Deo auctore decorabitur dignitate. Quo audito surgit Abbas Cluniacensis, surgit Episcopus Portugalesis, surrexere & alii Burgundiæ Principes, osculato pede Papæ gaudentes, atque gratias agentes. Quotquot etiam erant in Curia illa, audito quod Calixtus Papa Ecclesiam B. Jacobi in Ar-

Anno 1120 chiepisepiscopatum sublimaret, propemodum gavisi sunt.

De aliis Nuntiis & benedictione missa Dño. Papæ. Cap. 16.

INterea prædictus Ecclesiæ B. Jacobi Episcopus P. Fulconidem, & A. Petridem ejusdem Ecclesiæ Canonicos misit ad Calixtum Papam, ut una cum Portugalensi Episcopo Ecclesiæ suæ tractarent negotia: moleste namque ferebat Portugalensem Episcopum quasi solum transalpinasse: prædictus A. qui olim Burgis captus fuerat, à captione jam evasserat. Qui duo sub specie latentes peregrinorum per Aragonensis Regis Regnum nimia hiemis ingruente intemperie transeuntes, ad Curiam Papæ usque perveniunt, & inveniunt Portugalensem Episcopum lætum & hilarem, & voti sui fere jam compotem. Cum enim Papa Emeritanam Metropolim Compostellanæ Ecclesiæ jam concessisset, adhuc Portugalensis anhelabat quatenus prædictus Ecclesiæ B. Jacobi Episcopus Legatione super Emeritensem & Bracarensem Provincias fungeretur. Ad suprædictam Metropolim, & ad Legationem adipiscendam, prædicti nuntii cum Portugalensi Episcopo pro posse suo laboraverunt. Quibus impetratis, hi duo videlicet P. & A. ad Ecclesiam B. Jacobi quam citius remittuntur, nuntiantes Calixtum Papam Emeritensem Metropolim in Compostellanam Ecclesiam transfuisse, & Episcopo S. Jacobi Legationem vice sua super Emeritensem & Bracarensem Provincias commisisse. Quod ut Compostellano Episcopo Compostellanæque Ecclesiæ Canonicis innotuit, quanto gaudio tripudiaverint, stylus meus pernarrare non sufficit. Hoc autem non nisi majoribus atque valentioribus Canonicis notum fiebat. Quibus etiam ostensæ sunt literæ Cluniacensis Abbatis, & Portugalensis Episcopi, in quibus Episcopum S. Jacobi vocabant *Archiepiscopum*, & *S. Romanæ Ecclesiæ Legatum*: nempe Portugalensis Episcopus in Curia Papæ remanserat, & benedictionem ab Ecclesia B. Jacobi Papæ & Cardina-

libus mittendam præstolabatur. Et quidem prædictam Ar-
cam auream cum centum morabitanis, & L. solidos Pic-
taviensibus, & alios C. morabitanos, quos secum tulerat in
dativum jam habebat: ad complementum autem benedic-
tionis CC. & LX. marcas argenti addi oportebat. Ea prop-
ter inito consilio ab Episcopo S. Jacobi & à supradictis
ejus Canonicis, visum est eis ea de Thesauro S. Jacobi ac-
cipi. Paucis itaque admodum hujus consilii complicibus
mensa rotunda argentea, quæ vulgo intremissa vocabatur,
quæ fuerat Almostani Regis Sarracenorum continens XL.
marcas argenti, Crux aurea, & Casula aurea, quæ Rex
Ordonius dederat B. Jacobo, necnon Corona aurea ad
complendum prædictæ benedictionis dativum confringun-
tur, ut transmittantur. Hæc omnia quoniam ad complendas
CC. & LX. marcas argenti non sufficebant, ipse Episco-
pus de proprio XL. addidit marcas argenti. Quomodo au-
tem tot & tanta mitterentur, subtilissimo egebat ingenio.
Tunc temporis Navis quædam Normanorum institorum quæ
vento exagitata barbarorum Oceano Agarenorum oberra-
verat, Castello Honesto applicuerat, & in Normaniam
repedare properabat. Per hos institores prædictus S. Jacobi
Episcopus supradictam pecuniam se missurum simulavit,
videlicet sapienti usus consilio: gens namque Galliciana
hujusmodi consiliorum secreta scire inhiat, & eorum per-
pauci sunt qui commissa sibi fideliter retineant. Idcirco
sciti fuit consilii, ut aliud eis specie tenus ostenderetur,
& aliud fieret. Recedentibus denique Normanigenis fama
sæpius ficti significatrix asseruit Episcopum prætaxatam pe-
cuniam navigio transmisisse in Normaniam, & à Normania
Cluniacum, sicque quorumdam Concanonicorum nostro-
rum delusa est dolosa intentio, qui si rescivissent rem prout
gesta fuit, utpote pleni rimarum, citius esilueret. Tan-
dem compluribus Galliciasis accepta cruce Hierosolymam

Anno
1120

adeuntibus prædictus Episcopus vir perspicacissimi ingenii, prædictam pecuniam duobus articulosis atque admodum versipellis, scilicet P. fratri arcario, & P. Joannide qui postea factus est noster Canonicus, ad deferendum commisit. Illi autem consilio & admonitione ipsius Episcopi sub specie pœnitentiæ alii X. auri uncias, alii VIII. alii VIII. alii V. & sic de ceteris sub fide distribuerunt. Quot cuique uncias auri ad deferendum commendaverunt, à tot cum pœnitentiæ annis solverunt. Papæ subtilissimi atque perspicacissimi ingenii dispositio! Sic per Aragonensis tyranni Regnum indemnes transferunt, & usque ad montem Pefulanum prædictam pecuniam detulerunt. Quam ibidem Monachi Cluniacenses accipientes, sicut stabilitum fuerat, Cluniacum asportarunt. Ubi cum prædictus uterque P. Abbatem Cluniacensem, Episcopum Portugalensem, Stephanum de Bisortio Calixti Papæ Camerarium invenisset, prædictam benedictionem eidem Stephano Camerario vice Papæ tribuerunt. Post hæc cum Episcopus Portugalensis reverti vellet in Hispaniam, sed per Aragonensis tyranni Regnum repedare non auderet, (quippe pluribus in locis paratæ erant insidiæ) privilegia Emeritanæ Metropoleos in Compostellanam Ecclesiam translata, atque Legationis Episcopo S. Jacobi commendatæ translata per hos prædictæ benedictionis latores ad Ecclesiam nostram transmisit, quæ sunt hujusmodi.

Privilegium de Archiepiscopatu Emeritensis Provinciæ.

Calixtus Episcopus servus serv. Dei. Ven. fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo, salutem & Apost. benedict. Omnipotentis dispositione mutantur tempora, & transferuntur Regna. Hinc est quod magni quondam nominis Nationes detritas & depressas, exiguas vero quandoque legimus exaltatas. Hinc est quod in quibusdam Regionibus Pagano-

rum

rum tyrannide potentia christiana dignitas conculcatur: in quibusdam item christiani nominis potestatem Paganorum seruitas occupavit, sicut & Emeritana Civitati constat peccatis exigentibus accidisse. Cum enim inter nobiles Hispaniarum Civitates & ipsa nobilis appareret, ita divina dispositione mutatis temporibus Moabitarum, sive Maurorum est tradita potestati, ut in ea & Pontificalis gloria, & christiana fidei dignitas deperierit. Ipse quoque suffraganea Civitates, exceptis dumtaxat tribus, Colimbria videl. & Salmantica, atque Avila, in quibus adhuc per Dei gratiam Episcopalis Cathedra perseverat, eadem tyrannide occupata, à sua similiter gloria exciderunt. Ceterum in mutatione hac Nos ex consueti Sedis Apostolica dispensatione juxta fratrum nostrorum consilium & honori Dei & animarum saluti duximus providendum, ne aut illis Christianorum reliquiis proprii capitis deesset unitas, aut tam nobilis Ecclesie Pontificalis omnino deperiret auctoritas. Ob majorem igitur B. Jacobi Apostoli reverentiam cujus glorioso corpore vestra Ecclesia decoratur, & ob precipuam personae tuae dilectionem, supplicante Nepote nostro Illefonso Hispaniarum Rege, & fratribus nostris H. Portugalesi Episcopo, ac P. Cluniacensi Abbate, necnon & Laurentio Ecclesie vestrae Canonico, praefatae Metropolis dignitatem honorabili ac Cleri & populi multitudine abundantanti, Compostellanae Sedi auctore Deo concedimus: ejusque suffraganeos qui vel modo sedes proprias obtinent, vel in futurum (Domino miserante) obtinuerint, tibi, charissime frater, & Coepiscopo Didace, tuisque successoribus, Metropolitanano jure ordinandos regendosque subjecimus & in Civitatibus illis quae proprios olim Antistites habuerunt, si Cleri & populi multitudo & vota meruerint Episcopos ordinandos, liberam vobis concedimus facultatem. Vestra igitur interest ita deinceps Ecclesiam Romanam diligere, ita in ejus obedientia & fidelitate persistere, ut in
ejus

Anno 1120 eius benevolentia & liberalitate Archiepiscopi constituti, huius gratia dignitatis inveniamini digniores. Si qua ergo in futurum Ecclesiastica Sæcularive persona hanc nostræ Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate agnoscat, & à Sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei & Domini Redemptoris nostri Jesu-Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat: obedientibus autem atque servantibus sit pax Domini nostri Jesu-Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

FIRMAMENTUM		
TIBUS EUM.	SS. PETR.	SS. PAUL.
TIBUS EUM.	CALIX- PP.	TUS II.
-N E M I L S U N		EST DOMI- NUS

Ego Calixtus
Catholicæ
Ecclesiæ
Episc.

Benevalete.

Datis Valentia per manum Grisogoni Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis ac Bibliothecarii IV. Kal. Martii, Indiæ. XIII. Incarnationis Dominicæ anno M.C.XX. Pontificatus autem Domini Calixti Secundi anno II.

De Suffraganeis Episcopis. Cap. 17.

Calixtus Episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus & Coepiscopis G. Colimbriensi, J. Salamanticensi salutem & Apostolicam benedictionem. Commissi nobis officii auctoritas nos compellit, ut pro Ecclesiarum omnium
sta-

statu solliciti per Dei gratiam existimus. Idcirco fratres charissimi tam vobis quam vestris Ecclesiis duximus providendum, ut secundum Suffraganeorum Episcoporum consuetudinem caput ad quod debeatis recurrere habeatis. Porro sollicitudinem hanc venerabili fratri nostro & Coepiscopo Didaco Compostellano providimus injungendam. Praecipimus itaque fraternitati vestrae, ut ei super vos & reliquos vestrae Provinciae Episcopos & Parochias Archiepiscopo ex liberalitate Sedis Apostolicae constituto plenam deinceps obedientiam & reverentiam deferatis, & B. Jacobi Compostellanam Ecclesiam matrem vestram in posterum cognoscatis. Dat. apud Castrum Cristam VI. nonas Martii. (Anno 1120)

Anno
1120

De Legatione Bracarenensis & Emeritanæ Provinciae.

Cap. 18.

2 **C**alixtus Episcopus servus servorum Dei. Dilectis fratribus & Coepiscopis, Abbatibus, Clericis, Principibus, & ceteris fidelibus per Emeritanam, & Bracarensem Provincias constitutis salutem & Apostolicam benedictionem. Antiqua Sedis Apostolica institutio exigit, & charitatis debitum nos compellit, eos qui & prope & qui longe sunt positi visitare, & saluti omnium sollicite providere. Quamobrem filii in Christo charissimi necessarium duximus venerabili fratri nostro D. Compostellano Archiepiscopo in partibus vestris vices nostras committere, qui una vobiscum quæ apud vos fiunt Ecclesiastica negotia diligenter audiat, & opportunitatibus vestris & Ecclesiarum vestrarum sedula sustentatione provideat. Rogamus itaque universitatem vestram & precipimus, ut eum tamquam Vicarium nostrum reverenter suscipere atque debita ei humilitate obedire sicut B. Petri filii procuretis. Præterea cum opportunitas Ecclesiastica utilitatis exegerit, ad ejus vocationem conveniatis, & Synodales cum eo conventus ad honorem Domini

ni

Anno 1120 *ni celebretis, quatenus collaborantibus vobis corrigenda corrigere, & confirmanda possit per Dei gratiam confirmare.*
Dat. Valentia III. Kal. Martii. (Anno 1120)

Speciales literæ Calixti Papæ ad Compostellanum Archiepiscopum.

3 **C**alixtus Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri D. Compostellano Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Et personam tuam & commissam tibi Ecclesiam quanta dilectionis gratia complectamur, operum exhibitio manifestat. Tibi enim super Emeritanam & Bracarensem Provincias vices nostras commissimus, & B. Jacobi Ecclesiam Metropolitanæ dignitatis gloria decoravimus. Hortamur itaque fraternitatem tuam, & monemus in Domino, ut Romane Ecclesiæ beneficium recognoscas, & injunctam tibi obedientiam, ita, cooperante Deo, adimplere studeas, quatenus & illis quorum tibi cura commissa est salubriter providere, & B. Petri semper possis gratiam promereri. *Datis Valentia III. Kal. Martii. (Anno 1120)*

Quod ab hac die vocatus est Archiepiscopus. Cap. 19.

HÆC Privilegia translata maximo cum gaudio Compostellæ VIII. Kal. August. suscepta, in ipsa solemnitate passionis B. Jacobi coram omni Clero & populo in ejusdem Apostoli Ecclesia excelsa voce lecta sunt. Ab hac die prædictus Ecclesiæ B. Jacobi Episcopus habitus atque vocatus est Compostellanae Ecclesiæ Archiepiscopus, & S. R. E. Legatus. Nempe nativitatis Dominicæ anno M. C. IV. ex quo à Papa Paschali pallium Romæ adeptus fuerat, quot quibusque modis potuit ad adipiscendum Ecclesiæ B. Jacobi Archiepiscopatum aspiraverat. Sæpius namque Romanam Curiam per amicos & per nuntios suos visitando, excellentissimum Romano Pontifici atque Cardinalibus uni-

verſæque Romanæ Curix exhibuerat obſequium, ſicut ſuperius partim ſcriptum eſt. Quid enim memorem, quot & quanta de Theſauro B. Jacobi, & complura de ſuo, ut hoc tam ſanctum & tam juſtum deſiderium ſuum effectui manciparet, expendit? Quidve memorem tot & tam aſperos labores atque timores Canonicorum ſuorum quos ipſe frequentius ad Romanam mittebat Curiam, ut hoc nanciſci valeret? Quorum quidẽ non modicam partem ego quoque *Girardus* expertus ſum. Denique prædictus Eccleſiæ B. Jacobi Archiepiſcopus & S. R. E. Legatus tantam Romanæ Eccleſiæ exhibuit humilitatem, quatenus licet præ ceteris Hiſpaniarum Eccleſiis honore & divitiis ſua polleret Eccleſia, omnes tamen humilitate & obſequio circa Romanam Eccleſiam tranſcendit. Quapropter teſtante Scriptura quæ ait: *Humilitas vincit omnia*: & alio in loco: *Qui ſe exaltat humiliabitur, & qui ſe humiliat exaltabitur*, Apoſtolica B. Jacobi Eccleſia per humilitatem exaltrata eſt. Nimirum omnipotens, cujus nutu diſponuntur omnia, ita diſponi voluit, ut qui hanc plantaverat vineam, ipſe de fructibus ejus comederet, & in ejus gloria delectaretur: utputa prædictus Archiepiſcopus olim hanc vineam plantaverat, & ſæpius magno cum labore excoluerat, & in ejus tempore B. Jacobi Eccleſia hujus vineæ fructu glorioſa in Metropolitanam ſublimata eſt dignitatem. Ipſe quoque Archiepiſcopus ad majoris culmen dignitatis, S. R. E. Legatus ſuper Emeritenſem & Bracarenſem Provincias. O utinam divina pietas tam prompto tamque utili agricolæ vivendi ſpatium longius concedat, quatenus Deo auctore Eccleſia B. Jacobi conſilio atque labore ejuſdem agricolæ, ipſius quoque temporibus in majorem ſublimetur dignitatem! O utinam quod adhuc intendit & deſiderat vira ſibi comite Compoſtellana adipiſcatur Eccleſia! Amen.

Anno
1120*De reditu Portugalensis Episcopi, & de data Cruce.*

Cap. 20.

Circa id temporis prædictus Portugalensis Episcopus, repedare volens in Hispaniam cum B. (1) Cardinali atque Legato Rom. Ecclesiæ à Papa Calixto ad Hyberos misso, usque ad *Olorensem* Civitatem reversus est, ubi correptus febribus aliquandiu morabatur. Denique sanitati restitutus cum per Alpes ad Hispaniam reditum faceret, præsensit pluribus in locis præparatam esse sibi pedicam. Quippe cum eo ibant exploratores ob hoc à Rege Aragonense & ab Episcopo Jaccensi missi, qui illius adventum vel *Jaccæ* vel *Stella*, vel alias prænuntiarent, ut caperetur. Prædictus autem Cardinalis animabat eum ut secum veniret in Hispaniam. Sed *Pampilonensis*, atque *Lascurrensis* Episcopi, quibus Aragonensis Regis tyrannis admodum nota erat, Portugalensi Episcopo dissuadebant, ne in manus inimicorum suorum præsciis incideret. Enimvero nec Romani Cardinalis præsentia, ceterorumve Episcoporum, nec pontificalis ejus dignitas liberarent eum ne caperetur: supra modum enim Rex Aragonensis Ecclesiæ B. Jacobi clericos habebat odio. Sapienti itaque usus consilio Portugalensis Episcopus confestim iter suum reciprocatur, rediens ad Civitatem *Auxum*, & ab Auxo ad *Labordensem* Civitatem. Tunc depositis pontificalibus vestibus cum duobus vernulis, adhibito sibi quodam indigena, qui & barbaram linguam Blascorum, (2) & viam per invia noverat, Alpes ingreditur: inde per *Ispuciam*, & per *Navarram*, & per *Viscayam*, & per *Asturiam* præter mare quod extremis

Hic

(1) Bosso vocabatur.

(2) Vasconum lego: nam etsi Blascon in Gallia sit, non ad rem, cum Insula extra viam; nec peculiari, uti Vascones, lingua gaudeat, sed Gallicis vernaculis.

Hispaniæ rupibus alliditur ; nunc eques , nunc pedes præterit. In illis montium remotis atque inviis locis , homines truces , ignotæ linguæ , ad quolibet nefas prompti habitant , nec immerito locis asperrimis atque inamœnis homines efferi atque effrænes habentur : quippe hæc semita invia per rupes , per dumeta , per loca deserta viam ostendebat. Præterea mare ibi quædam brachia sua ad determinandum Provincias porrexerat , & iter illac agentibus chaos magnum firmatum est. Verum enimvero Portugalensis Episcopus nec locorum asperitatem , nec incolarum atrocitatem , nec brachiorum Oceani circumquaque porrectorum tumensævitiã pertimescens , beati quippe Apostoli Jacobi confusus suffragiis , per devia montium , vallium , atque marium , *Carrionem* usque pervenit. Sicque publicæ viæ redditus præducere Dei gratiã Incolumis Compostellam usque remeavit : ubi à prædicto Compostellanæ Sedis Archiepiscopo & S.R.E. Legato & ab ejusdem Ecclesiæ Canonicis honorifice cum processione susceptus est. Deinde super altare B. Jacobi bullata supradicta privilegia Archiepiscopatus & Legationis obtulit. Nempe Papa Calixtus prædicto Portugalensi Episcopo vices suas commisserat , videlicet , ut ipse Portugalensis Episcopus vice Domini Pape Emeritensis Metropoleos & Legationis super Emeritensem & Bracharensem Provincias Privilegiis super altare B. Jacobi oblatis Compostellanæ Sedis Archiepiscopum cum cruce investiret. Quod ita factum est : nempe hoc unum nos latebat , crucem ad deferendum ante se à Papa Calixto prædicto Compostellanæ Sedis Archiepiscopo & S. R. E. Legato fuisse concessam. Sed tunc nobis innotuit.

2 Præterea Portugalensis coram Archiepiscopo ejusque Canonicis qualiter in adeptione Archiepiscopatus atque Legationis per annum se habuerat , quot & quanta

Anno 1120 passus fuerat, enarravit. Dixit etiam quantum adhuc addi oportebat, ut quae minus fuerant, complerentur: scilicet praedicta arca aurea novem marcarum cum daretur a Portugalesi Episcopo & ab Abbate Cluniacensi Papae Calixto credita & recepta est, quasi tota aurea, verum pars interior erat argentea. Quo comperto ad complementum XX. auri uncias Portugalesis dari pepigerat. Praeterea quarta pars auri quod receperat Stephanus de Bisontio Cameraarius Papae, scilicet ducentas uncias, falsa esse comperta fuerat. Ea propter L. uncias auri dari oportebat, necnon dispensam itineris atque laboris quam disponderat Portugalesis Episcopus, scilicet XXX. auri uncias. Haec omnia videlicet C. auri uncias praedictum Compostellanæ Sedis Archiepiscopum & S. R. E. Legatum ad complementum dare oportebat & dedit. Praeterea idem Archiepiscopus Portugalesem Episcopum, utpote pro tanto labore largius remuneravit. Ei namque atque vernulis suis contulit indumenta: ipsi etiam anulum pontificalem, praestimonia, & cetera retribuit: nimirum ex quo praedictus Archiepiscopus a Papa Paschali pallium adeptus fuerat, multa aurea & argentea & cetera pretiosa ut Compostellana B. Jacobi Ecclesia Archiepiscopatum haberet, distribuerat. Nempe Romano Pontifici, Romanis Cardinalibus, ceterisque in Romana Curia, necnon Canonicis, atque amicis suis, ad haec iterum laborantibus, saepius magna atque innumera distribuendo ad quod diu anhelaverat effectui mancipaverat: plurima quoque ut adepta possidere & cetera adhuc adipiscenda valeat adipisci, praedictus Archiepiscopus & S. R. E. Legatus frequenter distribuit. Utinam vita diutius comite per Dei misericordiam utpote fidelis dispensator, in opus simile plurima dispenfer atque distribuatur: quatenus ejus temporibus Compostellana B. Jacobi Ecclesia ad majorem sublimetur dignitatem.

De Navibus Sarracenorum captis ab Iriensibus. Cap. 21.

Anno
1120

A Temporibus A. Regis bonæ memoriæ Sarraceni ab *Hispali*, ab *Almaria*, *Olisbona*, & à ceteris locis mari finitimis navigio in Gallaciam venire consueverant. Ecclesias destruere ac comburere, & quæcumque inde abstrahere, homines alios trucidare, alios vinctos ducere, mulieres, parvulos, captivare, cetera quæ sibi neccffaria erant in prædam ferre, vineas, arbores succidere, domos incendere, castella etiam, sicut in Sancta Maria de Lancata, & in Sancto Pelagio de Luto accidit, crebris assultibus invadere atque irrumpere, erat eis præ manibus. Hac de causa à medio Aprilis usque ad medium Novembris littora Galliciani maris deserta & depopulata erant. Tantum Sarracenorum audacia hæc frequentabat! Qua propter prædictus B. Jacobi Archiepiscopus & S. R. E. Legatus dolore paterno compunctus, quoniam in partibus Gallaciæ homines nauticæ artis periti non habebantur *Arelatum*, *Genuam*, & *Pisam* nuntios suos miserat, qui ad se peritissimos navium artifices illinc venire facerent. Quid plura? Genuensis nomine Augerius peritissimus navium artifex duas naves quæ vulgo Galeæ dicuntur, in *Iria* composuit: in quarum compositione Archiepiscopus multam pecuniam multasque dispenas expendit. Eodem igitur anno quo factæ fuerunt, Irienses jussu & admonitione Archiepiscopi cum navita suo prædicto Augerio armati naves ingrediuntur, terram Sarracenorum adeunt, & versa vice trucidant, captivant, incendunt, succidunt. Denique quibusdam Sarracenorum navibus captis, destructis atque succensis, alias secum adducentes, aurum, argentum, Captivos, vestes abundantius defferentes, ad propria revertuntur. Ex tunc Ismaelitæ B. Jacobi provinciam nisi in multitudine navium invadere non audebant. Quodam denique tempore Sarraceni Hispalenses, & Olisbonenses in viginti navibus Pro-

vin-

Anno 1120 vinciam B. Jacobi invadunt, & multitudine sua vallati circumquaque depopulantur: paucos tamen homines captivavere; alii enim ad montana confugerant. Tandem ceteris ad propria redeuntibus quatuor naves remanserant, hic in insulis, scilicet Ouras, Salvara, Flamia, (1) moræ indulgebant. Quod cum comperisset prædictus Compostellanæ Sedis Archiepiscopus S. R. E. Legatus propere Iriam adiit, Irienses convocat, jubet atque suadet eos ut instructis navibus Archiepiscopi atque suis Sarracenos perditum eant. Milites etiam suos hortatur, ut una cum Iriensibus in Sarracenos vires suas experiantur. Tunc Irienses instructis navibus alto se committunt, & circumquaque per insulas Ismaelitarum naves requirunt. Quas ut invenerunt, cis Castellum S. Pelagii de Luto, quippe applicuerant littori, & necessaria sibi in naves comportabant, & crebrescente jam crepusculo ne noctu aufugerent, aditus maris excubantes possederunt. Mane autem facto Irienses unanimiter accensi & præparati ad bella facto agmine, Sarracenorum naves invadunt. Quos cum vidissent eminus Sarraceni peripeti cursu ad se venientes, tonsis incumbunt, ad arma concurrunt, nec segnius ad bella parantur. Ceterum Irienses utpote aggressores audacius irruunt in Agarenos: vasto impetu ferreis rostris navium naves gentilium feriunt, sauciant, dissipant, & eodem congressu in eorum naves insiliunt: hos trucidant, alios in altum projiciunt, aliis utpote captivis miserentur: Ismaelitæ autem alii bellare, alii remigare, alii natando fugere tentabant. Interea quædam navis Sarracenorum velocior ceteris, ab ipsis navibus Iriensium elabatur, & sic aufugit; aliæ vero tres à Christiania-

(1) Libro 1. cap. 103. Aonios dicitur, & apud Plinium Aunios: vulgo de Ons. Salvara hodie Salvora ad ostium fluminis Ullæ. Cap. 109. num. 5. additur Laonia, quæ forte hic Flamia.

tianis retentæ sunt. Interempti sunt ibidem XVI. Sarraceni, captivati centum minus duobus, præter arma & spolia, Christiani etiam qui à Sarracenis captivi deferebantur, soluti sunt. Tandem Irienses cum tribus captis navibus, cum captivis Isinaelitis, & cum spoliis multitudinem propria cum gaudio reversi sunt. Horum omnium quintam partem prædicto Archiepiscopo & S. R. E. Legato, utpote Domino suo, cum his quæ ei ex navium suarum proprietate debebantur dederunt. Utinam alii atque alii Sarraceni sæpius tali omine captivatum Christianos veniant, ut quod Christianis facere consueverant, amodo in Agarenos convertatur.

De couto inter Ullam & Tamarim. Cap. 22.

Eodem tempore Regina U. venit in Gallæciam, ut quasdam discordiæ faces jam non modicum accensas extingueret. Quod patrocinio atque consilio prædicti Compostellanæ Sedis Archiepiscopi & S. R. E. Legati partim effectui mancipavit. Interea cum Regina Compostellæ indulgeret moræ, Archiepiscopus ad sublimationem & augmentationem Ecclesiæ B. Jacobi tam in secularibus, quam in Ecclesiasticis propensus anhelans, cum Regina consilium habuit, ut cautum inter Ullam & Tamarim prædictæ Ecclesiæ conferret. Quippe Compostellana Ecclesia circumquaque potestatem & imperium habebat, sed cautum inter Ullam (1) & Tamarim nondum habuerat. Quod ut fieret magnum & difficile ad impetrandum erat. Igitur ut Compostellana B. Jacobi Ecclesia cautum inter Ullam & Tamarim in posterum habeat, prædictus Compostellanæ Ecclesiæ Archiepiscopus & S. R. E. Legatus dedit Regine U. de Thesauro S. Jacobi mensam argenteam sexaginta marcarum, & X. marcas argenti de suo. Dedit autem Re-

gi-

(1) Ullam al.

Anno 1120 gina hujusmodi cautum Ecclesiæ B. Jacobi inter Ullam & Tamarim scriptis firmis atque indissolubilibus, videlicet, si quis aliunde veniens inter Ullam & Tamarim absque Sajone Compostellani Archiepiscopi pigneraret, ut prædam inde abstraheret, vel alio modo cautum infringeret; pariet VI. millia solidos Compostellanæ Sedis Archiepiscopo, ejusque Canonicis. Quod si aliquis de iis qui inter Ullam & Tamarim morantur absque Sajone Compostellani Archiepiscopi inter Ullam & Tamarim pigneraret, vel alio modo prædictum cautum infringeret, persolveret quingentos solidos prædicto Archiepiscopo ejusque Canonicis, quod in ferie testamenti à Regina U. super hoc dati firmius atque plenius scriptum reperies. Dedit præterea eadem Regina Ecclesiæ B. Jacobi, scilicet Archiepiscopo ejusque Canonicis, terram de *Dormiana* per terminos suos cum hominibus & cum caractere suo, sicut in scriptis horum resonat. Medietatem quoque Insulæ *Laonia*, quam prædecessor bonæ memoriæ Didacus Episcopus amisserat, & aliam medietatem ejusdem Insulæ qua Ecclesia B. Jacobi in his guerrarum temporibus caruerat, utramque medietatem Insulæ *Laonia* prædicta Regina Ecclesiæ B. Jacobi, scilicet Archiepiscopo ejusque Canonicis, scripto firmo atque indissolubili contradidit. Horum omnium scripta atque testamenta in Catalogo B. Jacobi reservata habentur. Ut hæc, sic & alia consilio atque prudentia prædicti Archiepiscopi & S. R. E. Legati B. Jacobi Ecclesia citius adipiscatur.

De ædificatione Honesti. Cap. 23.

Quamquam prædictus Archiepiscopus S. R. E. Legatus ad ædificationem & ad sublimationem Ecclesiæ suæ totus anhelaret, ut supra prætaxavimus, sæcularia tamen prout decebat proinde pertractabat, videlicet, ut Ecclesiastica tota animi intentione disponderet, & sæcularibus

bus quantum sua intererat curam adhiberet. Abolevit quoque quantum potuit pravas atque abolendas consuetudines: ex præcepto namque Regis Hispaniæ rustici à *Triacastella* usque ad Oceanum mare conveniebant ad adificandos muros Castelli nomine *Honesti*, qui sine calcis linimento constructi ex minutis lapidibus trabibus interpositis ruinam assidue minabatur: verebantur nimirum Hispani, ne Anglici vel Normanigenæ, sive aliæ barbaræ gentes ex hac parte navigio Gallæciam aggredierentur. Quippe *Honestum* quasi quædam clavis atque sigillum est Gallæciæ: quod si exteri gentes hunc locum sibi præriperent, munitione ibidem composita Gallæciam invadere atque depopulari præ manibus haberent: quod Hispaniæ Rex veritus dederat edictum, ut agricolæ à ripa fluvii nomine *Ipsi* usque ad mare, bis in anno ex consuetudine *Honesti* muros facile casuros atque ruinosos reedificatum tempore stabilito convenirent. Quod reedicatoribus his laboriosum atque difficile nimium & plusquam nimium erat. *Cresconius* tamen bonæ memoriæ Ecclesiæ B. Jacobi Episcopus idem Castellum turribus excelsis atque muro firmissimo partim munierat: successor quoque ejus *Didacus* Episcopus ejusdem Castelli partem adificaverat: nihilominus tamen prædicti coloni certis temporibus reedificatum muros & turres consuere cogebantur: unde prædictus Archiepiscopus & S. R. E. Legatus admodum compatiens, participato consilio cum *Adefonso* Catholico Rege Hispaniæ, & cum genero ejus *Comite Raymundo* totius Gallæciæ Domino, necnon cum *Canonicis B. Jacobi* & cum Principibus Gallæciæ, prædictum Castellum firmissimo muro clausit & turribus excelsis munivit, sicut res indicat usque in hodiernum diem. O quam misericorditer! O quam gloriose egit, qui Gallæciæ colonos tanto labori obnoxios liberavit atque regii edicti consuetudinariam opus obliteravit!

Anno *Quod Sarraceni voluerunt aggredi Honestum & de compositione majoris turris.* Cap. 24.
 1120

QUODAM denique tempore Sarracenorum multitudo navigio Gallaciam aggreditur, & debellato, capto atque destructo Castello S. Mariæ de Lanzada ad debellandum & capiendum Honestum animos intendunt. Quippe tanta erat eorum audax multitudo! Quod ut innotuit prædicto Archiepiscopo, in ipsa solemnitate passionis B. Jacobi dum Matutinas psallerent, cursu percito velocissimum equum ascendens tribus tantum comitatus militibus Honestum adiit, ut priusquam Sarraceni Castellum invassissent aut obsedissent, Castellum ingredi posset, ceteri milites Compostellæ Cives eum post secuti sunt. Quod Ismaelitarum audaciam heberavit. Sequenti tamen nocte eorum Princeps qui lingua sua Alcaida dicitur, liburnum conscendens cum XX. peritissimis atque expertissimis viris venit exploratum situm loci, munitiones Castelli, bellatorum multitudinem, ut si quæ minus firma comperiret, proximo diluculo cum exercitu suo debellare Castellum acceleraret. Sed ut satis circumquaque exploravit, & eo Archiepiscopum cum bellatorum multitudine adventasse præsensit, reversus est, & sic à proposito destitit, non ausus prædictum Castellum aggredi. Ea propter Archiepiscopus ab hac die secum excogitans pertractavit ut prædictum Castellum firmius muniret. Verebatur enim ne aut Sarraceni, aut aliæ gentes ex insperato prædictum Castellum ingrederentur, & circum circa B. Jacobi Provinciam impie edomarent. Accepto itaque consilio cum Canonicis suis & cum Gallaciæ Principibus turrim aliarum excellentissimam atque firmissimam in medio Castelli composuit: in cujus compositione maximos equidem sumptus fecit: nimirum fecit eam supereminentem ceteris, utpote caput & dominam totius Castelli, sicut enim aquila ceteras aves præcel-
 lit

lit atque dominatur, sic turris illa ceteras turres Castellum illius præcellit eisque dominatur. Scitum sane consilium: ceteras turres totumque Castellum turris illa, si necesse fuerit tuebitur, nec Sarracenorum aliarumve gentium incurfus formidabit: & si quandoque S. Jacobi Archiepiscopus vel ejus Canonici ad prædictum Castellum venerint, sive (quod absit) inimicorum suorum impetum ab urbe sua declinaverint, in turre illa commorantes, utpote Domini, utpote fundi possessores, toti Castello præerunt & dominabuntur: versatilis equidem est rota fortunæ: nunc blanditur, nunc aspera minatur: ideo quisque quod sua refert operari satagat.

Quod construxit nova Palatia. Cap. 25.

PRædictus Archiepiscopus Ecclesiam B. Jacobi & in Ecclesiasticis & in sæcularibus valde sublimavit, augmentavit atque ditavit: magnæ equidem prudentiæ, magnæque perspicacitatis vir ad Ecclesiastica peritus & ad sæcularia satis providus, sicut usque in hodiernum diem patet. Præterea quoniam Palatia sua, in quibus Compostellæ morabatur, minus idonea erant (quippe illo confluebant Reges, Consules, ceterique Primates undecumque ad Compostellanensem venissent urbem) decebat ut Palatia idonea, immo regalia haberet, utpote S. Jacobi Archiepiscopus & S.R.E. Legatus. Fecit itaque Palatia secus Ecclesiam B. Jacobi, ampla atque excelsa, idonea itaque atque regalia, qui turbam Principum atque populorum, ut decet, capere sufficiant. In ejusdem quoque Palatii pilari fecit fieri puteum magnæ profunditatis miro artificio, ut res indicat: sic namque consuetudo est ut in regalibus Palatiis aquam ad hauriendum præsto habeant pluribus usibus profuturam. Et quia ab his palatiis procul erat Chorus Ecclesiæ B. Jacobi, & laboriosum valde erat illi assidue descendendo & ascendendo ire ac redire; composuit Ca-

Anno 1120 pellam suam fursum super porticum ante quam sit moneta in fronte Ecclesiæ B. Jacobi dextra egredientibus ab eadem Apostolica Ecclesia. Deinde consecravit eandem Capellam in commemorationem B. Pauli Apostoli, B. Gregorii, B. Benedicti, & B. Antonini: prius namque antea quam fieret præfens B. Jacobi Ecclesia, altaria S. Benedicti, & S. Antonini fuerant in turribus, quas ad munitiorem Apostolicæ Ecclesiæ fecerat *Cresconius* Episcopus ante veterem B. Jacobi Ecclesiolam. Has turres prædictus Archiepiscopus destruxerat, construendo hanc insignem Apostolicam Ecclesiam: ob hoc ipse B. Benedicto, & B. Antonino honoris vices recompensavit, ut quia eorum altaria destruxerat, eorum commemoratio in prædicta Capella haberetur, quod ita factum est.

De Concilio Compostellæ celebrato. Cap. 26.

Anno 1121 **T**Ransacto aliquanto tempore prædictus Compostellanæ Sedis Archiepiscopus & S. R. E. Legatus, V. idus proximi Januarii Concilium Compostellæ ex præcepto Domini Papæ Calixti celebrare stabilivit. Episcopos itaque & Abbates cum Principibus, super quos S. R. E. Legatione fungebatur, literis suis ad Concilium vocavit, videlicet P. Lucensem, M. Minduniensem, P. Astoricensem, D. Auriensem, A. Tudensem, P. Bracarensem, G. Collibriensem, G. electum Salamanticensem, P. electum Avilensem, & eorum Abbates. Ex quibus quidam cum prædicto Concilio non interessent, neque pro se nuntios mitterent; sententiam in eodem Concilio super eos promulgando, Pontificale atque Sacerdotale Officium eis interdixit, donec ei satisfacerent.

De literis Domini Papæ. Cap. 27.

Eodem tempore Papa Calixtus ex dilectionis affectu prædicto Archiepiscopo & S. R. E. Legato has subscriptas misit literas.

Calixtus Episcopus servus serv. Dei. Ven. fratri D. Anno
 Compostellanò Archiepiscopo & S. R. E. Legato, salutem & 1121
 Apost. bened. Speciali fraternitati tue statum nostrum, &
 que circa nos sunt, pro dilectionis affectu decrevimus spe-
 cialiter indicare. Nos siquidem postquam in Urbe honorifi-
 centissime suscepti fuimus, in Beneventanas partes, & inde
 in Apuliam usque Barum descendimus. Apulie Ducem, Ca-
 puae Principem, & alios Comites & Barones terre in ho-
 magium & fidelitatem suscepimus. Ad Urbem postea prof-
 pere redeuntibus, B. Petri Ecclesiam quam fideles nostri de
 inimicorum manibus liberaverant, visitavimus. Super alta-
 re B. Petri Missarum solemniter celebravimus, & in eadem
 Ecclesia Presbyterorum, Diaconorum & Subdiaconorum or-
 dinationes largiente Domino fecimus. Nunc secure atque pa-
 cifice per Dei gratiam in Lateranensi Palatio permanemus.
 Rogo itaque frater charissime, ut Matrem tuam Romanam
 Ecclesiam, sicut bonus filius diligas, adjuves, & sustentas.
 Sane dilectissimum nepotem nostrum Illefosum Regem di-
 lectioni tue attentius commendamus, rogantes, ut eum se-
 cundum datam tibi à Domino sapientiam consiliari studeas &
 juvare: per hoc enim personam tuam nos precipue diligemus,
 & in tuis te petitionibus libentius audiemus. Præterea præ-
 sentium latorem D. Abbatem amore nostro amplius habeas
 commendatum. Dat. Laterani II. Kalend. Januarii.

De literis Patriarchæ. Cap. 28.

HAS quoque literas misit eidem Archiepiscopo Vera-
 mundus Patriarcha Hierusalem.

De oppressione Civitatis Hierusalem.

Veramundus Dei gratia Patriarcha Hierusalem & G.
 Prior gloriosissimi Sepulchri, & Conventus Canon-
 sorum ejusdem loci, Didaco Dei nutu S. Jacobi Archiepiscop-

Anno 1121 po, & S. R. E. Legato, & Venerabili ejusdem Sedis Canonorum Collegio, cum omnibus sibi subiectis Abbatibus, Clero, Baronibus, & populo, videre bona Domini in terra viventium. Vestrae bonitatis & prudentiae fama saepe ad nostras aures pervenit: sed nuper adveniente fratre nostro R. & eadem nobis referente, & his majora, ardentius vestrae sanctitatis amor in cordibus nostris inolevit: & quia nuntios suscepistis, & eos honeste tractastis, beneficia exhibuistis, in nostri loco ob amorem Dei & gloriosi sepulchri reverentiam verbo & actu, ut pius Pater, apud ceteros profuistis; cernui supplicamus & innumeras gratias Deo & vobis referimus, & ut eadem faciat humiliter vestris affusi genibus postulamus. Sed quia vobis hac recompensare nequimus, pro vobis ut pro statu Ecclesiae vestrae assidue orare decrevimus, & eadem à vobis accipere obsecramus. Orationibus namque vestris & armis temporalibus muniri, eleemosynis vestris ceterorumque fidelium sanctis exhortationibus vestris esurientes refici exoramus: neque hoc sine magno mœrore scripsimus: nostris enim exigentibus peccatis solito crebrius diversis plagis Deo permittente affligimur. Calum namque quadriennium est atque more solito non dedit nec terra nostra fructum suum. Si quid terra, etsi parum produxit, locusta & bruceus, cujus non erat numerus, spicas cum stipulis consumpsit. Quid referemus hostiles incursus? Undique Sarracenis vallamur. Ab Oriente namque est Babylon: ab Occidente Ascalon: in litore maris Assur: Damascus à Septentrione. Quid perfida regna & cetera innumerabilia sine intermissione nos impugnantia narremus? Quotidie invadimur, quotidie trucidamur, captivamur privati capitibus, feris & avibus tradimur, ut oves vendimur. Quid multa? Pro nomine Jesu antea quam Civitatem Sanctam Hierusalem, & Crucem dominicam, & Sanctissimum Christi Sepulchrum deseramus, mori parati sumus. Quare quid in tanto discrimine positis necessarium sit, compuncti

miser cordia perpendite. Clarissime Archiepiscopo vestris prof-
trati genibus, effusis lacrymis, heu quantis! vos efflagi-
tamus, nobis subvenite. O gloriosissime athleta Dei! Mo-
veant vos preces nostræ: moveat vos lamentabilis clamor
Monachorum, Canonicorum: moveant vos lacrymæ vidua-
rum, & orphanorum: audite gemitus compeditorum: perve-
niat ad vos lamentabilis planctus pauperum per plateas Hie-
rusalem jacentium: descendat ad intima cordis incomparabi-
lis labor militum, heu paucorum! Quid passiones dicemus
peditum! Inclusi sunt in turribus, & in muris Hierusalem,
& in terra cavernis, quotidie pro vobis orantes & vestrum
auxilium expectantes, quasi columba ad fenestras suas, soli
Domino vacantes: quibus potestis respicite oculis super om-
nia sacrosancta loca Dominica Passionis, Resurrectionis, &
cetera, vestras excitent mentes. Venerabilis pater cur in
Hierosolymis pro nomine Jesu dubitatur mori, ubi Dei fi-
lius pro nobis non dubitavit expui, crucifigi? Ad hoc Deus
suum negotium credimus vos reservavit explendum. Ergo
dilectissime frater, cum clero & populo vobis commisso, la-
borate ut in exercitum Christi veniatis, nobisque celerrime
succurratis, aut si ipsi venire non potestis, transmittite quos
valetis. Deo teste, neque hoc sine magno mœnore scripsimus.
Nemo enim à muris Hierusalem aut à ceteris locis audet exi-
re, nisi cum armata manu militum, aut peditum, spatio
unius miliarii & eo minus. Quibus cogimur dividere que
solebamus comedere. Certe usque ad portas Hierusalem Sar-
raceni venire vix trepidant: quare si venire differtis, time-
mus plangetis planctu magno super mortuos Hierusalem, heu
fero! quia non fuit qui adjuvaret: nec immunes nostræ mor-
tis eritis, quia advocati succurrere nolulistis: nil vero jam
nobis restat nisi mortem subire, aut si licuerit, fugiendo ma-
re transire: quod absit. Quid agendum sit, attendite: si enim
clamorem nostrum non audissetis, aut nuntios vel cartas
nos-

ANNO
1121

nostras non vidissetis, forsitan aliquam excusationem haberetis: sed amodo qualem? Venite, venite. Quicumque in nostrum auxilium venerint, omnium peccatorum unde poenitentiam acceperint, vincula auxilio Dei relaxamus, & imponimus super humeros Agni qui tollit peccata mundi. Quanta benedictione qui venientes, aut venire volentes adjuvant, aut eis sanum consilium veniendi dant, aut eorum causas in pace custodiunt, sunt replendi, perpendite: quanto vero gladio anathematis disturbatores aut causarum eorum raptores sunt feriendi, ut justus iudex animadvertite. Valet.

De discordia & reconciliatione Archiepiscopi & Reginae.

Cap. 29.

EO tempore Regina U. venit in Gallaciam, ut quorundam Principum rebellionem obrunderet, & Gallaciam aestro discordiae accensam fedaret. Coepit iraque Comitem M. & compedibus coercuit, donec per manum praedicti Compostellanae Ecclesiae Archiepiscopi, Castella ei reddidit, & pecunias exolvit immensas. Post haec Regina Compostellae diutius morae indulgente, discordiae scintilla coepit pullulare inter Archiepiscopum & Reginam. Aiebant enim quod Regina dolose machinaretur captionem vel necem Archiepiscopo, si posset. Hujus rumoris causa Archiepiscopus armata militum ac civium manu circumvallabatur. Hujus doli argumenta quidam de familia Reginae cum forte aulae secretiora, utpote intestinus adisset, audierat, & ea cuidam praecordiali suo de familia Archiepiscopi serio narraverat. Cum autem fama super hoc crebresceret, quaesitum est, a quibus tanti mali incendium exortum fuisset. Tunc prosiluit in medium ille de familia Archiepiscopi, miles videl. & quid, vel a quo, vel qualiter audisset patefecit: quippe malebat prodere consilium, quam Dñm. At ille qui Regii doli argumenta prius propalaverat, videns

po-

poenam merito sibi adhibitam, si accusatori suo assensum præberet, & tanti facinoris auctorem se profiteretur, coepit attentius detestari & jurare se numquam talia protulisse. Quid plura? Non imperante Archiepiscopo, sed neque prohibente, duellum inter eos judicio Reginae commissum &posito denique Archiepiscopali milite victoriae triumpho, & Reginae milite (cassatis Archiepiscopi precibus) juste excæcato, quod antea de proditione sub velamine referebatur, remota suspicione revelatum palam habetur. Regina tamen quibuscumque modis poterat se talia nec molitam fuisse nec voluisse asserere. Tunc ut nebulam quæ inter se & Archiepiscopum erat funditus removeret, precibus supplicare coepit Archiepiscopum, adhibitis sibi adiutoribus Henrico Abbati S. Joannis de Angliaco, & Stephano Cluniacensi Camerario, magnæ scientiæ atque auctoritatis viris. Per hos Regina pacis confœderationem inter se & Archiepiscopum reformari anhelavit. Sciebat enim quod nisi per Archiepiscopum, Gallaciæ Regnum nullatenus habere poterat: propterea tam per se, quam per dictos coadjutores, quam per alios, satagebat quatenus Archiepiscopi patrocinio nequaquam careret. Horum atque aliorum supplicationibus interpositis, Archiepiscopus Reginae precibus condescendit. In præsentia itaque ac testimonio Abbatis Angliacensis, atque Camerarii Cluniacensis, qui tunc temporis Compostellæ aderant, Regina concordia fœdus cum Archiepiscopo stabiliendo sanxit, & se ei fidelem & amicam coram prædictis testibus fore spondit: & addidit quoque prædicto Archiepiscopo totius Gallaciæ dominium. Omnes Principes suos ei hominum facere jussit, & ita factum est. Profecto ex præcepto Reginae Arias Petrides Princeps Lupariæ, Federnandus Joannis, Veremudus Suarizi, Joannes Didacides, ceterique Principes Gallaciæ, fecerunt hominum prædicto Archiepiscopo &

Anno
1121

S. R. E. Legato, & se & sua ejus dominio fideliter suppo-
 fuerunt, hunc Dominum, hunc Patronum, hunc Regem,
 hunc Principem salva fidelitate Reginae, cujus nutu hæc
 fiebant, sibi proponentes. Addiderunt & quod si Regina
 injuriam vel violentiam in Archiepiscopum facere præsu-
 meret, omnes prout eis præcepisset Archiepiscopus rebel-
 les Reginae adversarentur, & fidele hominum Archiepis-
 copo exhibentes fideliter obsequerentur. Quod ita fore ab
 eis jurejurando sancitum est. Precibus quoque Reginae hu-
 jus foederis conditioni additum est, quod si Regina ho-
 rum rea quolibet dolo haberetur, Abbas Angliacensis, &
 Camerarius Cluniacensis, utpote tantæ reverentiæ, tan-
 tæque scientiæ personæ, Domino Papæ, Abbati Clunia-
 censi, Episcopis, Regibus, atque Principibus terræ, tanti
 foederis seriem, tantæque proditiōis abhorrendum facinus
 proclamarent; ut universos Reginae, utpote tanti foederis
 violatrici, infestos facerent. Ipsius quoque Reginae compulsi
 precibus idem foedus sanciendo fidei osculum dederunt
 Archiepiscopo, paciscentes, si Regina hujus foederis rea
 foret; quibuscumque modis possent, tamquam pro se ipsis,
 tantum nefas ulcisci anhelarent, & Archiepiscopo auxi-
 lium pro posse suo præberent.

De destructione Castellī Raneta, & alterius in ripa Ipsi.

Cap. 30.

EX hoc autem foedere inter Archiepiscopum & Re-
 ginam, fidelitatis atque amicitiae gratia adeo con-
 valuit, quod Gallæciæ Regnum à rebellium tyrannorum
 rabie Archiepiscopus eripuit. Castella quoque quæ Eccle-
 siæ B. Jacobi inutilia & Reginae infesta erant, fundo tenus
 diruit. In *Taberolo* namque Federnandus Petri Consulis
 filius Castellum nomine *Raneta* composuerat. Cumque
 B. Jacobi Ecclesiæ in quibusdam adversaretur, ab Archie-
 pif-

piscopo dirutum est; Præterea Comes M. qui per manum Archiepiscopi Reginæ evaserat vincula, Regni ambitione accensus, quod Reginæ captione coactus dederat, pronus ad omne nefas adipisci nitebatur. *Castellam* (1) itaque, atque *Deciam*, montem *Rosum*, Lemavos, horumque affinia, guerræ stimulis inquietabat: quorum quidem non modicam partem violenter adeptus est. Composuit quoque Castellum in ripa *Ipsi*, quod honori B. Jacobi & publicæ viæ iter agentibus quasi latro in silva insidiabatur, utpote prædonum atque latronum domicilium. Cum autem inter Reginam & filium ejus Regem A. pacis atque dilectionis fœdus Archiepiscopi instinctu restauraretur, causa Comitum M. extirpandi rebellionem, mater cum filio Gallæciam adiit. Deinde deprecatorias Archiepiscopo literas direxerunt, quatenus ad edomandam prætaxati tyranni sævitiam, auxilii manum porrigeret. Archiepiscopus itaque collecta Compostellæ civium multitudine, adscitis Gallæciæ Principibus qui ejus dominio suberant cum innumero militum atque peditum, Castellum in ripa *Ipsi* obsessum atque destructum properat: quod effectu nequaquam caruit. Eadem namque die qua obsessum est, Compostellani crebro assultu expugnantes, nec vulneribus armorum, lapidumve cedunt, nec obsessorum audaciæ parcunt: instant, irruunt, & sanguinem obsessorum sitibundi requirunt. Tandem faucibus atque peremptis intus quam pluribus, Compostellani uno impetu portas & muros Castellum irrumpunt, & Castellum ingrediuntur: hostes capiunt, eorum spolia diripiunt, & Castellum funditus destruunt. Hujus rei eventum Archiepiscopus ceteris Gallæciæ Principibus dedit in exemplum, ne Castella prope honorem Ecclesiæ B. Jacobi ædifi-

Rt 2

fi-

(1) *Territorium scilicet in Auriensi Diœcesi ita nominatum.*

Anno 1121 ficare præsumant, neve cui obsequi debent, rebelles existant. (1)

De posterioribus juramentis factis contra priora. Cap. 31.

Quoniam Regina prædictum Compostellanæ Sedis Archiepiscopum & S. R. E. Legatum posteriora prioribus contraria totiens sibi facere coegerat juramenta; duxit operæ pretium à Papa Calixto hujusmodi literas habere, quæ etiam priora sancirent, & posteriora, utpote violenter extorta juramenta, irrita haberi facerent.

De confirmatione prioris juramenti & cassatione ceterorum.

Calixtus Episcopus servus serv. Dei. dilectis fratribus & filiis Episcopis, Principibus, Comitibus, Militibus, & ceteris fidelibus per Hispaniam, salutem & Apost. benediçt. Egregia memoriæ Illeonsus Rex defuncto genero nobilis recordationis Raymundo Comite, fratre nostro, filium ejus Regem instituit, & Regnum ei per juramenta potentium stabilivit, prout vos ipsi certius cognovistis: postea vero ipsius pueri Regis mater, prædicti Regis filia, cum eum coronari fecissent, alia juramenta prioribus contraria violenter extorsit, & ad filii sui destructionem maternæ pietatis oblita, conatus sui molimine intendit. Quod profecto quam impium sit, & omni rationi contrarium, omnis ratione utens facile potest advertere. Nec puer enim avi sui beneficio tam irrationabiliter defraudari, nec mater adversus filium tanta debuit nequitia animari, ut per eam quod filio juraverant, ad aliud cogerentur. Apostolica igitur auctoritate precipimus, ut pro sequentis juramenti extorsione, quæ à prædicta Regina facta est, nullus omnino dimittat, quin filio ejus, primum observet inviolabiliter juramentum.

Cum

(1) Hic nescio qua Exscriptorum oscitantia intrusum pactum Mauritiû Bracarenfis positum lib. 1. cap. 81. num. 3. pag. 145.

Cum enim post iusjurandum legitime factum, aliud fieri non debuerit, quod postea contra illud extortum est minime observandum est. Dat. Veneriis IV. non. Martii. (Anno 1121)

Consilium B. Romani Cardinalis. Cap. 32.

Bosso S. R. E. Cardinalis, Apostolicæ Sedis fervus & Legatus, D. Compostellano A. salutem. Visis dilectionis tuæ literis, & auditis Portugalensis Episcopi verbis, sicut nobis retulit fieri peroptamus: sed summopere tibi cavendum est, ne inconsulte incipias, quia undique tibi parantur insidiæ. Quo circa nostro potissimum utere consilio, sicut venerabilis frater noster Portugalensis Episcopus ex nostra parte tibi significabit. Crucem vero quam ut nobis fieri faceres, tibi per eum mandavimus, te ut diligenter & cito fiat, multipliciter rogamus. Ut autem concordiam & pacem cum Regina facias consilium damus, salvo tamen ordine tuo atque honore. Quod vero tibi mandavimus, ut Legatos ad Concilium mitteres, ideo fecimus, ut consilium quod per Portugalensem tibi diriginus, per eos intimaremus. Vale.

De amicitia D. (1) Romani Cardinalis. Cap. 33.

Didaco S. Jacobi Dei gratia Reverendissimo Archiepiscopo cunctis vitiis inimico D. S. Laurentii in Damaso Card. salutem puramque amicitiam. Quantum vestræ dignitati dilectissime Domine fidelis in omnibus extiterim, & proficuo vestro diligentissimè studuerim, quamvis corporali sejungar absentia, & devote studebo dum vixero, incognitum non esse vobis existimo, ex quo in sancto conubertio vestro me fratrem annumerare dignati fuistis. Nunc autem quia quodam spatio terrarum dividimur ad invicem, & facies vestras diu desideratas videre nequimus,

de

[1] *Deusdedit, de quo supra cap. 8.*

Anno 1121 de sospirate vestra aliquid intimare literis remissis non dedignemini, & negotia vestra quibus consilia vel auxilia subministrare potero, Canonico vestro mittere non pigritemini, quoniam operam libentissime dabo. Præterea quemadmodum frater fratres, & Canonicus Canonicos, sicut amicus amicos suppliciter exoro, ut illud quod vobis commisi, pro solita vestra benignitate erga me faciatis per hujus Cartulæ delatorem, & pro dilectione nostra sibi faciatis honorem. Petrum Cardinalem & Robertum Salernitanum saluta.

De amicitia P. Clun. Abbatis. Cap. 34.

Reverendissimo totisque visceribus amplectendo patri Domino D. S. Jacobi Archiepiscopo & S. R. E. Legato frater P. fratrum Cluniaciensium servus indignus. Devotissimæ voluntatis obsequium, & fideles orationes vestra fidelis devotio & sincera dilectio quam erga nos habetis, multum nos vobis efficit debitores: referunt namque nobis fratres nostri à vobis venientes, quoniam nos semper in corde & in ore vestro sumus. Qua de re rogamus, ut Omnipotens Deus qui cordi vestro hanc inspiravit voluntatem, precibus & meritis Beatæ Dei genitricis Mariæ & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, & B. Jacobi, ante cujus sacratissimum corpus præsidetis, facultatem vos videndi nobis concedat, & antea quam de hac vita exeamus nos ore ad os loqui permittat. Itaque tam nos quam cuncta congregatio nostra in orationibus & elemosynis & in ceteris beneficiis vestri memores semper sumus, & vobis Omnipotens Deus auctor pacis & amator pacem & prosperitatem concedat suppliciter rogamus. Scire autem volumus quoniam loco charissimi fratris nostri Domini Dalmatice, de cujus desolatione multum dolemus, præsentium latorem domnum Hugonem, quem plurimum diligimus, ad vos direximus, per quem etiam quoniam præcordialissimus nos-

noster est, omnem opinionem placitæ voluntatis vestræ nobis mandare poteritis. Christus Jesus Pontifex Summus, Pontificium vestrum in pace gubernare & sublimare dignetur. Valete.

De amicitia G. Ducis Aquitania, & de ceteris.

2 **G.** (1) Dei gratia Dux Aquitanorum Jacobitani Archiepiscopo gloria & honore coronari. Prudentiam vestram nolo lateat quia Regina nihil omnium quæ coram vobis, & ut scitis, se facturam mihi promisit, executâ est: quare repatriare festinavi. In redditu autem ad vos venire & vobis loqui non ausus fui, tum ipsius Reginæ, tum Regis Aragonensis metu: quod ægre passus sum. Nunc autem pervigilem vestri curam, quem multum diligo, quod re ipsa experiri poteritis qui omnes quos Hiberia continet vestri ordinis dignitate & potentia præcellitis, rogo ut Dei primum & mei gratia, & quia justum est, Reginæ filium sustentetis & defendatis, & ne herederetur faciatis: relatam est enim mihi quia Rex & Regina pacificati sunt, & ut eum perdant confœderari. Nunc igitur æternam gloriam vobis in orphano illi opitulando adquirite, & de hoc ipso cum Petro Gallicensi Comite, & omnibus prædicti pueri amicis, loquimini: & si communicato nostri & eorum consilio eum defendere volueritis, laudo, ut in manu vestra & custodia remaneat. Si autem evidentia vestra viderit eum nec refugium, nec auxilium illud habere posse quomodo securus sit & in honore; amicitiam vestram supplex deprecor, ut eum mihi navigio mittere satagatis. Ego enim, si vixero, ut avi sui heres sit faciam. Quare de duobus istis, scilicet utrum eum manu tenebitis & protegetis donec veniam, an audito illorum quos dixi consilio videns non bonum eum apud vos

es-

(1) *Guilhelmus VIII. Aquitania Dux.*

Anno esse, mihi mittendum disponetis, scripto mihi citissime
 1121 resignate. Vigeat dignitas & probitas vestra.

Item de amicitia B. Romani Cardinalis.

3 **B**osso S. R. E. Cardinalis & Apostolicæ Sedis
 Legatus, venerabili fratri & amico suo charis-
 simo D. S. Jacobi Archiepiscopo salutem. Familiarissi-
 mam nobis amicitiam vestram, Romanæ Ecclesiæ, nobis,
 satis utilem & honestam esse comperimus: idcirco eam in-
 timam charitate & celebri memoria retinemus. De liberali-
 tate vestra, charitate & reverentia à vobis B. Petro, & no-
 bis exhibita, per nuntium nostrum fidelia præconia Domino
 Papæ mandavimus. Quod valde gratanter Dominus Papa
 suscipiens, sicut Clericus vester Laurentius, qui Curia in-
 tererat, vobis referre poterit, Coram omni Curia sua abun-
 de gratias rerulit, & circa vos & circa Ecclesiam vestram
 totius benevolentia benignitatem se exhibiturum promisit.
 De laboris nostri & exercitus Dei processu, sed & de
 Concilio quod apud *Tolosam* in Dominica sexagesimæ (1)
 (Deo annuente) celebrare disponimus, venerabilis frater
 noster *Magalonensis* Episcopus has vobis literas deferens,
 sicut familiaris noster vobis familiariter referet: pro quo
 rogamus ut reverentiam & obsequii gratiam illi nostra cha-
 ritate exhibere curetis, per quem etiam cum redierit, om-
 nem voluntatem vestram, & quidquid solertia vestra ex
 nobis placuerit, per literas vestras nobis intimari ro-
 gamus.

Li-

(1) Dies omnino diversus ab altero Concilii Tolosani vulgati: annus
 precipue. Innuit ergo Bosso Cardinalis Tolosanum Concilium aliud post annum
 1119. de quo solum apud *Ad.* mentio.

Literæ quas misit Flandrensis Comitissa Archiepiscopo pro nepotibus suis.

Anno
1121

4 **A**rchiepiscopo S. Jacobi speciali Domino suo C. Flandrensi Comitissa salutem cum dilectionis obsequio. Prosperitate si fruimini, vobiscum gaudeo: adversitatem vero si quam patimini, vobis condoleo: ait enim Apostolus: *Gaudere cum gaudentibus: flere cum flentibus.* Multimodas dilecte Dñe. grates nobilitati vestræ confero in hoc quod filios (1) fratris nostri Comitis R. ut relatum est mihi, admodum, ut exigit adolescentia eorum, & ut competit nobilitati vestræ, benigne & misericorditer educatis. Nunc exoro bonitatem vestram, quatenus quidquid circa pueritiam eorum existit, si placet vobis, per scriptum nobis notificetis.

Consecratio M. Spinarenfis electi in Abbatem. Cap. 35.

Eodem tempore Martinus S. Andreæ Spinarenfis Monasterii electus, quod in Astoricensi situm est Diocesi, ad Compostellanam venit Ecclesiam, ut à prædicto Archiepiscopo, & S. R. E. Legato, consecraretur in Abbatem: nempe Astoricensis Episcopus in prædictum inimicitias exercebat electum: ob hoc ejus electionem cassari, & eum Ecclesiastica adstruebat prælatione indignum. Sed electus ad Compostellanam convolvit Ecclesiam. Tunc Archiepiscopus, ne quasi injuriam videretur inferre Astoricensi Episcopo, misit ad eum literas suas, quibus Spinarenfis electi adventum, adventusque causam significavit. Denique addidit si Astoricensis Episcop. aut alius sive Clericus, sive Laicus, prædictum haberet impetere Spinarensem electum, determinato tempore Archiepiscopi adiret præsentiam, ibique utrorumque causa justissime examina-

Ss

re-

(1) *Alfensum scil. & Sanciam, Raymundi Comitis, & Urraca filios.*

Anno 1121 retur. Sed cum ad electi impetitionem neque Episcopus, neque alter accessisset; misit tamen ab Episcopo ne consecraretur literis, quia nemo per literas accusat, à prædicto Archiepiscopo & S. R. E. Legato supradictus electus consecratus est in Abbatem.

De Adventu Reginae in Gallaciam. Cap. 36.

Idem Archiepiscopus per eadem tempora Reginam tam per literas, quam per nuntios, sollicitavit, ut in Gallaciam rediret. Conflaverant enim quidam Principes, discordiæ potius quam pacis amatores, rebellionem in Reginam & in ejus fautores. Construxerant quoque Municipia, & prout vires eis suppeditabant, concordiam vertebant in discordiam. Ceterum Archiepiscopus usquequaque illis oppositus effrænem illorum audaciam tutudit, & pacem quanto magis potuit reformavit. At ubi Regina cum filio suo (tunc temporis enim pacis foedere connectebantur) venit in Gallaciam, Archiepiscopus cum exercitu suo & cum Compostellanis Castellum quod Comes Munio in ripa *Isi* construxerat, obsedit, & destruxit, necnon cetera Castella quæ tyrannica ejusdem Comitis vel aliorum tenebat rebellio, capta, & quædam destructa sunt. Tandem Regina venit Compostellam cum filio suo & cum Gallaciæ Principibus.

De adventu B. Cardinalis Compostellam, & de consecratione Abilensis electi. Cap. 37.

QUO tempore Bossò S. R. E. Cardinalis & Legatus, B. Jacobi limina visitavit, & ab Archiepiscopo prout decet honorifice susceptus est, & cum eo G. *Lascurrensis*, Episcopus; huc quoque ceteri confluerunt Episcopi, videlicet, P. Bracarensis, A. Tudensis, D. Auriensis, P. Lucensis, M. Minduniensis, H. Portugalensis, P. Segoviensis, S. Abilensis electus, ut à prædicto Compostellanæ Sedis Archiepiscopo, utpote Suffraganeus ejus,

con-

consecraretur in Episcopum : de cujus electione quoniam illum forte fuisse electum ajebant, cum diutius tractaret, & coram tot idoneis Sanctæ Ecclesiæ columnis diffiniret, adhibito prædicti S. R. E. Cardinalis & Legati assensu, supradictus electus à Compostellano Archiepiscopo, & ceteris Episcopis consecratus est in Episcopum. Qui cum consecraretur hanc promisit obedientiam Compostellanæ Ecclesiæ ejusque Archiepiscopo : *Ego Sancius Abilensis Ecclesiæ ordinandus Episcopus subjectionem & reverentiam & obedientiam à Sanctis Patribus constitutam secundum præcepta Canonum Ecclesiæ Compostellana, rectoribusque ejus in presentia Dñi. Archiepiscopi D. perpetuo me exhibiturum promitto, & supra Sanctum altare propria manu firmo.*

De Concilio apud Sanctum Facundum celebrando. Cap. 38.

POST ejus consecrationem Romanus Cardinalis & Legatus, Compostellanus Archiepiscopus & Legatus cum ceteris Episcopis, Regina & filius ejus Rex A. cum Gallæciæ Principibus de statu Sanctæ Ecclesiæ & Hispaniæ Regni admodum pertractaverunt : ad cujus rei dispositionem sanctius confirmandam eundem Cardinalem apud S. Facundum octavo Kal. proximi Septembris Concilium celebraturum statutum est. Ad quod Concilium omnes Episcopi & Abbates à Burgis usque ad Oceanum vocati sunt. Sed cur S. Jacobi Archiepiscopus, & ceteri complures, ab hoc consilio se absentaverit, sequentia indicabunt.

De fœdere Archiepiscopi & Reginae. Cap. 39.

INTER prædictum Compostellanæ Sedis Archiepiscopum S. R. E. Legatum & Reginam U. quanta concordia fœdera sæpius jurejurando sancita fuerint, paucis sæpius perstrinximus : timore namque & suspitione ne muliebris animus ad solita arma, scilicet ad fraudem, convolaret, Ar-

Anno 1121 chiepiscopus titillans inter se & Reginam fœdera pacis iterum atque iterum juramentis renovaverat, & renovata confirmaverat: hoc modo omnes fere Gallaciæ, Campaniæ, & Castellæ Principes illexerat, & eos jurejurando sibi obligaverat, si Regina prædictum Archiepiscopum vel caperet vel ab honore expellere tentaret, omnes qui jurejurando ne hoc fieret sanxerant, unanimiter Archiepiscopo opitularentur, & Reginæ adversarentur. Verum quis in Gallaciæ veri & sancti amator? Quis justitiæ ceterarumque virtutum ibi sectator? Ibidem fere omnes comites fortunæ virtutum contraria sectantur, pauci admodum qui fideles habeantur: non est qui sectetur bonum, non est usque ad unum: quorum perfidiam expavescens Archiepiscopus, & quantum suæ possibilitatis erat præcavens in futurum En. Angliacensem Abbatem ipsius Reginæ contribulem, & S. Cluniacensem Camerarium acceperat hujus fœderis testes, & fide data confirmatores. Quidam quoque Cluniacensis Monachus, Girardus nomine, nuper inter Archiepiscopum & Reginam sanxerat fœderum connexiones, adeo quod Archiepiscopum reddiderat de timido fortem, de suspecto constantem. Quid non audet muliebris vecordia? Quid non præsumit serpentis versutia? Quid non aggreditur sceleratissima vipera? Quid audeant, quid præsumant, quid aggrediantur muliebria figmenta, Evæ protoparentis nostræ satis indicant exempla. Ruit in vetitum audacissima mens muliebris: sacrosancta violat, fasque nefasque confandit.

Quando Archiepiscopus precibus Regina ivit in Portugaliæ. Cap. 40.

CUM itaque prædicta Regina ad contundendas fororis suæ Reginæ Portugaliæ vires, *Tudem* ire disposuisset, supradictum Archiepiscopum, utpote Dominum & Patronum suum, utpote fidelissimum adiutorem & protec-

to-

torem suum blandissimis aggreditur precibus ut secum illo Anno
 ire non recuset, ascito sibi exercitu suo & Compostellanis. 1121
 Difficile quidem erat Compostellanos contra legis & plebis
 scita sua Tudem usque in expeditionem compellere. Sed
 tamen condescenderunt Archiepiscopi precibus ac muneribus,
 & cum eo omnes usque Tudem venerunt. Hoc autem
 Archiepiscopus attentius laboravit fieri, ut & Reginae fidele
 & utile exhiberet obsequium, & debellatis ejus hostibus
 pacem reformaret Gallæciæ. Nempe Portugalensis Regina
 Tudem, & circumquaque olim invaserat, sibi que ea
 mancipaverat. Quæ ut novit adventum Compostellani
 Archiepiscopi & Reginae, ejusque exercitus, extemplo
 coadunato exercitu suo castrametata est in altera ripa Minei.
 Hinc exercitus Archiepiscopi & Reginae confidebat, illinc
 Portugalensium. Tunc Archiepiscopus, si Portugalensium,
 inquit, exercitum invadendi nobis detur copia, victoria
 est in manibus nostris. Ceterum Mineus utrumque dis-
 minat exercitum, & hostibus nostris est tamquam murus:
 quare Compostellani & Irienses navigio tentent fluvium
 superare, & Insulam quæ Portugalensibus habetur propior
 (erat enim in medio fluminis Insula) præoccupare festinent,
 alii navibus, alii natando superent fluvium. Hoc consilium
 profecto placuit Reginae & Principibus ejus: nec mora,
 Compostellani & Irienses cum electissimis militum naves
 conscendunt. Portugalensium quæ per Mineum discurrebant,
 invadunt carinas, & prædictam Insulam audaci occupant
 congressu. Quod ut vident Portugalenses admirati effræ-
 nrem Compostellanorum audaciam, castra deserunt, &
 in fugam versi sunt. Tunc exercitus Archiepiscopi & Reginae
 fluvium transmeant, & Portugaliciæ fines ingrediuntur,
 seseque ad prædam accingunt. Quid plura? Incendunt,
 rapiunt, & terram hostium hostiliter invadunt. Tandem
 Archiepiscopus ut cum Compostellanis ad Urbem suam redeat

Anno 1121 deat Reginam compellat. Postquam, inquit, nostrorum fu-
 peravimus acies inimicorum, ac superatas disperimus,
 postquam Portugaliæ fines præter spem ingressi sumus, res
 ipsa exigit, ut cum Compostellanis ad propria revertar:
 mea namque non interest prædis atque incendiis interesse.
 Oportet ut Ecclesiasticis operam adhibeam. Ad hæc Regi-
 na: Sanctissime (inquit) atque Reverendissime Pater &
 Domine, tuum consilium, atque auxilium ad tantam nos
 promovit palmam victoriæ, quod & nostra recuperavimus,
 & quæ inimicorum fuerant possidemus: sola tui præsentia
 perterrefacit, & enervat nostrorum potentiam inimicorum.
 Quod si ad propria revertens te absentaveris, profecto
 nobis timendum est. Etenim inimici nostri vires resument,
 & victoriæ nostræ finis erit inglorius. Compostellani (non
 est enim Civium diutius in Castris morari) redeant ad pro-
 pria: tui consilii & auxilii præsens nos dextera protegat
 & tueatur. His atque aliis Reginæ precibus condescendit
 Archiepiscopus, & reversis Compostellanis remansit in Por-
 tugaliam cum militibus suis: ad quem B. S. R. E. Cardina-
 lis & Legatus eo tempore hujusmodi direxit literas.

Invitatio ad Concilium. Cap. 41.

Bosso S. R. E. Cardinalis & Legatus. Venerabili fratri
 & amico charissimo D. Compostellanæ Ecclesiæ Ar-
 chiepiscopo salutem. Dilectionis vestræ literis gratanter ac-
 ceptis de prospero Regis & Reginæ eventu Omnipotenti
 Domino gratias agimus: de industria, vestri quoque jure,
 consilio, & auxilio circa eosdem ad honoris vestri aug-
 mentum noster accenditur animus. Præterea memoriæ non
 excidat quod de disponendis negotiis Ecclesiasticis, &
 emendandis tot in partibus Hispaniæ enormitatibus ad
 B. Jacobi & vestrum specialiter consilium accedentes, Con-
 ciliū locum & diem statuimus, ad quod sicut præsentialiter
 ore ad os, ita quoque præsentiam vestram literis præsentibus

bus auctoritate Apostolica invitantes rogamus & in fidelitate Romanæ Ecclesiæ exhortamur, ut ab eodem Concilio nulla unquam occasio vos retinet: scientes quod si vos non adesse contigerit, & Concilium per vestri absentiam remanserit, vobis tantum Ecclesiæ detrimentum proculdubio adscribetur, & in futurum vobis hoc obesse timemus. Burdinum à Domino Papa captum * & Romam sicut meruit deportatum, ab his qui se vidisse testantur, audivimus.

De captione Archiepiscopi in reditu à Portugalia. Cap. 42.

POST hæc non modica parte Portugaliæ vindicata, Archiepiscopus & Regina obsederunt ipsam Portugaliæ Regnam in Castro nomine *Laniosto*, & castra usque ad *Dorium* protenderunt. Illis quoque diebus idem Archiepiscopus recuperavit in Portugalia honorem B. Jacobi, scilicet Bracaram, medietatem Cornelianæ, & cetera: & recuperata distribuit villicis suis. Archiepiscopo Compostellano in Portugalia morante in castris fama mali præfaga futuri murmurabat Regnam U. machinari captionem Archiepiscopo. Quod cum plurium instillatione audisset Archiepiscopus, utpote tantum tamque abominabile nefas, credere abhorruit. Ipsa quoque Portugaliæ Regina ei per nuntios suos indicavit captionem & modum captionis, inquiens: Caveat sibi Archiepiscopus etenim nisi caverit, soror mea proculdubio capiet eum. Quia intimi qui hujus consilio interfuerunt facinoris, ipsi mihi ejus enucleaverunt modum captionis. Qua propter ad quodlibet meorum, ne capiatur, confugiat Castellorum. Sin autem in navibus meis ad suam repedet civitatem: alioquin ex quo Mineum transmeabit, mancipabitur captioni. Hæc & his similia cum audisset Archiepiscopus noluit animum ad hæc credenda inducere, neque obsequio Reginæ se absentare: sed ait: Regina ut à me hanc suspicionis removeret nebulam, mul-

Anno

1121

*

Menf.

April.

Anno

1121.

tis

Anno
1121

tis pacis ac dilectionis foederibus jurejurando confœderata est. Præterea inter me & se tot tantosque hujus foederis adhibuit testes & compactores, quod insani est animi talia credere. Sane ubi sanxi cum ea foedus concordia, obnixè & fideliter ei famulatus sum, & famulabor. Quare ergo in tantum prorumpet facinus? Quare opus Judæ Iscariothides incurreret? Quare Deum & homines sibi infestos redderet? Quod si habet pro constanti in me manus injicere, & tamquam secunda Iezabel persequi utriusque terrarum Ecclesiæ membra; en melius est me sine culpa incidere in manus ejus, quam foedera quæ cum ea stabilivi videar transgredi: potens est enim Deus me liberare de manibus ejus. Tandem Archiepiscopo & Regina cum exercitu suo à Portugalia revertentibus ventum est Limiam, & per Cellamnovam ad Castellam, quæ est in ripa Minei: tunc Regina, utpote doli artifex, magistra sceleris, præcepit diluculo, milites Archiepiscopi Mineum transmeare: ipsa vero cum Rege filio suo & cum Archiepiscopo post remansit: hoc autem machinabant, ne cum manus injiceret in Archiepiscopum, milites tanto facinori possent contraire.

2 Itaque ut Mineum transmeavit exercitus, & in altera fluminis ripa tentoria posita sunt, statim prædicta Iezabel in Compostellanæ Sedis Archiepiscopum & S. R. E. Legatum manus injecit. Proh nefas! Nil veretur, nil erubescit mens pestifero illita veneno, nil abominabile refugit. Primo Archiepiscopus ne tantum aggredetur nefas, nec sic à fide & veritate exorbitaret, cœpit eam admonere. Ceterum *in malivolam animam non intrabit sapientia & qui nocet noceat adhuc, & qui sordescit sordescat adhuc.* Audita Archiepiscopi nefandissima captione, mox Archiepiscopus Bracarensis, & Episcopus Auriensis, qui cum eo erant, perterrefacti fugam iniere. Hujus sceleratissimæ proditionis habuit Regina complices & coadjutores Comitum.

Ro-

Rodericum qui perendie Hierosolymis redierat, Fredenandum Joannidem, Joannem Didacidem, Joannem Ramiridem, Oduarium Ordonidem, Ariam Petridem, & ceteros qui omnes ab Archiepiscopo tenebant præstimonia dato juramento se fore amicos ejus & fideles: fecerant insuper Archiepiscopo hominum hoc modo, si Regina in eum injicere manus, vel expellere ex honore præsumeret; omnes unanimiter cum quibuscumque possent Archiepiscopum, utpote Dominum & Patronum suum, adjuvarent infesti Reginæ. Quantam in Clericos, & in Milites, atque in famulos Archiepiscopi prædam ac dehonestationem fecerint proditores, ex ipsius capitis quilibet potest concipere læsione. Capti sunt cum Archiepiscopo tres fratres ejus Munio Gelmirides, Petrus, & item Petrus, & alii complures. Captus est etiam cum eo Veremundus Suarides.

3 Deinde ducitur Archiepiscopus ad Castellum Joannis Didacides, nomine *Orzilionem*, & abhinc sub tutela ejusdem Joannis, remotis jam à se Clericis & militibus suis, exceptis duobus, aut tribus, transfertur ad Castellum nomine *Ciram*: hoc siquidem prædictus Veremundus licentia Archiepiscopi & B. Jacobi Canonorum in terra ejusdem Apostoli construxerat: sed nunc captione coactus Reginæ contulerat. Postquam rumor tanti sceleris Compotellam pervolavit, et in festivitate *S. Mariæ Magdalene* cum Missarum celebrarentur solemnia universorum animos concusit, quantus moeror, quanta moestitia in Ecclesia B. Jacobi fuerit, meus utique stylus non sufficit enarrare. Confestim tota Civitas convolat ad Ecclesiam, flent, ejuvant tantam in Dominum & in Archiepiscopum suum fraudem intentam: Reginam apostatricem pacis, & fidei violatricem, & totius Hispaniæ perturbatricem appellant. Quidam nisi absolvat Archiepiscopum propemodum ei mi-

Anno 1121 nantur. Coadunatis denique clero & populo in unum consultitur, & ad Reginam ex communi consensu quatuor ex Canonicis & totidem ex civibus delegantur, sciscitaturi quare Archiepiscopum ceperit, vel super ejus libertatem quid animi habeat. Sed cor ejus tamquam cor Pharaonis induratum est. Sitit pecuniam, sitit & anhelat cruenta ejus rabies perdere B. Jacobi honorem. Sed Deus proteggit sperantes in se. Postquam Clero & Populo Compostellæ renuntiatum est, quid animi haberet Regina circa Archiepiscopum, statim Canonici conveniunt in canonicam: adstringunt se juramento, ad liberationem Archiepiscopi omnimode se elaboraturos, & tam hereditates, quam facultates, si necesse sit, pro eo daturus. Quod etiam laicos ad idem valde animavit. Quis lacrymas totius Civitatis enumeret? Quis gemitus & obsecrationes quotidie in Ecclesia pro Archiepiscopo dicere sufficiat? Quis Clerum ac populum in mœrore etiam & angustia fuisse nesciat? Omnia plena lacrymis, omnia desolata, omnia Pastore viduata videres.

4 Postquam Regina nocte Compostellam ingressa est; altera die in qua erat *solemnitas B. Jacobi*, omnes Canonici deposito vultu & habitu solempni, nigris induti sunt cappis, & tristitiam repræsentantes lugubriter se habuerunt: quod valde fuit molestum Reginae ejusque complicibus. Siquidem tantus Cleri ac populi tumultus in Apostolica sæpe fiebat Ecclesia, quod tanti sceleris auctores poenam in caput suum reversuram vererentur. Deinde Canonici ac Civés ingenti supplicatione & obsecratione adeunt Reginam, ut quid de Archiepiscopo sit responsura respondeat. Ipsa quidem jam adepta erat *Castella B. Jacobi*, scilicet *Honestum*, & S. Mariam de *Lanzada* à Munione Gelmiride fratre Archiepiscopi, quem cum Archiepiscopo ceperat. Tunc Jezabel Clero ac populo quasi satisfaciens respondit: Ecce,

in-

inquit, cum Archiepiscopo placet foedus inire, & ejus liberationem diffinire: videlicet aut de omnibus de quibus eum in causam vocavero Archiepiscopus mihi affatim respondeat, & satisfaciat, aut suae captionis calumnia suo & Canonicorum juramento sepulta misericordiae meae attendat examinationem: horum unum eligat: alioquin in tempore captioni mancipetur. Hoc autem dolose agebat, ut interim ad Castellum S. Mariae de Oteres (1) eum transferri faceret, & honorem B. Jacobi fundo tenus pessundaret: Canonicos etiam & Cives alios vinculis mancipandos, alios omnibus expoliandos facultatibus, alios ab Ecclesia expellendos satagebat. Hujus bipartitae rationis relatores Canonici cum civibus mittuntur ad Archiepiscopum, quibus vetuit Regina ne de ceteris cum Archiepiscopo haberent colloquium, neve amplius quam praedictam bimbrem rationem cum eo loquendi eis daret licentiam. Insuper misit cum eis speculatorem, scilicet Fredenandum Petridem Clericum suum, qui & eorum interesset colloquio, & ne amplius minusve cum Archiepiscopo miscerent colloquia, pervideret. Ut autem Archiepiscopus impiissimam Reginae examinationem audivit, opus, inquit, in his nobis est consilio. Porro inquit ei, nec consilium nec colloquium amplius habendi vobis conceditur licentia. Tunc Archiepiscopus, Omnipotens, inquit, qui contritos & contribulatos respicit, consilium & auxilium nobis administrabit. Haec autem quae mihi retulistis mala sunt, idest, ut aut captioni mancipatus honore & rebus meis expoliatus contra leges & contra Canones cum Regina ineam judicium; aut tanti sceleris quod in me perpetratum est, proclamatione juramento sopita Reginae animadversionem quasi misericordiam indeterminata & sine replicatione suscipiam, quae quidem

Tr 2

mi-

(1) De Autares, ut lib. 1. cap. 90. num. 3. praenotavimus.

Anno 1121 misericordia impietas, immo scelus potius vocanda est. Qualem enim misericordiam circa Sanctam Ecclesiam ejusque membra habeat, ne longe petantur exempla, hujus rei effectus in me perhibet testimonium: horum igitur neutrum mihi utile est: non est enim sanæ mentis aut tanti sceleris in Sanctam Ecclesiam perpetrati calumniam juramento contra Canones sopire, aut manifestam Jezabel impietatem pro misericordia habere. Dum hæc agerentur B. S. R. E. Cardinalis & Legatus misit has literas Archiepiscopo.

Consolatoriae literæ ad Archiepiscopum in captione.

5 **B.** S. R. E. Cardinalis & Legatus. Venerabili fratri & amico in Christo charissimo D. Compostellanæ Ecclesiæ Archiepiscopo, Apostolicæ Sedis Legato, salutem & liberationem. Captionis vestræ fama primum non credita, sed postmodum certa relatione audita, vehementi mœrore tristes existimus, nec minus de tam subita & inhonesta doli perpetratione miramur. Nos quidem super tanta B. Petri & Romanæ Ecclesiæ in persona vestra facta injuria, Ecclesiasticæ ultionis justitiam exercere statim ut audivimus condigna animadversione voluimus: sed quibusdam amicis vestris & qui de hoc infortunio dolent non modice, quique de vestra liberatione spem habentes laborant, suadentibus, usque ad Concilium hanc vindictam distulimus. De cetero in eo qui dixit *confidite, ego vici mundum*: confidenter confidite: est enim & erit Ecclesiæ & vestra oratio ad Deum pro vobis. Per latorem præsentium, vel per quemlibet vestrum, quid nos agere super hac causa velitis, cito scribite.

De solutione Archiepiscopi.

6 **I**Nterea Reginæ filius Rex A. proditiosæ Archiepiscopi captioni, utpote qui eum baptizaverat & in Regem unxerat, admodum condolens, quomodo ab
sol-

solveret tractabat : tanto quidem sceleri interfuerat , sed nec prohibere potuit. Ipsi quoque parabantur vincula , sed peracta Archiepiscopi captione. Cum Comite itaque P. nutritore suo , & cum Comite M. & quibusdam aliis Galliciæ Principibus colloquio habito , Compostella egressus est , eorumque Castra quæ in ripa Tamaræ fixa erant , adiit : quippe inter se sicut præviderant , si Rex à matre sua rebellionis causa sejungeretur , volente nolente Regina protinus absolveretur Archiepiscopus : quod haud aliter fuisse indicat rei exitus. Postquam enim in Compostellana Urbe nuntiatum est filium à matre discordiæ causa discorsile , Comitumque tentoria adiisse , statim maternæ tyrannidis ausus contritus & confusus est. Jezabel tanti sceleris rea cum complicibus suis ad B. Jacobi Ecclesiam confugit. Sic tota fortunæ volvitur : animati exanimantur , exanimati animantur. Pars Reginæ confunditur & trepidat : Regis & Archiepiscopi pars extollitur & exultat. Quantus tumultus , quantus discursus , quantusve animus persequi homines Reginæ , spoliare , capere , omnibus fuerit , etiam qui viderit vix enarrare sufficit. Concurrunt omnes in Ecclesiam ad Reginam contumeliæ verba in eam jacentes , & nisi absolvat Archiepiscopum majora ei minantes , omnes uno ore , una voce absolvi citius Archiepiscopum unanimiter proclamant. Quid plura ? Regina prorumpit in lacrymas : hinc metu , hinc proditionis suæ cassatione : jurat se coactam tantum nefas perpetrasse : & totius facinoris culpam in complices suos transfert. Exclamat Archiepiscopum absolvi : & sceleratissimæ captione auctores vinculis debere mancipari. Dum hæc ita se haberent , ecce Joannes Didacides in cujus tutela Archiepiscopus captus tenebatur : hic adductis secum quibusdam Archiepiscopi contribulibus captis , venerat ad Urbem , ut cum Regina haberet colloquium , quomodo in proxima nocte Archiepiscopus ad

Cas-

Anno Castellum S. Mariæ de Oteres (quod est in Valle Carceris)
 1121 captus duceretur. Sed aliter Omnipotentis pietas prædes-
 tinat fieri: aliter humani impietas generis fore opinatur.
 Igitur Clerus & populus Joannem circumvallantes, & qua-
 si captum ducentes, quantotius Reginae intonant, ut re-
 mota ambage, velit nolit, Archiepiscopum jubeat absol-
 vi, alioquin ipsa cum Joanne periculo succumbat. Tunc
 Regina coacta & nolens jussit absolvi Archiepiscopi.
 Joanne itaque populi multitudine circumvento, & ne au-
 fugiat juramento astricto, itur properanter illum abso-
 lutum.

7 Ergo Regina cum complicibus suis nolente & coac-
 ta, absolutus est Archiepiscopus. Quo ingrediente Com-
 postellam, licet non diutius quam per octo dies captioni
 mancipatus fuisset, quantum tamen gaudium, quanta læ-
 titia in universis fuerit, Maronis facundia referendo suc-
 cumberet. Si quid est universi sexus & ætatis, veniunt ei
 obviam, & fuisis præ gaudio lacrymis, Patronum & Ar-
 chiefiscopum suum videre & alloqui sitiunt: quem paulo
 ante dolebant ablatum, jam jam restituto congaudent.
 Gaudet tota Civitas, & quasi superato Caribdis naufragio
 tripudiat. Universus quoque Clerus solemniter præparati
 cum summo processionis honore honorificentissime eum
 susceperunt. Ipse denique completa oratione ante Aposto-
 licum altare osculatisque fratribus, Regnam intra altaris
 ambitum latebras habentem adiit, & ait illi: “ Scio qui-
 „ dem Regina quia pessimorum coacta consiliis nefas hoc
 „ aggressa fuisti: hoc me latet quam in hoc scelere causam
 „ habueris. Pius autem & misericors Dominus, apud quem
 „ nihil est impossibile, me ab hac liberavit captione: cu-
 „ jus exemplum imitando (ait enim: *Dimittite & dimit-*
 „ *tetur vobis*) quantum mea interest, quod in me egisti,
 „ si poeniteas, tibi dimitto & condono. Det quoque tibi
 „ Deus

„Deus animum, ut *Castella B. Jacobi* quæ violenter & injuste à nostris extorsisti, nobis reddas, & nobiscum pacem habeas.“ His ira peractis postquam alter alterque dies processit, Archiepiscopus cœpit *Reginam* frequentius appellare, ut pacem secum iniret, & *Castella B. Jacobi* redderet. Verum *Regina* vehementer sitiebat pecuniam, & *B. Jacobi Castella* retinere ardebat: hæc est causa quare inter eos præcipue pullulaverit discordia, & maxima *Gallæciæ* pars guerrarum pessundata fuerit aculeis. Tamen Archiepiscopus sæpius *Reginam* interpellavit de pace & de concordia. Illa, ut est indomitus mulieris animus, nunc mille tam Clericos quam laicos dari sibi requirebat juratores, nunc totius civitatis & suburbii clerum ac populum: nec hoc nec illud, quoniam immensæ non dabatur ei copia pecuniæ, effectum habebat. Postquam Archiepiscopus *Reginæ* animadvertit animum, nec *Castella* reddere, nec sine immensa pecunia posse eam sedari intellexit, protinus cum Rege puero filio ejus pacem stabilivit, & ad recuperandum *B. Jacobi* honorem quanto magis potuit aspiravit. Præterea adscivit sibi plures *Gallæciæ* Principes, scil. *Petrum Froylaz*, & *Munionem*, & *Guterrem*, & *Gomez* Consules, *Ariam Petridem Lupariæ* Dominum, qui juramentum & hominum pro *Regina*. Archiepiscopo fecerat, & ob hoc ei adhebat, *Veremundum Suarez* & ceteros, insuper *Reginam Portugaliæ T.* & *Comitem Fredenandum*: hos & alios habuit Archiepiscopus coadjutores ad recuperandum & ad tuendum *B. Jacobi* honorem. Interea *S. R. E. Papa Calixtus* eidem Archiepiscopo has direxit literas.

ANNO

1121

De Episcopis suspensis quia non interfuerant Concilio, & de Bracarenfi Archiepiscopo à legatione subtracto. Cap. 43.

*
Supra
c. 26.

C Alistus Episcopus seruus seruorum Dei. Venerabili fratri D. Compostellano Archiepiscopo salutem & Apost. bened. Dignitatem & honorem tibi & Compostellana Ecclesie pro bono & utilitate concessimus: si fratres illi tuis nolunt obedire mandatis, nos gravamur. Et tu quidem jam de ipsis iustitiam ex parte fecisti: * hortamur tamen fraternitatem tuam, ut Colimbriensem, Lucensem, & Minduniensem, seu alios Episcopos, iterum diligenter commoneas, quatenus tibi studeant obedire humiliter: quod nisi infra quadraginta dies post commonitionem tuam fecerint, nos ex tunc datam in eos à te sententiam, donec satisfaciant, auctore Domino confirmamus. De Bracarenfi autem charitati tue taliter respondemus. Sicut in partibus nostris fama est, & sicut in missis ad nos per P. Canonicum & Capellanum tue Ecclesie, literis ostendisti, Ecclesiam Bracarensem opprimere, & tibi ejus dignitatem vendicare, nimium concupiscis. Idcirco ejusdem fratris in parte hanc inobedientiam toleramus, donec tu & ipse auxiliante Deo aut per vos ipsos ad nostram presentiam veniatis, aut sufficientes pro vobis in causa hac nuntios transmittatis. Terminum autem presentationis hujus sequentis anni nativitatem B. Joannis Baptistæ deliberavimus. Prædictum nuntium tuum qui pro te fideliter laborasse cognovimus, dilectioni tue commendamus, rogantes ut eum pro amore nostro de caro deinceps habeas cariorem. Datis in territorio Tiburtino XI. Kal. Julii (Anno 1125)

Familiares litteræ D. Romani Cardinal. ad Archiepiscopum. Cap. 44.

Anno
1121

DIdaco Dei gratia Compostellano Archiepiscopo & S. R. E. Legato D. * S. R. E. Cardinalis, salutem & prosperitatem. Sciatis quod viso vestro nuntio admodum gavisi sumus, & pro Ecclesia B. Jacobi sicut decebat cum sociis & amicis nostris multum laboravimus; de cetero vobis mando sicut vester confrater & per omnia vobis fidelissimus, quatenus amodo Domino nostro C. & Curia ita ferviatis, ut & quæ obtinetis obtineatis, & quæ nondum habetis habeatis. Me autem pro Ecclesia B. Jacobi incessanter & fideliter laborare, ne dubitetis. De rebus meæ Hebdomadæ quam in potestate vestra dimisimus, rogo ut per primos romarios qui ad nos venerint, mihi mittatis. Petrum autem vestrum Canonicum pro vobis & pro Ecclesia sua multum desudavisse in Curia, ne dubitetis: ob quam causam ut eum amodo cariorem habeatis rogamus. Valet. Per eum mihi VII. aureos ad sedandam Curiam, quam nimis iratam invenerat, accomodasse ne dubitetis.

*
Deus-
dedit.

De amicitia P. Cluni Abbatis.

Reverendissimo patri & in Christi charitate nobis conjuncto Dño. D. S. Jacobi Archiepiscopo & S. R. E. Legato. Fr. P. * Clun. fratrum servus indignus, devotissimæ voluntatis obsequium, & fideles orationes. Charitas quæ in corde vestro specialiter ardet, nequaquam erga nos & omnem congregationem nostram novit tepescere, vel frigescere, sed quodam nos semper præcipuæ dilectionis privilegio conatur diligere. Quamvis enim multarum tribulationum anxietati, curis & sevisissimis fatigemini gueris; & cum innumerabilium curarum anxietatibus gloriosamens vestra pulsetur, & reddatur anxia; ita tamen nos benignissime ac devotissime pio amore specialiter amplec-

*
Ponti-

Anno
1121

titur, utpote quæ in solidissima petra, quæ Christus est, firmiter est fundata, ut vos, pater charissime, præcordialiter ac singularem gaudeamus habere charum atque fidelem. Unde gloriosissimam celsitudinis vestræ humiliter ac sincere imploramus excellentiam, quatenus domum Dei & B. Petri Apostolorum Principis, cujus ministerium Deo auctore suscepimus, sicut jam amare cœpistis, diligentî instantia ametis, ac pietatis studio amando sustentetis, ut per ejusdem patroni intercessionem & meritum fructum æternæ mercedis possitis adipisci perpetuum. Et hoc quoque non ambigat veneranda nobilitas vestra, nos omnino esse præcordialem ac singularem amicum vestrum, & in Christi charitate dilectionis vestræ conglutinatum atque complexum, & in orationibus atque in ceteris beneficiis nostris, semper vestri memores sumus: & licet corpore à vobis absentes, spiritu tamen sumus præsentés. Desideramus etiam, & si Deus concesserit omnino rogamus, ut domum Cluniacensem quandoque per vos visitare dignemini, quoniam volumus vos videre, & amplecti: optamus ut pariter nos videamus, qui pariter nos amamus, & tota congregatio nostra vestra sit, cujus vos totum esse beneficiis & devotione eximia ostenditis.

Item prædictus Card. ad Archiepiscopum.

D. Compestellano Dei gratia venerabili Archiepiscopo D. tituli Laurentii & Damasi S. R. E. Cardinalis, indissolubile amoris vinculum. Quanta dilectione, quantaque diligentia missi negotii vestri charissime laboravimus, novitii nuntii satis narrare serio possunt. Mandamus itaque vobis, ut si quando negotia quælibet instant vobis, uti fratribus nostris mittere non pigritemini, quoniam vestris semper imperatis sumus obedire parati: & sollicite curam de negotiis vestris quasi de propriis nostris quotidie gerimus. Vestram igitur benignitatem suppliciter

exoramus, ut quod apud vos est de Hebdomada nostra, per hujus Cartulæ delatorem, sive per alium fidelem nuntium mittere curetis, & ut hunc honorifice tractetis valde flagitamus. Præterea magnitudini vestræ, ut nostros dilectissimos fratres ex parte nostra salutetis, oppido supplicamus.

Familiares literæ Calixti Papæ ad Archiepiscopum.

Calixtus Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri D. Compostellano Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Miles iste fidelis noster Guido votum habuit beatissimi Jacobi Apostoli Ecclesiam visitandi. Rogamus itaque dilectionem tuam, ut quandiu ibi fuerit, eum pro amore nostro commendatum habeas. Si qua vero nobis significare volueris, ei fideliter committere poteris. Dat. Later. III. Non. Julii.

De Capitulis Concilii apud Sanctum Facundum celebrati.

Cap. 45.

B. S. R. E. Cardinalis & Legatus Venerabili fratri & amico charissimo D. Compostellano Archiepiscopo Apostolicæ Sedis Legato, salutem. Literis nostris per Portugalem Episcopum dilectioni vestræ directis, latore præsentium Romano milite à Dño. Papa ad Sanctum Jacobum orationis gratia veniente, præsentibus iterum literas fraternitati vestræ transmittimus, ut per eum & vestram & pueri Regis voluntatem, & esse Domino Papæ per nos referenda scribatis. Concilii nostri apud S. Facundum (1) capitula quæ per Portugalem vobis transmissimus, ita per ditionis vestræ partes teneri & observari præcipite, quemadmodum in Concilio sunt à nobis Apostolica sanctione firmata.

Vv 2

De

(1) Concilii, indicti pro die 25. Augusti hujus anni 1121. ex c. 38.

Anno 1121
De P. Bracarenſi Archiepiſcopo factō Canonico in Eccleſiā
B. Jacobi. Cap. 46.

* Pelagijs.
* C.43.
Circā id temporis P. * Bracarenſis Archiepiſcopus venit Compoſtellam : hunc à Compoſtellani Archiepiſcopi legatione pro re ad tempus ſubtractum , prænotatum eſt. * Miſſis namque Clericis ſuis ad Papam Calixtum , relatiſque quodam verſipelli argumento inter Compoſtellanum Archiepiſcopum & Bracarenſem inimicitiiſ , pro re ad tempus ab ejus legatione , ut ſuperius patet , Bracarenſi ſubtractus eſt. Præcepit quoque Papa eidem Bracarenſi per literas ſuas , ut honorem B. Jacobi in Portugalia , quem prædeceſſor ejus M. Bracarenſis Archiepiſcopus ab eodem Compoſtellano Archiepiſcopo habuerat in præſtimonium , & quem iſte violenter retinebat , redintegraret. Ea propter Bracarenſis Archiepiſcopus cum Compoſtellano Archiepiſcopo & S. R. E. Legato D. foedus ſtabilivit dilectioniſ , & factus Canonicus Eccleſiæ B. Jacobi medietatem prædicti honoris ab eodem Compoſtellano Archiepiſcopo recepit in præſtimonium , quatenus aliam medietatem pro poſſe ſuo tueretur , ſicut in hoc ſcripto reſonat.

Ego P. Bracarenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus perſona videlicet mea , non Eccleſia , ſicuti confrater & Concanonicus veſter , ſuſcipio à vobis Dño. D. Compoſtellana Eccleſiæ Archiepiſcopo & S. R. E. Legato , & ab Eccleſia veſtra in præſtimonio , medietatem de Eccleſia Sancti Victoris , quæ dicitur Bracara , & medietatem S. Fructuoſi , cum Villa Montelios , & medietatem de Villa Corneliana cum omnibus appenditiis eorum , tali tenore , ut in vita mea teneam hæc omnia prædicta , & ad obitum meum Eccleſia veſtra ſuſcipiat ea , & quiete poſſideat à ſucceſſoribus meis : aliam vero medietatem de hiis omnibus quam vos tenetis ad præſens , adjuvare , defendere & amparare ad utilitatem veſtræ Eccleſiæ.

ſia. Ego P. Dei gratia Bracarenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus propria manu confirmo. Hugo Portugalenſis Epiſc. ꝓ. Petrus Prior Bracarenſis Eccleſiæ ꝓ. Nunus Bracarenſis Eccleſiæ Diaconus & Canonicus ſcripſit & confirmavit. Aliam ſcripturam habetis conſimilem.

Anno
1121

De G. Salmanticensi Episcopo. Cap. 47.

G. * quoque Salmanticensis Eccleſiæ electus, à Papa * Calixto Romæ in Episcopum consecratus, prædicto Compostellanæ Archiepiscopo & S.R.E. Legato hanc obedientiæ sanxit subjectionem.

*
Geraldus

Ego G. Salmanticensis Eccleſiæ Episcopus subjectionem & reverentiam & obedientiam à Sanctis Patribus constitutam secundum præcepta Canonum Eccleſiæ Compostellanæ rectoribusque ejus in præsentia Domini Archiepiscopi D. perpetuo me exhibiturum promitto, & supra Sanctum altare propria manu firmo.

Ad Cardinalem B. de solutione Archiepiscopi. Cap. 48.

Calixtus Episcopus servus servorum Dei. Venerabili dilecto in Christo filio B. Presbytero Cardinali, Apostolica Sedis Legato salutem & Apostolicam benedictionem. Sape tibi scripsisse meminimus voluntatem fratrum nostrorum esse, ut ad eos quantotius remeares. Verumtamen quia emergentia negotia nos compellunt, adhuc tibi quadam pro temporis opportunitate injungimus, per quæ diutius oportet te immorari. Significatum siquidem nobis est, quia nobilis memoriæ Ildefonsi Regis filia Urraca Regina charissimum fratrem nostrum Didacum Compostellanæ Eccleſiæ Archiepiscopum & nostrum etiam in Provinciis quibusdam Legatum dolo & proditione quadam ceperit, eumque Castella Eccleſiæ cum honoribus in illius dare potestatem coegerit: neque tamen sic eum à captione dimisserit: quod profecto piaculum nullatenus à Dei est Ecclesia tolerandum. Nosti enim à Domino

de

Anno 1121 *de Sacerdotibus dictum: Qui vos spernit me spernit, & qui tangit vos, tangit pupillam oculi mei. Presentibus igitur literis dilectioni tue precipimus, ut eandem Reginam remota dilatione commoneas, quatenus predictum fratrem nostrum liberum omnino dimittat. Castilla & honores Ecclesie cum sua integritate restituat, & de tanta presumptione Deo ejusque Ecclesie satisfaciat. Quod nisi infra quadraginta dies post commonitionem tuam adimpleverit, sollicitudo tua convocatis aliis fratribus & Episcopis, in eam & in fautores ejus excommunicationis sententiam proferat, & in tota ejus terra divina omnia officia, prater infantium baptismi & morientium pœnitentiam, interdicit, donec quod tam pessime factum est, Ecclesie judicio plenarie corrigatur. Dat. Melfæ Nonis Octobris. (Anno 1121)*

Ad Toletanum Archiepiscopum de eodem.

2 **C** *Alixus Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri B. Toletano Archiepiscopo Apostolice Sedis Legato salutem & Apostolicam benedictionem. Egregie memoria Ildefonsi Regis filiam Urracam Reginam manus suas ad novum & pessimum facinus extendisse audivimus, & vehementius contristati sumus. Significatum nobis est siquidem, quod charissimum fratrem nostrum Didacum Compostellana Ecclesie Archiepiscopum, & nostrum etiam in quibusdam Provinciis Legatum, dolo & proditione quadam ceperit, eumque Castilla Ecclesie cum honoribus in illius dare potestatem coegerit, neque tamen sic eum à captione dimisserit. Quod profecto piaculum nullatenus à Dei est Ecclesia tolerandum. Nosti enim à Dño. de Sacerdotibus dictum: Qui vos spernit me spernit: & qui tangit vos, tangit pupillam oculi mei. Presentibus ergo literis fraternitati tue precipimus, ut eandem Reginam, remota dilatione, commoneas, quatenus predictum fratrem nostrum liberum omnino dimittat, Castilla & honores Ecclesie cum sua*

sua integritate restituat, & de tanta presumptione Deo ejusque Ecclesie satisfaciat. Quod nisi infra quadraginta dies post commonitionem tuam adimpleverit, fraternitas tua convocatis aliis fratribus & Coepiscopis, in eam & in fautores ejus excommunicationis sententiam proferat, & in tota ejus terra Divina omnia officia, prater infantium baptisma & morientium poenitentias, interdicat, donec quod tam pessime factum est, Ecclesie judicio plenarie corrigatur. Dat. Melsie Nonis Octobris.

Ad Episcopos Hispaniae de eodem.

3 **C**alixtus Episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis per Hispaniam, salutem & Apostolicam benedictionem. Quotiens nova & viris Catholicis non ferenda per alicujus nequitiam oriuntur, manu sunt celeri extirpanda, ne vires in posterum, quod absit, sumant: ad quae sollicitiores existere nos oportet, quoniam licet indigni, Dei & Christi ejus locum in Ecclesia obtinemus. Significatum siquidem nobis est, quod Urraca Regina charissimum fratrem nostrum Didacum Compostellanum Archiepiscopum, & nostrum etiam in quibusdam Provinciis Legatum, dolo & prodicione quadam ceperit, eumque Castilla Ecclesie cum honoribus dare in illius potestatem coegerit, neque tamen sic eum à captione dimiserit. Quod profecto piaculum nullatenus à Dei est Ecclesia tolerandum. Presentibus itaque literis vobis precipiendo mandamus, ut quando vel à fratre nostro Bernardo Toletano Archiepiscopo vel à filio nostro Bosone Presbytero Cardinali, quibus hanc causam commissimus, vocati fueritis; remota dilatione in unum convenire curetis, & eorum consilio in eandem Reginam & in fautores ejus excommunicationis sententiam proferatis, & in tota ejus terra divina omnia, prater infantium baptisma & morientium poenitentias, interdicitis officia, donec predictum fratrem

nos-

Anno nostrum liberum prorsus dimittat, *Castella* & honores Ecclesie restituat, & de tanta presumptione Deo ejusque Ecclesie satisfaciat. Dat. *Melsia* nonis Octobris.

Ad Reginam de eodem.

4 **C** *Alixtus* Episcopus servus servorum Dei. Illustri Regine *Urraca* salutem & Apostolicam benedictionem. Nisi gravissimam presumptionem tuam corrigere summa cum festinatione curaveris, omnino tibi timendum est, ne Dei judicio gravissime feriaris: etenim manus tuas in Dei & Christi ejus Vicarium, venerabilem fratrem nostrum *Didacum Compostellanae Ecclesie Archiepiscopum*, & nostrum in *Provinciis* quibusdam Legatum; diceris extendisse, cui etiam amicitiam securitatemque promiseras. Cum scriptum sit de Sacerdotibus per Prophetam: Nolite tangere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari. Et iterum ipse Dominus dicit: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. Ex nobis ipsis perpendere possumus, quantum nequitia hac Omnipotenti debeat Domino displicere, qui vel lesionem quamlibet in oculorum nostrorum pupillis absque gravi non possumus angustia tolerare. Ne igitur timenda illa divini judicii sententia feriaris, literarum tibi presentium auctoritate precipimus, ut praedictum fratrem nostrum, remota dilatione, liberum prorsus dimittas, *Castella* Ecclesie cum honoribus quos abstulisti, restituas, & de tanto facinore Deo, ejusque Ecclesie, humiliter satisfacias: alioquin pro certo cognoveris quoniam qui Sacerdotem suum oculi sui pupillam constituit, super te graviter ulciscetur, & nos per nos ipsos & per fratres nostros ipso auxiliante, tam de persona tua, quam de factoribus, & de tota terra tua, eam justitiam faciemus, quod alii exemplo tuo in posterum talia non praesument. Dat. *Melsia* nonis Octobris.

Ad

5 **C**Alixtus Episcopus servus servorum Dei. Charissimo nepoti suo Il. strenuo & glorioso Hispaniarum Regi, salutem & Apostolicam benedictionem. Omnipotenti Deo & Domino nostro Jesu-Christo gratias agimus, qui nos aegritudine gravissima laborantes, secundum miserationum suarum multitudinem pristinae restituit sanitati: gratias etiam ei referimus quia infra urbem & extra urbem necnon & per totam Italiam fideles Ecclesiae ita nobis uniti sunt, quod omnes nostra parent humiliter voluntati. Verumtamen unum est super quod vehementissime contristamur, quia sicut audivimus Mater tua Urraca Regina, nec Deum timens, nec beatissimo Apostolo ejus Jacobo reverentiam exhibens, in Dei & Christi ejus Vicarium venerabilem fratrem nostrum Didacum Compostellanum Archiepiscopum, & nostrum etiam in Provinciis quibusdam Legatum, te praesente manus suas sacrilega praesumptione extendit. Quanto autem dilectionis affectu idem frater noster te amplexus fuerit, & quo te olim amore educaverit, tua non debet nunc oblivisci nobilitas. Noveris etiam Dominum in Evangelio dicere: Ego diligentes me diligo, & honorificantes me honorificabo. Si ergo praedictus frater à pueritia personam tuam dilexit, si eam in quantum potuit sublimavit, & si per te multa & gravia perpeffus est; tu eum fili charissime diligas & honores, & per te ac per fideles tuos omnino studeas ut à captione liber penitus dimittatur, quatenus exemplo hoc personae aliae te amplius diligant, vehementius de tua bonitate confidant, & se libentius pro tuo servitio defatigent. De cetero dilectionem tuam rogamus, ut saepe nobis statum & incolumitatem tuam literis & nuntio intimare procures, quia si juvare te sufficienter non possumus, tuo tamen successui congaudemus: etenim te tamquam charissimum & specialem Ecclesiae filium, & tamquam carnem nostram,

Anno 1121 *vera dilectione diligimus, & nostrum tibi consilium & auxilium libentissime ministrabimus. Omnipotens Dominus beatorum Apostolorum suorum Petri & Pauli, necnon & Jacobi precibus, ad honorem suum, & tuam salutem, personam tuam, & regnum conservet, & te ad vitam pervenire faciat sempiternam. Datis Melfiæ Nonis Octobris. Literas alias quas matri tue mittimus, ei per tuum facias nuntium presentari.*

De reconciliatione Archiepiscopi, & Reginae, & Regis pueri. Cap. 49.

HAS quidem literas miserat Papa Calixtus Bosoni Romano Cardinali & Legato, Bernardo Toletano Archiepiscopo & Legato, ceterisque per Hispaniam Episcopis, necnon Reginae tanti sceleris auctori, & Regi filio suo ad deliberationem & restitutionem prædicti Compostellani Archiepiscopi & S. R. E. Legati. Idem namque Archiepiscopus jam nefandæ mancipatus captioni, direxerat nuntios ad nepotem suum P. Beati Jacobi Ecclesiæ Decanum, qui in Francia philosophicam disciplinam adiscebatur, & indicaverat ei captionem, modum, & causam suæ captivitatæ. Qui assumptis secum quibusdam Canonicis, qui secum studium frequentabant, venit *Cluniacum*: post hæc consilio atque auxilio Abbatis Cluniacensis, Conventusque, necnon Principum Franciæ atque Burgundiæ, qui summa dilectione Compostellanum amplectebantur Archiepiscopum adiit Papam Calixtum, ostendens ei ejusmodi piaculum quod Urraca Hispaniæ Regina fecisset in Compostellanæ Sedis Archiepiscopum & S. R. E. Legatum. Suo itaque & consociorum suorum instinctu, & quoniam inter Papam Calixtum, ante Papatum & in Papatu, & inter Compostellanum Archiepiscopum ante Archiepiscopatum & in Archiepiscopatu, indissolubilis fructificabat charitas dilectionis: præterea quoniam justitiæ exigebat ratio, Papa præ-

prædictas ad Hispaniam delegaverat literas. Quibus visis, Regina tanti sceleris auctor, satisfacere ac reconciliari Archiepiscopo satagebat: blanditiis atque pollicitis, ut est argumentum mulieris, eum convertere elaborabat: sed postquam nec precibus nec pollicitis potuit eum immutari, protinus convertitur ad arma, congregat exercitum, venit ad Castellum *Giram*, & ab hinc *Taberolos*, quasi Salinensem invasura pagum, de hinc celerrimo procinctu confedens Montem Sacrum confedit ibi cum exercitu suo. Cum ea erat Comes R. Comes M. Menendus Nunizi, & complures Gallæciæ Principes cum phalangibus suis. Quod ut novit Archiepiscopus, confestim coadunato exercitu militum ac peditum & Compustellanorum ad radicem montis confedit ejusdem. Rex quoque puer Reginæ filius, Comes Petrus, Veremundus Petrides, Arias Petrides, & plures Gallæciæ Principes cum immensa militum atque peditum multitudine in duplum majori quam Reginæ. Stabat utrinque exercitus: illi montis cacumina quæ occupaverant possidendo: isti ut eos ab ejusdem montis vertice dejicerent bellando. Quod quidem erat difficilimum atque periculosissimum. Ceterum Regi & Archiepiscopo eorumque exercitui bellorum stimulos subministrabat, quod Regina in ejusdem montis crepidine Castellum machinabatur ædificare.

2 Primum itaque armatæ utrinque phalanges bellorum inter se habuere congressus, & noctis intercedente crepusculo utrobique quibusdam prostratis ab incepto destiterunt. In crastinum tamen bellum indicitur, & uterque ad bella animatur exercitus. Tunc Archiepiscopus, ut vidit inter matrem & filium bellum futurum, & plurimum utrinque populum periturum, paterna compunctus est pietate: intendit animum ad pacis fœdera, & qualiter utrorumque dirimantur acies pertractat. Rogat Regem puerum pro pa-

Anno
1121 ce, rogat ut matri suæ reconcilietur. Mittit quoque nuntios ad Reginam, & ne se & suos eat perditum consulit. Ostendit ei maxima præ manibus, nisi respiscat, discrimina, & terrendo eam nimis, ad pacis conatur inclinare reconciliationem. Sed cor ejus obduratum erat & impœnitens. Deinde Archiepiscopus convocat potentes atque peritos utriusque exercitus: ac invito cum eis consilio, omnimodis eos hortatur ad pacem. Quid plura? Ex utraque parte ducentos astringit juramento, qui pro posse nitantur ad pacis reformationem, & bellum quod erat præ manibus exterminent. Magna Archiepiscopi prudentia, tot tantorumque virorum utrinque stragem divertere & discordiam in contraria commutare. Hi ducenti consilio & auxilio Archiepiscopi statuunt X. Judices, qui jurejurando inter Regem & Archiepiscopum & inter Reginam justitiæ causas certius examinent, & examinatas dictante justitia dividant. Sancitum est etiam, quod quisquis sive Rex, sive Regina judicium eorum subire nollent, nec quod ipsi judicarent adimplere, justitiæ transgressor haberetur: idcirco omni subterfugienti justitiam adversentur: justitiam vero sectanti sicuti Domino suffragentur: quod sic fore jurejurando stabilitum est. In primis itaque prædicti judices dijudicantes, præcipiunt ut Regina Castella B. Jacobi, scilicet *Honestum*, & S. Mariam de *Lanzata*, quæ violenter retinebat, Archiepiscopo sine protelatione restituat. Addunt insuper quod Regina Domnum Archiepiscopum & honorem B. Jacobi, quem propter Archiepiscopi captionem amiserat, recuperet. Verum enimvero quoniam Archiepiscopus fidei & veritatis justitiam in Regina modicam habebat, ne à judicii sententia pedem retrahat, juramentum, atque firmitatis scriptum habetur inter Archiepiscopum & Reginam quasi veritatis anchora. Hoc est autem scriptum & conventio inter Archiepiscopum & Reginam.

Juramentum Reginae.

3 **E**RA MC. LVIII. Ego Regina Domina Urraca Anno
 ca do fidem meam vobis Domno Didaco 1121
 Archiepiscopo & S. R. E. Legato per Deum Patrem Omnipotentem, & per omnes Sanctos ejus, quod sim vobis fidelis Domina & amica, sicut bonus Rex suo bono Archiepiscopo in tota vita mea, augmentando vestram utilitatem, & destruendo vestrum malum, & defendam vitam vestram & membra & honorem quem haberis vel habituri estis pro posse meo contra omnes homines & supra omnes homines sine arte & malo ingenio: & neque per me, neque per meum consilium firis captus, nec de vestro honore expulsus, & numquam faciam placitum cum aliquo homine ad detrimentum vestrum, & Civitatis B. Jacobi in tota vita mea, & si aliquod malum fuerit mihi dictum de vobis vel non habeam inde curam, vel vos ad rationem ponam, & accipiam inde judicium quod dederint mihi isti qui sunt in hoc placito vestri & nostri homines, & recepta emendatione in tempore & loco convenienti stem in omni vita mea in prædicto placito, & numquam veniatis in expeditionem nostram, neque in Curiam meam, nisi quando volueritis, & dem vobis prædicto Archiepiscopo Dño. D. Castra vestra feria VI. in octavis istius natalis Dñi. videlicet Honestum, & S. Mariam de Lanzada, & quod in hoc pacto mihi absolveretis, sit absolutum.

Nos sexaginta Barones & milites Reginae Dominae U. juramus vobis Archiepiscopo Domno Didaco per Deum Patrem Omnipotentem & per omnes Sanctos ejus, quod si Regina Domina Urraca vobis quod superius dictum est non adimpleverit, nos stemus vobiscum sine mala arte & malo ingenio.

4 **S**icut Regina in hoc scripto pepigerat, ex parte adimplevit: Castellum namque *Honesti* in prætaxata VI. feria prædicto Archiepiscopo & S. R. E. Legato reddidit. Verum enimvero Castellum S. Mariæ de Lanzata in sequenti die reddidit.

De miraculis quæ facta sunt in captione Archiepiscopi præsentibus Sarracenis, & de quodam eorum sanitati restituto. Cap. 50.

HOC autem quod in prædicti Compostellani Archiepiscopi & S. R. E. Legati prædicta captione acciderit, ad memoriam revocare non incommodum arbitror. Sarracenorum Rex Ali nomine, qui & citra mare & trans mare Hiberiæ sceptrum habet in Agarenos, miserat Ismaelitas nuntios viros discretos atque illustres ad Reginam Urracam ejusque filium legationis gratia. Qui cum iter carperent ad occidentem, audito quod Regina cum filio suo in Gallæciæ moraretur finibus, vident peregrinos Christicolos quam plures ad B. Jacobum orationis causa euntes & redeuntes: & admirantes sciscitantur Centurionem Petrum nomine, quem Christianum præducem & mantentorem inter christianos habebant, qui & eorum lingua satis peritus erat; quisnam, inquirunt, iste est quem Christianorum multitudo tanta frequentat devotione? Quis iste tantus & talis, quem innumeri Christicolæ transpyrenæi & citra repetunt orationis gratia? tanta est euntium ad eum & redeuntium multitudo, ut vix pateat nobis liber callis ad occidentem. Respondetur illis, hunc esse B. Jacobum Domini & Salvatoris nostri Apostolum, Joannis Apostoli & Evangelistæ fratrem, & utrumque Zebedæi filium, cujus corpus in Gallæciæ finibus habetur humatum, quem Gallia, Anglia, Latium, Alemania, omnesque Christicolarum

rum Provinciæ, & præcipue Hispania veneratur, utpote patronum & protutorem suum. Discit insuper stirps Ismaelitica, quod idem Jacobus Hierosolymis sub Herode passus, & Gallæciam fuerat advectus.

2 Cum autem ventum fuisset Compostellam, qui prius super auditis mirabantur, apostolicam conspicientes basilicam magno percutiuntur stupore. Pappæ inquit, quam nobile, quamque gloriosum Jacobi vestri præcellit ædificium! Infra & citra nostrum mare non vidimus huic comparandum. Per Masomet, magna ei gloria collata est, si tantum pollet in superis, quam præclarum eum habetis in terris! Quid igitur patrocinii, quid auxilii colentibus se & venerantibus impartitur? Ad hæc Centurio lingua Ismaelitica: Tantam, inquit, à Domino nostro Jesu-Christo meritis & intercessionibus suis consequitur gratiam, quod per Dei misericordiam cæcis visum, claudis gressum, læprosis aliisque diversorum morborum generibus compeditis, salutem largitur. Subvenit atque opitulatur omnibus se devote deposcentibus, & transpyrenem & citra innumeris miraculis pollet. Hos enim compeditos, & carceri mancipatos liberavit, alios diuturno languore detentos sanavit: illis in difficilimis opem præstitit: ubique terrarum Omnipotens Deus meritis & intercessionibus B. Jacobi miracula sua ostendit. Ob hoc corpus ejus tanta frequentat multitudo, ob hoc innumeri opem ejus indubitanter exposcunt. Ad hæc stupent atque mirantur Ismaelitæ, & nihil ajunt suum scilicet Masomet, nil tale posse fatentur. Centurio quidem utpote vir eloquentissimus atque prudentissimus, gentilium assidue confundebat incredulitatem, & Christianorum fidem laudibus & veritatis assertionem extollebat, verissimis atque evidentissimis argumentis adstruebat Gentiles ignorantia nibe cæcatos varioque delusos errore. Contra hoc Ismaelitæ nullatenus præsumebant repugnare,

cum

Anno cum & præ oculis veritatis haberent indicia, & tanta B. Ja-
 1121 cobi obstupescerent gloria.

3 Interea loci prædictus Archiepiscopus à Regina capi-
 pitur : B. Jacobi Ecclesia sedet in tristitia : Clerus ac po-
 pulus nimia afficitur molestia : turbantur pacifica, & tanto
 facinore Apostolica mœret provincia : tristibus commu-
 tantur læta, adversis obrubilantur prospera. Tunc Ismae-
 litæ, qui prius contra veritatis argumenta vix mutire au-
 debant, audito quod Apostolicæ Sedis Archiepiscopus,
 & S. R. E. Legatus à Regina captus sit proditione, insult-
 antes ajunt : Apostoli Jacobi Archiepiscopus Romanus-
 que Legatus, Apostolicæ Ecclesiæ Pastor & protector,
 captus tenetur à femina. Magnum atque abhorrendum
 piaculum. Apostolus igitur Jacobus qui ut fatemini cæcis
 visum, claudis gressum restituit, si potens est, absolvat
 eum à muliebribus vinculis ; si potens est compeditos sol-
 vere, infirmos sanitati restituere, omnibusque se depof-
 centibus prout astruebatis opem ferre, subveniat ministro
 suo, qui subvenit transpyrenæis : qui subvenit universis,
 subveniat si potest suo Pontifici, quem tanta Christicola-
 rum frequentat atque precatur multitudo, potentiæ suæ
 vires in suo ostendat Episcopo, si potens est. Liberet eum,
 reddat atque restituat Ecclesiæ suæ, ut præesse, protege-
 re, pacificare sicut heri & perendius valeat Ecclesiam &
 Provinciam suam. Liberet eum ne Ecclesia sua mœrorè
 tabescat, & tabescendo in ecclipsim decidat. Quid multis
 immoror ? Argumentosa Gentilium eloquentia versa vicè
 Christicolos impugnabat, & nisi Apostolus impræsentiarum
 suffragaretur, quasi tipsanas desuper pilo feriente Christi
 fidem contundebant. Centurio tamen B. Jacobi patrocinia
 devote poscentibus nullatenus deesse fiducialiter affirma-
 bat. Quid inquit verbo fari, quidve de Dei prædestina-
 tione nobis prodest discutere ? Altitudo divitiarum sapien-
 tiæ

tiæ & Scientiæ Dei multa fieri permittit, ut in his virtutis suæ gloriam meritis & intercessionibus Sanctorum suorum ostendat: impios in Sanctos Dei favere, & nequitia suæ argumenta effectum permittit habere, ut impius in impietate sua pereat, & justus per Dei gratiam justitiæ suæ fructum percipiat, unde Psalmographus: *Vidi, inquit, impium superexaltatum & elevatum, & pertransi & ecce non erat.* Item: *Non vidi Justum derelictum, nec semen ejus quarens panem.*

2 His atque aliis cum fidelium oratio protenderetur assidue, transactis octo diebus Archiepiscopus, ut supra perstrinximus, à Regiæ captione liberatur. Cui à captione redeunti occurrunt obviani Clerus & Populus Compostellæ, & remota mœstitiæ nube gaudium & exultatio exoritur. Gaudet Compostellana Ecclesia Pastore soluto, & tota Civitas magno tripudiat gaudio. Ad hæc Ismaelitæ: Quidnam hoc est, inquiunt, cur universorum animos tanta percurrit lætitia? Cuive tanta processions gloria præparatur? Audiunt à Centurione: Beatus Jacobus Apostolus Archiepiscopum suum à mulieris liberavit vinculis, & eum sanum & incolumen suæ restituit Ecclesiæ. His auditis Ismaelitæ obstupescit supramodum admirantur. Vere, ajunt, Jacobus Apostolus eum liberavit, & à persequentibus eum tutavit: vere divina virtus diabolica cassavit argumenta, & Serpentis annihilavit versutias. Stultè Christicolarum rationes antea expugnabamus: stulte in Apostolum Jacobum convitia jaciebamus. Merito habetur atque collaudatur à Christianis Patronus & protector, quibus suffragari non desinit, utpote pius atque tempestivus auxiliator. Jam Christicolarum atque Gentilium * licet fide dissentiant, ratio tamen concordat, & ab utrisque laus B. Jacobo per-

cap.
42.
no 4.

Yy

fol:

(*) *Supple mentes, vel quid simile.*

Anno 1121 solvitur multimoda. Fiunt tam Gentiles quam Christiani admiratores atque laudatores tanti miraculi, & nullus illorum per B. Jacobum factum fuisse ambigit.

5 Post hæc eisdem Ismaclitis Compostellæ diutius moræ indulgentibus in cuiusdam eorum cervice apostema exortum contumuit, quod insanabile atque mortiferum penitus videbatur: hujusmodi enim solet vitæ aditus præcludere. Eamdem autem domum in qua & ipsi hospitabantur, quædam frequentabat vidua, quæ cereis & oblationibus Apostolica quotidie visitabat limina, & orationibus insistens sæpius ibidem pernoctabat. Quod Ismaelitæ conspicientes sciscitantur quo & quare vidua illa tanta sollicitudine defferret supradicta? Responsum est eis: Quod B. Jacobo Apostoli clementiam pro remedio animæ suæ, & parentum suorum, ceterorumque fidelium, his atque aliis exoraret. Forsitan & Gentilium perfidia hujusmodi improbare atque deridere auderet hostias, nisi evidentissimum apostolicæ virtutis miraculum in prædicta Archiepiscopi & Legati deliberatione vidissent. Jam vero nec miraculo derogare, nec Apostoli gloriam minuere præsumebant: at ille in cuius cervice apostema extumescebat, obsecro, inquit, intercede pro me ad Apostolum vestrum, cujus patrociniis petentibus præsto esse videmus: precare ut & mihi dignetur esse propitius, quandoquidem potens est per Dei misericordiam. Fer quoque ad ejus altare pro me hunc cereum (& dedit) & supplica ei ut ab hujus apostematis tuberrate me reddat incolumen. Ad hoc vidua præ gaudio subridens ait: Gratias ago Deo & B. Jacobo, qui vobis suæ virtutis patefecit mirabilia, & veritatis lumen; non tamen adhuc ad plenum vobis ostendit: & accipiens cereum cum eodem cereo illius apostema tetigit facto desuper signo Crucis; deinde abiit ad Ecclesiam, & more solito obtulit oblationes: orationem fecit: expleta oratione cereum quem accepit

perat ab Ismaelita obtulit, orationibus orationem addidit, supplicans B. Jacobo ut prædictum Ismaelitam incolumitati restituat, eumque per Dei misericordiam ab apostematis peste mortifera liberum reddat. Vix peracta oratione apostematis conglutinatio exinanitur. Ismaelita incolumitati restituitur. Remanet tamen cicatrix, signum videlicet exinanitæ pestis. Magna & ineffabilis Dei misericordia quæ per Crucis signum, quod gentibus secundum Apostolum est stultitia, salutis remedia ipsi etiam gentibus conferre non refutat. Magna quoque B. Jacobi Apostoli clementia, qui pro quibuscumque opem sibi deposcentibus Dominum suum exorare eisque salutis gratia subvenire non desistit.

6 Postquam Ismaelita præsensit B. Jacobi patrocinia & mortiferi apostematis pestem exinanitam, ipsi & complicæ sui præ nimietate gaudii obstupefacti lærantur, tantique miraculi virtutem admirantur. Ostendunt Centurioni ceterisque Christicolis quid qualiterve acciderit, & Apostoli virtutem medicinæ suffragium prævenisse conclamant. Quid plura? Collaudatur atque magnificatur à fidelibus & ab infidelibus B. Jacobus Apostolus, ut puta patrocinator clementissimus: profitentur omnes in publico Apostoli Jacobi per Dei gratiam mirificam potentiam, & dignis efferunt eum præconiis. Demum Ismaelitæ inquirunt, sicut fama nobis retulerat, magnam hujus Apostoli clementiam in Archiepiscopi vestri solutione, & in sodalis nostri apostemate mirificam quoque virtutem vidimus; & testimonium perhibemus: merito à Christianis Transpyrenæis & citra orationis gratia requiritur: merito tanta devotione à Christicolarum multitudine exoratur: merito Patronus, & Protector à Christianis appellatur & habetur. Mirabamur quæ est peregrinorum euntium atque redeuntium frequentiam: mirabamur tantam in terris huic Apostolo collatam gloriam: mirabamur non miranda, obstupebamus non stupenda: non est igitur

Anno
1121

operæ pretium tanta Apostoli Jacobi silentio claudere miracula : sicut profecto ista palam per universam nationis nostræ Provinciam, & hujus Apostoli in gente nostra narrabuntur patrocina : gloriam illius atque virtutem longe lateque vulgabimus : præcones erimus veritatis & eorum quæ vidimus veridici relatores : efferemus prout dignum est Apostolum Jacobum : referemus ejus magnalia, Evangelistæ facti in Dei omnipotentis magnificentia, & in Apostoli sui clementia. O quanta Dei pietas, qui per Apostolum suum etiam infidelibus miracula potentia suæ exhibet ! O quanta Dei benignitas, qui misericordiam suam fidelibus & infidelibus tempore necessitatis non dedignatur largiri, de qua scriptum est : Speciosa misericordia Dei tempore tribulationis, quasi nubes pluvia in tempore siccitatis. Quam misericordiam nos quoque præsto habere in omnibus & ubique mereamur, ipso propitio qui est fons misericordia.

De Castello Pharo recuperato. Cap. 51.

INterea Archiepiscopus licet immanium præpedine detineretur negotiorum, utpote tantarum tempore tribulationum, ad nanciscendum B. Jacobi Castellum *Pharum* nomine, intendit animum. Nempe admodum utile animadvertens recuperatis jam aliis & hoc recuperari, quod Regina dolose machinando olim extorserat ab eo, & odii fomite quod exercuerat in Archiepiscopum, commendavit cuiuspiam suorum Principum. Qui tamen Decurio præcipiente Regina juramentum atque homagium fecerat Archiepiscopo, scilicet idem Castellum se pro parte & obsequio B. Jacobi fideliter retenturum. Non multo temporis intervallo Veremundus Petri Consulis filius ceperat eundem Dominum & possessorem Castellum proditione : quem compedibus vinctum dura captionis coercuerat poena, ut Castellum ab eo extorqueret hac injuria. Cum autem ille Castellum protelleret deditioem, tra-
be

be pectori ejus superposita ni citius Castellum sibi reddatur, oculorum effusionem Veremundus ei profecto minatur, sicque prodicione voti sui compote Petrides prædictum adeptus est Castellum. Quo agnito Archiepiscopus modo multa polliceri Veremundo cœpit, modo multa minari, ut sic B. Jacobi ab eo habeat Castellum. At vero Veremundus nec pollicitis Archiepiscopi, nec minis accomodat animum, nec spiritualement, nec materialem ejus metuit gladium. Quippe tantum taleque Municipium retinere utilius opinatur. Tandem Archiepiscopus ut videt Veremundum à proditiosa Castelli usurpatione nullatenus desistere, coadunato exercitu ad Castelli tendit obsessionem. Quod ut circumquaque innotuit, Fredenandus ejusdem V. frater, & Munio Consul, levir ipsius, ambo videlicet Municipis Archiepiscopi & fideles, adeunt Archiepiscopum: ineunt cum eo colloquium de Veremundi reconciliatione, & de Castelli redditione: hinc enim cogebat eos sanguinis propinquitas, hinc Archiepiscopi obsequialis fidelitas atque utilitas: multis quidem atque diversis inter Archiepiscopum & Veremundum disputant colloquiis, ut & ille reddat Castellum, & Archiepiscopum habeat sibi retributorem & amicum. Quod tyrannica Veremundi audacia penitus renuit. Ob hoc Archiepiscopus multo magis in iram exasperatus, nisi Castellum sibi reddatur citius absque dilatione, obsessionem minatur, & parat usque ad deditio-nem. Quid plura? Veremundus invitus atque coactus reddidit Castellum Archiepiscopo, & ipse dedit hoc ad custodiendum cuidam Ecclesie B. Jacobi Archidiacono, cui nomen Petrus, Patronimicum autem Cresconides. Veremundum siquidem jam sibi reconciliatum Fredenando fratre ejus & Munione Consule ejusdem leviro, causam illius cum Archiepiscopo pertractantibus & pro eo interpellantibus, sedavit datibus aliisque præstimonis.

Dein-

Anno 2 Deinde Archiepiscopus consilio habito cum Canonici-
 1125 cis dederat idem Castellum Fredenando ejusdem Veremundi
 fratri. Hic Archiepiscopo ut puta ejus militiae princeps
 obsequabatur, & ab eo plurima habebat praestimonia. Ju-
 ravit tamen idem Fredenandus, & hominum fecit Archie-
 piscopo, videlicet Castellum hoc se pro B. Jacobi jure &
 obsequio habiturum, & Archiepiscopo vel Canonicis post-
 quam postularent absque controversia redditurum. Deni-
 que idem Fredenandus cum adiret Portugalliam commen-
 davit idem Castellum Comiti M. leviro suo, accepta ab
 eo (1) quod postquam praeciperet reddi, illud absque ali-
 qua contradictione Archiepiscopo vel ejus Canonicis red-
 deret. Post hoc temporis intervallum processerat, & ad re-
 cuperandum Castellum Archiepiscopus propensius anhelans,
 tam per literas quam per nuntios praedictum Fredenan-
 dum jam Consulem in Portugallia sollicitavit de Castelli
 redditione. Qui jurisjurandi & hominii, quod Archiepisc-
 opo fecerat, non immemor, Comiti M. jusserat reddere
 Castellum Archiepiscopo. Verum ille Castello privari, ut-
 pote tali municipio, molestius tulit. Demum Archiepisco-
 pus intonat Comiti M. qui ab eo plurima & largiora praesti-
 monia habebat, aut Castellum reddat sibi remota praetela-
 tione, aut Archiepiscopum habeat inimicum ablata sibi B.
 Jacobi praestimoniorum ubertate, quod immanissimi causa
 efficiens damni ei fieret: propterea Comes M. nolens, immol-
 invitatus atque coactus, reddit Castellum Archiepiscopo.
 Archiepiscopus vero commendavit hoc cuidam Proceri sub-
 sicque actum est, ut & ea Castella quae in captione amisse-
 rat, & caetera post deliberationem suam praedictus acquire-
 ret opitulante B. Jacobo. Archiepiscopus, quae usque in
 hodiernum diem praesidio atque cautela ejusdem Ar-
 chie-

(1) *Deest fide, vel securitate.*

chiepiscopi sunt juris & proprietatis Beati Jacobi.

De Concilio Compostellæ celebrato. Cap. 52.

Anno

1122

Eodem tempore prædictus Archiepiscopus & Legatus, licet ingruentibus undique persecutionum tumultibus, Bracarenfis & Emeritanæ provinciarum Episcopos & Abbates vocavit ad Concilium, utpote ad Dei anhelans servitium, & ad corroborandum Sanctæ Ecclesiæ statum. Huic itaque Concilio interfuere D. Autienfis Episcopus, A. Tudenfis Episcopus, G. Colimbriensis Episcopus, H. Portugalensis Episcopus, M. Minduniensis Episcopus, S. Abilenfis Episcopus, & eorum Abbates. Salmanticensis Episcopus expulsus erat à Sede sua & profugus: Rex namque Aragonensis expulerat eum, & in ejus Ecclesia idolatras & Ecclesiæ Sanctæ inthronizaverat incestatores. Qui Salmanticensis cum prædicto diutius Compostellæ moratus Archiepiscopo ejusdem licentia perendie cum Regina discesserat: acceperat quoque dona ab Archiepiscopo, & Capellam ad celebrandum pontificale officium. Lucensis autem Episcopus qui eodem tempore obsequebatur Reginæ in urbe sua commoranti, misit ad Concilium Abbates & Clericos suæ Dioeceseos, qui ejus excusarent absentiam. Interfuerunt omnes Abbates & Clerici Astoricenses privati Pastore: nuper enim Pastor eorum persolverat jura naturæ. Bracarenfis Archiepiscopus quoniam circa id temporis in Numantiæ morabatur finibus, nec huic poterat Concilio interesse, direxit huc Abbates & Clericos suæ Metropoleos: & ibidem de Ecclesiæ suæ finibus cum Portugalensi satis disceptavit Episcopo. Celebratum est autem hoc Concilium Compostellæ Consilio Regis & Reginæ mediante Quadragesima in Era I. C. L. X. (*) VIII. idus Martii à prædicto Compostellanæ Sedis Archiepiscopo & Legato. Tanta Cleri ac populi Principumque Gallæciæ convenit multitudo, quod vix in Apostolica, licet magnæ sit quanti-

*
Anno
1122

ti-

Anno titatis, contineretur Ecclesia. In eodem equidem Concilio
 1122 propensius pertractatum est de statu Sanctæ Ecclesiæ propter
 persecutionum tumultus per nimium tunc vacillante, & de
 pacis stabilitate.

*Quod Dominus liberavit eum de manibus Sarracenorum dum
 adhuc esset in juventute. Cap. 53.*

*
 Circa
 Ann.
 1095

Magna omnipotentis Dei pietas, magna Domini qui
 novit eos qui sunt eius misericordia, qui Compos-
 tellanum Archiepiscopum & Legatum, à manibus Jezabel,
 ut prænotatum est, B. Jacobo Apostolo patrocinate, libe-
 ravit. Nempe potentia Dei dextera quam plures & diffi-
 cilimos idem Archiepiscopus evasit angustiarum laqueos,
 ut supra partim diximus. Eadem quoque & cetera sub uno
 ad memoriam revocare operæ pretium arbitror: nullo in-
 quam stylus meus inertia arguatur. Cum igitur idem Ar-
 chiepiscopus ante Episcopatum post primam videlicet hono-
 ris B. Jacobi præposituram, * in procinctu cum Comite
 R. & cum optimatibus Gallæciæ ad extirpandam tenderet
 perfidiam Gentilium, Sarraceni collectis undique viribus,
 Christianorum Castra prope *Olisbonam* circumdantes, im-
 mensa obsederunt bellatorum multitudine. Tanta conflu-
 xerat incredulæ gentis multitudo, tanta convenerant Barba-
 rorum agmina ad Christianorum perniciem impetum fac-
 turi. Denique cum Christianorum alios cæderent, alios
 vinculis manciparent; ipse licet inermis protegente eum
 Omnipotentis dextera, à telorum grandine, à tanta san-
 guinis effusione, immo ab ipsis Sarracenorum manibus,
 liber & incolumis evasit. Illud enim Davidicum habuit
 in corde & in ore: *Dominus eripuit me de medio inimico-
 rum meorum.* Et illud Salomonis in Canticis canticorum de
 Divina protectione & ineffabili gratia Domini: *Leva ejus
 sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.*

Quan-

Quando aliis ruentibus de opere B. Jacobi in sede sua remansit incolumis.

Anno
1122

2 **T**Ransacto quoque non modico temporis intervallo, videlicet *cum jam Episcoparet*, * quaedam die confederat in fabrica Ecclesiæ B. Jacobi super crates in sublimi cum copiosa populi multitudine: dumque ibi plurimorum, utpote in præsentia Episcopi B. Jacobi, diffinirentur causæ, inter cetera ipse Episcopus militem quendam reatu furti arguebat. (hujus namque noxæ participes præcipue semper habuit exosos, & à Gallæcis tale aucupium penitus refecare visus est.) Prædicto itaque milite ab Episcopo ducto in causam, & de furti commissione appellato, subito crates nimio pondere corruunt in imum: corruit & ipsa multitudo populi, alios semineces, alios fractis cruribus, vel tibiis sive brachiis, utpote tanto præcipitio collissos vider. Episcopus autem cum uno tantum socio super quendam partem trabium quasi in aere pendens, divina eum protegente gratia incolumis remansit: alii omnes collissi ruerunt. Ipse uno tantum comite in sede sua resedit. Post hæc appositis scalis atque restibus Episcopus cum suo sodali ad ima incolumis deducitur: cunctisque admirantibus in tanto periculo stetit illæssus. Miles quem superius in causa pro furto ab Episcopo ductum meminimus, collissus graviter, fracto crure atque tibia, adducitur ad Episcopum: quem cum vidisset Episcopus pessima collisione flagellatum, divina, inquit, ultionè actum est. Ego quidem pro furti calumnia in te animadvertere volebam: Deus autem Justus Judex in te exercuit suam sententiam. Absit ut post Divinam in te ultionem, humani examinis flagello feriaris. Scriptum est enim: *Non judicabitur bis in idipsum.* Cessa igitur frater ab hac nequitia, & ille, ait, qui te suæ correctionis virga percussit, consoletur te, utpote piissimus. Pater, baculo paternæ substen-

*
Post
Ann.
1100

Anno 1122 tationis. Gratias uterque agamus Deo de ineffabili consilii sui magnificentia : me piissimi patris clementia in tanto periculo conservavit illaessum . te laetit ut ab incepta nequitia resipiscas in posterum : maxima Dei pietas , maxima ejus patientia qui neminem vult perire , sed omnes homines vult salvos fieri.

Quando apud Iriam ruente Palatio incolumis evasit.

Circa
Ann.
1107

3 **I**TEM quadam die idem Episcopus apud *Iriam* in excelso residebat folio , causasque publicas dicente justitia examinabat , maxima quidem hominum illuc convenerat multitudo , ut puta ad tanti viri praesentiam , alii ut de acceptis injuriis justam reciperent satisfactionem , alii advocati ut satisfacerent ; ceteri ut Legum & plebis scitorum diffinitiones & justitiae perciperent exercitationes. Miles quoque quidam praepotens intererat , quem Episcopus propter incestam consanguinitatis copulam gladio percusserat anathematis , & a liminibus Ecclesiae sequestraverat. Hunc Episcopus intendens a tanti incesti revocare facinore , evangelizabat ei verba vitae & disciplinae : hinc terrebatur eum gehennae incendiis , & nisi resipiscat perpetuis cruciatibus mancipandum atruebat : hinc si resipiscat , aeternae vitae beatitudinem & in caelesti gloria felicem pollicebatur mansionem. Dum haec aguntur & miles de consanguinitatis copula a Praesule arguitur , subito corruiit folium tecti , atque parietum , solutis compagibus : ruunt omnes in praecipitium , trabium , regularum , lapidumve pondere obruti ; colliduntur tantae ruinae congerie , alii fractis cruribus vel brachiis , alii toto corpore collisso semineces. Fit confluxus populorum ad tantae ruinae sonitum : curritur utrimque ad pontificalis Palatii praecipitium ; alii parentes , alii amicos , alii natos flendo & ejulando sub lapidum aggere , sub fragmentorum congerie requirunt , inventos etiam semineces abstrahunt : pars autem illa solii in
qua

Qua Episcopus solus in scamno suo residebat, firma stetit atque illaesa, nec corruentis Palatii strage aliquatenus labefacta. Ex consuetudine equidem habetur Episcopum S. Jacobi praë nimia honoris excellentia, nisi alius interfit Episcopus, aut Rex, aut alia excellens persona, solum in sedili suo sedere. Prædictus Episcopus ea die Missam de Resurrectione Domini celebraverat. Hunc ergo in tanto periculo sibi habuit propitium, cui laudes & orationes persolverat, sacrosanctum offerendo Sacrificium, Divina namque protectus gratia corruente undique Palatio, ceterisque prostratis, solus in sede sua illaesus atque incolumis permanfit, ac tantum solii salva parte, in qua ipse residebat. Scriptum quippe est: *Prope est Dominus omnibus invocantibus eum in veritate.* Et: *Custodit Dominus omnes diligentes se.* Miles, quem supra meminimus, postquam de ruinae congerie graviter collissus evasit, mox Episcopi prostratus pedibus, abrenunciat illicitæ consanguinitatis copulæ, & in quo prius incorrigibilis fuerat, jam gerens poenitentiam orat atque precatur dari sibi poenitentiam. Ad quem Episcopus: Nosti (inquit) fili carissime, quanta circa cordis tui duritiam usque modo fuerit misericordia Domini: ipse enim peccatorem non vult perire, sed magis ut convertatur & vivat; ipse quoque quem diligit castigat, flagellat omnem filium quem recipit. Ut ergo fili super te peccatore poenitentiam agente majus gaudium sit in Cælo quam super nonaginta novem justis, qui non indigent poenitentia, accipe poenitentiam & convertere ad Dominum Deum tuum, & ipse convertetur ad te. Ipse equidem castigavit te, quia te diligit: flagellavit, quia ut filium recipit. Hæc sunt flagella paternæ pietatis: hæc sunt verbera Divinæ correctionis: noli spectare flagella iracundiæ ne thesaurizes tibi iram in die iræ. Quid plura? Miles accepta ab Episcopo poenientiæ, ab illicita consanguinitatis copula revocatur.

Anno 1122 Hæc dies bina nobis præbuit trophea : bina contulit Eccle-
fiæ gaudia ; & de Episcopi in tanto periculo incolumitate,
& de militis ab illicita copula pœnitundine.

Qualiter evasit à captione Aria Petrizi.

Anno 1110 4 **I**DEM quoque Episcopus post aliquantum tempo-
ris Gallæcia discordiæ facibus accensa , quantum
ad reformationem pacis anhelaverit , luce clarius patet.
Cum enim post mortem Regis bonæ memoriæ Domini Al-
fonsi , quidam nequitia complices Gallæciam guerris tu-
multuari sitientes , obsedissent in Castello Minci Regem
puerum , Comitis Raymundi , & Reginæ Urracæ filium,
& Comitissam Comitis P. Nutritii Regis uxorem, pluresque
Gallæciæ optimates, sicut in priori libro dictum est, Epif-
copus & eos absolvere, & pacis jucunditatem revocare inten-
debat. Porro necessarium ducens (1) inimicitiarum aculeos,
conspirationum molimenta, proditorum incentiva, reseca-
re. Verum enimvero cum prædictis obsessis abominabilis
Ariæ Petride ejusque complicum proditione Episcopus cap-
tione mancipatus est. Quo capto Reges, Principes, Duces,
Marchiones honoris sui primatum usurpare nitebantur:
plures, tam proditoris auctores, quam ceteri, ad vendi-
candum sibi B. Jacobi honorem animabantur, sed qualiter
immensa Dei clementia ejusque mirifica misericordia à per-
jurorum proditorum manibus eum liberaverit, nostrum
quidem est mirari, Divinæ autem providentiæ est talia ope-
rari. Ipse qui ait : *Confidite, ego vici mundum*, eripuit
eum de manibus inimicorum suorum, & super inimicos suos
excelsam fecit eum. Superius quidem hæc breviter scripta
sunt : sed & cum ceteris hic annotari arbitror opportunum,
ut visso à quantis eum Dominus eripuit periculis, ceteri
amplius confidant de misericordia Domini.

Quam

(1) Ducebat legendum, vel aliquid deesse fatendum est.

Qualiter evasit à bello de Angos.

Anno

1122

Anno

1111

5 **D**enique soluto Episcopo ceterisque demum solutis, unctoque ab eo prædicto puero Compostellæ in Regem, & sic Gallæcis pace confœderatis; idem Episcopus cum Rege puero & cum Gallæcorum Principibus properat in procinctum, nempe à non modica citra pontem *Gronii* parte Regni Regem expellere Aragonensem, quam violenter atque fraudulenter usurpaverat, justum & sanctum fore arbitratur: justitiæ etenim est unicuique attribuere quod suum est. Ceterum postquam ad fontem *de Angos*, prope scilicet Legionensem civitatem, ventum est, adest eis obviam Aragonensis cum copiosa militum atque peditum multitudine: bello utrinque conferto prostratisque utrinque quam pluribus Gallæcorum, alii interempti, alii capti, alii in fugam versi sunt. Belliger Aragonensis priusquam phalanges suæ bellum conseruissent, decem audacioribus atque fortioribus sui procinctus id negotii injunxerat, ut circumspicerent & explorarent qua parte belli consisteret Episcopus B. Jacobi. Insuper addidit atque indixit, ut persequerentur eum donec caperent. Si enim Compostellanæ Ecclesiæ Episcopus caperetur, sperabat Aragonensis Gallæciam facile se invassurum, statimque juri suo vindicaturum. Quidni? Episcopus Gallæciæ tutor, protector, atque patrocinator erat: ceteris ad discordiæ tumultus ruentibus, bellaque & seditiones concitantibus, ipse reconciliator, ipse pacis justitiæ atque veritatis amator constanter permanebat. Gallæciæ Regnum licet ex parte divisum, consolabatur atque consolidabat: idcirco his qui omnia turbari, omnia pessundari sitiunt, odio habebatur: ceteris qui his contraria sectantur, ut Pater & Dominus diligebatur. Posito Aragonensi tyranno victoriæ palma, licet quibus Rex injunxerat Episcopum circumquaque sollicitius requirerent, & in ejus captionem animosius ruerent, ille

ANNO 1122 tamen qui non deserit sperantes in se, qui diligit diligentes se, præsto ei affuit: nimirum à persecutoribus tutavit eum, à faucibus hiantium, à dentibus leonum eripuit eum, per medias hostium acies, per medias bellatorum phalanges, per ipsos sequentium gladios, protegente eum Divina potentia incolumis evasit. Ei igitur à quo omne bonum procedit Episcopus tantum ascribens patrocinium, agebat: *Dominus mihi adjutor, & ego despiciam inimicos meos.* Relectis tandem his qui à bello evaserant, pluribus tamen amissis, sicut in primo libro patet, * ad propria reversus est.

C.73. *Qualiter evasit de incendio turris, & de medio inimicorum suorum.*

ANNO 1117 6 **L** Apso præterea non modico tempore Clerici atque Cives Compostellæ in ipsum conspiraverunt & conjuraverunt Episcopum: sæpius eum expellere ab Episcopatu moliti sunt: sæpius cum Regina molimenta prodicionis in eum machinati sunt: sæpius Reges & Principes in eum surrexerunt: sed Dominus erat ei adjutor, nec timebat quid sibi faceret homo. Cum autem conspirationis & conjurationis seditionarii, complices iniquitatis suæ, casses penitus cassari doluissent, facto impetu insurrexerunt in Episcopum, & in Reginam, lapides, tela, ignem in eos jacentes, mortemque omnimodis comminantes. Sed qualiter fortis dextera justi judicis, cui omnia possibilia sunt, eripuerit eum ab obsidione & incendio turris, qualiter per medios hostium circumstantium cuneos eum deduxerit, qualiter ab ipsis infecutorum sanguinem ejus sitientium pugionibus, eum liberavit, qualiter de medio inimicorum suorum per medium etiam excubiarum eum extraxerit, qualiter deinde super inimicos suos excelsum eum fecerit, humani capacitatis ingenii non sufficit intelligere, nedum ad plenum describere. Verumtamen quantum ingenii mei situla

rula capere sufficit ; historiae series in priori libro indicat. Anno
 Verba Domini sunt hæc : *Si habueritis fidem tamquam gra-* 1122
num sinapis , dicetis huic monti transfer te , & transferet Cap.
se. Cum enim justus ex fide vivat habens quidem omnia & 114.
 abundans , non est dubium quin vivat in eo qui dixit : *Ego*
sum via , veritas , & vita. Ipse viam servorum suorum in
 pacem dirigit , ipse veritatem sectantes tuetur atque custo-
 dit , ipse vita viventes à dextris & à sinistris protegit.
 Episcopus hanc viam tenuit , hanc veritatem dilexit , hanc
 vitam desideravit : ab eo igitur quem dilexit dilectus est,
 ab eo protectus est , ab eo super inimicos suos excelsus fac-
 tus est.

7 Regina quoque in eundem & in Episcopatu & in
 Archiepiscopatu plurima machinata fuerat : ipsa nimirum
 Ecclesias ubique per Regnum suum auro , argento , & qui-
 busque pretiosis expoliaverat : Civitates , oppida , Castella,
 villas , ut res usque in hodiernum diem ostendit , pessunda-
 rat : pacem & justitiam , earumque collegas effugaverat.
 Cum ejus indefessa voracitas Regnum pessundedisset Hi-
 berum , restabat Ecclesia B. Jacobi , & ejus honores in
 quibus prædicta Jezabel deprædare ardebat : idcirco inter
 eam & hujus Ecclesiæ Pastorem sæpius pacis dirumpebantur
 fœdera : ipsa enim assidue ad rapinam & ad excidium an-
 helabat : Archiepiscopus lupinam rabiem ab ovili suo arce-
 re , beluinos dentes ab Ecclesiæ suæ corpore amovere , ve-
 lut strenus Pastor viriliter elaborabat. Sed cum muliebris
 animi molimenta sæpius cassarentur , nec vi , nec dolo ra-
 biem suam fera crinis satiare quivisset , ad majora nequi-
 tiæ argumenta intendit animum. Scriptum est enim : *Ins-*
tantia concupiscentiæ transvertit sensum. Demum tanto di-
 lectionis fœdere Regina confœderavit sibi Archiepiscopum ,
 tot tantisque juramentis obligavit se illi , quod omnia
 fraudis emolumenta crederentur abesse , sese etiam Ar-
 chie-

Anno 1122 chiepisepo admodum exhibuit obnoxiam : Archiepiscopus credens omnem iniquitatis filicem ab ea funditus eradicatam credebat se illi : nempe verum est illud poeticum: Quo semel est imbuta recens servabit odorem testa diu; obsequabatur ei propensius, opitulabatur attentius, & in Gallæcia & etiam in Portugalliæ finibus : quod superius in hoc libro stylo meo dilucidatum est. Quid multis immoror? dum redirent à Portugallia Regina tot fœderibus, totque juramentis spretis, nec dominium nec homines verita nefandissima prodicione cepit Archiepiscopum, & inclusit in municipiis suis. Post hæc ad rapinam & excidium Canoniconum atque Civium, immò totius honoris B. Jacobi, jam voti sui compos animatur : nil sibi obfuturum esse capto capite, sed omnia in manibus suis fore opinatur: polluitur animus, ejus sacrilegio sceleratissimæ voluntatis spoliandi Deum & homines : ait enim B. Augustinus : *Perfecta voluntas faciendi reputabitur pro opere facti.* Item: *Voluisti, sed non potuisti, sic annotat Deus quasi feceris quod voluisti.* Perjuriis facinora conglutinat, sacrilegiis sacrilegia accumulatur : Sed qui tres pueros de camino ignis ardentis liberavit, quique B. Petrum de carcere Herodis eripuit, ipse Archiepiscopum ab execrabili captione Regine abstraxit. Miro equidem & ineffabili modo, illa nolente, illa renitente, liberatus est. Mirantibus quoque & his qui interfuere, & absentibus qui audire modum solutionis illius ex improvise & inopinato, voluit sic fieri divina providentia, ut octavo die à captionis carcere liberaretur. Noluit quod summæ tantum fuerat potentia, humanæ adscribi audacia. Miratus est & ipse Archiepiscopus (sicut ab ore ejus sæpius audivimus) Dei virtutem tam efficaciter, tamque celeriter sibi fuisse propitiam, non suis meritis, sed divinæ ascribens miserationi. Pius & misericors Dominus, qui eum de tot tantisque libera-

tavit angustiis, noluit servum suum deferere in vinculis mulieris Babiloniae: noluit Apostoli sui Ecclesiam tali Praefule privari: noluit eam leonum atque luporum dentibus dilaniari: noluit sacra & non sacra à perditissimis perditum iri. Mira & ineffabilis Dei dispensatio! qui servos suos ab impiis patitur premi & affligi, ut ostendat in eis brachium supernae virtutis, relaxat fræna iniquorum, ut augeatur fidelibus suis retributio meritorum. Crescente enim persecutionis pugna, crescit & victoriæ palma: unde scriptum est: *Non coronabitur nisi qui legitime certaverit.* Et in alio loco: *Vincenti dabo edere de ligno vitæ.* Forte & efficax fuit brachium Domini in solutione Archiepiscopi, maximum equidem & abhorrendum piaculum in Christum Domini talia fieri: abominabilius, & execrabilius fuerat hoc facinus, efficacius & admirabilius fuit in eo miraculum mirifici omnipotentatus: idcirco cum hoc excellentiori atque admirabiliori patrocínio in nefandiori atque execrabiliori piaculo, cetera quæ prædicta sunt ad memoriam revocare volui. Omnes itaque qui de misericordia Dñi confidunt, audiant & intelligant efficacem superni patrocínatus circa Archiepiscopum magnificentiam, & glorificent Patrem qui est in Cælo & in terra.

*De conductu aquarum quæ profluunt ante Porticum Ecclesie
B. Jacobi. Cap. 54.*

INter cetera prædicti Archiepiscopi & Legati opera, quoddam nobile & præclarum opus oblivione non debet obnubilari: exigit enim ipsius operis admiranda utilitas, ut quanto per se jucundatur non inglorium, tanto per me laudibus efferatur ad plenum. Quæ digna sunt laude dignum est præconando memoriæ commendare. Cum igitur Archiepiscopus indefessa sollicitudine pervigil compèrisset B. Jacobi peregrinos pernitiâ substinere aqua-

Anno
1122

rum inopiam, paterna pietate compunctus indoluit. Novē-
rat illud Apostoli: *Si compatimur, & conregnabimus*. Com-
patiebatur peregrinis qui ad Apostolicam venientes Eccle-
siam, die ac nocte aquam ad hauriendum, seu aliis usibus
necessariam requirebant, nec inveniebant: sæpius neces-
sitas compellebat eos aquam emere ab hospitibus, seu ab
aliis dato pretio, & quod ad victus emptionem reserva-
bant, in aquæ usus partim consumebatur: hi vero qui-
bus pecuniæ deerat marsupium, sæpissime tolerabant acer-
rimam aquarum penuriam. Nimirum tanta ad B. Jaco-
bi Ecclesiam confluit peregrinorum multitudo! Diu Ar-
chiepiscopus adhibere remedium excogitavit, sed arduum,
immò difficillimum erat. Tandem hortatu, & admonitu,
jussu, & ostensu ejus Bernaldus Ecclesiæ B. Jacobi Thesau-
rarius cœpit aquæductus componere: per milliarium igitur
fere extra suburbium Compostellæ aquæductus atque me-
tus subterranei componuntur. Magno labore, maximo pe-
cuniarum erogatu, aquarum cursus ad Ecclesiam dirigitur,
& cavato atque composito alveo adducitur. Postquam au-
tem ventum est prope Ecclesiam S. Martini, secus videlicet
domum Petri Anaiade, ab hinc lignæ canales ferro &
plumbo consolidatæ suscipiunt aquarum torrentem, &
partem ejiciunt ante porticum Apostolicæ Ecclesiæ, par-
tem in Claustrium S. Martini Monachorum usibus profutu-
ram. In eodem quoque Monasterio tanta sustinebatur
aquarum penuriâ, quod etiam ad abluendum manus, nisi
aliunde efferretur, aquam non haberent: harum autem
aquarum tanta manat abundantia, quod & Monasterio S.
Martini sufficit, & ante B. Jacobi Ecclesiam torrente im-
petu profluit, per ipsas lignæ canales ejicitur in cavatum
lapidem miræ magnitudinis, quem ipse Archiepiscopus
olim ad hunc usum jusserat fieri, ad hunc quidem usum,
sed in alio loco, videlicet in Claustro Canonicorum B. Ja-

cobi: indefessæ namque strenuitatis in agro Domini operarius
 Claustrum Apostolicis Canonicis præclarum & elegans scilicet
 opus ædificare toto animi nisu desiderabat, & per sub-
 terraneos meatus aquam adducere in Claustrum ad opus
 Canonicorum, sicut ante porticum Ecclesiæ B. Jacobi us-
 que in hodiernum diem adducitur & profluit: sed guer-
 arum tumultibus præpeditus quoniam id operis differeba-
 tur (quod tamen tempore suo construere ardentius sitiebat)
 aquarum receptui exposuit lapidem illum utilem & neces-
 sarium, pluribusque profuturum. Recipit igitur lapis ille
 aquas per subterraneos meatus adductas, & quotquot ha-
 bent necesse indeficienter propinat. Tantarum aquarum af-
 fluentiæ admodum congratulantur peregrini: vocant eas
 aquas B. Jacobi, quasi sanctificatas & saluberrimas & ad
 humanos usus divinitus præparatas. Quantam autem utili-
 tatem, quantamque admirabilis spectaculi hæc aqua præ-
 beat excellentiam, nisi qui viderit quispiam, nequit satis
 mirari. Quæ ut frigidior & limpidior emanet, fecit ejus
 alveum Archiepiscopus cooperiri lapidibus, & desuper hu-
 mo usque ad ortum fontis, à quo derivatur: frigida ita-
 que atque limpidissima emanans, profuit peregrinorum
 haustui, ceterorumve usui utilissima. Habemus ex Evan-
 gelio *duo in lecto unus sumetur & alius relinquetur: duo*
molentes unus sumetur, & alius relinquetur: duo in agro,
unus sumetur & alius relinquetur, in agro scilicet in mi-
 nisterio Sanctæ Ecclesiæ tamquam in agro Domini operatur
 qui tantam sollicitudinis curam Ecclesiam cui præest exhi-
 bet, tanta agrum sibi commissum sollicitudine excolit, ut
 decet: videlicet excolenda excolendo, extirpanda extir-
 pando, renovanda renovando, ædificanda ædificando: ta-
 lis profecto operarius, utputa fidelis servus & prudens,
 adveniente nocte, hoc est, sæculi adversitate, permanens in
 fidei constantia & bonorum operum exercitio, ad vitam af-

Ann^o 1122 sumitur æternam, dum alii decidunt & relinquuntur ad pœnam. Prædictus Archiepiscopus & in Ecclesiasticis & in sæcularibus quantum sua interest & quantum nostræ capacitatis est, tantam & sollicitudinem ut agro Domini viriliter exulto, peractoque, tandem hujus vitæ feliciter curriculo, cum his qui assumuntur, ad æternam assumatur & ipse vitam.

De ædificatione Ecclesiarum & Palatiorum. Cap. 55.

Construxit quoque idem Archiepiscopus Ecclesiam S. Pelagii de Ante altaria secus Ecclesiam B. Jacobi destructa vetustissima & ignobili Ecclesiola, quæ prius ibi fuerat. Item in Compostella funditus renovavit Ecclesiam S. Michaelis, Ecclesiam S. Felicis, Ecclesiam S. Benedicti. Super porticum etiam Ecclesiæ S. Jacobi, per quam itur in *Villare Miluorum*, ædificavit altare in honore Beati Benedicti, Beato quoque Paulo, quoniam raro in Ecclesiis Hispaniæ ejus memoria habebatur, & B. Antonino, & B. Nicolao. Super porticum quæ ducit ad torrentem aquæ secus monetam, altare construxerat Beato quidem Benedicto & B. Antonino honoris vices recompensare satagebat, quorum altaria in quadam turri secus vetustam B. Jacobi Ecclesiolam fuerant, quod in præcedentibus apertius scriptum est. * Vetustissimam quoque Ecclesiolam S. Thomæ de Ouria, quæ penitus ruinam minabatur, destruxit, & aliam ibidem novam ædificavit in Castello *Honesto* præter cetera ab eo ibi constructa, quæ supra notavimus, ædificavit optima Palatia: Ecclesiam autem quam ipse in eodem Castello fecerat, quoniam humilis & parva erat, & pedibus super muros Castellum euntium conculcabatur, dirui jussit. Deinde aliam Ecclesiam majorem, excelsam, & eminentem, ibidem ædificavit. Utile & congruum arbitratum talem Ecclesiam, talia Palatia in *Honesto* ædificari, in quibus B. Jacobi Archiepiscopus honorabiliter cum Clericis

eis & militibus suis, ut decet eum, aliquoties commemorare-
 tur. In tempore quidem guerrarum Honestum est quasi
 thesaurus & camera Compostellani Archiepiscopi & Cano-
 nicorum ejus. Decebat itaque excelsa & insignia habitacula
 ibi fieri, ut & Deus digne ac venerabiliter in habitacula
 suo adoraretur, & in ceteris ædificiis B. Jacobi ministri
 venerabiliter paufarent. Apud *Iriam* quoque ampla & mag-
 na Palatia ab antecessore suo bonæ memoriæ Domino Dida-
 co Episcopo ædificata habebantur: in his solebat & ipse
 Archiepiscopus ante Archiepiscopatum hospitari, sed in-
 gruente guerrarum tumultu, crebrescente per Gallæciam
 proditionis muscipula, revocavit ad memoriam olim quem-
 dam Episcopum B. Jacobi, nomine *Gudesteum*, dolo &
 proditione à Principibus Gallæciæ ibi fuisse interemptum:
 nimirum ad vacandum & serviendum Deo liberius quadra-
 gesimale observabat Iriæ jejunium, à militibus & à fami-
 lia sua segregatus. Intempestæ igitur noctis silentio scelera-
 tissima proditorum manus irruens in dormitorium præter
 Ecclesiæ parietes, ubi cum Canonicis dabat membra quie-
 ti, Proh nefas! Episcopum digladiaverunt. His ad memo-
 riam revocatis Archiepiscopus guerrarum temporibus duxit
 operæpretium *Patronum* commeare, ubi erat populosa do-
 morum multitudo. Sæpius enim cum in prædictis hospita-
 retur Palatiis, milites ac familia ejus ad propinquas Patro-
 ni commeabant domos, & dominum suum cum paucis
 Clericorum & cum cubiculariis quasi in solitudine relin-
 quebant. Experto credendum est: multotiens cum eo ibi
 fui, & quod scribendo perhibeo vidi, & sæpissime hos-
 tium incurfus ex improviseo formidavi. Ea propter Archie-
 piscopus, sano potius consilio Patronum commeavit, ibi-
 que suam commutavit mansionem: & quoniam non dece-
 bat in minus idoneis eum habitare ædificiis, construxit
 idonea Palatia secus Ecclesiam Patroni, quam & ipse quo-
 dam

Anno dam Presbytero bonæ memoriæ Pelagio dispensatore fece-
 1122 rat. * In his Palatiis Archiepiscopus tamquam cohabitan-
 * tium multitudine vallatus, suisque militibus stipatus, us-
 Lib. que in hodiernum diem per Dei misericordiam comite sa-
 1. lute sæpius habitat. Sic habitet, sic ædificet, sic valeat
 cap. Deo donante diutius.
 2.

De convenientia Archipresbyteratum Salagiæ, Bisancos, Trafancos, Lavacencos, & Arros, inter Archiepiscopum & M. Mindun. Episcopum. Cap. 56.

INter prædictum Archiepiscopum, Compostellanæ Ecclesiæ Canonicos, & inter Minduniensem Episcopum, & Mindunienfis Ecclesiæ Clericos, super quibusdam Archipresbyteratibus, videlicet Bisancos, Trafancos, Salagiæ, Lavacencos, quæstio temporibus scilicet bonæ memoriæ Regis Adefonsi sæpius fuerat ventilata. Compostellana namque Ecclesia astruebat hos Archipresbyteratus ad suam pertinere Diœcesim, & Mindunienfis ad suam: qua in re noster Archiepiscopus ut adipisceretur quod suæ Ecclesiæ esse astruebatur, frequenter Clericos suos Romam delegando non modicas expenderat pecunias, sæpius in præsentia Papæ Paschalis id negotium prolatum atque ventilatum fuerat, sæpius ipse Papa literas suas hujus rei causa ad Compostellanam & ad Minduniensem direxerat Ecclesias, necnon ad Comprovinciales Episcopos, sicut in primo li-
 * bro plenius scriptum est. * In multis quoque Conciliis per
 C.34. Hispaniam celebratis in præsentia Romanorum Cardinalium & Legatorum super hoc multoties conventum est, sed non discussum. Denique ex sententia Romani Pontificis apud *Afforicam* ad hoc diffiniendum Compostellanos & Mindunienfes convenire Clericos sancitum est: hujus rei judicio Burgenfi Episcopo prædestinato iudice, sed Mindunienfibus deficientibus, & se à Compostellana Ecclesia

violentiam pati causantibus, hæc quæstio remanserat indiscussa. Veruntamen Compostellanæ Ecclesiæ Canonici, Mindunienses iudicio superatos, & prædictos Archipresbyteratus distante iustitia se vindicasse, astruebant. Huius rei diffinitio ingruente per Hispaniam guerrarum tumultu multis temporibus sopita remanserat: nunc Compostellana, nunc Minduniensis hos Archipresbyteratus vendicabat Ecclesia, sed sæpius Compostellana, utpote columna iustitiæ & Ecclesiastica atque sæculari potentia magis suffulta. Ipse quoque Clerus ac populus qui in hac Dioceseos parte habebatur, quodam inobedientiæ evagabatur supercilio, quoniam geminam gloriabatur se habere matrem. Tandem M. * Compostellanæ Ecclesiæ Thesaurario, * Minduniensi Ecclesiæ Episcopo, lapsoque non modici temporis curriculo inter nostrum Archiepiscopum eundemque Episcopum prædicti negotii cœpit agitari quæstio. Sed Archiepiscopus videns id negotii olim indiscussum, diutius protelari, atque utrique Ecclesiæ animarum damnum magis magisque multiplicari; paternam habuit in his dispensationem: accersito namque M. Minduniensi Episcopo inconcussam imponere huic rei stabilivit diffinitionem. Ex beneplacito itaque utriusque, videlicet Compostellani Archiepiscopi & Legati ejusque Canonorum, & Minduniensis Episcopi ejusque Canonorum, statutum est atque conventum, ut Compostellana Ecclesia quiete & inconcussa habeat imposterum hos duos Archipresbyteratus *Salagiam & Bisancos*: Minduniensis vero, sive Vallibriensis Ecclesia, quiete & inconcussa habeat imposterum hos duos Archipresbyteratus *Trafancos & Lavacencos*, & *Arros*. Quod ne quandoque vel quoquomodo inquietetur aut concutiatur, firmissima utrinque scripturæ auctoritate corroboratur hoc modo.

*
Mu-
nio.

Anno
1122*Convenientia inter Archiepiscopum & Minduniensem
Episcopum.*

2 **N**OS inferius scripti videntes Domnum Didacum Compostellanæ Sedis Archiepiscopum & Legatum, & Domnum Munionem Vallibriensem Episcopum, dissidentes & inter se altercantes super quibusdam Archipresbyteratibus, scilicet *Salagia*, *Bisancos*, & *Trafancos* usque ad *Lavacencos* & *Arros*, de quibus sæpius ventilata fuerat querimonia inter Domnum Didacum præfatum Archiepiscopum & Domnum Gundisalvum Minduniensem Episcopum antecessorem prædicti Episcopi Domni Munionis temporibus Regis Aldefonsi bonæ memoriæ, in generalibus videlicet Conciliis, necnon & in præsentia Domini Papæ Paschalis, diuturnæ fratrum fatigationi & diffensioni compatiendo, finem tanto negotio imponere operæpretium duximus: ab ipsis siquidem & à suis Canonicis rogati & invitati in unum convenientes hoc negotium fraternæ dilectionis affectu discutiendum eorum consensu suscepimus: nostri enim officii est schismatis feminarium destruere, & charitatis plantarium studiosa sollicitudine inter discordantes fundare. Perspectis igitur utriusque Ecclesiæ rationibus, hujusmodi convenientiam inter eos firma in perpetuum stabilitate facimus, ut imposterum Ecclesia B. Jacobi duos Archipresbyteratus, videlicet *Salagiam* & *Bisancos* perpetuo jure habeat & absque ulla repetitione possideat: & Vallibriensis vel Mindunienensis imposterum Archipresbyteratus videlicet *Trafancos*, *Lavacencos*, & *Arros* perpetuo jure habeat, & absque ulla repetitione possideat. Adjicimus etiam in hac convenientia, ut de honore B. Jacobi Vallibriensis vel Mindunienensis Ecclesiæ omnia illa Vota quæ sunt in toto Episcopatu Vallibriensi vel Mindunienfi in perpetuum habeat, & quiete &

libere avo p̄renni possideat , præter candelam quæ fit Cm. Anno
1122
 librarum per libram XXV. solidorum , quam annuatim
 Ecclesiæ B. Jacobi exolvat. Similiter adjicimus quod Valli-
 brientis Ecclesia in omni Compostellano Archiepiscopatu
 tributa Ecclesiarum quæ Tertias dicimus , nullatenus exi-
 gat, & è converso Compostellana Ecclesia in omni Episcopa-
 tu Vallibrienti tributa Ecclesiarum , quæ Tertias dicimus,
 nullatenus exigat. Hanc itaque diffinitionis convenientiam
 & literis nostris confirmamus , & propriis sigillis munimus,
 ut ab hinc & deinceps prætaxata querella inter Compostel-
 lanam & Vallibrientem Ecclesias perpetuo silentio sopiatur.
 Si qua igitur in futurum Ecclesiastica sæcularive persona
 hanc nostræ diffinitionis paginam sciens contra eam temere
 venire tentaverit , secundo tertiove commonita , si non
 satisfactione congrua emendaverit , potestatis honorisque
 sui dignitate careat , reamque se divino judicio existere de-
 perpetrata iniquitate cognoscat , & à sacratissimo corpore
 & Sanguine Dei & Domini nostri Jesu-Christi aliena fiat,
 atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat : cunc-
 tis autem hæc observantibus sit pax Domini nostri Jesu-
 Christi , quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant,
 & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant.
 Facta diffinitionis convenientia sub Era M. C. LX. * & Anno
1122
 qt. V. Kalendarum Septembris. Qualis est ista talis
 habetur in thesauro Vallibrientis Ecclesiæ.

Ego Munio Vallibrientis Ecclesiæ indignus Vicarius
 hoc scriptum propria manu confirmo. Ego Petrus Archi-
 diaconus Vallibrientis Ecclesiæ conf. Ego Arias Sisnan-
 dizi , qui tunc temporis Vallibrientis Ecclesiæ Archidiao-
 nus eram in Salagia , conf. Petrus Prior conf. Veremun-
 dus Archidiaconus qualiscumque Presbyter , cognominatus
 Adefonsus , conf. Ego Alderetus conf. Ego Petrus confir-
 mo. Pelagius conf. Martinus conf. Petrus Presbyter conf.

Anno Froyla Presbyter conf. Petrus Presbyter Primi Clerus conf.

1122 Didacus Oduarizi conf. Julianus Archidiaconus c. Guido Archidiaconus c. Petrus Joannis c. Petrus Abba c.

Paſſum M. Vallibriensis Episcopi.

3 **E**GO Munio Vallibriensis Episcopus promitto vobis in fide Christi & in rei veritate Domino Didaco Compostellanæ Ecclesiæ Archiepiscopo & S. R. E. Legato, ut ab hac hora in antea sim vester fidelis amicus, defendendo vitam vestram, & membra, & honorem quem habetis vel habituri estis, deprimendo malum vestrum in omnibus & per omnia sine arte, & malo ingenio secundum posse meum: si vero (quod absit) vobis exilium aliqua vi, vel violentia, aut expulsio honoris, evenerit, vel corporaliter vobiscum eam quo ieritis, vel juxta consilium vestrum me disponam: & hoc attendam vobis viventi dum vixero adjuvante divina gratia, sic Deus me adjuvet & hæc Sancta Evangelia. Quid quid vero de hoc pacto fide Christi stabilito absolveritis, absolutum sit. Consilia quæ mihi dixeritis, non discooperiam ad damnum vestrum. Ego M. indignus Episcopus hoc scriptum propria manu confirmo. Petrus Vallibriensis Archidiaconus conf. Arias Sifhandici Vallibriensis Ecclesiæ & Archidiaconus conf. Qui interfuerunt de Canonicis B. Jacobi Arias Gundisalvides similiter conf. Petrus Gundesindi similiter conf. Petrus Eliæ Archidiac. conf. Petrus Cresconides Archidiac. conf. Petrus Anaiades conf. Petrus Aftuarides c. Arias Munionides c. Giraldus Magister c. (1) Bernaldus Bernaldici conf. Adefonsus similiter conf. Petrus Stephanici conf. Petrus Fulco conf. Petrus Pelagides conf. Pelagius Muniz conf.

No-

(1) Hic ipse Aucter est qui hæc scripsit: latine hic Magister dicitur: græce vero Didascalus supra cap. 6.

Notitia vestimentorum, Librorum, aliorumque ornamentorum Ecclesie quæ fecit Archiepiscopus. Cap. 57.

EA quoque quæ ipse Archiepiscopus ad interiores Ecclesie suæ usus atque ornatus, scilicet vestimenta, ceteraque ornamenta, emit, lucrificet, acquisivit, vel fieri fecit, hujus operis serie commemorare non est incommodum: quæ enim per se, vel per auctorem, lucis memoriale merentur, oblivione sepelire argumentum est culpæ. Multa equidem in adhibenda Ecclesie suæ cura, prout res atque utilitas exposulavit, Archiepiscopus expendit: plura vero, atque majora, sicut rei veritas testatur, acquisivit: pensandum est quibus temporibus, quotque, quibusque persecutionibus Ecclesiam suam B. Jacobo suffragante patrociniî parma protexerat, quot & quanta ad expugnanda persecutionum argumenta expendit; quot & quanta acquisierit. Hac ergo quæ sequens patefacit series, prædictus Archiepiscopus, & S. R. E. Legatus, vestimenta, atque ornamenta Ecclesie lucrificet, emit, vel fieri fecit: videlicet quatuor citheras græco exercitio compositas, quatuor capas pontificales, & alias capas XII. serico textu pretiosas: duo paria vestimentorum pontificalium cum omnibus quæ ad ea pertinent: tria vero dedit, unum Hugoni Portugalensi Epo. qui fuerat olim Ecclesie B. Jacobi Archidiaconus, aliud dedit Munioni Minduniensi Episcopo, ejusdem Apostol. Ecclesie olim thesaurario: tertium G. Salmanticensi Episcopo suo suffraganeo: præterea duas Dalmaticas, unam Planetam nigram, de purpura textus Evangeliorum, duos argenteos, alium aureum, quem jam destructum ipse Archiep. restauravit, Missale argenteum, Epistolarium argenteum, Syon argenteum, balteum aureum, capas II. argenteas, in una quarum perhibetur esse caput B. Jaco-

Anno 1122 bi, aliam capsam eburneam, aliam metallinam deauratam
miro artificio cum vitro sculptam: aliam capsam auream
satis pretiosam, quam emit Archiepiscopus ter mille soli-
dis, & postea contulit Dño Papæ Calixto, Lignum Do-
mini argenteum quod dedit ei Regina U. Regis Adef.
filia; Crucem auream quam ipse dedit Bosoni Romano
Card. & Leg. & postea in Taurina Civitate Episcopo:
Calices tres argenteos, & unum aureum quod pro utilitate
quoque Ecclesiæ suæ dedit Dño Papæ: thuribulum au-
reum quod pro utilitate quoque Ecclesiæ suæ impendit,
aliud thuribulum aureum quod postea in loco prioris
Dño Papæ restituit. Tres urceolos argenteos, unum Anti-
phonarium, unum Officiarium, & unum Missale, tres
Breviales, unum Quadragesimale, duos Benedictionales,
Librum Pastoralem, Librum de Vita Episcoporum, Cano-
nes, alium Librum ex diversis sententiis, alium Librum
de Fide S. Trinitatis, & de aliis sententiis, alium Librum
majorem per totius anni circulum.

Has subsequentes literas misit Papa Calixtus eidem Ar-
chiep. pro deliberatione P. * Bracarenſis Archiep. quem

*
Pela-
gii
*

T. * Portugalensis Regina vinculis mancipatum cap-
tum tenebat. Cap. 58.

Taraf-
sa

Calixtus Episcopus servus servorum Dei. D. Compostel-
lano Archiep. salutem & Apost. Benedic. Peruenit ad
nos quod Portugalensis Regina T. fratrem nostrum P. Bra-
carensem Archiep. ceperit, eumque adhuc in captione deti-
neat. Unde nostras & literas dirigentes precepimus, ut us-
que ad proximum B. Jacobi Apostoli & Thoma festum libe-
rum illum cum hominibus & rebus suis, quietumque dimit-
tat, alioquin ex tunc in eam & in fautores ejus excommuni-
cationis sententiam dedimus, & in tota terra ejus divina
officia, prater infantium baptisma, & morientium pœni-
ten-

sentias, interdiximus, donec fratrem ipsum dimittat, & Romana Ecclesia de hac injuria satisfaciat. Precipimus ergo, frater, fraternitati tuae, ut eandem T. per literas & nuntios tuos commoneas, & nisi juxta literarum nostrarum mandatum constituto termino eundem fratrem nostrum dimiserit, congregatis fratribus & Coepiscopis illarum partium, nostram hanc sententiam per tuam & ipsorum Parochias nuntiari facias, & firmiter observari. Datum Anagnina VIII. Kalend. Octobris.

ANNO
1122

Calixtus Episcopus servus serv. Dei. Venerabili fratri D. Compostellano Archiep. salutem & Apost. benedic. Frater iste quem ad nos misisti Giraldu viva nobis voce narravit, quod cum muliere quadam rem diu habuerit. Post aliquantum vero temporis uxorem duxit, qua prioris mulieris consanguinea in gradu tertio reperta est. Quod si se causa sic habet, fratribus nostris visum est, ut uxorem illam debeat prorsus dimittere. Cum enim illicitas omnino contraxerit nuptias, licitum postea potuisse consequi matrimonium non videtur. Dat. in territorio Tiburtino XI. Kal. Julii.

Qualiter Regina U. insidiabatur Archiepiscopo. Cap. 59.

MULTA inter Archiepiscopum & S. R. E. Leg. Didacum, & inter Reginam U. reconciliationis statuta fuerant: multa, ut in priori & in hoc consequenti libro scriptum est, pacis foedera praecesserant. Equidem postquam Regina tam detestandum facinus, proh nefas! videlicet mittere manum in Christum Domini quorundam flagitiosorum instinctu ausa fuerat, inter eos quasi amicitiae habebatur imago, & suspitionis utrinque nebula volitabat. Archiepiscopus tantum expertus piaculum, licet praedicto ipse & Regina confederarentur pacto, nec Reginae tamen se usquequaque credebat, nec ejus multimodis rationibus spem fidei adhibebat: regia jura, debitumque obsequium,

ne-

Anno 1123 nequaquam ei subtrahebat , secundum Evangelium : *Red-
dite quæ sunt Cesaris Cesari , & quæ sunt Dei Deo.* Cete-
rum Regina , utputa tam execrabilis noxæ conscia , hujus
reatus nitebatur omnimodis abolere chirographum. Nunc
verbis dulcissimis , nunc immensis Archiepiscopum alliciebat
promissis , Gallæciæ Regnum ejus ditioni subjiciens : Con-
sules ac Principes ejus imperio subjugans : licet enim cum
filio suo Rege A. pacis fœdera jam inisset , licet cum
omni potentatu suo sibi obnoxium , utpote filium suum,
haberet ; Archiepiscopi tamen prudentiam admodum sibi
necessariam animadvertebat , nec sine ejus auxilio Gallæ-
ciam suo posse penitus frænare imperio videbat. Præterea
Comitem P. Froylaz ejusque filios , vinculis mancipaverat,
& egebat præcipue consilio & auxilio Archiepiscopi ad
vendicandum honores illorum compeditorum , & Castellum
Luparia , in quo Arias Petrizi rebellabat : neque hoc Cas-
tellum obsidere , nec ad deditionem cogere , nec ceteros
Gallæciæ conspiratores pessundare , nisi per Archiep. po-
terat : quippe cujus prudentia , cujus potentia altius emi-
nebat. Si Regina adversari inciperent , tota fere Hiberia
rebellionem quateretur. Hac igitur causa Regina compulsa
ad occidentales Gallæciæ revertitur partes : prius tamen
iterum atque iterum nuntios , scilicet Episcopos , Consules,
Principes , Cives , direxit ad Archiep. in hæc verba.
„ Didici Reverende Pater quorundam relatione , & qui-
„ busdam conjecturis , animum tuum pro facinore quod
„ pessimorum persuasione in te præsumpsi , à me alie-
„ natum , & prudentiæ tuæ excellentiam de fide mea diffi-
„ dere : qua de re venio ad paternitatis tuæ gremium sa-
„ tisfactura , & prout jusseris , noxam illius piaculi abo-
„ litura , te patrem , te patronum super omnes Hespericæ
„ Pontifices ac prudentes mihi præpono : tuum consilium,
„ tuumque auxilium usquequaque mihi necessarium video,
„ nec

nec nisi te amico & coadjutore Gallæcos proditionis ac
 rebellionis face partim succensos, edomare possim.
 Hæc atque alia iterum, iterumque immensis adornavit pro-
 missis, & tandem Legatorum prudentia cooperante, Ar-
 chiefiscopi animum aliquatenus lenivit. Quid plura? Con-
 sulitur, stabilitur quo fœderis pacto, timoris atque suspi-
 cionis nebula ab Archiep. removeatur, vel quomodo præ-
 teriti facinoris calumnia sepeliatur, aut de simili Regina
 molimento deinceps cavere ac pertimescere Archiepisco-
 pum opus non haberetur. Inter Archiepiscopum itaque &
 Reginam eorumque homines tantum ac tale fœderis sancit-
 ur pactum, quod nec Archiepiscopum Regina infidias vel
 machinamenta imposterum oporteat pertimescere, nec Regi-
 na de Archiepiscopi auxilio desperare: neque si vellit ter-
 giversari, ut est animus mulieris, pedicam Archiepiscopo
 valeat intendere: omnes enim Episcopos Regni sui Regina
 dat Archiepiscopo in fidei astrictionem, hac videlicet con-
 ditione, si Regina violari, aut machinari deinceps in Ar-
 chiefiscopum tentaret aliud quam in subsequenti scripto
 resonat, vel si ejus personam, vel honorem illius invadere
 præsumeret, prædicti Episcopi in ipsam Reginam ejusque
 Regnum anathematis promulgarent sententiam, Divinum pe-
 nitus interdicendo circumquaque officium, excepto Bap-
 tismo & Pœnitentia, donec resipiscat, & Archiepiscopo
 satisfaciatur. Omnes quoque Consules ac Principes Regni sui
 Regina in hoc pactum jurejurando astrinxit hoc modo, si
 ipsa aliter quam in sequenti scripto patet, in Archiepisco-
 pum facere præsumeret, omnes cum Castellis, & Muni-
 cipiis, & honoribus suis, Regina adversentur, & pro
 Archiepiscopo ad rebellionem commoveantur donec Regi-
 na satisfaciatur Archiepiscopo sanciendo hujus fœderis pac-
 tum, definitum atque statutum est, Episcoporum literas
 uniuscujusque sigillo munitas ad Dominum Papam ipsius
 fœ-

Anno fœderis seriem continentes deferri, & scripto atque sigillo.
 1123 ejus muniri: sententiam quoque ejus addendam, quod
 quisquis prætaxati fœderis fidem transgressus foret, Aposto-
 olica, donec satisfaceret, multaretur sententia. Qui vero
 ut habet fœderis series custodiret & adimpleret, perenni
 benedictione donaretur. Hoc est pactum fœderis inter
 Archiepiscopum & Reginam.

Forma securitatis quam prestitit Regina Archiepiscopo.

*
 Anno
 1123

2 **E**RA I. C. LXI. * quot VI. Kalendas Aprilis.
 Ego Regina U. promitto & afirmo vobis Ar-
 chiep. S. Jacobi D. Didaco per Deum Patrem Omnipoten-
 tem & per omnes Sanctos ejus, ut ab hac die sim vobis fide-
 lis Dña & amica sicut bonus Rex suo bono Archiepiscopo
 in tota vita mea indeantando vestrum prode, & deretrando
 vestrum malum, & defendam vitam vestram & membra &
 honorem quem habetis vel habituri estis pro posse meo
 contra omnes homines & super omnes homines sine arte &
 malo ingenio, & neque per me neque per meum consilium
 sitis captus, vel mortuus, vel de vestro honore expulsus,
 & nunquam faciam pactum cum aliquo homine ad detri-
 mentum vestrum, & si aliquod malum fuerit dictum mihi
 de vobis, vel non habeam inde curam, vel vos ad ratio-
 nem ponam, & accipiam inde judicium quod dederint mi-
 hi isti qui sunt in hoc pacto & voluerint concordiam inter
 me & vos de meis & vestris hominibus, recepta & emen-
 datione in loco & tempore convenienti stem vobis in præ-
 dicto placito, & hoc totum compleam sine arte & malo in-
 genio: & si, quod absit, ab aliquo fueritis captus, mo-
 dis omnibus nitar & intromittam me ad absolutionem ves-
 tram, & vestri honorem, & rerum vestrarum recupera-
 tionem, & ad hanc fidelitatem confirmandam do vobis
 Comitem Domnum P. Gunsalvizi & inferius subscriptos,
 ut si ego non attendero hoc pactum, ipsi stent vobiscum

cum

tum honoribus suis, donec correxero: etsi isti fuerint mortui vel expulsi, qui successerint dent vobis ad faciendum supradictum pactum.

3 Nos Archiepiscopi & Episcopi infra scripti promittimus & affirmamus, quod si Regina, quod absit, non attenderit supradictum pactum, stemus cum Archiepiscopo ad detrimentum & damnum Reginæ, excommunicemus eam illico & ejus & terram & Episcopatus nostrum præter Baptismum & Pœnitentias, donec corrigatur.

Quæcumque hætenus fuerunt inter me & vos sint condonata & absoluta deinceps, & quidquid de hoc pacto absolveritis sit absolutum. Consimile scriptum tenet Regina. Episcopus Munio Vallibriensis confirmo. Episcopus Alo Astoricensis confirmo. Joannes Ramirizi juro. Gutierre Horca juro. Petrus Guterrizi juro. Joannes Didaci juro. Federnandus Joannes juro.

Cetera scripta atque placita quæ inter Archiepiscopum & Reginam usque ad hoc pactum præcesserant, irrita & cassa haberi diffinitum est. Hoc solum firmiter teneri: hoc solum fideliter custodiri sancitum est.

Literæ Calixti Papæ missæ Archiepiscopo super commissione legationis. Cap. 60.

Calixtus Episcopus servus serv. Dei. Ven. fratri D. S. Jacobi Archiep. & Legato R. E. salutem & Apost. benedic. Perspectis Lucensis Ecclesiæ ejusque Episcopi nuntiis agnovimus dilectionem vestram, Legatione vobis digne à nobis olim tradita, nescio quorum perversorum impedimento minime fungi: unde valde doluimus & miramur nostra in vestris partibus in tantam devenire tribulationem. Quapropter eandem Legationem sicut prius vobis confirmamus, & quasi filium charissimum monemus, ut nostra in vestris partibus peragatis, & quæ corrigenda sunt, corrigatis, emen-

Anno *detisque hujus sacre sedis licentia & auctoritate. Valet.*

1123

*Ego Cardinalis Deus dedit S. Laurentii conf. Joannes
Cardinalis. Petrus Cardinalis conf. Data apud Laternum
II. Nonas Martii scripta per manus Ugonis Subdiaconi*

*Quod acquisita per Prelatum literarum memoria sunt
tradenda. Cap. 61.*

Verba **D**ominus ac Redemptor noster volens iter nostræ
Archi. operationis inofenso pede dirigere, docet nos, ne
qui ad exemplum bonæ actionis pastorali cura ceteros de-
bemus instruere, aliquando bona quæ agimus occultantes
lucernam sub modio convincamur abscondere: *Nemo*
(inquit) *accendit lucernam, & ponit sub modio*: sicut
enim lucerna, quæ sub modio est, nullum alium locum,
præter eum in quo est, illuminat, sic & qui clam bene
operatur, neminem præter se ipsum exemplo sui ipsius in-
format. Iterum ne si opera bona nostra humanis præsenten-
tur obtutibus, quasi lucernam supra candelabrum positam
ventus elationis extingueret; arrogantiam declinare do-
cuit, cum subjunxit: *Cum omnia bona feceritis, dicite,
servi inutiles sumus.* Eo igitur calle quo docuit, & quo-
modo docuit, incedere cupientes, si quid dignum memoria
in Episcopatu vel Archiepiscopatu nobis seu antecessoribus
nostris contigerat, necnon etiam quantum unusquisque
Ecclesiæ cui præsumus prodessemus, ne oblivionis fieret
obsoletum fuligine, dignum duximus in hujus libri serie
ad ædificationem sequentium compilare. Bene autem offi-
cium hujus libri cum Ethymologia sui concordat vocabu-
li, cum sane hac de causa *registrum* quod *retrogesta*, vel
res gestas contineat appelletur. Donet autem Dominus no-
bis, quibus vineam suam locavit agricolis, ne sicut in-
fructuosa ficulnea terram inutiliter occupantes hujus distric-
tæ animadversionis sententia feriamur *maglos male perdet,*
&

& cetera, sed ut talentum duplicatum Domino fideliter apportantes ista voce Dominica consolemur : *Euge serve bone* &c. Jam demum quod per nos nostra noviter acquisivit Ecclesia, sequens necesse est ut demonstret scriptura.

Urraca siquidem Dei ordinatione Hispaniarum Regina, omnes hereditates quas sibi Dña. Tigría contulit, hereditario jure possidendas Ecclesiæ nostræ contradidit, ut quia tantum ac talem hereditabat Apostolum, peccatorum suorum percepisset remedium. Hujus facti æmula Dei æmulatione prædicta Tigría dimidietatem aliam, quam sibi servaverat, huic similiter Ecclesiæ post mortem suam statuit relicturam.

Acquisitio quarumdam hereditatum.

HÆC sunt nomina hereditatum quas Regina Domina Urraca & Tigría Enxemeniz dant Ecclesiæ B. Jacobi, & vobis Dño. Archiepiscopo D. *Bastavales*, *Dayan*, *Neruimes*, *Cirquites*, *Dorma*, *Queygido*, *Gandera*, *S. Julianum*, *S. Eulaliam*, *S. Vincentium*, Monasterium de *Villarino*, quod est in ripa Minei cum hereditatibus suis, in Salnes de Monasterio de *Supratelio* portionem nostram: de *S. Maria de Tralegio* de *Sancta Maria de Cendam*, de *S. Mamete de Almir*, & alias hereditates, similiter mando & dono vobis quas debeo habere pro aliis meis hereditatibus, quas vendidit frater meus Petrus Enxemeniz sine meo consilio & voluntate in Salnes, *Superata*, *Guldreganes*, *Truanes*, pro quibus debeo ego Trigria Enxemenzi me prius integrare & postea dividere alias cum fratribus meis. De omnibus his præfatis hereditatibus ego Regina D. Urraca & D. Tigría damus & concedimus Ecclesiæ B. Jacobi & vobis Archiepiscopo nostras portiones.

Marina Rabinadiz dedit B. Jacobo & Domno Archiepiscopo & ejus Canonicis Villam quamdam cum homi-

Anno 1123 nibus & hereditatibus suis, quæ vocatur *Savardes*.

1123

Juramentum Regina quod præstitit Archiepiscopo. Cap. 62.

Postquam igitur Venerabilem Dñum D. jam tunc temporis Compostellanæ Sedis primum Archiep. nec non & S. R. E. Leg. Regina Dña. U. proh nefas! fecerat sub custodia detineri, Compostellana manus de suo Pastore liberando sollicita unanimiter nitebatur ut eum quem illa male ceperat, vellet nollet dimitteret: cujus insidias cum sibi multo ante intendi cognosceret, noluit tamen ab ejus servitio aliquatenus declinare, sed ejus jussis obtemperans, suo cum exercitu in Portugaleses hostes sequitur profecturam & sperantem quod quia illum in terra sua capere non poterat, in Portugalia, ubi tot vires sibi non suppetere, licentius posset. Eo igitur ut diximus per Dei misericordiam ab ejus manibus liberato, quoniam indignum fuerat ut carcerali manciparetur custodiæ cui Deus contulerat potestatem ligandi solvendique in Cælo & in terra, restabat inter eum & Reginam pacem conciliari, quæ etiam super eo solvendo querebatur se vim coactionis à suis hominibus pertulisse. Sopita demum inter eos omni hac in perpetuum querela, & ne fide media foret amplius super his conquestura, vulnus tamen tacitæ simultatis in abdito sui conservabat pectoris. Sed quis non credit quod tunc mala femina lædit, quando flens jurat, nec enim perjuriam curat. Cum enim aliquanto post adveniens, Gallaciam visitaret, quosdam qui per Archiepiscopi liberationem sibi vim intulerant, Regiæ Majestati causabatur obnoxios, utpote qui temerario ausu conspirationis in eam non solum ab hereditatibus proscribi, verum etiam plecti debuissent sententia capitali. Tunc quia justum erat, ut de quacunque impeterentur causa, ad hanc illis ejus auxilium non deesset, pro illis à Regina violenter impetitis justæ de-

fen-

fensionis scutum opposuit, ut si quæ in eos intentarentur, sicut intentabantur, adversitatis spicula, illa unus pro omnibus paratus exciperet. Tandem itaque exilium, proscriptionem hereditatum, & si quæ sint similia quæ regia animadversio ad vindictam fieri postulat, CCC. marcis & eo amplius de suo redimens, ad amorem suum suorumque Reginam studuit revocare. Deo autem gratias quia adeo illam intra gremium suæ dilectionis ex tunc & modo Regina confoveat, ut cui libentius consiliorum suorum committat arcana, quippe in quo potius confidat, non habeat. Etenim gratiam in oculis Regum invenire non nisi donum Dei est. Post confectam interea inter eos pacem & juris jurandi robore stabilitam, Arias Petrizi Dux Castellii *Luparia*, quoniam Regina socerum ejus Comitem Dñum P. cum filiis & uxore in vincula conjecerat, in rebellionem conversus est: ad cujus Castellii obsidionem dum Regina milites suos circumquaque diffunderet, quia non se facile præbebat a sultui, cominus à facie ejus Castellum aliud statuit obfirmare.

2 Circa quod opus dum argumentosa existeret, quidam de militibus Archiepiscopi illam adeunt colloquutum, sperantes eam erga illum priorem animum non mutasse, credentesque se parti ejus feminam invenire, virum firmissimum repererunt: En, inquiunt, Regina, nisi tuæ displiceat Majestati Archiepiscopum illum D. semper tuæ voluntati contrarium, captum dabimus, vel occisum. Quos torvo vultu Regina respiciens, non solum sacrilegii scelus execratur auditum, sed accitis qui stabant testibus unum eorum, videlicet Petrum Garcionem, qui prolocutor extiterat, quæ soli sibi dixerat, coram illis, ut profectio reum faceret, iterare compellit: qui convictus ex ore proprio rem abominabilem protulisse, captus, & catenatus, atque in carcerem retrusus, in foveam incidit, quam præ-

ten-

Anno 1123 tendit : ceteris quia id constanter negaverant , satisfactioni militiæ reservatis. Inquisitus autem ab eadem Regina quo ordine id inordinatum fieri statuisset , insinuat : Cum , inquit , de Castello suo *Honesto* regrediens paucis , ut assolet , comitatus , *Iriam* tetendisset , communi deliberaveramus assensu , ut potius morti quam capturæ eum manciparemus. Si autem eo in loco in quo sperabamus , nec hoc nec illud contingeret , strenuitati meæ injunctum iri hujus rei caput esse deponco. Etenim circa noctis medium ipso & ejus cubiculariis resolutis in somnum , armata manu furtim per loca quæ bene noveram , cameram introgressus , voluntatis meæ proculdubio compos existerem. Postquam ergo tam detestandum facinus & quonam modo fieri debuisset , Regina considerat , Tu ne es , inquit , quem nudius tertius majorem domui suæ præfecerat , quem præ ceteris diligebat , cui etiam intima consilia sua credere consueverat? Vere *inimici hominis domestici ejus* , quia *qui edebat panem ejus ampliavit adversus eum supplantationem*. Quamvis autem Regina , qui & quales adversus mortem Archiepiscopi conspirassent , primo per Bernaldum Ecclesiæ nostræ Thesaurarium , & Fernandum Petrizi ejusdem Regiæ Cancellarium , ei notificare satageret , & ut sibi de eis præcaveret , iterum per Comitem Dom. R. pietate solita commoneret , beneficium tamen quod unicuique eorum Archiepiscopus præstiterat , de eis talia credere non sinebat. Quosdam enim ab ipsis rudimentis infantia paterna dilectione usque ad provectum militiæ alendos susceperat : quosdam adultos ætate armaverat , & quæ militare officium exigit , equos , arma contulerat : quibusdam se ipsum & curiam suam eorum arbitrio disponenda commiserat; & quoniam bona pro malis perfectorum est reddere , nec adhuc nos humana fragilitas ad perfectionis culmen permittit ascendere , à tramite tamen non declinavit justitiæ ,
qui

qui mala pro malis noluit compensare. Dicit enim Augustinus : „ Reddet Deus mala pro malis , quoniam justus est : „ bona pro malis , quoniam bonus est : bona pro bonis , „ quoniam bonus & justus est : mala pro bonis non , quia „ injustus non est. “ Temporalem igitur vindictam in eos quantum licuit executus , eorum domos & hereditates depopulando diruit , destruxitque funditus : & quoniam hereditatum destructio non satisfaceret ultioni , complices & conspiratores tanti sceleris quos apprehendere potuit , in carcerem retrudi fecit : elapsos vero per fugam , usquequo satisfacerent , anathematis vinculo colligavit.

3 Ecce dum breviloquus esse studui , causas & eorum nomina prætermisisse me memini : sed hoc peccatum facile veniam meretur , quod peccatum non esse verissima ratione colligitur. Si vero peccatum esse constiterit , ecce stylus præ manibus est , & lingua cum animo dictantis paret obsequio , ut sine deformitate tractatus apponi possint quæ appositæ non sunt : quanvis enim neuter eorum suo proprio designetur vocabulo , non minus tamen enormitas sceleris apud aures vulgi eorum infamiam sineret promulgari. O utinam nec tantum scelus aggredi unquam voluissent , nec de se nobis tam lugubrem materiam præstitissent ! Quantum enim inceptio pravæ voluntatis differre habeat à perfectione operis , ex verbis possumus colligere Augustini , qui dicit : Voluntas perfecta reputabitur pro opere facti. Si iterum qui , secundum Joannem , fratrem suum odit ad mortem , homicidii reatu constringitur ; quanto magis isti voluntatem suam jam ad effectum quantum in eis est perducere cupientes , duplicis reatus macula offuscantur , qui & de Patre patricidium , & de Domino notam prodicionis incurrunt. Vellim utique si possim tantum dolorem ad memoriam nolle reducere , qui me & ceteros qui recte sapiunt , cogit in gemitus & lacrymas prorumpere. Quis enim

Anno enim non profusus lacrymis sicco oculo transeat; cuius
 1323 recoletis verba singultus non intercitat, in quo solo salus:
 consistit patriæ, per quem status roboratur Ecclesiæ, ausu-
 sacrilego necem sui Domini quempiam pertentare? Quo-
 rum intentio hunc rei exitum prætendebat, ut quia non
 erat alter qui se murum pro domo poneret Israel, eo su-
 blato Pastore Dominicum gregem acephalum invenirent,
 & tunc domos continuare & hereditates suas propagare
 liberius possent. O vere Judæ similes! qui si ad effectum
 perduxissent quod volebant, in nullo profusus peccatum
 esset dissimile, nisi quod ille Deo, hi mortem homini ma-
 chinabantur. Cupio autem uniuscujusque causam qua id
 ausus fuerit explicare, qui plerumque interrogati se ac-
 cusant, dum se cupiunt excusare, & sic eo magis viliores
 appareant; quanto pro tam villi causa in tam excellentem
 virum necem fuerint demoliti: ponamus vero quod iuste
 conspirationis eos causa extimulaverit, quod tamen non
 esset eorum justæ defensionis occasio, quoniam ibi jus suum
 perdit justitiæ, ubi contra defensorem justitiæ manum
 istam inconsulte quærit extendere: legimus enim quod pe-
 reutes arcam Domini casuram voluerunt erigere, sed quia
 inconsulte manum suam apposuerunt bobus calcitrantibus
 periere. Si autem mortis sententiæ deputati sunt qui ca-
 dentem satagebant erigere, quali sunt digni supplicio, qui
 arcam Domini firmiter stantem ad ruinam voluerunt impin-
 gere? Ecce dum præscrutandæ veritatis gratia sententiarum
 pelagus evitare percipio, figenda est ancora, ne viribus
 eloquentiæ meæ cum voluero ad portum enatare non pos-
 sim.

Cum igitur Petrus García, ut diximus, ab Archiepis-
 copo haberetur inter charos charissimus, qui & tanto pos-
 tea majori fuit odio dignus, quanto ultra speratum inter
 inimicos de amicissimo factus est inimicus, terram quæ vo-
 ca-

Catur Cordarium de manu Archiepiscopi suscepit in præti-
 monium : quam potestatem dum in tyrannidem convertisset
 & de substantiis pauperum hydropisim avaritiæ suæ explere
 nullatenus potuisset , videns quod nihil profecisset admoni-
 tionibus , eo usque pati voluit Archiepiscopus , quamdiu
 ejus imperium non esset oppressio pauperum : nec mora
 sublato honore coepit inhumanius insanire & furere , atque
 complices & coadjutores factionis indefinenter inquirere.
 Convictus ergo tanti facinoris prius à Regina captus est ;
 deinde Dño. Archiepiscopo Procerum Gallaciæ consilio &
 justitiæ regula exigente , ab ipsa Regina redditus in ergas-
 tulo carceris *Honesti* nomine , condigna eum & socios pœ-
 nitentia subsequente ab Archiepiscopo missus est. Ad ulti-
 mum post diuturnam carceris macerationem duo millia so-
 lidorum Dño. Archiep. in suam redemptionem contulit ;
 & sic eum Archiepiscopus tali juramento sibi reconciliavit
 Juro ego Petrus Garcio cum XII. juratoribus, in primis per
 Omnipotentem Deum , & cetera per quæ vulgaris usus fi-
 dem exigit juramenti , quod terram Reginæ Dmnæ U. sive
 homines, dicto vel facto nullatenus impugnem : neque
 terram præsentis Archiep. Dñi. D. in cujus potestate sum, ne-
 que terram Fernandi Joannis, sive fratris sui Petri Marif-
 cot, vel eorum homines, tam terram populatam quam
 depopulatam, & ab isto Natali Domini quod est sub Era
 I. C. LXII. (*) usque ad aliud Natale, anno videlicet
 completo, non requiram nec habeam dominium alicujus
 qui in vestram terram guerram moveat : finito vero hoc
 anno si Dñm habuero qui contra omnes vos vel contra
 quemlibet vestrum guerram faciat, & cum eo me guerra illa
 invenerit, taliter cum Domino meo contra vos veniam, ut

Ddd

fal-

(*) LXI. legendum (anno scil. 1123.) ut præcedentia & subsequen-
 tia firmant.

Anno 1123: salva fide Domini quantumcumque potuero honorem & utilitatem vestram sicut dominorum sine fraude & malo ingenio prætendam. Præterea do Ariam Petrizi ad fidem, ut si de prædicto pacto perjurus extitero, ipse non recipiat me in terram suam, sed disturbans me, adjuvet vos, ego autem deinceps sim perjurus, & omnes qui mecum jurant, & insuper persolvam tria millia solidorum unde fidejussores jam dedi.

De confirmatione legationis. Cap. 63.

I Cet Archiepiscopus D. inter tot tribulationum turbines positus vexaretur, & sæcularium negotiorum difficultatibus undique circumveniretur, de proficuo tamen & exaltatione suæ Ecclesiæ plurimum sollicitus, legatos suos P. Fulconis, & P. Helix, alterum Ecclesiæ B. Jacobi Capellanum, alterum vero Archidiaconum, Romam cum sua benedictione, quadringentis scilicet aureis & cum suis & ex parte Regis & Reginae supplicatoriis literis, necessariis itineris sibi traditis, destinavit, & per eos Legationis suæ, quam Toletanus perturbaverat, confirmationem Rege & Regina supplicante, & sua familiaritate & obsequio subveniente, hujusmodi literis à Dño. Papa sibi missis impetravit.

2 *Calixtus Episcopus servus serv. Dei. Ven. fratribus & Coepiscopis, Archiepiscopo Bracarensi, Episcopo Colimbriensi, Portugalesi, Tudensi, Auriensi, Vallibriensi, Lucensi, Astoricensi, Avilensi, Salmanticensi, Abbatibus, Præpositis per Emeritanam & Bracarensem Provincias constitutis, salutem & Apostolicam Benedictionem. Antiqua sedis Apostolica institutio exigit &c. Ut supra Cap. 17. n. 2. Dat. in burgo S. Fabiani III. Kal. Decembris. (Anno 1123.)*

3 Per eos etiam Legatos Dominus Papa tale privilegium ipsi Compostellano direxit, per cujus auctoritatem

ob B. Apostoli Jacobi reverentiam, & ob sui nepotis Ildephonsi Regis præcipuum amorem, & ipsius Compostellani specialem dilectionem, concedit & confirmat B. Jacobi Ecclesiam Metropolitanam Emeritanæ Sedis dignitatem, prius sibi ad tempus concessam, quiete & absque calumnia obtinere & perpetuo possidere.

4 Ecce Privilegium de confirmatione translationis Metropolitanæ dignitatis quæ Emeritanæ Sedis fuerat, in Sede B. Jacobi translata.

Calixtus Episcopus servus serv. Dei. Ven. fratri D. Compostellano Archiep. ejusque successoribus canonice promovendis in perpetuum. Potestatem ligandi atque solvendi in Calis & in terra, &c. (1)

Celebratio Concilii. Cap. 64.

Compostellanus igitur literis Domini Papæ Calixti de legationis suæ confirmatione visis & acceptis, Episcopos & Abbates per Emeritanam & Bracarensem Provincias constitutos ad Concilium invitavit, quibus omnibus præter Braccarensem & Colimbriensem ad ejus invitationem Compostellam gratanter confluentibus, Concilium ibidem Domino Rege Ildefonso cum Principibus & fere omnibus terræ potestatibus præsentibus, *mediente Quadragesima* celebravit: in quo nimirum Concilio ipse de proficuo & honore S. Ecclesiæ juxta datam sibi à Domino facultatem fratribus venerabilibus Astoricensi, Valibrensi, Abilensi, Lucensi, Salmanticensi, Tudenſi collaborantibus, prudenter & laudabiliter tractavit. Bracarenſi vero & Colimbriensi, quia nec ad Concilium venire, nec excusatorias personas mittere voluerunt, Canonicas inducias infra quas in suam præsentiam satisfacturi de culpa.

Ddd 2

ve-

(1) *Intrusa hic Bulla, suo mota loco. Eam sequenti capite cum modo impetrationis reperies.*

Anno venirent, comitum supradictorum fratrum consilio & ro-
 E 124 gatu concefit: quod quia facere noluerunt, Canonica eos
 sententia transactis ipsis indutiis, multavit.

2 Et post equidem hujus Concilii celebrationem pro-
 xima *Pentecoste* præfactus Rex jam juvenis, novis armis ab
 altari B. Jacobi, Compostellano consulente, & ipsa arma
 benedicente, acceptis, Montani honoris quem Ecclesia
 Compostellana diu amisserat, medietatem ipsi Compostel-
 lano & suæ Ecclesiæ reddidit, facto etiam de hac medietate
 privilegio, propria manu roborato, & super altare B. Ja-
 cobi obiato, se aliam eidem Ecclesiæ medietatem suo ho-
 nore & suo posse crescente, redditurum, in manu Domini
 Compostellani & super altare B. Jacobi Clero & Populo
 vidente & audiente firmiter promisit. Compostellanus au-
 tem hoc dono à Rege accepto, X. argenti marcas non in
 pretium, sed ex sola charitate, & dilectione, ipsi Regi
 hilariter largitus est: ipsius quoque Regis Consiliariis qui
 suam partem in hoc negotio juverant & sustentaverant,
 magnum pecuniæ pondus munifica manu erogavit. Contu-
 lit etiam ipsi Regi XXX. marcas argenti, & mille solidos
 cum tribus optimis sonipedibus, sed hoc fecit occulte
 propter Reginam, quæ tunc temporis eidem Regi filio suo
 penitus desidebat; metuebat enim ne ipsa Regina hujusmo-
 di largitiones suboleret, & inde sibi infesta & irata effice-
 retur.

3 Interea idem Archiepiscopus, Metropolitana Emeri-
 tana Sedis Dignitate sibi & suæ Ecclesiæ ad tempus collata,
 donec videlicet Emeritana Sedes Christianorum potestati &
 dominio redderetur, exemplo boni & discreti pastoris
 coepit secum tractare & sollicitus esse quomodo præfatam
 dignitatem suæ Ecclesiæ in perpetuum posset vindicare &
 retinere. Recondiderat enim in armariolo suæ mentis illud
 verbum Sapientis: *Melius esse omnino honorem non acqui-*

vere, quam acquisitum per desidiam & negligentiam amitte-
re: noverat etiam gravissimum & intolerabilem casum esse
 de praelatione in subdionem, de dominio in servitutem,
 de divite cultu in nuditatem, & idcirco metuens ne sua
 Ecclesia supradicta dignitate privata & exuta de Metropo-
 li efficeretur Suffraganea, Legatos suos Petrum Fulconis
 Cardinalem, & Petrum Heliae Archidiaconum suum (*) *Vide*
 cum sua benedictione, quadringentis scilicet aureis, om- *Cap.*
 nibus necessariis totius itineris eis ambobus ad plenum col- *praca*
 latis, Romam destinans, Dñum. Papam per literas suas sup-
 plici & humili voce rogavit, quatenus Metropolitanam
 Emeritanæ Sedis dignitatem, quam Compostellanæ Ecclesiæ
 (ut dictum est) ad tempus concesserat, eidem Ecclesiæ ob
 B. Jacobi reverentiam in perpetuum obtinendam atque
 possidendam concederet, & concessam auctoritatis suæ pri-
 vilegio sanciret & confirmaret. Amicos quoque suos & fa-
 miliares, quos tunc temporis Romæ habebat, literis suis
 destinatis, obnixius deprecatus est, quatenus sui fautores
 & adjuutores in hoc negotio esse fatagerent. Legati ergo
 post immensos itineris labores & multas anxietates *Romam*
 tandem pervenere, & majorem quadringentorum aureorum
 partem primum Dño. Papæ ipsius pedes deosculantes, &
 eum ex parte Domni Archiepiscopi Didaci humiliter salu-
 tantes præsentaverunt: deinde minorem partem Cardinali-
 bus & Romanæ Curie primoribus prout melius noverant
 esse distribuendos, distribuerunt. Postremo qualem quan-
 tamque dilectionem Compostellanus Archiepiscopus erga
 Dñum. Papam & Romanam Ecclesiam gereret, & quam
 devotus & quam paratus ad eorum servitium & voluntatem
 exequendam & ad exhibendam Romanæ Ecclesiæ obedi-
 entiam esset, viva voce exposuerunt. Ad hæc literas quas ex
 parte ipsius Compostellani ad Dñum. Papam secum tulerant
 in Curia recitandas dederunt. Literis ergo recitatis &

ver-

Anno verbis Legatorum auditis velle & petitio Dñi. Compostellani universis innotuit. Erat autem illius velle & petitio, ut præfata Dignitas in Compostellanam Ecclesiam perpetualiter transferretur, & translata Apostolicæ auctoritatis privilegio sanciretur & confirmaretur.

4 Dominus itaque Papa consilio cum Cardinalibus & cum Romanæ Curie Optimatibus inuito Dominum Compostellanum in suis petitionibus exaudiendum esse ob B. Jacobi reverentiam, & ob fidelitatem & dilectionem quam erga Romanam Ecclesiam gerebat, communi omnium assensu decrevit. Vocatis itaque Legatis quid consilii cum Cardinalibus cepisset, talibus verbis seriatim eis aperuit: Quantam dilectionem, & quam devotam voluntatem Dominus vester Compostellanus Archiepiscopus, noster specialis amicus, erga nos & Romanam Ecclesiam gerat, universis Romanæ Curie personis satis manifestum est: nam licet sit localiter à nobis multum remotus, præsentem se tamen nobis & animi charitate & frequenti benedictionum exhibitione exhibet: unde apud nos exaudiri, & petitionem suam quamvis arduam, impetrare omnibus bonis Romanæ Curie unanimiter volentibus & consulentibus, profecto meruit. Metropolitanam siquidem Emeritanæ Sedis dignitatem quam Compostellanæ Ecclesiæ ad tempus concesseramus, eidem Ecclesiæ ob Dei & B. Jacobi reverentiam & ejus amorem in perpetuum concedimus, & illam concessionem auctoritatis nostræ privilegio communi fratrum consilio stabiliter & firmiter sancimus, & confirmamus. Illud autem privilegium ad Dominum vestrum feretis dissigillatum, ea videlicet de causa, ut ipse & sui boni Clerici privilegium illud legant, & diligenter inspiciant, utrum aliquid sit in eo ad stabilitatem & firmitatem addendum vel excludendum & meliorandum. Quod si quid in eo corrigendum & meliorandum viderint, ad placitum suum corrigant, &

emen-

emendent. Postea Dominus vester correctum & emendatum nobis remittere studeat, & nos Privilegium illud impresso nostræ auctoritatis sigillo sigillabimus, supra memoratam dignitatem in Compostellanam Ecclesiam Apostolica auctoritate perpetualiter transferentes.

5 His auditis Legati Domni Compostellani pedes Domni Papæ humiliter osculati sunt, immensas ejus majestati grates ex parte Domni Compostellani referentes, & fidelem obedientiam cum reverentia ex parte Compostellanæ Ecclesiæ pro tanti beneficii collatione eidem pollicentes: postea paucis diebus evolutis promissum privilegium de manu Domni Papæ accipientes ad propria cum gaudio reversi sunt & privilegium dissigillatum Domino suo lata manu præsentaverunt. Cumque Dominus Archiepiscopus super absentia Sigilli non modicum miraretur, Legati causam quare illud Privilegium dissigillatum attulissent, his verbis ipsi exposuerunt: Venerabilis Pater, Dominus Papa Te & tuam Ecclesiam sicut nos ex ipsius verbis plane perpendimus, internæ dilectionis brachiis amplectitur, & te inter familiarissimos amicos suos, & specialissimos filios ob benevolentiam & fidelem obedientiam quam sibi & S. R. E. studes exhibere pro certo habet, & ut tibi pateat ipsius dilectionem per operis exhibitionem erga te veram esse & sinceram, istud Privilegium destinavit tibi dissigillatum, ut si quid in eo addendum, vel removendum unde firmiter & stabilius efficiatur videris, addi pro velle tuo vel remove-ri facias. Et postquam id ad libitum tuum correxeris, statim ei remittere studeas, & quale ei remiseris, tale tibi ob Dei & B. Jacobi reverentiam, & ob tui præcipuam dilectionem ab eo sigillabitur & confirmabitur. Hoc audito Compostellanus non modico gaudio repletus Clericos suos meliores & familiariores illico convocati jussit; quibus ad ejus invitationem libenter confluentibus præcepit quatenus dili-

Anno diligenter inspicerent, utrum aliquid in eo Privilegio addendum esse viderent, quo addito, vel excluso privilegium stabilius & firmitus efficeretur: illi autem illius præcepto obtemperantes, supradictum Privilegium legerunt & relegerunt: quæ in eo corrigenda & melioranda invenerunt, prout melius potuere, emendaverunt. Correcto, aut emendato Privilegio, quia Dnus. Compostellanus Dni. Papæ dilectionem & benevolentiam pro tanti beneficii & tantæ dignitatis collatione erga se & Ecclesiam suam, magnam esse cognovit, illud Gregorianum memori mente recolens: *Probatio dilectionis exhibitio operis est*, trecentas auri uncias ipsi Papæ & ceteris Romanis suis familiaribus ex charitate & benevolentia direxit, legatos quoque suos P. Fulconis Cardinalem, qui Privilegium attulerat dissigillatum, & Adefonsum Petridem B. Jacobi Canonicum, Romam cum ipso Privilegio remisit: benedictionem autem supradictam non ipsis Legatis commisit deferendam, sed potius peregrinis notis & fidelibus, metuens ne si ipsi legati eam secum deferrent, incurso captionis in itinere periculo eam omnino amitterent: Aragonensis quippe Rex Dno. Compostellano. Dnæ Reginæ U. causa, quam manu tenebat, & cui amicabatur tunc temporis, mirabiliter inimicabatur, & quoscumque de Gallæcia aut Castellana patria in itinere deprehendere poterat, omnes præter Hierosolimitanos, male tractare & expoliari faciebat; sed unus peregrinorum XXVII. uncias auri quas in capa sua deferrebat consutas, cum ipsa capa à latronibus in itinere exutus amisit: quarum amissio maximo impedimento & maximæ disturbance Legatis Domini Compostellani postea extitit: nam cum Romam pervenissent, & supradictum Privilegium à Dno. Papa sigillatum esset & confirmatum, pecuniam illam quam à peregrinis salvam acceperant, Dno. Papæ & aliis quibus distribuenda erat distribuerunt. Sed unde

de XXVII. uncias quæ in itinere amissæ fuerant restaurarent, non habuerunt : & quia ad Dominum suum redire nisi illis XXVII. unciis restauratis non audebant, fere per unum mensem solliciti & anxii Romæ morati sunt. Dominus enim suus Archiepiscopus per obedientiam eis injunxerat, ut illas trecentas auri uncias Dño Papæ & aliis suis amicis integras impartirent.

6 Erant autem tunc temporis duo Canonici B. Jacobi, P. Astrarides, & Pelagius Joannides in partibus illis, qui in Apuliam & in Siciliam biennio jam transacto profecti fuerant, auxilium ad opus Ecclesiæ B. Jacobi à fidelibus petitori. Et illi equidem duo Canonici finibus illarum Provinciarum, quærendo quod dictum est perlustratis, in patriam suam reverti jam disposuerant, & revertentes *Papiam* usque jam pervenerant. Quod cum Dñi Compostellani supradicti legati supradicta de causa Romæ commorantes comperissent, inito consilio inter se statuerunt, ut altero eorum, Petro Fulconis scilicet Cardinali, Romæ remanente, alter scilicet Adefonsus Petrides ad eos *Papiam* veniret, XXVII. uncias auri quæ sibi de trecentis unciis defecerant, mutatorie vel aliquo alio modo ab eis extorturus. Qui cum ad præfatam civitatem pervenisset, quam cito suos concanonicos ibi invenit : totam rem sicuti gesta erat, & quare venisset, eis seriatim narravit. Illi vero nihil de ejus verbis dubitantes constituerunt, ut alter sui cum ipso Adefonso Petride ad supradictum Cardinalem *Romam* veniret, quidquid ipsi Legati postulabant executurus : & cum Adefonsus Petrides *Romam* cum ipso suo concanónico reversus esset, ipse & Petrus Fulconis Cardinalis XXVII. uncias auri ab illo acceperunt, & eas Domino Papæ, & aliis quibus erant distribuenda, distribuerunt, & sic trecentæ uncia auri quas Dominus Compostellanus Domino Papæ ex caritate & benevolentia destinaverat, com-

Anno 1124 *pletæ sunt. Erant autem ducentæ earum de Thesauro B. Jacobi, centum vero de facultate & proprietate Domini Compostellani. Deinde Privilegium de perpetua translatione Emeritanæ Dignitatis in Compostellanam Ecclesiam cum Pallio ejusdem Dignitatis de manu Dni. Papæ accipientes, ad propria cum gaudio reversi sunt. Est autem exemplar illius Privilegii infra subscriptum hoc modo.*

Compostellana Ecclesia Metropolis in perpetuum.

7 **C***alixtus Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo ejusque successoribus canonice promovendis in perpetuum. Potestatem ligandi atque solvendi in Calis & in terra B. Petro ejusque successoribus Auctore Deo principaliter traditam illis Ecclesia verbis agnoscit, quibus Petrum Dominus est alloquutus: Quæcumque ligaveris super terram, erunt ligata in Cælis, & quæcumque solveris super terram, erunt soluta & in Cælis. Ipsi quoque & propriæ firmitas & alienæ fidei confirmatio eodem Deo Auctore præstatur cum ad eum dicitur: Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua Petre, & tu aliquando conversus confirma Fratres tuos. Oportet ergo nos, qui licet indigni B. Petri residere videmur in loco, prava corrigere, recta firmare, & in omni Ecclesia ad interni arbitrium judicii sic disponenda disponere, ut de vultu Dei judicium nostrum prodeat, & oculi nostri videant aequitatem. Fraternitatis igitur tuæ petitionibus annuentes Compostellana B. Jacobi Ecclesiæ, cujus in ea venerandissimum corpus est positum, ob ipsius à Deo dilecti Apostoli reverentiam Archiepiscopalis Cathedræ dignitatem, quam ei ad tempus concesseramus donec Emeritana Civitas Christianorum dominio redderetur, præsentis paginæ auctoritate in perpetuum obtinendam confirmamus, ut eadem opulentissima quondam, & famosi nominis Emeritana Civitas, quæ nunc peccatis exigentibus ab impia Sarracenorum tyrannide possidetur,*

Com-

*Compostellana Civitati sicut suæ Metropoli perpetuis vacet
 subiecta temporibus. Omnem quoque Pontificalis officii pleni-
 tudinem quam Emeritana Ecclesiæ Antistites antiquitus ha-
 buerunt, Compostellana Præsul Ecclesiæ integre deinceps
 quieteque obtineat. Suffraganei vero Episcopi Emeritanae
 Metropolis, Salmanticensis, Abilensis, Colimbriensis, &
 ceteri qui olim ejusdem Emeritanae subiecti fuisse noscuntur,
 Compostellano Archiep. cujus consecratio ad Romanam tantum
 spectat Ecclesiam, tamquam Metropolitanæ proprio obedi-
 entiam & reverentiam prorsus exhibeant. Ipse autem illos con-
 secrandi, eorum Ecclesias disponendi, eos ad sua Concilia
 convocandi, & cum ipsis Ecclesiastica diffiniendi negotia, li-
 beram omnino habeat auctoritate Sedis Apostolica facultatem.
 Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularisve personæ
 hujus nostræ constitutionis temerator extiterit, nec post com-
 monitionem secundam vel tertiam respiscens humiliter satis-
 fecerit, à communione Sacratissimi Corporis & Sanguinis
 Domini & ab Ecclesiæ liminibus arceatur. Datum Laterani
 per manum Aimerici S. R. E. Diac. Cardin. & Cancel.
 VIII. Kal. Julii Indiétione II. Incarnationis Domini anno
 millesimo centesimo vigesimo quarto, Pontificatus autem Do-
 mini Calixti Pape anno sexto.*

Anno
1124Anno
1124

SS.	SS.	Ego Calistus	Circum Crucem, signum
PETR.	PAUL.	Catholicæ	Calixti: Firmamentum
CALIS-	TUS	Ecclesiæ	est Dominus timentibus
PP.	II.	Episcopus	eum.
		Conf.	

Benevalete.

Discordia inter Toletanum, & Compostel. Archiep. Cap. 65.

I **E**O tempore quo supra memorati Legati pro
 hoc privilegio insignillando & confirmando
 Romam profecti sunt, maxima dissensio inter Dnum. Com-
 pos-

Anno 1124 postellanum & Dnm. Toletanum exorta erat. Toletanus etenim totius Hispaniæ Legationem diutine obtinuerat : sed Domnus Papa Calixtus ipsius legationis partem Toletano subtractam Dno. Compostellano ob B. Jacobi reverentiam & ob fidelem obedientiam quam Romanæ Ecclesiæ assidue exhibuerat, tunc temporis contulerat, & vices suas in duabus Provinciis, Bracarensi videlicet & Emeritana, exequendas, ipsi Compostellano commisserat : unde Toletanus non modica ira accensus, & vehementi mœrore affectus, ita graves inimicitias in Compostellanum exercebat, ut & ipsius Legationem quibuscumque modis poterat impugnando conturbaret, & Emeritanam Dignitatem à Dno. Papa illi jam concessam, violenter atque impudenter usurparet. Salmanticensem namque Episcopum, cujus ordinatio & consecratio ad Dnum. Compostellanum Canonica institutione pertinebat, quia ipsius Suffraganeus erat, absque consilio & voluntate comprovincialium & contra Sanctorum Patrum instituta, atque Sacrorum Canonum decreta, consecravit & ordinavit. Episcopos quoque, & Abbates, & personas Ecclesiasticas Dno. Compostellano ut Legato & Metropolitano obedire volentes, neglecta justitiæ regula & inconsiderata ambitione interdicebat. Bracarensi etiam & Colimbriensi literas suas direxit, in quibus utrumque, ne Dno. Compostellano aliquo modo obedirent, omnimodo prohibebat. Ipsi etiam Compostellano ne absque suo consilio Concilium celebraret per hujusmodi literas mandavit & interdixit.

Incipiunt literæ Toletani ad Compostellanum de interdictione Concilii. Cap. 66.

2 **B**ernardus Dei gratia Toletanæ Sedis Archiepiscopus & S. R. E. Legatus, dilecto in Christo fratri & Coepiscopo Compost. Didaco salutem. Vestræ dilectionis literas nobis delegatas vidimus, in quibus vos median-

ante Quadragesima Compostellæ Concilium celebra-
re disposuisse, & consecratum nostrum, Salmantinum scilicet.
Episcopum advocasse, nobis innotuistis. Miramur unde ad-
modum super vestræ calliditatis sensum tam præsumptuose
vos agere, præsertim cum vos ignarum non credimus lite-
ras Dni. Papæ Calixti Archiepiscopis per Hispanias consti-
tutis, atque Episcopis, Abbatibus, & Præpositis Cleri-
cali & ordini atque laicali generaliter destinatas vidisse, in
quibus nec vestri, nec alterius personam excepit, ut mihi
tamquam Romanæ Sedis Legato & Romani Pontificis Vi-
cario obedientiam & reverentiam exhiberent, & vocati ad
Synodum, ut quæ emendanda essent nostri consilio emen-
darent, unanimiter accederent. Contra hujusmodi institu-
tionis auctoritatem hætenus nullum à Dno. Papa decretum
huic auctoritati contrarium recepimus. Videtur etiam no-
bis vos contra Sanctorum Patrum diffinitiones & veneran-
darum legum sanctiones agitare, & Sacrorum Canonum
præcepta violenter cassare: quia quod vestrum non est,
nec etiam ad vos pertinet, in nostræ legationis Catalogo
non iustus, non rogatus præsumitis usurpare: unde ex par-
te B. Petri Apostolorum Principis vobis interdiximus, ut
absque nostri consilio nostraque jussione præcedente gene-
ralem Synodum nullo modo celebrare præsumatis. Episco-
pis denique, & Abbatibus Bracarensis Ecclesiæ ditioni sub-
ditis nostræ societatis participare volentibus, ne vestræ in-
terfint Synodo omnino prohibemus.

2 Quod vestris in scriptis vos & Ecclesiam vestram nos
gravasse ac injuriasse de Salmantini Episcopi consecratione
nobis imponitis, nostra conscientia ut in aliquo vobis in-
juriam fecissemus nequaquam accusat. Quod enim fecimus,
Romanorum Pontificum auctoritate, Dni. scilicet U. & P.
necnon Gelasii, & Dni. C. qui totius orbis Christianitatis
modo præsidet, egimus: qui inter cetera privilegio suo

Anno 1124 nobis misso & dato inseruit sic affirmans : *Illarum etiam Civitatum Dioceses , quæ Sarracenis invadentibus Metropolitanos proprios perdididerunt , vestra ditioni eo tenore subjicimus , ut quoad sine propriis extiterint Metropolitanis , tibi ut proprio subjaceant & obediant.* Hac vero auctoritate fulti dictum Episcopum , quia nostræ potestatis erat , nullam vobis nec Ecclesiæ vestræ injuriam facientes ad Pontificiū honorem sublimavimus. Constat nimirum vos multo majorem nobis injuriam intulisse , qui dum nostrum vos fingebatis amicum , nostræ Ecclesiæ dignitatem & honorem totis viribus clam & furtive imminuere , & insuper subripere , & si possibile esset auferre , operam dedistis. Insuper etiam Abilensem Episcopum juri Ecclesiæ nostræ deditum , contra fas & contra legem consecratis : cujus electionem fortilegam non canonicè à Clericis , immò ab ineruditissimis laicis factam refutavimus , & canonicè cassavimus. Omnibus etiam patet quantam in hoc sustinimus injuriam : proinde vestræ suggerimus & suggerendo præcipimus strenuitati , ut de his omnibus nobis satisfactorius Dominica prima post Octavas Paschæ Legionem veniatis , & pro Primatu obedientiam quam Sacri Canones Metropolitanis Primatibus suis exhibere præcipiunt , nobis exhibeatis : si autem statuto die ad nos venire contempseritis , proculdubio sciat nos Canonicam in vos extorquere sententiam.

His literis ampullosis & arrogancia atque garrulitate plenis Dnus. Compostellanus à tramite veritatis non devians , justitiæ & rationis regulam solícite observans , hujusmodi literis humilibus & rationabilibus more probi & sapientis viri respondit.

Incipiunt literæ Compostellani ad Toletanum de responsione interdictionis , & aliorum sibi ab illo objectorum.

3 **F**Ratri in Christo dilecto Dño. B. Dei gratia Toletanæ Sedis Archiepiscopo , & S. R. E. Lega-

ga-

gato, D. divino nutu Compostellanæ Sedis Archiepiscopus, & ejusdem S. R. E. Legatus, quæ agenda sunt subtilius inspicere, & inspecta sollicitius & firmiter observare. Literis vestræ prudentiæ diligenter inspectis, quanto instantiâ atque levitatis vento vestri sensus maturitas agitur, evidentissime deprehendimus: Camerarius siquidem vester Dnus. P. Cluniacensis Monachus, quosdam nobis ex vestra parte literas, quas adhuc habemus, nuper detulit: in quibus continebatur, quod quæcumque ex vestra parte nobis promitteret & astrueret, pro certo haberemus. Ipse autem inter cetera quæ coram Domina Regina, & coram Dno. Munione Vallibriensi Episcopo ex vestra parte nobis nuntiavit, & nobis promisit, duo precipue, ipsis præsentibus affirmavit: vos, scilicet de Salmantini Episcopi consecratione minus canonica, iuste & canonice nobis velle satisfacere, & ipsum Salmantinum ad faciendam nobis debitam professionem ut dictanti & deleganti venturum esse. Cujus legationis dulcedine, & etiam Dni. B. Nepotis vestri, qui cum Capellano Dni. Papæ in nostram Curiam venerat precibus, sed maxime vestri amore, persuasi, inducias ipsi consecrato de facta interdictione usque ad festum S. Stephani concessimus. Nunc autem alias longe ab illis literis diversas & omnino contrarias à vestro nuntio suscepimus, in quibus manifeste apparet vos nos solum male actorum necdum poenitere, verum etiam ipsa male acta importune velle defendere. Quod quantum sit vestræ personæ & dictu & factu absurdum, & regulæ justitiæ omnino contrarium, etiam minus eruditis clarius luce manifestum est. Unde super vestra prudentia, quæ & nostram Legationem spreto Dni. Papæ edicto turbare totis nisibus contendit, & nostræ dignitatis jura usurpare non desinit, non irrationaliter demiramur, cum vos non solum de collata nobis Archiepiscopatus dignitate, verum etiam de nostræ Legatio-

Anno 1124 tionis confirmatione per Dni. Papæ literas dudum nobis delegatas , sæpenumero certus factus sitis.

4 Miramur etiam qua fronte de Abilenſis Epifcopi confecratione , cujus nos redarguitis , mutire audeatis; cum & ipſe noſtræ Eccleſiæ ſuffraganeus ſit , & ipſius electio à novem Epifcopis & duobus Archiepiſcopis , necnon à Romano Card. Boſone , qui Eccleſiæ Rom. Legatus ad nos venerat , canonicè diſcuſſa , canonica inventa ſit , & ab omnibus canonicè approbata. His præmiſſis pauca vobis de interdictione noſtri Concilii , non ampulloſe , neque irrationabiliter reſpondemus. Cum Romanorum Pontificum Dni. U. Dñi. P. Dñi. C. privilegiis & auctoritatibus nos & Eccleſiam noſtram ab omnium Prælatorum ditionibus, ſolius Dni. Papæ ditione excepta , abſolutos & omnino liberos eſſe conſtet , nos neque ut Primati , neque ut Legato , neque ut Archiepiſcopo vobis obedituros eſſe proculdubio noveritis. Ad hæc veſtræ memoriæ ſuggerimus, quod ad colloquium inter nos & vos Dña. Regina mediatrice apud Legionem determinato tempore conſtitutum, eramus ituri , & pacem atque priſtinam amicitiam ſapientium conſilio vobiſcum reformaturi : ſed auditis literarum veſtrarum ampullis , & falſis impoſturis ; nec veſtrum colloquium adire , nec vobiſcum ullam amicitiam reformare ſtatuímus , niſi prius de Salmantini Epifcopi confecratione, & de ceteris injuriis , quæ patentes ſunt , nobis ſatisfacere ſtuderitis. Harum autem nugarum & impoſturarum culpam non vobis , qui tantæ diſcretionis & tantæ perſpicacitatis antehac eſſe ſolebatis , ſed veſtris conſiliariis veſtram gravitatem ad illicita per ambitionem impellentibus , merito imponimus. Poſtremo veſtræ diſcretionis ſuggerimus , & Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli auctoritate , necnon ex parte Dni. Calixti Papæ ſuggerendo præcipimus , ne noſtram Legationem , aut noſtri Archiepiſcopatus digni-

nitatem conturbare , aut usurpare amplius præsumat. Anno

5 Eodem fere tempore quod D. Compostellanus su-
prædictas literas ad Toletanum direxit , Legatos suos Ro-
mam destinavit Dno. Papæ C. super ipso Toletano iuste &
rationabiliter conquesturus , quod suæ dignitatis terminos
in Salmantini consecratione contra Sacrorum Canonum de-
creta usurpasset , & in subtractione Colimbriensis , & alio-
rum Episcoporum , atque Abbatum patenter & manifeste
injuriasset. Cujus literis & querimonia auditis Dnus. Papa
Calixtus literas suas ad Salmanticensem quantocius remisit:
in quibus ipsi Salmanticensi Apostolica auctoritate mandan-
do præcipiebat , & præcipiendo mandabat , quatenus Com-
postellanæ Ecclesiæ tamquam suæ Metropoli , & Compos-
tellano Archiep. tamquam suffraganeus suo Metropolitanano
dilectionem & fidelem obedientiam remota omni occasione
exhiberet. Literarum autem ad ipsum Salmantinum à Dno.
Papa directarum exemplar infra subscriptum est.

1124

Incipiunt literæ Dni. Papæ Calixti ad Salmanticensem de
obedientia Dño Compostellano exhibenda.

Cap. 67.

Calixtus Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fra-
tri M. * Salmanticensi Episcopo salutem & Apost.
bened. Quoniam in Hispaniarum partibus Compostellana Ec-
clesia ob venerandum B. Jacobi Apostoli corpus gloriosa &
insignis habetur , nos eam ex Apostolica Sedis gratia confove-
re & in melioris status prærogativam decrevimus adaugere.
Ideoque dignitatem Emeritana Metropolis eidem Compostella-
na Ecclesiæ perpetuis temporibus possidendam contulimus.
Tibi ergo dilecte frater qui Emeritana Ecclesiæ subiectus esse
dignosceris , mandamus , quatenus venerabili fratri nostro D.
Compostellano Archiepiscopo tamquam proprio Metropoli-
tano tuo subiectionem & obedientiam satagas exhibere.

*
Mu-
noni.

Fff

Dat.

Anno *Dat. in territorio Ortenfi VIII. Kal. Julii. (Anno 1124.)*

1124

2 *Vifis his literis Salmanticenfis Compostellam venit, & fidelitatem atque obedientiam cum reverentia Dño Archiepifcopo & B. Jacobi Ecclefie ejufque rectoribus canonicè promovendis fuper altare B. Jacobi promifit, & propria manu his verbis firmavit. Ego M. Salmanticenfis Ecclefie Epifc. fubjectionem & obedientiam cum reverentia à SS. Patribus conftituta fecundum præcepta Canonum Ecclefie B. Jacobi ejufque rectoribus in prefentia Dñi Archiepifcopi D. perpetuo me exhibiturum promitto, & fuper Sanctum altare propria manu firmo.*

3 *Alias fimiliter literas Colimbrieni direxit, in quibus itidem ei Apoftolica auctoritate præcipiebat, ut fidelem obedientiam Dno. Compostellano tamquam S. R. E. Legato & fuo Metropolitan. exhibere omnimodo fatageret. Illarum quoque literarum exemplar hoc modo fubnotavimus.*

Incipiunt literæ Dñi. Papæ Calixti ad Colimbrienfem de obedientia Dno. Compostellano ut Legato & fuo Metropolitan. exhibenda.

*
Gun-
d'fal-
no.

4 *C*alixtus Epifcopus fervus fervorum Dei. Venerabili fratri G. * Colimbrieni Epifcopo falutem, &c. (1)

Quod Archiepifcopus laboravit multum in acquirenda Metropolitana Emeritanæ Sedis dignitate, & quomodo Compostellanos Cives ad jurandam juftitiam compulit.

Cap. 68.

Quamvis autem Dnus. Compostellanus in fupra memorata dignitate ad utilitatem & honorem fuæ Ecclefie acquirenda laboravit, & quot & quanta de proprio & B. Jacobi Thefauro erogaverit, aut in Romano
iti-

(1) *Ut fupra num. 1.*

itinerē captis suis Legatis inrecuperabiliter amiserit , si ego per singula explicare & ad memoriam reducere tentavero , si Maronica vel Tulliana facundia mihi inesset , minime ad id sufficere posset : multis enim difficultatibus circumveniebatur , quibus & in hoc & in aliis Ecclesiasticis negotiis impediabatur. Regis quippe Aragonensis guerra eum inefabiliter disturbabat , cujus metu ipsius Legati nisi cum summo periculo & summo timore Romam adire non audebant. Dissensio quoque Regis A. & Reginae U. in quorum servitio eum multa expendere oportebat ; discordia etiam Procerum Gallæciæ & devastatio ipsius terræ , quæ totius honoris B. Jacobi redditus fere annullaverant. Sed quamvis Dnus. Compostellanus tot & tantis difficultatibus esset circumventus , Ecclesiastica tamen negotia propter sæcularia , nec sæcularia propter Ecclesiastica , minime prætermittebat : sed utraque sicut sibi & suæ Ecclesiæ utilia fore noverat , discrete & sapienter tractare & disponere vigilantī cura satagebat. Videns itaque Compostellanam Civitatem pravis & perverfis moribus implicitam esse atque corruptam , & nisi aliquod ei remedium conferretur , funditus perituram , Optimatibus Cleri , atque Populi illius Civitatis in unum convocatis hujusmodi orationem in eorum præsentia habuit : Ego D. licet indignus hujus Sedis primum Episcopus , deinde sive Deo jubente , sive permittente ejusdem Sedis multo sudore & multo labore effectus Archiepiscopus , in regimine hujus honoris diutine laboravi , & multis quibus erat nocendum rationabiliter nocui , multis vero quibus erat subveniendum charitatis debito persuasus subveni. Indignos etiam nobilitando & ditando , dignos etiam ignobilitando & deprimendo justitiæ metam transgressus erravi , unde me in conspectu divinæ majestatis & in vestri omnium præsentia culpabilem esse confiteor. Nunc vero vellem per Dei misericordiam vitam & mores meos

Anno 1124 in melius corrigere & emendare, & justitiam integram atque inviolatam observare, & manutenere. Sed quia hoc per me solum sine vestro auxilio facere non possum, vestri omnium, tam Cleri quam populi universitatem obnixius deprecor, quatenus me in hoc negotio pro vestrarum animarum salute & æternæ vitæ retributione adjuvetis, & vos justitia observaturos esse & manutenturos, sicuti ego vobis promitto, in manu mea promittatis, & de illa promissione jusjurandum mihi scribi faciatis. Ideo autem volo ut vos justitiam juretis, & juratam manuteneatis, quia video fidem, probitatem, & ceteras bonas artes à nostris Civibus evanescere, & video fraudes, dolos, rapinam, violentiam, & aliorum scelerum urticas increfcere, quæ nullatenus extirpari possunt absque falce justitiæ. Audito hoc sermone Compostellani qui aderant, tam Clerus quam populus, unanimiter responderunt se in hoc & in aliis negotiis quæ sibi utilia fore non dubitarent assensum ei præbituros & obedituros: juraverunt igitur justitiam & de illo jurejurando hujusmodi scriptum fieri fecerunt.

De justitia in Compostellana Civitate servanda.

DIdacus Dei gratia Compostellanæ Sedis Archiep. & S. R. E. Legatus volens destruere & eradicare prorsus pravas consuetudines quæ videbat fieri in Compostellana Civitate, promittit coram omnibus in rei veritate & in fide Christi, ut justitiam tenens & observans Compostellæ, ab ea propter pecunias seu gratiam & odium nullatenus declinet, & ut omnino hæc justitia observetur mandat, quod Villicus Civitatis jurejurando firmet quod justitiam teneat, & ab ea neque amore, nec odio, neque pecunia, neque rogatu alicujus personæ à justitia deviet. Et similiter in detruncando & cæcando & in suspendendo, prout justitia exegerit, nullatenus deviet, sed æqua lance & justo iudicio unicuique prout justum fuerit reddat, & hoc scriptum

tum à Dno. nostro confirmatum, & alios bonos foros nostræ Anno
1124
Civitatis semper custodiat, & in robore teneat. Similiter
mando & præcipio quod Judices loci sancti jurejurando
super altare firment, quod justitiam teneant, & bonas
consuetudines Civitatis observent, & à justitia neque gra-
tia, neque odio, neque pecunia devient, & in judiciis
neque personas, neque vultum potentis considerent, sed
inter divites & pauperes juste & viriliter deliberent. Si ve-
ro Villicus Civitatis, vel Judices ab hac promissione veri-
tatis deviaverint, advocati bis & ter, digne satisfaciant:
quod si renuerint, perjurium incurrant, & honore ca-
reant, & quod contaminaverint dupliciter componant, &
hoc judicium sit omnibus parochianis & decimariis Eccle-
siæ B. Jacobi, id est, infra milliaria Civitatis, noto die
sub Era I. C. LXIII. (1) & quot XVIII. K. Februarii.
Nos homines Compostellæ jurejurando firmamus quod ma-
nuteneamus & defendamus justitiam à Domino nostro ju-
dicatam, & ab ejus Villico & iudicibus. Ita quod neque
pecunia, neque parentela à supradicta justitia deviemus, &
in judiciis adjuvando vel disturbando adinvicem offerationes
nullatenus accipiamus: & similiter seniores Canonici pro-
mittunt hoc in rei veritate & in fide Christi salvo suo ordi-
ne Dni. nostri & omnium Canonicorum: si vero nos ho-
mines Civitatis ab hac promissione deviaverimus, post bi-
nam & trinam admonitionem, emendemus. Sin autem per-
jurium incurramus, & quod contaminaverimus dupliciter
componamus, & hujus promissionis consuetudo descendat
ad omnes successores meos & vestros, ita quod in perpe-
tuum teneatur.

De

(1) Era 1162. Anno scil. 1124. (non 25.) *absaubio legendum: ex consequentibus enim patet vivere Calixtum Papam, qui die 13. Decembris ejusdem anni obiit.*

Anno

1124 *De sacrilegio Comitis P. in Ecclesia Compostellana commisso,
& de satisfactione ejusdem. Cap. 69.*

Comes Petrus iræ fervore accensus, Comitem Adefonsum ante januam altaris B. Jacobi, diabolo instigante, percussit, & magnum dedecus Deo & ipsi Apostolo nefario ausu intulit. Unde postea pœnitentia ductus, in præsentiam Dni. Archiepiscopi cum sua uxore venit, & tantum dedecus quod Deo & B. Jacobo Apostolo intulerat, & alia multa crimina, quæ diabolico instinctu perpetraverat, illi manifestans, pœnitentiam & consilium ad salutem suæ animæ ab eo petivit. Archiepiscopus vero ipsius animæ utilitati sagaciter providens, condignam ei pœnitentiam secundum Sacrorum Canonum decreta injunxit, & ut aliquem honorem Deo & B. Jacobo in remedium supradicti dedecoris, & aliorum peccatorum conferret, salubri admonitione suavit. Ipse autem Comes & sua uxor, ipsius Archiepiscopi consilio acquiescentes, Monasterium de Corispindo cum tota sua creatione & tota Villa, B. Jacobo & suæ Ecclesiæ perpetuo possidendum contulerunt, & privilegium inde factum jussu & consilio Dni. Archiepiscopi propria manu roboraverunt.

Adventus Romani Legati in Hispaniam. Cap. 70.

Aliquanto temporis curriculo elapso, postquam Venerabilis Archiepiscopus plurimorum obsequiorum exhibitione & firmæ fidelitatis promissione à Dno. Papa Calixto impetravit, quatenus Metropolitanam Emeritanæ Sedis dignitatem in Compostellanam Ecclesiam perpetuo transferret, & perpetuo translata auctoritatis suæ Privilegio confirmaret, quidam Romanæ Ecclesiæ Cardinalis *Densdedit* à latere ipsius Papæ delegatus in partes Hispaniarum venit, Hispanæ Regionis Ecclesias sollicitè visitaturus, & earum salutem atque utilitati sagaciter provisorus:

cui

cui venienti præfatus Papa Burgenſis Eccleſiæ Legatos, qui tunc temporis Romæ aderant, commiſit, & ei per obedientiam Apoſtolica auctoritate præcepit, ut Burgenſis Eccleſiæ ſuæ quæ paſtoris fulcimento viduata in magno labore atque tribulatione diutine permanſerat, utilitati provideret: & ipſius electum, cujus electio jam quinquennis erat, in Episcopum conſecrari ſatageret. Cardinalis itaque ſupradictus Hispanas partes ingrediens, ad Burgenſem Civitatem Burgenſis Eccleſiæ Legatis comitantibus venit, & ipſam Eccleſiam magnis perſecutionibus atque tribulationibus laborantem, & fere deſolatam invenit: unde vehementi-mœrore affectus, & exemplo boni patris pia compaſſione repletus, ipſius Eccleſiæ ſtatum in melius mutare, & ejus electum ad Dei honorem & ipſius Eccleſiæ utilitatem in Episcopum conſecrari præcipere neceſſarium duxit. Sed quia ipſa conſecratio Aragonenſis Regis metu, qui ipſum electum impugnabat, in partibus illis fieri non poterat, ipſi electo Compoſtellam ire, à Domino Compoſtellano ſe præcipiente ordinandum, injunxit. Ipſe enim Cardinalis Compoſtellam iturus erat, & de ejus conſecratione, & aliis multis negotiis ex præcepto Dni. Papæ Calixti cum Dno. Compoſtellano acturus: & Eccleſia quidem Burgenſi, & aliis quæ ſuo itineri adjacebant, viſitatis, tandem Compoſtellam perveniens à Dno. Compoſtellano benigne & honorifice ſuſceptus eſt: & per octo dierum ſpatium ibi commorans à Dno. Compoſtellano egregie procuratus eſt. Cum ergo Cardinalis & Dnus. Compoſtellanus in colloquium veniſſent, & de ſtatu Hispanarum Eccleſiarum diligenter egiſſent; ipſe Cardinalis Burgenſis Eccleſiæ calamitati & miſeriæ condolens Dno. Archiepiſcopo Apoſtolica & ſua auctoritate præcepit, & cum charitative rogavit, quatenus Burgenſis Eccleſiæ electum in Episcopum conſecrere ſtuderet, & cauſam quare hoc negotium illi potius quam

ANNO 1124 quam alii à Dno. Papa injungeretur insinuavit. Hoc & alijs negotiis Compostellæ deliberatis accepta à Dno. Compostellano benedictione, Compostella egressus, Bracaram, & per partes Portugaleses in Campanas partes profectus est, & apud *Vallem oliti* Concilium convocatis fratribus divina præveniente gratia celebravit. Cui nimirum Concilio Burgensis Ecclesiæ electus cum ceteris fratribus interfuit. Finito autem Concilio ipse Cardinalis comitante ipso electo *Setpuliæ* Castrum adiit, ibique tales literas Burgensi electo de sua consecratione ad Dnum. Compostellanum tradidit.

Incipiunt literæ Cardinalis Romani Deusdedit ad Dominum Compostellanum de Consecratione Burgensis electi.

2 **D**EUSDEDIT Sanctæ R. E. Presb. Card. & Hispaniarum Legatus Didaco Dei gratia Compostellano Archiep. & S. R. E. Legato, salutem & puram amicitiam. In quanto labore atque miseria Burgensis Ecclesia hætenus fuerit, vestram prudentiam latere non credimus. Quapropter fraterna dilectione per obedientiam quam S. R. E. debetis præcipue vobis dirigimus, ut advocatis Coepiscopis fratribus vestris Dnum. Simeonem Burgensis electum Ecclesiæ cum quibus Epis. volueritis salva Sanctæ Matris nostræ Rom. Eccl. reverentia, ad quam in omnibus Burgensis Ecclesia spectat, quacumque die post Purificationem S. Mariæ ad vos venerit, in Episcopum consecretis: fidelitatem vero quemadmodum antiqua exigit consuetudo suscipiatis. Valet.

3 Visis hujusmodi literis Dnus. Archiepiscopus meliores & discretiores suæ Ecclesiæ-personas in Cameram suam convocari iussit: & ostensis eis literis & mandato Romani Card. quid sibi de illo mandato & de petitione Burgensis electi consulerent, ab eis inquisivit. Illi vero

Cle-

Clerici sapientes & discreti, quia ipse Archiepiscopus in proximo Concilium erat celebraturus, & laudaverunt & consuluerunt, ut Burgensem electum usque ad Concilium retineret, & Episcopos ad ipsum Concilium confluituros de mandato Cardinalis & de ejus consecratione consuleret. Quorum consilio Dnus. Archiepiscopus acquiescens ipsum electum usque ad celebrationem Concilii Compostellæ retinuit & eum in multis necessitatibus munifica manu adjuvit. Postquam itaque statuta dies Concilii impleta est, venerabilibus fratribus Asturicensi, Minduniensi, Lucensi, Salmanticensi, Scemurensi, Portugalensi, Tudensi, convenientibus, Dnus. Archiepiscopus Concilium in Dominica *Misericordia Dñi*. (1) Compostellæ celebravit: & hæc capitula in eo supradictis fratribus assentientibus & unanimiter collaudantibus sancivit, & confirmavit.

Celebratio Concilii. Cap. 71.

Didacus Dei gratia Compostellanæ Sedis Archiep. & S. R. E. Legatus Concilium in Dominica *Misericordia Dñi*. * convocatis fratribus Asturicensi, Lucensi, Valibriensi, Tudensi, Portugalensi, Scemurensi, Salmanticensi, Burgensi, Compostellæ celebravit: & in eo de honore atque utilitate S. Matris Ecclesiæ juxta datam sibi à Deo facultatem supradictis fratribus cum suis Abbatibus XXVII. atque religiosi personis & bonis Clericis, unanimiter collaborantibus tractavit: & quoniam peccatis exigentibus Regnum Hispaniæ adeo turbatum vidit, quod etiam Ecclesia Dei, destructa Christiana Religione, periclitaretur, & fere jam ad defectum redacta esset, placuit ei ut universali Synodo, pro Ecclesiæ statu, pro Regni tranquillitate, hæc capitula subscribere, & subscripta confirmare. *Mandamus ergo & Apostolica auctoritate constitui-*

Ggg

mus

(1) Dominica Misericordia Dñi. fuit 20. April. anno 1124.

Anno
1124

*
Dca.
2.
post
Pascha,
die
20.
Apr.
Anno
1124

Anno
1124

mus, ut superna iuvante clementia, Pax Dei quæ apud Romanos & Francos & alias fideles nationes observatur, in toto Hispania Regno ab omnibus Christianis inviolabiliter teneatur, à primo videlicet die Adventus Domini usque ad Octavas Epiphaniæ, à Quinquagesima usque ad Octavas Paschæ, à Rogationibus usque ad Octavas Pentecostes, in jejuniis quatuor temporum, in vigiliis, & festivitibus B. Mariæ, & B. Joannis, & Apostolorum, & in festivitate Omnium Sanctorum, quæ celebratur Cal. Nov. ita ut nullus hominum, licet habeat cum alio homine homicidium, vel aliam quamlibet inimicitiam, præsumat eum occidere, vel capere, vel aliquo modo ei nocere. Episcopi, Præsbyteri, Abbates, Monachi, & Monachæ, & omnis ordo Ecclesiasticus Ecclesiæ, & res Ecclesiastica, & boves quorumcumque fuerint, omnibus diebus in pace permaneant. Peregrini, Mercatores, non capiantur, neque pignorentur, nisi propria culpa: dies & constituta tempora pacis sicuti determinata sunt, & per juramentum confirmentur, qui vero hanc pacem per juramentum confirmare noluerit, excommunicetur donec juret: & qui eam violare præsumpserit, Episcopus cum toto Episcopatu suo eat super eum ad destructionem ipsius & bonorum suorum, donec satisfaciatur, & Dominus ejus cui ipse fuerit, auferat ei præstimonium suum, & nullus alius deinceps eum colligere præsumat, donec de violatione pacis juste & canonice satisfaciatur. Si autem aliquis de euntibus super eum, in hac obedientia mortuus fuerit, ita sit absolutus ab omnibus suis peccatis de quibus pœnitentiam jam accepit vel acceperit, ac si in Hierosolymitano itinere mortuus esset, nisi excommunicatus sit. Similiter si aliquis armis abrenuntians pro obedientia & supradictæ pacis observatione ab inimicis suis mortuus fuerit, supradictam remissionem habeat, & qui eum interfecerit homicidium Dominis terra duplicet, & pœnitentia ejus duplicetur, & numquam in patria sua

*sua pœniteat, sed eat in exilium; & qui eum ceperit, curta-
verit, excæaverit vel aliquod malum fecerit, quod prius para-
bat in duplo componat. Si vero aliquis in tali peccato absque
pœnitentia mortuus fuerit, non sepeliatur, sed in domo sua pu-
rescat, & non inde abstrahatur. Principes autem terrarum,
milites, vel pedites in supradictis diebus arma sumere non
presumant, nisi contra Paganos, aut patriæ invasores, aut
supradictæ pacis violatores. Cetera Capitula quæ in præterito
Concilio constituimus, iterum confirmamus.*

Confirmatio Electi Burgenfis.

IN ipso quoque Concilio omnes Episcopos qui
aderant super consecrationem Burgenfis electi
interrogavit, literas Dñi. Cardinalis eis ostendens, &
Burgenfis Ecclesiæ labores atque tribulationes exponens:
ipsi vero Episcopi Burgenfi Ecclesiæ, quæ tam diu vidua-
ta pastore permanserat condolentes, Dño. Archiepiscopo
unanimiter laudaverunt & consuluerunt, quatenus illius
Ecclesiæ utilitati misericorditer provideret, & ejus electum
in Dei obsequium & suæ animæ salutem in Episcopum con-
secraret. Quorum petitioni ipse condescendens Burgensem
electum III. die post finitum Concilium, Asturicensi, Min-
duniensi, Portugalensi, Episcopis coadjuvantibus in Epif-
copum solemniter consecravit: eique obedientiam & fide-
litatem Sanctæ Rom. E. juxta quod antiqua consuetudo
exigit, promittere & propria manu super sacrosanctum al-
tare firmare fecit: deinde ipse consecratus accepta à Dño.
Archiep. licentia, ad propria cum gaudio remeavit.

Acquisitio. Cap. 72.

INterea ipse Archiepiscopus de utilitate suæ Ecclesiæ sine
intermissione sollicitus Villam quæ dicitur Sinales, quæ
est secus S. Christinam de Noya cum sua tota creatione &
familia, non tamen totam, sed de tribus quartis medietate-

Anno tem , à Dña. Aurodona Didaci factò cum ea de medietate
 124 alius Villæ , scilicet *Lustris* , commercio , quam medietatem in sua vita tantum teneret , ad opus suæ Ecclesiæ factis solerter acquisivit : ipsa autem mortua illa medietas de supradicta Villa Ecclesiæ Beati Jacobi hereditario jure reformaretur.

Acquisitio.

2 Quidam præpositus nomine Didacus Presbyter ejusdem venerandi Archiep. villicationem apud S. Mariam de Nevar tunc temporis tenebat , & cum ipse Presbyter jam tædio villicationis tenendæ afficeretur , ad Dñm. Archiepiscopum spontanea voluntate venit , & cum eo statuit , ut medietatem de omnibus rebus & hereditatibus quas in ipsa villicatione acquisierat , Dño. Archiepiscopo & B. Jacobi Ecclesiæ in perpetuum possidendam concederet : aliam vero medietatem jure hereditario possidendam sibi retineret. Acquisierat autem in supradicta villicatione Ecclesiam S. Michaelis de *Rozuan* , quæ ipsi Ecclesiæ S. Mariæ de Nevar adjacet , & alias hereditates , quæ in confinio & circuitu ipsius Ecclesiæ sunt. Et ipse quidem Archiep. solers & discretus has acquisitiones stabiles & inconvulsas permanere volens , Cartas mercatrices de ipsis acquisitionibus fieri , & eas ab illis qui hujusmodi pacta secum statuerant , roborari & firmari , & ipsas Cartas in Thesauro B. Jacobi reservari , fecit.

De Concordia Regis , & Reginae Matris sue. Cap. 73.

E O fere tempore Toletano Archiepiscopo Domno B. cum quo Dnus. Compostellanus acrem & diutinam consensionem pro suæ Ecclesiæ exaltatione habuerat , defuncto , (1) Rex A. & Regina Dña. U. ejus Mater , qui ab invicem diutine dissenserant , eodem Compostellano cum suis amicis mediante & sedulo machinante , concordēs & ami-

(1)
 Obitus
 Bern.
 Tolet.

amici facti sunt : & facta equidem ipsa concordia hujus-
 modi literas quorundam æmulorum stimulatione & machi-
 natione ad ipsum Compostellanum direxerunt.

Anno
 1124

Litera Regis & Reginae ad Dñm. Compostellanum.

2 **A** Et U. Dei gratia Hispaniæ Rex & Regina,
 Carissimo Domino D. Compostellano Ar-
 chiep. Sanctæque R. E. Legato, in Christo vivere. Nove-
 rit Sanctitas vestra amicitia nexu nos indissolubili conjunc-
 tos esse. Honorem vero Toletanæ Ecclesiæ quem & longo
 diminuere seu anihilare perturbando studuistis tempore, ut
 deinceps nullatenus perturbetis dicimus & monemus, ne
 præfata suo Ecclesia intermissione careat, quod absit, ho-
 nore. Valete.

*Responsio Dni. Archiep. ad supradictas literas Regis &
 Reginae.*

3 **D** Idacus Dei gratia Compostellanæ Sedis Ar-
 chiep. & S. R. E. Legatus, venerandæ Do-
 minæ suæ Reginae Domnæ U. & filio suo Regi Dno.
 A. sic terrenum Regnum regere, ut non amittatis æternum.
 Literis vestræ celsitudinis læta manu acceptis diligenter
 inspeximus. Sicut autem discordia, quæ inter vos pecca-
 tis nostris exigentibus hucusque emerfit, fuit destructio
 pauperum, & omnium Ecclesiarum, ita concordia quam
 inter vos noviter Dei præveniente gratia factam esse agno-
 vimus, est firmamentum Sanctæ pacis & fundamentum
 Christianæ Religionis. Et quia hoc semper palam atque la-
 tenter optavimus, quod jam Deo juvante fieri novimus,
 inde Deo & B. Jacobo qui vestros ad hoc inspiravit ani-
 mos, innumeras grates referimus. Unde nos etiam nimium
 lætari, exultare, & congratulari vestra non dignetur dubi-
 rare clementia. De diminutione autem Toletanæ Ecclesiæ,
 quam ne nos vellemus nobis per easdem literas intimastis,

Deus

Anno 1124 Deus novit quia nec illius nec alterius Ecclesiæ proprium honorem aliquando minui volumus, nec volumus. Quod si nostri vel Ecclesiæ nostræ æmuli nos lacerando & dilaniando apud nobilitatem vestram de nobis aliquid rati-
nantur, non faciles aures vestras moribus obrectatorum nostri gratia commodare velitis. Sed si aliquid sentiendo asserunt in vestram regalem discretionem veniant, & nos secundum vestrum consilium eorum importunitatibus satisfaciemus. Mementote etiam quia inter cetera quæ nobis regia vestra prudentia dixit, hoc se facturum spondit, Ecclesiam scilicet nostram numquam minuere, sed semper defendere, exaltare, & augmentare nostri semper suffulti auxilio & consilio. Si autem nos de Romanæ Ecclesiæ dignitatibus aliquid Deo volente habuimus, habemus, vel habituri sumus, vestri semper suffulti auxilio & consilio fecimus & faciemus. Suario Froilati nostræ domus villicum vobis mittimus, ut quod in literis non continetur, excellentiæ vestræ ore proprio referat: per ipsum autem cor vestrum & voluntatem nobis revelate: quia parati sumus omnia quæcumque nobis injunxeritis, pro posse nostro facere & adimplere. Omnipotens Deus amore & intercessione Beatissimi Jacobi Apostoli personam vestram & Regnum conservet, & ad vitam faciat vos venire sempiternam. Amen.

Literæ Cardinalis missæ Archiepiscopo. Cap. 74.

Iisdem fere temporibus Sanctæ R. E. Card. *Deusdedit* hujusmodi literas ad Dnum. Archiep. Roma direxit. Venerabili D. Compostellano Archiepiscopo ac fideli S. R. Ecclesiæ Legato D. tituli Sanctorum Laurentii atque Damasi Card. indignus felicem suæ prosperitatis inquisitionem. Summa dignitas vestra carissime deprehendere sciat nos divina propitiante clementia sanos & incolumes esse, & præsentiam nostram in servitio vestro dum vixerimus prof-

prosperè adfuturam : quam siquidem in proximo in vestra Anno
 melioranda legatione clementissime ac in renovandis privi- 1124
 legiis vestris volumus ut cognoscatis pro quibus nempe has
 dirigimus literas , ut festinos ad hæc curanda Romanæ Cu-
 riæ per nos illico delegetis nuntios. Præterea felicissime
 Dñe. pietatem indissolubilem vestram flagitamus , ut casub-
 lam de qua sæpissime vos rogavimus , per eisdem vel per
 alios fideliter nobis dirigatis nuntios , quatenus vos vestros-
 que amicos in obsequio vestro communiter , uti debemus,
 obligare possimus. Insuper piissime pater flagitamus , ut
 cunctam Deo devotam Congregationem ex nostra parte fa-
 lutetis , & hunc Cartulæ delatorem honorifice suscipiatis.
 Valete.

*Responsio Dñi. Archiepiscopi ad præfatam Cardinalem de
 supradictis literis.*

2 **D**NO. venerabili & patri reverenti Dei gratia
 S. R. E. Card. Deusdedit , D. Compstellæ-
 norum humilis minister , fideles orationes & devotum ob-
 sequium cum reverentia. Quod vestræ industriæ excellentia
 vivit , valet , & divina propitiante gratia prosperitate &
 incolumitate perfruatur , ultra quam credi potest nostro
 cordi gaudio est , & vestræ equidem discretionis refert,
 non dubitare nos & nostram Ecclesiam de nostris tamquam
 de vestris propriis successibus mera veritate & remota omni
 simulatione gaudere , & devotas Divinæ Omnipotentis
 gratias inde referre : nos enim & nostra Ecclesia in vestræ
 sanctitatis benevolentia atque dilectione constanter perman-
 nemus , & divina auxiliante gratia ita permanfuri sumus,
 ut nunquam ab ea aliqua occasione intercedente avelli pos-
 simus. Vestram itaque venerandam celsitudinem obnixius
 cflagitamus , ut nos & nostram Ecclesiam mutui amoris
 munere recompensare , & boni patris atque fidelis amici
 exemplo nos diligere & caros atque speciales filios habere,
 Di-

Anno Divino & B. Jacobi amore dignemini. Ad hæc vestræ memorie beatitudini suggerimus nostram devotionem vestræ hebdomadæ substantiolam per Legatos quos nuper Romam misimus vestræ Sanctitati fideliter direxisse : quos ut benigne & ut honorifice suscipiatis , & nostras vices apud Dñm. Papam solícite agatis , vestram discretionem summopere deprecamur. De Casubla autem cujus mentionem nobis per vestras literas fecistis , ad præsens fieri non potest quod postulatis , quia quando vestræ Sanctitatis literæ ad nos pervenerunt , Legati nostri jam diu iter Romanum arripuerant. Vestri gratia estote memores nostri non immemororum vestri. Valeat paternitas vestra.

De fabricatione Galeæ contra Sarracenorum incursum.

Cap. 75.

POST Archiepiscopatus adeptionem idem Archiepiscopus Amorræorum guerram suæ terræ circa maritimas partes multum nocere annuatim videns , ad exaltationem Christianorum & depressiorem Sarracenorum solerti & valde utili consilio usus est : biremem namque (quæ vulgariter Galea vocatur) multo sumptu fieri fecit , factamque cuidam juveni nomine Fuxoni Pisana Civitate oriundo , probo & nauticæ artis peritissimo , tradidit , cum qua Amorræorum terram navigio inquietaret. Præfatus itaque juvenis accepta Galea & facta fidelitate Dño. Archiepiscopo terram Sarracenorum per mare inquietare cœpit , & inde multa spolia multasque prædas cum captivis divina gratia auxiliante adduxit : & sic providentia & consilio Dni. Archiepiscopi terra maritima quæ à Sarracenis per singulos annos prius fuerat deprædata & devastata , penitus securam permansit , & Sarraceni qui ejus terræ prædones & devastatores annuatim extiterant , Christianorum præda per Dei gratiam facti sunt. In tempore quoque sui Episcopatus
duas

duas Galeas eadem intentione fieri fecit. Sed Patronien-
 sium, quibus ad custodiendum ab illo commissæ fuerunt
 culpa & negligentia destructæ & annullatæ sunt, ante ta-
 men quam destructæ essent, Amorræis multa incommoda in-
 tulerunt: Christianis vero plurima commoda contulerunt.

Ann. 1124

*Tunc temporis Romana Ecclesiæ Cardinalis D. has literas ad
 Compostellanum direxit. Cap. 76.*

Didaco reverentissimo ac gloriosissimo Compostellano
 Archiep. necnon S. R. E. Legato, Deusdedit S. R. E.
 tituli S. Laurentii Cardinalis, desideratam in Christo
 visitationem. Hoc quod vestra admirabilis pietas ex me
 affectuose audire desiderat, primitus studeo significare. Sciat
 claritas vestra charissime me sanum incolumemque esse, &
 beatæ memoriæ Calixtum ex hac vita honeste proculdubio
 migrasse: * quapropter divina pietas præclara non mul-
 tum suam Ecclesiam pastore viduatam sinivit: sed *Hono-*
rium cito in eadem constituit Præsulem, ad quem veneran-
 de amice consulo vobis honestos citius destinare Legatos,
 ut de bono in melius privilegia utique vestra per me nos-
 trosque amicos renovare possitis. Præterea clementissime
 pater magnitudinem vestram captamus sollicitare, ut Ca-
 sublam diu à nobis desideratam per eosdem Legatos, vel
 per alios quos agnoveritis esse fideles, nobis protinus mî-
 ttere studeatis, quatenus nostrum fidele servitium ad hono-
 rem vestrum & B. Apostoli Jacobi, omniumque Canoni-
 corum communiter valeatis habere.

*
 Die
 13.
 Dec.
 Anni
 1124

Compostellanus ad supradictas literas taliter respondit.

Domino venerabili & patri reverenti Dei gratia
 Matris nostræ S. R. E. Legato & Cardinali
 D. Didacus Compostellanorum humilis minister, desidera-
 tam præsentis & futuræ vitæ felicitatem, Nos & nostram

Hhh

Ecs

Anno 1125 Ecclesiam vestræ tanquam nostræ propriæ salutis & prosperitati mera veritate & absque omni simulatione congaudere & vestræ adversitati atque tribulationi, si adessent (quod absit) eodem modo condolituros esse, vestra refert non dubitare, cum vestram discretionem minime lateat, qualem quantamque erga se dilectionem nostra devotio gerat: & nos equidem in vestra benevolentia atque amore fideliter persistentes ad vestrum servitium atque vestram voluntatem pro posse nostro exequendam devote accincti clementiam vestram obnixius deprecamur, quatenus non ad nostri obsequii raritatem vel parvitatem, sed potius ad puri & veri amoris impendium respiciatis, & nostras & nostræ Ecclesiæ vices in Curia & apud Domini Papæ majestatem boni patris & patroni exemplo agere studeatis. De cetero vestræ memoriæ beatitudini suggerimus nostram mediocritatem vestræ celsitudinis literas III. Nonas Augusti recepisse & eas lato & jucundo animo perlegisse. Nos autem Legatos nostros cum benedictione nostra & vestræ hebdomadæ redditu XV. diebus post Pascha transactis Romam miseramus, quia de morte Domini & patris nostri venerandæ memoriæ Papæ Calixti jam audieramus, & idcirco donec illis Legatis redeuntibus alios miserimus, vestræ petitioni ad præfens consulere non valemus. Interim gratia vestri estote nostræ parvitatæ memor, vestræ dignitatæ numquam immemores. Valeat paternitas vestra.

De fabricatione Campanarum majorum & minorum.

Cap. 77.

INterea venerabilis Archiepiscopus de utilitate & honore suæ Ecclesiæ plurimum sollicitus ornamenta quæ suæ Ecclesiæ necessaria & honesta esse perpendebat, acquirere vel emere vigilantibus & indefessa cura satagebat. Suam igitur Ecclesiam bonis & competentibus signis indigere aspiciens, quem-

quemdam Magistrum ultra-Portensem significæ artis peritum taliata & solidata retinuit : & duo majora signa, duo vero minora ad decus & utilitatem suæ Ecclesiæ fieri præcepit. O discretum & sapientem virum, qui numquam sæcularibus negotiis emergentibus Ecclesiastica neglexit, nec sæcularia ad se pertinentia Ecclesiasticorum sollicitudine prætermisit.

Celebratio Concilii. Cap. 78.

ITEM Venerabilis Archiepiscopus Regnum Hispaniæ ex discordia A. Regis & matris ejus Reginæ U. conturbari & devastari non modicum dolens, & utilitati atque honori Sanctæ Ecclesiæ paterna sollicitudine providens, Episcopis & Abbatibus & aliis Religiosis personis invitatis, Comitibus quoque & Principibus convocatis, Concilio in tertio (1) anno sui Archiepiscopatus XV. K. Februarii Compostellæ celebravit : in quo primum de Ecclesiasticis negotiis, deinde de pace inter supradictum Regem A. & suam matrem Reginam, ut & inter ceteros Principes invicem discordantes, provide & sagaciter tractavit. Postremo expeditionem super Mauros ad depressionem & confusionem paganismi, & ad exaltationem atque ædificationem Christianismi, in eo Concilio viva voce prædicavit, laudavit, & commendavit, & omnibus in eam expeditionem accepta poenitentia ituris plenariam omnium suorum peccatorum absolutionem auctoritate Omnipotentis Dei Patris & Filii & Spiritus Sancti & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, atque Jacobi, omniumque Sanctorum concessit: cujusmodi etiam Cartam de illa plenaria absolutione ad Reges & Comites ceterosque Principes, ad milites quoque & pedites direxit, ut visa plenaria absolutione, in supradic-

Hhh 2

tam

(1) Quintus jam fuebatur annus, à die 25. Jul. anni 1120. in quo cepit appellari Archiepiscopus, ut supra cap. 19. liquet.

Anno
1125

tam expeditionem ad Dei obsequium & suorum peccatorum remissionem libentius & devotius irent. Archiepiscopis quoque, atque Abbatibus, ceterisque Sanctæ Ecclesiæ præpositis, hanc Cartam omni populo prædicare, laudare & exponere, & eos ad supradictam expeditionem omnibus modis animare præcepit.

Didacus Dei gratia Compostellana Sedis Archiepiscopus, & S. R. E. Legatus, Venerabilibus & dilectis in Christo fratribus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, universisque Sanctæ Ecclesiæ Præpositis, Regibus quoque, Comitibus ceterisque Principibus, & omni populo Christiano, ita sobrie & iuste & pie temporalibus uti, ut per Dei gratiam aterna mereantur adipisci. Fraternitatis vestræ charitas dilectissimi audit Apostolum clamantem, & nos ad somni devitationem sic vocantem: Hora est jam nos de somno surgere, cujus voci nos obedire æquum & saluberrimum est, tum quia quod in baptisate promisimus, male vivendo mentiti sumus: tum quia nostrum finem & diem districti iudicii appropinquare videmus. Ecce Fratres charissimi Dñs. ad januam stans clamat: Si quis mihi ostium aperuerit, intrabo, & cum eo cœnabo, & ipse mecum. Non ergo nostri cordis aures ad ejus voces obduremus, ne nobis ab eo terribiliter & rationabiliter dicatur: Vocavi & renuistis: pulsavi ad ostium vestrum, nec mihi aperuistis: abjicientes itaque opera tenebrarum & importabile diaboli jugum, justitiæ operibus instudeamus, & arma lucis, juxta Apostoli monitionem, unanimiter induamur, & quemadmodum milites Christi & fideles Sanctæ Ecclesiæ filii iter Hierosolymitanum multo labore & multi sanguinis effusione aperuerunt; ita & nos Christi milites efficiamur, & ejus hostibus debellatis pessimis Sarracenis, iter quod per Hispania partes brevius, & multo minus laboriosum est, ad idem Dñi sepulchrum ipsius subveniente gratia aperiamus. Quisquis autem hujus militiæ

par-

particeps fieri voluerit omnium suorum peccatorum recorde- Anno
 tur & ad veram confessionem & veram pœnitentiam venire 1125.
 festinet; & postea acceptis armis ad Castra Christi in Dei ob-
 sequium & suorum peccatorum remissionem procedere non
 differat: quod si ita fecerit, nos & nostri fratres venerabi-
 les Coepiscopi, Abbates, & alia Religiosæ persona, in Con-
 cilio quod juxta Domini Papæ edictum XV. Kal. Februarii
 Deo auctore Compostella celebravimus, nobiscum residentes;
 eum ab omnibus suis peccatis quæ à fonte Baptismatis usque
 ad hodiernum diem diabolo instigante perpetravit, Omnipot-
 entis Dei & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli atque Ja-
 cobi, omniumque Sanctorum auctoritate absolvimus. Illis
 vero qui his Christi Castris interesse noluerint, vel non po-
 tuerint, per obedientiam præcipimus & interdiciamus, ut nul-
 lum malum terris & honoribus sive aliis rebus eorum, quam-
 diu in Dei servitio permanserint, temerario ausu inferre,
 neque eorum personas sive facultates capere aut inquietare
 ullo modo præsumant. Quod si nostrum Edictum in hac con-
 temperint, auctoritate Dei Patris Omnipotentis & Filii
 & Spiritus S. & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, at-
 que Jacobi, omniumque Sanctorum, eos excommunicamus &
 anathematizamus, & à liminibus S. Ecclesiæ sequestramus,
 ita ut si infirmi fuerint, non visitentur donec satisficiant,
 & si mortui fuerint, non sepeliantur. Et si quis Princeps
 vel Dñs. solidatas aut alia beneficia eis contulerit, dator &
 acceptor anathema sit. Si quis autem vir, aut fœmina, ad
 supradicta Castra ire non potuerit, si secundum posse suum
 armatos milites vel pedites pro se miserint, accepta ut su-
 pradietum est pœnitentia, eandem ei plenariam absolutionem
 in nomine Domini concedimus: quicumque vero nostrum præ-
 ceptum observantes athletas Christi in exercitum Dñi. euntes
 vel inde redeuntes honoraverit, adjuverit, & manutenue-
 rit, in presentis vitæ transcursu bonæ actionis fructum per-
 ci-

Anno 1125 *cipere, & in futuro aeterna beatitudinis præmia mereantur
obtinere. Divina Omnipotentia benedictionis sue gratia vos
visitet, & animos vestros ad eundem in hunc Dei exercitum
inflammet & inspiret, ipso præstante cui est honor & gloria in
sæcula sæculorum. Amen. Quicumque S. Ecclesiæ Prælati
sunt, cum hanc Cartam viderint, eam in Dei obsequium &
suorum peccatorum remissionem Regibus, Comitibus, ceteris-
que Principibus, militibusque & peditibus viva voce prædi-
care, laudare & exponere summa cum sollicitudine studeant.
Hoc quoque Nos & Synodalis Conventus universitas manda-
mus, ut quicumque in hanc expeditionem tantam & tam sa-
lubrem pro sue animæ remedio & salute iverit, absque li-
centia & consilio Pontificum & Principum inde reverti non
presumat.*

Literæ Domini Papæ Archiepiscopo destinata. Cap. 79.

POST celebrationem Concilii supradicti Honorius Ro-
manus Papa venerandæ memoriæ Papæ Calixti suc-
cessor hujusmodi literas Dño. Compostellano destinavit.

*Honorius Episcopus servus servorum Dei. Didaco Ar-
chiepiscopo Compostellana Ecclesiæ salutem Apostolicamque
benedictionem. Vestra siquidem fili (1) presentia hunc Sacer-
dotem Bernardum nomine, vestris de partibus ad nos usque
pervenisse, & de vobis multa nobis bona quam maxime re-
tulisse, proculdubio noscat, atque eum in presentia nostri à
militibus Salmantinis, imo Dei inimicis, qui quamdam Ec-
clesiam quam ipse pro posse regebat, inhumanius invaserunt, &
ei cuncta sua bona rapuerunt, fore conquestum: quocirca
obedientiæ iussione vobis imponimus, vosque utpote nos-
trum filium rogamus obnixè, quatenus Salmantinum Episco-
pum, qui vobis Suffraganeus est, Apostolica sententia admo-
ne-*

(1) Frater legerem.

vere minime recusetis , ut præfata Ecclesie & huic Clerico bona sua faciat restitui , in eosque raptores quod Canonice est exhibere neutiquam prætermittat : quod si facere contempserit , Canonica justitia feriatur. Vos autem rogamus , ut huic ad tantam paupertatem perducto aliquantulum pro Dei misericordia succurrere dignemini. Datum Laterani Kal. Maji.

Anno
1125.

Quod invasit F. Joannides Compostellanos , & à Rege vocatus ad Curiam ejus ivit. Cap. 80.

DEcurso postea non longi temporis spatio F. Joannides S. Pelagii de Luto Dominus , tyrannica feritate & avaritiæ stimulis incitatus , Compostellanæ Civitatis Burgenses nefanda prodicione captioni mancipavit , & eos in carcere retrufos diversorum tormentorum illatione ad redemptionem inhumanitus & intolerabiliter cogere cœpit: quorum captioni quamdam causam fictitiam & falsam prætendebat , se videlicet à Compostellanis maximas injurias & multiplicia dedecora pertulisse , quæ ajebat se inulta relinquere non posse. Eorum autem captione comperta Dominus Archiepiscopus in omnibus negotiis tam sæcularibus , quam Ecclesiasticis , peritissimus , & virorum illustrium celeberrimus , missis ad eum bis & ter & quater Legatis discretis & sapientibus viris , cur talem injuriam & tantum dedecus B. Jacobo & sibi intulisset ab eo exposulavit , & per ipsos Legatos ei mandavit , & obnixius rogavit , ut pro Dei & B. Jacobi amore hominum & fidelitatem quam sibi fecerat & jurejurando firmaverat , ad memoriam reduceret , & terminis justitiæ observatis , captos suos sibi immunitè & absque omni pretio solveret. Ille autem ad ejus mandata ferro & saxi furdior , nec Dominum scele- rum & impietatum ultorem timuit , nec reverentiam B. Jacobo aut ipsi Archiepiscopo exhibuit , quia nec captos liberare , neque errata corrigere voluit. Unde Dñs. Ar-chie-

Anno 1126
 Archiepiscopus non modicum commotus, in primis ipsum & omnes sibi subditos, & totum ejus territorium Omnipotentis Dei & omnium Sanctorum auctoritate excommunicavit, & omnia Divina, præter Pœnitentiam & Baptisma, per totam ejus terram officia interdixit. Deinde cum ipse diabolica fraude deceptus excommunicationem omnino contemneret, & ejus metu nihil facere vellet, Dñs. Archiepiscopus rationis & justitiæ defensor & manentor, immenso exercitu tam militum quam peditum congregato, honorem ejus terra & mari hostiliter invasit. Castrorum munimina acerrime oppugnavit, Villas & hereditates ipsius, & totum honorem ad eum pertinentem, præda & incendio funditus devastavit. Præterea totum exercitum in terra ejus tamdiu dietari & manere fecit, donec supradictus tyrannus necessitate constrictus pacem cum eo reformavit, & quos captos tenebat, absque ulla redemptione libere & solute abire permisit. Ad hoc vetus hominum & veterem amicitiam cum Dño. Archiepiscopo firmavit, & se in ejus præsentia ad satisfactionem venturum esse Compostellam usque promisit.

2 Dum ipse Archiepiscopus in tali expeditione promotione justitiæ & sui decoris vindicatione laboraret, jam de morte Dñæ. Reginae Urracæ per nuntios & per famam certus erat, quæ VI. Idus Martii debita naturæ in Era M. CLXIII. * in Campaniæ partibus perfolverat: ab illa tamen expeditione voti sui compos, & hostis triumphator, Compostellam reversus, de ipsius Reginae obitu certior factus est: ibi enim regales nuntios Minduniensem, scilicet Episcopum, & alios probos viros in sua Curia reperit, mortem Reginae veram esse sibi nuntiantes, & se ex præcepto Regis obnixè & humiliter deprecantes, quatenus maturato itinere *Legionem* proficisceretur, ut ipsum Regem ibi coronaret, & consilium de administratione & re-

*
 Obitus
 Urracæ
 Regi-
 næ.
 Anno
 1126

cōciliatione & dispositione Regni ad honorem & utilitatem Sanctæ Ecclesiæ ei conferret. Legionensis etenim Civitas jam tum temporis regalis juris erat, quia eam consilio & auxilio Civium & Principum terræ acquisierat. Audito Nuntio Domini Regis A. Dñs. Archiepiscopus quæ itineri necessaria noverat fore omnibus convenientibus & abundanter apparatis, iter Legionense feria VI. ante Ramos palmarum cum majoribus & honestioribus suæ Ecclesiæ personis ovanter aggressus est. Compostella igitur taliter egressus ad *Lucensem* Civitatem in die Sabbati perveniens à Dño. Petro Lucensi Episcopo & ipsius Civitatis Clero atque populo in processione benigne & decenter susceptus est: ibique Dominicam Palmarum solemniter celebravit. Postera die à Lucensi Civitate egressus cum ad *Asturiensem* Civitatem V. feria Dominica Cœna pervenisset, ibi à Domino Alone, ipsius Civitatis Episcopo, & Clericali atque laicali multitudine, similiter cum processione accuratissime receptus est, & Chrismate atque Oleo consecrato, totum officium ad illum diem pertinens more Ecclesiastico ipse complevit. Asturicensi quoque Civitate, Minduniensi, Asturicensi, Lucensi Episcopis comitantibus egrediens, in vigilia Dominicæ Resurrectionis *Legionem* tandem perveniens à Dño. D. ipsius Civitatis Episcopo, & ab Ovetensi, qui ibi tum temporis aderat, & à Clero & populo, & totius terræ optimatibus cum insigni processione gratanter & honorifice susceptus est, ibique Paschalem solemnitatem cum gaudio celebravit. Altera die vigilia & Missa pro anima Reginae Dominae Urracæ, quæ ibi tumultata jacebat, celebrata, Pontificalibus insignibus ornatus, ad sepulchrum ejus cum Crucibus & thuribalis veniens, debitas obsequias pro remedio & salute ejus animæ Ecclesiastico more peregit.

3. Rex vero qui cogente necessitate tum temporis Le-

Anno
1126

gione aberat, audito ejus adventu Legatos suos ad eum quamtotius destinavit, summis & indefessis precibus eum deprecans, quatenus ad se usque *Scemurensem* Civitatem ire dignaretur, neve itineris labore aut longitudine gravaretur. Legatione Dñi. Regis audita III. die Dominicæ Resurrectionis ipse Archiepiscopus cum Episcopis Mindunien- si, Lucensi, Asturicensi, Ovetensi, Legione egressus, iter Scemurense cum innumero Militari & Clericali comitatu est aggressus, & ad ipsam Civitatem ita appropinquans, à Dño. Rege & Toletano Archiepiscopo, & ab omnibus Episcopis, qui in Curia Regis aderant, Clero quoque & Populo Civitatis obviam ei exeuntibus, cum magna & mirabili processione accuratissime & honorificentissime est susceptus, & in Palatiis Regalibus ipso Rege jubente hospitatur: quippe ipse Rex eum amoris privilegio, utpote suum patrum & patronum, & patrem spiritualementem, & suum coronatorem, ita diligebat, ut suam honorificentiam ipsius honorificentiam prorsus postponeret, & universis suæ Curiaë ministris illi magis quam sibi servire & placere præciperet: in tanta etiam gratia & in tanto honore eum habebat, ut numquam ad suam Curiam eum venire permitteret, sed potius ipse Rex ad ejus Curiam bis vel ter quotidie veniret: & quandiu in Curia ejus moratus est, Rex ei sua propria Palatia in quibus hospitaretur ubique concedebat; & ut supradictum est, causa reverentiæ exhibendæ, & negotiorum in ejus præsentia, & juxta ejus consilium & arbitrium, diffiniendorum, ad eum in suum hospitium semper veniebat. Toletanus quoque Archiepiscopus, & Episcopi Segoviensis, Palentinus, Salmanticensis, Abilensis & alii supradicti omnes ad ipsius Curiam quotidie veniebant, tum quia Sanctæ R. E. Legatus erat, tum quia ipso apud Regem pro eis intercedente suas petitiones à Rege impetrabant.

Qua-

Qualiter emit à Regina U. Castrum de Cira. Cap. 81.

HOC quoque cum supradictis ne veritatem taceamus annotare curavimus, quod Dñs Compostellanus litigium acerrimum & gravissimam discordiam cum Regina Dña U. post mortem ejus patris venerandæ memoriæ Regis A. aliquando occulte, aliquando manifeste semper habuit. Regina ei quorundam ejus æmulorum stimulis & consiliis incitata, ad ejus depressionem & depositionem latenter anhelabat, & alium ei in honore substituere & subrogare causa extorquendæ pecuniæ non modicum æstuabat. Ille vero ab ipsius dolis & proditiionibus discreti & sapientis viri more summopere sibi cavebat: & ne illa in se aliquo modo prævalere possêt, amicorum & subditorum præsidia circum se jugiter habebat. Quamvis tamen ab illa indefinenter vexaretur & inquietaretur, vir summæ prudentiæ & mirabilis perspicacitatis, ad honorem suæ Ecclesiæ augmentandum & ampliandum pervigili & indefessa cura conabatur. Videns igitur quoddam Castrum nomine *Ciram* cum suis appenditiis suæ Ecclesiæ utilissimum, & opportunissimum esse, utpote in medio honoris B. Jacobi situm & fundatum, inito cum amicis suis consilio Castrum illud in hereditatem B. Jacobo CL. marcis argenti ab illa comparavit, & scriptum de venditione & de emptione ipsius Castri ab ea extorsit: quod scriptum ipsamet accepta supradicta pecunia propria manu confirmavit, & roboravit. Postea litigio & dissensione inter eos ut prædictum est diutius durante, Regina Castrum illud à Dño Archiepiscopo in pheodum petivit, cujus petitioni ipse condescendens, municipium illud quod petebat illi concessit, ea videlicet conditione & eo pacto, ut cum ipse vel suus successor Castrum suum recuperare vellet, ipsa Regina Dño Archiepiscopo, aut suo successori, quod suum erat, &

Anno 1126 quod emerat, quiete & absque ulla rebellionē redderet.

2 Post multum vero temporis contigit Dñm Compostellanum Legatos suos Ariam Muninz Archidiaconum, & Ariam Gundisalvidem Cardinalem in Campaniæ partes ad Reginam destinasse: qui illuc pervenientes eam admodum ægotam & in puncto mortis positam invenerunt: ante eteniam adventum Legatorum jam suæ domui disposuerat, & recordans pacti quod cum Dño Compostellano de Scirensi Castro pepigerat, illud Castrum B. Jacobo & Dño Archiepiscopo postposita omni occasione reddi mandaverat: quando etiam Legatos vidit, suam mandationem ratam & inconvulsam esse volens, ipsos Legatos præfatos Castro & suis appenditiis coram omnibus investivit: per eos quoque Legatos & per quemdam militem Joannis Didacide, qui tum temporis in Curia ejus aderat, ipsi Joanni Didacide sub cuius jure & dominio prætaxatum Castrum tenebatur, mandavit, ut ipse Joannis Castrum Dño Archiepiscopo pacifice & absque ulla adversatione reddere non differret. Literis igitur ab ipsa Regina ad Joannem Didacidem super tali legatione acceptis, supradiçti Legati Domini Compostellani ad Dominum Regem apud S. Facundum venerunt, & quod de Scirensi Castro & de honore Regina mandaverat ipsi Regi seriatim & veraciter narraverunt. Rex vero Legatorum verbis indubitanter credens, quod sua mater Regina de illo Castro mandaverat, libenti animo concessit & confirmavit. Nuntium etiam cum suis literis ad Joannem Didacidem direxit, ei mandans & obnixius rogans, quatenus Scirensi Castrum juxta Dominæ Reginæ edictum Dño Compostellano incunctanter reformaret. Ipsi quoque Compostellano per literas mandavit, ut si Joannes Didaci de redditione Castri sibi præsumeret adversari, congregato exercitu assultum in eum faceret, & Castrum ei violenter auferret. Joannes vero Didaces literis & nuntio

Re-

Regis visis, nec edictum Reginae, nec Regis mandatum Anno
 complere voluit, sed Castro contra jus retento, Regis & 1126
 Reginae voluntatem & dispositionem omnino contempfit:
 unde cum Dñs Archiepiscopus vellet eum armata manu in-
 vadere, & eum in jus venire cogere; ipse Joannes homi-
 nium & fidelitatem Dño Archiepiscopo fecit; ei promit-
 tens & jurans se in praesentiam Dñi Regis iturum, & si ipse
 Rex praeciperet, Castrum Dño Archiepiscopo sine fraude
 redditurum. Recepto igitur hominio & fidelitate ab illo,
 Archiepiscopus sibi placere respondit quod ipse in praesentiam
 Regis iret, & se numquam Castrum velle habere nisi
 ipse Rex juberet.

3 Eodem tempore quo Dñs Compostellanus ad invi-
 tationem Regis Legionem profectus est, ipsum Regem
 coronaturus, & consilium de administratione Regni & dis-
 positione, ut supra dictum est, ei daturus, Joannes Dida-
 ces iter ejus praecedens, & in praesentiam Regis ipso
 Compostellano ignorante & absente, veniens, à Rege, tam
 per se, quam per amicos suos impetraverat, ut Rex Sci-
 rense Castrum in pheodum sibi concederet, & hominum
 atque fidelitatem ipsi Regi pro eo Castro jam fecerat &
 juraverat. Unde Dñs Compostellanus in praesentiam Regis
 postea veniens magnum conflictum & acerrimum jurgium
 cum ipso Rege & cum Joanne Didacide habuit: nam cum
 Castrum quod suum erat, & quod Dña Regina moriens
 B. Jacobo & sibi reddiderat, à Rege peteret; Rex ei res-
 pondit se Castrum illud Joanni Didaci in pheodum teste
 Curia jam dedisse, nec se illi amplius posse auferre, quod
 hominum & fidelitatem pro illo Castro ab ipso Joanne
 jam recepisset. Quo audito Compostellanus multas causas
 & multas rationes & publice & privatim Regi ostendit,
 quibus B. Jacobum & se injuriatum & gravatum esse uni-
 versis Curiae Baronibus satis manifestum erat. Postea Re-

gem

ANNO
1126

gem & per se & per amicos obnixius rogare & deprecari cœpit, quatenus divinam omnipotentiam injuriarum vindicem, boni & justî Regis exemplo timeret, & B. Jacobo reverentiam in suorum peccatorum remissionem exhiberet, neve ut è tramite veritatis & justitiæ pravorum consilio & suassione deviaret. Pulsabat bonus pastor ad ostium, ut suarum ovium Pascua ampliarentur, & à lupina rapacitate non devorarentur: clamabat ad ostium, sed nequaquam exaudiebatur impediente consilio malivolorum & cupidorum. Rex etenim illi ita clamanti & pulsanti respondit: se numquam militem suum Joannem scilicet Didaci illo Castro ablato expoliaturum, neque se quod coram omnibus Curia primoribus fecerat, inconstantis & levis viri more aliquatenus cassaturum. Cognita & visa Regis pervicacia, & importunitate, Compostellanus vehementi mœrore affectus cœpit secum solícite tractare & excogitare, qualiter cor ejus contra se induratum posset emolire & evincere, & à tanta pertinacia revocare. Asseclas igitur & proximos ejus pecunia corrupit, & Majorino domus Regis decem marcas, alii vero Consiliario ejus & omnium negotiorum consultori & dispositori alias X. promisit, ut sibi in hoc negotio faverent, & se ad justitiam conquirendam adjuvarent. Quibus ita allectis & sibi adjunctis Regem similiter pecunia aggressus est, & promissis ei L. marcis argenti supradictis fautoribus adjuvantibus & rogantibus justitiam tantummodo de injuria sibi illata ab eo postulavit.

4 Rex vero partim pecuniæ promissione mutatus, partim fautor Domini Compostellani supradictorum consilio & precibus inflexus, taliter ipsi Compostellano respondit: Pater venerande, ego multum vellem B. Jacobum & vestram Sanctitatem justitiam vestram habere: sed militem meum multum timeo offendere: timeo & vulgi & totius

Cu-

Curiaë blasphemiam , si illud quod tam nuper institui , tam cito cassavero. Si tamen vestra discretio tale consilium mihi posset dare , quomodo vestram justitiam vobis possem restituere , & militem meum pacatum retinere , libentissime facerem Divino & B. Jacobi amore. His verbis Regis Dñs Compostellanus respondit : Nos equidem divina omnipotentia & B. Jacobo de cujus meritis confidimus adjuvantibus , tale consilium vobis dabimus. Hoc dicto consilium illud his verbis illi aperuit : Omnes Pontifices & Principes atque totius Curiaë optimates in praesentiam vestram venire crastina die jubeto : te & illis in unum convenientibus , ego querimoniam meam super vobis & Joanne Didaci coram universis faciam , & justitiam de injuria à vobis , & ab ipso mihi illata , exigam. Facta autem mea querela , & audita mea atque ejus ratione , ipsos Pontifices , Consules , & Curiaë Potestates seorsum abire jubete , ut ipsi nostras rationes diligenter discutiant , & discussas veraciter judicent. Sic nimirum justitiam meam vobis inculpato , poterò ego habere , quia revera me in ablatione Castri invenient gravatum fuisse. Hujusmodi consilium Regi placuit non modicum , & ideo postera die ab eo fuit ad effectum perductum. Cum ergo Dñs Compostellanus rationem suam & Joannes Didaci suam coram plenaria Curia retulissent , Pontifices , Consules & Principes qui aderant , Rege jubente seorsum abierunt , & rationes utriusque discutientes Dñm Compostellanum à Castro suo injuste & irrationabiliter exutum fuisse invenerunt : judicaverunt igitur unanimi sententia ut Rex militem suum alio modo sedaret & suum Castrum Dño Compostellano omnimodo reformaret. Hoc judicium Regi satis placuit : tum quia justum erat , tum quia se à milite suo jure calumniari non posse videbat. Militem itaque illum alio sibi honore in hereditatem collato , & mille & quingentis solidis Jacensis monetae impensis

Anno 1126 *sis* sedavit, & Castrum suum Dño Compostellano in perpetuum restituit. In eadem Civitate quamdam Villam optimam & agricultoribus aptissimam nomine *Archilinos* à sorore Regis Infanta Dña Geloira Rege confirmante & laudante in hereditatem B. Jacobo & suæ Ecclesiæ sua prudentia & sua sagacitate acquisivit. Compostellanus igitur recuperato suo Castro cum suis appenditiis, & æmulis atque adversariis suis triumphatis, ad propria cum gaudio remeavit. Lauderetur custos virtutem dans sapienti.

Permutatio Castri de Faro pro terra Taberioli. Cap. 82.

Eodem tempore Dñs Compostellanus cum in Regali Curia cum Rege moraretur, ipse Rex eum apud Castrum nomine *Terram* (1) obnixius deprecatus est, quatenus facto secum concambio Castellum *Farum* cum suis appenditiis pro terra *Taberioli* cum suis antiquis terminis & honoribus ei attinentibus sibi conferret. Compostellanus autem inito cum majoribus suæ Ecclesiæ personis, quæ secum aderant, consilio, petitioni Regis assensum præbuit: tum quia Castrum supradictum, scilicet *Farum*, ab honore B. Jacobi nimium remotum erat, & nihil fere utilitatis ipsi Compostellano, excepto solo nomine, conferebat, immo pro eo custodiendo & vigilando plurima stipendiariis militibus unoquoque anno erogabat: tum quia terram *Taberioli* & ad eam pertinentia, utilia sibi & opportuna, utpote B. Jacobi honori adjacentia, & circa fluvium *Uliæ* sita sciebat, & quia terra illa cum suis antiquis terminis & suo caractere multo melior & multo major erat quam illa quæ ad Castrum *Farum* pertinebat, & de hujusmodi equidem concambio scriptum à Rege magno & rogatu ha-

(1) *Hod'è Castro-Tierra, in Regno Legionensi ad occidentalem Exho fluminis ripam.*

habuit ipsius Regi manu coram universis Curialibus firmatum & roboratum.

2 Ecclesiam quoque quæ est in terra Gentinis, *S. Anastasiam* nomine, à Veremudo Petride ipse Compostellanus acquisivit, quia ille Veremudus Petri Comitis filius illam Ecclesiam B. Jacobo & ipsi Compostellano in remedium suæ animæ & retributionem vitæ æternæ in perpetuum concessit.

3 Duas etiam hereditates in terra Salnensi à Dñâ. Majora Ariade sua cognata habuit, quas ipsa Dñâ in sua morte B. Jacobo & suæ Ecclesiæ similiter pro salute & remedio suæ animæ perpetualiter tribuit. Supradictam vero Ecclesiam & illas duas hereditates cuidam suo Cardinali Petro Fulconis in pheodum ipse Compostellanus munificè manu tradidit, quia ipse Cardinalis in ejus servitio & in itinere Romano multum & fideliter laboraverat.

Qualiter per Nuntios visitavit Curiam Romanam. Cap. 83.

Longo temporis intervallo ante supradictum concanbium decurso, Dñs Compostellanus Legatos suos Pelagium Astraride, & quemdam suum Clericum nomine Sefnandum, in Curiam misserat, quorum alter in itinere ægrotans illuc pervenire nequaquam potuit; alter vero postquam ad Curiam pervenit, ibidem diutine ægrotavit, & de negotio cujus causa missus fuerat nihil omnino impetravit. Totam etenim Curiam tum temporis invenit contra Compostellanum turbatam, quia ejus æmuli, Toletanus Archiepiscopus, & Colimbriensis Episcopus, ibi tunc aderant, & multa fictitia atque falsa de Compostellano auribus Dñi Papæ & per rotam Curiam insilaverant. Eorum igitur ægitudine & impedimento comperto, ipse Compostellanus alios nuntios Petrum Fulconis Cardinalem & Capellanum, & Pelagium Didacidem, Canonicum, illum

Anno
1126 cum sua benedictione remisit : qui Curiam adversum se similiter turbatam invenerunt : sed tamen multo sudore & quorundam Domini Compostellani amicorum interventu, Dñm Papam & totam Curiam sedaverunt : & ipsis sedatis literas hujusmodi ex parte Dñi Papæ ad ipsum Compostellanum attulerunt.

2 *Honorius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo salutem & Apost. benediçt. Nuntios cum literis à tua fraternitate nobis transmissos, qua debuimus charitate suscepimus. Ceterum quoniam multa nobis incumbebant negotia, & propter novitatem nostram, tuis postulationibus in presenti non potuimus respondere. Prævideat autem discreta fraternitatis tue prudentia, ut dignitate Pallii, quod signum humilitatis est, concessa tibi à Sanctæ Matris tuæ Ecclesiæ Romanæ clementia, uti studeas, non abuti. Dat. Laterani IIII. Idus Januarii.*

3 Has alias literas attulerunt alii Legati ad ipsum Compostellanum à Curia nihilo impetrato redeuntes.

Honorius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo salutem & Apost. benediçt. Quamvis de persona tua sinistra quædam & superstitiosa nostris sint auribus nuntiata, quia tamen devotissimum te Romana Ecclesiæ filium profiteris, nos te vera volumus diligere charitate, & delatori alicui facilem de persona tua nolumus præbere auditum. Tu vero ita humiliter & devote te habeas, ut plenarie gratiam B. Petri & nostram valeas retinere. Data Laterani III. Idus Julii.

4 Iftas vero direxit A. Cardinalis S. R. E. & Cancellarius.

Charissimo amico suo Didaco Dei gratia venerabilis Compostellano Archiepiscopo A. Ecclesiæ Romanæ Diaconus Cardinalis & Cancellarius & L. frui pane salutis. Gratias vobis tamquam patri & amico referimus pro exeniis

nobis à vestra paternitate collatis. Pro honore & servitio vestro laboravimus, & usque ad terminum quem postulastis juxta posse quod nobis Deus dederit laborare nullatenus desistemus. Valete.

Qualiter turrim Taberioli cepit. Cap. 84.

Mortua Regina Domina Urraca filio ejus Alfonso in Regem sublimato, & jam militaribus armis instructo, multi Gallæciæ Principes Regales honores quos tenebant, eo auferente amittere metuentes, contra jus & fas ei rebellaverunt. Omnes tamen, excepto Aria Petride qui supradictæ Reginæ proditor & rebellis fuerat, & ipsum Regem in pueritia proditorie cœperat, Compostellano mediante & consulente ipsi reconciliati sunt, & ei hominum & fidelitatem fecerunt. Arias autem Petrides in Castro *Luparia*, quod regale erat, cum toto honore ad id Castrum pertinente, & in aliis Castris, scilicet S. Joanne de *Penna Cornaria* & turre *Taberioli*, quam ipse proditor ibi construxerat, Regi rebellare præsumpsit, neque ei hominum facere aut aliquid servitium exhibere dignatus est. Unde Rex iratus quia majoribus negotiis emergentibus ad eum perdomandum in Gallæciam venire non poterat, Dñm Compostellanum suum patrinum & fautorem fidelem, quem & ipse toti Gallæciæ præfecerat, per literas suas & per nuntios obnixius rogavit. Comiti quoque Dño G. cui totum honorem præfati proditoris concesserat, per literas suas mandavit & præcepit, ut in suum ipsum proditorem & nequaquam unanimiter, insurgerent, & ablatis ei honoribus quos tenebat, munimina jam supramemorata congregato toto suo posse tandiu obsiderent, donec eum ad veram deditionem compellerent, & omnino destruerent, & exheredarent. Auditis mandatis Regis, & visis ejus literis cum nuntiis, Dñs Compostellanus & supradictus Comes

Anno 1126 inito consilio unanimiter statuerunt , ut Dñs Compostellanus turrem *Taberioli* magno exercitu tam peditum , quam militum , congregato , tandiu obsessam teneret , donec eam caperet , & captam omnino destrueret. Ipse vero Comes Castrum *Lupariam* , natura & arte munitum , & alia Castra ita obsessa teneret , ut nec illuc alicui intrare , nec illinc exire , sive cibaria aut arma intromittere , liceret. Compostellanus igitur universis suis militibus & peditibus convocatis , Compostellanis etiam civibus admonitis & præceptis , quatenus huic negotio interesse non differrent , turrin Taberioli , vallo atque fossa munitam , obsedit , eam ferro & flamma acerrime impugnavit : machinamentum etiam bellicum (quod à vulgo *Gatus* vocatur) fieri fecit : quo ad turrin admoto ipsam turrin in circuitu subcavari , & inde lapides quadratos subduci iussit. Sic ipsam turrin magno labore & magna difficultate ad ultimum cepit , captamque omnino destruxit. Milites Ariæ Petrides qui intus erant rebellantes triginta numero & sex , omnes capti sunt. Arma militaria & triticum , & cetera quæ ibi continebantur , omnia militibus in prædam facta sunt. Sic Compostellanus capta turre , victor & compos voti cum gaudio & lætitia ad propria remeavit. In prædicta turre Dñs Compostellanus duos milites ex suis clientulis , valde nobiles , morte amisit : unde ipse dolens & tristis diu fuit.

2 Ante autem prædictæ turris destructionem duo Castra , quorum unum , nomine *Grallariam* , Comes M. in ripa Ipsi fluminis ad impugnationem & devastationem honoris B. Jacobi ; alterum vero Comes F. Comitum Petri filius in terra Taberioli apud Ranetam eadem de causa construxerat , funditus & radicitus destruxerat.

2 Decurso aliquantuli temporis intervallo præfatus Papa , scilicet Honorius , hujusmodi literas ad Dñm Compostellanum direxit , quarum adlatores fuerunt Petrus Ful-

Fulconis Cardinalis & Capellanus, & Perrus Gudesteides Anno
 Canonicus. 1126

Honorius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco Compost. Archiep. salutem & Apostol. bened. Nobilis & famosa Compostellana Ecclesia pro reverentia B. Jacobi Apostoli à Religiosis viris & Christiani nominis amatoribus honoratur. Quia igitur divina dispensationi placuit te ad tantæ Ecclesiæ regimen convocare, fraternitatem tuam exhortamur in Domino, ut ita sapienter, mansuete, & cum humilitate personam tuam regas, & quæ fuerint agenda perficias, quatenus Deo & B. Petro Sanctæque R. E. & Populo tibi commisso gratus effici merearis. Literas & Nuntios tuos paterna charitate recepimus. Ceterum quid tuis postulationibus respondeamus, consilium nondum habuimus.

Qualiter in Portugaliã iovit cum Imperatore, & de eiusdem Imperatoris ingratitude erga eum. Cap. 85.

ANNO integro & dimidio post mortem Reginæ Dnæ Urracæ transacto * in Era I. C. L. III. quot Idus Martii, (1) Rex A. illius Reginæ filius, jam XX. & unum annum habens, Rege Aragonensium à Castella vi expulso atque fugato, immensam cum sua amita Portugalensi Regina, nomine T. discordiam habuit. Illa enim factu superbiæ elata terminos justitiæ egrediebatur, & nullum Regi servitium de Regno quod ab illo tenere debebat, exhibere dignabatur: immo viris, armis, atque opibus potens, fines Gallæciæ armato exercitu invadebat, & Civitates, atque Castra Portugaliæ adjacentia, Tudam scilicet, & alia, suo juri atque dominio violenter subjugabat: municipia, etiam

(1) Era & mensis tempus indicant quo Urraca R. obiit (ut ex cap. 80. constat num. 2.) non vero quod à morte illius fluxerat. Vel Eram 1165. a portet substituere.

Anno 1127
 etiam nova in ipsa terra ad inquietandam & ad devastandam patriam, & ad rebellandum Regi ædificari faciebat. Unde Rex A. & fere omnes Hispaniarum Principes ejus parti faventes non modicum irati sunt. Rex vero ad partes Gallaciæ accessit, & Principes totius terræ atque potestates in expeditionem super illam Reginam evocavit. Compostellanum quoque qui majoris posse quam omnes Gallaciæ primores erat, obnixius interpellavit, quatenus sibi ad sui Regni acquisitionem, & suorum hostium confutationem auxiliaretur. Cujus rogationi Compostellanus zelo justitiæ assensum præbens, universos milites & pedites, qui sui juris erant, in unum convocavit: & Compostellanos Cives partim vi, partim precibus ad eundem secum in illam expeditionem, coegit. Congregato igitur magno exercitu Regem A. contra præfatam Reginam euntem in Portugaliæ comitatus est: ibique per sex hebdomadas Villas devastando, Castra & Civitates obsidendo & capiendo, cum toto suo posse in magno labore atque periculo moratus est: nec tamen inde prius rediit, neque exercitum suum redire permisit, donec terra fere tota devastata fuit, & ipse concordiam inter Regem & Reginam suo consilio atque solertia reformavit.

2 Pacificata igitur tota terra, & concordia stabili atque firma inter illos reformata, Dñs Compostellanus cum magno gaudio remeavit ad propria. Regem quippe summum sibi amicum & familiarem esse mera veritate & semota omni simulatione æstimabat: tum propter tanti servitiæ & multorum aliorum præcedentium exhibitionem: tum quia ejus patrinus erat, & eum in Regem unxerat, cumque in militem ante altare B. Jacobi propriis manibus armaverat. Compostellanus ita secum æstimabat: sed Rex aliter in animo habebat: nam susurriones & detractores malivolentia atque invidia ducti in Compostellanum facta
 conf-

conspiratione unanimiter insurrexerunt , & eum mortalibus
& falsis criminibus apud Regem accusantes , ipsi Regi con-
sulerunt , ut eum in prinis caperet , captumque toto ho-
nore & omni pecunia expoliaret. Deinde totum illius ho-
norem in quinque partes divideret. Rex autem eorum per-
fidiam & malivolentiam adversum Dñm Archiepiscopum
plane perpendens , & eorum detractiones fictitias & falsas
esse minime dubitans ; consiliis illorum & suasionibus di-
vino & B. Jacobi timore noluit ex toto assentire. Respon-
dit enim se nunquam manus suas ad tantum facinus exten-
surum esse : nec animam suam patrini sui & patris spiritua-
lis captione pollutum ire. Addidit etiam quod nunquam
honorem ei in tota vita sua auferre , nisi tale quid adver-
sum se committeret , propter quod juste & rationabiliter
ab honore privari deberet. Quo audito susurriones illi &
proditores non modicum contristati , Regi consulerunt,
ut immensum pecuniæ pondus ab eo saltem exigeret : quo-
rum consiliis & voluntatibus Rex se assensurum promisit,
non tam eorum instinctu , quam necessitate pecuniæ coac-
tus : pecunia enim quæ sibi ad pacandos milites stipendia-
rios tunc temporis multum necessaria erat , admodum indi-
gebat. O invidia ! qualia & quanta facinora tu tractas &
machinaris , nec lingua potest explicari nec mente cogitari.
Invidia primo homini cladem mortis intulit , unde Aposto-
lus : *Invidia Diaboli mors intravit in orbem terrarum* : in-
vidia stimulante Judæi Regem suum , scilicet Christum,
turpissima morte ausi sunt condemnare : invidia stimulan-
te susurriones & detractores venenoso ore insurrexerunt in
Compostellanum , nihil mali ab illis meritum : quorum alii
erant nobiles milites extra civitatem morantes ipsius alum-
ni , & ab ipso ditati , & nobilitati : alii , Cives Compos-
tellani ipsi jurejurando astricti , quibus ipse multa contule-
rat beneficia : alii erant Clerici , & Ecclesiæ Canonici,
quos

Anno 1127 quos ipse in Curia sua ut filios spirituales enutriverat, & enutritos in tempore opportuno ad honores & dignitates promoverat. Per illos ergo proverbium Pigmaleonis in Dño Compostellano completum est: Sunt colla fracta multa propter bona facta.

Qualiter Imperator pecuniam ab Archiepiscopo violenter extorsit. Cap. 86.

INterea Rex A. Portugalensi pago prudentia & consilio Dñi Compostellani, ut dictum est, acquisito, & pacificato, Compostellam citato calle adivit, quem ipse accurate & honorifice recepit, universis etenim totius Civitatis Clericis, & Abbatibus cum suis Monachis in unum convocatis, & capis sericis indutis pomposam & insignem ei processionem fecit, & magnam honorificentiam atque reverentiam ei exhibuit, & postea eum usque in tertium diem splendide & abundanter procuravit. Rex vero tertia die sui adventus in thesaurum B. Jacobi cum paucis veniens, hujusmodi orationem ad Dominum Compostellanum privatim habuit: Pater venerande industria vestra, ut ego bene novi, & in actu jam saepenumero probavi, me à principio mei Regni non modicum dilexit, in mea benevolentia atque amore, remota omni simulatione, constanter permansit, mihi servire & meis mandatis obedire statuit sollicitè: quos ego amavi, amavit, & quos ego habui odio, & ipse habuit. Quid plura? pes mihi atque oculus extitit, meæ utilitati paterno affectu in omnibus providit, unde maximas grates vestræ magnificentiae meritis refero, & clementiam vestram ut in his firmiter perseveret obnoxius efflagito. Volo etiam & summopere deprecor, ut sicut me hucusque adjuvistis & manutenuistis, ita modo adjuveris & de vestra pecunia mihi ad praesens conferatis, quia magnis necessitatibus & ponderosis negotiis sum circum-

eum ventus, quæ nequaquam expedire valeo, nisi cum vestra discretionis consilio & auxilio.

2 Postquam Rex finem loquendi fecit, Dñs Compostellanus quamvis eum fictitie loquutum fuisse non dubitaret, & prodicionem superius taxatam per amicos suos subolevisset, ei benevole respondit: ait enim, quod in ejus amore atque benevolentia semper manere vellet, & quod nulla occasione se ab ejus fidelitate atque servitio aliquando averteret. Deinde trecentas ei marcas argenti fratrum consilio promisit, quibus suas necessitates relevaret, & sua negotia expediret. Ad hujus muneris oblationem Rex diutissime siluit, & nullum verbum ei tunc respondere voluit, quia munus sibi oblatum pro minimo habuit. Interpositis tamen multis sermonibus tandem respondit, quod extra thesaurum exiret, ut consilium cum suis Secretariis, qui nobis adversabantur, de oblatione illius muneris iniret. Tunc Dñs Compostellanus ipsius animum perpendens, & regali dignitati reverentiam exhibens eum taliter alloquutus est: Domine Rex si vestra celsitudini placeat, ego seorsum discedam, & vos consilium cum Secretariis vestris iniretote quid mihi debeatis respondere. Rege autem respondente id sibi placere, ipse Compostellanus à Thesauro discedens, Chororum B. Jacobi intravit, ibique regale responsum cum quibusdam suæ Ecclesiæ personis, & aliis paucis viris, diu expectavit. Tunc Rex consilio cum adversariis & proditoribus Domini Compostellani inito, ipsi Compostellano per eosdem adversarios mandavit, quod sexcentas argenti marcas sibi conferret, & se quos vellet de Civitate capere permitteret. Tunc Dñs Archiepiscopus per eosdem nuntios Regi mandavit, ut eos sibi nominatim exprimeret quos capere vellet. Ille autem nominavit Dominum Bernaldum B. Jacobi Thesaurarium, & Petrum Stephanidem ejus germanum, & Gundisalvum Pelagiadem ipsius nepotem,

Anno 1127 amicos , scilicet , & familiarissimos Dñi Archiepiscopi, quos ipse nullo modo capi permetteret nec consentiret.

3 Auditis eorum nominibus Archiepiscopus non modicum contristatus respondit : Quod nec illos nec aliquem alium de Civitate , sive Clericum sive laicum , nec vilissimum totius honoris B. Jacobi rusticum capi permetteret, nec ei licentiam capiendi daret. Hoc audito Rex indignatus , complicibus nefandæ proditionis instigantibus , illi mandavit quod mille marcas argenti sibi tribueret , vel totum B. Jacobi honorem dimitteret. Dixit tamen se aliquam partem ex illo honore illi relicturum esse , ubi bene vivere posset , & se honorifice procuraret. Tunc ipse Archiepiscopus omnes suæ Ecclesiæ personas & Canonicos ad se convocavit : quibus Regis legationem & petitionem feriatim revelavit. Illis autem stupentibus & mirantibus super regalem petitionem , Dñs Archiepiscopus taliter loquutus est : Fratres charissimi , animadvertite quod Rex occasionem quærit adversum nos , quia nos habemus malivolos & proditores in ejus Palatio , quorum instinctu & consilio vult nobis incommodare , & hoc ab honore privare : & vos fratres amodo providere Ecclesiæ vestræ consulite : pastorem vobis eligite , quia ego me ipsum ab honore depenam , priusquam talem pecuniam persolvam , quia nescio unde tantum pondus pecuniæ habere possem. Dignitatem tamen meam aut ordinem , neque pro Rege , neque pro aliqua potestate dimittam , immo Omnipotenti Deo in eis quoad vixero serviam. Tunc omnes astantes tam Canonici quam alii ad hæc verba Archiepiscopi cœperunt flere & dicere : Cur nos Pater vis deferere ? Cur nos vis desolatos relinquere ? Lupus enim rapax tuum gregem invadet , & sibi diripiet : manus suæ crudelitatis in tuum ovile extendet , & illud prorsus ab omnibus suis facultatibus exuet. De duobus malis levius est eligendum ; malum est te tantam

tam pecuniam Regi promittere , sed pejus est te tuam honorem dimittere. Si enim honorem dimiseris , quoscumque hucusque nutriti & manutenuisti & ditasti , omnes modo ad nihilabuntur : Ecclesia tua destruetur. Oppone ergo te murum pro domo Israel : resiste lupo venienti , ne videaris mercenarius esse , & non pastor : labora pro ovili tuo : consolare Ecclesiam tuam : labora pro justitia : attende ipsam veritatem in Evangelio sic prædicantem : *Beati qui persecutionem patiuntur* , & cetera. Attende Prophetam negligentibus pastoribus sic comminantem : *Vae vobis Pastores , qui pascitis vos ipsos , & non oves.* Accingere ergo gladio tuo pater , *viriliter age & confortetur cor tuum , & sustine Dominum.* In eo qui dixit *ego sum* , confidite , confidenter confide , quia numquam te adhuc deseruit , & in nostris magnis necessitatibus jam multotiens tibi subvenit. Pecuniam illam quæ à te expetitur promitte ; & nos omnes ad eam reddendam , Deo annuente , tibi auxiliabimur , quia melius est ut partem aliquam de nostro tibi spontanea voluntate conferamus , quam ut totum per vim Rege auferente amittamus.

4 Illis universis hæc & his similia dicentibus , & suum Dominum ad sui honoris retentionem animantibus ; adversarii ejus à Rege missi in Chorum venerunt , qui & dixerunt : Dñe Archiepiscopo aut cito responsum Regi date , aut ipse Legatos suos ad Civitatem capiendam , & sibi appropriandam modo mittet. Hoc audito Dñs Archiepiscopus animum suum communi omnium consilio & unanimi voluntatem mutavit , & mille marcas argenti Regi promisit , eo tenore scilicet , & eo pacto : Ut neminem de toto honore B. Jacobi nec de Civitate caperet , nec ei in aliquo incommodaret. Tali pacto inter Regem & Archiepiscopum jam stabilito & firmato , adversarii ejus & proditores tam Clerici , quam laici , sed præcipue Clerici , eum in honore

Anno 1127 re remanere videntes, & inde pernimum dolentes, Regem in domo cujusdam burgenſis Compoſtelliſani adierunt, & eum ad caſſandum præſatum pactum compellere voluerunt, dicentes: Domine Rex tu es deceptus, & omnino deluſus: Archiepiſcopus & ſui conſultores mira arte & mira calliditate te deceperunt: tantilum enim pecuniæ quod promiſit, uno tibi momento dare poſſet, & tria tanta ſi vellet. Noſtro igitur conſilio acquieſce, & pactum quod cum illo egiſti feſtina caſſare, & nos tibi pro honore quem ei dimiſiſti, tria millia marcarum puri argenti conferemus, & in tuo ſervitio atque fidelitate deinde conſtanter permanebimus: quod ſi ita facere volueris, maximum proficuum inde habebis, quia adepta tali & tanta pecunia, Regnum tuum poteris acquirere & pacificare, milites tuos honeſte pacare, ſuperbiam & contumaciam inimicorum tuorum edomare & deprimere. Illis hæc & ſimilia dicentibus, & Regem ad caſſationem pacti inſtigantibus, ipſe Rex reſpondit: Sinite me modo & conſilium cum aliquo meorum fidelium inibo, quid vobis ſuper hac veſtra ſuaſione debeam reſpondere. Ad hoc illi reſponderunt: Cum quo vis tu conſilium inire? Omnes Principes & Poſtates tuæ Curiæ magis favent ejus parti quam tuæ, magis elaborant ad eum de tuis manibus liberandum, quam ad tuum proficuum ab illo extorquendum: omnes quippe jam, aut data pecunia, aut promiſſa corruptit, & ſibi ad ſuam utilitatem contra te alligavit: fac ergo ſicuti nos tibi conſulimus, & accipe pecuniam quam tibi promitti mus. Ad hoc Rex reſpondit: Quamvis quidquid vos dicitis verum eſſe mihi videatur, veſtro tamen conſilio non acquieſcam, donec conſilium ab aliquo meorum fidelium ſuper hoc accipiam.

5 Hoc dicto Rex diſcedens quemdam Comitem, Hieroſolymitanum probum & honeſtum virum, ſeorſum vocavit, eumque per fidem & per amicitiam quam ſibi debebat

bat & per hominum, quod sibi fecerat, rogavit & monuit, quatenus sanum sibi & rectum consilium super quodam negotio daret, neve à tramite veritatis aliqua occasione devia- ret: & Comite quidem promittente & jurante Regi sic fore, taliter Rex loquutus est: Ego jam pactum cum Archiepiscopo propter mille marcas argenti feci, & totum honorem suum ei reliqui: sed sunt quidam ejus adversarii & malevoli qui ei inimicantur, ut ego bene novi, qui me ad cassationem illius pacti compellere volunt, & ob id tria millia marcarum argenti puri mihi promittunt, ut totum honorem B. Jacobi ei auferam, & sibi conferam. Ego autem illis respondi, quod numquam illud facerem donec consilium cum aliquo meo fideli inirem, & modo volo ut tu meæ utilitati provideas, & in animo tuo consideres utrum illud pactum cassare debeam, an ita sicut jam cœpi & promisi teneam. Ad hæc Comes ille respondit: Domine mi Rex, qui tale tibi consilium dat, te decorare & infamem esse desiderat: proditores illi istud tibi consulunt, non ut tuæ utilitati provideant, sed magis ut Archiepiscopo incommodent, cui multum nocere vellent, si possent. Nescis tu quod qui Archiepiscopum persequitur, Dominum & B. Jacobum & ejus Ecclesiam persequitur? Ego Matrem tuam Reginam Dominam Urracam vidi eum persequentem & multis modis injuriantem, & etiam captioni proditoria mancipantem. Sed Deus & B. Jacobus eum de ejus manibus ipsa nolente extraxit, & de multis aliis periculis visibiliter liberavit: postea pene totum Regnum suum propter illud peccatum amisit, quia videlicet manus suas ad tantum nefas extendere præsumpsit. Deum ergo ante oculos mentis tuæ propone: reverentiam B. Jacobo exhibe: pactum quod cum Archiepiscopo jam fecisti & firmasti, si potes emenda in melius, & corrige, quia certe nimis grave est & intolerabile: quod si emendare & alle-

via-

Anno viare nolueris , noli saltem deteriorare , quia timeo ne
 1127 Deus tibi irascatur , & tantam injuriam in te ulciscatur.

6 His auditis Rex consilium illius Consulis sanum esse
 & sibi utile perpendens , & proditores contra Archiepiscopum
 invidia atque malivolentia astuare non dubitans , consilio
 Consulis acquievit , & pactum quod cum Archiepiscopo fecerat ,
 juxta eorum instinctum cassare noluit : immo illos proditores
 quasi iratus adiit , & eos ne talia sibi amplius suaderet ,
 comminando prohibuit , dicens : Nolo juxta vestrum consilium
 facere , quia magis esset mihi ad dedecus & damnationem ,
 quam ad salutem & honorem. Timeo Deum & B. Jacobum
 offendere , & infamiam & blasphemiam tam nobilitatis ,
 quam vulgi incurrere : quiescite ergo & nolite amplius
 tantum nefas mihi suadere. Compostellanus igitur comperto
 Regis animo prænominatam pecuniam , partim de propria
 facultate , partim de aliena , ipsi Regi contulit , à Canonicis
 etenim suæ Ecclesiæ partem pecuniæ habuit , quam illi sibi
 in auxilium sicut promiserant spontanea voluntate contulerunt :
 burgenfes quoque aliam partem ei tribuerunt : sed alii gratis ,
 alii mutuo. Ubi vero nec ejus facultas , nec Canonicorum ,
 nec burgensium dona , aut mutuamina ad complendum
 millenarium marcarum numerum non suffecerunt , ipse
 Archiepiscopus communi consilio & assensu fratrum quod
 ipsius numeri completioni defuit , per honorem B. Jacobi
 tam nobilibus quam ignobilibus petendo acquisiuit , & sic
 Regi integrum promissum , mille scilicet marcas argenti ,
 contulit. Hoc autem fecit , non quia suæ personæ captionem ,
 aut sui honoris amissionem pertimesceret ; sed quia metuebat
 ne ipse Rex manus suæ crudelitatis ad novum & inusitatum
 facinus extenderet , & Ecclesiam B. Jacobi invadere & dissipare
 præsumeret , & ejus honorem laicis potestatibus , sicut
 cum proditoribus jam disposuerat , distribueret.

Qua-

Qualiter Archiepiscopus super præmissis excessu Imperatorem ad satisfaciendum induxit. Cap. 87.

ANTE tamen quam Rex Compostellana Civitate egrederetur, cum Archiepiscopus in magna tribulatione & gravi angustia versaretur, quia præfatam pecuniam quam Rex proditorum instinctu absque dilatione postulabat, reddere non poterat, ipse Archiepiscopus Regis impietatem & nequitiam in animo suo & corde volvens, & considerans, plane animadvertit quod Rex perpetuam suæ animæ damnationem incurfurus esset, si in tali & in tanto peccato absque pœnitentia & satisfactione debita naturæ persolveret. Illud igitur Dominicum præceptum: *Dilige proximum tuum sicut te ipsum* ante oculos mentis revocans, perituræ ejus animæ condoluit, tum quia eum à se baptizatum semper dilexerat, & in Regem unxerat, & coronaverat, & postea adultum propriis manibus ante altare B. Jacobi in militem armaverat, tum quia Regis Adelfonsi nepos & Comitis Raymundi atque Reginae Dñæ Urracæ filius fuerat, qui multa beneficia ante suum obitum Archiepiscopo contulerunt. His de causis & præcipue fraternæ charitate compulsus Regem seorsum vocavit, & eum pœnitere & se in melius emendare his verbis obnixe monuit: Peccasti in conspectu Domini: magnum dedecus & magnam injuriam Deo & B. Jacobo versutia diabolica decipiente inzulisti: Ecclesiam Beatissimi Apostoli juxta pravorum consilia absque ulla ratione violenter invasisti & expoliasti. Resipisce ergo, & age pœnitentiam, quia nisi resipueris, & errata correxeris, perpetuum tuæ animæ detrimentum digno Dei judicio patieris. Nonne novisti tu quod sicut Deus est omnium bonorum retributor, ita est omnium injuriarum justus & districtus ultor? His auditis Rex timore percussus, quia id quod Archiepiscopus dicebat

ve-

Anno 1127 verum esse & indubitabile sciebat, hujusmodi responsum dedit: Domine Archiepiscopo, quomodo possum ego poenitere? pecuniam istam non possum dimittere, quamvis me non dubitem eam à vobis injuste suscipere: si enim eam dimiserò, unde meas necessitates relevem, unde stipendiariorum meos sedare possim, non habeo: quomodo ergo poenitere possim, nec video, nec videre queo: à vobis enim & ab aliis Ecclesiasticis personis audivi, quod peccatum non relaxatur, nisi ablatum restituatur.

2 Ad hæc Archiepiscopus: Venite in Capitulum in meam & fratrum præsentiam, & Deo adjuvante dabimus tibi consilium quid possis facere in tanti sceleris remedium! Postera die Rex in Capitulum cum paucis suæ Curie optimatibus & familiaribus venit: in cujus & omnium fratrum præsentia ego & alii viri probi atque auctorati Archiepiscopum propriis auribus audivi taliter fuisse locutum: Domine Rex, ego te tui avi venerabilis memoriæ Regis Adefonsi, & Comitis Raymundi patris tui, & matris tuæ Reginæ Domine Urracæ amore semper dilexi, & adhuc diligo, & ideo rectum & sanum consilium tibi dare volo. Alii Reges, tui antecessores, viri timorati & Religiosi, istum locum & istam Ecclesiam præ aliis omnibus Hispaniæ locis & Ecclesiis divino & B. Jacobi amore dilexerunt, & honoraverunt, & exaltaverunt: istam Ecclesiam publicis & privatis largitionibus munifice ditaverunt. Castra, honores, Villas, & possessiones huic Ecclesiæ in Dei obsequium & suorum peccatorum remissionem largiti sunt: aurea & argentea vasa, Cruces pretiosas, Capas sericas, aulæa serica & deaurata, & cetera ornamenta quæ ad Dei honorem & S. Ecclesiæ orationem pertinent, huic Ecclesiæ pro salute & remedio suæ animæ contulerunt: Tu autem non solum eorum vestigia sequi & exempla imitari temerario ausu neglexisti, verum etiam eorum elemosynas & beneficia huic Ecclesiæ

nu-

nutrici tuæ , à qua & à me , licet indigno , & à fratribus
 multa beneficia habuisti , violenter abstulisti : nec Deum
 ante oculos mentis proposuisti , nec reverentiam B. Jacobo,
 cujus corpus venerandum in hac Ecclesia tumulatur , exhi-
 buisti. Considera ergo & perpende quantam inferni januam
 tuæ animæ patefeceris : considera quantum erraveris , quan-
 tumque sceleris diabolico instinctu perpetraveris : si in tan-
 to scelere impœnitens , nec satisfaciens , morte occupatus
 fueris , nequaquam Deum facie ad faciem videbis : in hac
 etiam præfenti vita corporis tui damnum divina ultione in-
 ferente patieris , nisi poenitentia satisfacere Deo & B. Ja-
 cobo festinaveris. Meo igitur consilio acquiesce : festina
 poenitere , & poenitendo Deum & B. Jacobum tibi recon-
 ciliare , & sicut Ecclesiam B. Jacobi tantæ injuriæ illatione
 dedecorasti , ita eam honora & consolare alicujus muneris
 aut Beneficii collatione : honora eum de tuo corpore ; cor-
 pus tuum in ea tumulandum tui patris exemplo nobis pro-
 mitte , & concede : si huic nostro consilio acquieveris , &
 ita facere volueris , nos & fratres tantum scelus tibi condo-
 nabimus , & pro te ad Deum & B. Jacobum unanimiter
 intercedemus.

3 Tunc Rex Archiepiscopum vera loquentem , &
 justa petentem remota dubitatione intelligens , hoc modo
 breviter respondit : Si ego scirem & securus essem quod
 vos & ista Ecclesia talem ac tantam mihi misericordiam,
 & talem honorificentiam mihi exhiberetis , qualem &
 quantam meo patri exhibuistis , ego assensum vestræ peti-
 tioni libentissime præberem , & meum corpus & meam ani-
 mam in vestras manus commendarem. Ad hæc Archiepisco-
 pus , quidquid honorificentiae tuo patri quantum ad cor-
 pus , & quidquid beneficiorum & orationum pro ejus ani-
 ma facimus , id totum tibi & pro salute tuæ animæ facie-
 mus , & eo amplius , quia majora tibi beneficia sunt neces-

Anno 1127
 *
*Ray-
 mun-
 dus*
*Co-
 mes.*

faría , quam patri tuo : quamvis enim sis juvenis , & pa-
 rum adhuc in hoc saculo vixeris , majora peccata tua levi-
 tate incurristi , quam pater tuus , licet in hac vita diutius
 mansisset. Pater namque tuus * bonus homo fuit , & reli-
 giosus , & sapiens , & in omnibus actibus suis Deum ti-
 mens , & ejus præcepta adimplens ; & ideo pro certo ha-
 beo quod ipse in sinu Abrahæ requiescit in Paradiso. Ipse
 enim sua peccata , & in sanitate , & infirmitate mihi con-
 fessus est , & ei poenitentiam dedi : & sicut tu majora sce-
 lera fallente Diabolo commisisti , ita majora beneficia sunt
 tibi magis necessària , quam illi. Promittimus ergo tibi
 præter illud quod patri tuo facimus , tertiam partem Mis-
 sarum , quas Clerici à me & à meis successoribus ordinandi
 celebraverint , & quod in Generalibus Synodis tuæ animæ
 mentionem faciamus , & pro ea orationem specialem ad
 Deum fundamus ; & post obitum tuum Missam in unaqua-
 que hebdomada pro animæ tuæ remedio specialiter cele-
 bretur in ista Ecclesia.

4 Hoc audito Rex præ gaudio ita respondit: Quidquid
 vos dicitis & promittitis bonum mihi & utile videtur:
 unum quid tamen est super quo ego non modicum gaude-
 rem , si illud à vobis impetrare possem. Vellem enim , si
 Domino & B. Jacobo & vobis placeret , istius Ecclesiæ
Canonicus fieri , & in omnibus ejus eleemosynis , Missis,
 & orationibus , & aliis beneficiis tamquam unus ex Cano-
 nicis , & in vita , & in morte consors & particeps fieri. Si
 enim Canonicus hujus Ecclesiæ factus fuero , meos amulos
 & adversarios constantius & rationabilius contundere & de-
 primere potero , & ejus jura , Deo adjuvante , defendere.
 Tunc Archiepiscopus & Canonici , qui Capitulo intere-
 rant , petitionem Regis laudaverunt , & ei illam unanimi
 assensu tribuerunt. In illo igitur Capitulo factus est Rex
Ecclesiæ B. Jacobi Canonicus , & panem in Canonica , &
 heb-

hebdomadam in altari , & cetera Ecclesiæ beneficia , sicuti quisque Canonorum habet , ei concesserunt. Rex autem recepto Canonatu & Ecclesiæ beneficio , corpus & animam suam in manus Archiepiscopi & Canonorum commendavit , & quod corpus suum ubicumque moreretur ad Ecclesiam B. Jacobi tumulandum deferri faceret , in manus Archiepiscopi & coram toto Capitulo promisit.

5 Hoc factò quidam Canonorum , non ab Archiepiscopo , nec ab aliquo Canonorum præmonitus , in medio Capituli surrexit , & dixit : Domine Rex , nostræ Ecclesiæ in Capitulo beneficium recepisti , ecce quasi unus ex nobis factus es : Anniversarium tuum annuatim oportebit nos celebrare , si regulam justitiæ & Sanctorum Patrum exempla sequi & observare voluerimus : tu quoque tui patris & matris & bonorum Regum atque Principum qui corpora sua & animas suas personis Ecclesiasticis & Ecclesiis commendaverunt , vestigia sequi & exempla imitari accurate debes: boni etenim Reges & boni Principes Ecclesiæ in quibus sunt tumulandi , de suis facultatibus vel honoribus aliquid pro sui anniversarii celebratione promittunt & conferunt : & nos equidem volumus , & te deprecamur , ut ad tuæ animæ utilitatem & salutem , eorum vestigia sequaris , & aliquem honorem vel hereditatem huic Ecclesiæ pro tuo anniversario celebrando pollicearis. Ad hoc Rex : Sinite me modo : vestram petitionem justam esse & rationabilem & mihi utilem esse video. Ego consilium mecum & cum meis familiaribus inibo , & tractabo quid vobis & vestræ Ecclesiæ possim promittere & dare pro anniversario meo , & postea responsum vobis dabo.

Qualiter Imperator Castrum S. Georgii Ecclesie Compostellane donavit.

6 **T**UNC Archiepiscopus , & alii qui Capitulo intererant , de aliis negotiis , & de aliis causis

Annio 1127
 sis agere, & multos ac diversos sermones interferere, sicut
 solet fieri in tali conventu, coeperunt. Postquam autem
 Rex illis ita loquentibus diutissime siluerat, à nemine con-
 ventus, à nemine interrogatus taliter locutus est: Domine
 Archiepiscopo, jam providi & mihi consului & inveni
 quid vobis & vestræ Ecclesiæ pro meo anniversario annua-
 tum celebrando possim dare: Castrum *B. Georgii* cum om-
 nibus suis appenditiis vobis ob id promitto, & concedo
 quiete, & absque omni calumnia in perpetuum tenen-
 dum atque possidendum; & Comes Rodericus qui illud
 Castrum modo à me tenet, hominum & fidelitatem vobis
 de illo Castro faciat, ut in morte mea illud vobis liberum &
 solutum omnimodo dimittat: & si Rudericus Comes mor-
 tuus fuerit, vel Castrum quoquomodo amiserit, & alius
 Princeps à me acceperit, priusquam accipiat hominum &
 fidelitatem similiter vobis & vestræ Ecclesiæ faciat, ut illud
 Castrum vobis absque ulla rebellione tradat: & si Comes
 Rudericus, aut alius Diabolo suadente aliter fecerit, quod
 absit, mihi ut sui Domini proditores habeantur, & pro
 perjuris & proditoribus à cunctis teneantur, & ego ves-
 tram paternitatem obnixè rogo, ut eos excommunicetis &
 maledicatis, & à liminibus S. Ecclesiæ tandiu sequestretis,
 donec præfatum Castrum, sicut prætaxatum est, in vestras
 manus & in vestrum & vestræ Ecclesiæ jus omnimodo red-
 dant: quod si metu excommunicationis se corrigere &
 Castrum reddere noluerint, vos & amici vestri congregato
 exercitu & posse vestro, eos invadite & persequimini, do-
 nec supradictum Castrum cum suis pertinentiis vobis Eccle-
 siæque vestræ reddant. Ego autem Notario meo testamen-
 tum vobis de illo Castro facere præcipiam, & factum pro-
 priis manibus roborabo, & roboratum super *B. Jacobi* al-
 tare in vestris manibus offeram. Altera vero die Comes
 Rudericus, licet inivitus, Rege cogente, hominum atque
 si-

fidelitatem de illo Castro & suis appenditiis Dño. Archie- Anno
 piscopo fecit. Postea Rex juxta suum promissum testamen- 1127.
 tum de supradicto Castro ab ejus Notario factum, & ip-
 sius manibus roboratum, super altare B. Jacobi & in ma-
 nibus Archiepiscopi, coram Canonicis, & multis aliis,
 obtulit: duo etiam scripta de corporis sui promissione &
 de Canonicatu, & de beneficii Ecclesiastici receptione,
 fieri fecit, quorum unum in Thesauro B. Jacobi cum Pri-
 vilegio Castri custodiendum tradidit, aliud vero in repof-
 taria sua secum deferri fecit.

Promissio medietatis terra de Montanis.

7 **F**Acta hujusmodi de Castro promissione, Rex
 in eodem Capitulo coram universo Conventu
 taliter locutus est: Ego jam medietatem de terra Monta-
 norum vobis & vestrae Ecclesiae dedi, & testamentum de
 illa integra vobis feci: nunc autem aliam medietatem, si-
 cut jam promisi, promitto, & illam vobis sicut aliam jam
 dedi, dabo quamcitus potuero, quia istam Ecclesiam cu-
 jus Canonicatum & beneficium jam recepi & habeo, præ
 omnibus Hispaniae Ecclesiis diligam & diligo, & eam con-
 tra suos adversarios & æmulos pro posse meo defendam &
 manutenebo. Postquam Archiepiscopus à Rege talia audi-
 vit, benivolentiam Regis erga se & suam Ecclesiam mag-
 nam esse perpendens, hujusmodi orationem habuit. Do-
 mine Rex antequam Portugalam cum nostro exercitu in-
 troissemus, super Reginam Tarasiam ituri, ego & vos col-
 loquium in terra *Taberioli* seorsum habuimus, in quo ves-
 tram personam & vestram domum in meum jus & in meam
 potestatem prorsus concessistis, ut quos ego vellem inde
 abjicere, abjicerentur; & quos vellem recipere, reciperentur:
 adversarios quoque meos & proditores exhonoraſtis,
 & eorum honores, *Capellaniam* scilicet & *Cancellariam*,
 mihi

Anno 1127 mihi aut cui vellem tradidistis , & modo nisi vestra Majestati displiceret , vellem scire utrum fiste, an simulatorie, an mera veritate & remota omni simulatione feceritis. Ad hæc verba Archiepiscopi Rex Adefonsus respondit : Quomodo tunc fecerim , sive fiste , sive non fiste , quidquid vobis tunc concessi , modo gratanter concedo & confirmo. Regnum meum & domum meam pro velle vestro disponite , & honores vestrorum adversariorum , scilicet Capellaniam , & Cancellariam habete , & cui volueritis tribuite. Tunc Archiepiscopus Domino Regi gratias de tanti muneris collatione coram omnibus retulit , & Capellaniam in suam retinuit ; Cancellariam vero Dño Bernaldo B. Jacobi Thesaurario & familiari suo contulit. Ego qui hæc scripsi , partim ea propriis oculis vidit , partim à Dño Compostellano & ab aliis probis & honestis viris veridico relatu audivi , & sicut tunc temporis gesta sunt , ita meo stylo juxta modulum meæ possibilitatis feriatim descripta sunt : nihil enim ibi ex mea parte addidi , nihil de visis, sive de auditis scienter prætermisi. Ego quoque & multi alii eum magni doloris & angustia gravitate oppressum , & de pacto quod cum Rege de tanta pecunia fecerat poenitentem postea vidimus , quia eam sicut promiserat reddere non poterat , semper enim publicæ utilitati magis quam privatae studuit providere : unde à cunctis non modicum laudandus est , & à suis successoribus solícite imitandus.

*Soror Imperatoris Sepulturam in Ecclesia Compostellana
elegit. Cap. 88.*

CUM Dominus Archiepiscopus summis precibus à Rege impetrasset, ut Corpus suum B. Jacobi Ecclesiæ tumulandum , ut supradictum est, concederet , Sororem ipsius Regis Infantam nomine Doñam Sanciam , quæ tum temporis ad illum venerat , honores ad se pertinentes acqui-

quisitura & receptura, adiit, eamque obnixius rogavit, Anno
 ut corpus suum ad exemplum Regis sui fratris B. Jacobi ¹¹²⁷
 Ecclesiæ sepeliendum concederet: cuius petitioni illa li-
 benti animo assensit, quia illam petitionem justam & ratio-
 nabilem & sibi maxime utilem esse intellexit. Quoddam
 etiam Monasterium Legionensi Civitati adjacens opulen-
 tum, & magnos honores habens, S. scilicet *Michaellem de*
Escalata pro Tricenario & Anniversario suo B. Jacobi Ec-
 clesiæ perpetuo possidendum & tenendum promisit.

Promissio T. Reginae Portugalensis de eligenda sepultura in
Ecclesia Compostellana. Cap. 89.

Postquam Archiepiscopus duo supradicta, alterum à
 Rege, alterum ab Infanta ejus sorore se impetrasse
 vidit, literas suas ad Portugalensem Reginam Doñam T.
 Regis materteram in hæc verba direxit: Venerabilis Regi-
 na. Nobilitati tuæ præsentium destinatione innotescimus,
 Regem nostrum Dñm Adefonsum, atque Infantam ejus so-
 rorem, nostro consilio suis animabus providentes, corpo-
 ra sua B. Jacobi Ecclesiæ tumulanda concessisse, & partem
 de suis honoribus eidem Ecclesiæ pro suarum animarum
 salute & remedio promississe: quapropter tuam prudentiam
 monendo rogamus, ut corpus tuum ad eorum exempla
 supradictæ Ecclesiæ tumulandum promittas, & promissum
 concedas. Visis his literis Regina præfata Archiepiscopi
 petitionem justam & rationabilem & sibi maxime utilem
 esse non modicum gavisâ est; & quod Archiepiscopus per
 literas ab ea petiit, gaudenti animo & læto vultu uno Car-
 dinalium B. Jacobi præsentem & aliis multis personis illi
 concecit, & partem magnam de suo honore eidem Ecclesiæ
 in morte sua se daturam coram omnibus promisit.

Anno
1128*De recuperatione Monasterii S. Pelagii de Cercedello.*

Cap. 90.

Compostellanus suæ Ecclesiæ honorem augere summa intentione volens, gravem & diutinum conflictum cum Veremudo Suariz, & cum Adefonso Oduariz, & eorum gentibus habuit, de quodam Monasterio S. Pelagii de Cercedello. Veremudus enim & suæ gentes Monasterium illud pro hereditate habere & possidere volebant, ita ut Ecclesia B. Jacobi nihil juris ibi haberet. Archiepiscopus autem noluit illis consentire, quia sciebat illud Monasterium ad Ecclesiam B. Jacobi non ex toto, sed partim pertinere. Venerunt ergo multotiens in præsentiam proborum & discretorum virorum, tam Clericorum, quam Laicorum, ut illud negotium diffinirent, & numquam diffinire potuerunt. Ad ultimum tamen Archiepiscopus eos aliquam iustitiam in Monasterio habere sentiens, noluit eos omnino ab illo Monasterio abalienare & gravare, utpote Deum timens, sed potius convenientiam & concordiam cum illis fecit, medietatem illius Monasterii & ejus appenditorum ipsis concedens, aliam vero medietatem Ecclesiæ B. Jacobi in hereditatem retinens, & super hoc habetur scriptum in Thesauro ab illis factum, & roboratum, & ipsi ab eo habent aliud scriptum factum & roboratum.

Præilegium de bonis non occupandis decedente Archiepiscopo. Cap. 91.

Sicut ego qui hæc scripsi, à Dño Compostellano non semel, sed sæpenumero, audivi, quod Hispanorum Regum consuetudo fuit, ut mortuo Ecclesiæ B. Jacobi Episcopo Vicarios suos in Compostellana Civitate & per totum ipsius Apostoli honorem constituerent, & electione successuri Episcopi ad libitum suum dilata, totum illum
ho-

honorem triennium vel quadriennium potestative obtinerent. Ipse equidem Compostellanus, sicut ego ab eo accepi, Ecclesiam & totum honorem B. Jacobi quadriennium integrum ante suam electionem Regibus consentientibus & volentibus non tyrannice tamen, sed canonice tenuit & rexit: regales vero Majorini neglecta justitiæ regula, fas & nefas confundentes, Villas violenter deprædabantur, pauperes & egenos contra jus & fas obprimebant, nobiles & ignobiles pro velle suo tractabant, & suis facultatibus atque hereditatibus expoliabant. Quid plura? totam terram in suum jus & in suam potestatem redigebant, & redactam omnino confundebant. Compostellanus hanc pravam & intolerabilem consuetudinem abolere & extirpare volens, in tempore Dnæ Reginæ Urracæ per se & per suos amicos dando, pollicendo, serviendo & deprecando multum laboravit, ut privilegium de libertate Ecclesiæ & totius honoris B. Jacobi ab illa extorqueret. Illa vero ejus precibus condescendens, & multorum obsequiorum ab illo sibi impensorum reminiscens, cuidam Cardinali B. Jacobi Ecclesiæ nomine P. Didacide illud Privilegium scribere jussit, ut scriptum confirmaret, & roboraret: sed antequam scriptum esset illa Regina morte præventa est, & ita Compostellanus Privilegium illud in ejus tempore habere non potuit. In tempore quoque A. Regis Reginæ filii, multa incommoda & multa damna pertulit, & immensam pecuniam expendit, ut præfatum privilegium ab eo extorqueret. Rex autem ejus intentionem bonam & justam esse perpendens, ejus petitioni multis de causis tandem condescendit. Compostellanus enim incomputabilem pecuniam illi tribuens taliter eum affatus est: Ego te baptizavi, & pater tuus sum & fui: te in Regem tempore opportuno unxi & coronavi: te in militem ante altare B. Jacobi propriis manibus armavi; tibi à pueritia tua usque ad exaltationem

Non

tuam

Ann^o 1128 tuam fideliter servivi , & tua commoda meis semper præponebam, multorum inimicitias pro tuo servitio & fidelitate quam erga te tenebam, multociens incurri : horum omnium more discreti & sapientis viri deberes reminisci , & mihi aliquid horum omnium servitiorum aliquomodo recompenfare , & si ego tibi nullum servitium fecissem , & tale quid à te peterem in Dei obsequium & tuorum peccatorum remissionem & pro salute tuorum parentum , istud à te impetrare debuissem. Audita hujusmodi ratione Compostellani tam justa & tam rationabili Rex hujusmodi privilegium de libertate Ecclesiæ & totius honoris B. Jacobi illi fieri, jussit & propria manu roboravit & confirmavit.

Tenor Privilegii. Cap. 92.

Veneranda & gloriosa meorum prædecessorum Catholicorum Regum , venerabilis memoriæ Adefonsi mei avi , & aliorum liberalitate & devotione Ecclesia B. Jacobi Apostoli dignoscitur esse fundata , atque edificata , & multiplicium honorum collatione ditata & exaltata , & in jus atque potestatem Episcoporum & Canonicorum absque ulla laicalis personæ participatione , vel dominio perpetualiter tradita. Sed quia temporibus quorundam parentum & antecessorum meorum , ea quæ ad Dei & B. Jacobi honorem bene instituta & ordinata fuerant , propter guerras & pravas inolentes consuetudines destruebantur , & Canonici ejusdem Sancti Loci , necnon & sui honoris pauperes maximum damnum & suarum rerum detrimentum patiebantur , & etiam, quod deterius erat ; mortuo ejusdem Sedis Episcopo Regis Vicarius ab eo missus omnes Ecclesiæ possessiones invadebat , & immisericorditer destruebat ; idcirco ego Adefonsus Dei gratia Hispaniarum Imperator una cum conjugè mea Regina Domna Berengaria præcibus Domni Didaci præsentis Archiepiscopi, & suorum Canonicorum rogatu , prædictas pravas consuetu-
di-

dines prorsus destruere & extirpare volens, & bona exempla & meorum predecessorum instituta non irrationabiliter sequens, hujus Privilegii firmitatem ad Dei & B. Jacobi Apostoli honorem propria voluntate (non aliqua necessitate cogente) in Dei obsequium, & animæ patris mei remedium, cujus corpus in eadem Ecclesia honorifice jacet tumulatum, & pro meâ animæ salute, & meorum peccatorum remissione, cujus corpus in Ecclesia ipsa, me promittente, constat tumulandum esse, & pro omnium parentum meorum refrigerio & absolutione, quos Deus in hoc delinquentes ab omnibus peccatis suis misericorditer absolvat, facere & firmare decrevi: ut cum præsens Archiepiscopus nomine Didacus, vel quilibet ejus successor debita naturæ persolverint, non ego aut aliquis alius meorum successorum, vel aliqua secularis persona ullum jus aut ullam potestatem in tota B. Jacobi Ecclesia, vel in ejus Castellis & honoribus ad eam pertinentibus habeamus, nec aliquem habere permittamus, sed tota Ecclesia & omnis ejus honor in ejusdem Ecclesiæ Canonicorum arbitrio & dispositione quiete & absque ulla invasione permaneat & consistat, donec digna & sancta atque religiosa ab ipsis Canonicis Archiepiscopi fiat electio. Quod si ego aut aliquis meorum successorum huic nostræ institutionis. paginæ obviare vel contraire præsumperit, Omnipotentis Dei Patris, & Filii & Spiritu S. & B. Jacobi Apostoli atque omnium Sanctorum auctoritate excommunicetur, anathematicetur, & à Sacratissimi Corporis & Sanguinis Domini nostri Jesu-Christi participatione alienus efficiatur, & cum Datan & Abiron quos terra vivos absorbit, in inferno sepeliatur, & cum Juda Domini sui proditore particeps efficiatur, donec resipuerit, & ad condignam satisfactionem redierit: omnibus autem hoc observantibus sit pax, salus & letitia, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Hæc Scriptura supradicta

Anno 1128 *modo nostra auctoritate san. ita & confirmata per omnia saecula saeculorum maneat inconuulsa. Facta hujus privilegii Scriptura apud Secobiam in Era ICL XVI. & qt. VIII. K. Junii.*
 Ego A. Dei gratia Hispaniæ Imperator quod fieri mandavi proprio robore confirmo.

Comes Petrus de Lara confirmo.

Comes Rudericus de Asturias, Alferiz Regis conf.

Comes Bernardus conf.

Comes Suarius conf.

Rudericus Martiniz conf.

Petrus Lopez conf.

Rudericus Veremuiz Majordomus Regis conf.

Ramirus Froilaz conf.

Raimundus Toletanus Archiepiscopus conf.

Petrus Segoviensis Episcopus conf.

Bernaldus Segontinus conf.

Bertandus Oxomensis Episcopus conf.

Sanctius Avilensis Episcopus conf.

Petrus Didaci conf.

Petrus Braoliz conf.

Federicus Fernandiz conf.

Gutierre Ermeilidez conf.

Fernandus Petríz conf.

Bernardus Ecclesiæ B. Jacobi Thesaurarius, & Regis

Cancellarius conf.

Cidi testis, Velidi tñ. Belidi testes.

Iterum de Monasterio de Zercedello. Cap. 93.

SUpradicto negotio de Monasterio S. Pelagii Circidiliensis inter Archiepiscopum & Veremudum Suariz & alios milites definito, quidam Abbas nomine Veremudus qui illud Monestarium tenebat, acceptis cartariis suis præsentiam Regalem adiit, & super Compostellano & præfa-

tis

is militibus graviter conquestus est, se à suo loco & sua hereditate injuste & irrationabiliter ejectum esse coram universis Baronibus qui Curia intererant viva voce affirmans. Rex vero quia jam eum senem & debilem & multis angustiis circumventum vidit, ejus miseræ compassus, hujusmodi caram ad Dominum Compostellanum de eo Abbate in suum Monasterium restituendo direxit, ut videlicet in tota vita sua haberet, post mortem vero ejus sicut jam fuerat diffinitum ita permaneret.

2 A. Dei gratia Hispaniæ Imperator, Venerabili Dño. Didaco, eadem gratia Compostellanæ Sedis Archiepiscopo, salutem multam. Sapiatis quia vidi istum Abbatem Veremudus cum grande rancura de sua hereditate, & monstravit mihi suas Cartas & ad meos Barones, & vidimus quia magnum tortum habet, & modo sapiatis quia dedit mihi illam hereditatem & suo cartario: & si Veremudo Suariz vel alius calumniat illam hereditatem, veniat ad me & habeat judicium cum illo Abbate & mecum: nunc autem mitto eum ad vos ut recipiatis de eo toto Cartario de illa hereditate in mea vice, & mittite illum in suam hereditatem, & vivat in ea per totam suam vitam, & facite integrare de quanto ei perdiderunt, & amparate & defendite eum de totis hominibus in meo loco: & si vos nolueritis eum amparare, ego commendabo eum alteri qui eum bene amparet, & suos parentes, & totas suas hereditates, & ista causa non fallat quia justitia est, si vos me amatis. Valet.

3 Postea ipse Abbas sui facti & suæ querelæ pœnitens à Rege, rediit & in præsentiam Archiepiscopi veniens omnes Cartas quas de illo Monasterio habebat Dño. Archiepiscopo contulit, eum obnixius rogans & deprecans quatenus præfatum Monasterium sibi in vita sua concederet, & victum & vestitum & cetera necessaria ibi habere posset: illo

Anno
1128

illo vero mortuo, id Monasterium ad Ecclesiam B. Jacobi sicut jam fuerat diffinitum rediret. Archiepiscopus autem acceptis ab illo omnibus Cartariis dedit illi Monasterium, ut in vita sua teneret & necessaria inde haberet. Post mortem vero ejus Ecclesiæ B. Jacobi solutum & liberum ab eo & ab omni parentela ejus recuperaret, & recuperatum quiete & absque omni calumniâ possideret, & super tali promissione & convenientiâ scriptum fieri fecit, factumque propria manu roboravit, & roboratum Dño. Archiepiscopo in testimonium & confirmationem talis pacti tenendum & habendum tradidit.

Hoc privilegium fecit Dñs. Archiepiscopus Canonicis de suis anniversariis, & eorum redditibus.

Cap. 94.

Quoniam Pralatorum est justitiæ jura usquequaque exercere, & ad honorem Omnipotentis Dei & ad communem utilitatem confirmare, bona instituta conservare & augmentare, & horum contraria extirpare & adnihilare, idcirco ego Didacus Dei gratia Compostellanæ Sedis Archiepiscopus & S. R. E. Legatus divina disponente clementia propria voluntate & integra mea prudentia cum omni nostrorum Canonicorum Consilio & assensu rationabiliter decernimus, & firmitatis scriptura perenniter in hunc modum affirmamus, videlicet ut post uniuscujusque nostri Canonici obitum, eorum facultates à nullo occupatæ violenter dissipentur, sed sicut ipsi supradicti Canonici per suas mandationes ordinaverint, ita pro posse compleantur, & à nullo violentur. De cetero quod ad Anniversale meum annuatim devote celebrandum pro animæ meæ remedio Canonice B. Jacobi attribui, vel Deo adjuvante attribuerò, vel ipsi Canonici, seu burgenfes vel quilibet alii pro suis

fuis anniversariis similiter attribuerunt, vel deinceps at- Anno
tribuerint, prout Canonorum Conventus in Capitulo ad 1128
communem utilitatem competenter disposuerit, vel alicui
nostrorum Canonorum obtinere præceperit, remoto odio
& amicitia, munere, & parentela cum Consilio Archie-
piscopi & Decani ita dispensetur & incommutabiliter obti-
neatur. Si forte Reges, Consules, terræ Principes, seu
Milites magnos honores, veluti Castella, possessiones, &
hujusmodi pro suis anniversariis Ecclesiæ B. Jacobi attribue-
rint, parato prius de ejusdem honoribus Canonicis annua-
tim bono prandio, quod superfuerit per medium inter Ar-
chiepiscopum & Canonicos æque dividatur, eo pacto quod
si quis Sajo tam meus, quam Regius, quodlibet hoc Deo
datum donum violare præsumperit, si intrando diruperit,
& illæsus evaserit, D. solidos & vobis, & nobis persol-
vat. Si vero ibi mortuus fuerit, nihil pro eo persolvatur.
Si vapulaverit, omnia lucretur. Si deforis proterve & sine
petitione justitiæ quidquam invaserit, LX. solidos nobis,
& vobis exolvat, & rapinam in duplum componat, & hoc
post partem Canonice firmum semper permaneat, & nulla
impediente vel cogente persona ratum & inconvulsium per-
sistat, quod si nos, seu successores nostri, vel qualibet
persona hoc scriptum ad communem utilitatem factum vio-
lare tentaverit, sui honoris periculum incurrat, anathe-
mati subjaceat, & ab Omnipotentis Dei conspectu dimo-
veatur, & cum Juda Filii Dei proditore in æternæ damna-
tionis supplicio perenniter mortificetur, & pro temeritatis
ausu parti Canonice B. Jacobi solidos XX. mille persolvat,
& quod in calumniam miserit, in duplo componat, &
hoc scriptum perenniter in robore maneat. Amen. Facta
Carta in Era ICLXVI. Didacus Dei gratia Compostellanæ
Sedis Archiepiscopus, & S. R. E. Legatus anno XXVIII.

fui

ANNO. sui (1) Pontificatus hoc scriptum proprio robore conf.
 1128 Ecclesiam quoque S. Mariæ de *Argalo* jam detritam, & ruinæ proximam, atque in loco non idoneo fundatam, in locum competentiore & meliorem transtulit, & translata à fundamentis ædificavit, & satis meliorem fecit.

Idem quoque Archiepiscopus hanc scripturam firmitatis & Cartulam Donationis communi fratrum assensu & Consilio B. Jacobi Hospitali fieri fecit de quodam scil. terreno quod jacet in Palatii pomerio ad construendam ibi Ecclesiam in pauperum & peregrinorum sepulturam.

Ego Didacus Dei gratia Compostellanæ Sedis Archiepiscopus una cum ejusdem Ecclesiæ Canonicorum Conventu ad Dei & B. Jacobi Apostoli atque Omnium Sanctorum honorem fecimus textum firmitatis, & Cartulam Donationis, de quodam nostræ Ecclesiæ terreno, quod jacet in pomerio Palatii, quod spontanea voluntate per hanc Scripturam firmitatis damus & concedimus Ecclesiæ B. Jacobi Hospitali ad construendam Ecclesiam quamdam ad utilitatem & salvationem pauperum & peregrinorum qui jacent jam ibi sepulti, & ad sepulturam aliorum qui adhuc ibi sunt tumulandi, ut ab hac præsentis die & deinceps præfati Hospitalis pauperes tam præsentis quam futuri, prædictam Ecclesiam habeant & per cuncta tempora perenniter possideant. Quod si aliquis homo contra hoc nostrum factum venerit, pariat parti Hospitali solidos mille, & quod calumniaverit dupliciter componat, & hoc nostrum scriptum semper maneat firmum. Facta Scriptura die XIII. K. Augusti Era I. CLXVI. Didacus præfatus Archiepiscopus quod fieri jussit robore suo conf. anno sui Pontificatus XXVIII.

IN

(1) Nonnulli hic Codices depravati, qui tamen ex sequenti Scriptura (ubi Era 1066. & annus Pontif. 28. sibi constant) facile & firmiter corriguntur.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

Incipit Prologus tertii libri Archiepiscopatus Domini Compostellani Didaci.

QUONIAM virorum illustrium gesta & probitates ab interitu oblivionis nequaquam defenduntur, nisi per scripturam aut alio modo memoriae commendentur; ideo Dominus Compostellanus Registrum fieri iussit in quo omnia quae bene gessit, aut per industriam suae Ecclesiae acquisivit, majori parte descripta continentur. Divisit Registrum illud in tres libros: quorum primus, Episcopatus liber; alii duo Archiepiscopatus, non irrationabiliter intitulantur. Illa enim gesta quae ipse in tempore Episcopatus, aut Archiepiscopatus gessit, vel acquisivit, in illo Registro, ut dictum est, descripta sunt. Placuit vero illi illos tres libros sic intitulari, ut si quis aliquid in eis quaesierit, ex ipsa intitulatione facilius invenire possit.

De Consilio Claustrorum & officinarum aedificandorum ab Archiepiscopo cum fratribus inito. Cap. I.

QUADRAGINTA & sex anni ab inchoatione novae Ecclesiae B. Jacobi transacti erant, (1) & major ipsius Ecclesiae pars per Dei gratiam jam erat completa: illa tamen Ecclesia nullum adhuc Claustrum, nullam competentem officinam habebat, nec erat aedificiis ornata, aut decorata, sicut ultra portuenses Ecclesiae, quae minoris honoris sunt, & pauciores redditus habent. Peregrini autem tam Ecclesiastici quam laici ad Beatissimi Apostoli limina orandi causa confluentes, hospites suos & Clericos interrogabant

Ooo

ubi

(1) Ergo anno 1082. sub Rege Alfonso VI. inchoata à Didaco I. Compostellano Episcopo.

Anno
1128

ubi Claustra & Officinæ Ecclesiæ B. Jacobi essent. In circuitione totius Ecclesiæ vagabantur explorantes ubi Claustra & Officinæ haberentur, & quia nullum Claustrum ibi videbant, nullam Officinam condecentem inueniebant, Prælati & dispensatoribus Ecclesiæ palam detrahebant. Quæ res postquam ad aures Compostellani pervenit, non modicum inde contristatus universo fratrum Conventu in Capitulo convocato, hujusmodi orationem habuit: Fratres, nostra Ecclesia non nostris sed Dei gratia & nostri Patroni Beatissimi Apostoli Jacobi meritis maximi & celeberrimi est nominis, & ultra portus & citra portus pro ditissima & nobilissima reputatur: nullum tamen Claustrum, nullam bonam officinam adhuc habet: quælibet Sedes ultra portus pulciora & valentiora ædificia habet quam nostra, sicuti ego ante Episcopatum & post, commodis nostræ Ecclesiæ exigentibus peregre profectus in multis & diversis locis propriis oculis vidi, & vos qui peregre profecti estis, quod ego dico verissimum esse, æque ut ego nostis: & certe tam Sanctum locum, tam divitem & tam famosum, carere ædificiis & officinis, & mihi & vobis maximum dedecus est: quapropter vestræ fraternitatis dilectionem obnixius imploro, ut citius consilium unanimiter ineamus, quomodo Claustra & officinas convenientes ad Dei & nostræ Ecclesiæ honorem ædificemus, quatenus misericordiam apud Deum bene operando citius consequamur, & ut neque à vicinis, neque ab extraneis iusto ore vituperemur. Et ego quidem, si meo consilio acquiescere vultis, C. marcas puri argenti ad illud opus incipiendum promitto, quarum triginta propria manu modo dabo, alias vero finito uno anno: & quibuscumque modis illi operi adjuvare potero, sive per me, sive per meos amicos terminis justitiæ observatis adjuvabo. In morte autem mea centum vacas quas habeo, illi operi pro remedio

meæ

meæ animæ in perpetuum dimittam, ut eas & earum fructus quiete & absque ulla calumnia habeat, & nunquam aliquo auferente amittat. Postquam Compostellanus huiusmodi orationem finivit, totus Conventus Fratrum ejus animum & intentionem uno ore laudavit. Et se ad illud opus incipiendum & peragendum libenti animo auxiliaturum esse promisit. Tunc Archiepiscopus eorum responsioni vehementer congaudens, duos ex illis probatos & discretos, Decanum scilicet Domnum Petrum Helix & Cardinalem & Primi Clerum Domnum Petrum Gundesindidem elegit, quibus curam illius operis incipiendi & tenendi commisit. Illi autem Prælato suo obedientiam hilariter exhibentes, supradictum opus incipiendum & disponendum coram omnibus susceperunt. Hoc statuto & confirmato omnes à Capitulo lætis animis digressi sunt.

De Aria Petride. Cap. 2.

Arias Petrides unus ex strenuis & industriis Gallaciæ militibus exitit. Non fuit tamen magnæ nobilitatis, sed multum animosus & facundus, ita ut candida verteret in nigra, & nigra in candida. Fuit etiam dolosus, & pessimus simulator, contra Regem & Reginam, & alios Gallaciæ Principes, semper proditorie egit: & in eorum rebellione permansit. Cotigit autem filiam Petri Comitum nomine *Ildariam* in uxorem duxisse, cujus mater Comitissa Domna *Major* ipsius Ariæ socrus cum persolutis naturæ debitis Compostellam delata esset honorifice tumulanda, supradictus Arias inter ceteros Principes & milites, qui ejus sepulturæ interfuerunt, more gentis pullatus venit quem cum Archiepiscopus, qui ei sua nequitia exigente semper fuerat inimicus, vidisset, seorsum vocatum taliter alloquutus est, eum ad mutationem & correctionem suæ vitæ, more boni & providi pastoris, volens invitare:

„Aria Petrides, pauca vitia sunt quæ peccatis tuis exigent

Anno
1128

„ tibus & Diabolo decipiente non incurreris, perjurus,
 „ falsus testis, cupidus, raptor, subdolan, simulator, sa-
 „ crilegus, flagitiosus extitisti, nimis voluptuose, & ni-
 „ mis seculariter vixisti: quæ recta erant oculis mentis inf-
 „ piciebas, & inspecta omnino negligebas. Timeo ego
 „ ergo ne si talis ab hac vita disceferis, vitam æternam
 „ amittas, & perpetuam tuæ animæ damnationem incur-
 „ ras. Et ideo non modicum vellem, ut tu resipiscendo,
 „ & Deo Omnipotenti satisfaciendo, utilitati tuæ animæ
 „ provideres, & ipsum Deum tibi melioris vitæ conversa-
 „ tione reconciliares, quatenus & apud ipsum misericor-
 „ diam in fine tuæ vitæ consequaris, & vitam æternam ha-
 „ bere merearis. “ Talia & consimilia ei suadendo, cum
 tandem ad poenitentiam & ad compunctionem animavit,
 qui juxta consilium Dñi Archiepiscopi Castrum S. Joannem
 de Penna Cornaria cum suis appenditiis, & medietatem
 cujusdam Monasterii, nomine *Archos*, in Salnensi pago sta-
 biliti cum suis pertinentiis Ecclesiæ B. Jacobi in heredita-
 tem pro salute & remedio suæ animæ in sua morte reliquit:
 & corpus suum in Cimiterio ipsius Ecclesiæ tumulandum,
 & curam suæ animæ in vita & in morte in manu Domini
 Archiepiscopi & fratrum commendavit. Partem autem he-
 reditatum ipsius Monasterii, scilicet sex hereditates in præ-
 senti Domino Archiepiscopo dedit, ut ipse Archiepiscopus
 & sua Ecclesia jam jus in ipso Monasterio secundum justitiam,
 ipso Aria vivente, habere inciperet. Et de his om-
 nibus tam de supradicto Castro, quam de Monasterio pre-
 vilegium fieri jussit; quod factum propria manu roboravit,
 & roboratum super Altare B. Jacobi contrulit; & postea
 in manu Dñi Archiepiscopi custodiendum tradidit. Ar-
 chiepiscopus autem privilegium illud accepit, & acceptum
 in Thesauro B. Jacobi servandum reposuit.

De morte Comitiss Petri de Trava & relictis ab eo Ecclesie.

Cap. 3.

Petrus Comes vir discretus & sapiens & magnæ potentia, & ejus uxor Comitissa Dña *Major* similiter sapiens & discreta, *Minduniensis* Ecclesiæ Parochiani solebant esse: & suam confessionem illius loci Episcopo facientes, poenitentiam suam ab illo accipiebant, & illi more subditorum obediens erant: eleemosynas quoque & sua beneficia præfata Ecclesiæ & ejus Episcopo disponenda & distribuenda pro remedio suæ animæ conferebant. Illud tamen contra Sacrorum Canonum auctoritatem & SS. Patrum institutionem faciebant: quia testantibus Sacris Canonibus nec Episcopo, nec alicui Presbytero alius Episcopi, vel Presbyteri Parochianum nisi ex illius consensu recipere licet. Et quia Compostellanus supradictum Comitem & suam uxorem plane errare & matrem suam Compostellanam Ecclesiam ignoranter dereliquisse vidit, idcirco multa & diversa colloquia cum illis habuit, & tandiu illis prædicavit, donec eis Minduniensem Ecclesiam & ejus Episcopatum derelinquere, & Compostellanæ Ecclesiæ Parochianos esse fecit. Salutifera itaque Domini Compostellani prædicatione & admonitione facti sunt filii Compostellanæ Ecclesiæ, & sua corpora cum suis animabus in manu ipsius Compostellani commendaverunt, ut ipse eis ad suam salutem & ad suam utilitatem consulere. Accidit autem ut Comes supradictus ad mortem Compostellæ ægrotaret, & mortem sibi imminentem videns, Dño Compostellano & ipsius Comitiss uxore cum filiis suis præsentibus domui suæ disponeret. Illa autem dispositio, & rota ejus mandatio, ejus uxore & suis filiis pariter auctorizantibus, in manu ipsius Compostellani dimissa est: & pars equidem illius mandationis in morte Comitiss completa est, alia vero pars

ANNO
1128

usque ad mortem Comitissæ complenda restitit. Accidit autem ut ipsa Comitissa non post multum temporis debita naturæ persolveret, in cuius obitu tota Comitum mandato, sicuti ipse Comes & ejus uxor Comitissa & eorum filii concesserant & affirmaverant, prorsus completa est. Reliquerunt autem Comes & Comitissa pro suarum animarum salute & remedio Villas, hereditates, Ecclesias, Monasteria, & multa alia in manu Domini Compostellani, & Petri Gundisalviz Cardinalis pro ipsius velle & arbitrio disponenda, & distribuenda. Sunt autem nomina earum Villarum, hereditatum, Ecclesiarum, & Monasteriorum in eorum mandationibus, quas supradictus Cardinalis tenet scripta & denotata. Et qui sufficienter & plenarie scire voluerit quæ & quanta supradictus Comes & Comitissa pro suarum animarum remedio in sua morte distribui commenderunt, ad eorum mandationes recurrat, & ibi omnia inveniet: eorum autem mandationes huic libro annotari nolumus, nimiam prolixitatem devitantes. Comes autem prefatus & Comitissa omnia supra memoratæ Ecclesiæ B. Jacobi in Dei obsequium & suorum peccatorum remissionem conferre volebant. Sed Compostellanus illud injustum esse & à ratione alienum videns, illis salubriter consuluit, ut Ecclesias & alia in Minduniensi Episcopatu acquisita, Minduniensi Episcopo & ejus Ecclesiæ pro suarum animarum salute dimitterent: quæ vero in Lucensi Episcopatu acquisierant, Lucensi Ecclesiæ; & quæ in Auriensi Episcopatu, Auriensi Episcopo: similiter quæ in Tudensi Parochia, Tudensi Episcopo, & sic de cæteris.

Recuperatio deperditorum in Asturiis. Cap. 4.

POST venerabilis recordationis Regis Adefonsi obitum multæ tribulationes, & multæ discordiæ, per totius Hispaniæ Regnum ita obortæ sunt, ut tota terra prorsus

con-

conturbaretur, & de optima & copiosissima in pessimam
& flagitiosissimam converteretur: unde contigit, ut Ec-
clesia B. Jacobi honorem quem in Episcopatu Asturicensi
habebat, per multos annos amitteret, & nihil fere profi-
cui inde haberet. Postquam autem illa calamitas in tran-
quillitatem divina pietate conversa est, Dominus Com-
postellanus ad illum honorem recuperandum multis modis
enifus est: quem denique multo labore recuperatum Joan-
ni Cidiz qui moratur in burgo B. Jacobi nomine *Kakave-
los*, comisit tenendum, & habendum per conditionem
hanc subscriptam.

Anno
1128

In Era M. C. LXVI. & quot III. Nonas Novembris
Ego Joannes Cidiz & uxor mea Maria Constantiz, &
filius meus Giraldus Clericus vobis Dño Didaco Compos-
tellanæ Sedis Archiepiscopo, & omnibus vestræ Ecclesiæ
Canonicis, facimus pactum vel placitum per scriptum fir-
missimum, ut in domibus & curtis B. Jacobi morando
vestræ Ecclesiæ hereditates quæ in Asturicensi sunt Episco-
patu, quas nobis datis, laboremus, & ædificemus, &
plantemus, & tam de vestris, quam de nostris duabus he-
reditatibus *Roboredo* inferiori & *Roboredo* superiori, quos
vobis & vestræ Ecclesiæ jure hereditario perpetuo damus &
concedimus, & etiam de omnibus aliis vestris hereditati-
bus quas hodie habemus & in jure nostro sunt, de pane &
vino, & omnibus quæ ibi habuerimus, vel Deo donante,
acquirere potuerimus, demus vobis tertiam partem, dua-
bus nobis partibus reservatis, & de Votis B. Jacobi ha-
beatis vos duas partes, & nos tertiam, & teneamus prædic-
tas hereditates in omni vita nostra, quandiu vobis & ves-
træ Ecclesiæ Dñis absque alio Domino fideliter servientes
obedientiam & reverentiam exhibuerimus. Si vero nobis
defunctis noster filius ad hoc servitium idoneus fuerit, om-
nes hereditates in vita sua teneat prædicta ratione servata.

Anno
1128

De

Anno 1128 De aliis vero hereditatibus, quas deinceps Deo iuvante acquirere potuerimus, tam de fructu, quam de hereditate, vobis & vestræ Ecclesiæ tertiam partem perenniter tribuamus, & nobis duas partes reservemus: quod si nos mentiosi fuerimus, & si hoc pactum exceßerimus, pariamus parti vestræ & hoc scriptum semper sit firmum. Nos superius nominati, quod fieri iussimus propriis manibus confirmamus.

Missio Nuntiorum ad Papam. Cap. 5.

MOrtuo Beatissimo Papa Calixto II. Dñs. Compostellanus Legatos suos ad ejus successorem nomine Honorium destinavit; qui infecto illo negotio, cujus causa ierant, regressi sunt: eos tamen benigne & honorifice suscepit, & per illos Dño. Compostellano mandavit, quod Legatum de latere suo in Hispaniam dirigeret, qui ad ipsius Compostellani velle & consilium, & sæcularia & Ecclesiastica negotia tractare disponderet. Compostellanus vero illum Legatum ultra promissum tempus morari videns, alios Legatos ad præfatum Papam Honorium, & ad Cancellarium suum amicum A. * direxit: qui hujusmodi literas ad ipsum Compostellanum ex parte Cancellarii detulerunt.

Americum

Literæ Cardinalis ad Archiepiscopum.

CArissimo amico Didaco Compostellano Archiepiscopo A. Diaconus Cardinalis & Cancellarius salutem. Sani, Deo gratias, & incolumes sumus: status autem Dñi Papæ & S. R. E. in debita soliditate persistit, nec animus ejus adversus vos est mutatus. Speramus vero quoniam de latere suo in proximo ad partes vestras Legatum est missurus, qui voluntatem ejus plenius vobis apperiet.

Hoc privilegium fecit Compostellanus fieri Hospitalis B. Jacobi procuratori, in testimonium suae promissionis, quae promissio continetur in ipso privilegio subscripto.

Anno
1128

Cap. 6.

Nonnulli Cives Compostellana Civitate commorantes per populum susurraverunt, me Didacum Dei gratia Compostellanum Archiepiscopum, accepta pecunia Procuratorem in Hospitali B. Jacobi, & ad libitum instituire, & ad libitum inde excludere: unde multi illud ratum esse opinantes, suas elemosynas & beneficia ipsi Hospitali multoties subtrahebant. Ego autem eorum suspicionem prorsus à me amotam esse volens hoc scriptum fieri facio, in quo divinæ omnipotentiae & B. Jacobo Apostolo & omnibus Sanctis promitto, me numquam Procuratorem in ipso Hospitali accepta pecunia positurum esse, aut exclusurum, sed potius quandam personam sapientem, & discretam quæ sit Religiosa, & procuratori pauperum necessaria, fratrum, & quorundam Civium Deum timentium atque amantium consilio, considerabo, & eligam, in cujus manu & potestate totam illam domum cum suis redditibus quandiu vixero tenendam & procurandam dimittam: & amodo instituo, & precor, ut mei successores qui B. Jacobi honorem post me recturi sunt & disposituri, mea vestigia in hoc sequi studeant, & numquam Procuratorem in supradicta domo accepta aut promissa pecunia promoveant, aut disponant, sed sicut supradictum est, personam idoneam & Religiosam eligant, quam illi domui absque ulla offeritione præponant. Si quæ vero Ecclesiastica sæcularisve persona, diabolica fraude decepta huic scripto, & huic meæ institutioni contraires voluerit, sit maledicta & excommunicata, & à sacratissimo corpore & sanguine Domini nostri aliena efficiatur, & sententiam illam à B. Petro Simoni Mago injectam, qua dixit: *Pecunia tua tecum sit in perditionem*, in-

Anno 1128 remediabiliter incurrat, & cum Dathan & Abiron, quos terra culpis suis exigentibus vivos absorvit, infernales penas sine fine sentiat, & etiam cum Juda sui Domini & Magistri proditore consortium habeat, nisi resipuerit, & errata cum digna satisfactione indifferenter correxerit. Omnes autem illi qui meam hanc institutionem observaverint & ita fecerint, illi accipiant benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo salutari suo, & cum Abraham, Isaac, & Jacob fieri mereantur participes in Cælesti Paradiso, & hic fructum bonæ actionis Domino largiente percipiant, & apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Istud scriptum & privilegium supramemoratæ institutionis Adefonso Rege, venerabilis memoriæ ducis Raymundi & Reginae U. filio, in Legionensi Civitate, & apud Toletum Regnante, à me Didaco Compostellanæ Sedis I. Archiepiscopo factum est in Era ICLXVI. & quot Kal. Decembris. Erat autem tum temporis illius Hospitalis Procurator Domnus Petrus à vulgo Rex Mancipium vocitatus. Didacus præfatus Archiepiscopus quod fieri iussit proprio robore confirmat anno sui Pontificatus XXVIII.

Profectio ad Concilium. Cap. 7.

Anno 1129 **A** Defonsus Hispaniarum Rex venerandæ memoriæ A. Regis nepos, & illustris Reginae Domnæ U. & egregii Ducis Raymundi filius, totam fere Hispaniam post mortem sui avi, & suæ matris conturbatam esse videns, Concilium in *Palentina* Civitate prima hebdomada Quadragesimæ Era ICLXVII. * celebrare disposuit. Omnes igitur Hispaniæ Episcopos, Abbates, Comites, & Principes, & terrarum potestates, ad id Concilium invitavit, ut juxta eorum Consilium & arbitrium vitas scelerum quæ post mortem sui avi præfati Regis, & post obitum suæ matris prædictæ Reginae in Hispania exortæ fuerant, falce justitiæ extirparet, & prava in directa converteret. Audita cujus
in-

Invitatione Compostellanus quæ suo itinere necessaria erant citius apparavit, & illis apparatis, iter quantotius arripuit. Cumque jam in ipso itinere esset, quorundam relatu audivit Concilium supradictum usque mediantem Quadragesimam esse dilatatum. Domum itaque reversus, Legatum suum ad Regem direxit, ut certum celebrandi Concilii diem ab eo inquireret. Nuntius autem diversis impedimentis in itinere detentus, diutine moratus est. Interea ipse Compostellanus alium Nuntium à Rege habuit, qui sibi ex parte ipsius Regis annuntiavit, & roboratius rogavit, quatenus ad Concilium remota omni occasione Palentiam properaret. Ipse vero audito Nuntio Regis necessaria itinere pro angustia temporis apparavit, quam melius, & quam honestius potuit: & ipsis apparatis viam suam cum gaudio tenuit, & cum Rex, & Tolentanus Archiepiscopus, & omnes Episcopi, atque Abbates, Consules, Principes, & aliæ potestates, & totum Concilium ipsius adventum cognoverunt, eum præstolari decreverunt: ipse autem maturato itinere incedens, *Ostorgia*, (1) *Legione*, & apud S. Facundum cum pompa processione & magna honorificentia receptus est. Cum vero Palentiam appropinquasset, Rex cum suis Consulibus, Principibus, universisque potestatibus, & multo militum comitatu, obviam ei exivit, & cum honorifice & accurate recepit. Interim Tolentanus Archiepiscopus & omnes Episcopi, qui aderant, Abbates, atque Clerici, insignem processionem apparaverunt, & eum gaudenter & exultanter susceperunt.

2 Cumque jam hospitatus esset, & Rex ad suum Hospitium ire vellet, Compostellanus ipsi dixit: Domine Rex ad vestrum Hospitium cum gaudio ite, & in pace quiescite: ego autem sumpto prandio illuc ibo, seorsum vobiscum

Ppp 2

trac-

(1) Astorica intellige.

Anno 1129 tractaturus & dispositurus ea quæ in Concilio sunt dicenda & facienda. Cui respondens ait : Pater venerande melius puto ego , & honestius esse , me ad vestrum Hospitium ire , quam vos ad meum venire : quia vos modo venistis fatigatus ex itinere. Hoc audito Compostellanus respondit : Domine Rex voluntas vestra fiat. Sumpto igitur prandio Rex ad ejus Hospitium cum paucis venit , & cum pauca cum eo loquutus esset , totius Concilii jus in manu , & in potestate ejus commendavit , ut quidquid ipse tractaret & disponeret , sancitum & firmum maneret. Tunc ipse Toletanum & alios Episcopos qui aderant ad suum Hospitium invitavit , & Consilium cum eis de futuris actibus Concilii iniit. Postera die Compostellanus Regi ad se venienti , Consilium quod cum Toletano & Episcopis de actibus Concilii inierat , illi revelavit. Rex vero eorum sanctionem laudans , & confirmans , cum Toletano & aliis Episcopis rogavit eum , quatenus celebrata Missa , Sermonem in generali Concilio faceret , & actus Concilii omnibus propalaret. Ipse autem juxta Consilium Regis & Episcoporum totum fecit , & actus Concilii universis insinuavit , qui actus in hac pagina continentur subscripti.

Decreta Pontificum.

³
QUIA in Ecclesia Dei & in pauperibus Christi multa mala fieri videmus , & Regnum Imperatoris nostri Dñi. A. filii Comitis Raymundi & Regina Domna U. à quibusdam pravis hominibus distrahi & minui , & diversis modis corrumpi dolemus ; idcirco ego Raymundus Toletane Sedis Archiepiscopus & Primas , ac S. R. E. Legatus , una cum Pontificibus , quorum inferius nomina scripta esse videntur , & Imperatore nostro A. presente atque favente , firmam unitatis stabilitatem inter nos facere salubre duximus. In qua siquidem indissolubili vinculo charitatis statuimus , ut
 deina

deinceps, & virtute concordia uniti & circa salutem fide- Anno
 lium prout decet laboremus, & supradicti Imperatoris nos- 1129
 tri ejusque Regni provida circumspectione, auctore Deo, in-
 vigilemus.

Pro statu igitur S. Ecclesie, & totius Regni salute Con-
 ciliium celebrantes Palentia, inter cetera hac sequentia una-
 nimiter statuimus: ut nullus proditorem publicum, & latro-
 nem, raptorem, perjurum, & excommunicatum secum ha-
 beat, vel apud se retineat. Precipimus etiam, ut nemo Eccle-
 siam infra octoginta quatuor passus jure hereditario possideat,
 neque ullam potestatem ibidem exerceat, sine Vicario sui
 Episcopi. Oblationes excommunicatorum, & decima non susci-
 piantur. Principes terrarum sine justo judicio non expolient
 populum, qui sub eis est. Ecclesie non dentur laicis pro prasti-
 monio, vel villicatione. Concubina Clericorum manifeste eji-
 ciantur. Ecclesie & hereditates, & familia, que fuerunt
 Sedium, & Monasteriorum, ubicumque fuerint, eis restituan-
 tur. Monachi vagi ad propria Monasteria reduci compellan-
 tur, nec Episcopi eos retineant sine licentia suorum Abbatum.
 Nullus excommunicatus alterius recipiatur. Adulteros, &
 incestuosos, omnino separari jubemus. Ut Clerici per manus
 laicorum Ecclesias nec suscipiant, nec possideant, neque
 Vicarii Episcoporum consentiant. Ut Episcopi, dissidentes ad
 Concordiam pro debito sui officii compellant. Clericos, Mo-
 nachos, viatores, mercatores, peregrinos sancta limina
 petentes, & mulieres, si quis invaserit, Monasterio, vel exi-
 lio, deputetur. Portaticum nemo suscipiat, nisi in illis locis
 in quibus accipi solebat temporibus Regis Domini A. & eodem
 modo boves nemo rapiat, vel pignoret, vel furetur, sed
 stent in pace in toto Regno. Regi omnes sine dolo & pravo in-
 genio, seu consilio, fideliter obediant; quod qui non fece-
 rit, excommunicetur. Clericis nemo expeditionem, seu ar-
 morum gestationem, vel aliquid, quod contra Canones sit,
 exci-

Anno 1129 *gere presumat. Laici tertias Ecclesiarum, seu quasumquæ oblationes, nulla occasione possideant, sed in dispositione Episcoporum cuncta quæ Ecclesiarum fuerint habeantur. Hic, Qui falsam monetam fecerint excommunicentur, & à Rege & fisionem oculorum patiantur.*

4 Celebrato autem Concilio, & Te Deum Laudamus juxta Synodalem morem cantato, Compostellanus consilio fratrum à Rege petiit quatenus ea quæ ad suum & suorum successorum jus in Emeritana Civitate pertinebant, ad Dei & B. Jacobi honorem sibi conferret. Rex autem ejus petitioni justæ & rationabili libenti animo condescendit, & hoc privilegium ei de illo donativo promissionem fieri fecit, sicuti in subsequenti Scriptura continetur.

5 *Quia ex deliberatione S. R. E. prout decet superne dispositionis dispensatorio ordine, patruus meus beata recordationis Papa Calixtus, meritis & reverentia beatissimi Jacobi Apostoli, Dignitatem Archiepiscopatus Emeritensis Ecclesie in Compostellanam Ecclesiam habendam perpetuo transfmutavit, idcirco ego Adefonsus Dei gratia Hispanie Imperator una cum conjugè mea Regina Domna Berengaria, Archiepiscoporum, Episcoporum, ac Principum terra consilio qui Palentino Concilio interfuerunt, ad Dei & beatissimi Jacobi Apostoli Patroni nostri honorem & debitam sublimationem, salubre duxi hanc seriem testamenti facere de Civitate Emeritensi, nunc temporis à Sarracenis possessa, quam Dei copulante potentia in proximum nos credimus habituros, & devicta & expulsa Sarracenorum infideli spurcicia, in qua siquidem serie omnia prefata Civitatis quæ ad regale jus pertinent, vobis Dño. Didaco Dei gratia Compostellana Sedis Archiepiscopo, & vestræ Ecclesie, vestrisque successoribus, cum omnibus suis antiquis terris & debitis castris ceterisque appenditiis jure hereditario perenniter possidenda pro remedio anime meæ, avorum, parentumque meorum do, & devota mente*

con-

confr.
liset
amply
moper
dictun
pio,
prie
nessoi
da sum
nibus.
Christi
& ap
Facta
Ego
quod
n 6
patri
quate
volun
adiit
popu
reme
mitib

B
missi
sum
mult
& ip
dub
tine

confirmito : & sicut avi & proavi mei magnificis donis , vide-
 licet Castris , & aliis diversis personibus S. Jacobi Ecclesiam
 amplificare & augmentare ad salutem animarum suarum sum-
 moperè studuerunt , ita confidens de Dei misericordia præ-
 dictum locum Apostoli sublimare & exaltare eos imitando cu-
 pio , & promitto . Si quis vero contra hoc factum meum ve-
 nire tentaverit , à Sacratissimi Corporis & Sanguinis Domini
 nostri Jesu Christi participatione alienus existat , & cum Ju-
 dasui Domini & magistri proditore consortium habeat : om-
 nibus autem hoc observantibus sit pax Domini nostri Jesu-
 Christi , quatenus , & hic fructum bonæ actionis percipiant ,
 & apud districtum judicem premia aeternæ pacis inveniant .
 Facta serie testamenti Era MCLXVII. qt. VIII. Kal. Aprilis .
 Ego Adefonsus præfatus Imperator una cum conjugè mea ,
 quod fieri mandavi propria robore conf.

6 His peractis Compostellanus Regi valefacere , & re-
 patriare statim voluit : sed Rex eum non modicum rogavit ,
 quatenus se usque Carrionem comitaretur : ille vero ejus
 voluntatem jocundo animo exequens , Carrionem cum eo
 adit , ubi cum magna & insigne processione à Clero &
 populo receptus est , inde cum gaudio & lætitia ad propria
 remeavit , & in Sabbato Palmarum Sedem suam cum co-
 mitibus sui itineris exultanter & honorifice intravit .

Acquisitio Calicis aurei . Cap. 8.

BEati Jacobi Ecclesiæ Thesaurarius nomine B. Hierosoly-
 mam ire in Dei obsequium & suorum excessuum re-
 missionem disposuit : cumque præparatis sibi necessariis ip-
 sum iter aggressurus esset , Compostellanus suam Ecclesiam
 multa detrimenta per ejus absentiam incursum esse videns ,
 & ipsius Ecclesiæ opus ejus magisterio multum indigere non
 dubitans , eum ab illo itinere revocare , & revocatum re-
 tinere omnino decrevit : illi namque consuluit , ut quidquid

Sanc-

Anno
1129

Sancto Sepulchro & aliis sacris locis Hierosolyma: adjacentibus propria manu erat collaturus, totum illud per fideles nuntios illuc destinaret, & de impensa quam in via erat facturum, quoddam ornamentum honorabile & pretiosum ad Dei & B. Jacobi honorem & servitium emeret, & emptum in ipsius Ecclesiae Thesauro reponeret, eo videlicet pacto ut numquam inde aliqua occasione abstraheretur nec venderetur, nec daretur: & cum Archiepiscopus fratrum consilio in tali negotio laboraret, contigit Dominum Regem A. quemdam calicem aureum honorabilem & pretiosum, in quo septingenti morabitini continebantur, quem ipse Rex A. Toletano Archiepiscopo imminente sibi necessitate acquisierat, per quemdam suum ministrum nomine Albertinum Compostellam misisse vendendum: hoc autem ideo fecit quia nullum locum in tota Hispania, ubi melius venderetur, esse noverat. Quem Calicem postquam Compostellanus tam bonum & pretiosum esse vidit, praefato Thesaurario consuluit, ut illum Calicem ad Dei & B. Jacobi honorem, & in sui itineris redemptionem, emeret, & matrem suam ipsius Apostoli Ecclesiam decoraret. Thesaurarius autem Domini Compostellani consilium salubre & utile esse videns, illi non dissensit, sed ejus praecipio hilariter obtemperans, Calicem supradictum, centum puri argenti marcis emit, & Ecclesiam suam juxta Domini Compostellani & Fratrum consilium inde decoravit. Quo facto, eum in plenario Conventu ab omnibus peccatis absolvit, tuti illi qui in itinere Hierosolymitano laborantes absolvi solent, & totum Ecclesiae B. Jacobi opus illi in suorum peccatorum remissionem, tractandum & disponendum & anteriorandum commisit. O virum providum & venerabilem! Nec in prosperitate, nec in adversitate, honoris & exaltationis suae Ecclesiae umquam oblitus est, sed mera veritate, & semota omni simulatione, & per se & per amicos suos

suos
natu

Coposte
dam
tum
num
ab il
esse:
Tole
tem
le à
qui t
Com
ratiu
aqua
colla
ravir
Calic
nam
ment

Det

DApua
lentia
etina
criste
ufide
num

te,

-ob

tuos ad ejus tuitionem & honorificentiam semper conatus est.

Acquisitio Aquamanilis. Cap. 9.

CUM supradictus Thesaurarius in Curia Regali ante Hierosolymitani itineris dispositionem, Dñi Compostellani consilio moraretur, & apud *Toletum* esset; quoddam Aquamanile de christallo pretiosum, & optime laboratum in Toletana Ecclesia vidit, & quia noverat Toletanum illud Aquamanile multum diligere, non est ausus illud ab illo petere, metuens se suæ petitionis repulsam passurum esse: idcirco auribus Regis secreto instillavit, ut illud à Toletano peteret, & sibi pro munere conferret. Rex autem ejus petitioni libenti animo condescendens, aquamanile à Toletano petivit, & habuit, & habitum Thesaurario, qui tunc temporis ipsius Regis Cancellarius per Domini Compostellani manum erat, gaudenter contulit. Thesaurarius vero Matrem suam B. Jacobi Ecclesiam supradicti aquamanilis, & alius minoris, ejusdem tamen generis collatione in Dei obsequium & suæ animæ remedium decoravit. Compostellanus quoque quemdam ejusdem generis Calicem pretiosum & laboratum optime, cujus opus materiam superabat, eodém fere tempore sicut multa alia ornamenta, prius contulerat, suæ Ecclesiæ contulit.

Detraçtio D. Compostellano per multos facta. Cap. 10.

DEfuncto venerandæ recordationis Papa Calixto, Honorius in honorem, Curia exigente, ei successit. Apud quem amuli & detractores, invidia atque malivolentia ducti Dñm. Compostellanum graviter accusaverunt, etiam in suis indumentis, & oblationibus peregrinorum recipiendis Apostolico more uti imprudenter asserentes, unde ipse Apostolicus ira commotus, & in Compostellanum aliquantulum est conturbatus. Sed cogitata rei veritate, quam ipse Apostolicus per vicinos Episcopos Compos-

Ann^o 1129 tellanæ Sedis adjacentes, & per peregrinos, exploravit; proprium etiam Legatum ipsius rei exquirendæ causa à Romana Civitate. (Compostellano ignorante) Compostellam direxit, & æmulorum detractionem, Episcoporum & ipsius Legati testimonio, omnimodo falsam esse probavit: unde ejus animus sedatus est, & ab indignatione contra Compostellanum habita revocatus. Cum autem ipse Compostellanus suorum adversariorum figmenta & detractiones multorum relatione cognovisset, & se apud Dominum Papam ab eis graviter accusatum esse subolevisset, Legatos suos Canonicos & Cardinales Petrum Fulconis, & Martinum Petridem, partim ut invidorum detractioni obviant, partim ut totius Hispaniæ Legationem à Domino Papa sibi postularent, misit: qui Legati in Curiam venientes, benedictionem quam secum tulerant, CCC. scilicet Almorabitanos, juxta præceptum Domini Compostellani sapienter diviserunt: ducentos etenim & viginti morabitanos Domino Papæ contulerunt; octoginta vero in sedanda Curia erogaverunt, & præter equidem supradictam Apostolici benedictionem, & Curia sedationem, decem & quatuor marcas argenti, & decem aureos, partim in procurationem præfatorum Legatorum, partim in rebus ad eorum iter pertinentibus erogavit. Cumque sui itineris causam exposuissent, & imposturam detractorum omnino falsam esse multis modis ostendissent, Dñs Papa benivole respondit, multum sibi perplacere Dñm Compostellanum Hispaniæ Legationem habere, sed id ad præsentiarum fieri non posse: ait enim quod ipsa Legatio cuidam Cardinali Romano in Curia concessa fuerat, & ipse Cardinalis iter suum in Hispaniam jam diu arripuerat. Promisit tamen quod in ejus Cardinalis reversione, super Dñi Compostellani postulatione consilium haberet, & inde hujusmodi literas per supradictos nuntios ipsi Compostellano destinavit.

Ho-

2
li. fr
Apos
Mat
grate
recep
atten
dinat
sum
frate
negot
ter a
per h
postu
pisco
brien
Ego
ponsi
nem
quar
3
Regi
quan
Petr
tuos
mine
prah
Eccl
tulan
vina

2. *Honorius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Super eo quod nos, & Sanctam Matrem tuam Romanam Ecclesiam visitaſti, fraternitati tue grates referimus: nuntios autem tuos ad nos directos benigne recepimus, & quod in tuis continebatur literis diligenter attendimus. Verum nos dilectum filium nostrum Hu. * Cardinalem Presbyterum de latere nostro ad partes Hispaniæ missum destinavimus, & ei vices nostras commisimus. Tua ergo fraternitas illum benigne recipiat, honeste pertractet, & in negotiis Ecclesiasticis ad honorem Dei & B. Petri ei diligenter assistat. Ceterum cum ad nos Dño prestante redierit, super his quæ dilectus noster filius Rex A. & nuntii tui pro te postularant, consilium habebimus. Bracarenſi autem Archiepiscopo, ut de presumptione quam in consecratione Colimbriensis Episcopi commisit, proxima Dominica quæ legitur: Ego sum pastor bonus, ad nostram presentiam veniat responsurus, per scripta nostra mandavimus.*

Anno
1129
Hum-
bertus,
sive
Hu-
bertus

Alias etiam literas direxit Regi A. qui ipsam legationem per scriptum suum ipsi Compostellano postulaverat, quarum exemplar tale fuit.

Literæ Papæ ad Regem.

3. **H**onorius Episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio A. illustri Hispaniarum Regi salutem & Apostolicam benedictionem. Quanto affectu quantaque devotione avus tuus illustris memoria Rex A. B. Petrum, & S. R. Ecclesiam dilexerit, interroga seniores tuos, & dicent tibi, quod ob hoc victoria sibi à Cælesti numine præstita Sarracenos Christiani nominis inimicos sæpe præliando devicit. Quod autem ipsius inherendo vestigiis Ecclesias & Ecclesiasticas personas veneraris & diligis, gratulamur, & ut de bono in melius proventum percipias, divinæ clementiæ supplicamus. Hubertum Cardinalem Presby-

Anno
1129

terum de latere nostro ad partes Hispania delegavimus, & et
vices nostras commisimus: tua ergo nobilitas pro reverentia
S. Petri & nostra, benigne recipiat, ut Regia potestate
fretus auxilio enormitates Regni tui Sancti Spiritus gratia
cooperante corrigit, & qua bene sunt statuta confirmet.
Verum cum ad nos (prestante gratia) redierit, super eo quod
pro fratre nostro Didaco Compostellano Archiepiscopo postu-
lasti, liberius poterimus habere consilium. Pro charitate au-
tem tua prasato Legato nostro mandamus, ut M. Aurienfi
Archidiacono pro quo rogasti iustitiam faciat.

* 4 Bracarenfi quoque Archiepiscopo P. * per alias li-
teras mandavit, quatenus ad Misericordias Domini (1) in
Curia esset, de usurpata consecratione Colimbriensis electi
respondere paratus. Supradicti etenim Legati Dni Compos-
tellani super eo coram universa Curia graviter conquesti
fuerant, quia ipsum Colimbriensem Compostellanae Eccle-
siae suffraganeum, neglecta Sacrorum Canonum regula, &
contempto S. R. E. Privilegio consecrare prasumpserat.

Et istae sunt literae Dni Papae ad Bracarensem.

5 **H**onorius Episcopus servus servorum Dei. Vene-
rabili fratri P. Bracarenfi Archiepiscopo sa-
lutem & Apostolicam benedictionem. Placuit Romano Ponti-
fici Compostellanam Ecclesiam honorare, & venerabili fra-
tri nostro Didaco Archiepiscopo Emeritanae Metropoli suffra-
ganeos concedere: verum defuncto Colimbriensi Episcopo &
prasate Metropolis suffraganeo Episcopum in eadem Ecclesia
posthabita Sedis Apostolica reverentia, tua fraternitas pneu-
accepimus consecrare prasumpsit: & quia injuriam venera-
bili fratri nostro Didaco Compostellano Archiepiscopo super
hoc

(1) Eadem qua supra Ego sum Pastor bonus, scilicet Dominica post Pascha.

hos inrogatam, & contemptum S. R. E. indiscusse pretereire. Anno
 non possumus, fraternitati tuae mandando precipimus, qua-
 tenus proxima Dominica qua legitur Ego sum pastor bonus,
 de tantis excessibus ad nostram presentiam venias respondere
 paratus. Anno 1129

Constructio Monasterii de Canogio. Cap. II.

EX quo Dominus Compostellanus ad Pontificii culmen
 divina disponente gratia intronizatus fuit, locum
 Sanctimonialibus aptum, & competentem per totum B. Ja-
 cobi honorem, & per Gallaciam more discreti & sapientis
 pastoris studiose quaesivit. Hoc, autem ideo faciebat, quia
 nec in toto ejus pontificio, nec etiam in tota Gallacia ali-
 quod Monasterium, ubi Sanctae & Religiosae Sanctimonia-
 les habitarent, tum temporis habebatur, & quia melio-
 rem & talem locum qui sibi placeret alias invenire non
 potuit, Ecclesiam S. Mariae de Canogio, quae erat parvula
 & vetustate fere annullata, funditus destruxit, & majorem
 atque meliorem Ecclesiam de proprio ibidem reaedificavit:

(1) in qua Sanctimoniales boni testimonii feminas Deo
 servituras, collatis eis, tam ad victum, quam ad vestitum
 omnibus necessariis, in tempore sui Archiepiscopatus col-
 locavit. Ideo autem illum locum illis Sanctimonialibus ap-
 tum esse providit, tum quia Civitati proximus erat, &
 sub tutela B. Jacobi Apostoli positus: tum quia ipsas
 Sanctimoniales beneficiis atque elemosynis Civium in urbe
 commorantium adjuvandas, & sustentandas esse arbitratus
 est. Illae autem Sanctimoniales supradictum Monasterium in
 Era I. CLXVII. * Compostellano jubente in mense Sep-
 tembri ad Dei & B. Jacobi honorem introierunt. Anno
 1129

(1)
 Vide
 lib. I.
 c. 21.

Extorsio pecuniae facta per Regem. Cap. 12.

Postquam A. Hispaniarum Rex nepos venerandae me-
 moriae Regis Asturum quo Compostellanus stabilem
 ha-

Anno habuerat pacem & fidelem amicitiam) matre sua Regina
 1129 Domna U. defuncta Regnum Hispaniæ obtinuit, nunquam
 quam Compostellanam Ecclesiam suæ matris exemplo impugnare & inquietare destitit : cumque post ipsius Ecclesie
 Lib.2 expoliationem (quæ superius * plenarie descripta est)
 86. Castellanis partibus in Gallæciam negotiis emergentibus venisset, Compostellanum ita gravi ægritudine laborantem invenit, ut nullus eum ab ea ægritudine æstimaret amplius esse convaliturum. Cupiditatis tamen stimulis agitatus, & necessariorum indigentia coactus, pecuniam per suos inter nuntios Albertinum Legionensem, suum secretarium, & suum Majorinum Rudericum Veremudidem, ab illo occulte postulavit. Cumque Archiepiscopus animum ejus ab illa postulatione consumptis multis precibus revocare non posset, nec se aliter nisi pecunia ei collata evasurum esse sentiret, septuaginta marcas puri argenti ei contulit, & postea tale pactum cum eo ad ultimum coram præfatis viris stabilivit, ut centum marcas annuatim ei conferret, ut nec se aut suam Ecclesiam impugnaret, aut inquietaret, nec aliquid amplius à se postularet : & cum finitis omnibus guerris suum Regnum sedatum & quietum haberet, omnem illam pecuniam, quam tali conditione ab illo annuatim acciperet, ipsi Compostellano, si viveret, vel suo successori, & Ecclesie B. Jacobi in pecunia vel honore usque ad brevissimum quadrantem restauraret. Cumque tale pactum inter Regem & Archiepiscopum secreta firmatum esset, ipse Archiepiscopus præfatum virum Albertinum suum fidelem amicum in manu ipsius Regis statim posuit, qui ei de illis centum marcis annuatim responderet, & debitor esset. Ideo autem Compostellanus tale pactum cum Rege fecit, quia melius & honestius esse putavit centum marcas argenti annuatim persolvere, quam dedecus & expoliationem suæ Ecclesie assidue sustinere.

Qual

C

Com
 Sané
 Jaco
 pare
 giun
 tum
 Don
 ex s
 mis
 Sed
 & l
 viril
 faur
 tant
 reci
 prop
 tella
 man
 tum
 tent
 Arc

Cre

D

Sed

Qualiter Rex Archiepiscopum voluit privare moneta, & privilegio ei concesso ad opus Ecclesie S. Jacobi. 1129

Cap. 13.

CIRCA idem tempus prædictus Rex A. quorundam pravorum consiliariorum instinctu compulsus, moneta Compostellanæ Civitatis, quam suus avus Rex Adefonsus Sanctæ Ecclesiæ exaltator & patronus, ad opus Ecclesiæ B. Jacobi ædificandum & peragendum, pro sua & suorum parentum animabus in perpetuum concesserat, & privilegium de illa concessione B. Jacobi Ecclesiæ fecerat, & factum propria manu roboraverat, & roboratum in manu Domini Compostellani super sacrosanctum altare B. Jacobi ex sua parte offerendum apud Segoviensem Civitatem submissis poplitibus tradiderat, * ei violenter auferre voluit. Sed Dñs Compostellanus ejus pravam voluntatem videns, ^{Lib. 1.} & lupo venienti non ut mercenarius, sed ut bonus pastor ^{c. 29.} viriliter resistens, supradictum privilegium quod in Thesauro B. Jacobi repositum servabat, illi coram cunctis absentibus ostendit, & in ejus præsentia in B. Jacobi Ecclesia recitari fecit. Ille vero viso & audito privilegio à pravo proposito destitit, & sic moneta sub jure Domini Compostellani in adiutorium operis Ecclesiæ B. Jacobi totaliter remansit, & privilegium à suo avo Rege A. datum & sancitum, confirmavit, & propria manu roboravit. Sic contentio de moneta Compostellanæ Civitatis inter Regem & Archiepiscopum habita omnino sopita est.

Creatio Honorii in Papam, & missio Legati in Hispaniam, & celebratio Concilii. Cap. 14.

DEfuncto veneranda memoriae Papa Calixto Honorius, miræ industriæ & magnæ probitatis vir, Romanæ Sedis Episcopatum Curia exigente obtinuit, & ille Humbert-

Anno bertum venerabilem virum Cardinalem & Presbyterum à
 1129 suo latere in partes Hispanas destinavit, ut fratribus in unum
 convocatis Concilium ibi celebraret, & quæ bene statuta
 erant, communi eorum consilio & adminiculo confirmaret.
 prava vero in melius mutando corrigeret. Hic Cardinalis
 Compostellam veniens à Domino Compostellano benivole
 & accurate est receptus, & diligenter atque honorifice per-
 tractatus: ibique VIII. dies est commoratus: unde disce-
 dens Portugalam adiit, & flexo itinere, *Carrionem* ubi
 cum Rege, qui per V. Hebdomadas Compostellæ apud
 Dñm Archiepiscopum moratus fuerat, & cum ipso Ar-
 chiepiscopo Concilium celebrare prius statuerat, tandem
 pervenit: & Rex equidem & ipse Cardinalis primum per
 se proprio ore, & postea per suas literas & nuntios, Dñm
 Compostellanum ad illud Concilium invitaverunt, & eum ut
 ipsi Concilio interesse studeret, magnopere deprecati
 sunt. Hoc autem ideo faciebant, quia Concilium ipso
 Compostellano absente parum valiturum esse proculdubio
 noverant. Sed Compostellanus gravi ægritudine tum tem-
 poris laborabat, unde Clerus & populus vehementer dole-
 bat, sed licet ponderosa infirmitate detineretur, quæ eum
 à calumnia Concilii satis excusare poterat, Concilio tamen
 non tam propter invitationem Regis & Cardinalis, quam
 propter S. Ecclesiæ honorem & utilitatem interesse decre-
 vit. Paratis itaque quæ sibi esse necessaria in itinere no-
 verat, iter cum optimatibus sui Cleri, Cardinalibus, &
 Archidiaconibus, & aliis multis honestis personis, gaudi-
 denter arripuit. Cumque magna multitudine Cleri comi-
 tante *Legionem* appropinquaret, Rex *Adefonsus* de eius
 adventu per viatores certificatus, eum Consulibus & po-
 testatibus & magno militum comitatu obvians, ei obvius
 eumque cum magno gaudio & magna honorificentia rece-
 pit. Interim Legionensis Episcopus & sui Clerici se appara-

veru
 cessi
 suun
 & ab
 se C
 sunt
 collo
 est,
 acqu
 copis
 ni in
 me,
 Arch
 menti
 adjuv
 postu
 2
 cum
 cerun
 quent
 perve
 & à C
 naster
 recep
 Post
 man
 piscop
 quid i
 videru

(1)
 sulibus
 eis refr

verunt, & Archiepiscopum cum insigni & pomposa processione receperunt. Finita vero processione Rex cum ad suum Palatium proprio ore invitavit, & ipso die splendide & abundanter procuravit. Sumpto autem prandio Rex & ipse Compostellanus quoddam conclave ambo soli ingressi sunt, & colloquium de multis rebus ibi habuerunt. In quo colloquio Rex Dñm. Compostellanum obnixius deprecatus est, quatenus sibi consilium & auxilium ad suum Regnum acquirendum & obrinendum conferret, & cum Archiepiscopis, Episcopis, & terræ potestatibus de statu ipsius Regni in Concilio ageret: & quia se suam uxorem non legitime, utpote propinquam suam (1) habere sciebat, Dñm. Archiepiscopum obnixius deprecatus est, ut si ipsius rei mentio in Concilio fieret, se & per se & per suos amicos adjuvaret & manuteneret. Compostellanus autem audita ejus postulatione & prece, sic fore pollicitus est.

2 Altera die Abbas S. Facundi & Monachi illius loci cum Clericis qui ibi aderant, magnam illi processionem fecerunt; & ejus adventui non modicum congavisi sunt. Sequenti die burgo S. Facundi egressus, tandem *Carrionem* pervenit ubi ab Episcopis qui ad Concilium confluerant, & à Clericis & Priore S. Zoyli cum Monachis illius Monasterii facta magna processione honorifice & exultanter est receptus, ibique quandiu Concilium duravit hospitatus. Postera die Rex Adefonsus & ipse Compostellanus cum Romano Cardinali & Legato, & cum Tarraconensi Archiepiscopo, quamdam secretam domum ingressi sunt, ubi quid in Concilio essent stabilituri & sancituri studiose providerunt & pertractaverunt. Quibus præyisis & pertractatis

Rrr

tis

(1) Nulla de hac necessitudine apud alios ejus ævi mentio: nec si Præsulibus nota, tam alio eam silentio ferreat, uti illicitum Matris comubium, eis refraganibus solum ostendit.

Annó 1130 tis, fratribus in unum convenientibus, Concilium in Monasterio S. Zoili II. Nonas Februarii (1) celebraverunt, in quo multa ad honorem & utilitatem S. Ecclesiæ & Hispani Regni pertinentia stabilierunt & confirmaverunt. Sunt autem depositi in eo Concilio tres Episcopi, Legionensis, Salmanticensis, Ovetensis, & Abbas Samonenfis. Legionensi est subrogatus Dñus. Arias Cardinalis Ecclesiæ B. Jacobi, & Canonicus, consulente & laudante Dño. Compostellano, in cujus manu & potestate totum Concilium Regis & Romani Cardinalis concessione positum erat. Salmanticensi autem Adefonsus Petrides ejusdem Ecclesiæ Canonicus, eodem Compostellano cum Rege & Romano Cardinali machinante, fuit substitutus. Rex autem Adefonsus & Cardinalis Romanus tantam honorificentiam Dño. Compostellano exhibuerunt, quod totum Concilium in manu & potestate ejus posuerunt, ut quidquid vellet disponere & sancire, sanciret & confirmaret, & quod vellet rationabiliter calicare & irritum facere, omnino faceret.

3 Celebrato itaque Concilio, antequam Compostellanus à Rege discederet, suæ Ecclesiæ honori & utilitati secundum boni pastoris consuetudinem sagaciter providens, ab ipso Rege postulavit, quatenus duas villas quæ Ecclesiæ B. Jacobi juris erant, *Kakavellos*, & *Lendicos*, ita sibi cautaret, ut nec Sagio, nec aliquis alius homo in eas intrare præsumeret, violentiam aut injuriam incolis ipsarum villarum illaturus. Postulavit etiam ab eodem Rege, ut quamdam hereditatem apud *Talaberam*, quæ Civitas *Toledo* adjacet, pro salute & remedio suæ animæ sibi conferret, unde tantum olei quod B. Jacobi Ecclesiæ illuminatio-

(1) Die 4. Feb. Era 1168. anno 1130. celebratum Concilium Carrionenfe, ut ex originali scriptura constat apud Colmenares in Historia Segovienfi pag. 116.

tioni
temp
li lin
tatem
lumi
justas
volun
ditat
Jacob
Com
tride
de m
Civit
defer
& m
ad pr
suæ S
cessio

Depo

IN
&
pis,
fonfo
quæ p
jam f
fiti,
Jacob
clesia
neret
inier
pasto

tioni per hyemale tempus abundaret, haberi posset: in tempore etenim hyemis pauci peregrini B. Jacobi Apostoli limina visitant, itineris difficultatem, & hiemis asperitatem pertimescentes; & cera, quam afferunt Ecclesiæ illuminationi sufficere non potest. Rex vero illius petitiones justas & rationabiles esse intelligens, supradictas villas pro voluntate ipsius Compostellani firmiter cautavit, & hereditatem oleariam apud supradictam Civitatem Ecclesiæ B. Jacobi in perpetuum obtinendam concessit. Tunc Dñs. Compostellanus duos Canonicos P. Stephanidem, & F. Petridem in manu Regis posuit, qui promissam hereditatem de manu Regis reciperent, & receptam alicui homini illius Civitatis, qui oleum ad Ecclesiam B. Jacobi annuatim deferri faceret, obtinendam & custodiendam locarent. His & multis aliis quæ hic scripta non sunt à Rege impetratis, ad propria cum gaudio remeavit, quem Clerus & populus suæ Sedis cum ineffabili exultatione & facta insigni processione recepit.

Depositiio quorundam Episcoporum & creatio Epi. Salmant.

Cap. 15.

IN Carrionensi Concilio à Romanæ Sedis Legato Card. & Presbytero Dño. Humberto, Archiepiscopis, Episcopis, atque Abbatibus Hispaniæ in unum convocatis, Adefonso etiam Hispaniarum Rege & multis Comitibus, aliisque potestatibus præsentibus, solemniter tres Episcopi (ut jam superius diximus) juste & rationabiliter fuerunt depositi, Ovetensis, Legionensis, & Salmanticensis, qui B. Jacobi Ecclesiæ Suffraganeus erat; & ne Salmanticensis Ecclesia viduata & inconsulta & absque Patrono diu permaneret, Rex Adefonsus & Dñs. Compostellanus Consilium inierunt, ut ipsius viduitati paterno affectu subvenirent, & pastorem ei ad suam gubernationem & ad suam salutem

Ann^o
1130

deputarent. Adefonsum igitur Petridem B. Jacobi Apostoli
 Canonicum, probum & honesti testimonii virum, Regis
 & Dñi. Compostellani assensu & toto Synodali Conventu
 laudante & consulente, in Episcopum elegerunt; cujus
 electione Salmanticenses Clerici non modicum congavisi
 sunt. Cumque Dñs. Compostellanus, finito Concilio & fac-
 ta illa electione, cum Regis licentia & amicitia ad pro-
 pria honorifice & exultanter remeasset, ipse Rex suas lite-
 ras per suos Nuntios ad eum incunctanter destinavit, eum
 obnixius rogans & summopere deprecans, quatenus præ-
 fatum electum in Episcopum consecraret. Compostellanus
 vero audita Regali petitione, & agnita ejus voluntate, quia
 Salmanticensis electi, utpote suffraganei sui, consecratio ad
 eum spectabat, Episcopos Minduniensem, Lucensem,
 Abilensem, Portugalem, Tudensem, & Abbates to-
 tius provinciæ per literas suas invitavit: ad cujus invitatio-
 nem eorum universitas lato & hilari animo Compostellæ
 convenit. In primis igitur electum illum Episcopis & Ab-
 batibus, innumera Cleri atque populi multitudine præsentibus,
 in Dominica qua legitur: *Ego sum Pastor bonus*, con-
 secravit, & in sua consecratione Metropoli suæ Ecclesiæ
 B. Jacobi Apostoli, & Domino Compostellano fidelitatem
 & devotam obedientiam, præsentibus suprascriptis Episco-
 pis, sicut Ecclesiasticus mos exigit, promisit, & super
 altare B. Jacobi Apostoli coram omnibus propria manu ju-
 ravit. Peracta ejus consecratione, postera die Concilium in-
 cœpit, quod trium dierum spatio duravit: in quo nimirum
 Concilio omnia Karrisonensis Concilii acta, viva voce præ-
 dicavit, sanxit & confirmavit. Ex parte etiam sua multa ad
 honorem & utilitatem Sanctæ Ecclesiæ pertinentia addidit,
 & instituit, quæ omnia universitas Synodalis Conventus,
 utpote utilia & honesta, unanimiter laudavit, & aucto-
 rizavit. Finito vero Concilio Episcopi & Abbates & Clerici
 qui

qui a
more
Com
tante

Capt.

Q

tiner
bat,
idiot
& ec
tis in
mili
insu
& v
sequ
seru
mis
cept
terr
dole
fici
per
tore
vit
& ip
diac
ami
se
pos

qui aderant , *Te Deum Laudamus* latis animis Ecclesiastico more cantaverunt , & postea unusquisque accepta à Dño. Compostellano benedictione , & licentia , ad propria exultantes & hilariter reversi sunt.

Anno
1130

Captio Archidiaconi per R. Comitem & animadversio Archiep. in eundem quousque satisfaceret. Cap. 16.

Quidam B. Jacobi Apostoli Ecclesiæ Archidiaconus, nomine A. Munincidei, Archidiaconatum suum in terris S. Georgii, Travæ & Ferrariæ ad Castra pertinentibus, sub Comite Ruderico Petri Comitis filio tenebat, & quia Clero & populo illarum terrarum, qui erant idiotæ & fere indisciplinati, veritatem austere prædicabat, & eos ut vir bonus & discretus Sacræ Scripturæ præceptis instruere & illuminare volebat, multi ex illis terris, tam milites, quam rustici, diabolico instinctu stimulati in eum insurgentes captioni mancipaverunt, & cum delinquentes & verberantes, & à suis equitaturis & vestimentis cum suis sequacibus privantes, in carcerem immisericorditer retruserunt: quod Dominus Compostellanus audiens, inde nimis contristatus, inito Capitulo cum suis Canonicis, & accepto consilio ab illis, omnes Crucifixos totius Ecclesiæ in terram deponi præcepit: Canonicos pullatos & vehementi dolore affectos, & sedibus suis descendere & divinum officium sub silentio in choro celebrare fecit: terras illas super nominatis Castris appendentes, in quibus ipsi malefactores habitabant, in tanti sceleris ultionem excommunicavit, & anathematizavit. Comes autem excommunicationem & ipsius Compostellani inimicitiam valde metuens, Archidiaconum captum statim solvi, & de omnibus rebus quas amiserat reintegrari præcepit, deinde Compostellam venit, se de tanto scelere purgaturus, & justitiam erga Compostellanum, & prædictum Archidiaconum plenariam exe-

cu-

Anno 1130 ¹¹³⁰ cuturus. Cumque in colloquium venissent, multis litigiis & contentionibus de dedecore Ecclesiæ illato, & injuria Archidiaconi inter se diu habitis, Comes juxta judicium & consilium virorum illustrium qui aderant, se Archidiaconi captivum nec scisse, nec consuluisse, nec præcepisse super textum Evangeliorum in Choro B. Jacobi coram Clero & populo propria manu cum aliis XI. nobilibus, Garfia Petride, Petro Gutierrez, Petro Diaco, Pelagio Curvo, Salvatore Nuncide, Aria Munincide, Petro Munincide, Martino Sanciade, Joanne Gutierrez, Nunu Pelagide, Sarraceno Muncide, juravit. Promisit etiam & similiter juravit, quod rusticos illos qui præfatæ captivum interfuerant, & Archidiaconum dehonestaverant, cum omnibus suis possessionibus & hereditatibus in manum Dñi. Compostellani traderet, ut justitiam talem qualem sibi placeret, de eis acciperet. De militibus autem, qui erant nobiles & potentes, promisit & juravit, quod eis præstimonia sua, quæ à se tenebant, omnino auferret, & eos à se tandiu excluderet, donec plenariam justitiam erga Dominum Compostellanum & suam Ecclesiam exqueretur. Hoc facto Comes & Dñs. Compostellanus invicem reconciliati sunt, & facti boni amici, & Dñs. equidem Compostellanus tam asperam de Comite & illis malefactoribus justitiam accipere voluit, ut ipse, & sua Ecclesia, & sui Canonici inde honorati essent, & ut alii perterriti suas manus ad tantum scelus deinceps extendere non auderent.

Ordinatio de statu terra facta per Archiepiscopum, & Barones Gallæcia. Cap. 17.

SUpradictus Comes, scilicet Rudericus Petrides, & alius Comes Sarricensis, nomine Rudericus Velaz à captivitate Ruderici Comitis Asturicensis Hispaniarum Rege Dño. abstrahente & solvente egressi, Garfias quoque Petrides, præfati Comitis frater, hi tres cum suis Baronibus & alijs

po-

potest
Comp
nito
multi
omne
gatos
oppre
ce jus
multi
firma
ejus
prom
rent
emen
prom
super
muni
plar
2
deric
des,
Curi
& pr
per
tale
rent
quæ
Sagi
Sagi
plica
de f
etian
ratio

potestatibus in præsentia Dñi. Compostellani Rege iubente Compostellæ convenerunt : quorum adventu audito & cognito F. Joannides pro se & focero suo Comite Gomicio, & multi alii terrarum Principes ibidem congregati sunt. Quos omnes cum Dñs. Compostellanus in sua præsentia congregatos vidisset, omnes Gallæciæ terras crudeli tyrannide oppressas & aggravatas esse videns, & urticas scelerum falce justitiæ extirpare volens, prædicavit eis, & consuluit, & multis modis admonuit, ut bene statuta per suas terras confirmarent, & prava in melius corrigerent: illi vero omnes ejus consilio & admonitioni acquiescentes, in manu illius promiserunt & juraverunt quod juxta ejus consilium facerent, & quæ injuste & violenter facta fuerant, in melius emendarent: & Dñs. equidem Compostellanus coram eis promisit quod per totam terram suam similiter faceret, & super his promissionibus & juramentis tale decretum communi assensu & unanimi voluntate fecerunt, cujus exemplar inferius subscriptum est.

2 Archiepiscopus Domnus Didacus, & Comes Rudericus Petrides, Rudericus Velaz, Comes Garfias Petrides, F. Joannides, cum suis Baronibus & potestatibus in Curia B. Jacobi Apostoli constituerunt, ut pignerationes & prædas quæ per terras suas juste vel injuste factæ fuerant per suos Vicarios & Rectores, ab illo die in quo decretum tale ab illis factum fuit, usque ad decem dies, emendarent, & reintegrari facerent, & de illis pignerationibus quæ ab illo die in antea factæ essent, directum per suos Sagiones facerent & acciperent; & qui directum ab illis Sagionibus peterent, & ipsi Sagiones ad directum eos applicare non vellent, illi Sagiones totam illam calumniam de suo proprio componerent & reformarent. Statuerunt etiam, ut qui ab illo die sine Sagione pignerarent, pignerationem totam duplicarent, & LX. solidos parerent: &

qui

Anno 1130 qui Sagionem petierit, si censu & hereditate ita investitus fuerit, ut suum directum habere possit, Sagio ad pignendum ei detur. Si vero instabilis & censu omnino vacuus fuerit, fideatorem tribuat: & si fideatorem habere nequivit, illa pignera in vicatitate usque ad novem dies ponantur, ita ut unusquisque directum suum plenarie consequatur. Addiderunt etiam, ut mercatores per terras suas non pignerarentur, nisi debitores aut fidiatores esse probarentur, & qui aliter faceret, illa pignera dupplaret, & LX, solidos pareret. Ad hæc unanimiter sanxerunt, ut si quis latronem cognitum & convictum in casa alicujus hominis cum suo furto testatus fuerit; aut directum de eo faciat, aut de illa calumnia calumnianti respondeat: & si villanus fuerit, vicinos suos ad eum capiendum festinanter convocet, & si villanum illum habuerint suspectum, ipse villanus se de illa suspicione juxta proborum virorum judicium purget, & si aliquis militis filius, alterius militis casam cum furto, vel rapina intraverit, Dño. domus furtum illud & rapinam suo jure teneat, aut fideatorem pro illis ab ipso recipiat, ut injuriatus plenariam justitiam habere queat. Hoc facto militis filium dimittat abire liberum, & si illum in alio loco contestati fuerint, ipse filius militis de tota illa calumnia respondeat, & in terra de *Pistomarcis* & de *Novi*, & de *Amæa* ex parte Archiep. D. Saniz, O. Martiniz, P. Didacidi Canonicus, fuerunt Rectores & Judices constituti. In terra vero de *Montanis*, & de *Dubria*, & de *Lajas* A. Alvitiz. G. Froiaz, O. Gutierrez, fuerunt constituti Rectores, & Justitiæ Judices. In terra autem de *Coronato*, P. Froiaz, O. Muñiz, & Cardinalis Doñs P. Gund. Et super *Vereda*, U. Suariz, O. Vimarazi, P. Pelaiz de Sindilli. In Civitate B. Jacobi Decanus Doñus. P. Anajaz, judices P. & P. G. A. Palæz, Ad. Arias. Ambo Comites supradicti, & eorum Barones, & alia potestates quæ aderant,
in

man
Rect
tuant
dicar

C
testat
jurass
Com
rame
coran
cator
Jacob
rant,
arma
cibus
nino
fuisse
haber
Apos
nepte
ne, &
ipsa
quaci
cussa
dictu
præce
& illi
runt
Deo
intul

manus Dñi. Compostellani promittentes juraverunt, quod Anno
1130
Rectores & Judices per omnes suas terras similiter constituant, qui ad exemplum ipsius Archiepiscopi justitiam judicarent & observarent.

Coertio prædonum quorundam. Cap. 18.

CUM prænominati Comites cum suis Baronibus, & Garfias Petrides, & Fernandus Joannides, & aliæ potestates justitiam in manu Dñi Compostellani promittendo jurassent, & jurando promississent, Garfias Petrides, frater Comitis Ruderici Petride, nondum tribus diebus post juramentum peractis, perjurii reatum incurrit, quia quod coram universis juravit, observare omnino neglexit. Mercatores enim Anglicos & Lotarienses, qui ad portum B. Jacobi Apostoli cum suis mercibus vendendis navigio venerant, in viâ quæ *Patrono* viatores Compostellam ducit, armata multitudine invasit, eosque à jumentis & à mercibus quas Compostellam apportabant vendendas, omnino expoliavit: quod cum Dño Compostellano nuntiatum fuisset, non modicum contristatus est. Cor tamen virile habens, & vindictam de tanta injuria à Dño & B. Jacobo Apostolo non desperans, Majorinum suæ Curix, suam neptem pro conjuge habentem, Pelagium Curvum nomine, & universos Civitatis burgenses, & suæ Curix milites, ipsa hora armari præcepit, ut raptorem illum cum suis sequacibus festinanter insequerentur, ut tantum dedecus excussa præda in eum ulciscerentur. Majorinus autem prædictus & alii omnes, tam burgenses, quam milites, ejus præceptis sine mora obedientes, unanimiter armati sunt, & illi jam montes cum tota rapina ingredienti occurrerunt, & cum eo acriter & viriliter oppugnantes, Dño Deo & B. Jacobo Apostolo, cui ipse raptor tale dedecus intulerat, adjuvantibus, victoriam adepti sunt. Totam

Anno igitur prædam quam ducebat , quæ fere pretium erat **XXII**;
 1130 millium Marcarum , in fugam verso abstulerunt : viginti
 quoque equitaturas , tam mulos & mulas , quam equos , &
 clypeos , & enses , & alia multa spolia quæ solent acquiri
 in tali victoria ceperunt : pars militiae ejus graviter vulne-
 rata à bello discesit : alia pars captivata , & Compostellam
 adducta. Sic præfatus Majorinus & Compostellani adepti
 tanta victoria , cum magna exultatione & gaudio redierunt
 ad propria : & unicuique institorum quæ sua erant , Dño
 Compostellano jubente , reddita & confirmata sunt. Ipse
 autem Compostellanus tali victoria vehementer congavifus
 est , tum quia miseris institoribus , qui sua amiserant , mul-
 tum condolebat : tum propter justitiam quæ nuperrime ju-
 rata fuerat , & tam cito violata erat.

Acquisitio Castræ de Faro. Cap. 19.

Circa idem tempus , quo supra descriptum bellum ges-
 tum est , Comes Rudericus , Petri Froilæ Comitæ
 & Domnæ Majoræ Comitissæ filius , Castrum quod *Faro*
 nuncupatur , B. Jacobi Apostoli Ecclesiæ in Dei obsequium
 & suorum excessuum remissionem Domini Compostellani
 exhortatione , monitione , & prædicatione , cum totis suis
 appenditiis contulit : eo tamen tenore & conditione , ut
 Castrum illud in sua vita quasi pro feodo ab ipso Archie-
 piscopo obtineret , in morte autem sua ipsum Castrum li-
 berum & solutum ipsius Apostoli Ecclesiæ perpetuo possi-
 dendum & habendum relinqueret. Addidit etiam , ut si
 legitimum filium habere non posset , aliud Castrum , quod
Spelunca nuncupatur , eidem Ecclesiæ & ejus Archiepiscopo
 similiter possidendum & habendum conferret , & de hujus-
 modi donativo Privilegium fieri jussit , quod roboris firmi-
 tudine munitum & confirmatum , in altare B. Jacobi Apo-
 stoli præfente Domino Compostellano , & aliis multis ex
 Ca-

Canon
 pria n
 trum
 delita

Visit
IN
 vide
 unum
 tentia
 nim
 mund
 tam
 seduli
 illo M
 habit
 atque
 ad A
 prom
 & in
 rus b
 xurio
 tiale
 Conv
 bus p
 ne ,
 poste
 damn
 publi
 rali c

(1)

Canonicali conventu, in testimonium suæ donationis propria manu obtulit. Vicarium quoque suum qui illud Castellum temporis sub suo jure tenebat, hominum & fidelitatem nobis pro ipso Castro facere compulit.

Visitatio Monasterii S. Pelagii de Antealtaria. Cap. 20.

INter cetera honesta atque laudabilia, quæ Dominus Compostellanus in tempore sui Archiepiscopatus provide & sagaciter constituit, constitutaque confirmavit, unum quid fecit unde meus animus cum divinæ Omnipotentiae ineffabiliter placere non ambigit. Monasterium etenim S. Pelagii de Antealtaria mortuum Deo, & vivens mundo, à turpi & enormi vita quam ducebat, ad honestam & regularem vitam suæ solertiæ acumine & ingenii sedulitate convertit. Quidam enim Abbas P. nomine, in illo Monasterio erat, qui dum esset juvenis sub Monachali habitu & B. Benedicti Regula satis probus & industrius fuit, atque per bonam continentiam, quæ ei inesse videbatur, ad Abbatiam dignitatem Conventu volente & consulente promotus fuit. Adepto autem Abbatiam honore ita nequam & incontinenens effectus est, ut nullus supra. Fuit enim avarus bonis, meretricibus largus, ingluviosus, & adeo luxuriosus, ut filios & filias in Monachali habitu & Abbatiale dignitate generaret. Substantiam Monasterii, unde Conventus honeste vivere & sustentari debebat, glutonibus pro vana laude, & concubinis suis pro earum attractione, dispergebat. (1) Cujus nequitia cum Domino Compostellano nonnullorum relatu esset comperta, ejus animæ damnationi & perditioni non modicum condolens, eum publice, & privatim, & per se, & per alios, & in generali capitulo usque septies castigavit, & monuit, ut vitam

Sss 2

sua

(1) Vide Tomo precedenti pag. 24.

Anno 1130 suam tam foedam, & tam infamem in melius mutaret, & emendaret. Ille autem quod Dominus Compostellanus exigebat, verbo semper promittebat, & numquam ad effectum ducebat. Unde Compostellanus eum omnino incorrigibilem, & intractabilem esse videns, & inde vehementer dolens, generale Capitulum in illo Monasterio tenuit, in quo nimirum Capitulo cum praefatus Abbas à legitimis & idoneis testibus publice esset accusatus, & septuaginta concubinas habuisse convictus, Dominus Compostellanus eum à dignitate Abbatiae & ordine ipso, se ipsum damnante, & indignum judicante, privavit, & praestimonium ei in honore ipsius Abbatiae ad necessaria vitae tribui praecipit. Quo facto alium Monachum juvenem probum & honestum & boni testimonii virum, R. nomine universo Conventu laudante, & volente eligi praecipit, & electum jurare cogit, ut ordinem Monasticum & B. Benedicti Regulam pro modulo suae possibilitatis observaret, & Monachis sibi subditis, prout melius posset, observare faceret. Deinde ipsos Monachos ipsi electo fidelitatem & obedientiam in sua manu jurare compulit, & quod numquam peculiaribus haberent, aut irregulares pileos in suis capitibus solito more deferrent, sed tales quales Regulares Monachos decent. Deinceps ipsum electum in Abbatem ante Altare B. Jacobi Apostoli consecravit, & consecrato fidelitatem & obedientiam prout ordo rationis exigit, sibi met jurare super Altare B. Jacobi Apostoli fecit. Sic Dominus Compostellanus pravas praefati Monasterii consuetudines, & damnabiles enormitates extirpavit, & regularitatem atque morum honestatem in eodem seminavit. (Didacus ergo vir probitatis maximae, tanta taliaque fecit, quae nullus fecerat ante) *

Schif-

* Desunt in altero exemplari: in altero aliter: Sic laus ergo viri probitatis &c.

D
tholic
Dom
esset
conis
lem,
Cath
Innoc
elect
minu
Papae
nus C
Cath
tiam
2
rabil
licam
postel
quod
siqui
à te
quod
tas p
terni
posse
tri m
das,
man
ebian
conti

Anno

1130

Schisma Anacleti II. Cap. 21.

Defuncto bonæ recordationis Papa Honorio, * duæ electiones in Romana Ecclesia factæ sunt. Una Catholica & Canonica, alia violenta & schismatica: & quia Dominus Compostellanus prorsus ignorabat quis electorum esset Catholicus & canonicè electus; Nuntios suos P. Falconis Capellanum & Cardinalem, & M. Perridem Cardinalem, ad Curiam direxit de præfatis electionibus qualis esset Catholica inquisituros: & illi equidem Nuntii Dño Papa Innocentio visitato & salutato, cujus bona & iusta fuerat electio, ad propria revertentes, præsentia scripta ad Dominum Compostellanum attulerunt, & eum ex parte ipsius Papæ benigne salutaverunt. Istud autem totum fecit Dominus Compostellanus, quia volebat scire quis electorum esset Catholicus, ut ejus parti faveret, & debitam ei obedientiam exhiberet.

2 *Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri P. Bracarensi Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Carissimus frater noster Didacus Compostellanus Archiepiscopus graviter adversum te conqueritur, quod Villas B. Jacobi quas ab eo in beneficium suscepisti, eo siquidem tenore ut quacumque hora idem Archiepiscopus illas à te repeteret, libere ei & absque molestia aliqua redderes, quod etiam per scriptum diceris roborasse: à te saepe repetitas per violentiam detines. Per Apostolica igitur scripta fraternitati tue mandamus quatenus Villas, & alias B. Jacobi possessiones præfato modo susceptas, jam dicto venerabili fratri nostro Didaco Archiepiscopo absque difficultate aliqua reddas, nec ulterius contra ejus voluntatem detineas. Ad hæc mandamus tibi ut Vota fidelium, quæ B. Jacobo per Parochiam tuam debentur, juxta antiquam consuetudinem, absque contradictione dari & persolvi permittas.*

In

Anno
1130

3

Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri P. Bratarensi Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Prædecessor noster felicitis memoriae Papæ Honorius pro excessu & contemptu S. R. E. quæ in consecratione Colimbriensis Episcopi commisseras, ut præterita Dominica qua legitur: Ego sum Pastor bonus, ad suam responsurus venires præsentiam, fraternitatem tuam per Apostolica scripta vocavit: tu vero nec venisti, nec responsales qui causam tuam agerent ad Sedem Apostolicam misisti: & quia tantum excessum præterire non possumus indiscussum, per præsentia tibi scripta mandando præcipimus, quatenus proxima B. Mariæ Purificatione, super his ad nostram præsentiam venias respondere paratus.

Confirmatio Regalis Privilegii facta per Papam, ne bona
(vacante Ecclesia) occupentur. Cap. 22.

I*nno*centius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Sancta Mater Ecclesia, quæ admodum in spiritualibus sine ruga & macula, & schismate, in unitatis perpetuæ splendore clarescit, ita in temporalibus nullis gravaminibus affici, nullius angariis perturbari, nihil debet extraordinarium sustinere. Expedi enim ut omnis Ecclesia in sui status prerogativa immobiliter perseverans, libera & immunis ab huiusmodi vexatione permaneat. Prævium igitur usum, & iniquam consuetudinem quæ olim in Compostellana B. Jacobi habebatur Ecclesia, quoniam post mortem Compostellani Pontificis redditus Episcopatus in regios deducebantur usus, & viduata pastore & per longa tempora Compostellana vacabat Ecclesia, à carissimo filio nostro Adefonso Rege damnatam, & Regalis Decreti auctoritate cassatam esse gaudemus: quod autem constitutum est ut defuncto Episcopo in ipsa Ecclesia non protrahatur, sed libera
fiat

fiat e.
Dat.I
fratru
tolica
tro &
à mu
perfo
Dom
bi Ap
honor
Arch
pore
opus
Pres
Com
frate
Non.I
N
J
const
Prin
sione
absq
part
præ
vena
que
const
Aug

fiat electio, laudamus & auctoritate Apostolica confirmamus. Anno
Dat. Jaennæ III. Non. Aug. 1130

Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Pro subjectione & obedientia B. Petro & S. R. E. à fraternitate tua impensa & xeniis nobis à munificentia tua transmissis, dilectioni tuæ gratiarum persolvimus actiones. Nos enim personam tuam vera in Domino charitate diligimus, & pro reverentia B. Jacobi Apostoli & amore tuo libenter Compostellanam Ecclesiam honoramus. Postulationes siquidem tuas per Nuntios M. Archidiaconum, & P. Presbyterum nobis expositas pro tempore novitatis nostræ ex parte admisimus, & ubi scriptura opus fuit, Apostolica scripta direximus. Præfatum autem Presbyterum tuæ Ecclesiæ Capellanum, qui pro utilitate Compostellane Ecclesiæ tuoque servitio plurimum laboravit, fraternitati tuæ attentius commendamus. Datum Jaennæ III. Non. Augusti.

Privilegium de confirmatione Votorum.

Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis per Hispaniam constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem. Reges, Principes, & alii Dei fideles pro peccatorum suorum remissione & animarum salute, B. Jacobo Vota voverunt, & ut absque molestia solverentur annuatim statuerunt. Ut ergo participes ipsius beneficii existatis, fraternitati vestræ per præsentia scripta mandamus, quatenus ad præfata Vota solvenda nullum impedimentum faciatis, sed ut libere & absque molestatione aliqua persolvantur, secundum antiquam consuetudinem permittatis. Datum Jaennæ III. Nonas Augusti.

ANNO
1130

Intrusio Analeti in Papam. Cap. 23.

POST obitum beatæ memoriæ Papæ Honorii maxima
dissentio de substitutione alius Papæ in Romana Ci-
vitate exorta est. Cum enim major & melior pars Cleri
atque populi in unum convenissent, & quemdam Sancti
Angeli Diaconum Cardinalem, honestum & probati testi-
monii virum, & bonum Clericum, nomine Gregorium,
comuni assensu & unanimi voluntate in Papam elegissent,
quidam schismaticus Presbyter & Cardinalis Petri Leonis
filius, Portuensem Episcopum solum & alios schismaticos,
tam Clericos quam Laicos, per potentiam & nobilitatem
suam, & paternæ pecuniæ abundantiam, sibi ascivit, &
affociavit: quorum favore & benivolentia data & promissa
pecunia acquisitis, se ab eis in Papam eligi fecit: quod
idolum formatum, præfatum electum à Civitate ejecit, &
in Sede Apostolica quasi Papa remansit: & quia plane no-
verat Domini Compostellani favorem & benivolentiam ad
retinendum Papatum fore sibi necessarium, & per se & per
ejus consilium & potentiam alios Hispaniarum Episcopos ad
sui favorem acquisiturum, hujusmodi literas deprecatorias
ad eum per proprios Nuntios, non rogatus, neque aliqua
legatione præmonitus, destinavit. Compostellanus autem
cum schismaticum & non canonice electum sciens, literas
ejus omnino vilipendit, nec visis ipsis literis à tramite veri-
tatis deviare voluit.

Et ecce literas quas Dño Compostellano supra dicta de
causa direxit:

Analetus Episcopus servus servorum Dei. Vene-
rabili fratri D. Compostellano Archiepiscopo
salutem & Apostolicam benedictionem. Communem Matrem
Sanctam Romanam Ecclesiam præcipuis semper studiis adju-
vis-

visti e
tibus j
noster
Roma
runt,
igitur
quam
habuif
li Eccl
Ecclesi
norare
B. Pet
fidei co
nobis
ternita
perpet
go, u
facias
præter
differa

Has al

3

bus fi
in Dom
moria
ne tam
cipere
cut vid
intima

visti & prædecessoribus nostris in supremis semper necessitatibus subvenire attentius procurasti. Unde Dñs. & nutritor noster Sanctæ recordationis Papa Paschalis, & alii post eum Romani Pontifices, fraternitatem tuam præ ceteris dilexerunt, & præclaris gratiarum actionibus adornarunt. Nos igitur & meritorum tuorum memores & veteris amicitia, quam cum genitore meo bonæ memoriæ Petro Leonis specialiter habuisti, attentius recordantes, post Apostolorum Petri & Pauli Ecclesiam personam tuam & commissam tibi B. Jacobi Apostoli Ecclesiam principalius diligere, & præstante Dño. cupimus honorare. Tua itaque strenua sollicitudo more solito & nunc ad B. Petri servitium accingatur, & in præterita dilectione ac fidei constantia perseverans Romanam Ecclesiam amplius pro nobis diligere studeat, & propensius adjuvare. Porro ad fraternitatem tuam literas misimus, actionem ordinis nostri & perpetrati à falsis fratribus scandali continententes. Rogamus ergo, ut coram omnibus qui in partibus tuis sunt, publice legi facias, & ad partes alias dirigas transcribendas. Nuntios præterea tuæ fraternitatis usque ad nos dirigere nullatenus differas. Datum Roma apud S. Petrum IIII. idus Aprilis.

Has alias literas de suæ electionis actione eidem Compostellano direxit, ut per Hispanias destinaret eas legendas.

3 **U**Niversus Romana Urbis Clerus & populus Compostellano Archiepiscopo Didaco, & omnibus fidelibus ad quoscumque literę ista pervenerint, salutem in Domino & Spiritum fidei, & intellectus. De obitu bonæ memoriæ Papæ Honorii, licet ad vos fama referente pervenerit, ne tamen aliquo mentiente fallamini; & ne pro certis dubia recipere cogamini, seu quæ post ejus obitum in Urbe contigerint, sicut vidimus & audivimus dilectioni vestræ literis duximus intimandum. Egrotante siquidem Laterani jam dicto Papa

Anno 1130 *cum de ejus morte magis quam de salute sperare possemus, quorundam consilio ad Monasterium S. Gregorii delatus est. Cumque se in mortem ex tunc infirmitas tendere videretur communi Cardinalium & Episcoporum consilio statutum est, ut quia Urbs multis erat odiis & inimicitiiis scissa, & Clericorum omnium Romanorum corda plurima erant amaritudine conturbata, de substituendo, si ille deficeret, Romano deberemus Pontifice cogitare: quod quidam consilium approbantes, astruebant juxta sententiam Canonum vivente Romano Pontifice, & eo de more non sepulto, non deberi de succedentis electione tractare; cui sententiæ licet fratrum pars necessitatem temporis, Urbis odia, partium studia, Ecclesiæ discrimina prætendentes resultarent dicentes, oportere pro necessitate & tempore Canones temperari; tamen post hæc & alia sub districto anathemate stabilitum est ab omnibus, ut insepulto Papa nulla de personæ alicujus electione mentio penitus haberetur. Sane die altera cum rumores multi & diversæ hominum opiniones in Urbe enormiter ebullirent, cucurrit populus estimans Papam vel jam mortuum, vel tunc mori. Convenimus nos in Secretario Monasterii ejusdem, & tractare cepimus quid super his agere deberemus. Visum demum fratribus omnibus est, ut personæ octo eligerentur quæ de electione tractarent, & sequentis deberent Pontificis personam eligere: ita tamen quod si inter se de persona concorditer convenire non possent, aliqui de fratribus adhiberentur qui eos deberent in personam præstante Domino concordare. De loco quoque in quo fieri deberet electio, est diutius disceptum. Post multa itaque inter nos conditum est, ut convocatis fratribus omnibus ad Sanctum Adrianum deberemus cum electoribus convenire, si munitiones quæ juxta ipsam Ecclesiam sunt, in potestatem Cardinalium redderentur. Missi sunt tunc duo de Cardinalibus, qui prædictas munitiones reciperent: sed cum eas jam præ manibus haberent, à quibusdam Episcopis qui dextro*

tro i
inbib
diciu
nasste
4
circa
naltu
Secre
el:eti
ibiqu
norifu
eleeti
ne fier
per l.
ponitu
du, j
lissim
conten
mirica
nimia
veniu
tradit
sorsu
nebris
Angel
fabric
& om
to de s
idolum

(1)
sci. die.
fine.

tro imo utroque genu claudicantes in partem aliam tendebant, inhibitum est: quod utique fratres nostri male mentis esse iudicium attendentes, pars major & sanior ad prædictum Monasterium non sunt amplius ausi redire.

4 Obcunte itaque Papa IV. (1) feria post datos Cineres circa solis occasum, ostia omnia clausa sunt, & nullus Cardinalium est ad eum intrare permissus. Mane factò in prædicto Secretario quatuor Episcopi, quibus nulla vel minima est in electione potestas, & Cardinales rarissimi, convenerunt, ibique iterum sub anathemate statutum est, ut nisi Papa honorifice sepulto & fratribus ceteris, maxime illis qui ad hoc electi erant, undique convocatis, nullus sermo de electione fieret; & cum Papam adhuc vivere predicarent, subito per laicorum manus mortuus miserabiliter defertur: non deponitur feretrum, nec ulla ei obsequia fiunt, sed recto gradu, sicut vilissima bestia in Claustrum trahitur, & in vilissimum sepulcrum immergitur. Sicque non cooperto corpore, contempto ipsorum eorundem juramento & anathemate, Aymirici quondam Cancellarii dolis & astutiis debriati, cum nimia festinantia, sicut inter se condixerant, fraudulentè conveniunt, non convocatis neque interrogatis fratribus, contradicente Cardinali S. Susana P. Pisano, qui tunc aderat, forsam sicut scriptum est colligentes se ad altare, aliud in tenebris & maledictionis titulum eligere volentes, Diaconum S. Angeli sibi in Simulacrum & in idolum zeli ausu temerario fabricaverunt: & quia nimirum à seculo non est auditum, & omnibus est horribile, quorundam laicorum paucitas subito de sepulcro abstractum mortuum Papam ante plasmatum idolum à saepe nominato Monasterio S. Gregorii difugiens, La-

Ttt 2

te-

(1) Variant Codices in feria; alter IV. alter V. cum tamen VI. f. e. i. scilicet dies 14 Februarii anni 1130. biduo ante Dominicam 1. Quadragesimæ.

Anno 1130 *teranum deduxit, ita ut in basilicam Salvatoris mortuus & vivus simul intrarent: ibique corpore Pontificis non sepulto, immo in vilis tumuli angustia sine cooperimento & obsequio male deposito, fabricatum idolum ad palatia miserrima festinatione deduxit, ibique Spiritus erroris tandiu latuit, donec Leo Fraiapanecum filio ejus Ottone & fratre Cencio facta fidelitate ad unitatem & obedientiam Romanae Ecclesiae ad servitium Dñi. Papae Anacleti rediit.*

5 Deo autem gratias qui infestos illos, (1) quia ex tunc in Urbe apparere ausi non sunt, sed infra trans Tiberim miserrime latitant. Ceterum exceptis quinque suum Papam habere volentibus, priores Cardinales cum reliquis Cardinalibus ad quos cum Clero Romani Pontificis spectat electio, Diacones cum Subdiaconibus & cunctis Ecclesiae Romanae Ordinibus, Archipresbyteri, Abbates, cum omni Romanae urbis Clero & populo, qui apud S. Marcum convenerant, obitum Papae expectantes, ut eum sicuti mos est, antiquam juxta Romani ordinis normam honorifice sepelirent, audito quia Papa Honorius jam esset mortuus & sepultus, deliberato consilio expetente populo cum honoratorum consensu pari & communi voto Dñm. Petrum filium Petri Leonis, Cardinalem Presbyterum tituli S. Calixti in Papam Anacletum praestante Dño. unanimiter concorditer ac feliciter elegerunt, & ad B. Petri Apostoli Basilicam in hymnis & laudibus, sicut consuetudo Ecclesiae est, per viam Sacram deduxerunt, atque in sacratissimam ejus cathedram imponentes secunda Dominica XL q. venerabilis senex P. Portuensis Episcopus & plures diversarum Regionum Episcopi eum in Romanum Pontificem ad altare B. Petri celeberrime consecrarunt: unde secundum antiquam Romani ordinis normam coronata est Civitas, letitia fuit in Clero, exultatio in populo, miseris & oppressis dulce solamen. Hunc itaque
Pa-

(1) Confudit, vel quid simile supplendum.

Papa
mana
abdic.
quia
P. Po
copis
unim
tum a
honest
tris E
cavit
duran
runt.
beret
nestro
ordini
ma su
plena
munic
Mone
exhor
tos on
tum e
vare a

Absequ

P
Petri
matre

Papam canonicè electum , regulariter substitutum Ecclesia Romana cognoscit , alium nescit , alium prorsus reprobat , & abdicat. Ad hæc , universitati vestra notum esse volumus , quia Dominus noster Papa Anacletus cum fratribus nostris P. Portuensi Episcopo , & aliis vicinarum Civitatum Episcopis , necnon Cardinalibus , & universo Clero Romano in unum sæpius convenientes , illos quondam fratres qui auditum à nobis in Romana Ecclesia scandalum commiserunt , per honestas Laicorum & Clericorum nobilium personas ad Matris Ecclesie gremium & fraternitatis unitatem quartum vocavit : verum illi in cordis sui perfidia obstinato animo perdurantes , non solum nostra & Ecclesia monita contempserunt , sed ad schisma jam & ad erroris defensionem , quod hereticum est , processerunt. Proinde nos coadunato fratrum nostrorum Episcoporum Cardinalium cum omnibus Palatii ordinibus , Abbatum quoque omnium , & Priorum qui Roma sunt , cum Archipresbyteris & cuncto Clero , conventu plenario laudantibus universis in eisdem schismaticos excommunicationis sententiam Spiritus S. iudicio promulgavimus. Monemus igitur vos & tanquam B. Petri filios & fideles exhortamur , ut eos tanquam schismaticos & excommunicatos omnimodis devitantes , quod à nobis & ab Ecclesia factum est , ratum habere ac prestante Domino unanimiter servare curetis.

Absque titulo in Codicibus : sed distinctionis gratia , & ob argumenti differentiam , numerum Capiti imponimus , & adjicimus.

Cap. 24.

Portugalensis Infans Enrici Comitis filius nomine A. acquisita Portugalensi patria , & Fernando Perride , Petri Comitis filio , qui relicta sua legitima uxore , cum matre ipsius Infantis Regina Tarasia tunc temporis adu-
ra-

Anno 1130 rabatur, (1) & toti illi terræ principabatur, vi ablata, magnam diffensionem & magnam guerram cum Rege A. Raymundi Comitis, & Dñæ Regiæ U. filio habuit. Ipse etenim Infans vitio superbiæ elatus Regis dominationi subijci noluit: sed adepto honore contra eum arroganter intumuit. Cumque Rex in Campanis & Castellanis partibus diversis negotiis detentus, utpote contra Aragonensem Regem, & Comitem Larensem P. Gandisalvidem, qui cum matre ipsius Regis adulterine concubuerat, & ex ipsa Regina adulterinos filios & filias genuerat, pugnaturus in Gallæciam venire nequiret, ut eum expugnaret, Dño Compostellano, Consulibus, Principibus, & ceteris terræ Potestatibus per Nuntios suos mandavit, ut ei obviam irent, & eum quibuscumque modis possent impugnarent. Comites ergo & Principes & aliæ Potestates regali edicto obtemperantes, congregatis suis exercitibus contra eum profecti sunt, nec tamen contra eum quorundam fruadulentia prohibente pugnaverunt. Compostellanus vero gravi infirmitate tum temporis laborans in illam expeditionem ire non potuit. Majorino igitur suo & universis militibus suis præcepit, ut cum militibus & aliis Principibus in auxilium Regis irent. Compostellanos quoque Cives & ex sua parte & ex parte Regis rogavit, & rogando præcepit, ut in illam expeditionem proficiscerentur: illi autem rebelles extiterunt, nec ejus, nec Regis mandato obedire voluerunt: unde Rex non modicum in eos commotus est, & valde iratus. Reversus autem ab illa expeditione Rex Nuntios suos pro Dño Compostellano & pro Comitibus & cæteris terræ Potestatibus direxit, & eos ad se ad *Legionensem* Civitatem convocavit, ut de statu Regni & terrarum pacificatione cum eis ageret.

Com-

(1) Vide Tomo præc. in Vita D. Didaci Gelmirez n. 222.

2 Compostellanus igitur visis Nuntiis Regis, quæ suo itinere necessaria esse cognoverat, incunctanter apparavit, & illis apparatis viam suam cum majoribus suæ Ecclesiæ personis arripuit. Cumque Legionem appropinquasset, Rex de ejus adventu certificatus cum magno Potestatum comitatu obviam ei exivit, & cum gaudenter & honorifice recepit. Dominus vero Arias Legionensis Episcopus qui Canonicus & Cardinalis Ecclesiæ B. Jacobi fuerat, magnam ei honorificentiam exhibuit, & convocato Clero atque Populo eum cum magna processione suscepit. Facta autem processione Palatia sua ei evacuavit, & habitanda quandiu ibi cum Rege moraretur, illi tradidit. Postera die Dominus Compostellanus summo mane surrexit, & Palatium Regis cum magno Clericorum & militum comitatu adivit. Cumque in præsentia Regis venisset, Rex aliquantulum commotus ait illi: Pater venerande, ego debeo ad vos ire, & vestrum Palatium visitare, & vos venitis ad me: nunquam amplius ad Palatium meum veniatis, quandiu hic moratus fueritis: ego enim ad vestrum Palatium quotidie ibo, vestro alloquio & vestro consilio secrete usus, & pro velle vestro omnia dispositurus: Ego enim vestram personam debeo honorare & amare, quia meus Pater spiritalis estis, & me in fonte Baptismatis regenerastis, in Regem unxistis, armis militaribus decorastis, & multiplicia beneficia vestra sponte in vestra Ecclesia mihi contulistis. Dominus Compostellanus audita Regali voluntate ad Palatium Regis nunquam ibat, sed Rex cum Comitibus & Potestatibus ad Palatium ejus quotidie veniebat. Ibi Rex cum Dño Compostellano & cum Comitibus & aliis Potestatibus de suis negotiis & de pacificatione terrarum publice egit, & universis qui aderant firmiter præcepit, ut unusquisque justitiam in suo honore teneret & exerceret, neve pauperes aut Ecclesias aliquo modo opprimeret, aut

Anno 1130 injuriaret : quod si illud facere præsumeret , nec sui juris
 esset , nec in honore suo permaneret , sed sicut proditor
 ipsum honorem inrecuperabiliter amitteret. Hoc autem
 edictum exiit à Rege Dño Compostellano seorsum laudan-
 te , & consulente. Compostellani quoque burgenfes , qui
 cum Archiepiscopo iverant , iracundiam Regis , quam
 propter negligentiam præfatæ expeditionis incurrerant,
 consilio & rogatu ipsius Archiepiscopi promissis trecentis
 marcis puri argenti , sedaverunt : quarum centum Dñs
 Compostellanus eorum Civium amore , burgenfes vero du-
 centas se daturos esse promiserunt. His ita dispositis &
 confirmatis Archiepiscopus cum gaudio & lætitia , & Re-
 gis amicitia remeavit ad propria , quem gaudenter & ho-
 norifice sua suscepit Ecclesia.

3 Interea quidam miles nomine M. Petrides , qui
 quoddam Castrum in terra B. Jacobi ædificaverat , quem-
 dam civem Compostellanum captioni mancipavit , & illo
 in Castro captum tenuit : unde Compostellani non modi-
 cum indignati ad id Castrum diruendum ire disposuerunt.
 Compostellanus vero audita sui civis captione , vehementer
 iratus fuit , & Majorino suo & universis suis militibus &
 Compostellanis civibus præcepit , ut assultum in illud Cas-
 trum facerent , & pugnando omnino destruerent , & cap-
 tum civem liberarent. Illi autem illius præcepto obedien-
 tes , & Castrum obsidentes , tandiu expugnaverunt , donec
 illud bellando ceperunt : quod cum cepissent , lapidem
 super lapidem in eo non reliquerunt. Unde tota terra læ-
 tata fuit , & gratiarum actiones de ejus destructione Divinæ
 Omnipotentia retulit : ex illo enim Castro multa detrimen-
 ta & multa mala terræ adjacenti quotidie inferebantur , &
 pauperes in circuitu commorantes intolerabiliter opprime-
 bantur.

Juxta humani deliberationem arbitrii visum est illis qui veritatem mendacio fulciri nolunt, Innocentium Romanum Pontificem post obitum Papæ Honorii canonica electione subrogatum fuisse: alium vero Antipapam, P. Leonis filium ambitionis & invidiæ stimulis agitatum, per violentiam suorum qui plures & ditiores in urbe manebant, justitiæ normam penitus negligentem, non honoris, sed pestilentiæ Cathedram arripuisse: quo factò Dominus Innocentius malignantium furori resistere non valens, universa fere comitante Curia Genuam navigio venit: ibique primum Compostellani Archiepiscopi nuntii benedictionem spontaneam, scilicet XL. Marcas puri argenti deferentes, eî cum gaudio occurrerunt: quos honorifice susceptos, eorum petitionibus benignam aurem accommodans, jocunde remisit. Post aliquantum vero temporis favente sibi Ludovico Francorum Rege, & universis Archiepiscopis, & Episcopis Franciæ servitio ejus obedientiæ devotis, contigit eum Galliarum partes intrasse: ubi secundo Dñs Compostellanus pro negotiis Ecclesiæ suæ Legatos ad eum destinare curavit. Decurso autem cujusdam spatii curriculo, nuntiis ad propria redire volentibus Dñs Innocentius Compostellano tamquam speciali filio & familiari Apostolicæ Sedis amico, statum suum & totius Curiæ præsentibus literis intimare voluit. Bracarensem etiam Archiepiscopum super cujus injuria Dñs Compostellanus conquestus fuerat, literis suis responsurum vocavit.

Has literas misit Dñs Innocentius Compostellano Archiepiscopo.

2 **I**nnoentius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Prædecessores nostræ

Anno 1130 *Apostolici viri Romani Pontifices personam tuam, & Compostellanam Ecclesiam, devotam B. Petri Sanctæque R. E. filiam, dilexerunt, & nos ipsorum vestigiis nihilominus volumus inharere, ac preces tuas in his quæ possumus & debemus, admittere. Statum igitur Ecclesiæ & nostrum tibi tamquam Catholico viro, & familiari Apostolice Sedis amico duximus intimandum. Celebrato itaque solemniter apud Clarum montem præteritis B. Martini octavo Concilio, carissimus filius noster Ludovicus Francorum Rex, apud S. Benedictum super Ligerum nobis latanter occurrit, & inde usque ad Civitatem Aurelianensem, nos animo jocundo deduxit.*

Anno 1131 *Postmodum vero illustris Rex Anglorum Henr. apud Carnorum præsentiam suam humiliter nobis exhibuit, & suum consilium & auxilium ad Ecclesiæ liberationem promittens, nobis & fratribus nostris de bonis suis solatia ministravit. Peractis itaque cum præfatis Regibus quæ ad utilitatem Dei spectare cognovimus, Leodium properamus: ibi enim gloriosus filius noster Lothar. Romanorum Rex, de pace Ecclesiæ & salute Regni, cum Archiepiscopis, Episcopis, & Principibus terræ suæ nobiscum disposuit pertractare. Bracarensi autem Archiepiscopo qui præfixo à nobis termino Purificatione scilicet S. Mariæ, nec ad nos venit, nec responsales misit, proximam B. Luca festivitatem inducias dedimus. Communes vero filios nostros P. Presbyterum Ecclesiæ B. Jacobi Capellanium, qui pro honore Compostellane Ecclesiæ plurimum laboravit, & G. ejusdem Ecclesiæ Canonicum, tua fraternitas pro reverentia B. Petri & nostra habeat commendatos. Datum Catalauni XIII. Kal. Martii. (Anno 1131)*

Bracarensi Archiepiscopo.

3 **I**nnocentius Episcopus servus fervorum Dei. Venerabili P. Bracarensi Archiepiscopo, salutem & Apostolicam benedictionem. Pro excessu & contemptu
S.

S. Romanæ Ecclesiæ, quam in consecratione Colimbriensis Anno
1131
Episcopi commisseras, fraternitati tuæ per Apostolica scripta nos præcepisse meminimus, ut præterita B. Mariæ Purificatione ad nostram veniret præsentiam responsurus. Tu vero pejora pejoribus addens tam à nobis quam à prædecessore nostro felicis memoriæ Papæ Honorio evocatus, nec venisti, nec aliquos ad nos qui causam tuam agerent, transmisisti. Per repetitas igitur literas tibi mandando præcipimus, quatenus proxima B. Lucæ festivitate nostro te conspectui repræsentes, de tantis excessibus respondere paratus. Dat. Catalauni XIII. Kal. Martii.

Cap. 26.

Circa idem vero tempus S. Hierosolymitanus Patriarcha, totusque Dñici. sepulchri Conventus, P. fratrum Cluniacensium Abbas, & sancta ejusdem loci Congregatio, Compostellano Archiepiscopo pro beneficiis sibi jucundo & charitativo animo sæpe collatis gratias referentes, præsentia scripta delegaverunt.

S. * Dei gratia Hierosolymorum Patriarcha, totusque *
Ste-
pha-
nus.
Dñici. sepulchri Canonorum Conventus, Didaco ejusdem gratia Archiepiscopo de S. Jacobo, fratri & amico suo, salutem cum fidei orationum munere.

Paternitati vestræ emeritas laudes & gratias exolvimus de subventionem & beneficio vestro nobis charitative sæpius collato: sed & nunc pietatem vestram efflagitamus, quatenus hujus præsentium latori Aymerico fratri & Concanonico nostro viscera clementiæ vestræ aperiatis, eumque cum suis quandiu circa vos fuerit honorifice suscipiatis. Illud enim proculdubio sciatis, quia quod à vobis huic fieri exigimus, vobis, & vestris, si opus fuerit, rependemus. Item rogamus, ut ei Ecclesiam de Nogueres quæ in vestra Dioecesi est cum omnibus appenditiis suis, necnon & elemosynas quæ in affinitate vestra nobis largiuntur, ei salva

Anno 1131 reverentia vestra subdi faciatis , atque eum majoribus vestris tam Clericis quam Laicis commendetis. Valete : pro nobis , qui pro vobis oramus , orate.

Cluniacenses.

2 **R**everendissimo & dilectissimo nostro Domino Didaco Compostellano Archiepiscopo , frater P. * Cluniacensis Abbas , salutem & spiritualem dilectionem non prout debemus , sed prout possumus. Iterum ac saepius vestram reverentiam salutantes gratias agimus tanta dulcedini , tam ferventissimæ , tam perseverantissimæ dilectioni , qua nos nostraque fovetis , sustentatis , & cor nostrum & totius congregationis nostræ magis quotidie , vestri amoris desiderio inflammatis. Itaque vestri per omnia memores nos esse sciatis , rogantes ut & vos nostri & fratrum nostrorum memor semper sitis in Domino , & solitam rebus nostris quæ circa vos sunt benignitatem impendere non desistatis.

*
*Petru
Ven.*

Cap. 27.

HIS vero quæ supra taxata sunt peractis , Dñs. Papa Innocentius Lotharium Romanorum Regem ejusque Optimates de pace Ecclesiæ & salute Regni alloquuturus *Leodium* ire non distulit. Celebrato itaque solemniter ibidem colloquio , pertractatis & illis quæ ad utilitatem Ecclesiæ & honorem Dei spectare cognovit , lætanter in Galliam reversus est. Habito deinde cum fratribus suis Cardinalibus Episcopis communi consilio pro unitate Ecclesiæ servanda , & schismate rescando , generale Concilium *Remis* celebrandum indixit. Quapropter quemdam Romanæ Ecclesiæ Subdiaconum G. nomine , qui Archiepiscopos , Episcopos , & Abbates , ad tanti Conventus celebrationem vocaret , de Latere suo in Hispaniam transmittere curavit : per quem Dño. Compostellano tamquam Catholico &

pru-

prude
ro inc
nis v
puri
contu
rans
per su
raliter

2

*salute
confer
lulaw
nostro
festio
Ideo f
bates
tharin
convo
fimm
tern t
remot
tuo &
errato
suffrag
trum
quem
gante
benig
Kal.*

prudenti viro presentia scripta iterum mandavit. Quia ve-
 ro indecens erat Romanæ Ecclesiæ Legatum à tanti nomi-
 nis viro immune discedere, Dñs Compostellanus decem
 puri argenti marcas ipsi abeunti pro expensis charitative
 contulit: necessitates autem multiplices Dñi Papæ confide-
 rans, ejusque angustiis opportune subvenire desiderans,
 per supradictum Legatum XX. marcarum solamen illi libe-
 raliter exhibuit.

Hæ sunt literæ Dñi Papæ ad Compostellanum.

2 **I**nnocentius Episcopus servus servorum Dei. Vene-
 rabili fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo
 salutem & Apostolicam benedictionem. Pro unitate Ecclesiæ
 conservanda, & schismate quod nuper in Sancta Dei pul-
 lulavit Ecclesia refecando, utile duximus consilio fratrum
 nostrorum Episcoporum & Cardinalium proxima B. Lucae *
 festivitate Remis præstante Domino Concilium celebrare. Anno
 Ideo fratres & filios nostros Archiepiscopos, Episcopos, Ab- 1131
 bates, & alios Religiosos ac sapientes viros Alamanie, Lo-
 tharingie, Francie, Normanie, Anglie, & Hispanie
 convocare decrevimus. Per presentia igitur scripta & caris-
 simum filium nostrum G. Sanctæ R. E. Subdiaconum fra-
 ternitati tue mandando præcipimus, quatenus omni occasione
 remota præfato termino ad nostram presentiam venias, ut
 tuo & aliorum fratrum nostrorum freti consilio valeamus, &
 errata corrigere, & quæ ad honorem Dei statuenda fuerint
 suffragante ipsius gratia stabilire. Prædictum vero filium nos-
 trum G. quem paterne affectionis brachiis amplexamur, tibi,
 quem specialiter diligimus, attentius commendamus, ro-
 gantes ut eum pro reverentia B. Petri, & charitate nostra
 benigne recipias, & honeste pertractes. Dat. Beluaci XIII.
 Kal. Junii. (Anno 1131.)

Anno
1131

De Cancellario.

3 **C**arissimo Patri & amico Didaco Compostellano Archiepiscopo A. Sanctæ R. E. Diac. Card. & Cancell. salutem & dilectionem. Personam vestram sicut à retro temporibus pure dileximus, sincera charitate diligimus, & ad honorem Compostellanae Ecclesiæ & vestrum libenti animo intendimus. Hujus itaque charitatis fiducia inducti, charissimum nostrum G. Sanctæ R. E. Subdiaconum, quem Dominus Papa pro B. Petri servitio duxit ad partes Hispaniæ delegandum, vestræ benignitati attentius commendamus: ipsi namque vestram benivolentiam exhibendo, multorum qui sunt in Curia servitium habere poteritis.

De Cardinali Humberto Literæ.

Carissimo & in Christo plurimam dilecto fratri Didaco Compostellano Humb. Sanctæ R. E. Presb. Card. salutem & dilectionem. Ad exortandam fraternitatem tuam tanto securiores, quanto tuam personam arctioris charitatis brachiis amplexamur. Carissimum itaque nepotem nostrum presentium latorem G. Sanctæ R. E. Subdiaconum, quem Dominus Papa de sua honestate confisus tamquam familiarem ad partes Hispaniæ de latere suo transmittit, dilectioni vestræ attentius commendamus, rogantes, & eo qui est inter nos charitatis amore firmiter obsecrantes, ut eum benigne tractetis, & honoretis, & quantum nos diligatis, in ipso ut presumendo loquar efficaciter ostendatis. Quidquid enim honoris, & benivolentiæ erga eum exhibueritis, tamquam si nobis faciatis gratum habebimus, & ipse vobis & Ecclesiæ vestræ quoniam ibi carus habetur, bene poterit largiente Domino deservire.

De Navi strueta. Cap. 28.

POST obitum bonæ memoriæ Regis A. Dño Didaco Archiepiscopo Compostellanae Sedis Cathedram obti-

tinente
Sarrace
dere co
ter labo
prædic
non pa
nimio l
rare no
humili
hostiun
nando
spatiun
navibu
ra pejo
vicio d
namqu
femina
fioni t
quoque
turpita
micoru
in conf
habeba
munere
ficio co
& fluct
runt.
LX. m
expend
instrum
strenuis
puit,
fidente

tinente, sicut in præcedenti volumine scripsimus, violenta Sarracenorum manus Gallaciæ fines piratico navigio invadere cœpit, & Christianæ Religionis statum non mediocriter labefactare annuatim consuevit. Tantæ igitur afflictionis prædictus pater misericorditer condolens, peritos artifices non parvo pretio conduxit, & duas miræ velocitatis naves nimio laboris exercitio & magno pecuniæ detrimento apparare non distulit: quibus diligenter instructis Christianorum humilitas viribus, animisque receptis, illos frequentes hostium impetus viriliter depulit, eosque sæpius impugnando feliciter expugnavit. Post longum vero temporis spatium, tum hostium incuria, tum lignorum corruptione, navibus dissolutis, hostilis furor acrius insurgens, & pejora pejoribus addens, Christianum populum B. Jacobi servitio devotum, navali bello inquietare non distulit: partes namque maritimas furtivis incursums aggrediens, viros ac feminas, universa illorum substantia direpta, partim occisioni tradebat, partim captivitati mancipabat: feminas quoque, tam virgines, quam nuptas, libidine stimulante turpiter maculabat: unde præfati viri prudentia tantam inimicorum rabiem avertere cupiens, juvenem quemdam qui in construendis navibus ceteris excellentior tum temporis habebatur, aliosque diversarum Regionum artifices largo munere donatos adhibuit, qui navem egregiam subtili artificio compactam excellenti pulchritudine præditam, ventis & fluctibus aptam cum nimia diligentia perficere studuerunt. In cujus perfectissimo apparatu Dñs. Compostellanus LX. marcas argenti purissimi pro dilectione proximorum expendere non recusavit. Multa tamen & præcipua navis instrumenta gratis acquirere non cessavit. Navis itaque strenuis instructa bellatoribus, hostes fugavit, spolia diripuit, eorumque Regnum usque ad Atlanticum mare confidenter invasit. Innumera vero Sarracenorum multitudine

Anno 1131 captivata, pretiosis divitiis & auro purissimo mille scilicet septingentis morabitinis, ceteraque magni pretii suppellectile navis onerata, incolumis ad Portum per gratiam Apostolici cum triumpho rediit. Cum autem ad partitionis regulamentum ventum est, Dño Archiepiscopo pro decima parte, quam secundum divisionem habiturus erat, tredecim marcæ argenti collatæ sunt, quædam & non parvi ponderis munera quæ tantæ honestatis virum decebant, propter personæ suæ honorificentiam de communi oblata charitative recepit.

Hæ sunt literæ Bracarenfis Archiepiscopi. Cap. 29.

Venerabili Dño Didaco Compostellana Ecclesiæ Archiepiscopo P. Dei gratia Bracarenfis Ecclesiæ minister, salutem in Christo & dilectionis affectum. Quanto intimæ dilectionis affectu vos diligimus, & commodum vestrum, vestrorumque amicorum, augmentari optamus, non literis vobis explicare valemus. Ceterum si locus idoneus, vel tempus congruum nobis daretur, quod verbo tenus asserimus, semotis ambagibus in obsequio vestro comprobaretur. Quoniam vero Bracarenfis Archiepiscopatus Vota vestro Clerico Dño. P. Ferdinandi, vestroque Canonico, commissistis, Nos satis ducimus esse jucundum, & summopere laudamus. Hoc prætermisso, querimus utrum vota de terra Ferdinandi Menendiz, quæ olim in beneficium à vobis suscepimus, suprataxato P. cum ceteris votis commendetis, an vos habere velitis: quod inde vobis visum fuerit, vestris literis nobis remandate: quippe vota illa de terra Ferdinandi Menendiz numquam abbuit Portugalensis Episcopus. Vale.

2 Transacto interim parvi temporis spatio præfata navis piratica, quæ vulgo Galea dicitur, quam Dominus Archiepiscopus diligenti studio & magno pretio construi, & apparari fecit, strenuis armata juvenibus, ad partes Sarra-

ce-

cenoru
vata v
to, se
violen
Iriæ p
riter d
& un
sua ju

IN
fr
gionem
benedi
atque
qui n
midar
nostro
matan
austor
ab eo
vestre
veren
timod
sentib
exped
vitio
Pisis

IN
b

(1)

cenorum expugnandas remenso equore properavit: capti- Anno
vata vero hostium multitudine, immenso auri pondere cap- 1132
to, sericis indumentis, ceterisque non parvi pretii spoliis
violenter arreptis, cum triumpho & gaudio ad solitum
Iriae portum incolumis rediit. Facta autem iuste & regula-
riter divisione, Dñs Archiepiscopus XXV. marcas argenti,
& unum Maurum, magno pretio redimendum, pro parte
sua juxta æquitatis regulam habuit.

Per Provincias. Cap. 30.

Innoctius Episcopus servus servorum Dei. Venerabilibus
fratribus Didaco Compostellano Archiepiscopo, Arie Le-
gionensi, & P. Lucensi Episcopis, salutem & Apostolicam
benedictionem. Inspectis fraternitatis vestre literis vesaniam
atque inobedientiam illius Ovetensis manifeste cognovimus,
qui nimirum quoniam peccatum peccato adjicere minime for-
midavit, & contra interdicti sententiam primum per legatos
nostros in eum datam, & postmodum nostra auctoritate fir-
matam, Episcopale officium celebrare tentavit, Nos eum
auctoritate Spiritus S. excommunicationi subjecimus, & ut
ab eo tamquam ab excommunicato abstineatis, sollicitudini
vestre mandando precipimus. De cetero super amore & re-
verentia quam erga Sanctam R. E. & nos ipsos geritis, mul-
timodis vobis gratias referentes vestram experientiam præ-
sentibus literis commonemus, quatenus ad ea que B. Petro
expedire noveritis, propensius intendatis, & pro ipsius ser-
vitio tamquam boni & devoti filii efficaciter laboretis. Dat.
Pisis Kal. Martii. (1)

Literas per Provincias.

Innoctius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili-
bus fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & Abbatibus
Xxx per

(1) Innocentius Gallia peragrata, in Italiam rediit anno 1132.

Anno 1132 per Toletanam, Bracarensem, Compostellanam Provincias constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem. Dilectionem vestram nolumus ignorare, quoniam in A. Ovetensis Ecclesie occupatorem pro eo quod contra prohibitionem Legati nostri consecrationem suscepit, & post suspensionem per Nuntium Sedis Apostolice in eum factam, & à nobis postmodum confirmatam, celebrare officium Episcopale tentavit, communicato fratrum nostrorum consilio excommunicationis sententiam promulgavimus: ideoque vestram presentibus literis duximus commonendam fraternitatem, quatenus vos ab ipso tamquam ab excommunicato solícite custodiatis, & subiectos vestros, ut ab eodem pariter se observent, nihilominus moneatis. Dat. Pisis Kal. Martii.

Didacus Dei gratia Compostell. Sedis Archiepisc. ivit ad Regem, & apud eum hoc Privilegium impetravit. Cap. 31.

Regiam concedet majestatem Ecclesias Dei defendere, muneribus ditare, beneficiis ampliare, personarum dignitates relevare: quapropter ego Adefonsus Dei gratia Hispanie Imperator meorum antecessorum consuetudinem non irrationabiliter sequutus, una cum conjugē mea Regina Doña Berengaria vobis Doño Didaco Ecclesie B. Jacobi Archiepiscopo, omnibusque Dñis. & Senioribus ejusdem Ecclesie Canonice, tam presentibus, quam subsequētib, ob reverentiam gloriosissimi Jacobi Apostoli, & remedio anima mea, & parentum meorum, facio textum scripture firmitatis, scilicet, ut personarum vestrarum reverentiam nemo temerarie impetendo dedecorare presumat: domos etiam vestras quibus assidue moramini, nullus violare vel aliquid inde diripere audeat: anniversaria quoque Canonice vestre & communes honores, singulorumque prestimonia, nullus invadere, vel aliquid inde auferre tentet, licet babeat adversus Archiepisc.

Episcop
vel m
injur
invad
supra
serit
quing
hered
cipio
cet sit
advoc
rapue
simpli
persol
meoru
libet p
statu
per o
die K
Hispa
Didac
& om
mo.
confir
Episc
Lucen
Qu
C
cum
eum
& B

*piscopum causam injurię , sive etiam à quolibet Civium, Anno
 vel militum , vel à qualibet alia persona , maximam toleret 1133.
 injuriam , prædictos tamen Canoniorum redditus nullatenus
 invadere vel spoliare audeat. Si vero quisque aliquid horum
 supradictorum infringere tentaverit , secundum quod commis-
 serit , canonico correptus judicio , injuriato , Ecclesięque
 quingentos solidos persolvat. Ceteras omnium Canoniorum
 hereditates vel possessiones ab omni subditiõne Sagionum ex-
 cipio : res & facultates eorundem nemo rapere præsumat , li-
 cet sit debitor aut fidejussor , nisi prius semel & bis publice
 advocatus ad justitiam venire contempserit : alioquin quod
 rapuerit , vel ante advocacionem publicam pignorerit , pro
 simplici duplum componat , & insuper injuriato LX. solidos
 persolvat. Testamenta etiam prædecessorum & parentum
 meorum , & mandationes Consulium , militum , seu quarum-
 libet personarum , quas ex proprio , vel ex meis regalibus in
 statu suo Ecclesię B. Jacobi contulerunt , vel contulerint ,
 per omnia confirmo. Facta serie Testamenti apud Palentiam
 die Kal. April. Era I. C. LXXI. * Ego Adefonsus Dei gratia
 Hispaniæ Imperator una cum consensu Archiepiscopi Domni
 Didaci ejusdem Ecclesię , ceterorumque Hispaniæ Præsulum ,
 & omnium Consulium atque Principum proprio robore confir-
 mo. Didacus ejusdem Ecclesię Archiepiscopus proprio robore
 confirmo. M. Auriensis Episcopus confirmo. P. Palentinus
 Episcopus confirmo. A. Legionensis Episcopus confirmo. P.
 Lucensis Episcopus confirmo.*

Quando Archiepiscopus fuit ad Curiam Regis Dñi A.

Cap. 32.

Contigit Dñm Didacum Compostellanæ Sedis Archie-
 piscopum Regis Adefonsi Curiam adire , quatenus
 cum illo Ecclesię suæ negotia pertractaret : dumque apud
 eum Carrione moraretur , inter eundem Archiepiscopum
 & Bernardum Regis Cancellarium , præfatæ Sedis Cano-

Anno 1133 nicum, & Theſaurarium, diſcordia hujusmodi emerſit: afferebat namque Bernardus ſe honorem illum, Cancellariam ſcilicet per ſe ipſum & Regem Dominum A. non per Archiepiſcopum adeptum fuiſſe: Archiepiſcopus autem è converſo dicebat ſe à Rege duplici honore, Capellaniæ ſcil. & Cancellariæ, liberaliter donatum eſſe. Bernardum vero prædictæ Eccleſiæ Canonicum & Theſaurarium dignitatem illam de manu ſua præcipue & principaliter tenere. Deinde Doñs. Bernardus in præſentia fratrum ſuorum, Archidiaconorum, ceterorumque qui aderant Concanonicorum, à Dño ſuo Archiepiſcopo benigne & amicabiliter conventus ab illa injuria deſiſtere noluit. Tandem habito in præſentia Regis Concilio præſentibus Hiſpaniæ Comitibus & Baronibus, audientibus etiam Canonicis & Civibus, collatis utrinque rationibus Doñs. Bernardus juſte & rationabiliter convictus ab injuſto propoſito deſtitit, & Dñm ſuum Archiepiſcopum Rege præſente, & annuente ceterisque juſtæ parti faventibus, de honoris illius jure inveſtivit. Poſtmodum Archiepiſcopus communicato fratrum ſuorum conſilio, Doño. Bernardo Clerico, & Canonico ſuo ſecundum voluntatis ſuæ beneplacitum dignitatem illam, Cancellariam, ſcil. ad tempus commiſit, & ſic contròverſia illa finem habuit. Poſtea Rex præſentibus ſuis Baronibus, aſtantibus etiam qui in comitatu Archiepiſcopi erant Canonicis & Civibus, utrumque honorem, Capellaniam ſcil. & Cancellariam, ſicut jam Dño Archiepiſcopo conceſſerat verbi ſui auctoritate, iterum conceſſit & confirmavit ſub Era I. C. LXXI. & qt. Idus Martii anno ſui Pontificatus XXXIII.

Hoc Decretum eſt datum. Cap. 33.

HOC eſt Decretum, quod Canonici S. Jacobi Apoſto-
li, & Judices, atque Cives Compoſtellæ per aucto-
ritatem, & confirmationem Regis Doñi. Adefonſi, &
Ar-

Archie
& red
id eſt
nus VI
barcas
& ille
lucetu
fidelit
de noſ
magna
III. p
Ruſtic
mixtio
illam
les, &
canada
de illa
quitar
paretu
pos, n
que p
ſed ta
venda
illas m
illum
vibus
terras
venda
& ipſi
in for
à Con
nem;
veter

Archiepiscopi Domni Didaci, deletis omnibus malis Foris, & reductis bonis, semper conservandis, teneri statuunt: id est de vino Castellano bono in Civitate adlato non minus VIII. quartis detur pro marca: de alio vino bono per barcas allato, non minus XII. quartis hic detur pro marca; & ille qui emerit, de unaquaque marcata unam quartam lucretur: ceteras quoque sine aliqua admixtione vendat fideliter per mensuram à Concilio eis institutam: de vino de nostra terra, qui voluerit emere, det pro in carrega magna solidos IIII. & nobis sine aliqua admixtione vendat IIII. pro duobus solidis, & sibi lucretur mediam quartam. Rusticus vel civis qui duxerit illam siceram sine aliqua admixtione, vendat per se, & det IIII. canadas plenas per illam canadam ferradam Fredenandi Velasci, vel per similes, & de sicera bona de cuba de ista Civitate det tres canadas pro nummo, & nemo præsumat tabernam facere de illa sicera in cubas vel in cantaras: magulanes & unti-quitariae intus & extra omnino projiciantur, & non comparetur piscatum, nec carnem, nec mariscum, neque pulpos, neque locustas, neque lampredas, neque ysces, neque poma, neque fructum, ad hoc ut lucretur & vendat, sed tantum ut comedat: & ipse qui duxerit, communiter vendat per se; & mercatores hujus Villæ qui iverint ad illas marinas & fozes pro quolibet piscato, non vendant ad illum magulanem, nisi ipse per se vendat publice tam civibus quam advenis. Similiter & ipsi qui abierint per illas terras per vaccas & porcos, & pro diversis canibus, non vendant ad alios magulanes nisi civibus, aut carnizariis & ipsi carnizarii emant per Concilium, & mactent per diem in foro, & vendant sine malo ingenio per pefum juridicum, à Concilio eis institutum secundum veterem consuetudinem; præter boves, quos non concedimus mactare, præter veteres, & aratro inutiles.

Adi-

Anno 2 Adicimus etiam quod Caballos, & equas & boves
 1133 & vaccas nemo audeat emere de sajonibus vel latronibus,
 vel raptoribus, vel de incognito homine absque fidejuf-
 fore. Caseos, & manteiga vendant per pefum secundum
 antiquam consuetudinem. Dicimus etiam de piscibus, ut
 non minus V. magnos vesugos, vel mugiles vendant pro
 nummo, & de minimis X. temam grandem pro nummo:
 locusta pro nummo: pulpum grandem non amplius duobus
 denariis, mediocrem bonam amplius nummo: pexotas recen-
 tes vel falsas non minus tres pro nummo: ostreas magnas non
 minus L. fardinas non minus X. congrium de VIII. palmis,
 non amplius VII. denariis: mediocres bonos non amplius
 tribus nummis: lampredas non amplius tribus nummis: ircim
 maximum non amplius decem nummis: cordarium bonum
 cum pelle alba non amplius sex denariis: effolatum bonum
 pro tribus nummis, gallinam, maraticam, perdicem pro
 singulis nummis: leporem bonum pro duobus nummis: de
 ovis non minus XXX. pro nummo: cabritum bonum cum
 pelle non amplius tribus nummis: ansarem bonam non am-
 plius III. nummis: carnarium optimum non amplius VIII.
 nummis. Panadariae vero quae habuerint domos vel proprie-
 tatem ad complendum suum officium, comparent per illam
 taliam veridicam, & sine fraude faciant bonum panem,
 salgatam & limpidum, de nummo uno vel mealia per pe-
 sum à Concilio eis datum; & completos suos foros non
 amplius lucretur quatuor nummis. Albergarii, monetarii
 & cambiatores, & cives non habeant marcas falsas, & li-
 bras falsas, & pefas: & albergarii non habeant panificas
 in domibus suis vel extra. Ceram vero, pigmentam, cu-
 minos, & incensum, vendant per libras veridicas: fabri
 ferraduras cabalares & mulares optimas non amplius ven-
 dant duobus nummis pro parelio uno: mediocres vero
 tribus minutis: securem bonam non amplius VIII. num-
 mis,

mis, li
 non an
 riam c
 falcem
 las &

3

non am
 solidis.
 ampliu
 ampliu
 suum v
 non an
 duobus
 nos lia
 etiam,
 vaccas
 mercat
 mali ne
 defenso
 plendu
 vel Vic
 circum
 auxiliu
 tenenda
 dant te
 compar
 ri: fore
 tor qui
 solidos
 beribus
 hujus r
 ne conf
 suram v

mis, ligonem bonum non amplius III. aradorium optimum non amplius tribus, mediocrem duobus: falcem rozadoriam optimam non amplius tribus, mediocrem duobus, falcem sectoriam pro nummo: saxium faucinum pro singulas & medaculas.

3 De calciamentis focos optimos cabrunos sine fraude non amplius VIII. nummis: ofas bonas non amplius duobus solidis. Zapatones mulierum optimos XII. nummis non amplius. Zapatones bonos bobinos pro ad barreganes non amplius V. nummos, ceteros alios III. & tres secundum suum valorem, per optimas suffurtas pro tribus nummis, non amplius: reliquas pro nummo vel tribus obulis, vel duobus nummis secundum suum valorem. Zapatones cabrinos liadizos optimos non amplius XII. nummis. Jubemus etiam, & pariter confirmamus, ut corios de bobus & de vaccas, & pelles de cabrones, & de capris nulli nostri mercatores vendant ad illas barcas. Sajones, latrones, & mali non recipiantur in causis discutendis: accusator & defensor cum singulis vel duobus amicis tantum ad complendum iudicium vel faciendam fidejussoriam ante Iudices, vel Vicarium Civitatis accedat, ne fratrem suum in negotio circumveniat. Iudices vero si res exegerit advocent sibi in auxilium de Clericis vel laicis quos sibi viderint utiles ad tenendam vel acquirendam iustitiam. Albergarei non excedant terminum Minei in omni supradicta venditione, vel comparatione. Nullus faciat forciam vel fraudem venditori: forciam dico injuriatam; sed tam emptor quam venditor qui contra supradictum Decretum egerit ambo quinque solidos persolvant, & venditores rei habeantur digni verberibus, & careant officio. Dicimus & confirmamus ut huius rei publice reum nulla casa vel cautu teneatur. Omne consilium elegit idoneos viros, tres ad ponendum mensuram vini, scilicet Pelagium Astrarici cum Pelagio albo,
Aloy-

Anno 1133 Aloytum Candanarici, & Stephanum Pelaizi: & ad æstimandum panem, Froilam Rodesindici, Michaellem Martini, Ariam Guntadici, & ducant illam æstimationem panis, & ponemus illum pefum: similiter & de illa carne, Pelagium Astrarici, Fernandum Justilaci, Joannem Arias, Pelagium Viliulfici, & secundum æstimationem ponemus illum pefum & illam petram de carne de porco, & de vacca: & cum necessitas fuerit augendi vel minuendi, neque augeatur neque minuatur, nisi consensu, & præcepto atque arbitrio Canonorum, Judicum, & Civium, atque Rectoris Civitatis. Sub Era M. C. LXXI. quot Nonas Maii.

Defuncto bonæ memoriæ Abilensis Ecclesiæ Episcopo Domino Sancio, populus Civitatis has literas Domino Archiepiscopo misit. Cap. 34.

DIdaco Dei gratia Compostellanæ Sedis Archiepiscopo, omne Abilense Concilium tam Clericorum quam Laicorum salutem & devotam subjectionem. Abilensis Ecclesia filia vestra, Pontifice suo viduata, & propter hoc in mœstitiam dejecta, vestræ expectat consolationem paternitatis, vestræque implorat auxilium auctoritatis: nam sepulto Præsule nostro Doño. S. omnes unanimiter Archidiaconum nostrum Dominum *Eneconem*, qui aliquanto vitæ suæ ævo in nostra innocenter militavit Ecclesia, ad Episcopatum vobis confirmante elegimus, Regisque & Principum assensum quæsimus, qui omnes concesserunt, nosque ad vestrum patrocinium miserunt. Igitur omni cum humilitate oramus, ut vester adsit assensus & confirmatio, & eum quem nos nobis necessarium cognovimus, sine dilatione consecretis, & nobis assensum, confirmationem; & tempus consecrandi renuntietis: mœstitia nostræ desolationis vestræ moveat viscera pietatis, ut eum nobis quanto
tius

tius c
sine p
testat
citissi
salute
confe

Has e

2

ejus a
tæ fu
Domi
est, c
git, p
dat au
Bapti
unitat
si vest
træ p
subsid
in qu
niam,
copale
piam.
cribit
Respo

3

Eccle
nem.

tius consecrētis, nec tot oves vestro jussui subditas, diu sine pastore esse sinatis: nam & veteris testamenti pagina testatur, ut si de panibus propositionis aliquis auferretur, citissime alius reponeretur. Valete, & si nostram diligitis salutem, quod nos certissime credimus, cum sine mora consecrate.

Anno
1133.

Has etiam literas misit Abilensis Ecclesia electus Compostellano Archiepiscopo.

2 **D**Idaco Dei gratia Compostellanæ Sedis Archiepiscopo, E. Abilensis Ecclesiæ in Episcopum ejus annuente auctoritate electus, fidele servitium & debitæ subjectionis obsequium. Postquam Pastorem nostrum Dominum Sancium Deus ab hoc sæculo vocare dignatus est, conventu facto omnis Clerus me ad Episcopatum elegit, populus petivit, Rex annuit, tamen si vestri commendat auctoritas judicii: & quoniam unus est Deus, unum Baptisma, una Ecclesia, & quia omnes unanimes esse, & unitatem in electione mei servare cognovi, electioni eorum, si vestræ adsit consensus sanctitatis, consentivi. Igitur vestræ paternitatis peto consilium, auctoritatis vestræ oro subsidium, quatenus mihi præfinitum tempus rescribatis, in quo ad Compostellanam Ecclesiam Matrem meam veniam, & ibi vestræ commendatus judicio sapientiæ, Episcopalem Dignitatem ordinis à Deo vobis mediante recipiam. Valete, & quid vestræ placeat sanctitati mihi rescribite.

Responsio Dñi Archiepiscopi Clericis & Laicis Abilensis Ecclesiæ filiis.

3 **D**Idacus Dei gratia Compostellanæ Sedis Archiep. tam Clericis quam Laicis Abilensis Ecclesiæ filiis salutem, auxilium, & in Christo protectionem. Perpectis vestræ benivolentiæ literis quibus Ecclesiam

Anno
1133

fiam Dei, Matrem videlicet vestram, orbatam proprio fore Pontifice conspectui nostro repræsentare minime neglexistis; quantum doloris & mœstitiæ nostræ pietatis viscera pulfaverit, vobis explicare nequimus: sicut enim filii & confratris nostri tanti Pontificis vita non minimum nostræ paternitatis ac dilectionis ardorem in personam suam habebat & retinebat, sic ejus mors sine nimia nostri cordis compassione à nobis tolerari non valet: quam plurimum namque laborem, immo maximas ac diversas calamitates pro Ecclesia sua constanter exceperit, & ad quantum tandem statum eam viriliter sublimaverit, ferme omnibus est compertum ac divulgatum: sed quoniam nostri subsidii auctoritatem humiliter exposcitis, nostrique etiam solaminis pietate diligenter refici desideratis; vobis petentibus quod justum & rectum visum fuit, non rationabiliter denegare valemus, juxta illud Evangelicum: *Petite & accipietis*, & cetera. Nec dignum ducimus oves nostræ ditioni à Deo concessas, sine ducis regimine diu permanere; nos vero cum ad nos à Legato vestro perventum est, per nostri Archiepiscopatus confinia operi quod nostro ordini congruit, ad laudem & Dei honorem indefinenter desudabamus. Quapropter quia ad tantam rem sic subito peragendam, persona nostra non tunc temporis expedita habebatur, summa cum benivolentia vobis præcipimus, quatenus ad B. Jacobi festum quod VIII. Kalend. August. præcipue celebratur, cum auctenticis vestræ Ecclesiæ Clericorum, ac Laicorum personis, Ecclesiæ ac præsentia nostræ prout decet præsentetur. Nec hoc vobis molestiam inferendo proponimus, sed ad vestræ Ecclesiæ decus, ei ipsi & nobis idoneum: interim tempus præparare congrue protelamus. Omnipotens Deus intercessione B. Jacobi & meritis vos custodiat, & ab omnibus adversitatibus munit & defendat. Amen,

Res.

4
elect
niam
filiu
mini
vita
lecti
lis a
fieri
ita e
liter
igitu
mur
tivity
coli
civi
fiam
fera
nost
eis
præ
fier

Ha

Ecc
len
tre

Responsio ad Electum.

4 **D**idacus Dei gratia Compostellanæ Sedis Archiep. filio suo dilecto E. Abilensis Ecclesiæ electo salutem & paternam in Domino dilectionem. Quoniam germanum vestrum Abilensis Ecclesiæ Pastorem, & filium nostrum, in vita summe dileximus, ejus obitum non minima cum tristitia toleramus: unde quod persona vestra vita & moribus maxime decoratur à nobis eam duplici dilectione teneri minime hæsitetis: illius namque præcordialis affectus quem ei dum vixit exhibuimus, vos exortem fieri non optamus. Itaque de electione vestræ personæ, si ita est ut literæ ad nostram præsentiam destinatæ sonant, & literarum lator asserit, non modicum congaudemus. Vos igitur tamquam specialem nostræ Ecclesiæ filium exhortamur, & in Domino monemus, quatenus ad B. Jacobi festivitatem quæ VIII. Kal. Augusti summa cum reverentia colitur, cum quadam vestrorum Canonicorum ac bonorum civium parte ad matrem vestram Compostellanam Ecclesiam, & nostræ personæ conspectum, nullatenus venire differatis; nos autem inter agendum fratres & Coepiscopos nostros finitimos prout facultas tulerit, convocabimus, ut eis convocatis & fraterno interveniente amore consultis, & præfato die & tempore Deo annuente consecratio vestra, si fieri debet, juste & canonice fiat.

Has literas misit Rex Adefonsus per eundem electum Domino Archiepiscopo.

5 **A**defonsus Dei gratia Hispaniæ Imperator, Venerabili Patri Dño. Didaco Compostellanæ Ecclesiæ Archiepiscopo in Christo vivere. *Sancium* Abilensem Episcopum mortuum esse, & in ejus Episcopio fratrem ejus nomine Eneconem à Clero & populo electum,

mihi que representatum, dilectioni vestræ notifico, quem
 Anno vestræ scrutinio discretionis confirmatum justitiæ causa &
 1133 mei amore, multum enim in præsentis subditis suis eum
 utilem & necessarium causa regendi eos esse cognovimus,
 consecrare non differatis. Valet.

6 Hic est titulus electionis Domini Eneconis Abilen-
 sis Ecclesiæ Archidiaconi ad Episcopatus dignitatem pro-
 moti. Cum à Præsule Segoviensi Doño. P. & magno Cle-
 ricorum Laicorumque Collegio *Sancius* Episcopus honori-
 fice fuisset tumulatus, iste absque contradictione, parili
 consensu omnium qui præsentis aderant, est electus. Nam
 omnes Clerici de ipsa Civitate, & multi alii ex Provincia-
 libus qui ad Pastoris sui sepulturam convenerant, seorsum
 coadunati, studiosè diligenterque coeperunt adinvicem
 scrutari & inquirere, si in eorum conventu reperiri posset
 qui idoneus foret in antecessoris defuncti locum succedere.
 Sed post multas & diversas opiniones tandem gratia Dei
 Omnipotentis concedente omnes unanimiter super prædicto
 Enecone facti sunt concordēs: idcirco quia digne & lauda-
 biliter Archidiaconatus officioungebatur, & vitæ religio-
 sæ morumque sublimitate præ ceteris præpollere videbatur,
 dignumque existimarunt, ut bonus frater imitans laudabi-
 lem vitam boni fratris, illi quoque Pontificalis successor
 existeret dignitatis. Hæc electio à Clericis primitus facta,
 valde complacuit omni populo qui erat congregatus in Ec-
 clesia; & nemo extitit in tota concione plebis, qui con-
 tradiceret, & contraireret constitutioni electionis, sed omnes
 illum velle, illum desiderare fieri sibi Pastorem & Episco-
 pum uno corde, una voce pariter conclamaverunt: & cum
 Clericis *Te Deum laudamus* canentibus, summa devotione
 manibus ad Cælum extensis, Dei omnipotentiam & mise-
 ricordiam congaudentes glorificaverunt.

confil
 officio
 Comp
 siæ re
 ce &
 postel
 pertin
 præsen
 genter
 & con
 decern
 copos
 brienf
 ad ipsi
 Jacobi
 cipuan
 August
 runt.
 Archie
 in ipso
 institut
 tem de
 Metro
 non re
 præsen
 cripto

E G

De consecratione ejus.

7 **P**OST obitum bonæ memoriæ Sancii Abilensis Episcopi Clerus & populus habito diligenter consilio Eneconem defuncti viri fratrem Archidiaconatus officio in eadem Ecclesia fungentem, Regis assensu, & Comprovincialium Episcoporum consilio ad ejusdem Ecclesiæ regimen unanimiter elegerunt, ipsumque concordi voce & pari consensu ab omnibus electum Dño. Didaco Compostellanæ Sedis Archiepiscopo, ad cujus Metropolim pertinere dignoscebatur, sicut decebat, consecrandum præsentaverunt. Metropolitanus vero illius electionem diligenter exquirens, eamque legitimo præsentium testimonio & communi absentium scripto dignam & canonicam esse decernens, Regis etiam assensum literis cognoscens, Episcopos fratres suos, & Canonicos Munionem scilicet Vallibriensem, P. Lucensem, M. Auriensem, P. Tudensem ad ipsius electi consecrationem invitavit: ipsi vero pro B. Jacobi reverentia, & Archiepiscopi honorificentia ad præcipuam ejusdem Apostoli festivitatem, quæ VIII. Kalend. Augusti celebratur, libenter convenire nullatenus distulerunt. His itaque fratribus Compostellæ congregatis Dñs. Archiepiscopus habito cum eis sancto & religioso colloquio in ipso festivitatis die præfatum electum juxta Canonum instituta solemniter & honeste consecravit. Consecratus autem debitæ subjectionis obedientiam tamquam Suffraganeus Metropolitanæ subditus Prælato, sicut debuit promittere non recusavit, & se ipsum in prædictorum Episcoporum præsentia, omniumque qui consecrationi intererant subscripto fidelitatis juramento firmiter astrinxit.

Hoc est juramentum.

EGO Ennecus Sanctæ Abilensis Ecclesiæ nunc ordinandus Episcopus subjectionem & reverentiam & obedientiam

Anno à SS. Patribus constitutam secundum præcepta Canonum
 1133 Ecclesiæ B. Jacobi rectoribusque ejus in præsentia Dñi Didaci Archiepiscopi perpetuo me exhibiturum promitto, & super Sanctum Altare propria manu confirmo.

Omnis Clerus Salmanticensis Ecclesiæ has literas misit Dño. Archiepiscopo. Cap. 35.

Domino Venerabili, omniumque Patri carissimo Compostellanæ Sedis Archiepiscopo Didaco, omnis Clerus Salmanticensis Ecclesiæ obedientiam cum fideli servitio, Ecce nos tui famuli, tuæque magnificæ pietatis, Reverende Pater obedire mandatis parati, sub importabili anxietate positi, discretionem tuæ dignitatis, supplici corde, humilli voce rogamus, ut nobis miserearis, nos in quiete vivere patiaris. Modo autem pie pater tuæ dulcedini de primo Munionis adventu, quando de *Egitania* venit, volumus denunciare. Tali cum pacto recepimus, ut intra paucos dies aliqui Clericorum cum propriis marsupiiis atque cum eo usque in tui præsentiam veniremus, idcirco ut de ejus electione quid laudares videremus, quod sibi placuit. Ipse vero nobis nescientibus clam recessit, quando huc venit: sed discedens à tua sanctitate, se coram nobis & laicis literas tuas & benedictionem dixit adipisci: nobis, ut verum tuæ paternitati dicamus, displicuit quod aliquem nostrum non ut cum eo pepigimus advocavit, atque sociorum quidam, ut rectum Dñe disposuimus, non peregristi dixerunt; sed nostrum sine aliquibus non Romam petas. Ipse autem nobis incognitis cum solo quodam armigero recessit. Quando vero reiteravit, nos honorem ac dignitatem parabolis portare certificavit, seque liberum, nulliusque imperio submissum, nisi tantum Apostolico, non veris verbis demonstravit: nec mora multos Ecclesiarum beneficiis Barones muniri præcepit, quo scelere auribus nostris intonato,
 eum

eum no
 mus: o
 dignita
 ira, ma
 Laicor
 non in
 xisse;
 posse.
 rentem
 consili
 gustiis
 in rei v
 verit.

De res

OM
 diligen
 mus A
 altioris
 tionis
 tiam ip
 desister
 ipsius
 rum m
 inchoa
 virum
 gis Fre
 revoce
 vitiiis p
 Canon
 saltem

eum non esse concessum Salmantinæ Sedi legaliter putavimus : quadam vero die ad eum venimus ; privilegium ac dignitatem Ecclesiæ quærivimus. Quo audito commotus ira, magis ac magis Clericos & Ecclesias in propatulo sub Laicorum manibus misit. Hæc scias non causa invidiæ, non inflatione superbiæ, non aliquo odio hæc de eo dixisse ; sed tantum detrimentum S. Dei Ecclesiæ pati non posse. Ne igitur bone Pater nos velut gregem Pastore carentem relinquant, sed nostri potius miserearis, & accipe consilium etiam ab infimis, quid de nostræ Ecclesiæ angustiis agas : nam quidquid tuæ dilectio bonitatis jusserit, in rei veritate fideles ac certos, ut proprios filios, noverit. Valete.

De restauratione Canonica in melius, quoniam diminuta erat. Cap. 36.

OMnibus discretionis oculo eventus rerum intuentibus certis ac manifestis patet indiciis, quam sollicito & diligenti animo Dominus Didacus Compostellanæ Sedis primus Archiepiscopus Ecclesiam sublimare suam & ad gradus altioris dignitatem extolere studuit. Si enim recto comparationis modo præteritis instantia conferre velimus, prudentiam ipsius & facta laudare etiam invidentes, nullatenus desistemus. Sed quoniam longum & difficile est, omnia ipsius benefacta narrare ; de pluribus saltem unum posterorum memoriæ tradere non recusamus. Paulo altius itaque inchoantes *Cresconium* Episcopum, prædecessorem suum, virum famosum & nobilitate præclarum, qui tempore Regis Fredenandi strenuus in militia floruit, ad memoriam revocemus : cujus tempore licet Compostellana Ecclesia divitiis polleret, honoribus abundaret, soli tamen septem Canonici in ea servientes, nullius ordinis regulam, nec saltem habitu observantes, nec etiam tonsuram coronæ ha-

ben-

Anno ¹¹³⁴ bentes, nec barbam deponere volentes, minus canonicè degebat: & ut etiam propinquius in medium proferamus exemplum, Dominus Didacus Pelaez Episcopus, qui tempore piæ memoriæ Regis A. multum claruit, & postea ejusdem honoris dignitate privatus extitit, XXIII. Canonicos, Ecclesiastici officii penitus ignaros in Ecclesia ipsa constituit. Postea vero Dominus Didacus ejusdem Sedis

(1) primus Archiepiscopus LXXII. (1) Canonicos literarum studiis eruditos, Ecclesiastici officii peritos, vita & moribus ornatos, Ecclesiæ servitio in perpetuum mancipavit, communisque redditus unde victum & vestitum sufficienter & honorifice haberent, in eorum potestate & providentia permisit. Quibus ita statutis & firmiter ordinatis universus Canonicorum conventus omnibus sibi necessariis suppetentibus in pace & securitate diu permansit. Decurso vero diuturni temporis spatio prædictum communis commodi statutum, partim majorum avaritia, partim ceterorum iniqua tolerantia, ab illo optimo & jucundo statu paulatim deflectere cœpit, & communis victus diminutus & fere ad nihilum redactus fuit: quo cognito pius & benignus Pastor, qui salutem omnium in temporalibus & spiritualibus consulere & providere debet, celebrato cum fratribus ex more conventu tanti seminarium scandali de medio tollere diligenter curavit. Habitaque prius cum Decano, & aliis majoribus, utili & honesta deliberatione præter panem, & anniversaria, & alia quæ frequenter Canonicis charitatis studio conferri solent, ad quotidianum coquina paratum XII. marcas singulis mensibus dari constituit, & se etiam in melius proVecturum secundum tempus confidenter promisit: & sic restituto ex parte communis rei detrimento

* murmur & scandalum quod quotidie fraternam offendebat concordiam, penitus cessavit. Era M. C. L XXII. *

Anno ¹¹³⁴

De Claustro consummando.

2 **I**N ipso etiam festivitatis die in quo Dominus Archiepiscopus Abilensem Episcopum, ut prædiximus, consecravit, & statum Canonice in melius commutavit, consulta præsentium Episcoporum diligentia de claustro inchoando & consummando, concordem & unanimum cum fratribus suis deliberationem habuit. Ipsum namque opus jam diu quorundam fratrum providentiæ suscipiendum injunxerat; sed aliis causis impredientibus neglectum & intermissum fuerat: tunc autem propensiori cura & ampliori diligentia eidem operi intendere quærens, duobus fratribus Archidiacono scilicet P. Cresconizi, & Cardinali Doño P. Gundesindiz, quorum consilio & sollicitudine fieret, universi Conventus auctoritate injunxit, & ut tale consultum operis exhibitione firmaret, Dñus Archiepiscopus ad Ipsius Claustri fabricam C. marcas se daturum secundum difinita temporis spatia charitatis studio promisit; de quibus pollicitis, ne tanti operis differretur inceptum, XXX. marcas simul dare in præsentem non distulit.

De restauratione Ecclesie & Canonice Patroni.

3 **N**Otum omnibus & manifestum remoto ambiguitatis scrupulo constat Compostellanam Sedem ante Apostolici corporis inventionem, apud *Iriam* antiquitus fundatam & constitutam fuisse: sed postquam gloriosissimum B. Jacobi corpus temporibus Teodomiri Episcopi divina præmonstrante gratia inventum fuit, prædicta Sedes, quæ tunc temporis Iriensis appellabatur, Regis privilegio, & Episcoporum consilio, totiusque populi assensu apud Compostellam, ubi pretiosa reperta fuerat dragma, non immerito translata est. Facta autem ex communi consulto Sedis mutatione, ipsa Iriensis Ecclesia tanti honoris

Anno 1134 dignitate privata usque ad successionem Domni Didaci primi Archiepiscopi & à Religionis cultu penitus deflexit, & in temporalibus multum diminuta fuit. In tantam namque paupertatis angustiam locus ipse deciderat, quod pauci Clerici ibidem commorantes Clericalis officii penitus expertes, quadragesimali solummodo & Dominici Adventus tempore vix pauperem victum communiter habere poterant: Dominus vero Archiepiscopus ipsius Ecclesie destitutioni compatiens, quoniam in summo honoris culmine prius claruerat, eam ex parte restituere conatus est, ibique XII. Clericos cum Priore suo, & officii sui exercitio competententer instructos Ecclesiastico cultui celebrando deputavit, eisque redditus communes cibis & indumento sufficientes pio charitatis studio dedit. Hoc itaque diligenter consummato quoniam bonum in melius semper proficere debet, aliud virtutis opus aggredi non destitit. Ecclesiam namque pauperrimam & parvam in litore *Saris* fundatam, ubi gloriosum Apostoli corpus in egressu navis depositum fuerat, pro tanti hospitis veneratione cum summa diligentia restituendam esse decrevit: & quoniam bene incoepta jucundo exitu peragi solent, ipsius Ecclesie corpus cum tribus Capitibus consulta benignitatis suae industria fundari non distulit. Tria namque altaria ibi aedificanda & honorifice celebranda, medium ad honorem gloriosissimi Jacobi Apostoli, cujus corpus ibidem hospitio receptum fuerat, reliqua vero duo angularia, unum B. Mariae Matris suae, alterum fratri suo Beato Joanni Apostolo Evangelistae sanctae devotionis affectu instituit. Quibus diligenter institutis Ecclesiam ipsam candelabris optimis, palliis, ceterisque Ecclesiastico cultui competentibus ornamentis, honorare & decorare pio charitatis amore studuit: & quoniam duplex bonum simplici praevalere solet, Dñus Archiepiscopus utriusque Ecclesie redditus, Iriensis, scilicet quam
 prius

prius restituerat, & istius quam postea ædificandam decreverat, recta divisionis regula distribuens, unicuique ipsarum XII. Canonicos ad honorem Dei servituros addixit, & sic utramque Ecclesiam & in temporalibus, & spiritualibus congrue restitutam soli Religionis cultui deinceps vacare studuit.

De discordia inter Archiep. & Comitem Ferdin. Cap. 37.

TRansacto itaque parvi temporis spatio inter Dñum Archiepiscopum, & Comitem Ferdinandum fœdus amicitiae firmatum invicem observantes, gravis & inexorabilis discordia emerfit. Contigit namque quemdam Archiepiscopi militem ipsius Comitis Curiam adire, quem Comes quarumdam criminationum arguens, sine conscientia Archiepiscopi cepit, captum in vinculis posuit. Quo audito Dñs. Archiepiscopus pro tanto dedecore ira commotus duos ipsius Comitis milites captos in custodia teneri iussit. His itaque peractis præfatus Consul furoris impetu ductus quemdam Archidiaconum P. Cresconiadem, cujus providentiæ ipsius Comitis terræ regimen commissum erat, violenter invasit, eumque captum in vinculis posuit, & in quodam Castro suo firmissimo tenuit. Postquam vero tam execrabile facinus Archiepiscopo & Ecclesiæ suæ innovuit, juxta Canonum regulam prædictum Comitem quatenus de tanta injuria satisfaceret semel & iterum & tertio vocavit: sed quoniam toties vocatus satisfacere contempsit, Dñus Archiepiscopus cum universo Ecclesiæ Conventu publicam excommunicationis sententiam in illum protulit: quo facto Comes poenitentia ductus tandem resipuit: & habito cum Archiepiscopo colloquio, Archidiaconum quem captum tenebat, reddidit. Postea vero in præsentia Archiepiscopi & omnium Canonicorum satisfactorius ad Matrem suam Ecclesiam quam offenderat humiliter venit,

Anno 1134 primum pro compositione sacrilegii obsides secundum morem patriæ dedit, deinde pro humilitatis exhibitione se ipsum in potestate Archiepiscopi & omnium Canonico- rum, quasi captum, humiliter obtulit. Tunc vero ad ampliorem satisfactionem Dñus Archiepiscopus cum uniuerso Conuentu Comitem ipsum dominio & potestati Archidiaconi tradidit: ipse etiam Consul ne amplius tale quid committeret, coram omnibus iurejurando firmavit. Restabat etiam inter eos quoddam indiscussum negotium de hominibus creationis quos prædictus Comes inter Uliam & Tamarim requirebat, unde non tantum inter eos, sed inter eorum prædecessores, odiosa contentio sæpissime fuerat: illa etiam causa, ut ajunt, præcipua extitit, quare Episcopus Doñs. *Gudesteus* quorundam violentorum manu apud Iriam peremptus fuit. Multi etiam nobiles propter eandem causam truncati, sive ferro perempti damnum corporis & pecuniæ detrimentum passi sunt: & ne tanti odii seminarium amplius pullularet, Dñus Archiepiscopus contentionem illam penitus diffinire volens Canonico- rum consilio & Regis assensu Villam quamdam, quæ *Lubre* vocatur, prædicto Comiti tali tenore concessit, ut nec ipse, nec aliquis de ipsius cognatione, vel ejus heres creationem illam, sive ejus jus, sive etiam hereditatem præter Villam *Sauardes* cum L. hominibus in honore B. Jacobi ulterius exigeret. Hoc autem concambium legitimo scripto & robore regio in perpetuum firmatum est. *

Pontificis, & Antipapa Epistola. Cap. 38.

TUNC temporis vero dum illa supradicta gererentur, schisma quod in Ecclesia Dei jam diu pullulauerat, nullatenus deflexerat, sed de malo in pejus incrementum sus-

* *Extat infra hac de re scriptura, cap. 40.*

susce
parti
dram
suæ)
Urbe
atten
Utera
co C
repel
cum
mane
de al
2
bili f
licam
mum
ximu
tri L
vider
expon
auxil
factu
effect
Deniq
defeny
pater
posse
fratru
tinen
so tan
certit
Matr
hibiti

sufceperat. Petrus namque Leonis, Rogerii Ducis favore, partim superba sui generis potestate, primæ Sedis Cathedralam obtinens, multimoda verborum compositione causæ suæ justitiam arguere conabatur. Alter vero Innocentius ab Urbe violenter expulsus Pisis habitans adversarii partem attenuare, & suam verisimiliter approbare, non desistebat. Uterque autem partem suam tueri contendens Doño Didaco Compostellano Archiepiscopo, qui tunc temporis pro repellenda Sarracenorum rabie apud Castrum *Honestum* cum magno exercitu militum, & infinito numero peditum manebat, hujusmodi literas diversis nuntiis, quorum alter de altero ignorabat, eodem die simul delegaverunt.

2 *Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri D. Compostellano Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. De prudentia & honestate tua plurimum confidentes fraternitati tue statum nostrum breviter diximus intimandum. Post discessum itaque carissimi filii nostri Lotharii Imperatoris Augusti nos qui subiectis oculis providere debemus, ne forte eadem lupis rapacibus viderentur exponi, de divina protectionis tegmine magis quam humani auxilii robore confidentes, cum ipsis in Urbe mansimus. Unde factum est, ut fideles nostri adversus hostes Ecclesie fortiores effecti, in B. Petri & nostra fidelitate firmiter perseverent. Denique postquam eos nostra corporali presentia aliquamdiu defensavimus, ut fratribus nostris ad nos tutior & facilius pateret accessus, & laborantes opportunis solatiis consolvere possimus, Urbe egredientes Pisas pervenimus: ibique cum fratribus nostris commorantes, quæ ad honorem Ecclesie pertinent propensus operamur. Miramur autem, quoniam elapso tanto tempore de statu & incolumitate tua nullam nobis certitudinem reddidisti. Ut igitur tue dilectionis affectus erga Matrem tuam Ecclesiam Romanam magis appareat, per exhibitionem operis id ipsum studeas demonstrare. Ad hæc filium*

Anno 1134 *lium nostrum latorem presentium Afaldum, qui Sancte Dei Ecclesie admodum fidelis existit, dilectioni tue attentius commendamus, rogantes ut pro B. Petri reverentia & nostra charitate, benigne recipias, & ei in quibus oportuerit auxilia subministres. Data Pisis V. Nonas Maii.*

3 *Anacletus Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco B. Jacobi Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Propter nimiam charitatis dilectionem, qua personam tuam diligimus & ab ea vicissim diligere nihilominus credimus, Sedis Apostolicæ literas tibi jam frequentius destinavimus, fiduciam de te talem habentes, quod & tuis nos sæpius epistolis & nuntiis visitare deberes. Verum tu frater in Christo carissimè nescimus quo torpore detentus nulla à te aliquando suscipere rescripta meruimus: proinde nos licet in his plurimum admirantes aliquantulum doleamus, non tamen desistimus quin & iterato te nostris literis visitemus, & de his quæ penes nos acta sunt vel aguntur, certiorum reddamus. Siquidem post discessum Lotharii quem, sicut jam te credimus accepisse, divina nobis virtute cooperante non sine multa strage suorum ignominiose satis ac turpiter redire coegimus, hæresiaracha G. (1) quem intra perjurorum nostrorum domos in primo factionis suæ nido intrusit, Clero in eum & populo reclamante quoniam in Urbe manere non potuit, navigio Pisas de nocte confugit, ibi vivens utcumque miserrime latitat: nos per Dei gratiam cum fratribus & filiis nostris Episcopis, Presbyteris ac Diaconibus Cardinalibus, Clero urbis universo & populo, qui nobis, sicut ab initio fecit, individua charitate coheret, sani & prosperi sumus: solemnitates Paschales antiqua prædecessorum nostrorum consuetudine, in Lateranensi Palatio, cum omnibus Civitatis nostræ Patritiis cum aliis anni festiuitatibus quiete ac*

(1) Gregorius antea vocabatur Innocentius.

pacific
nis, &
quas i
quibus
tate n
unum
audaci
ruina
rant,
carissi
sæ per
eos in
manib
bunt.
norum
vens,
puens,
videan
nos vo
per la
Nunti
quam

De ca

N
naldun
nutrivi
plecti,
bus &
Thesau
& Arc

pacifice, honorifice ac devote peregrimus: basilicas S. Joannis, & S. Pauli Apostoli cum quibusdam munitiunculis aliis quas in adventu Lotharii inimici nostri invaserant, & de quibus multum gloriabantur, nuper recepimus, & in potestate nostra tenemus: illos perjuros nostros Leofraiapane & unum fratrem ejusdem (qui tertius promptiose ad omne flagitium audacissimus, cum viris bellicosus fere numero sexaginta sub ruina cujusdam Ecclesie Campanarii, quod de nocte suffoderant, obrutus est & extinctus) fidelium nostrorum precipue carissimi filii nostri R. Siciliae Regis auxilio de medio Ecclesie per Dei gratiam funditus extirpare disponimus; nam ita eos inclusos viriliter obsidemus, qui aut se de proximo nostris manibus reddet, aut sicut jam diximus, radicitus interibunt. In his igitur omnibus dilectissime frater largitori bonorum omnium Dño nobiscum pariter grates dignas exolvens, & inimicorum mendacia pro data tibi sapientia respiciens, Deum Omnipotentem exores, ut imperfectum nostrum videant oculi nostri, & statum tuum & bonam quam erga nos voluntatem & animum geris, tuis ad nos missis, & per latorem presentium frequentes Epistolis, & per alios Nuntios dirigas, ne juxta dictum Apostoli magis diligere, quam diligi videamur. Datum Laterani X. Kal. Maii.

De captione Bernaldi & Decani & de solutione eorum.

Cap. 39.

Notum & quampluribus manifestum est Doñum Didacum Compostellanæ Sedis Archiepiscopum Bernaldum & Petrum Helix à puero magna cum diligentia nutritivisse & eruditivisse & eos tantæ dilectionis gratia amplecti, quod altero, scil. Bernaldo, adjunctis multis utilibus & honestis Ecclesie B. Jacobi beneficiis & honoribus Thesaurario constituto, alterum vero Petrum scil. Helix, & Archidiaconum, prædictæ Ecclesie ex insperato ordina-

vit

Anno 1134 vit Decanum: sed ut paucis multa restringantur, talem erga eos exhibuit dilectionis affectum, quod quidquid facturus vel dicturus esset, eorum specialiter consilio & arbitrio committere festinabat. Bernaldo etiam quem præ aliis mirabiliter diligebat, *Cancellariam*, consilium, familiaritatem, pariter & amorem Regis Doñi A. Comitum quoque & ejus Principum contulit honorifice ut haberet, spiritualis veluti confidens spirituali Pater in filio: prædicto etenim Archiepiscopo tanta ab Omnipotenti Deo erat collata potestas, quod & Capellaniam & Cancellariam Regis sibi possidendam obtinebat, & de omni Curia Clericatu pro velle suo ordinabat. Qui cum in tanto dignitatis & honoris culmine se esse conspicerent, flatu superbiæ tumescentes, quibusdam machinationibus Decanus in urbe, Bernaldus in Regis Curia, ambo consanguinei, omnibus quibuscumque poterant modis quædam contraria & inconvenientia de eo latenter machinati sunt, jam contra eum elationis colla crebro erigentes.

2 Ut autem Archiepiscopo tam execrabile machinamenti facinus paulatim pullulando conjecturali manifestatione innotuit, graviter toleravit, eorum potius stultis & inanibus condolens opinionibus, quibus cognitis, & sæpissime animo revolutis, quotidie spectabat, considerans eos tam honestissimi nutrimenti & accepti beneficii memoria ad emendationem, & correctionem leviter revocari. Sed quia diabolica versutia homini ad suadendum blandiri non desinit, eorum, proh dolor! frequentius ac manifestius excrevit superbia. His itaque gestis contigit Archiepiscopum ad Regem cum eo de quibusdam quæ sibi emerferant, tractaturum *Carrionem* ivisse, ibique Bernaldo consulendo præcepisse, ut Cancellariam quam ei pro fidelitate & servitio tenendam dederat, sibi sine dilatione præberet, & ad Ecclesiam B. Jacobi, quæ eum nutriverat & honoraverat

regressus, Omnipotenti Deo & præfato Apostolo cum ceteris personis fideliter servire student: hoc enim modo & cordis ejus abscondita & fidelitatis debita jam penitus patefieri cupiebat. Bernaldus vero malæ opinionis conscius & tantæ fraudis ut erat commentor, hoc audiens tristissime tulit; & ab eo inducias ad accipiendum consilium quid inde facturus esset, postulavit: jam aperte demonstrans quod postea rei eventus experimento veritatis comprobavit. Interea trium dierum induciis habitis notos & amicos suos summopere rogavit, ut eorum consilio & auxilio à Rege impetraret, quod & Cancellariam & omne quod sibi dederat Archiepiscopus contra ejus velle possideret, soli Deo & Regi gratiarum actiones relaturus: interventibus quorum Rex aliquantum assensum impertiens ad Archiepiscopum duos legatos, Albertinum scilicet & Fernandum Joannidem, eum ex parte sua rogaturos continuo direxit, quatenus Bernaldo Cancellariam non auferret, & eum quo melius amore dilexerat, deinde diligeret. Archiepiscopus vero providæ ut erat scientiæ subdolas Bernaldi machinationes aperte ac manifeste jam comperiens, eis hujusmodi dedisse perhibetur responsum, quod si Regiæ placeret dignitati Cancellariam quam Bernaldo tenendam commisserat reciperet, & de ea quod competens & honestum videretur juxta consilium & velle suum postea ordinaret. Rex vero videns Archiepiscopum constantiæ ac rationis tramitem persequentem, se ad eum ire ad Claustrum S. Zoyli ipso die promissit, Bernaldum ad satisfactionem & ad ejus amorem & servitium ducturum. Constituto igitur die Rex Comitibus ac Principibus suis gloriose comitatus ad Archiepiscopum sicut prædixerat venit, & eum benigne ac reverenter ad rationem posuit, utpote cognoscere diligenter affectans; unde quod inter eundem Archiepiscopum & Bernaldum

Anno 1134 discordiæ seminarium esse videbatur, evenerat: ipse enim ordine consideratis quæ ab ipsa pueritia erga Bernaldum Archiepiscopus exhibuerat, & quæ pro ejus amore sustulerat, non modicum mirabatur, unde inter eos hujuscemodi dissensio tam inopine subreperat.

3 Cui Archiepiscopus ipsum rei ordinem quo prædicta dissensio oriretur seriatim aperire volens, quædam sibi de Bernaldo non auribus percipienda, nedum credenda, esse dicta monstravit: quæ cum dulciter & sine scandalizatione experiri & eum ab errore ad viam salutis, & emendationis reducere vellet, nullum tam utilem & sine offensa experientiæ & emendationis modum eligere arbitratus est, quod data in ejus manu Cancellaria ad Ecclesiam suam reversus Deo ejusque glorioso Apostolo devota mente famularetur. Enimvero cum Rex Archiepiscopum tam juste ac rationabiliter loquutum fuisse cognovit, Bernaldum seorsum duxit, & eum, ut Rex postea confessus est, talibus fertur verbis convenisse: Quanto dilectionis vinculo Archiepiscopus te amplexus fuerit, quanto dudum amore educaverit, & quæ etiam erga te exhibuerit, & quæ pro te hucusque toleraverit, nullus Hispaniarum angulus ignorat: quapropter justum & consequens est te ei semper humiliter obedire, & ab ejus servitio & fidelitate nunquam occasione aliqua velle animum remove. Eja igitur ad prædictorum memoriam animum revocans, redi ad integrum & ad servitium & voluntatem ejus exequendam, humilem & obedientem ubicumque potueris te presenta: ego enim quod tanto & tam honesto viro liberaliter contuli, sine causa auferre, & te contra eum nullo modo valeo manutenere. Bernaldus undique se rationabiliter esse victum, & quod pectore versabat multo aliter quam putaverat evenire cognoscens, cum Rege ad Concilium unde exierat, non modicum tristis reversus est, & Dñm. suum Compos-

tel-

Compostellanum Archiepiscopum in præsentia Regis ejusque Comitum & Baronum, quindecim quoque Ecclesiæ B. Jacobi Canonicorum, qui ibi aderant, illius honoris Cancellariæ scilicet jure protinus investivit. Deinde Archiepiscopus sic juste & honorabiliter investitus, communicato fratrum suorum consilio eidem Bernaldo prærogativam illam, Cancellariam videlicet, ad tempus commisit, & sic controversiæ illius varietati pro velle suo finem imposuit.

De eodem.

4 **I**TA igitur de inimicis victoria & Regis gratia habita Doñs. Didacus Compostellanus Archiepiscopus ad propria honestissime reversus est, Bernaldo & multis aliis suæ Ecclesiæ personis pulchre & alacriter secum redeuntibus, Rex interim sicut jam consilio suorum Baronum disposuerat, cum magno & innumerabili comitatu Principum, militum quoque, & peditum exercitu, super Sarracenos in expeditionem iter suum imperialiter direxit: qui deinde per singula reminiscens quæ Bernaldus contra Dñm. suum egisset, quibusdam ejusdem Bernaldi inimicis suggerentibus, pro justo & sibi nimis utili Bernaldum esse capiendum censuit; partim quia contra Dñm. suum graviter erraverat & superbierat, ut sui erroris & superbiæ pretium cognosceret; partim ut eum ab omni quod videbatur habere totaliter expoliaret: quod ad effectum ductum iri quamtotius optans, Archiepiscopo quemdam suum Principem & Potestatem Fernandum Joannidem statim præmisit, ut Bernaldum sine dilatione capi, & omnem ejus pecuniam sibi præsentari faceret, prius tamen pro parte Ecclesiæ Honesti Castello, & omnibus B. Jacobi honoribus, quos ipse habebat, cum sua integritate in manu Dñi Archiepiscopi deditis. Huic etiam addidit, quod si quod inde Archiepiscopo contrarium vel incommodum

Anno 1134 unquam accideret, ipse sufferet, & hujus rei quam fieri mandabat actor & concessor semper existeret; timens ne hac occasione inventa quod fieri jusserat, Archiepiscopus facere negligeret. Quod cum Archiepiscopo ostensum fuisset, moleste tulit, & illud se esse facturum omnino negavit. Rex autem videns quod fieri præceperat in nullo completum fuisse, tres nuntios singulis vicibus succedenter ad Archiepiscopum misit, id ipsum quod prior dixerat & affirmaverat jam acrius & magis efficaciter dicentes & affirmantes: quod licet audivisset & de eorum relatione jussum & velle Regis sibi patenter innotuisset, tamen, nihilominus quod pro priori misso fecerat Bernaldo, fecisse ostensus est. Non post longum denique temporis, Rex videns quod fieri mandaverat nequaquam factum fuisse, nimia commotus ira, ad Archiepiscopum iterum legatum, non longe post quos miserat, quintum remisit, jam non solummodo præcipiens, sed ei terribiliter quod subsequitur minans, hoc scilicet, quod nisi Bernaldum eo modo quo per Nuntios suos quinque ei jam insinuaverat, captum in custodia poneret, omnem ejusdem Bernaldi pecuniam usque ad novissimum quadrantem ex suo ipse persolveret, & aliud forsitam pejus incurrere non dubitaret. Ut autem Archiepiscopus sibi & suæ Ecclesiæ magnum & sine remedio periculum & detrimentum cognovit imminere, nisi regiam protinus exequeretur voluntatem, tristis tandem & nimis invitus Bernaldum & cum eo Decanum ejus consanguineum capi, & eos captos honorifice & reverenter fecit custodiri. Notandum tamen Decanum non alia de causa captum fuisse, licet latenter & in quibusdam manifeste multoties contra Dñm suum egisset, nisi quod eo tempore Civitas quæ aliquantulum turbata erat, ejus consilio & machinatione magis turbaretur, & contra Dñm Archiepiscopum impetuose commoveretur. Postquam enim contra se nullum civium

im-

imper
num
integ

5

cidit
na in
eur
perm
debu
pers,
argue
supra
mend
mavi
tis ac
boran
dixiss
cibus
manu
liter
Card
quam
rogat
sui g
Regis
à pra
in eo
omni
tum
clesia
datun

impetum de eorum captione ortum fuisse comperit, Decanum protinus solvit, & eum honore & omnibus suis rebus integre & laudabiliter investivit.

Item de eodem.

5 **I**Nterea non multis evolutis diebus Doñm. *Guidonem* Romanæ Sedis Cardinalem & Legatum accidit Compostellam venisse, & Archiepiscopum cum magna indignatione ad rationem posuisse, utpote scire volens eum tam iniquum & tam periculosum genus culpæ fieri permiserat, præsertim cum forma & exemplum aliis esse debuerat. Cui Archiepiscopus hujus culpæ sicut erat expers, libera respondens fronte, id facti cujus à Cardinali arguebatur, non suo sed Regis consilio & instinctu, sicut supradictum est, factum fuisse, & à nullo nisi ab eo emendari posse in præsentia Cardinalis coram omnibus affirmavit. Denique utriusque partis sermonibus inter se collatis ad Regem se iturum promisit, & cum eo pro posse laborare ut Bernaldus à captione solveretur: quod cum Regi dixisset, & eum ut Bernaldum solvi mandaret multis precibus rogavisset, Rex multum iratus jussit Bernaldum in manu Munionis Vallibriensis Episcopi illico tradi, & fideliter custodiri, affirmans nec per Archiepiscopum, nec per Cardinalem, nec per aliquem alium nisi per se ipsum unquam solutum iri: ipse enim tampe & inhonestum putabat rogatu & precibus alterius illum esse solvendum, nisi solâ sui gratia qui eum capi jusserat: ubi autem jussum & velle Regis ita sicut ipse præceperat factum fuit, non longe post à præfato Cardinali *Legione* Concilium celebratum est, & in eo judicatum quatenus Dñs. Archiepiscopus Bernaldum omnibus quæ in captione amisserat investiret, & sic investitum pro Canonico & Clerico suo juste & canonice in Ecclesia sua judicaret: quod simul ac velut judicatum & laudatum fuerat, Archiepiscopus ad plenum complevisset,

Anno 1134 licet omnem Bernaldi pecuniam, quæ ei ablata fuerat; Rex callide & ingeniose habuisset, tamen sicut pius & misericors pater Bernaldum sibi reconciliavit, & omnibus illis quibus secundum præceptum Cardinalis & ejus Concilii investiri debuit, eum fideliter ac inreprehensibiliter integravit. Hujus denique rei sic sine habito omni controversiæ varietas, omnisque discordia atque contentio quæ inter eos fuerat, ut supradictum est, ita sedata atque sopita est, ut etiam ipse Bernaldus nullum post Deum patrem ac Dñm. sibi cognosceret, & affirmaret, nisi Domnum Didacum Compostellanum Archiepiscopum, utpote ad memoriam reducens omnia quæ sibi à pueritia Archiepiscopus exhibuerat beneficia.

Carta commutationis. Cap. 40.

EGO Fernandus Comes filius Comitis Domni Petri Froylazari, & Domnæ Urracæ Froylazi, (1) & omnis vox mea vobis Domno Didaco Compostellanæ Sedis Archiepiscopo & Clericis & Canonicis ejusdem Ecclesiæ facio scripturam commutationis & textum firmitatis & cambiationis de meâ portione Ecclesiæ S. Mariæ de Transmonte, etiam & de alia portione S. Pelagii de Lenes unde jam habetis aliam portionem de sorore mea Enxemena Petrizi, quam pro remedio animæ suæ B. Jacobo Apostolo dedit, quam siquidem prædictam nostram octavam cum omnibus adjunctionibus earum ubicumque invenire potueritis per omnes suos antiquos terminos, & cum omni creatione in *Transmonte*, & in *Amaca*, & in *Valeyron*, & in terra de *Nogia*, & in *Navaria*, & in *Pistomarchos*, & de Sto. Jacobo usque ad mare, quam habeo de successione matris meæ Doñæ Urracæ, & de avo meo Comite Doño. Froylazi
Arias,

(1) Prima uxor Comitis Petri de Trava.

Arias; & de avo meo Arias Tedonzi, & divisi cum Anno
fratribus meis Veremundo Petrici, & Comitissa Domna 1134
Lupa, & cum sobrino meo Sancio Sanchizi, qui acceperunt suas portiones, & divisiones in aliis terris, & ego solus accepi totam istam; & modo coram omni concilio presentibus illis concambio vobiscum & contramuto ab omni integritate pro Villa vestra propria & hereditate vocata S. Eolalia de *Lubre*, & S. Tyrso, & S. Marina, & S. Petro de Ceruales cum omnibus adjunctionibus & appenditiis suis, præter L. homines villanos utriusque sexus quos mihi retineo ad populandum illam meam Villam *Sawardes*. Ab hac præfenti die & deinceps habeatis, possideatis & omne velle vestrum de his omnibus quæ vobis do faciatis vos & omnes successores vestri in perpetuum. Si quis autem, quod fieri minime credo, contra hanc scripturam commutationis & textum concambiationis ad irrumpendum venerit, vel venero, quisquis fuerit, pariat vel patriam vobis Archiepiscopo Domino Didaco & Clericis ac Canonicis ejusdem Ecclesiæ vel voci vestræ eandem hereditatem & creationem duplatam vel triplam, & sit excommunicatus, & maledictus, & exolvat vobis vel voci vestræ X. auri talenta, & hoc meum factum semper sit firmum. Facta cartula commutationis III. Nonas Octobris Era *II. C. LXXII.* * Ego *Fernandus Comes*, quod sponte dō & contramuto & concambio, proprio robore confirmo. *Comes Dominus Munio Pelaiizi conf. Comitissa Dña Lupa Petrici conf. Veremundus Petrici conf. Sancio Sanchizi conf. Urraca Petrici conf. Comitissa Dña Geloyra Petrici conf. Ilduara Petrici conf. Abbas Doñs. Suarius de Cinis conf. Abbas Doñs. Martinus de Moyramē conf. Petrus Gutierriçi conf. Joannes Gutierriçi conf. Froila Atassici conf. Sarracenus Munizi conf. Arias Munizi conf. Gunfalus Menindici conf. Rudericus Abbas Monasterii de Antea-*

*
Anno
1134

al-

Anno altaris conf. Petrus Abbas Monasterii S. Martini conf.
 1134 Joannes Abbas Monasterii S. Petri de Foris conf. Petrus
 Abbas de Monfontio conf. Veremundus Vallibriensis Ar-
 chidiaconus conf. Gumsalus Prior de Nemenio conf. Alois-
 tus Abbas de Villar Romazi conf.

*Hoc est placitum super Scripturas & Culmelos S. Mariae
 de Transmonte.*

2 **E**RA M. C. LXXII. & quot XV. Kal. Nov.
 Ego Comes Fernandus Petrici cum filiis &
 filiabus meis, & omnis vox mea vobis Domino Didaco Dei
 gratia S. Jacobi Archiepiscopo & Clericis ejusdem Eccle-
 siae, vel voci vestrae, facio pactum & placitum firmissimum
 super scripturas & culmelos de S. Maria de *Transmonte* &
 de S. Pelagio de *Lenes*, etiam & de nostra criatione ibi in
Transmonte, & in *Amaea*, & in *Valeyron*, & in S. Chris-
 tina de *Noya*, & de *Pissomarchos*, & de S. Jacobo usque
 ad mare quae mihi evenerunt in divisione, partitioneque
 inter meos fratres & sorores, quos vobiscum contramutavi
 & concambiavi pro hereditate & Ecclesiis & creatione de
Lubre praeter L. Villanos quos mihi reservo ad popula-
 dum meam Villam de *Savardes*, unde damus vobis illas
 Scripturas quas habemus, & desuper facio hoc placitum,
 ut si magis invenire potuero de vobis fideliter, & si in-
 venire non potuero, & in aliquo tempore inventae fuerint,
 aut vobis dentur, aut invalidae contra vobis habeantur &
 sine robore consistant: quod si mentiosus fuero & placi-
 tum non complevero, pariam vobis vel voci vestrae quod
 in contentione misero duplatum, & desuper X. talenta
 auri: hoc scriptum semper sit firmum. Ego Comes Fern-
 nandus & omnis vox mea hoc meum factum conf. Petrus
 Gutierrez conf. Sancius Sanchizi conf. Comes Munius
 conf. Comitisa Doña Lupa Petrici conf. Veremundus
 Pe-

Petrici

3

Transmonte
 gram
 tunc
 petra
 cas p
 sit, si

Post
 memo
 tim ip
 super
 bus m
 tamen
 bat,
 cumq
 piscop
 venier

Dñs.

R

In
 fr
 Apost
 necess

Petrici conf. Suarius Abbas Ciniensis Monasterii conf.

Anno
1134

De Petro Infantione.

3 **J**uxta idem igitur tempus Dñs. Compostellanus quendam portionem Ecclesiæ S. Mariæ de *Transmonte* videlicet de duabus partibus quartæ VI. integram ad Dei & suæ Ecclesiæ honorem à Petro Infanzone tunc temporis ituro Jerosolymam provide & sagaciter impetravit, & pro confirmanda testamenti donatione III. marcas puri argenti ei in robore charitative & alacriter concessit, sub Era M. C. LXXII. * 2. qt. VIII. Kal. Decembris. *

Anno
1134

De morte Bernaldi. Cap. 41.

Pacificato itaque Compostellano Archiepiscopo cum Bernaldo, & finitis inter se universis culparum odiis post omnia quæ Bernaldo fuerant, sicut paulo jam superius memoravimus, juri suo restituta & fideliter integrata, statim ipse Campanias inauspicato intravit partes, & flatu superbiæ sicut prius tumens Dñm. Compostellanum omnibus modis occulte iterum adversabatur & impugnabat: sed tamen omnia quæ Bernaldus de Archiepiscopi odio ferebat, proculdubio omnes falsa & non vera esse æstimabant: cumque celeri cursu *Burgos* venisset, adhuc erga Archiepiscopum corde turbatus, in eadem Civitate divino interveniente judicio, proh dolor! mortis debitum persolvit.

Dñs. Compostellanus tunc temporis misit Nuntios suos Romam; & has literas Dño. Compostellano inde detulerunt. *Cap. 42.*

Innoentius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Quia filius pius matris suæ in necessitate possita oblivisci non debet, mirari nos non desti-

Bbbb

ti-

Anno ^{A134} *tinus quoniam tanto tempore S. R. E. ministrare solatia distulisti. Veruntamen quoniam diversis occupationibus inretitum te fuisse accepimus, quod non voluntate, sed necessitate factum est, ex Apostolica mansuetudine indulgemus: credimus enim quoniam tantus est fervor tue dulcedinis, ut si tempus & facultas tibi suppeteret, profecto nihil deesset Romana Ecclesia quod tua liberalitas non suppleret. Affectum ergo tue charitatis propensius attendentes pro exeniis à devotione tua nobis transmissis grates referimus: magis etenim voluntatem quam facultatem attendentes, prædecessorum nostrorum inherendo vestigiis personam tuam vera in Christo charitate diligimus, & volumus honorare, & si qua forte emerferint, quoniam mundus in maligno positus est, & homines pravi sunt qui honori B. Jacobi vel personæ tuæ contraire nitantur, nos profecto parati sumus & quæ tibi adversantur Apostolica auctoritate repellere, & eos qui eundem locum B. Jacobi diligunt affectione paterna fovere. Tua itaque interest, ita in B. Petri servitio & amore persistere, ita te devotum & humilem B. Petri filium in omnibus exhibere, ut magis ac magis in tuis opportunitatibus exaudiri à Sede Apostolica & honorari merearis. Dat. Pisis.*

Hæ sunt literæ Salmanticensis electi ad Dñm. Compostell.

Cap. 43.

Reverendissimo Dño suo Didaco Compostellano Archiepiscopo, Berengarius Archidiaconus & Imperatoris Cancellarius, salutem & obedientiam. Notum sit paternitati vestræ, me à Salmanticensi Clero & Populo honorabiliter susceptum, & iuste canoniceque electum fuisse præsentem Archiepiscopo Toletano cum duobus Episcopis Segoviensi scilicet ac Scemorensi, quos mecum Imperator illuc misserat. Restat igitur ut die certo ad vos veniam ordinandus & consecrandus, aut si forte negotio aliquo exigent-

gente ad partes nostras appropinquaveritis, literis vestris mihi notificare curetis. Valete.

Hæ sunt literæ Cleri & Populi Salmanticensis Ecclesiæ ad Compostellanum destinatæ.

2 **R**everendissimo Dño suo Didaco Compostellano Archiepiscopo Clerici Salmanticenses & populus salutem. Ne vestram lateat quod modo fecimus prudentiam, vobis notificare rectum esse duximus, nos Doñm. Berengarium, Archidiaconum & Imperatoris Cancellarium, elegisse juste & canonice, quem nobis Imperator misit cum Toletano Archiepiscopo & duobus Episcopis, Segoviensi scilicet & Scemorensi. Istud autem idcirco fecimus quoniam ille Petrus in electione sua minime confidere ausus defecit; eum denique Ecclesiæ regendæ inutilem prorsus esse cognovimus: in cujus quoque Berengarii justam electionem jam pridem omnes concordēs fuimus, & Legione ipsum Imperatori, Cardinali, Toletano Archiepiscopo petivimus, quem concessum nobis illi tradiderunt. Sed quod Comitis Petri Lupi timore tunc ausi non fuimus, modo miserante divina pietate perfecimus. Hunc igitur vestræ mittimus paternitati, quatenus ipsum benigne suscipiendo ordinetis & consecretis. Valete.

Literæ Toletani ad Compostellanum.

3 **R**everendo utinam propitio, R. Primas Hispaniarum Toletanæ Sedis Archiepiscopus, cum Coepiscopis P. Segoviensi, & B. Zamorensi, Doño. Didaco Compostellano Metropolitæ salutem & dilectionem. Quid actum sit in vestra Salmanticensi Ecclesia sub testimonio & præsentia nostri, & qualiter post suam tam longam miserabilem viduitatem, eam visitavit oriens ex alto, rectum esse duximus vestræ dilectioni significari: quippe cum

Anno 1134
 vestræ specialis suffraganeæ tam necessario proventui specialius vos oporteat congratulari : scitote itaque quia nulla interpretatione verborum satis vobis exprimere possumus in quanta calamitate, sub qua gemebunda oppressione invenimus illam vestram Ecclesiam cum venissemus ad eam delegati ab Imperatore, qui auditis tot & tantis incommoditatibus illius Ecclesiæ misit nos ad urbem cum electo Berengario quem ipsi Salmanticenses elegerant in urbe Legionensi per electos Nuntios, scilicet per Archidiaconem, per Priorem, & Archiscolam, & cum consensu Imperatoris, & cum assensu G. * Romani Legati. Suscepto illo à me cuius Archidiaconus erat, adduximus electum ad urbem : susceperunt eum honorifice prædicti electores, & totum Salmanticense Concilium cum hymno Ambrosiano perducentes eum ad altare, excepto quodam homine absolute simplici, tali, qualem modo vobis exponere non quaerimus, & exceptis quibusdam perpauca complicibus illius, qui cum sub umbra & imagine cujusdam pervasoriae & sacrilegæ electionis incathedraverant, ut sub tali occasione bona & patrimonium Ecclesiæ possiderent : sed Deo gratias prævaluit major & sanior numerus, ne dicamus pars, quia si affuissetis, quod nos maxime optaremus, totam Civitatem integraliter concordare videretis. Insuper quamvis cognovissemus illam laicalem & imaginariam electionem omnino umbram esse & falsitatem, tamen ut satisfaceremus intrusoribus laicis, & absolute simplici intrusso præsentavimus ei iudicium in vestra vel in Romana Curia. Cumque ipse in priori conventu respondisset se ad audientiam egressurum, qui per annum & eo amplius se occultaverat, ad ultimum tamen penitus defecit. Quod cum vidissent Clerus & cives illo reprobato susceperunt istum quem elegerant, unde nos qui rem totam ex toto cognovimus, vestræ consulimus dilectioni, ut istum suscipiatis & quæ nobis

*
 Gual-
 teris.

bis inc
 Sigilo
 bebam

Li

4

chiepif
 ni vac
 & diu
 viduat
 est con
 mantio
 Bereng
 Cardin
 quem
 riam r
 Lupo,
 adifica
 dictum
 rium n
 tum,
 ipsius
 mantio
 tioni o
 quo mi
 suscipi
 collegio
 Ha
 confec
 runt c
 Tuden

bis incumbit necessitas, ordinetis & consecretis. Valete. Anno
 Sigilo Scemorensis signavimus has literas, quia non ha-
 bebamus ibi nostrum. 1132

Literæ Imperatoris ad Archiepiscopum destinatæ.

4 **A.** *Dei gratia Hispaniarum Imperator, Venerabili patri Doño. Didaco Compostellano Archiepiscopo sic occupatione detineri Marthe, ut possit orationi vacare Marie. Audistis sepiissime Salmanticensis Ecclesie & diuturnam oppressionem & calamitosam proprii pastoris viduationem, quod non aliorum quam mea ac vestra certum est contigisse negligentia. Concilio enim Legionensi Cleri Salmanticensis & populi elegantiores aliorum consensu Dominum Berengarium Archidiaconum, Ecclesie sue rectorem mihi, Cardinali, & Toletano Archiepiscopo obnixè petiverunt: quem nos ipsis libenti animo concessimus: quia vero plenariam res tunc efficaciam non habuit, impediente Comite P. Lupo, tandem miserandum illius Ecclesie quam pater meus edificaverat clamorem perferre amplius minime valens, prædictum Berengarium familiarem, ut nostis, & Cancellarium meum Salmanticam misi, virum honestum ac discretum, cujus quoque reformanda & regenda Ecclesie ut ex ipsius indole perpendi poterat, utilem: Eum igitur à Salmanticensibus justè & canonice electum vestre mitto discretioni ordinandum & consecrandum. Vos autem quis & à quo mittatur considerando, ipsum benigne & honorabiliter suscipiatis, & honorabilius remittatis, quoniam eum in collegio vestro manere modicum gaudere non debetis.*

Hæc sunt nomina Episcoporum subscripta qui in ejus consecratione in Ecclesia B. Jacobi tunc temporis interfuerunt cum Dño. Didaco Archiepiscopo, G. Lucensis, P. Tudensis, Ennecone Abilensis, B. Cemorensis.

Anno

1135

Hoc est juramentum quod ipse fecit super Altare B. Jacobi.

5 **E**GO Berengarius, Sanctæ Salmanticensis Ecclesiæ nunc ordinandus Episcopus, subjectionem & reverentiam & obedientiam à SS. Patribus constitutam secundum præcepta Canonum Ecclesiæ B. Jacobi rectoribusque ejus in præsentia Dñi Archiepiscopi D. perpetuo me exhibiturum promitto, & super sanctum Altare propria manu confirmo.

De tabula retro Altaris facta. Cap. 44.

Dominus Compostellanus honorem suæ Ecclesiæ summa intentione augere & decorare tam in prosperitate quam in adversitate volens, quamdam retro Altaris B. Jacobi tabulam pretiosam & optime antiquitatibus laboratam, cujus opus materiam superabat, sicut alia multa ornamenta prius eidem Ecclesiæ contulerat, eodem tempore mirabiliter incœpit, & multo mirabilius consummavit.

Literæ Roma destinatæ Compostellano Archiepiscopo.

Cap. 45.

InnoCentius Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Didaco Compostellano Archiepiscopo salutem & Apostolicam benedictionem. Noverit tua dilectio quia & personam tuam fraternam charitate diligimus, & tuis petitionibus cum honore Ecclesiæ benigne volumus impertiri assensum. Verum sciendum est, quia sicut Sedes Apostolica aliis Ecclesiis sua jura non querit auferre, ita etiam quæ suæ suat non debet amittere: quia ergo Sacris Canonibus continetur, ut à proprio Metropolitanò quisque suffraganeus consecratur, æquum esse cognoscitur, si hoc ipsum in persona Legionensis electi suo ordine conservetur: præsertim cum frater noster R. Toletanus Archiepiscopus pro eo quod Ariam Legionensem Episcopum absque mandato S. R. Ecclesiæ, cujus erat suffra-

84-

ganeus
sus offi
nostra
Equan
cultatib
volumu
Capella
Ecclesia
existit,
rei exp
ut vide
fratribu
missum
restitui
tioni tu
lentiam
tum Pij

Literæ

G.
co Dida
frequent
pellanus
raverit,
operis p
ut qui g
percipia
nus eun

INter
torii
tulit Ec

ganeus, consecrare presumpsit, fuerit ab Episcopali suspensus officio: & idem consecratus pro eadem offensa in manu nostra Episcopatum per insignia pontificalia refutaverit. Equanimiter ergo ferat tua fraternitas, si huiusmodi difficultatibus jus B. Petri minuendo materiam ministrare non volumus. De cetero filium nostrum P. Fulconem Ecclesie tue Capellanum, qui pro tuo honore atque servitio in Romana Ecclesia saepius laboravit, tibi que valde fidelis & devotus existit, tua benignitas attentius habeat commendatum: cuius rei experimentum in hoc ad presens volumus comprobare, ut videlicet ea quae de redditibus Capellaniae suae sibi sunt à fratribus imminuta, sicut per te & ipsos ei dicitur esse promissum, ipsi absque majori dilatione equa recompensatione restitui facias; nos autem de his quae eidem contulisti devotioni tuae grates referimus, & ut coeptam erga eum benivolentiam lato & meliori fine perficias pariter deprecamur. Datum Pisis VI. Kal. Januarii. *

Auno
1135.

*

Die 27

Decemb

An.

1135.

* Gui-

do.

Anno

1136

Literas Cardinalis Roma Compostellano Arch. destinatas.

G. * Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis Diaconus, Apostolicae Sedis legatus, venerabili fratri & amico Didaco Compostellano Archiepiscopo salutem. Quam frequenter & quam devote P. Fulco Ecclesiae B. Jacobi Capellanus sicut bonus & utilis filius pro tuo servitio laboraverit, & nos aperte cognoscimus, & tu per exhibitionem operis potuisti plenius experiri. Quia igitur ratio postulat, ut qui gratum alicui impendit obsequium, dignum ab eo percipiat beneficium, dilectionem tuam rogamus, quatenus eundem P. quia (cetera desiderantur.)

De conspiratione facta. Cap. 46.

INter cetera incommoda, sive adversa, quae in suis pastoribus Deo jugiter fervientibus Compostellana pertulit Ecclesia, D. venerabilis memoriae divina clementia

Ar-

Anno 8138 Archiepiscopus moribus decoratus, necnon literis ornatus, insinuit plurima, & maxime à XXX. anno sui Archiepiscopatus, & supra, quando omnia membra sua exhibebat Deo justitiæ arma. Unde quidam Philosophus: Qui studiis improborum vivere conantur dissimiles, vix in mundo valent esse quieti & felices. Hic itaque Ecclesiam suam adeo feliciter decoravit, & moribus instruxit, ut quanto luna stellis lucidior existit, tanto eam, præter Romanam universæ Ecclesiæ in terra peregrinantis Dñam. & præter alias huic consimiles, in cunctis Dei gratia clarissime exaltavit; necnon etiam Canonicos quos sine bona morigeratione & omni sale sapientiæ conditos invenit, incultas eorum mentes imbre doctrinæ rigavit, & quosdam sibi acquiescentes doctrina & operatione conspicuos divina clementia reddidit. Hæc autem incommoda sive adversa prædicto Archiepiscopo illata idcirco memoriæ & literis mandavit, ut quoniam perire fragili poterant memoria, vivaci conserventur litera, & successores solícite sibi caveant; quia secundum Gregorium, minus feriunt jacula quæ ante sunt pravisa.

2 Non manet ambiguum, immo plerisque declaratum, eo quod quidam Canonorum simili zelo seducti Patriarcharum contra fratrem suum, velut contra Christum, prædictum egregium Archipresulem Dñm. eorum & patrem spirituales deponere nulla exigente ratione machinati sunt. Hi autem non de quibuslibet Canonorum fuerunt, verum hi præcipue quos pater venerandæ memoriæ pro filiis adoptaverat, & adeo honoribus ac dignitatibus provexerat, quod in prosperitate temporali nemo eis sui ordinis in Hispania æquipollebat. De his proculdubio credebatur, quod nulla unquam adesset status humani mutabilitas, nulla temporis licet prolixo adesset diuturnitas, per quam memoria eorum ejus excideret benignitas; sed velut una ovis mor-
bi-

bida
minor
niam
ficere
bis m
♣ CA
runt,
fectu
Sacer
consili
Dñm.
sic illi
ves fac
cut fer
rectas
impon
quod
nisi illi
die Ve
quitus
rum g
la inn
quonia
pitalem
Dñm.
versus
tum in
tem de
rum le
maret,
nencia

bida contaminat gregem, sic pravi consiliis & nefandis
 minorum Canonicorum fere corrumpunt societatem: & quo-
 niam hæc quæ sub lingua doloseolvebant, satagere & per-
 ficere non poterant, allicientes blandis & fraudulentis ver-
 bis magnam partem civium, more sirenum, *adversus Dñm.*
 & *Christum* ritu judæorum & gentium in unum convene-
 runt, ut quod ii majores consilio disposuerant, cives ef-
 fectu consummarent. Et sicut in Christi Jesu prodicione
 Sacerdotes, & Judæi consilio præcesserunt, & post gentes
 consilium consummaverunt; quia Pharisei gladio linguæ
 Dñm. hora tertia crucifixerunt, & gentes opere hora VI:
 sic illi majores muneribus & consilio præcesserunt, & ci-
 ves facto peregerunt, quod postea rei probavit exitus, si-
 cut seriatim dicitur in sequentibus. Tunc pristina jura, &
 rectas institutiones subvertentes, legesque voluntarias urbi
 imponentes, quemdam civitatis Villicum admonuerunt, ut
 quod suum erat, & justo judicio datum, non acciperet,
 nisi illi communi consilio decrevissent, & in unoquoque
 die Veneris ad Ecclesiam, auctarium puldrorum (1) anti-
 quitus vocitatum, armata manu euntes cum diversis telo-
 rum generibus reos innoxios censentes vivificabant, & col-
 la innocentium premebant. Hoc autem ideo faciebant,
 quoniam sic juramento concatenati erant, ut non solum ca-
 pitalem sententiam Villicum subire fecissent, verum etiam
 Dñm. & patrem reverendum secundum conspirationem ad-
 versus eum factam unanimiter lapidarent. Post hæc juramen-
 tum in platea palatii invitum & omnibus modis resisten-
 tem dedere coegerunt, ut decreta sua & voluntarias eo-
 rum leges non frangeret, & in tempore suo manenda fir-
 maret, data conditione ut si cives jura & omnia sibi perti-
 nentia violenter retinerent, bina vel terna advocazione Ar-
 chie-

Cccc

chie-

(1) Vide pag. 42. & T. mo præc. pag. 224.

Anno 1136
 chiepiscopi in concilio facta, nisi se emendarent, perjuri-
 um & corporis damnum incurrerent, & omnia quæ eum
 decebant Villicus ejus sine eorum advocacione exigeret; &
 è converso, si summus Pontifex juramentum scriptum non
 servaret, & quæ eorum essent retineret, vinculis perjurii non
 careret. Summus autem Pontifex juramentum omnimodo
 custodiens à perjurio exitit immunis; & illi perjurii sunt
 conligati vinculis, quoniam non pluribus decursis tempo-
 ribus sua jura ac debita deinceps sicut prius retinuerunt,
 & Sacramentum juramenti datum fregerunt, & sic inde-
 terius exigentibus meritis juste inciderunt, sicut dicit scrip-
 tura: *Qui in sordibus est, sordescat adhuc*, quos pater cle-
 mentissimus, ut decet bonum pastorem, lucris animarum
 inhiantem decies ac vigesies in Concilio advocavit, atque
 ad rationem posuit, ut tanti juramenti memores essent, &
 sua ei sicut juraverant non denegarent: ipsi autem non tan-
 tummodo sua retinuerunt, verum etiam juramentum fran-
 gentes difficillime peccaverunt. Quid plura? Archiepisco-
 pali nomine signatus erat, sed honore alienus manebat.

3 His demum peractis celeriter ad Imperatorem eun-
 tes occulte cum eo colloquium habuerunt; &, quod hor-
 rendum est cogitatione, nedum admirandum actione, im-
 mensa munera, scil. tres mille marcas argenti Imperatori
 fraudulenter voverunt, ut pater illustrissimus & multorum
 indigentium baculus, honorem amitteret, & perpetuo exi-
 lio relegaretur. Quo audito Imperator succensus plurimo
 auri, argentique metallo, arcessitis Optimatibus, & Cu-
 riæ suæ Comitibus, de ejus abjectione & honoris priva-
 tione qualiter & quo modo, & quibus auxiliis eum expel-
 lere posset, diu solícite tractavit. Tunc Comites & Epif-
 copi præsentés Imperatori consuluerunt, ut pro Cardinale,
 scil. *Guidone* nomine, legato Romanæ Ecclesiæ, quem jam
 be-

bene
 visitat
 decem
 omni
 lico si
 clesiar
 cepit
 copi
 tracta
 Cardi
 negot
 & fav
 tam
 tere,
 inven
 sum
 cum
 cum f
 notur
 negot
 sermo
 conla
 nec
 grare
 sent
 sum
 non
 cum
 ibiqu
 nifin
 fercu

bene noverat , & nondum biennio transacto (1) Hispaniam
 visitaverat , & cui non erat cordi in partes Hispaniæ per
 decem annorum decursum venire , sine mora , & remota
 omni occasione dirigeret. His peractis Cardinalis Aposto-
 lico suggerente jussu Imperatoris veniens occidentalem Ec-
 clesiam vilitavit , quem Imperator in Curia sua honeste sus-
 cepit , & de honoris expoliatione & fraudulenta Archiepis-
 copi depositione convocatis Curia suæ familiaribus sedule
 tractavit , & noctibus atque diebus longum consilium cum
 Cardinali duxit. Tunc Cardinalis perpendens intra se , hoc
 negotium fieri juste non posse nisi Apostolico præcipiente
 & faventibus majoribus Romanæ Curia , dixit quod in tan-
 tam & tam honestam personam non auderet manum mit-
 tere , quoniam nullam causam depositionis dignam adhuc
 invenerat : & licet inveniret , Papa ignorante sibi commis-
 sum non erat. Hoc audiens Imperator moleste sustulit , &
 cum Cardinale consiliatus fuit , ut quemdam suum Cleri-
 cum facundum *Boso* nomine nuncupatum , Apostolico & suis
 notum Romam dirigeret , & circa consilium Papæ super hoc
 negotio faceret. Quo audito Imperator licet cum piguit ,
 sermoni ejus acquievit , & ut Cardinalis dixerat sic fieri
 conlaudavit. Interim Imperator Cardinali intimavit , ut do-
 nec *Boso* Roma rediret , universas Hispaniæ Ecclesias pera-
 graret , & Pastores regimen animarum tenentes ut interes-
 sent Concilio admoneret. Cujus consilio Cardinalis assen-
 sum præbuit , & Pontificatus atque Archiepiscopatus , nec-
 non & Abbatias circumire cœpit , & post Compostellam
 cum magna pompa & longo ordine famulorum intravit :
 ibique XV. dierum spatium mansit , & Archiepiscopus serene-
 nissimæ memoriæ dignus , & innumeris epulis , & regalibus
 ferculis cum humiliter & cum magna reverentia procuravit.

Cccc 2

Qui-

(1) Scilicet anno 1134. ut cap. 39. num. 5. patet.

Anno
1136

Quidam autem Canonici spurcissimis cogitationibus pleni, & edaci livore percussi, adeo auribus Cardinalis diu, noctuque super Archiepiscopo susurrabant, quod vix legatum Romanæ Ecclesiæ sumere cibum sinebant, & omnes amici Archiepiscopi stupebant, quid hæc tanta consilia tam diu, tina portendebant.

De violata Ecclesia. Cap. 47.

INterea abeunte Cardinali quidam laici consilio quorundam Canoniconum provocati, quos inter ceteros Canonicos dignitatibus & honoribus, ut prædictum est, adoraverat, & ut filios Kharissimos reputabat, qui jam conspirationem diu meditatam adversus Archiepiscopum fecerant, cum jam amplius pestiferum consilium à præfatis Canonicis exortum celare non possent, quod non sine magna prodicione abominabiliter consiliati fuerunt, abominabilibus operibus eructaverunt, & posteris & successoribus nefandum exemplum reliquerunt, & in hereditatem Dei, scil. in Ecclesiam B. Jacobi, venerunt, & sicut dicit David templum Dei violando polluerunt, & qui deberent esse Ecclesiæ excubatores atque defensores, facti sunt ejus destructores atque invasores. Quadam enim die dum præfatus pater gravatus ægritudine & senio, finito prandio sub quarto idus mensis Augusti in Era I C LXXIV. (1) in lecto secundum morem quiesceret, Villielmus Siginides, hujus prodicionis maximus incentor, existimans quod dormiendo liberius eum ignorantem cum aliis nefandis suffocare posset, nec in civitate esset qui factæ conjurationi resisteret, coadunata epulorum & glotonum & ebriorum immanitate, & mag-

(1) *Codices Eram* habent MCLXXV. Anno 1137. Sed que præcedunt & sequuntur Era faciunt I. CLXXIV. anno 1136. Concilium quippe eo anno à Cardinali indictum (cap. præc.) in eodem celebratum. De illo autem statim sermo cap. 49. Idem constat ex consecratione Epi. Casaraugustani in eodem Concil. facta (anno 1136.)

magna
aliis
venit
nando
corum
quid f
nienti
terrog
gregat
rent,
pidare
& dor

2

tavit,
dum n
nifices
nibus
credet
ter an
quo d
Hunc
tor ne
nus tu
sit, &
tium a
palatii
armoru
do per
coeper
adverf
bant,
nis cla

magna civium parte , armata manu infimul cum omnibus aliis cum jaculis , fustibus , & gladiis , & innumeris telis venit per medium Civitatis , & intravit in Ecclesiam fulminando , & lingua & manu terrendo. Quidam autem Canonico- rum ignorantes ad quid armata manu venirent , & ad quid faciendum anhelarent , perturbati tanto strepitu venientium , & impetu armatorum , quosdam eorum interrogaverunt , & respondentes dixerunt quoniam congregati fuerant ut Curiam Archiepiscopi violenter invaderent , & cum dormientem & suæ perniciæ ignorantem lapidarent , & omnes sibi faventes in ore gladii perderent , & domos faventium funditus diruerent.

2 Tunc quidam repente veniens , illum à somno excitavit , & corpus suum esse dilacerandum & gladiis secundum ni evaderet , nuntiavit. At ille animadvertens illos carnifices , & sanguinem suum sitientes nunquam lassisse , omnibusque modis eis profuisse , non tantummodo nuntiantî credere noluit , verum etiam verbis redarguit. Iterum alter anhelando venit , & sermonem priori similem narravit: quo dicto celeriter rediens januam post se claudi præcepit. Hunc redeuntem prædictus Villiclmus magni doli commentor nequissimus , ultra portam invenit , & crinibus ejus manus turpiter injiciens , caput Clerici ordinati gladio percussit , & vulneratus & percussus vix præ manibus sese cadentium ad altare B. Jacobi aufugere potuit. Tunc ad januam palatii cum securibus & ascis , & ensibus & omni genere armorum accedentes , adeo impellendo & portam tundendo percusserunt , quod sudores ad instar fluminis manare cœperunt , nec ingredi unquam potuerunt : unde non aliter adversus venerandum patrem fremebant & dentibus stridebant , quam leones qui longam famem patientes in cavernis clausi , & ferreis vinculis colligati , visis animalibus ul-

lu-

Anno
136

lulant , & carnibus animalium fauces replere desiderant. At ubi per inferiorem pallatii portam ingredi non potuerunt, per Ecclesiam B. Jacobi ascendentes januas palatii superiores cum bipennis & ensibus fregerunt , & descendentes in domos soleratas , ita præ pondere & armatorum multitudine tremendo sonuerunt folia , ut sonant fulgura & maxima cæli tonitrua. Tunc quidam Canonicus superna clementia allatus , vir & reverendus , Archiepiscopum admonuit, ut fugam iniret , vel ad altare B. Jacobi Apostoli confugeret , alioquin à carnificibus & ebriosis in eodem die acerrimum genus mortis subiret. Quo audito velociter exurgens & strepitus pedum superius ambulantium audiens , Canonico prædicto & aliis similia nuntiantibus , fidem adhibuit , & ut in lecto procumbebat tantummodo ejusdem Canonici capa coopertus , & in manibus duorum Canoniorum fultus abire cœpit invitus.

3 Illi autem ignominiosi membra & esca diaboli facti, Archiepiscopum abeuntem , & fugientem per plateam videntes omnes in foliis desuper stantes , unanimiter projecerunt in eum lapides , & usque ad altaris B. Jacobi introitum insequuti sunt senem venerandum cum densitate lapidum & multitudine saxorum : cum tanta siquidem crudelitate & feroci asperitate lapides & saxa post Archipræsulem gloriosum à manibus sceleratorum volabant , quod lapides chori B. Jacobi collidentes & frangentes , in arenam redigebant , quorum nefandorum unus in scapulis religiosum patrem percussit , ictu cujus à manibus Canonicorum sese deferentium lacrymabiliter cecidit : quem celeriter plangendo elevantes ad altare B. Jacobi venerandum , ubi corpus ejus est reconditum gloriosum & mirificum ubique terrarum , Archiepiscopum detulerunt , eumque sub cimborio altaris ponentes , januas altaris firmiter clauserunt,
ibi-

ibiqu
ferico
Augu
irrog
virtut
yus ,

4

ta fu
ceteri
bi pe
& m
taris
ante
venier
latenu
striden
quem
emiter
fessus
de pro
patren
te era
de pa
beret.
rum c
cum e
vit ,
mitig
chiep
nefand
bus ,

ibique obsessus & clausus formidabat ; attamen in Dei misericordia sagaciter confidebat , quia non immemor illud Augustini in armariolo cordis reconderat : Quidquid iustus irrogatur ab iniquis , non est poena criminis , sed examen virtutis : nam bonus est liber , licet seruiat ; malus est servus , licet voluntatem suam quandoque perficiat.

De rapina indumentorum.

4 **I**Nter hæc agendo quidam proditorum in Camera Archiepiscopi descenderunt , & indumenta sua , & Canonicorum cum eo manentium rapuerunt , & ceteri ad lapidandum Archiepiscopum sub altare B. Jacobi perrexerunt : hoc autem factum citius ita complentes & manibus plaudentes , cordeque latantes , ad portam altaris pervenerunt : postquam autem cum omnibus armis ante januas ferreas altaris cuncti congregati fuerunt , & inveniētes portas obseratas & trabibus firmiter clausas , nullatenus ad altare ingredi potuerunt , furentes & dentibus stridentes , super opus ejusdem Ecclesiæ ascenderunt , ut quem inferius occidere non potuerunt , lapides superius emitendo in mortem præcipitarent ; qui cum sub altari obsessus maneret , quidam burgenses concordiam simulantes de proditione sua se dolere ostendentes , clementissimum patrem præmissis honestis Canonicis , qui cum eo in morte erant , ut ad portam veniret rogaverunt , ut colloquium de pacis tranquillitate & tanti belli sedatione cum eis haberet. Tunc Archiepiscopus interventu & consensu bonorum de morte sua dolentium ad portam veniens , colloquium cum eis habuit , & eos blando & mellifluo sermone rogavit , ut impetus proditorum & iras eorum quolibet modo mitigarent , & pacis concordiam penitus extorquerent. Archiepiscopus vero dum eos humiliter alloqueretur , quidam nefandorum dolose voluerunt eum occidere cum pugionibus , & telis inter ferrea ostia altaris : hoc Archiepiscopus præ-

Anno 1136 pravidens, inde celeriter rediit, & sub altari occultari voluit: quem videntes nefandi redeuntem superius in opere stantes post eum lapides emiserunt, & auriculam venerandi senis percusserunt. Hoc peracto refugium ad altare petiit, & inter pamos altaris, necnon ejus aræ plangendo & flendo, & amaros singultos emittendo sese occultavit. Quo occultato imbres lapidum ex unaquaque parte super Archiepiscopum & altare, & in circuitu ejecerunt, & partem cimborii venerandi Apostoli & ejusdem aræ & indumenta altaris fregerunt. In tempore hiemis Euro flante & Borea comitante non densiores atque spissiores guttæ aquæ funduntur, quam super altare & summum Pontificem & cimborium lapides fundebantur. Illi autem qui cum Archiepiscopo erant non habentes ubi latitarent & jactus & præcipitia lapidum ubi vitarent, ceterum corpus ictibus & verberibus exponerent, tantummodo capita occultabant. Numquam pater piissimus in circuitu altaris requiem habere poterat: ubique mors lapidum & saxorum aderat. Si quanta & cuncta vellem detegere, quanta fecerunt adversus Archiepiscopum Villielmus proditor nefandus & multitudo perversorum, Deus est mihi testis, quod non esset major textus Psalmorum & Actuum Apostolorum. Quid aliud dicam? Sola Dei clementia, cunctis propitia, eum per quosdam Canonicos de prodicione sua mœstificatos protexit, & à manibus inimicorum eripuit; & gloriosi Apostoli intercessio, cujus Ecclesiam à principio vitæ suæ dilexit, & pluribus modis competenter decoravit.

De evasione Ecclesie, quando Archiepiscopus evasit ab Ecclesia. Cap. 48.

INterea magna pars Civium, necnon etiam Canonico-
rum, qui non consentierant consilio & actibus profa-
norum, in Ecclesiam intraverunt, & unanimiter cum con-
ju-

jugati
pastor
pector
tus pa
à man
to imp
lo &
per vo
carnifi
runt,
na pr
quam
Proph
terian
moero
lentiu
hentiu
& de
res pe
Ecclesi
nis qu
dolenu
visum
tantes
nueran
fenti p
tur, si
te pec
hostis
dentib
ti cive
nonico
copum

jugatis & viduis amarissime super persecutione egregii
 pastoris flebant, & Deum flexis genibus plorantes, atque
 pectora duriter percipientes rogabant, ut eorum mansue-
 tus pastor & orphanorum & viduarum mirificus consolator,
 à manibus adversus eum insurgentium eriperetur, & à tan-
 to impetu illæsus conservaretur: quibus consummatis, bel-
 lo & impetui lapidum in circuitu altaris B. Jacobi defu-
 per volantium semetipsos deposito pavore opposuerunt, &
 carnificibus ejus sitientibus lamentantes dixe-
 runt, quoniam hæc impietas super eos redundaret, & divi-
 na providentia in semine eorum ultionem tam corporalem,
 quam spirituales exerceret. Hoc enim dixerat Dñs per
 Prophetam: *Vindicabo peccata parentum in filios usque in*
tertiam & quartam generationem. Tunc coacti planctu &
 mœrore Canonicorum & Civium, de morte patris sui do-
 lentium, & mulierum ab intimo corde longa suspiria tra-
 hentium, & inviti & defessi, cessaverunt à jactu lapidum;
 & de opere B. Jacobi descendentes, & singultus & clamo-
 res per diversas partes Ecclesiæ ab universis audientes, ab
 Ecclesia exierunt, & fatigati de persecutione venerandi fe-
 nis quasi de victoria magni belli in domos suas redierunt,
 dolentes quia semivivum, & non occisum & frustatim di-
 visum reliquerant, sicut apud se dolose disposuerant, læ-
 tantes & exultantes quia nemine resistente victoriam obti-
 nuerant, & pene desideria sua perficientes impune in præ-
 senti peccaverant, quod maxime ira Dei à Sanctis reputa-
 tur, sicut Augustinus testatur: Nihil est infelicius felicita-
 te peccantium, qua nutritur pœnnalis impunitas, & velut
 hostis roborat mala voluntas. Postquam autem carnifices
 dentibus stridentes à domo Dei recesserunt; subito prædic-
 ti cives & eorum religiosæ conjuges cum quadam patte Ca-
 nonicorum ferreas portas altaris aperuerunt; & Archiepis-
 copum in Curiam suam honorifice deferentes, & Deum

Anno 1136 magnificantes collaudaverunt, qui suum custodem à morte conservaverat, & inter multitudinem lapidantium expirare non permiserat.

De Concilio Burgis celebrato. Cap. 49.

IN qua siquidem Curia modico tempore à persecutio-
ne requievit, quoniam tempus generalis Concilii ap-
propinquabat: quo instante, quodam Collegio Canonico-
rum comitatus & omnibus majoribus suæ Ecclesiæ personis
assumptis, honestius ceteris Hispaniæ Episcopis ad præfinitum
Concilium *Burgis* celebrandum, infirmus & à scelerosis
in altare Sanctissimi Apostoli lapidatus tetendit, ut
contumelias sibi turpissime factas Imperatori notificaret, &
Legatus S. R. E. una cum ceteris Episcopis hos criminosos
excommunicaret. In primo autem die Concilii quidam Ca-
nonicorum exurgens & manu silentium indicens, super Vil-
lielmo & ceteris carnificibus Ecclesiæ S. Apostoli lapidato-
ribus lacrymabiliter proclamationem fecit, qui Archiepiscopum
senem reverendum, baculum Clericorum, & pauperum
plurimorum sustentatorem, circa corpus & altare
gloriosi Apostoli lapidaverant, & quosdam Canonicorum
vulneraverant, & aram altaris pariter cum parte cimborii
fregerant. Proclamatione autem facta Archiepiscopi, Pon-
tifices & Abbates, & Clerici, & omnes Comites cum mi-
litibus in Concilio præsentibus, de tanto scelere illato tantæ
personæ graviter condoluerunt, & sine mora velociter co-
ram Imperatorem exurrexerunt, & una cum Legato Ro-
manæ Ecclesiæ non tantum Villielmum hujus nequitiae prin-
cipium, & turbam iniquorum, excommunicaverunt, ve-
rum etiam quicumque eos pravis rationibus muniendo de-
fenderent, aut cibum cum eis caperent, seu consortium
haberent, vel in consulendo, vel quolibet modo adjuvan-
do, nisi ad satisfactionem peccatorum prodesse: insuper
hoc edictum nullo modo frangendum inter se constituerunt,
ut

ut licet quandoque poenitere vellent, nisi præveniente morte numquam ad satisfactionem recipere præsumerent, sed ut decebat audientiam Romanam cum literis Compostellani Archiepiscopi de tanto crimine postularent. Postquam autem prohibitionem elevatis manibus & ceteris *Amen* respondentibus fecerunt, Villiellum seductorem requisitissimum & suos impellendo, & excommunicando, à Concilio turpissime expulerunt, & Imperatori alacriter præceperunt, ut quod suum erat nullatenus facere declinaret, scil. ut vindictam corporalem daret, & non surda aure sermonem S. Augustini attenderet: *Quod non valent Sacerdotes corrigere rigore sermonum, hoc perficiant potentes severitate ultionum.* Præfatus autem Villiellus diabolica versutia præditus, cum quadam parte sacrilegorum lateri suo ubique coherentium in Concilio affuit, & ut se excommunicatum & sibi faventem populum, & in simul cum omnibus aliis expulsam turpiter perspexit, non se fecisse poenituit, sed expers factus, peccavit deterius, de quibus Salomon, *Impius cum venerit in profundum malorum, contemnit*, sic & ipse post excommunicationem cœpit ampliora promittere, & in proposito prodicionis genere intentius inharere.

2 In sequenti vero die omnes secundum morem Concilio interfuerunt, & similem excommunicationem, necnon etiam asperiores de Villiello & ceteris fecerunt. In eodem autem die finito Concilio, ecce quidam Pontifex, & Prior Cluniacensis fulgore scientiæ satis imbutus, & moribus decoratus, & personæ honeste advenerunt, & quasdam literas à Cluniacensi Abbate delegatas, Archiepiscopo ignorante, Romano Cardinali occulte dederunt, ut propter Cluniacensis Cœnobii Pastorem & ejus congregationem Archiepiscopum Compostellanum dudum ad consortium eorum & orationibus & benefactis receptum, honestissime tractaret, & amore & eorum dilectione inter ceteros mag-

Anno 1136 nam reverentiam cum humilitate exhiberet, alioquin proclamationem super eo Papæ faceret, si benivolentiam & obsequium non solito more exhiberet: & deinde alias literas similem materiam continentes, Archipræsule penitus nesciente, Imperatori præbuerunt. Postquam autem Imperator & Cardinalis literas sibi directas toto corde anxii, & furore magno commoti legerunt, prædictus Boso qui à Cardinali, & ab Imperatore dudum fuerat missus, cum literis sigillo Papæ impressis advenit, ut Archiepiscopum sicut Apostolicum humiliter attenderet, & omnia in Concilio secundum ejus consilium disponderet, & remota omni simulatione, consilio & auxilio adjuvaret. Quibus perlectis coram Imperatore & Cardinali vehementissime sunt indignati, & mente conturbati, quoniam eorum consilia pluribus diebus & noctibus dilatata inutiliter frustrabantur, & immensam pecuniam à proditoribus promissam numquam consequerentur.

3 His peractis quosdam de suis familiaribus Imperator Archiepiscopo suo patrino direxit: quibus directis, latenter cum eo colloquium ex parte ejusdem habuerunt, & innumerabilia convitia sibi & Cardinali super eo esse relata à proditoribus dixerunt: quo audito Archiepiscopus surrexit, dicens, quod nullo mediatore nisi facie ad faciem cum Imperatore loqueretur. Cui venienti Imperator assurgens honeste suscepit, & remotis omnibus, quæcumque sibi de eo dicta fuerant, ordine nuntiavit, & quod sibi ter mille marcas argenti spoponderant, ut eum ab honore deponeret, & perpetuo exilio relegaret; sed ipsemet facere recusaverat, quia multa beneficia illi impenderat, & in fonte baptismatis eum regeneraverat, & coram Sanctissimi Apostoli corpore armaverat, & ad ultimum suo dominio totam Hispaniam per eum suppeditaverat: sed quia maxima bella & exercitus quotidie imminebant, quæ sine co-
pio-

piofo
cultas
ne sup
varet.
Jacob
honor
quilli
cas a
tore p
tium

4

mum
pisco
militi
Ecce
gente
patre
lingu
parte
undio
& ne
caver
ci pro
filiis
nefan
citer
ceder
ter o
perat
tione
ribili

pioſo pecuniæ theſauro perficere non poterat, quia facultas placandi milites aberat, Archiepiſcopo ex dilectione ſupplicabat, ut in annuo ſtipendio quolibet modo adjuvaret. Tunc Archiepiſcopus ut hereditates ab avis ſuis B. Jacobo conceſſas privilegiis literarum confirmaret, ut non honorem, qui potius erat ſarcina amitteret, ſed ut in tranquillitate & pace Hiſpaniam protegeret, quadringentas marcas argenti promiſit. Poſt hæc jam ſecurus & cum Imperatore pacificatus, & unum cor & anima factus, ad hoſpiti-um ſuum eſt profectus.

De indulgentia ab Archiepiſcopo data.

4 **I**N poſtero vero die ſuis Canonicis comitatus & proditoribus poſt tergum ſequentibus ad ultimum diem Concilii advenit. Hos autem proditores Archiepiſcopum ſequentes, Epiſcopi cum Clericis, Comites cum militibus cum viderunt, his vocibus exclamare cœperunt: Ecce lupi agnum ſequentes, ecce Pharifæi Chriſtum crucifigentes, & excommunicati Eccleſiæ hæretici proditores ſuper patrem ſuum munera promittentes. His auditis obſtupefacti linguæ eorum faucibus adhærebant, & exangues & ex omni parte irritantes ad Concilium ibant, quos exclamantes, & undique proditores irritantes, benignus Pater redarguebat, & ne eos oblatrarent humiliter exorabat, quoniam ſi peccaverant, emendari, & corrigi poterant. Hi vero Canonici proditores videntes ſe turpiter dedecoratos, & ſuis conſiliis deluſos, ad Imperatorem & Cardinalem, cum quibus nefandam proditionem tractaverant, finito Concilio velociter cucurrerunt, ut pro eis apud Archiepiſcopum intercederent, & pacem cum eo firmarent. Tunc venerandus pater odium reſervare neſciens, interventu Cardinalis & Imperatoris pepercit, & pacem cum eis firmavit data conditione, ut non amplius ei derogarent, nec jam talia & horribilia in eum facere excogitarent: quod ſi rursus tentarent,

præ-

Anno præteritorum non obliviscens dignam proditionis sententiam amisso honore subirent.

1136

De reditione Compostellani.

5 **P**OST hæc Cardinalis supplicando, & exorando seorsum alloquutus est Archiepiscopum, ut qui omnibus ad se venientibus necessitatem patientibus consueverat porrigere manum, sibi indigenti non denegaret auxilium, & de divitiarum largitate aliquid in eum extenderet, ut suffragio ejus honeste in Romanam Curiam rediret. Tunc ad Romanæ Ecclesiæ decorem, & ut semper magnificaret Compostellanam sedem, & quia numquam cessavit à largitatis bonitate, de proprio trecentis aureis Cardinalem adjuvit ex charitate; & sic adjutus, & filius ex dilectione & obsequio factus à partibus Hispaniæ recessit. His omnibus ita decursis & hostibus prostratis, & qui calca-neum erexerant contritis, cum decore & honore & inimicorum conculcatione, necnon pompa & magnifica gloria Archiepiscopus in Sedem suam feliciter remeavit.

De Consecratione.

6 **C**UM autem Synodus celebraretur, Canonici Saragocensis Ecclesiæ, qui fuerant orbatî à suo Pastore supplicantes cum electo coram Cardinali Romanæ Ecclesiæ astiterunt, ut electum quem inter se canonicè elegerant, pontificalem ordinem subire concederet, & Archiepiscopum Compostellanum adiret, & una cum ceteris Archiepiscopis & Pontificibus devote rogaret, ut ad sacerdotalem ordinem electum promoveret. Tunc Archiepiscopus, Cardinalis & Imperatoris precibus commotus, supplicationi Archiepiscoporum & Pontificum acquievit, & electum in Concilio cum honore & reverentia in Burgenfi Sede honestissime præsentibus Episcopis, necnon compluribus Clericis sive potentibus & Optimatibus, consecravit.

Con-

7
fieri
regrin
cobi
secuto
tione
sive
auri,
cavit.
riæ m
lore p
Cardi
luerun
Papa
sitates
dextr
hæc e
Curia
dem p
tunc
erat in
distuli
terrib
namq
ut ubi
lum o
summ
Judæ
ipsum
secuti
comm
munic

7 Contigit equidem ut antequam generale Concilium fieret, quidam Pisanus ad limina B. Jacobi veniens de peregrinatione rediret, & quæ propriis oculis in altare B. Jacobi viderat & auditu perceperat de altaris B. Jacobi persecutoribus, & sui Pastoris lapidatoribus, & de conspiratione quorundam Civium facta adversus Archiepiscopum, sive Imperatore Archiepiscopi depositionem meditante, auri, argenti que magnitudine, Papæ per ordinem notificavit. Papa vero convocatis Cardinalibus & Romanæ Curia majoribus non sine magna contritione cordis atque dolore palam cunctis eodem ordine declaravit. His ita dictis Cardinales & ceteri majores ultra quam potest dici doluerunt, & flentes & suspiria trahentes exclamaverunt cum Papa dicentes: Hactenus Romana Ecclesia innumeras adversitates & erumnas pertulit, & nunc ad ultimum brachium dextrum amisit. Post hæc Cardinalis de Hispania remeans hæc eadem quæ dicta fuerant, Papæ & omnibus Romanæ Curia scriatim narravit. Tunc adversus Imperatorem & eosdem proditores Papa terribiliter insurgere voluit: sed quia tunc temporis Romana Ecclesia persecutionibus coacta erat in adversitate, ne scandalum majus oriretur Ecclesiae distulit facere, ut cum opportunum tempus immineret, terribilem ultionem excommunicationis exerceret: Veritas namque, ut dicit Scriptura, quandoque est occultanda, ut uberiora surgant semina: nam præpositus Damasci Paulum comprehendit, sed à fratribus per murum in sporta summissus evasit; & ut Evangelista testatur: Videns Jesus Judæorum turbas adversus se pro veritate commotas semetipsum abscondit, & à templo exivit. Sic & Papa in persecutione Romanæ Ecclesiae recusavit juste sine fructu excommunicare, ut post in tranquillitate justius posset excommunicationem fructuosam facere.

Anno
1136

Hæ sunt literæ Dñi Papæ directæ ad Archiepiscopum.

Cap. 50.

Innoentius Episcopus servus servorum Dei venerabili fra-
tri Didaco Compostellano Archiepiscopo salutem & apos-
tolicam benedictionem. Univerſa Romana Curia & Ecclesie
fideles noſtri pro latore præſentium Aria communi filio noſtro
& Clerico Sedem Apoſtolicam ſuppliciter exoraverunt. Nos
igitur eorum precibus diligenter annuentes fraternitati tue
pro eodem Apoſtolica ſcripta dirigimus, rogantes mandan-
do, ut eum benigne ſuſcipiatis, eique pro B. Petri & noſtra
reverentia Eccleſiaſticum Beneficium cum Præbenda in Com-
poſtellana Eccleſia in proximo concedas. Dat. in Bibione Caſ-
tro VI. idus Ks. Martii. (i. e. poſt Kal.)

*Hæ ſunt literæ Cancellarii & Cardinalis ad Archiepiſco-
pum miſſæ.*

2. **K**ariſſimo patri & amico Didaco Compoſtella-
no Archiepiſcopo, Cappellaniſ, (1) & Ar-
chidiaconibus, & aliis S. Jacobi Canonicis A. Dei gratia
S. R. E. Diaconus Cardinalis & Cancellarius ſalutem & di-
lectionem. A tempore Dñi Papæ Calixti ex quo præſtante
Dño Romanæ Eccleſiæ militavi, quæ ad honorem Compoſ-
tellanæ Eccleſiæ ſpectare cognovi, gratanter peregi. Ser-
mo iſte non eſt exprobrantis, ſed charitatem mutuam reno-
vantis: decet autem honeſtatem veſtram, ut noſtris poſtu-
lationibus proportionabiliter reſpondere curetis. Per præ-
ſentes igitur apices unanimiſſimè veſtram rogamus, qua-
tenus Ariam latorem præſentium ad vos redeuntem, qui
apud nos honeſte converſatus eſſe cognoscitur, pro cha-
ri-

(1) *Nominati ante Archidiaconos Capellani Cardinales ſignificant, qui
proprie ſunt Apoſtoli Capellani. Vid. pag. 94.*

ritate
de ho
ut de
obno
3
conib
Diaeo
veſtra
pro co
ab am
habet
ipſius
cleſia.
mus r
charic
gerit
lium p
bus &
eidem
datis.

PC
uniuſ
qui co
Arago
ge Ga
cogno
ſed pa
lica m

ritatē nostrā benignē recipiatis , & certum beneficium unde honeste possit vivere , eidem pro nostro amore donetis , ut de uno impenso beneficio duos , scilicet me & ipsum , obnoxios habeatis.

Annus
1136

Litterę Cardinalis G. ad Archiepiscopum missę.

3 **C**harissimo fratri & amico Didaco Compostellano Archiepiscopo , Capellanis , & Archidiaconibus , & ceteris Canonicis S. Jacobi Guido S. R. E. Diaconus Cardinalis salutem & dilectionem. Charitatem vestram nolumus ignorare , quoniam lator præsentium Ariá pro eo quod in partibus Italię bene est conversatus , tam ab amicis nostris , quam à nobis valde diligitur & charus habetur , de quo nimirum plurimum gratulamur , tum propius amicitia , tum etiam quia in vestra est enutritus Ecclesia. Ipsum igitur dilectioni vestrę attentius commendamus rogantes , quatenus eum de cetero habeatis inter vos chariorem ; & ut in vestris negotiis cum opportunitas exegerit nostrum & amicorum nostrorum consilium & auxilium propensius sentiatís , pro nostrę intercessionis precibus & præcipue Dñi. A. Cancellarii , qui pro eo rogar , eidem certum beneficium in Compostellana Ecclesia concedatis.

De solutione Concilii. Cap. 51.

POST solutionem generalis Concilii & reditum Dñi. D. summi & incomparabilis Archiepiscopi , circulus unius anni * nondum transierat , & Infans Portugalensis , qui conjurationem adversus Imperatorem cum Rege Garfia Aragonensi fecerat , postquam Imperatorem ab eodem Rege Garfia vexari audivit , ac ei magna negotia imminere cognovit , Regno Portugalensi contentum esse non pertulit , sed parato suo exercitu terram Imperatoris intravit , & bellica manu *Tudensem* Civitatem violenter obtinuit , & quædam

*
Annus
1137

Eccc

dam

Anno 1137 **d**am Castra furtim per quemdam Comitum accepit. Tunc quidam Dux Imperatoris fidelissimus, & omnis proditiōnis ignarus videns terram Imperatoris depraedatam, & Castra proditiōne capta, & Infantem Regnum ejusdem Imperatoris devastantem, & majora adhuc facere conantem, ad Imperatorem celeriter iens quaecumque facta fuerant ordine nuntiavit. Quo audito Imperator continuū iter diebus & noctibus agens à *Cemorensi* Civitate in *Tudensem* cum parvo numero suorum militum tribus diebus introivit, & Comitibus & Regni sui Principibus Legatos destinavit, ut cum omni agmine equitum & peditum quam citius possent venire nullatenus differrent, quatenus in principio metendi, & temporis æstivi terram Portugalensem intrantes, totam penitus devastarent. Comites autem & Principes jussa Imperatoris parvipendentes visis ejusdem Nuntiis quam cito distulerunt ire, quin potius lætantur guerra imminente, quam pacis & tranquillitatis tempore. Prædicti autem Legati Compostella redeuntes Archiepiscopum ut cum omni æquitatu suo pergeret, solícite admonuerunt, & expensam ad opus Imperatoris exegerunt. Tunc Pater egregius, videlicet Archiepiscopus, duo millia solidorum ad expensam Imperatoris per eosdem Nuntios delegavit, & Principes & equites suos ad faciendum exercitum stipendiis placavit: in sequenti vero die quo se iturum disposuerat, quidam Legati Imperatoris ad Archiepiscopum venientes, dixerunt, Imperatorem pacem cum Infante firmasse, & magna dilectione & vinculo concordie ligatos esse omni tempore vitæ suæ, & in eodem die Imperatorem Compostellam venturum fore. Quo audito senex venerandus salutem amicorum & inimicorum providus ab expeditione requievit, & pulsantibus signis & sonantibus cimbaliis totius Civitatis Abbatibus & Monachis, deinde Sacerdotibus & Canonicis, fulgentibus cunctis in aurcis & purpureis, sericisque vesti-

men-

mentis, Imperatorem cum magna pompa & summo gaudio & animi exultatione venerabiliter Compostellæ recepit, & illum splendidis & delicatissimis cibus, magnoque stipendio, videlicet quinque marcis argenti in singulis diebus per duodecim dies, exceptis Episcopis, Comitibus, & Principibus, copiosissime procuravit: quamtam namque benignitatem & totius cordis intimam dilectionem & amicitiam Imperator patrino suo coepit exhibere, tenuitas mei ingenii non valet exprimere: magna siquidem inter eos erat amicitia, de qua summus Philosophus Cicero loquitur in suo libro: Amicitia omnes humanas res excellit, dissociata congregat, congregata conservat, & conservata in melius augmentat.

De promissione Imperatoris ad Archiepiscopum. Cap. 52.

HIS peractis quodam die Dñico. residente Archiepiscopo ex more in Capitulo & ceteris Canonicis & illois & honestis Ecclesiæ personis Imperator comitatus Regni sui Comitibus, nec non etiam Principibus, subito affuit, & clara voce spiritali patri suo, seni venerando, omniumque indigentium baculo, cunctis audientibus, promissit à nutu & consilio suo nullatenus declinare, & per totam Gallæciam facere quidquid reverendus Pater sibi ipsi consuleret. Deinde hoc quod non est silentio tegendum, sed in sequentibus testimonium promissionis suæ in perpetuo manendum, remoto omni scrupulo adjunxit: in suis equidem temporibus hæc nefanda consuetudo & detestabilis inoleverat, quæ Ecclesiam gloriosissimi Apostoli, & ubique terrarum reverendi, turpissime dedecoraverat, videlicet, ut quodlibet tempus immineret pecuniam Imperatori annuatim Archiepiscopus persolveret. Tunc Imperator animadvertens Compostellanam Ecclesiam, sceptrum & caput sui Imperii, tanto pondere nefariæ consuetudinis oppressis, & quam decorare, exaltare reverentiusque inter ceteras

Anno 1137 Ecclesias Hispaniæ debuerat tractare, mirum in modum conculcavisse, & in diebus suis vilificavisse, poenituit valde, & in præsentia Comitum, potentumve Principum Imperii sui, audientibus cunctis hujus Ecclesiæ Canonicis, divina gratia & B. Apostoli reverentia commotus, & dilectione Archiepiscopi compunctus, promisit deinceps consuetam pecuniam ab Ecclesia non extorquere, neque semen ejus aliquid ab ea exigere. Promissione autem facta capellum cujusdam Comitis accipiens manuque patrini sui deosculata, capite flexo, illud in confirmationis signum Archiepiscopo humiliter præbuit, & terram *Montanorum*, quam B. Jacobo abstulerat, se redditurum in proximo penitus concessit, & quod verbis promisit, executione operis devote peregit: & ut sibi divina clementia de tam nefanda consuetudine indulgeret, ducentos aureos spondidit se daturum per singulos annos, ut Claustrum B. Jacobi fieret. Hoc audito, Archiepiscopus Deum interius exultans magnificavit, & ineffabili gaudio gaudere coepit, tum quia Deus per suum senem & animarum Pastorem Compostellanam Ecclesiam in eodem die maxime sublimaverat, tum quia Imperator de tanto scelere Deo instigante recesserat.

De expulsionem malefactorum. Cap. 53.

HIS ita transactis Imperator reminiscens tanti sacrilegii execrabilis dictu & auditu horribilis contra Archiepiscopum commissi in Altare gloriosissimi & reverendissimi Apostoli, de carnificibus ultionem exercuit: quosdam enim acceptis domibus, necnon hereditatibus, cum semine eorum ire coegit in exilium; & quosdam turpiter captos, possessionibus & omnibus bonis expoliatos, reliquit; alios vero, copia auri argentique affluentes, ostiatim mendicare permisit; & divites & locupletes, pauperes & inopes fecit, & diversis penuriis afflixit: qui vero fugam inie-

inierant, omnibus Imperii sui Baronibus injunxit, ut qui prius ab eis invenirentur, nullo pretio redempti omni genere mortis acerrimo punirentur, vel capti ad eum perducerentur. Post hæc Imperator perpendens omnes cives à culpa sacrilegii non esse immunes, quoniam quidam carnifices facinus detestabile peregerant, ceteri autem iniquitati & consilio sacrilegorum consenserant & Archiepiscopum lapidari permittentes cum possent defendere non liberaverant, & sic utrique rei erant, quoniam quidam lapidaverant, alii autem non defenderant, Paulo attestante, quoniam qui faciunt & iniquitati consentiunt, morte digni sunt, voluit, ut burgenses qui in sacrilegio actu & consensu erant consortes, etiam poena fierent participes. Cum autem omnes ad rationem poneret, & nequeuntes semetipsos aliqua ratione defendere infinitam pecuniam ab eis extorquere vellet, illico Archiepiscopus advenit, & Imperatorem supplicibus votis rogavit, ut eis indulgeret, & illius naturalis præcepti: *Quod tibi nos vis fieri, alteri ne feceris*, memor esset, & hominibus silvanis & montanis, & nulla ratione degentibus, & omni sensu privatis misericordiam & clementiam adhiberet. Quid dicam per singula quanta vir sanctus pater venerandus pollet misericordia! Illius semetipsum per omnia exhibebat discipulum, qui in Cruce pro carnificibus his verbis exorabat Deum: *Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt*. Tunc prædictus Imperator intercessione & patrini sui sermone ad misericordiam flexus, civibus invitus pepercit: & quos mendicare disposuerat, ab omni pecunia intactos reliquit. His omnibus ita decursis, & hostibus Archiepiscopi contritis à planta pedis usque ad verticem capitis, Imperator insolubili vinculo dilectionis cum Archiepiscopo unitus, & unum cor & una anima cum eo perenniter factus, Compostella feliciter recessit.

Qui-

Anno 2 Quibus transactis Imperator à Compostellana urbē
 1138 recessit, & discedens coram Comitibus & Hispaniæ Prin-
 cipibus, & B. Jacobi Canonicis cunctis assistentibus, nec-
 non ejusdem Ecclesiæ Cardinalibus, & ceteris de quibus
 longum est numerare de singulis, reverendissimo Patri Di-
 daco Compostellano Ecclesiæ Archiepiscopo firmissime
 promisit atque concessit, sicut prædicta series dictaminis
 resonavit, videlicet quod in totius vitæ suæ spatio aliqua
 adulatione à patrini sui dilectione numquam removeretur,
 nec quoquam inimicorum piissimi patris suggerente præ-
 dictum pactum frangeret. Sed fere biennio nondum perac-
 to, * postquam in partes Campanorum pervenit, omnia
 * In Au- promissa, verbaque dulcissima, oblivioni & ventis tradidit:
 tummo quoniam profanos carnifices, & turbam iniquorum Anti-
 Anno Christi membrorum, ad consilium & osculum recepit,
 1138 quos Romanæ Ecclesiæ Legatus in Synodo damnaverat, &
 omnis coetus Archiepiscoporum & Sanctorum Episcoporum,
 pariterque Abbatum, & etiam omnium orthodoxorum re-
 pudiaerat, & vinculo anathematis ferierat, & idem Im-
 perator cum dedecore à Concilio ejecerat, & insuper præ-
 dictus Legatus secundum Canonum sententiam edixerat,
 ut quicumque non tantummodo osculum, sed etiam con-
 sortium & auxilium impertirent, vel quilibet Episcopo-
 rum vel Archipræsulum ad poenitentiam admittere præsu-
 merent, sententiam excommunicationis admittentes & con-
 sortium habentes subirent. Sed sicut ait Scriptura: Facta
 majorum sunt exempla subditorum. Et Apostolus: *Cum
 enim compatitur unum membrum, compatiuntur cetera
 membra*: Quis tantæ audaciæ existeret, ut cruentos prodito-
 res abjiceret, cum idem Imperator eos ad propriam Cu-
 riam advocaret, & consilium & auxilium ad libitum eor-
 um præberet, & susurrionibus & detractoribus gloriosissi-
 mi Archiepiscopi, senis venerandi, aures quotidie sine in-
 ter-

termi-
 tionis
 rat,
 bus ar-
 piti, in
 gratia
 matus
 veluti
 est co-
 diyina
 namq
 mære
 eo san-
 quam
 bantur
 torem
 priva
 conjun-
 marca
 3
 minu-
 manu
 nia ex-
 re; q
 po ve
 intact
 de qu
 quod
 gis ve
 tris si
 cum
 hilare
 mus)

termiſſione apponeret , qui eum lavacro ſanctæ regenera-
tionis effuderat , & cujus patrinus ad ſacros fontes extite-
rat , & coram Altari glorioſiſſimi Apoſtoli Jacobi inſigni-
bus armis decenter & viriliter armaverat , & diadema ca-
piti imponens in Regem unxerat ? quid amplius ? Adeo
gratuito corde & ultronea & ſpontanea voluntate inflam-
matus amore pecuniæ ardebat eorum ſufurationem audire,
veluti religioſus homo , cujus in Cælis ſecundum ſpiritum
eſt converſatio , aſſolet infatigabiliter audire meliſſua verba
divinæ Scripturæ , quo nihil eſt ei charius ſub ſole : ait
namque Scriptura : *Omne caput languidum & omne cor
mœrens : à planta pedis uſque ad verticem capitis non eſt in
eo ſanitas.* Hi autem prætaxati proditores tam de Laicis,
quam de Clericis aggregaverunt ſibi quosdam qui habe-
bantur ubique Archiepiſcopi familiares , & una ad Impera-
torem ſine mora pergentes , ut ab honore & dignitate eum
privarent , & amicos & quoscumque ei conſanguinitate
conjunctos ſuppeditarent , infinita munera , ſcilicet duo
marcarum miilia promiferunt.

3 Quibus idem Imperator plerumque auditis , non
minus æſtuans amore pecuniæ , quam Craſus Dictator Ro-
manus , cujus erat conditio quoscumque captos pro pecu-
nia extorquere , & juſtitiam pro auro & argento vendita-
re ; quemdam Vicarium ſuum Compoſtellam Archiepiſco-
po velociter delegavit , ut Altaris munera & arca B. Jacobi
intacta conſervarentur , & eo abſente nullatenus aperiretur,
de qua in ejuſdem Eccleſiæ opus inceſſanter conſumebatur ;
quod à nemine avorum ſuorum , nec ſcilicet Adefonſi Re-
gis venerandæ memoriæ , felicitis & Comitum Raymundi pa-
tris ſui tempore unquam factum fuiſſe memoratur : quod
cum reverendiſſimo ſeni ſeorſum eſſet intimatum , exterius
hilarem vultum ſimulavit , ſed interius (ut ab eo cognovi-
mus) maxima caligo trilitiæ animum ejus occupavit , tum
quia

Anno
1138

quia B. Jacobi opus magnificum deficeret, tum quia turba Romanorum & peregrinorum B. Jacobi limina petentium hac de causa minime convenire, & diversis elemosynis & muneribus unde ipsemet cum Canonicis, pariter cum egenis & viduis & pupillis affluenter degebat, & victum & vestitum ad commune commodum habebat, visitare denegarent.

4 His discursis, universis Canonicis in Capitulo congregatis, de Imperatoris legatione facta ad conculcamentum & detrimentum suæ Ecclesiæ non absque modico gemitu & animi dolore seriatim eisdem notificavit, & ut sibi consulere erga facultatem & possibilitatem suæ discretionis unicuique benignissime præcepit. Interim dum hæc negotia consiliorum transfirent, parvo temporis spatio decurso quidam Imperatoris Legatus subito ad Archiepiscopum intravit, qui Imperatorem in proximo Compostellam advenire remoto omni scrupulo nuntiavit. Is discedens, alter appropinquans non dissimilia Archiepiscopo narravit: deinde tertius sine mora accelerans, omni ambage postposita eundem Imperatorem Compostellam fore venturum, cumque Archiepiscopo super omnibus negotiis suis pariterque Ecclesiæ suæ se esse pertractaturum coram multis astantibus penitus cantavit. Pater autem religiosus & clementia & mansuetudine providus, tam suis quam exteris benevolus, & cunctorum ordinum Clericorum erga universos clypeus, & fortis baculus, Imperatorem ut Dñm. & suum Regem in omni obsequio paratus benignissime sustinere non differebat, & universa quæ sibi liberent honorifice cum summo gaudio & reverentia præparabat: prætaxatæ vero fraudis commentores, & erga patrem suum pro beneficiis ab ipsis fere cunabulis ab eodem sibi impensis quotidie ad aures Imperatoris Comitum, Principumve ubique derogantes, & de Archiepiscopo susurrantes, can-
di-

dida in
subdole
chinan
re & d
rant, d
loco ej
incurr
tem cu
teret,
geret,
gientes
teste,
nedicti

5
necdun
Impera
serunt
concor
habeno
& cum
tantibu
Regem
cumqu
& lice
quam
& totu
suffrag
nis acc
gentes
nitus r
Impera
eos sibi
acquie

dida in nigra, & nigra in alba mutantes, fraudulento & subdolo ingenio intra se dolum sub lingua & in lingua machinantes perpenderunt, quoniam Archiepiscopo ab honore & dignitate sua remoto, veluti ipsi consilio disposuerant, & Imperatorem paulo ante consuluerant, si alter in loco ejus succederet, ipse non tantummodo detrimentum incurreret, verum unusquisque eorum honores & dignitatem cum divitiis ab ipso de Ecclesia collatis velociter amitteret, & semen eorum de die in diem de perditis bonis lugeret, & maledictionem diligentes & benedictionem fugientes super eos veniret, Psalmista de Juda & similibus teste, *Et dilexit maledictionem & veniet ei, & noluit benedictionem & elongabitur ab eo.*

5 Super his negotiis & nefandis consiliis, edictu, necdum etiam actu, quod est deterius, fugiendis, ad Imperatorem iterum pergentes, callide & fraudulenter suaserunt, ut Archiepiscopum reconciliando pacificaret & concordiam, & indissolubilem amicitiam cum eo perpetim habendam firmaret, dicentes Archiepiscopum in omnibus & cum omnibus & præ omnibus carnem corruptibilem gestantibus eum sincere & absque simulatione, ut Dñm. & Regem & Imperatorem suum fortiter diligere, & quæcumque in conspectu suo placita forent fideliter peragere: & licet eum violenter ab honore vellet privare, nequaquam id fieri posset nulla exigente ratione: alioquin illum & totum Regnum & Imperium suum cum Episcopis sibi suffraganeis vinculo anathematis & justæ excommunicationis acerrime feriret, & peregrinos & diversas & exteras gentes in remissionem peccatorum B. Jacobum visitantes penitus removeret, & neminem defunctum terra susciperet. Imperator autem ad commodum honoris & dignitatis suæ eos sibi consulere protinus intellexit, & consilio eorum acquiescens, fidem & operam adhibuit. Tunc cupiditatis

Anno
1138

& avaritiæ facibus accensus & amore pecuniæ insatiabiliter inflammatus, eisdem & quemdam suum Vicarium familiarem Archiepiscopo suadendo destinavit, ut visceribus largitatis affluendo, sibi ad opus suorum militum & Regni sui Imperium acquirendum aliquid impertiret, & B. Jacobi Arcam jam diu intactam & à Vicario suo interdictam aperiret, & magistros & artifices in opere B. Jacobi jugiter insudantes, de muneribus & Ecclesiæ elemosynis de solidata prout ratio exigebat, largissime placaret, & de redditibus Ecclesiæ & ejus honore, tam intra quam extra, suum velle ut prius juste disponebat, apud se potestatem ubique exerceret.

De consilio sibi dato. Cap. 54.

HAC autem legatione audita Cardinales, & Ecclesiæ majores & inferiores in Capitulo advocavit, & quæcumque sibi missa fuerant, non sine dolore, & cordis contritione per ordinem intimavit, & ut sibi consulerent unicuique pro ingenii sui facultate, & eorum ratione dulcissime commendavit. Hoc autem ipsi audientes & consilium interius solícite investigantes, ei consuluerunt quatenus Imperatorem & ejus honorem & suam Metropolitanam Civitatem asperrime excommunicaret, & Ecclesia sua tot persecutiones nulla justitia cogente ulterius quotidie ab eodem Imperatore non toleraret: ipsi vero omnia sua relinquentes ubicumque ire vellet vel Romam vel in exilium, ut justitiam super hoc negotio acquireret, ei unanimiter adhererent, & in morte eum non dimittentes, animas suas cum eo insimul ponerent. Ipse autem de duobus malis minus solerter & sapienter eligens, animadvertensque & in memoriam cum majoribus suæ Ecclesiæ diu assidue evolvens quoniam si Regnum, & Hispaniæ Imperatorem gladio excommunicationis percuteret, Ecclesia inde detri-

men-

mentu
causa
functu
etiam
enume
dis pe
suorum
ditanse
nuntia
licet u
tientes
quoda
Reden
dæi la
metipi
prævic
delium
prædic

D
copi a
destin
prio
cas an
rii sui
siquic
parite
taret.
sua r
pend
sibim

mentum incurreret, & omnis turba fidelium B. Jacobum causa peregrinationis visitare recusaret, & quicumque defunctus inhumatus humi sine commendatione jaceret, & etiam deteriora in Hispania insurgerent, quæ vix cuncta enumerari possent, & virida cum siccis, & sicca cum viridis perirent; prædictum sprevit consilium. Tunc sui & suorum providus, & discretione & sapientia floridus, meditantque quod vulgus solitus est dicere, quod ira Regis nuntia est mortis, sanius & consilium utilius elegit, videlicet ut Imperatoris fauces, aurum & argentum assidue fidentes, immensa pecunia sedaret, & post hæc Ecclesia quodam tempore quiesceret: non immemor enim facta Redemptoris condebat armariolo pectoris: nam cum Judæi lapides tollerent, & in Christum injicere vellent, semetipsum aspectui eorum subtraxit, & de Templo exivit, prævidens quod si ibi se mori permetteret, tanta messis fidelium, tam de Judæis, quam de gentibus, uti postea prædicatione ejus, non assurgeret.

De Pecunia. Cap. 55.

DUM autem hujuscemodi divortia cum suo capite pareretur Compostellana Ecclesia, eisdem Archiepiscopi adversarios, necnon alios suos familiares, Imperatori destinavit, & per eisdem magnitudinem pecuniæ de proprio & possessione suæ Ecclesiæ, videlicet quingentas marcas argenti ad indigentiam explendam, & ad totius Imperii sui pacem revocandam, quantotius dari promisit. Hoc siquidem tenore, ut de exaltatione & honore suæ Ecclesiæ pariterque dignitate suæ personæ, ubicumque sollicite tractaret, & quoscumque tam sibi adversarios quam Ecclesiæ suæ mente perspicaci & animo fideli quolibet tempore perperderet, hos pro posse & facultate sua subverteret, & sibi met & Ecclesiæ suæ gratia & auxilio sui comitante vi-

Anno 1138 rilater subpeditaret. Hanc præfatam promissionem per eodem internuntios dum Imperator solerter audiret, recolensque beneficia fere à primordio suo ab Archiepiscopo & patrino suo sibi exhibita, & in opportuno tempore semper sibi collata, ultra quam dici potest hilaris effectus & animo & corpore quam maxime lætatus, indissolubile amoris vinculum erga se ipsum & Ecclesiam & Civitatem suam perpetim firmandum promisit: & licet temporum intervallo & locorum spatio corpore ab illo separaretur, tamen mentis dilectione nec adulatoribus, neque discordiæ seminatoribus, numquam ab eo segregaretur; & de regimine Imperii sui, & de dispositione honoris sui consilio & provida discretione & sapientia fretus cum eo ulterius vigilanter medicaretur, & animus ejus amodo quiesceret, quoniam mens sua pro eo indefinenter vigilaret: quod autem præfatis legatis sermone & verbis promisit, ut certius fieret, quodam internuntio suo has subsequentes literas destinavit.

Has literas Imperator misit Archiepiscopo. Cap. 56.

D. Venerabili Compostellanæ Sedis Dei gratia Archiepiscopo Adefonsus eadem gratia Hispaniarum Imperator salutem & perpetuam dilectionis copulam. Quanto amore vos noster complectitur animus, nec penna scribere, nec voce dicere possumus: quoties enim vestræ prosperitatis vestræque incolumitatis Nuntium audimus, nihil est quod nostris auribus possit accidere lætius: & quia tantæ dilectionis vinculo copulamur, vobis fideliter promittimus, quoniam vos & possessiones vestras semper manutenebimus, & ab hostium incurfione pro posse nostro defendemus, & malefactores vestros ad dignam satisfactionem ultionis tormento venire cogemus: non enim pro vestrarum devastatione possessionum, vestroque contrario, minus do-

dolen
nostra
Sit ig
quon
loqui
turum
longi
vestra
pecte

Im

2

rui,
amori
vestris
me to
mitter
præci
lectio
per in
neatis
rarie
feceri
dignu

Q

tellam
Episco
Didac
niæ,

dolemus , quam si quis nostram propriam hereditatem, nostramque serenitatem devastaret & disturberet inimicus. Sit igitur animus vester quietus, & totius expertus anxietatis, quoniam mens nostra solícite vigilabit pro vobis. Ad colloquium quod in *Palentia* in festo S. Lucæ Evangelistæ futurum decrevimus, propter frigus hyemis imminens, & longi itineris gravem laborem, non veniatis, sed in Villa vestra, quoniam ad vos in proximo venturi sumus, expectetis. Valete.

Imperator misit has literas Canonicis, & Civibus.

2 **A** Defonsus gratia Dei totius Hispaniæ Imperator omni B. Jacobi Canonicorum Conventui, & omnibus ejusdem Villæ burgenfibus, & salutis & amoris, & fidei augmentum. Has literas dilectionibus vestris ut venerabilem Archiepiscopum Domnum Didacum me toto affectu mentis, toto corde diligere non ignoretis, mittere curavi. Hujus rei gratia per Imperialia jussa vobis præcipio, ut erga eum tales vos habeatis, ne fidem & dilectionem quæ à vobis illi debetur, violetis; & ut ei semper in omnibus & per omnia obedientes, ut convenit, maneatis: quisquis vero contra ejus justam voluntatem temerarie insurrexerit, tantæ ultionis pœnas quantum si mihi fecerit, recipiet. Cavete igitur, ne aliquid quod ultione dignum sit, contra eum facere præsumatis. Valere.

De Concilio. Cap. ult.

Quibus transactis negotiis, *Lascurrensis* Episcopus Romanæ Ecclesiæ Legatus, & à latere Dñi. Papæ Innocentii in Hispaniam missus, insperato Compostellam intravit, & Archiepiscopos, necnon Hispaniæ Episcopos, & Abbates Religiosos, & præcipue Dñm. Didacum Compostellanum Archiepiscopum, caput Hispaniæ, & suorum Episcoporum sibi suffragantium Principem,

Anno 1138 si aliqua præpeditio corporis sui præpeditus non esset, & ire sine detrimento posset, in Quadragesimæ Dominica qua *Lætare Jerusalem* (1) universa cantat Ecclesia, in Urbem Romanam omni occasione postposita ad Concilium strenuissime invitavit, hac videlicet conditione, ut quoniam Romana Ecclesia quæ diu fuerat turbata ab ingratoque populo conculcata, divina clementia opitulante jam persistebat in pace & dilecta tranquillitate, venerandus Papa Sanctæ Ecclesiæ Pastores curam animarum à Deo tenentes sollicitè advocabat, ut de statu Sanctæ Dei Ecclesiæ & suæ utilitatis, & totius Christianitatis relevatione, & Moabitarum oppressione, cum eis Deo propitiante, & opitulante, unanimiter tractaret, & tenebras ignorantiae opere & sermone illuminando, viam veritatis & Sanctæ Religionis demonstraret.

Modico vacante spatio absque titulo sequitur
CHRONICON IRIENSE.

CUM Vandali, Silinqui, & Ugni spreta Gothorum & Suevorum societate in Africam transfretarent, tunc Gothi & Suevi ferocitate pleni super indigenas, Hispanos scilicet & Gallagos irruunt, & nimis devastant, & funditus deprædantur per quinquenium, ita quod mulieres necatis filiis vescerentur: & tanta fuit calamitas, quod nullus poterat sustinere; sed placuit Deo, & tandem in concordiam pervenerunt, quod indigenis tertiam partem relinquerent, & duas partes Gothi atque Suevi possiderent. Tunc voluntate Dei & prædicatione Martini Græci

Dui

(1) *D'ém hinc certum discis Concilii Lateranensis II. anno 1139. celebrati. Cum enim morte Anacleti anno 1138. Ecclesia illuxerit desiderata tranquillitas, Concilium eo anno indictum pro sequenti, in quo Dominica Lætare, i. e. quarta Quadragesimæ in die 2. incidit Aprilis. Pascha 23. ejusdem mensis.*

Dum
est :
niret
cro I
parte
copa
est ib
Luce
& h
Galla
obtin
Miru
II. ul
Hirie
sem ,
Tabe
'Ama
Barcl
tinos
tos ,
ros ,
2
corun
cum o
prope
ut co
obiit
vegile
& cur
polita

(1)
tum :

Dumiensis Episcopi Mirus Suevorum Rex Catholicus factus est : & cum in possessionem suam Hyliam Castrum perveniret , quod nuper Hylia Troyani Regis filia cum Teucro Rege profuga possederat , quando ad has pervenerunt partes , placuit Deo , & illi , ut possessionem illam in Episcopatus honorem traderet : & accepto consilio ordinatus est ibi Episcopus primus *Andreas* , qui prius in Concilio Lucensi , postea in Bracarensi cum ceteris Episcopis digne & honorifice confedit : quia duo Reges dominabantur Gallaciæ , Mirus Lucum , & Ariemirus Rex Bracaram obtinebat : qui Ariemirus post III. annum defunctus est , & Mirus Bracaram obtinuit , & fecit Concilium Bracarense II. ubi Andreas fuit in Era DCX. & Mirus Rex Sedi suæ Hiriensi contulit Dioceses , scilicet Morratium , Salinensem , Moranam , Celenos , Montes , Metam , Mertiam , Taberiolos , Velegiam , Lourum , & Pistomarcos , Amaeam , Coronatum , Dormianam , Gentines , Celtigos , Barchalam , Nemarcos , Vimiantium , Salagiam , Bregantinos , Farum , Scutarios , Dubriam , Montanos , Nemitos , Prutios , Bisancos , Trasancos , Lavacengos , & Arros , & alias qui in Canonibus resonant.

2 Sed cum Leovegildus Arrianus contra Regem Francorum causam non bonam haberet , rogavit Mirum , ut cum eo contra Regem Franciæ ad Nemausum Civitatem properaret ; qui congregato exercitu abiit , & profecit , ita ut convenirent se cum Rege Franciæ , & cum redirent in via obiit memorabilis & inclitus Rex Mirus. (1) Tunc Leovegildus occupavit Gallaciæ , & interea vexatur febribus : & cum audiret Leander Archiepiscopus qui à Constantino-politano Concilio venerat facta amicitia cum Gregorio Roma-

(1) *Bellum non cum Rege Franciæ , sed cum Divo Hermenegildo initum : & in eo obiit Mirus.*

manæ Urbis Diacono , abiit ad Leovegildum & prædica-
vit ei , ut relicta stultitia crederet in Sanctam Trinitatem,
& ipse obduratus non credidit eī , sed tradidit ei filium
suum Recaredum , quem Baptismatis unda perfunderet,
ita ut quod ipse Leander diceret & ordinaret , filius ejus
libenter conservaret : & post obitum ejus filius ejus eleva-
tur in Regno , & in Concilio Toletano fuit II. Episcopus
Yliensis nomine *Dominicus* : & quia antea in Hispania hæ-
resis Arriana pullulabat , & in Gallæcia Prisciliana hæreses
multum regnabat , ea de causa Leander Hispalensis Ar-
chiepiscopus ad Constantinopolitanam urbem profectus
est , & cum auctoritate totius Concilii rediit , & hæresis
illas destruxit , & omnes earum sequaces , & convertit to-
tam Hispaniam ad fidem Catholicam , sub quo factum est
apud Toletanam urbem Concilium LXVII. Episcoporum
regnante gloriosissimo & sanctissimo Rege Recaredo , ubi
interfuit II. Episcopus Dñicus Hiriensis Ecclesiæ.

3 Demum Sisnandus Rex in Regno successit, in cujus
Concilio *Samuel* III. Episcopus Iriensis interfuit sub Isidoro
Hispalensi Archiepiscopo. Defuncto Sisnando Cintila Rex
gloriosus in Regno constituitur , in cujus Concilio *Gutu-
marus* III. Iriensis Episcopus fuit. Mortuo vero Cintila
Recefvindus Rex in Regno elevatur ; sub quo Sindigis Dia-
conus in voce *Vincibilis* Episcopi Ecclesiæ Iriensis V. fuit.
Sub Erwigio Rege in Concilio Toletano *Felix* Irien. Eccle-
siæ VI. Episcopus fuit : & sub Egica nobilissimo Principe
in Era DCCXXVI. in Concilio Toletano *Ildulfus* , cogno-
mento Felix , Irien. Episcopus VII. fuit. Egica defuncto
Vitiza ejus filius non bonus solum patris ascendit in Era
DCCXXXVIII. sub quo *Selvas* VIII. Iriensis Episcopus
fuit. Vitiza defuncto Rudericus pejor anteriore à Gothis
in Regno eligitur , sub quo *Leovesindus* VIII. Irien. Epif-
copus fuit. Tunc ingressus est Rex Sarracenorum nomine
Ta-

Tari
Rude
DCC
senfe
quies
4
qui
Astur
so Pe
Silon
Adef
Post
Agust
XIII.
Hono
fum ,
Casti
chron
& fan
& fan
causa
lacy
tunc
Villar
Tama
cobo
contu
ad in
xerur
Comp
lucit
cere
volu

Tarich Hispaniam. In Era DCCXLVII. & interfectus est Rudericus ultimus Rex Gothorum die V. feria in Era DCCXLVIII. cujus corpus sepultum est in Ecclesia in Vinsense Civitate, ubi scriptum est ejus Epitaphion: *Hic requiescit Rudericus ultimus Rex Gothorum.*

4 Tunc Palagius Fasilaz Asturias invasit sub *Emila*, qui Iriensis X. Episcopus fuit. Postea Regibus nominatis Asturias obtinentibus, scilicet ejus filio Fasila, & Adefonso Petri Ducis filio, & Froila filio ejus, & Aurelio, & Silone, & Mauregado, & Veremundo, cunctis defunctis Adefonsus Castus in Regno eligitur in Era DCCCXXVIII. Post *Emilam Romanus XI.* fuit Episcopus. Post Romanum *Agustinus XII.* Episcopus fuit. Post Agustinum *Honoratus XIII.* Episcopus fuit, tempore Regis Adefonsi Casti. Post Honoratum *Indiulfus XIII.* Episcopus fuit. Post Indiulfum, *Theodomirus XV.* Episcopus tempore Regis Adefonsi Casti. Sed cum Deus voluit revelari & notificari sepulchrum Beatissimi Jacobi Apostoli Theodomiro nobili viro & sanctissimo, notum fuit Regi Adefonso clarissimo viro & sanctissimo, & tota sponte cum summa reverentia venit causa orationis ad B. Jacobum Apostolum, & ibi cum lacrymis & assiduis orationibus multa obtulit dona, & tunc cautum ei fecit per Siaoniam, & per Lestetum, & per Villam Astructi secus Ecclesiam S. Michaelis, & inde in Tamare: & honorem & dignitatem Iriensis Ecclesie B. Jacobo & Theodomiro & successoribus suis perpetualiter contulit; & postea convenerunt sapientes viri & dixerunt ad invicem quo nomine vocaretur locus iste: quidam dixerunt *locum Sanctum*, quidam *Liberum donum*, quidam, *Compositum telus*, à quo dicitur *Compostella*, & qui voluerit dicere Yriam dicat propter Yrin, & qui voluerit dicere Ylliam dicat propter filiam Trojani Principis; & qui voluerit dicere *bisriam* dicat propter duo flumina, *Sare,*

Anno 1137 & *Uliam*; & Theodomirus XV. factus est primus Pontifex in Sede B. Jacobi Apostoli, diebus Caroli Regis Franciæ & Adefonsi Hispaniæ Casti Regis. Deinde Adefonsus Castus in Austurias reversus, ut videret se cum Carolo Magno Rege Franciæ, mortuus est.

5 Cui in Regno successit Ranemirus filius Veremudi Principis nepos suus, filius fratris suæ Froilæ, cujus tempore defunctus est Theodomirus religiosus vir, & successit ei *Ataulfus* sanctus vir, & ordinatus est secundus Episcopus in loco sancto. Defuncto Ranemiro filius ejus Ordonius elevatus est in Regno: in cujus diebus Ataulfo mortuo, alter *Ataulfus*, bonus vir, consecratus est III. Episcopus: qui accusatus à IIII. servis familiæ Ecclesiæ, Dño. protegente expiavit se tauro feroce relinquire cornua in manibus suis in platea coram Rege & omni populo, & valedicens Regi, secessit in Asturias, & defunctus est. Eo tempore C. naves Normanorum in Gallæciam venerunt, & post triennium ad propria sunt reversæ.

6 Ordonio defuncto filius ejus Adefonsus, vir nobilis & clarissimus, elevatur in Regno: qui cum uxore sua Exemena Regina nobili, & cum filiis suis Garfia, Ordonio, Ranemiro, Froila, & Gundisalvo Diacono, in locum sanctum venerunt, & Ecclesiam mirabilem construere præceperunt: qui detulerunt secum suum Capellanum nomine *Sisnandum* de Levana, & ordinatus est IIII. Episcopus in loco sancto, & jam constructam Ecclesiam & bene ordinatam in Era DCCCCXXVII. * II. Non. Maii. consecraverunt Pontifices, Sisnandus ejusdem loci Episcopus, Naufus Colimbriensis, Eleca Cefaragustanus, Argimirus Lamecensis, Recaredus Lucensis, Gomadus Egidan. Theodomirus Vifensis, Jacobus Cauriensis: & tam Ecclesiæ quam Pontificibus innumera obtulerunt Rex & Regina munera & dona, & testati sunt Ecclesiæ & Venerabili Episcopo *Sis-*

nan-

nando, & Clericis ejusdem Sedis. Deinde supradictus Sifnandus Pontifex vir religiosus ac castus ordinavit omnia bona quæcumque potuit scire & intelligere in Ecclesia sua tam de Clero quam de familia, & de omni bonitate, & etiam fecit Monasterium *Antealtarium* sub Abbate Ataulfo, & Monasterium de Pinario sub Abbate Guto, ubi nunc est Ecclesia S. Martini, & Lovium ad susceptionem pauperum, ubi nunc Ecclesia S. Felicis est constituta; & sedes ad suscipiendos pauperes de familia tam viros quam feminas inter turres: & de redditibus Ecclesiæ pro posse sustentabat eos. Rex vero cum conjugè & filiis in Asturias rediit, & tandem ibi mortuus quiescit. Cujus filius Garsia in Regno eligitur sub Era DCCCCXLVIII. defuncto Garsia Ordonius frater ejus in regno elevatur in Era DCCCCLI.

7 Tunc Joannes Romanensis Præsul, qui post Beatum Petrum CXXXI, Romanam rexit Ecclesiam, cognita Sifnandi Antistitis sanctitatis fama literas ei per proprium portitorem direxit, ut pro eo B. Jacobum precibus peteret, quatenus ejus protector in isto & in futuro sæculo esset. Ad quem jam dictus Sifnandus Præsul proprium Sacerdotem nomine Zanellum cum gratiarum actione direxit, etiam & per eundem Ordonius Princeps eidem Dño Papæ munera & dona transmisit; qui Zanellus per spatium unius anni in Romana Curia honorifice moram egit, quæ collecta multorum librorum multitudine cum gaudio ad propria rediit. Postea vero venerabilis vir sanctissimus Sifnandus Episcopus senio affectus moritur. Sepultus in pace audita canentium Angelorum multitudine, & dicentium: *Veni electe Dei, & intra in gaudium Domini tui.*

8 Post cujus obitum *Gudesindus* nobilitate probus, dimissa militia cum sæcularibus, totius connubii nescius, V. in Sede B. Jacobi consecratur Episcopus in Era DCCCCL.

VIII. Ordonius vero Rex Catholicus & orthodoxus post affiduas victorias quas de Sarracenis egit, & post diversas populationes Villarum & Urbium ab eo factas, II. Episcopatus primitus elevatos, scil. Minduniensem, & Legionensem, & multas Ecclesias restauratas, & ditatas, omni probitate conspicuus *Newmantia* ægrotus, Legionem moritur. Quo defuncto frater ejus Froila successit in Regno in Era DCCCCLXII. qui Froila Rex Montanos B. Jacobo dedit. Mortuo *Gandefindo* Episcopo in Sede B. Jacobi Apostoli *Ermigildus* consecratur VI. Episcopus, qui ut fertur, lumbos non habuit præinctos, et si lucernam ardentem præ manibus habuerit Deus novit: cujus œconomus à quadam vidua VIII. filios habentem, vaccam tulit, & coquinæ cæcidendam dedit: quæ vidua cum lacrymis ad pedes Pontificis se projecit, sed nullam misericordiam consequuta est: de cujus carne primo morfu accepto strangulatus miserabiliter obiit.

9 Froila defuncto Adefonsus supradicti Ordonii filius Regni gubernacula suscepit, quæ tenuit annis VI. mensibus VI. & assumpto Monachali habitu apicem regiminis sponte sua reliquit fratri suo Ranemiro, sicut ordinatum fuerat sub Era DCCCCLXVIII. Cujus tempore Abdirahaman Cordobensis Rex cum omni exercitu suo fugatus & victus est. Qui rex ante accesserat ad B. Jacobum causa orationis, & obtulit ibidem Vota usque in Pisorga, ut singulis annis redderent censum Apostolicæ Ecclesiæ, & Deus magnam dedit ei victoriam. Post Ermigildum *Sisnandus* jam Diaconatus ordine functus, Menendi Comitis filius, in ordine in loco sancto VII. consecratur Episcopus. Hic nobilibus ortus natalibus cum parentum celsitudine divitiarumque opulencia eminentius extolleretur, sui ordinis immemor, & canonicæ censuræ expers cum Rege Sancio accepto consilio propter hostilitatis diram favamque

in-

incurſionem Normanorum , ac Frandenſium prædaram diſpendio Gallæciam sæpe afficientium , ne forte beatiffimi Jacobi Apoſtoli venerabile corpus ab illorum hoſtium occupatione ſubito caperetur , largita architectis munificentia , ac plebibus labori implicitis , circumquaque eum locum ſanctum moenium , turriumque munitione ac profundis vallorum foſſis aqua circumfuſa , ut locus ſanctus tutus eſſet , ſummopere cingi præcepit. Sed cum nimium ſæcularis & potens erat , familiæ Eccleſiæ ſuæ oppreſſione impoſita , ut ſua Palatia & Monasteria alia , Ciniensem ac Superatum , Canetamque ſtrenue conderent , aſt opes Eccleſiaſticas male diſtrahendo parentibus incunctanter & immoderate largiretur & cum cuncta Regi Sancio nota fierent , sæpe ab eo , & à Dominis loci Sancti monitus fuit ut reſiſceret , & ſe emendaret ; ſed quia ſuperbus & alti ſanguinis erat , emendari contempſit. His regiæ clementiæ revelatis , illum cepit Sancio Rex , tenerique præcepit : cujus loco ſanctiſſimus vir , & illuſtri cognatione progenitus , *Rodeſindus* in Sede Apoſtolica VIII. levatur Epifcopus.

IO. Sanctius vero Rex multas Eccleſias & Villas & Caſtella populatus eſt. Prælia multa geſſit , & victor extitit ; ſed cum Portugalenſis regionis Comitibus ſub juramenti vinculo firmæ pacis foedus conſtituit , quidam Gundifalvus Conſul inter cetera diverſarum epularum fercula , peſiferi veneni poculo infecta , paravit inſumendam eſcam , & fraudulenter direxit : qua ſumpta venenum ſe ſumpſiſſe perſenſit ; ſed cum Legionem tenderet in via moritur , & in Monasterio de *Caſtrello* uxor ſua Dña. Regina Gudo in ripa Minei eum honorifice ſepelivit , ibique cum aliis Deo vota efficitur. Sed cum die Sabbati aſidue deprecaretur Deum ante Altare ſtans , ecce Sanctius Rex vir ſuus præſentatur ei duabus catenis vinctus , & à duobus diabolis tentus , qui dicit ei : Benefacis , & perſevera. Sic fecit ipſa
per

per XL. dies, & in jejunio & in fletu, & in eleemosynis largiendis; & post XL dierum spatium cum ipsa altero Sab- bato recitaret, & stans ante altare, iterum vir suus descen- dit ante eam vestibus albis indutus, & pelle quam cuidam Sacerdoti ipsa pro ejus anima dederat, cœpit se gloriari, quia jam liberatus erat à potestate diabolica, & dixit mul- ta de paradiso & inferno: sed cum ipsa voluit eum am- plexari, & non valuit, partem pellis tulit, qua delata ad Mo- nasterium S. Stephani de Ripa de Sili tantum invenerunt minu- de pelle Sacerdotis, quæ ab ipsa Regina ei fuerat data, quantum ipsa detulit ad Monasterium, vidente Ab- bate & cunctis Monasterii fratribus: & hoc fuit magnum miraculum.

11 Ad obitum Regis Sifnandus solvitur, & in vesperè natalis Dñi ad B. Jacobum venit, indutus armis & thora- co, & nescimus utrum ante altare orationem fecerit, an non: Sed tracto ense violenter intravit dormitorium, ubi Rudesindus Episcopus cum aliis Dñis & senioribus dormiens jacebat: sed cum spiculo ensis coopertorium in parte le- varet, Rudesindus Episcopus vir sanctus expergefactus & timidus, maledixit ei dicens: Qui gladio operabitur, gla- dio peribit: & elevatus abiit ad Monasterium suum Cella- novæ, & ibi quievit usque ad obitum suum. Tunc Sifnan- dus timidus & elevatus ad propriam rediit sedem, & cum ibi moraretur, die mediante XL. Dñca, ecce ante eum ve- nerunt nuntii dicentes, quod Normani, & Frandenfes, & gens multa inimicorum veniens de Juncariis volentes ire ad Iriam, quoscumque homines & mulieres in itinere in- veniebant, ducebant captos, & terram vastabant & præ- dabant. Quo audito Episcopus Sifnandus, ut insanus ar- mis indutus, cucurrit post eos usque in Fornelos, & in- trans per medias acies cecidit.

12 Post obitum Santii filius ejus Ranemirus quinquen- nis

nis puer in throno sublimatur regio in Era M. V. Hic cum Paganis pacem habuit, corpus beatissimi Pelagii Martyris postulans: quod receptum in maximo honore thecis argenteis tectum recondere præcepit. Mortuo Sifnando *Pelagius* Lucensis Episcopus Ruderici Comitis filius in locum sanctum VIII. à dominis & senioribus rogatus adducitur, qui sæcularis & non plene scientiæ conscius majores ab honoribus dejiciens, juvenes & pastores honoribus cœpit sublimare, sprete senum sapientium societate, & honores & dignitates Ecclesiæ cœpit destruere, & ad nihilum reducere. Sed cum Comites & potestates Gallæciæ patrem non bene rectum, nec filium flore juventutis adultum erga se amicos non senserunt, tunc accepto consilio Veremudum juvenem Ordonii Regis filium quondam apud inclytam B. Jacobi urbem educatum, in regiminis excellentiam sublimare conantur, in Era MXX. Hic Ecclesiam S. Benedicti in terra nostra propria Ecclesiæ nostræ cum familia Sedis fecit, & alia multa non incongrua gessit: qui Veremudus Rex accepto majorum consilio prædictum Pelagium Ruderici Comitis filium à Sede projecit, & in loco ipsius *Petrum*, cujusdam Martini filium, Monasterii *Mosontii* sapientem Monachum Antealtaris archisterii Abbatem venerabilem, & honoratum, à cunctis senioribus loci sancti digne electum X. Episcopum in Sede Apostolica consecrari præcepit; qui honores & dignitates, & familias Ecclesiæ, & redditus, & vota & omnem honorem, & bonum statum rectum reduxit. Sed cum Ranemirus Rex hæc omnia audisset congregato omni exercitu disposuit se venire ad Gallæciam. Quo audito à Veremudo Rege & ipse adunavit totam Gallæciam, & simul de utraque parte convenerunt ad Portellam de Arenas juxta Montem rosam, & dimicaverunt ibi, & postquam dimicaverunt, & fuerunt separati, Ramirus rediit in Legionem & post XY. sui regiminis annos

vitam finivit. Veremudus vero profectus est antea ad Almezor Regem magnum Ismaelitarum, & cum Rex audisset obitum Ramiri, vocavit Veremudum, & petivit ei, ut si suo adjutorio posset recuperare Regnum suum, quod daret ei aliquod servitium & concessa innumera paganorum multitudine restituit eum in regno suo.

Ante Prologum Historiæ Compostellanae, duo sunt in Codice membranaceo folia: secundo vacante, in primo sequens scriptum

C H R O N I C O N.

IN Era CCCC. cœperunt Gothi regnare usque in Era DCCXLVII. qui per CCC. & L. II. annos & menses quatuor, & dies quinque Hispaniam obtinuerunt, donec ingressus fuit transmarinus dux Sarracenorum nomine Tarric, qui Roderico ultimo Rege Gothorum die V. Feria, hora VI. Era DCC. XL VIII. interfecto, fere totam Hispaniam armis cepit, & tunc Sarraceni in Asturiis annos V. regnaverunt. Postea *Pelagius* expulsis inde Sarracenis annos decem & novem regnavit. *Fasla* vero post eum annos duos, menses sex regnavit. *Adefonsus* annos X. & novem, mensem unum, & diem unum regnavit. *Froila* annos XI. menses quinque, & dies XX. regnavit. *Aurelius* annos sex, & menses sex regnavit. *Silo* annos novem & unum mensem, & unum diem regnavit. *Mauregatus* annos quinque & menses sex regnavit. *Veremundus* annos tres & menses sex regnavit. *Adefonsus* annos LII. & menses quinque, & dies XIII. regnavit. *Ranemirus* annos quinque & menses VIII. regnavit. *Ordonius* annos decem & septem regnavit. *Adefonsus* annos XL. regnavit. *Garsea* filius ejus annos tres & mensem unum regnavit. *Ordonius* frater ejus annos novem & men-

menes VI. regnavit. *Froila* annos VI. & menses sex regnavit. *Adefonsus* annos decem & novem, & mensem unum regnavit. *Ordonius* annos quinque & menses septem regnavit. *Sanctius* annos XII. regnavit. *Ranemirus* filius ejus annos XV. regnavit. *Veremudus* Ordonii filius annos decem & septem regnavit. *Adefonsus* filius ejus annos XX. & novem regnavit. *Veremudus* filius ejus annos novem regnavit.

2 *Fredenandus* annos XXVII. regnavit, qui in vita sua cum uxore sua nomine Sancia Regis Adefonsi filia, ad quam Regnum pertinebat, ipsum Regnum inter tres filios ejus, Sancium, scil. Adefonsum, Garream divisit. Et Sancio primogenito totam Castellam cum Asturiis S. Julianæ, & cum Cæsaraugusta Civitate, & cum omnibus suis appenditiis, quæ tunc Sarraceni obtinebant, unde tum temporis ipsi Mauri tributum annuatim illi Fernando reddebant, in proprium rediit. Adefonso vero Legionem cum Asturiis, & Regno Toletano, quod tunc similiter Sarraceni obtinebant, sed tributum illi annuatim inde reddebant, tribuit. Garsea autem natu minori Gallæciam cum Portugalia & Ispalensem Regionem cum Civitate Badalioth, in propriam hereditatem concessit, licet tunc temporis à Sarracenis potestative tenerentur, qui supradicto Regi, scil. Ferdinando, sicut Cæsaraugustani & Toletani, tributum annuatim persolvebant. Omnia verò totius Regni Monasteria suis duabus filiabus, Urrachæ, scil. & Geloiræ, hereditario jure tenenda & possidenda concessit. Regno ita diviso & unoquoque fratrum suam partem jam tenente, Sancio primogenitus frater cum duobus fratribus singulis vicibus pugnavit, & bello captos, alterum scilicet Adefonsum, Toletum; alterum vero, scilicet Garream, Ispalim cum omnibus suis militibus in exilium abire permisit. Regno ita acquisito, & suo juri subjugato Urracha sua germa-

na magni consilii femina, cum quodam Comite nomine Petro Ansuriz cum aliis suis proceribus in Zamurenfi Civitate ei rebellavit. Hoc audito Sancius Rex totius Regni sui posse congregato, Scemuram inauspicato obsedit. Dum ille in Castris suis moraretur, quidam miles Scemurensum Civium consilio & machinatione ab urbe exivit, & eum in Era M. C. X. die sabbati, proh dolor! proditorie interfecit. Regnavit autem menses VIII. & XXV. dies.

3 Eo mortuo Adefonsus ejus frater, qui ab illo in exilium Toletum expulsus erat, inde rediit, & fere totum Regnum patris sui sua strenuitate acquisivit. Quo audito frater ejus Garsea qui in exilium Ispalim abierat, ad fratrem suum Adefonsum, qui ut dictum est, Regnum acquisierat, cum magna festinatione infortunate remeavit. Ipse enim Adefonsus suæ sororis Urrachæ consilio eum captum Feria III. idus Februarij Era ICXI. in carcere retrusit, & usque ad mortem eum ibi tenuit. Est autem mortuus ille Garsea die VI. feria XI. kl. Aprilis Era ICXXVIII. ad cujus sepulturam fere omnes Hispaniæ Episcopi & Abbates Legionem convenerunt, & eum honorifice regio more sepelierunt.

Cardinalis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Rainerius qui postea in Papatum promotus fuit, Concilium ibidem celebraverat: cui Rex Adefonsus cum Comitibus & Principibus Hispaniæ, & ut supra dictum est, cum Episcopis & Abbatibus interfuerat. Fuit autem Adefonsus Rex vir illustris & magnæ potentie & quasi magni consilii Angelus, & Catholicus, qui per sapientiam & strenuitatem suam totum Hispaniarum Regnum suo juri subjugavit, & terram Sarracenorum citra marinam tandiu inquietavit, donec partem ejus, scilicet *Toletum*, cum aliis multis Civitatibus & Castris suo regno adjunxit. Aliam vero partem tributariam sibi reddidit. Regna-

gnavit autem annos XLII. & in festivitate Beatorum Apostolorum Petri & Pauli in Era MCXLVII. debita naturæ in Toletana Civitate perfolvit, in cujus obitu omnes Hispaniarum Comites, Principes, & Potestates, quos ipse in expeditione super Sarracenos convocaverat, milites quoque & pedites totius Regni ejus pariter interfuerunt. Illo autem mortuo filia ejus Urraca legitima ab eo genita totum regnum Hispaniæ obtinuit, quia ipse masculam prolem quæ sibi in Regnum succederet non habebat. Regnavit autem tyrannice & muliebriter X. & septem annos, & apud Castrum *Saldaña* VI. idus Martii in Era MCLXIII. in partu adulterini filii vitam infelicem finivit. Filius autem ejus A. nomine à Reimundo Burgundiæ Comite Palatino, quem Rex A. à Burgundia in Hispaniam venire fecerat, & cui totum suum Regnum jurejurando pollicitus fuerat, legitime generatus eam post ipsa invita regnavit. Erat autem parvæ ætatis cum regnum adeptus est, quia XX. & unum annum solummodo habebat.

Post modicum spatium vacans, statim sequens Archiepiscoporum catalogus:

Primus Archiepiscopus Didacus.

Secundus Berengarius.

Tertius Petrus Eliæ.

Quartus Bernardus.

Quintus Pelagius Camundus.

Sextus Martinus.

Septimus Petrus Gudestey.

Et inter hos duos fuit Fernandus dictus Cortes, electus & numquam confirmatus.

Octavus Petrus Suerii.

Nonus Petrus Muniz, qui est quartus Petrus.

Decimus Bernardus Secundus.

Hic explicit MS. Salmant. Reliqua alterius calami & atramenti.

Undecimus Joannes primus.

Duodecimus Egeas primus, qui rediens à Romana Curia unde ipsi provisum fuerat ante quam limina Ecclesiæ attingeret apud Montem Pefulanum diem clausit extremum.

Tertius decimus Gundisalvus primus.

Quartus decimus Rodericus primus de Ordine Prædicatorum.

Quintus decimus Rodericus secundus.

Recentioris manus sequentia:

Sextus decimus Berengarius secundus, Ordinis fratrum Prædicatorum, Sacræ paginæ professor de regno Franciæ dicecisi Ruteni oriundus, cujus vitam inclytam & actus mirabiles sub compendio descriptam in I. folio libri hujus reperies, & principaliter quantum ad illa quæ per ejus industriam Primatiæ Compostellanæ & utilitatem totius Gallitiæ fuerint divinitus operata, qui annis quatuordecim Sanctam Sedem Compostellanæ Ecclesiæ admirabiliter rexit.

Decimus septimus Joannes.

Decimus octavus Martinus secundus, & fuit genere nobilium de Grez, & fuit electus in concordia per viam Spiritus Sancti: & quia Ecclesia erat reservata, fuit sibi provisum per Dñm Papam Benedictum.

Dñs. Joannes, qui fecit Castellum Ripæ fortis.

Dñs. Rodericus Ordinis Prædicatorum, & est sepultus in Monasterio Sanctæ Mariæ Bonæ Vallis.

Dñs. Rodericus Patronus, qui multa bona acquisivit Ecclesiæ Compostellanæ.

Dñs. Joannes de Limia.

Dñs. Martinus de Grez.

Dñs.

Dñs. Petrus.

Dñs. Gundisalvus secundus.

Dñs. Gomezius Manrique, qui se & Ecclesiam bene rexit
& populum sibi commissum.

Dñs. Sugerius oriundus de partibus Toletanis.

Dñs. Alfonsus de Moscoso, Doctor in Decretis.

Dñs. Rodericus bonæ memoriæ frater istius supradicti
Alfonsi, qui Ecclesiam Compostellanam rexit quatuor-
decim annis cum dimidio, qui obiit vigesima sexta diei
mensis Aprilis Era Domini MCCCLXXXII.

Dñs. Joannes Garcias Manrique.

Dñs. Lupus de Mendoza, qui fuit alias Episcopus Minda-
doniensis.

Dñs. Alvarus de Hisorna, qui fuit Episcopus 1. Mindonien-
sis. 2. Legionensis. 3. Conquensis, & deinde Archie-
piscopus Compostellanus.

Dñs. Rudericus de Luna.

Dñs. Alfonsus de Fonseca, I. Hispalensis, deinde Composte-
llanus, mox à Paulo II. eo renitente ad Compostellanam
Ecclesiam translatus est: quam per varios casus & multa
discrimina rerum ultra XL. annos adhuc rexit.

Item Dñs. Alfonsus de Fonseca ejus Consobrinus de Eccle-
sia Hispalensi ad Compostellanam translatus, in I. anno
captus fuit per Bernardum Joannis in Villa Doncia
anno Dñi. 1465.

RERUM NOTABILIUM

Elenchus.

A

- A** bilensis Episcopus. pag. 323. y 536.
 Adefonsus VI. 17. 23. 42. 65. 67. 94. Obiit. 96. 114.
 — VII. Gallæcia ei ab Avo concessa. 95. Ætas, *ibi*. Ordonius nutritor. 105. In Regem Gallæciæ unctus. 120. Ejus ad Epum. Compost. epistolæ. 209. 596. Compost. Rex salutatur. 211. A Compostella expulsus. 213. Ejus cum Matre concordia. 225. Discordia. 333. Arma sumit benedicta. 396. Ejus cum matre concordia. 420. Ei succedit. 432. Pecuniam ab Episcopo Compost. extorquet. 448. 494. Fit Canonicus Compostel. 458. Castrum S. Georgii donat. 460. Ejus Epistolæ. 469. Uxorem ejus propinquam esse non constat. 497.
 — Aragonen. Rex. 98. 116. 122. 128. 140. 143. 150. 164. Aimericus Card. Rom. 480. 526. 584.
 Almir. 387.
 Alcala. 273.
 Almeria. 301.
 Almoftam Rex Saracënorum. 291.
 Alvernia. 268.
 Amaea. 254.
 Amaranti. 175.
 Ambas mixtas. 106.
 Anacletus Antipapa. 509. 513. 550.
 S Anastasia, villa. 441.
 Angliacensis Abbas. 313. 324.
 Anglici Piratæ. 134.
 De Angos, prælium. 112.
 Angulanæ valles. 272. secundo.
 Antealtaria Monast. 10. 507.
 S. Antoninus. 188.
 Aonios, insula. 197.
 Aquamanilis. 489.
 Arca. B. Jacobi. 191. 594.
 Archilinos. 440.
 Archos. 476.
 Arelatenfis Civitas. 301.
 De Argalo Ecclesia. 472.
 Aria, villa. 188.
 Arias Perez. 102. 107. 116. 126. 156. 385. 382. 389. G.
 nus & mores. 475.
 Arouca, insula. 197.
 Arro. 81. 376.
 Astorica. 77. 128. 154. 433.
 — Astoricen. Eps. 308. 321. 359. Al.

Asturi
 Atapo
 Avegu
 Aume
 Auri
 Autar
 334
 Auter
 Auxer

BA
 Bastav
 Belvac
 Benviv
 Bern.
 116
 Con
 Epo
 ad
 190
 De
 ritur
 Bernal
 bi. 3
 Reg
 55 I
 Bifanc
 De Bif
 Biti,
 Ade B
 Boso,
 322
 580.

Asturia. 298.
Ataporca. 162.
Avegundo. 73. 188.
Aumentaria. 73.
Auriens. Eps. 79. 147. 274.
Autares Castellum. 170. 331.
334.
Auterium pullorum. 42. 249.
Auxensis Ecclesia. 43. 298.

B

Barbarios, villa. pag. 73.
Bastavales, villa. 287.
Belvacum. 214.
Benviver, villa. 71.
Bern. Tol. Archiep. 74. & seq.
116. 138. 163. Ejus epist. ad
Compost. 173. Altera ad
Epos. Gallaciæ. 183. Altera
ad Compost. 184. Altera.
190. Consecrat Brac. 250.
De Compostellano conque-
ritur. 274. 404. Obiit. 420.
Bernaldus, Thesaurar. S. Jaco-
bi. 391. 449. Fit Cancellar.
Regius. 462. 487. 551. 532.
551. Obiit. 561.
Bifancos. 75. & seq. 374.
De Bifontio, Steph. 292.
Biti, Castrum. 97.
Ade Boine. 59. 188.
Boso, Card. R. 273. 317. 320.
322. 380. Alter. 571.
580.

Bovadella, villa. 187.
Bracarenfis Metropolis. 258.
275. 278.
— Bracar. Archiep. Vide *Mau-
ric. & Pelag.*
Branderitium. 61.
Budanense, Monast. 187.
Burdinus, Antipapa. 186.
Burgenfis Eps. 30. 43. 77. 116.
415.
Burgos, Civitas. 157. 168.
270. 281. 561.
Burgundiæ Dux. 289.

C

Caçavelos, burgum. 64. &
436. 479. 498.
Caesar Augusta. 262. 582.
Caldas de Cuntres. 189.
Calistus Papa. 209. 270. 275.
284. 309. Obiit. 415.
Calix Aureus. 488.
Calogo, Monast. 188.
Callario, villa. 188.
Campanæ. 426.
Campaniæ territor. 43. 63. 69.
590.
Caneda. 189.
De Canogio, Ecclesia. 58. 493.
Canonici Compostellani. 55.
Facti Epi. 145. 498. Archie-
piscopi & Rex facti Canoni-
ci. 340. Auxilia petunt ab
Italia ad opus Ecclesiæ S. Ja-
cobi. 401. 544.

Ca-

Carantonia. 175.
 Caratiæ rupes. 272. secundo.
 Cardinales Compostellani. 33.
 — Cum Mitris. 93.
 Carrecedello. 189.
 Carrion. 130. 154. 157. 223.
 299. 487. 496. 531.
 Carrion. Prior. 266. 272.
 — Sacrista. 272. secundo.
 Carrion. 62.
 Castella territorium Gallæciæ.
 228. 246. 315.
 Castellani. 129. 150.
 Castrum Minei. 99. 126.
 Carurnicense Monast. 44.
 Cendam. 387.
 Cercedello, Monast. 464. 469.
 De Cefuris, Pons. 119.
 Cherusa, villa. 186.
 S. Christina de Noya. 73.
 Ciniense Monast. 88. 91.
 Cira. 329. 347. 435.
 Circuitellum. 72. 85. 185.
 Cirquites, villa. 387.
 Cirues, villa. 72.
 Citragonium. 272. secundo.
 Claustrum. 545.
 Clemonium. 44.
 Cluniac. Abbas. 274. 275. 284.
 288. 318. 524. 579.
 — Camerarius. 313.
 Cluniacum. 20. 45. 283. 346.
 Clufensis Abbas. 139.
 Compostellæ initia. 8. Muro &
 Turribus munita. 15. Villa
 Burgensis dicta. 48. Ejus he-
 reditates. 85. Donationes Re-

ginæ U. 125. Adquisitiones
 Epi. 185. Vide *Ecclesia*.
 Compostellanorum conspiratio;
 217. 228. Excommunicati;
 219. Insulam occupant. 325.
 Concilium Burgense. 578.
 Carrionense. 75. 497.
 — Claromontanum. 20. 268.
 — Compostell. 308. 359. 395.
 417. 427.
 — Apud S. Facundum. 321.
 339.
 — Fusellense. 17.
 — Lateranense. 11. 598.
 — Legionen. 78. 190. 557.
 — Palentin. 172. 182. 482.
 Ejus decreta. 484.
 — Remense. 276.
 — Tolosanum. 273. 320.
 Conimbric. Eps. 410. 441. 492.
 Cordarium. 18.
 Cornaria penna. 109. 218. 443.
 476.
 Corneliana, villa. 39. 145. 264.
 Crendes. 188.
 Crevia, insula. 197.
 S. Cucufates. 38.
 Curbeillon. 188.
 Curvus, Pelagius. 505.

D

D Adin, villa. 70. lin. ult.
 Dara, villa. 126.
 Daravus. 132.
 Dayan, villa. 387.

Dena, villa. 171. 174.
 Deus dedit, Card. 267. 268.
 273. 317. 337. 414. 422. 425.
 De ejus casubla. 425.

Deza. 315.

S. Dominici Civitas. 272. fe-
 cundo.

Dorma, villa. 387.

Dormiana, terra. 304.

Duellum. 313.

E

Ecclesia B. Jacobi. 8. Ampli-
 ficata. 10. A Mauris diruta.
 14. Restaurata. 15. Villicis
 tradita. 18. Soli Papæ subjec-
 ta. 21. Altaria consecrata.
 53. Ejus Canonici. 55. Exal-
 tati in Episc. 145. Igni tradi-
 ta. 229. Metropolitana facta.
 293. A prava servitute libe-
 rata. 465. 510. Ejus claustra.
 473. Personarum immunitas.
 530.

Emeritensis Metrop. 282. in
 Compostell. transfertur. 289.

Bulla. 292. 402. Civitas S.
 Jacobo donata. 486.

Enricus Portug. Infans. 517.
 585.

Episcopi. Vide *Irienses*.

Erens, villa. 175.

Eruedinum, Villa. 70.

De Escalata, Monast. 463.

S. Eulalia in Iria. 59.

— Villa. 387.

Ex-Episcopus. 28.

Extrema Durii. 130.

F

S. Facundi Ab. 116.

Farenfis, pagus. 71.

Farum. 440. 506. vide *Phar*.

S Felicis Card. Compost. 261.
 267.

Figariola, villa. 174.

Figucirola, villa. 125.

Flamia, Insula. 197.

Flandrensis Comitisa. 321.

Forno, villa. 188.

Francia. Ibi Compostellani stu-
 diorum causa missi. 346.

S Fructuosi translatio. 36.

Fulco, Petrus. 290. 394. 401.
 441. 490. 509. 567.

Fulim, villa. 72.

G

GAlera biremis 199. 301.
 424. 527. & seq.

Gallæci. 152. 161. 210.

Gallæcia, multa à Saracenis
 mala passa. 197.

Gandera, villa. 387.

Garcio, Petrus. 389.

Gatus, machina belli. 444.

Gelasius Papa. 258. 260. 263.

Gelmirez, Didacus ejus Parens.

19. 254. Ejus fratres Mun.
105. 133. 188. Gund. 215.
232. Canonicus Compostel.
20. Vicarius Præpositus. 20.
Iterum. 24. 255. Romæ or-
dinatus in Subdiaconum. 27.
Electus Episcopus Compost.
ibi. 255. Portugaliã adit.
35. Pallium obtinuit Romæ.
42. Altare S. Jacobi renovat.
51. Pontificalia erigit Pala-
tia. 59. 307. 372. Plures re-
novat Ecclesiã. 59. Prodi-
tione captus. 105. Ejus opera
in Cathedrali. 137. Ejus Ser-
mo. 158. Alia exortatio 165.
Ejus decreta. 176. Ejus ope-
ra. 186. Naves construit. 198.
A Conciliorum Conventu
belli tempore solutus. 202.
Tunica & Stolla in quotidia-
na conversatione ei à Papa
indulta. 203. Ejus nepos P.
215. 232. 235. 261. 346.
Compostella ei adversa. 214.
231. Consuetudines Eccle-
siarum Franciæ in suam tra-
xit. 255. De translatione Me-
tropolis Bracarenfis cogitat.
258. 275. 278. Regem Ade-
fonsum VII. baptizavit, & in
Regem unxit. 271. 445. 519.
580. Emeritensem Metropo-
lim in suam optat transferre
Ecclesiã. 278. Obtrinet, &
Legatus Apostol. efficitur.

290. In Portugal. proficiscit-
tur cum exercitu & cum Re-
gina. 325. Ab ea iniquissime
capitur. 327. 341. Ejus cum
Regina amicitia 349. 201.
384. Mira Dei providentia
circa Archiep. 360. & seq.
Aquam conduxit à longe. 1
369. Multa donat Ecclesiã
379. Legatio Pontificia con-
firmata. 385. 394. Ejus cum
Toletano discordia. 403.
Compostellanos urget ad jus-
titiam. 413. Expeditionem
adversus Saracenos indicit.
428. Cancellarius & Gapel-
lanus Regis 462. Falso Ro-
mæ accusatus. 489. Intum
conspirant Compostellani.
569. Eis indulget. 581.
Geloira Comitissa. 70. 100
— Infans 61. 105. 105. 105
S Georgi, Castellum. 200. 205
Genua, Civitas. 198. 301.
521.
Girardus Bracar. Archiepisco-
pus. 36. 89. 100. 100. 100
— Canonic. Scriptor. 252. 265.
269. Romam petit. 272. 100
Goegildum, villa. 40. 100
Godegildus. 59. 100. 100
Grail, villa. 63. 100
Gralliarum. 444. 100. 100
Granatensis Episc. 225. 100
Grandal. 175. 100
Gronium. 265. 281.
Guido Car. 557. 567. & 570.
Gui-

Gu
3
Gu
Gu

H
Hen
— I
Hier
n
— P
Hisp
Hon
tu
Hon
Hos
4
Hug
nu
El
R
gr
Him
4
Hum
I
Lo
Inno
— 52
Iria.

Guillelmus, Aquitaniae Dux.
319.
Guldreganes: 387.
Gundesindus Canon. 170.

H

Heliae, Petrus. 55. 394. Decanus & Card. 475. 551.
Henric. Angliae Rex. 522.
— Portug. Infans. 517. 585.
Hierosolymit. expeditio Hispanis vetita. 88.
— Patriarcha. 309. 523.
Hispalis. 301.
Honesti Castellum, aedificatum. 15. 73. 304. & seq.
Honorius Papa II. 425. 430.
Hospitale S. Jacobi. 53. 472. 481.
Hugo Canonicus Compostellanus. 28. 34. 42. 146. 252.
Electus Eps. Portug. 147.
Romam petiit. 202. 278. Regreditur. 298. 379.
Humbertus Card. R. 491. 496. 499. 526.
Humiliatorium. 41.

I

Ildaria: pag. 475.
Innocent. II. Papa 509. & seq. 521. 549. 561.
Iria. 6. Ibi occisus Eps. 16. Mu-

nicipium. 48. 205. 245. 254. Naves. construit rostratas. 301. Ejus Palatia. 373.
Irienses Episcopi. 7. Theodominus 9. Adulfus I. & II. *ibi*. Sifnandus I. 10. II. 13. Gundesindus. 11. Ermegildus. 12. Pelagius I. 13. II. 14. Petrus I. 14. II. 17. Vimara. 15. Instruarius. *ibi*. Gudeteus. 15. 373. 548. Didacus I. 16. 23. 254. 305. 544. II. Vide *Gelmirez*. Dalmachius. 20. 257. Cresconius. 305. 543.
Irienses viri. 133. 199. 302. 325.
Isi, fluvius. 305. 315.
— Castellum. 315. 322.

J

Jaca. 265. 298.
— Eps. 268.
Jacobi Alphat caput. 221.
S. Jacobus: ejus corpus Hispan. translatum. pag. 6. Revelatum. 8. Ejus Altare renovatum. 51. Solis patet Card. & Episc. 94. Vide *Ecclēsia*. Miraculose Saracenum incolumitati restituit. 355.
Judices Gallaciae. 506.
S. Julian. villa. 387.

Juvia, flumen. 80.
Juramenti cassatio. 316.

L

LAbordensis, Civitas. 298.
Lagartones. 73.
Lagaztone. 72.
Lanciata, vel Lanchata, &
Lanzada. 133. 330.
Laniofum, Castellum. 327.
Laonia, Insula. 304.
De Lara Comes. 270. 518.
Lascurrensis Eps. 274. 276.
298. 322. 597.
Lavacencos. 81. 375.
Laurentius Canonic. 202.
Lauros, mons. 197.
Ledefma. 189.
Legio, Civitas. 95. 209. 217.
223. 275. 432.
Legion. Eps. p. 63. 64. 116.
139. Depositus. 498. 519.
529. 566.
Lendicos, villa. 498.
S. Leocritiæ Ecclesia. 59. 188.
Leodium. 522.
Lerez, Villa. 146.
Limia. 204. 328.
Loix, villa. 188.
Lotharius Imperator. 522. 524.
Lovium, Monast. 10.
De Lua. 59.
Lubre, villa. 548. 559.

Lucensis Civitas. 121. 124.
208. 433.
— Episcopus. 182. 264. 359.
385. 529.
— Metropolis. 288.
Ludovicus Gallie Rex. 522.
Lupariæ Castrum. 109. 126.
204. 227. 443.
Lustris, villa. 420.
De Luto. 60. 132. 431.

M

MAcenaria, Portus. 217.
Magalonensis Eps. 28. 320.
— Civitas. 262. 265.
Major, Comitissa, uxor 2. Com.
Petri. 99. & seq. 186. 188.
Ejus nomen. 190. 213. 475.
& seq.
S. Mames. 64.
Maranes, villa. 174.
Marin, villa. 174.
Maurianum. 47.
Maurin, villa. 69.
Mauritius Bracar. 145. 184.
Legionensem invasit. Eccle-
siam 185. Caput Jacobi Al-
phaei attulit in Hispan. 221.
Antipapa. 250. 259.
Mellidium. 211.
Minduniensis Eps. G. 75. M.
146. 201. 225. 432.
Mitre Card. Compost. 93.
Monasteria hominum & femi-
narum. 34.

Mo-

Moneta S. Jacobi. 63. 495.
 Moneta. 272.
 Monfgaudii. 54.
 Monfontio. 560.
 Mons Pefulanus. 273.
 Mons facer. 73. 85.
 Montanos, territorium. 18.
 200. 396. 461. 588.
 Morabitini. 291.
 Moralias, villa. 73.
 Morlanum. 272. 283.
 Mofiacum. 44.
 Munia. 70. 174.
 Munio Scriptor. 30. 31. 146,
 152. Electus Eps. Mindun.
 144. Ejus pactum cum Com-
 postell. 201. 375. 378. &
 feq. 557.

N

Najara. 128. 143. 265.
 268.
 Navarra. 298.
 Naves. Vide *Galera*.
 Nemaufum. 273.
 Neorma, villa. 72.
 Nevar, & Nevara. 59. 420.
 Noya. 419.
 Nuptiæ incestæ. 91. 98.

O

Octarium, villa. 70.
 Ojames. 187.

Olafios, villa. 175. 188.
 Olisbona. 360.
 Olorenfis Civitas. 298.
 Olveira, villa. 72.
 Orcilion, Castrum. 123. 329.
 Ordonius Rex. 291.
 Oteres. Vide *Autares*.
 Ova, villa. 72.
 Ovar, villa. 71.
 Ovetensis Eps. 225. 498. 529.
 Ovetum. 124.
 Oxomensis Dioeces. 63. Eps.
 139.

P

Palatia. Episc. 59. 307. 372.
 Palentia. 272. 597.
 Palentin. Eps. 116. 139. 163.
 270. Vide *Conc*.
 Pampilona. 265.
 Pampilonensis Eps. Petrus. 57.
 298.
 Papia, Civitas. 401.
 Paratella. 59.
 Patroni Ecclæ. 59. 186. 373.
 505. Restauratur. 546.
 Paturnello. 59.
 Paufata, villa. 70. 72.
 S. Pelagii Abbas. 235.
 Pelag. Brac. Arch. 250. 264.
 340. à Regina captus. 380.
 528.
 Petrus Eroilaz Comes de Trava
 70. Ejus cupiditas. 71. Cuf-
 tos Adef. VII. 97. 205. Ejus
 de-

donatio. 174. 188. 477. Pactum cum Epo. 189. Ei machinationem Reginae aperit. 195. 205. Filius erat Spiritualis Epi. & compatèr. 205. Regina eum, & filios vinculis mancipavit. 382. Ejus sacrilegium. 414. Obitus. 477. Ejus filii Froila 70. Veremudus. 190. 356. 441. Ferd. 190. 217. 249. 517. 558. Garfias. 505. 506. Rodericus. 501. Ejus filia. Vide *Ildaria*. Ejus soror. 174. Vifclara. 188. Vide *Munina*. Ejus uxor vide *Major*, & *Urraca*.

Petrus Gundisalvides, Comes de Lara. 270.

Pharum, Castellum. 356.

Pianela, villa 174.

Pilonium. 61. 186.

Pinarium, Monast. 10. 53. 231.

Pisa Civitas. 198. 301. 424.

Pifata. 187.

Pistomarcos. 254.

Plantata. 63.

Podium. 273.

Pontius Abb. Cluniac. 270. 284. 337.

Portal, villa. 71.

Portas, villa. 188.

Portaticum. 61.

Portugalis Eps. 528. Vide *Hugo*.

Pravella, villa. 73.

Pretia rerum. 533.

Pullorum auterium. 42. 249.

Q

Queyrido, villa. pag. 387.

Quintalna, villa. 70.

R

Ranetæ Castellum. 314.

Raymundus Gallicia Comites. 18. 20. 59. 60. 255. Obiit. 64. Ejus laudes. 458.

Remense Concil. 275. 525.

Roboredo. 479.

Romarizium, villa. 70.

Rofus, Mons. 315.

Rozuan, Ecclesia. 420.

S. Rudefindus. 13.

Rus, villa. 174.

Ruvium, villa. 70.

S

Salagia. 75. & seq. 374.

Salernitanus Medicus. 269.

Salmant. Eps. 250. 341. 379. 409. 430. 468. & seq. 542. 562.

Saltenses. 197.

Salvara, insula. 197.

Sancia, soror Imperatoris. 462.

San-

San
San
Sara
C
Sari
De
5
Sau
Saut
Seco
Sert
Seve
Sice
Sigi
S. S
Sina
Sobr
Sori
Spin
Stell
Sub
Sup
De S
Supr
S. S

T
Tab
Tab
Tab
Tala
Tale
Tam
Tarr

Sanctius Regis A. Fil. 67.
 Santellas, villa. 189.
 Saracenorum Nuntii adeunt
 Compostellam. 350.
 Sari Ecclesia. 546.
 De Sarria Comes R. 209. 201.
 502.
 Sauardes. 548. 559.
 Sautum longum. 70.
 Secobia. 250.
 Sentia, urbs. 47.
 Severana, villa. 188.
 Siceranes, villa. 125.
 Siginides, Vilielmus. 572.
 S. Silvester Mart. 38.
 Sinales, villa. 419.
 Sobradello. 189.
 Soricis Castrum. 262. 265.
 Spinarensis Abbas. 321.
 Stella, Civitas. 265. 298.
 Suberoso. 216.
 Superata. 387.
 De Superato, territ. 85. 64.
 Supratello, Monast. 387.
 S. Sufana. 38. 53.

T

T Aberiolum. 440. 443.
 Taberolum. 314. 347.
 Tabladella, villa. 187.
 Tabulatum, burgum. 65.
 Talabera. 498.
 Talega, mensura. 181.
 Tamaris. 125. 303.
 Tarracop. Archiep. 497.

Terasia Regina Port. 216. 380.
 445. 463. 517.
 Termæ Compostellano conce-
 sã. 204.
 Termarum Abbas. 109.
 Terra, Castrum. 440.
 Tigria, Domna. 387.
 S. Tirsi Ecclesia. 72.
 Tojobre. 73.
 Toletan. Archiep. 563. 566.
 Vide Bern.
 Tolosa. 44. Concil. Tolos. 273.
 Torania, villa. 216.
 Tralegio. 387.
 Transmonte. 558. 561.
 Trafancos. 75. & seq. 375.
 Trevonium. 125.
 Triacastella. 130. 173. 211.
 305.
 Truanes. 387.
 Tude Civitas. 39. 145. 250.
 264. 324. 445. Ejus Eps. Ca-
 nonic. Compost. 147. 264.

V U

U Allibriensis. Eps. 201.
 Vellegio, villa. 188.
 S. Verisimus. 70. 71.
 Vefomano, villa. 189.
 Villabella. 72.
 Villacobas. 72.
 Villafranca. 125. 162. 265.
 Villanova. 71.
 Villaplantata. 72.
 Villarino, villa. 387.

S. Vincentius, villa. 387.

Viniola. 62.

Viscaya. 298.

Ulia, vel Ulla, fluvius. 303.

Umia, fluvius. 188.

Unio, villa. 188.

Nota S. Jacobi confirmata. 32.

511. 528.

Urraca Comitissa. 558.

Urraca Regina Filia Alf. VI.

18. 20. 124. Eius pactum cum

Epo. Compost. 169. 196.

200. Episcopo satisfacere cu-

rat. 206. 212. Abbatissa conf-

pirationis in Episcopum. 216.

In Suberofa obsesa. 216. Ma-

le habita Compostella. 231.

277. Archiepiscopum prodi-

torie capit. 328. Eius dona-

tiones. 303. 387. Obitus.

432. & seq. 518.

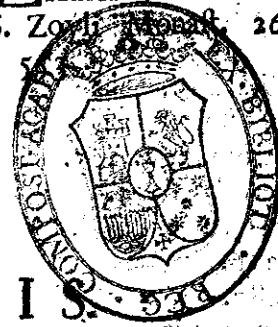
Urraca Ferd. Reg. F. 61.

Usurgecense, Monast. 44.

Z

Z Amora, vel Scemura. 434.

S. Zoyli. 266. 497.

FINIS

U

T

T

T

T

T

T